

AZ EGYHÁZI
ÉS
EGYHÁZKÖZSÉGI
VAGYONKEZELÉS

ÖSSZEÁLLITOTTA
PILINYI GYULA
PRIMÁSI TISZTVISELŐ

BUDAPEST
STEPHANEUM NYOMDA R. T.

1935

AZ EGYHÁZI
ÉS
EGYHÁZKÖZSÉGI
VAGYONKEZELÉS

ÖSSZEÁLLITOTTA
PILINYI GYULA
PRIMÁSI TISZTVISELŐ

BUDAPEST
STEPHANEUM NYOMDA R. T.

1935

Nihil obstat. *Dr. Julius Czaplík* m. p., censor dioecesanus. Nr. 558/935. Imprimatur. Strigoni,
die 21. Februarii 1935. *Dr. Julius Machovich* m. p., vicarius generalis.

A kiadásért felelős: *Pilinyi Gyula*. — Stephaneum nyomda r. t. Budapest. — A nyomdáért
felelős: *ifj. Kohl Ferenc*.

ELŐSZÓ.

Az egyházi vagyon kezelésénél nem elég azoknak a rendelkezéseknek ismerete, amelyeket az egyházhatóságok előírnak, vannak polgárjogi vonatkozású részletek is, amelyek beható tárgyalását mellőzni nem lehet. A magyar római katolikus Egyház alkotmánya az állam alaptörvényeiben nyert biztosítást s fejlődése is azzal párhuzamban halad. Vannak közjogi intézményeink s ezeket a jogélet változása folytán az adott körülményekhez kell alakítani. Ha az egyházi vagyon kezelését tárgyalom, ezekre ki kell terjeszkednem. Az egyházi vagyon felügyelete az egyházi hatósághoz tartozik; ez állapítja meg azokat a szabályokat is, amelyek alapján a számonkérést foganatosítja.

A nm. püspöki kar az egyházközségi szervezet kötelező megalakítását előírta s megalkotta azokat a szabályokat, amelyek szerint ennek a szervezkedésnek történnie kell. Ezzel az egyházi vagyonkezelés is nagy átalakuláson ment át, mert belekapcsolódott ez az intézmény az Egyház szerves életébe. Az egyházközségi szervezetet irányító rendelkezések most még folytonos változásnak vannak kitéve, mert hisz a jogszabályoknak rugalmasan kell alkalmazkodniuk az adott körülményekhez s összefüggésbe kell hozni a múltban létesített közjogi intézményekkel. Ezért csak a mostani állapotot lehet megrögzíteni. Mégis nyugvópontot alkotott a nm. püspöki kar által kiadott adószabályzat s e körül kell kifejeződnie mindennek, ami az egyházközségi életre vonatkozik. Az egyházi vagyonkezelésre vonatkozó szabályok partikulárisak s munkám célja, hogy ezeket összegyűjtve használható útmutatást nyújtsak az érdekelteknek.

Mivel azonban ilyen nagyszabású munkát alig lehet egybeállítani anélkül, hogy a szerző ne használja fel azok műveit, akik ebben az irányban elévülhetetlen sikereket arattak, alig tudom felsorolni azokat a forrásokat, amelyekből adataim egy részét merítenem kellett.

Midőn szerény munkámat Isten nevével útra bocsátom, tisztelettel kérem azokat, akik kezükbe veszik, szíveskedjenek figyelmeztetni a hibákra és hiányokra.

Budapesten, 1935 július hava.

Pilinyi Gyula.

Az egyházi vagyon jogi természete.

Minden ember bír jogi személyiséggel s így minden ember jogalany. Ez a fizikai személyiség (persona physicalis).

Ezen felül vannak testületek, alapítványok, földbirtokok stb., melyek jogi személyiséggel (persona iuridica, vagy moralis) bírnak.

Az Egyház is jogalany, azért bír jogalanyisággal, hogy célját elérje. Az Egyháznak sok célja van, mely célok megvalósítói a helyi egyházi szervezetek és az alapítványok.

A magyar katolikus egyházi vagyon nagyobb részt alapítványszerű vagyon, mely a magyar királyok adományaiból veszi eredetét, részben egyházi, részben állami célok megvalósítására szolgál.

Az egyházi célokat közvetlenül szolgálják a szentelt dolgok és helyek, templomok, oltárok, kelyhek stb., közvetve szolgálják a szoros értelemben vett egyházi javak.

Mindazon ingó és ingatlan javak, értékek és jövedelmet biztosító jogok, melyek jövedelmei vagy kamatai egyházi célok és intézmények szolgálatára vannak rendelve, az egyházi vagyon állagát képezik.

Az Egyháznak vagyonszerzési joga már Szent István óta megvolt.

Az egyházi vagyon ajándékozásból, hagyományból, tőkéből, alapítványból, alamizsnából (perselypénz), egyházi adóból, vagy a politikai község segélyezéséből eredhet.

Minden egyházi vagyon rendeltetésének világos megjelölésével a tulajdonjog biztosítása céljából a tulajdonos jogi személy nevére telekkönyvezendő.

Az egyházi vagyon célját, természetét s eredetét tekintve többféle:

1. főpapi (érseki, püspöki, káptalani) vagyon,
2. szerzetesrendi vagyon,
3. plebániái javadalom,
4. célvagyon (templom, temető, iskola, alapítvány stb.).

A következőkben csak a 3. és 4. pontban megjelölt egyházi vagyonról lesz szó.

Az egyházi vagyon állagát képezik mindazon ingó és ingatlan javak, értékek és jövedelmet biztosító jogok, melyek jövedelmei, illetőleg kamatai egyházi célok és intézmények szolgálatára vannak rendelve. (1895 : XLIII. t.-c. 9. §. 2—4. pont.)

Plebániái vagyon azon ingó s ingatlan javakból áll, melyek a plebános életfenntartására szolgálnak. A plebániái javadalom tágabb értelmű, mert ehhez az ingó és ingatlan vagyonon kívül azok a hasznot hajtó jogok, készpénz vagy természetbeni járandóságok, stóla is tartoznak, melyek a plebános megélhetését célozzák. A templom jövedelme csak olyan célokra fordítható, mely rendeltetésének megfelel.

A célvagyon olyan ingó vagy ingatlan vagyon, melynek jövedelme a megjelölt cél elérésére szolgál. Ilyen a templomvagyon (föld, perselypénz, stóla-

járulék), a temetővagyon, misealapítvány, egyházközségi, iskolai vagy egyesületi vagyon.

A templomvagyon felett való felügyelet a megyéspüspököt illeti, melynek folyománya, hogy a plebános a templom vagyonáról évenként részletes számadást tartozik készíteni.

A templomvagyon tulajdonképpeni kezelője — hivatalánál fogva — a plebános, akinek segitőtársa az egyházi hatóság által kinevezett templomgondnok. Őáltala vesznek részt a hívek, illetve az egyházközség a templomvagyon kezelésében. Ezen rendelkezés mellett azonban mégis megmarad a kegyuraságoknak a templomvagyon kezelésére vonatkozó joga.

Úgy az Egyháznak, mint az egyházközségnek gondnoka lehet azonos személy, az Egyházra vonatkozólag az egyházhatóságoktól nyer kinevezést és utasítást, az egyházközségi megbízatást azonban külön az egyházközségi tanács adja meg s ebben az Igazgatási Szabályzat előírásait tartozik követni.

A templomgondnokot ott, ahol az alapszabállyal bíró egyházközség megalakult, az egyháztanács választja, ahol egyházközség nincs, a plebános, illetve helyettes plebánosnak a kerületi esperes ajánlásával és közvetítésével történő előterjesztése alapján az egyházmegyei hatóság három évre nevezi ki. Ha templomgondnokot az egyházi tanács választja, a megejtett választás jóváhagyás végett az egyházmegyei hatóság elé terjesztendő.

Három év leteltével a tisztségre újból felterjeszhető.

A templomgondnoki tisztségre csak olyan helybenlakó férfiú hozható javaslatba, akiben megvan a kellő garancia arra, hogy e tisztséget megfelelően tudja betölteni. Legyen hitbuzgó, feddhetetlen életű, anyagilag jómódú, írni, olvasni tudó s a hívek előtt közbecsületben álló egyén.

Nem lehet templomgondnok, aki gyámság vagy gondnokság, aki egyházi bíróság által kiszabott fenyíték alatt áll, aki nem kötött egyházi házasságot, aki tagja valamely, az Egyház által kárhozottatott társulatnak, aki büntett, nyereségvágyból való vétség, a vallás és közszemérem ellen elkövetett bűncselekmény miatt jogérvényesen kiszabott szabadságvesztésre van ítélve, vagy annak végrehajtása feltételelesen fel van függesztve, aki a m. kir. honvédség, csendőrség, vagy valamely katonai alakulatban tényleg szolgál.

Ha bármi oknál fogva szükség lenne arra, hogy két templomgondnok neveztessék ki, csak oly két személy hozható javaslatba erre a hivatalra, akik nincsenek egymással közeli rokonságban.

A templomgondnok lemondása csak a szabályszerűen megejtett pénztári rovincsolás után és az egyházmegyei hatóságnál kieszközölt felmentés után fogadható el. Hivatali hanyagság vagy vétség miatt a megejtett vizsgálat alapján az egyházi hatóság elmozdíthatja állásából. Ha tehát a templomgondnok a plebános és a kerületi esperes egybehangzó jelentése szerint alkalmatlannak bizonyult hivatalának viselésére, az egyházmegyei hatóság rövid úton, esetleg fegyelmi vizsgálat alapján három éven belül is felmentheti hivatalától, amely elmozdításról a plebánosnak úgy a kegyurat, mint az egyházközséget értesítenie kell.

A templomgondnok kinevezéséről szóló okiratot és a plebánoshoz intézett egyházi hatósági értesítést a kerületi esperes veszi kézhez, aki buzdító szavak kíséretében, ünnepiesen vezeti be őt hivatalába és tisztének jogairól és kötelességeiről hozzá buzdító szavakat intéz. Ekkor a templomgondnok leteszi a hitvallást és utána a következő esküt :

«Én N. N., az n-i templom kinevezett gondnoka, esküszöm az élő Istenre, a mindenkoron szeplőtelen boldogságos Szűz Máriára és Istennek minden

szenteire, hogy ezen egyházközség (plebánia) templomának vagyonát, valamint a hozzá kötött kegyes alapítványokat legjobb tudomásom és az előírt szabályok szerint lelkiismeretesen fogom gondozni, megőrizni és mindennemű jogtalanság, sértés ellen megvédeni, oltalmazni és a templom jövedelmeit híven fogom beszédni. Isten engem úgy segítjen.»

A templomgondnok hivatala tisztán bizalmi hivatal, mely tisztének teljesítéseért nem tarthat igényt sem fizetésre, sem tiszteletdíjra. Ha azonban az ilyen anyagi előny valamely egyházközségben törvényes szokáson alapul, azt az új templomgondnok részére is biztosítani kell.

A templomgondnok hatásköre csupán az egyházi vagyon kezelésére vonatkozik. A vagyonkezelés minden mozzanatában résztvesz, felelősség terhe mellett köteles betartani az egyházmegyei hatóságnak az egyházi vagyon kezelése tárgyában kibocsájtott minden utasítását és rendeletét, a templompénztár és az alapítványok anyagi épségeért a plebános után első sorban felelős.

Miután hivatalát Isten iránt való ragaszkodásból és szeretetből vállalta s a templom vagyonának lelkiismeretes kezelésével fontos szolgálatot tesz az Egyháznak és az egyházközségnek, ennek fejében a templomban, körmene-teknél és egyéb egyházi ünnepségeknél elsőbb hely illeti.

A templomgondnok nem avatkozhatik a plebános jogkörébe és nincs beleszólása azokba az ügyekbe, melyek a plebánia híveinek lelki életére vonatkoznak, az ő hatáskörébe csupán a templomvagyon kezelése tartozik.

A templomgondnok a templomvagyon kezelését a plebánossal, illetve helyettes plebánossal együtt végzi a felsőbb rendeletek és utasítások betartása mellett és köteles követni mindazokat az előírásokat, amelyeket az egyházmegyei hatóság a templomvagyon biztosítására időnkint előír. Mindketten minden vagyonukkal felelősek a templompénztár és alapítványi pénztár összes értékeiért s ha ezeket mulasztásuk vagy bármely hibájuk miatt anyagi károsodás éri, azt kötelesek teljes mértékben közösen megtéríteni.

Sem az egyházmegyei hatóság meghatalmazása nélkül, sem a kegyúr tudta nélkül nem végezhetnek olyan jogi cselekményt, mely a templom tulajdonára vonatkozik, köteleességük a templomi és kegyes alapítványi vagyon képviselése és védelme.

Hivatalába való beiktatása alkalmával a templomgondnokot a templomvagyon állapotáról is tájékoztatni kell, azért fel kell neki mutatni ekkor az utolsó évi számadásokat, a templom vagyonáról és szerelvényeiről készített leltárakat és a folyó évi naplót.

Az újonnan kinevezett plebános vagy helyettes plebános felelőssége azon időtől kezdődik, amikor hivatalbalépése alkalmával a templom és plebánia vagyonát átveszi, miért is az átvétel ténye nagyfontosságú a javadalmasra. Úgy az anyaegyház, mint a fiókegyházak vagyona és alapítványai a kegyuraság vagy képviselőjének közbenjöttével, az illető templom gondnokainak jelenlétében, a kerületi esperes vagy az egyházmegyei hatóságnak ez alkalomra kiküldött meghatalmazottja által adandó át. Az átvétel leltár alapján történik, mely alkalommal a templomi és alapítványi vagyonról a javadalmi leltártól elkülönített leltárak készítenődök két-két példányban külön az anyaegyház és külön a fiókegyházak vagyonáról. A leltár alapján minden tárgyat gondosan meg kell vizsgálni, megvan-e minden tárgy, milyen állapotban és az esetleges fogyatkozásokért, rongálásért ki a felelős. Ha az átvevő észrevétel nélkül vesz át mindent, a felületes átvétel után észrevett hiányokért ő felelős. Az átvételről jegyzőkönyvet vesznek fel, melyben az átvevő minden leltári tárgyra megteheti kifogását.

Leltár. Kétféle leltár állítandó ki a templomszámadásokhoz.

Az egyik magában foglalja a templomi és javadalmi szerelvényeket, valamint a plebánia könyvtárállagáról ad megbízható kimutatást.

A másik a pénztári ingó és ingatlan vagyonságok hiteles összeírását foglalja magában s célja az, hogy az Egyház minden vagyona egy összegben legyen kimutatva s annak gyarapodása vagy apadása egy tekintetre szemlélhető legyen.

Ezen leltárak évenként három példányban készítendőek és a templomszámadások csomagjával az egyházi főhatósághoz fölterjesztendőek s azok egyike a templompénztárban, második az egyházi főhatóság levéltárában, harmadik a kerületi alesperesi hivatal levéltárában helyezendő el és őrzendő.

Az értékpapíroknak nem a beszerzési ára, sem forgalmi értéke, hanem valóságos névértéke helyezendő be a leltárba.

Az ingatlanok pénzértéke az illetékegyenérték kiszabásánál követett eljárás szerint számítandó ki, vagyis a számítás alapjául a tiszta földadó szolgálván, annak százszorosa fogja adni az ingatlannak a leltárba vezetendő pénzértékét.

Az összeadás eredményének összege fogja feltüntetni a számadó kezelése alatt levő gyümölcsöző vagyonságok egységes pénzértékét.

A leltár mindhárom példányát az átvevő, az átadó, az egyházmegyei biztos és a kegyúr részéről az átadásnál esetleg jelenlevők aláírják. A leltárakat az átvételi jegyzőkönyvvel együtt a kerületi esperes láttamozás végett az egyházmegyei hatóságnak beküldi. A jóváhagyás után kezdődik az átvevő felelőssége a leltárban foglalt tárgyak irányában.

A leltár folyton nyilvántartandó. A leltárba évenként bevezetendőek az összes újonnan beszerzett tárgyak, feltüntetve a vételárt, a vonatkozó egyházhatósági engedély számát, vagy az ajándékozó nevét; úgyszintén az évközben kiselejtezett, vagy bármilyen módon hiányzó tárgyak a leltárból az ok feltüntetésével kivezetendőek.

A leltár a templomhoz és a plebániahivatalhoz tartozó ingók és ingatlan javak jegyzéke, azért a javadalmat átvevőnek személyesen kell tudomást szereznie az átveendő dolgok tényleges állapotáról.

Bárki által a templom részére felajánlott ajándékot vagy hagyományt az egyházi hatóságnak be kell jelenteni, mely, ha ennek elfogadására engedélyt ad, leltárba vezetni.

A becsebb tárgyak értékét pengő értékben kell feltüntetni a leltárban s az egyes tárgyak úgy csoportosítandók, hogy ne kerüljenek egy fejezetbe össze nem tartozó tárgyak.

A gyümölcsöző vagyont képező ingatlanok, értékpapírok és betétek nem tartoznak a szerelvények közé, azokat nem is lehet a tárgyleltárba felvenni, hanem ezekről külön leltárt, a «Gyümölcsöző vagyonságok leltárát» kell készíteni.

A templomi és alapítványi vagyonhoz tartozó minden tárgy felveendő a leltárba és az egyes tárgyaknak úgy nevük, mint pontos állapotuk leírandó.

Különös figyelemmel kell lenni arra, hogyha vannak a templomnak telkei, telekkönyvi számuk, terjedelmük, telekkönyvi leírásuk, használatuk pontos adatokkal kerüljön a leltárba, valamint az is feljegyzendő, hogy a telkeket ki tartozik művelni; ha bérbe vannak adva, kinek és milyen évi bérért; tőkénél arra, hogy van-e a templompénztárban pénz, mily nagy összegek vannak kiadva gyümölcsöztetésre magánosoknál vagy pénzintézeteknél, mily nagy összeg van lekötve állami vagy magánkötvényekben, a takarékpénztári

betétek és kötvények hoznak-e kamatot és mennyit, számra nézve hány takarékpénztári könyvecske és kötvény van, el vannak-e látva lekötő záradékkal ; a kiadott kölcsönök hoznak-e elég kamatot, betáblázásra avagy kezességre szólnak-e, van-e kellő biztosíték arra, hogy a kölcsöntőkék kellő időben visszatéríttetnek ; mire van betáblázva, hányadik helyen és feljegyzendő az egyházmegyei engedély száma és kelte ; kegyszereknél, szentedényeknél, egyházi ruháknál, egyéb drágaságoknál pedig állaguk tüzetesen leírandó, meghatározandó az anyaguk, súlyuk, hozzávetőleges értékük és jelenlegi állapotuk ; az egyházi épületeknél körülírandó, hogy kőből, fából vagy milyen anyagból készült, milyen állapotban van, bérbe van-e adva, kinek, mily összegért, vagy saját használatban van ; biztosítva van-e a tűzkár ellen ; a szobroknál, keresztelnél fel kell említeni azt is, hogy megfelelő alapítvány révén fenntartásukról van-e kellő gondoskodás és az a terület, amelyen a szobor vagy kereszt áll, az alapítvány javára be van-e telekkönyvileg kebelezve ; végül feltüntetendő a leltárban az a változás, mely a templom és alapítványi vagyonhoz tartozó ingó és ingatlan tárgyakon történt.

Ahányszor új plebános vagy helyettes plebános veszi át a templom vagyonát, annyszor készítendő a leírt módon új leltár, ha pedig ugyanazon plebános hosszabb időn át viseli hivatalát, a leltár minden tíz évben egyszer megújítandó, mert csak így mentesíthető a vagyon kezelője az értékek természetes csökkenése folytán előállott felelősség alól.

A kerületi esperes évenkénti látogatása alkalmával a templomszámadásokkal együtt tartozik a leltárt is előkívánni s meggyőződni arról, hogy a leltárban felvett tárgyak megvannak-e és abban az állapotban, melyben felvétek. Az így összeállított leltár hitelesítendő és az esetleges észrevétel kíséretében felterjesztendő az egyházmegyei hatósághoz.

A vagyonértékek megőrzésére tűzmentes Wertheim-szekrény, illetve vasból készült vagy legalább erősen megvasalt, kettős zárral ellátott és csak két kulcs segítségével zárható és nyitható láda szolgál, mely a plebániaépületben biztos helyen tartandó. Itt őrzendő a készpénzen kívül valamennyi takarékpénztári könyvecske, az állampapírok szelvényeikkel együtt, a kötvények és alapítványi oklevelek, a templom tulajdonára és jogaira vonatkozó okiratok, nyugták, számlák, valamint a templomperselyek kulcsai, az utójjára felvett leltár, a tanácskozási jegyzőkönyvek, folyó évi kiadási okmányok stb.

A pénzszekrény kulcsának egyikét a plebános, illetőleg helyettes plebános, a másikat a templomgondnok őrzi. A templomgondnok a saját kulcsát a plebánosnak vagy helyettes plebánosnak át nem adhatja, sem pedig a zárat nyitva nem hagyhatja. És ha a templomgondnok megbetegszik vagy a plebánia területéről huzamosabb időre távozik, tartozik a plebános tudtával felelősség mellett egy megbízható egyházközségi tagnak átadni a nála őrzött kulcsot.

A templomvagyon kezelésére vonatkozó ügyek elintézése végett a körülményekhez képest havonként, ha templomnak csekélyebb a vagyona, kéthavonként, lehetőleg a hónap utolsó vasárnapján a plebános, illetőleg helyettes plebános tanácskozássra jönnek össze, mely tanácskozással jegyzőkönyv veendő fel s az egy erősebb kötésű könyvbe jegyzendő, melyet úgy a plebános, illetőleg helyettes plebános, mint a templomgondnok és a jegyzőkönyv vezetője aláírnak. A jegyzőkönyv vezetője, amennyire a körülmények engedik, a plebánia egyik káplánja legyen. Csakis ezen tanácskozások alapján hozhat a vagyonkezelőség érdemi határozatot a tőkék elhelyezésére, kikölcsönzése és felmondása tárgyában, mely a kerületi esperes révén jóváhagyás végett az egyházmegyei hatósághoz felterjesztendő.

A tanácskozások időpontjáról az egyházmegye területén tartózkodó kegyúr is értesítendő oly hozzáadással, hogy amennyiben azt szükségesnek találja, a tanácskozáson személyesen megjelenjen, vagy azon magát képviseltesse. A rendes tanácskozások időpontjáról egyszer s mindenkorra, a rendkívüli tanácskozások napjáról és órájáról pedig esetről-esetre értesítendő. Rendkívüli tanácskozás többször is tartható aszerint, amint fontosabb vagy sürgősebb ügyek merülnek föl.

A plebániai javadalom.

A javadalom azon jogok és kötelezettségek összege, melyeket az egyházi hatóság által kijelölt területen és terjedelemben az arra kinevezett egyházi személy gyakorol s a belőlük eredő jövedelmek élvezeti jogával neki az egyházi hatóság a hivatal viseléséért átad.

Minden javadalom létesítéséhez szükséges, hogy annak felállítása az Egyház és a hívek érdekét szolgálja, a hivatal ellátásához szükséges jövedelem biztosítva legyen s az érdekelt felek meghallgattassanak. A javadalom létesítésének, megváltoztatásának és megszüntetésének joga a püspököt illeti.

A lelkipásztor fenntartására azoknak az ingatlanoknak, leltári ingóságoknak és törzsvagyonértékeknek jövedelme szolgál, melyek a plebániai javadalom vagyonát képezik.

A plebániai vagyont a plebános maga kezeli felelősség mellett, de annak jövedelméről elszámolni senkinek sem köteles.

Az ingatlanvagyon állaga az egyházi tulajdonjog szabályszerű telekkönyvezésével őrzendő meg.

A kerületi esperes a plebániaföldeket és épületeket időközönként megtekinti és szükség esetén tapasztalatairól az egyházhatóságnak jelentést tesz.

A jövedelmi hátralékot nyilván kell tartani és késedelmi kamattal való együttes befizetéssel szorgalmazni kell.

A Canonica Visitatio és a törzskönyv biztos helyen őrzendő.

Úgy az épületek, mint a földek elhanyagolásáért, általában a javadalom mindennemű megkárosításáért a javadalmas felelős s az okozott károkat tartozik megtéríteni. Mulasztása fegyelmi vétség, esetleg javadalomtól való megfosztás, sőt azok az elhunyt javadalmas hagyatékából is megtérítendőek.

A plebániai szőlő tőkéit állandóan fel kell újítani és a szőlőt termőképességében meg is kell tartani.

A javadalmi szőlők kezelésére és fenntartására különös gondot kell fordítani nemcsak azért, mert ez a javadalom értékes része, hanem azért is, mert javadalomváltozás esetén a hanyag kezelés miatt megállapítható károkért az előd anyagilag felelős. Ha a viszonyok megengedik, a javadalmi földön a birtok arányában szőlő telepítendő, melyre javadalmi kölcsön is vehető igénybe.

Az élőfák sem az erdőben, sem másutt nem a javadalmas tulajdonai, bárholnan vannak azok, leltárba veendőek s a javadalmast az erdőnél a törvényes, más fáknál pedig csak a szokásos, legalább 20 évre beosztott fakitermelés illeti meg. A kitermelt és elpusztult fák helyébe azonnal újak ültetendőek. Az egyszer elültetett gyümölcsfát kivágni nem szabad.

A plebániajavadalom érdekében csak hatóságilag (FM) megállapított turnus szerint szabad fát kitermelni s a kivágott területet a megfelelő utasítások alapján kellő időben újra ültetni. Az állami kezelés alá nem eső erdő-

legelőkön csak egyházhatósági engedéllyel szabad fát kivágni, ami azonban csak a törzsvagyon javára értékesíthető.

Ha a plebániaépületen nagyobb helyreállítások válnak szükségessé, azokat a javadalmas a fenntartásra kötelezett közegnél tartozik szorgalmazni. A vallásalapú kegyurasági épületeknél eszközrendő javításokat az egyházi hatóság útján a vallás- és közoktatásügyi miniszteriumban kell bejelenteni.

Lelkeszi, kántori, tanítói, harangozói épületek vagy melléképületek idegenek részére való bérbeadása, lakásnak szánt javadalmi épületek szövetkezeti vagy üzleti célokra haszonbérért vagy ingyenes átadása, azoknak magtárul való felhasználása tilos. Tilos egyházhatósági engedély nélkül ilyen épületeken bármily átalakítást eszközölni.

Csak a kényszerítő szükség és a hívekre háramolható előnyök esetében történhet a javadalom megváltoztatása, mely az érdekeltek meghallgatása után felosztás vagy egyesítés által eszközölhető. Ilyen oknak tekintendő, ha a hívek a nagy távolság vagy a közlekedés nehézsége miatt nem vehetnek részt az istentiszteleten.

A plebániajavadalom felállítását az egyházmegyékben kizárólag a püspököt illeti meg.

Az Egyház tulajdonát képező ingatlanra kielégítési végrehajtás nem fogantatosítható. (C. 6047/882.)

A javadalmi birtok vagy épületek bérbeadása csak egyházi jóváhagyás alapján történhet.

Ha javadalom személyében változás történik, a leltár szerint mutatkozó hiányokat az előd vagy annak örökösei pótolni kötelesek.

Egyházi és plebániái vagyonkezelés.

A templomvagyonnak nemcsak az a rendeltetése, hogy az istentisztelet költségeit fedezze, hanem körültekintő gazdálkodással és takarékossgal úgy kell annak állagát növelni, hogy szükség esetén a templom, egyházi épületek javítására és helyreállítására is felhasználható legyen és így azokon is segíthessen, kik a templomfenntartás terhét viselni kötelesek. Tehát az egyházi vagyonkezelés főelve szerint a vagyon állaga megőrzendő, gyümölcsösztetendő és jövedelme célszerűen használandó fel.

Az egyházi vagyon fogalma alá tartozó összes javak és jogok legfőbb őre az egyházmegyékben a főpásztor, aki a közvetlen vagyonkezelést hivatalos közegeivel, a javadalmasokkal gyakorolja. Megállapítja az egyházi javak kezelésének szabályait, amennyiben az egyházjog másként nem rendelkezik, azokat az Egyház törvényeivel összhangban előírja, vagy az idők és körülmények változásaihoz képest meg is változtathatja.

Bár a végrehajtási törvény novellájának 2. §-a az ingó végrehajtás keretében rendelkezik akként, hogy a végrehajtás alól ki vannak véve és még a végrehajtást szenvedőnek a beleegyezésével sem foglalhatók le az isteni tiszteletre szánt tárgyak, az istentiszteletre tartozó szerelvények, az a vallási érzületet védő s egyúttal közcélokat szolgáló érdek, amely e rendelkezés meg hozatalának indokál szolgál, nyilván indokoltá teszi a rendelkezésnek magának az istentisztelet helyére, a templomra is kiterjesztését. (C. 6411/931.)

Az egyházi törzsvagyont az egyháznak állandó, elidegeníthetetlen ingókban, ingatlanokban és haszonhajtó jogokban álló vagyona képezi, mely-

nek megőrzése, kezelése, gyümölcsöztetése és jövedelmeinek okszerű felhasználása a javadalmas felelősséggel járó kötelessége.

A beszerzett tárgyakat kifizetésük előtt gondosan meg kell vizsgálni, hogy azok beszállítása kifogástalanul és hiánytalanul történt-e.

A törzsvagyont, hogy kellőképp biztosítható legyen, annak egész állagát nyilván kell tartani és egy törzsvagyonskönyvben összeírni, mely magában foglalja az illető egyház anya- és fiókegyházankint elkülönített összes ingóinak, ingatlanainak, haszonhajtó jogainak részletes leírását, keletkezését, gyarapodását, csökkenését, terheit, céljait és jelenlegi állapotát és azok állagának időnkint történő pontos változását.

A lelkészkedő papság iparkodjék a gazdasági viszonyok folytán tönkrement templomvagyonot mielőbb a régi összegére biztosítani.

Az egyházi vagyon állagához tartozó javakat és jogokat csak az egyházmegyei hatóság tudtával és engedélyével szabad elidegeníteni, vagy bármi módon megterhelni.

Ha a lelkész a reá bízott egyházi vagyonban a szabályokba ütköző eljárásával, mulasztásával vagy hanyagságával kárt okozott, a vagyont vagy annak haszonélvezeti jogát veszélyezteti, engedély nélkül megterheli, a közadók, illetékek és egyéb járulékok fizetését elmulasztja, azt köteles megtéríteni s emellett az 1476. 1., 2. és 2147. canonokban megállapított fegyelmi eljárás alá esik.

A lelkész hivatali hanyagságát az egyházmegyei hatóság pénzbírsággal sújthatja.

A templom javára szolgáló, feltételhez nem kötött pénzbeli vagy ingó adományozása egyházmegyei jóváhagyás nélkül is a templom vagyonát képezi, ellenben a feltételhez kötött ajándékozások, hagyomány, alapítványi vagyon, vagy más módon szerzett ingatlanvagyon csak akkor bír jогhatállyal, ha az egyházhatósági jóváhagyást nyert.

Az egyházi vagyon gyarapítását célzó vagy egyházi intézmények és épületek, templomok létesítésére szolgáló országos könyöradománygyűjtések, hangversennyel egybekötött mulatságok engedélyezéséhez a püspök és a belügyminiszter engedélye szükséges.

A templom értékeinek kezelése.

Minden bevételt és kiadást a templomgondnokkal is kell közölni. Azért, ha valamely kiadás eszközésének engedélyezése végett a ker. esperes útján az egyházmegyei hatósághoz felterjesztés intéztetik, azt a templomgondnok is aláírja. Minden kiadásnak kellően bélyegelt nyugtára kell történnie, melyre a naplósám feljegyzendő, de az összeg folyósítása csak akkor történhetik, ha azt a templomgondnok is aláírja; a hét tartama alatt bármely forrásból történt bevétel a plebános által a naplóba bejegyzendő, a pénzt a plebános és templomgondnok együttesen számlálják meg; ha valaki kölcsönvett tőkét térít vissza, ez csak a templomgondnok jelenlétében történhetik meg az általa is aláírandó nyugta és az eredeti kötelezvény visszaszolgáltatása mellett.

Azon rendkívüli kiadások eszközéséhez, melyek az egyházmegyei hatóság által megállapított összeget túlhaladják, az egyházmegyei hatóság engedélyét előzetesen kell kikérni. Ezekhez a felterjesztésekhez csatolandó a költségvetés, a templom vagyonleltára, egyházközség anyagi helyzetéről szóló jelentés, a számadás és költségvetés, szakértői vélemény (C. 1530. §. n. 1.),

az anyagi források, a kegyúr biztosított hozzájárulása és annak számszerű kimutatása, a hívek szolgálmányának mikéntjét és annak mennyiségét biztosító határozat, az egyházközség hozzájárulásának az egyházközség törvényes képviselője által történt megszavazása. Az így felszerelt beadvány a kerületi esperes közvetítésével terjesztendő fel, aki véleményével juttatja az egyházi hatósághoz. A hatósági engedély száma és kelte a megfelelő tétel rovatába feljegyzendő s ez a számadások felülvizsgálata alkalmával eredetiben felmutatandó.

Ahol egyházmegyei pénztár működik, a tőkepénzek, értékpapírok központi kezelés végett ott helyezendők el. A vagyonkezelő a kezéhez befolyó pénzt nem tarthatja magánál, hanem tartozik azt gyümölcsözőleg elhelyezni s a kamatveszteségeket tartozik megtéríteni.

A pénztári napló és számadások könnyebb vezetése céljából minden plebiánán 4 betétkönyv legyen :

1. a szorosan vett templompénztárról,
2. a misealapítvány betéteiről,
3. a szobor-, kereszt- és iskolaalapítványok azon tőkéiről, melyek kamatai évenként felvétetnek, pl. iskolai könyvekre,
4. a szobor-, kereszt- és iskolaalapítványok azon tőkéiről, melyeknek kamatai évről-évre tőkésítettnek s csak szükség esetén használtatnak fel.

Ott, ahol nagyobb számú alapítványok vannak, esetleg minden egyes alapítványról külön betéti könyvet lehet a kamatok könnyebb kiszámítása végett kezelni.

Az egyházi vagyon kezelői nemcsak felelősek a gondjaikra bízott vagyonért, hanem lelkiismeretesen tartoznak gondoskodni arról, hogy az kellőleg gyümölcsözők. A nagyobb összegű pénzmaradványt azonnal tőkésíteni kell; ha a számadó ezt elmulasztja, ezzel a templomot megkárosítja, mert a kamat elvész. Azért a pénztárba befolyt pénzekből csak annyit tarthatnak vissza, amennyi a rendes kiadások fedezéséhez mulhatatlanul szükséges és a többit helyezték el azonnal megbízható pénzintézetben lekötő záradékkal ellátott könyvecsken arra a címre, melynek célját a tőke szolgálja. A lekötőzáradék szövege a következő : «A jelen tőke csak az egyházi hatóság írásbeli engedélye alapján vehető fel». Ezt a záradékot maga a pénzintézet vezeti be úgy a főkönyvébe, mint jegyzi fel a kiadott betéti könyvecskére. Azon alapítványi tőkéknél, melyek évi kamatai nem osztatnak fel, fenti záradék a kamatokra is vonatkozik.

A pénzkezelőség pontosan öröködjön az egyházi javakat érintő kamat- és jövedelmi adók idevonatkozó rendelkezéseire, nehogy a templomi és alapítványi vagyon jogtalanul megterheltessék. Úgy az alapítványokra kirótt adó, mint az adókimutatás céljára minden pénztár és alapítvány részéről külön-külön készíthető jövedelmi kimutatás költségei nem a templompénztárt, hanem az egyes alapítványokat és pénztárakat terheli. A bevallások másolatai megőrzendők. Az alapítványok adómentes tőkéinél a jövedelmi adó bevallás «Észrevételek» rovatában feltüntetendő az adómentesség címe és oka. Miután az állampapírok kamatai és a földek után élvezett jövedelem után adó fizetendő, ügyelni kell arra, hogy ezek a templom vagy alapítványok jövedelméhez ne számíttassanak. Ennélfogva az alapítványok és pénztárak kezelői szorgalmasan tanulmányozzák a közadózás rendelkezéseit és a helytelenül kivetett adók ellen idejében éljenek jogorvoslattal, mert a mulasztásuk folytán előállott késedelmi kamat vagy más veszteségért ők tartoznak vagyoni felelősséggel.

Az egyházmegyei hatóság határozza meg, hogy mily összegre eszközölhető szorosan vett templomi szükségletre rendkívüli kiadás.

Szorosan vett templomi rendkívüli szükségletre 40 pengőig terjedhető kiadás eszközölhető; az ezt meghaladó összegre előzetes egyházhatósági engedély kérendő.

A templom- és alapítványi törzsvagygon állami kötvényekbe is elhelyezhető.

Ha a vagyonkezelő plebános kezeihez lefizetett alapítványi vagy más tőkeösszeget hosszabb időn át magánál tart, maga céljaira felhasznál, vagy hatósági engedély nélkül magánkölcsonként kiad, fegyelmi vétséget követ el. Ügyszintén nem szabad a kezelése alatt levő hivatalos pénzeket saját pénzével együtt tartani, abból más alap javára kölcsönt nem vehet át. Minden hivatalos pénz a templom pénztárába helyezendő el.

A perselypénzt a plebános a gondnokkal együtt összeolvassa, a templompénztárba való bevételezését pedig a nyilvántartási naplóba bejegyzi.

A perselyek mindenütt úgy anyagukat, mint formájukat és elhelyezésüket tekintve legyenek szilárdak, erősen lezárhatók, úgyhogy a feltörés és kifosztás veszélye ellen lehetően védve legyenek. A perselynek kettős zárja legyen, az egyik kulcsát a plebános, a másikat a templomatyja őrizze. A persely kiürítése a plebános és templomatyja jelenlétében legalább hetenkint történjék. A plebánost akadályoztatása esetén egyik káplánja, a templomatyát az egyházköztség vezetőségének vagy tanácsának egyik tagja, akit a plebános erre felkér, helyettesitse. A persely tartalmának megolvasása ugyancsak a plebános és templomatyja, illetve helyetteseik együttes jelenlétében történjék. A megolvasás műveleténél, ahol ennek szüksége mutatkozik, az Oltáregyesületnek vagy karitatív bizottságnak tagjai segídezhetnek.

Minden plebánián a Szent Antal-persely kezeléséről pontos bevételi és kiadási naplót kell vezetni. A persely minden egyes kiürítése alkalmából a kivett összeg a bevételi naplóba bevezetendő a plebános és templomatyja, illetve helyetteseik aláírásával.

Évenként egyszer minden plebániahivatal az elmúlt év perselyének számadásairól összefoglaló jelentést készít és azt a ker. esperes útján az egyházi hatósághoz felterjeszti.

Köteles a vagyonkezelő plebános a közvetlen kezelésére bízott vagyon bevételeit és kiadásait a pénztári főnaplóba bevezetni.

A betétkönyvecskék minden évben a dec. 31-i állapotnak megfelelően lezáratnak és a fel nem vett tőkék kamatai tőkésíttetnek. Ezen állapotnak megfelelően kerül a tőke és kamat a dec. 31-i pénztárállásba. Az itt szereplő fel nem vett kamatok összege az utána következő pénztárállásba bevételeztetik és egyben tőkésítésre kiadásba irandó. A tárgyév kamatjövedelmei, hacsak azok egészben vagy részben költségvetésileg fel nem használtattak, a dec. 31-i pénztárállásban tüntetendők fel. Ha a kamatok készpénzben felvették, bevételként számolandók el, ellenben a fel nem vett kamatokat az évvégi pénztárállásban kell felmutatni.

Minden egyházi ingatlan telekkönyvezendő, esetleges változása az egyházi hatóságnak bejelentendő és az idevonatkozó telekkönyvi okirat gondosan megőrzendő.

Az épületeket biztosítani kell tűzkár ellen. Célszerű a berendezést is biztosítani a templomot betörés ellen is.

Akár a templomban, akár azonkívül található, vagy 50 éves tárgy, annak eladása, elcserélése vagy megsemmisítése előtt jelentést kell tenni az egyházi hatóságnak, mely azt megvizsgáltatja.

A harangokat repedés ellen biztosítani kell.

Az épületeken az épületfenntartót kötelező szükséges javítások kérése sürgős esetekben azonnal, egyébként minden év novemberében a költségelőiránnyal indokolva az egyházmegyei hatósághoz vagy a javításra kötelezett személyhez küldendő.

A már elültetett gyümölcsfákat kiszedni nem szabad, az elpusztultakat azonnal újakkal kell pótolni.

A határjelek épségben tartandók, a beltelek kerítéssel ellátandó, esetleg élősfövényről a javadalmas tartozik gondoskodni.

Az egyházi és javadalmi ingatlanok és tőkék után járó adók és illetékek pontosan fizetendők, amit a ker. esperes látogatása alkalmával köteles ellenőrizni.

A plebániái könyvtár minden tárgya ellátandó a plebánia hivatalos pecsétjével; a könyvek egyik összeírási jegyzéke a főegyházmegyei hatósághoz küldendő.

A plebániái könyvtárt száraz, védett helyen inventárium jellegével bíró könyvszekrényben kell őrizni. Az egyházi szempontból értékes könyvek az egyházmegyei könyvtárban helyezendők el.

Templomi szerelvényt vagy bármi egyházi tárgyat egyházhatósági engedély nélkül eladni vagy más tárgyakkal kicserélni nem szabad. Ezen hatósági engedély az illető tárgy pontos leírásával, a kegyúr hozzájárulásával és a templomgondnok bevonásával a kerületi esperes útján kérendő.

A templomi műbeccsel bíró egyházi szerelvényekről részletes leírásukkal jegyzék készítenő és küldendő az egyházmegyei hatóságnak. Ha akár a hívek bőkezűségéből vagy a templompénztárból valamit akar a plebános beszerezni, bizza ezt hozzáértő illetékes közegekre.

Az egyházpénztári kiadások tárgya a feladóvevényeken jelzendő.

Az iskolavagyon épügy kezelendő, mint a többi templomvagyon, róla is napló vezetendő, költségelőirányzat és számadás készítenő.

Ha az épületeken olyan halaszthatatlan javítások szükségesegek, melyek a kegyurat terhelik, hozzávetőleges költségvetéssel jelentés terjesztendő fel a fenntartó személyhez vagy hatósághoz, egyébként az egyházi hatósághoz.

Javadalmi épületeken a javadalmasnak saját költségén kell az apróbb javításokat eszközölni. Ügyelni kell arra, hogy az épület állagának jókarbantartását célzó ezen kisebb javítások elvégeztettek-e évenként. Ezen kötelezettség keretébe tartozik a keresztek, szobrok, kálvária, szegényház, kórház, temetőkápolna stb. jókarbantartása is. Ha pedig ezeknek alapítványa a kezelők hibáján kívül megsemmisült, úgy az alapítók leszármazói hívandók fel ezek költségeinek vállalására vagy alapítvány létesítésére.

Az egyházi és iskolai terheknek fedezéséről a községek költségvetésébe való felvétele útján kell gondoskodni addig, míg erről törvényhozás útján nem történik szabályozás. (B. M. 103.871/929.)

A templomi és alapítványi vagyon kezelője a plebániatanács, melynek tagjai a plebános, a templomgondnokok és a kegyúr megbízottja.

A plebániatanács havonként rendes, ha erre szükség van, rendkívüli gyűlést tart. Ha bármelyik tanácstag a plebánossal ellenkező véleményen van, jogosult véleményét az esperes útján az egyházi hatóság elé terjeszteni.

A papnak az alispánhoz intézett beadványa, amelyben a hitközségi adó behajtását és egyúttal a papi fizetésnek is kiszolgáltatását kéri, illetve az e tárgyban a főszolgabíró eljárása ellen emelt panasza, illetékköteles. (20.944/914. PM.)

Városokhoz (községekhez) plebánia elnyerése iránt intézett kérvények illetékkötelesek. (6532/1900. PM.)

Plebániahivatalnak a javadalmi erdő állami kezelésbe vétele ellen a földművelésügyi minisztériumhoz benyújtott fellebbezése illetékmentes. (19.083/925. PM.)

A plebániahivatal javadalmasa által javadalmát érintő ügyben beadott fellebbezés illetékmentes. (19.083/925. PM.)

A Visitatio Canonica alapján folyósított összeg felvételéről kiállított nyugta illetékköteles, mert a plebános közszolgálati alkalmazottnak nem tekintendő azért, mivel fizetését az állampénztár egészíti ki. (13.440/928. PM.)

A Visitatio Canonica alapján a község által fizetett járandóság felvételéről a plebános által kiállított nyugtát az 1920 : XXIV. t.-c. 22. §-a alapján sem illeti meg az illetékmentesség. (5750/928. PM.)

Templom céljaira és annak felszerelésére rendelt hagyomány nem illetékmentes, mert a hitelvek terjesztése s a vallásos érzület ápolása, ami a templomok rendeltetése, a közoktatás fogalmi körébe nem tartozik. (13.511/910. PM.)

A templomépítés céljára történt ingatlanvétel nem illetékmentes. (1771/930. PM.)

Új harangbeszerzésére rendelt hagyomány illetékköteles. (14.925/930. PM.)

Ha a püspök, aki a lelkész javadalmazásához már előzetesen hozzájárult, a plebánia létesítése céljából a püspöki uradalom tulajdonából ingatlanokat bocsát át, ez a jogügylet nem ajándékozási illeték, hanem a törvény 12. §-ban meghatározott vagyonátruházási illeték alá esik, mert az ingatlanátbocsátás a javadalmazáshoz való hozzájárulást helyettesíti. (1569/928. PM.)

A szolgálati illetmény természetével bíró jövedelemnek a javadalom összes jövedelmének csak az a része tekinthető, amely a javadalommal egybekötött, tehát a javadalom mindenkor haszonélvezőjének akaratától és elhatározásától teljesen függetlenül viselendő dologi terhek és kiadásoknak levonása után fennmarad, vagyis összes jövedelem alatt okszerűen csak az a jövedelem érthető és értendő, amely a javadalmasnak szolgálati ellenértéke fejében szabad rendelkezésére áll. (2485/905. PM.)

Az a körülmény, hogy az ajándékozás tárgyaül szolgált telken felépült imaház nemcsak istentiszteleti, hanem hitoktatói célokat is szolgál és hogy a lelkészlakot használó lelkész nemcsak lelkési szolgálatokat teljesít, hanem a helyhatósági bizonyítvány szerint hitoktatói munkát is végez, a közoktatás fogalmát nem meríti ki és az ilyen ajándékozás nem illetékmentes. (9371/929. PM.)

A plebániahivatal javadalmasa által javadalmát érintő ügyben beadott fellebbezés illetékmentes, mert minden bevett és elismert vallásfelekezet lelkési hivatala is közhivatal a reábízott hivatalos ügyben, a plebániahivatal javadalmát érintő ügy pedig hivatalos ügynek tekintendő s így a plebános, mint a lelkési hivatal képviselője a kérdéses beadványra nézve személyes mentességgel bír. (19.083/925. PM.)

Ha a város plebániatemplom, szerzetesi rendház, gimnázium és internátus elhelyezése céljaira sajátít ki ingatlant, ezen kisajátítás után jár az ingatlanvagyonátruházási illeték, mert a kisajátítás nem az 1881 : XLI. t.-c. 1. §-nak 1—12. pontjaiban meghatározott célokra, hanem a másik szakaszban említett célokra történt. (1639. sz. ejh. 3810/928. PM. és 5398/927. PM.)

Az Egyháznak templom céljára kötött visszerthes ingatlanvagyonátruházási szerződéseire a törvény illetékmentességet nem állapít meg. (1440/930. PM.)

Az államkincstártól nem javadalmazott azon közintézetek, melyek köz-

célokra állanak fenn és amelyek közvetlen az államhatóságok vagy községek igazgatása alatt állanak, az egyházi vagyon igazgatóságai, végre maguk a községek azon okmányokra és iratokra nézve illetékmentesek, melyeket ők a reájuk bízott célokra állítanak ki... Ellenben nem élveznek illetékmentességet azon jogügyletekre, okiratokra nézve, melyek magánjogi viszonyát, vagyonát és ennek járadékát vagy feleslegét tárgyalják. (III. szab. 85 t. 2. p.)

Azon nyugták, amelyek nem magánérdekben, hanem hivatalos egyházi kezelés céljaira állítatnak ki, bélyegmentesek. (1235/883. PM.)

Templomszámadás.

A templomvagyon az 1519. sz. kánon értelmében *peculium sacrum*, a lelkész azért köteles azt lelkiismeretesen kezelni s az arra vonatkozó számadásokat tökéletesen és kifogástalanul elkészíteni. A számadás helyes készítésének alapja a pénztári napló lelkiismeretes vezetése, azért a napló az 1523. kánon alapján is lelkiismeretesen vezetendő.

Minden egyházmegyei hatóság maga írja elő azt az eljárást, melynek alapján a polgári év végén a számadások elkészítendőek, valamint megállapítja azokat a nyomtatványokat, amelyek felhasználásával azt el kell készíteni. A templompénztárról külön számadást kell készíteni és külön számadást a szentmise és egyéb (szent keresztek, szobrok, kápolnák) alapítványi pénztárainról. Ezen számadásokat két példányban, egyiket a templomgondnok által is érthető, a másikat magyar nyelven kell készíteni.

Úgy az anya-, mint a fiókegyházak folyó bevételeiről és kiadásairól külön-külön napló vezetendő, melyben minden egyes bevétel és kiadás folyószám alatt az év, hó és nap megjelölésével pontosan bejegyzendő. A naplók havonként vagy kéthavonként tartandó tanácskozmányok alkalmával a templomgondnokkal is aláírandók.

Ha a templompénztár más pénztárt is kezel, a számadó úgy ezekről is naplót és okmányolt számadást készít, mivel azonban a templompénztár naplójában ennek is szerepelnie kell, végösszege átfutó tételként bejegyzendő.

A szentmise és egyéb ájtatos alapítványok kimutatása, számadása, a felszerelések leltára 5 évenként csatolandó a templomszámadáshoz.

Az alapítványok és a felszerelés plebániái törzskönyve gondosan vezetendő s erről a kerületi esperes az évi számadások alkalmával felelősség mellett tartozik meggyőződni.

Amely évben kimutatást nem kell betérjeszteni, az új alapítványok és felszerelési tárgyak folytatólagos folyószám alatt egy külön lapon kimutatandók s a számadáshoz mellékelendők.

Az egyházmegyei hatóság által megállapított nyomtatványok rovatai a címeknek megfelelően töltendőek ki s a keltet mindig december 31-től kell venni még abban az esetben is, ha azok később készítettnek el.

A számadások elkészítésénél figyelemmel kell lenni arra, hogy azok nyilvános közokiratok, melyek a templom vagyonának kezelésében megállapítják a felelősséget, s azok a számadók mellett, de ellenők is szólhatnak; azért nagy gondot kell fordítani elkészítésükre, ne hiányozzék abból semmi lényeges adat, de ne tartalmazzanak semmi fölösleges magyarázatot; kiállításuk legyen tiszta, olvasható, minden javítás vagy kiigazítás nélkül.

Ha a templomföldek bérjөvedelme gabonavalutában köttetik, a pénztári naplóba és számadásokba az azon évi szeptember 1-én a tőzsdén jegyzett

gabonaárat kell bevezetni pengőértékben. A rovatban feltüntetendő a bérlő neve, az ingatlan területe, helyrajzi száma s az idő, melyre a bérlő fizetett, az egyházi hatóság engedélyének száma és kelte.

A templom kamatozó tőkéi rendszerint háromféleképen vannak elhelyezve: 1. államkötvényekben, 2. pénzintézeti vagy ipari részvényekben, 3. betétekben és némely helyen jelzálogos kölcsönben.

A devalvált államkötvények a számadásból nem hagyhatók ki, hanem a cím rovatában; fel kell sorolni névértékük összegezését és az Észrevétel rovatban fel kell tüntetni, melyik állampénztárban vannak letétbe helyezve.

Minthogy a devalvált kötvények névértékük szerint nem vétetnek fel a számadások törzs- és szorgalmi tőkéinek rovatába, a gyümölcsöző vagyonságok leltárának összegezésébe sem veendőek fel; azonban, hogy itt nyomuk legyen, az összegezés rovatai alatt, de a keltezés és aláírás előtt jelezni kell, és pedig külön 1. a templom, 2. a misealapítványok, 3. a kereszt-, iskola- és egyéb alapítványok devalvált kötvényeinek darabszámát és névértékük összegét.

Minthogy az 5130/921. PM. rendelet értelmében az osztrák államadósági címleteket letétbe kell helyezni, azért az Észrevételek rovatában pontosan fel kell tüntetni, melyik állampénztárban vannak az értékpapírok letétben.

A pénzintézeti vagy ipari részvényekbe fektetett kamatozó tőkék értéke pengőben tüntetendő fel.

Betétekben elhelyezett devalvált tőkéket pengőértékben kell átszámítani.

Ahol a templom pénze régi kölcsönökbe helyeztetett el, a plebánosok kíséreljék meg rábírní az adósokat, hogy a kölcsönt valorizálva fizessék vissza; ha ez nem sikerül, őrizték meg a régi kötelezvényt s a pengőre átszámított értéket vezessék be a számadásba. Az egy pengőt meg nem haladó törzs- és szorgalmi tőkék egy összegben irandók össze, jelezvén, hogy az milyen alapok maradványa. Az összeírt tőkék a törzstőke rovatába vezetendőek és egy betéti könyvben helyezendőek el.

Ha egyes törzstőkék netán valorizáltatnának, vagy ha az államkötvények pengőértéke meghatároztatik, ezek külön tételekben állítandók be.

A templomnak eddig koronaértékben befolyt jövedelmei ugyanannyi pengőértékben állapítandók meg.

Minden olyan bevétel, mely a templom útján folyt be, a naplóba is bevezetendő, még akkor is, ha azokról külön számadás készítendő.

Az adósok sorrendje lehetőleg mindig betartandó, s ha ugyanazon adósnál több kölcsöntőke van elhelyezve, ne szétosztva, hanem együtt vezettesse-nek be.

Minden kölcsöntőkénél feljegyzendő az adós neve, a tőke nagysága, a kikölcsönzés időpontja és a telekkönyvi bekebelezés éve, hónapja, napja. Az állami kötvényeknél feltüntetendő azok neme, kelte, sor- és rendszáma. Takarékpénztári betétkönyvecskéknél a főkönyvi, folyószámuk és a betét lekötő záradékkal való ellátása. Alapítványi tőkéknél az alapítvány kelte, az egyházmegyei hatóság jóváhagyásának kelte és száma, Bérleti szerződések-nél az egyházmegyei hatóság jóváhagyásának kelte és száma, azonkívül feljegyzendő, hogy hány évre szól a szerződés, melyik évre vonatkozik a jövedelemben feltüntetett végösszeg.

Csengetyűpénz és Szent Antal-perselypénz a naplóban bevezetendő. Be kell vezetni átmenetileg a különféle adományokból befolyt összegeket, úgy szintén az egyházmegyei gyűjtések eredményét, s midőn a számadó ezeket a pénzeket a hatóságnak beküldi, a napló kiadási rovatába bejegyzi.

Kiadási tételnél a beszerzett tárgyakat nem elégséges csak általános-ságban megnevezni, hanem annak mennyisége és egységára is feltüntetendő.

Minden állandó misézőre legfeljebb évi 50 liter bor ára számolható el.

Kerületi espereseknek a templomszámadások felülvizsgálása (és iskolák látogatása) alkalmával felmerülő fuvardíj fejében 5—10 pengő fizetendő ki a távolság szerint. Szegényebb filiális templomok a plebániatemplommal közösen, jövedelmük arányában viseljék ezt a költséget. (Ha az iskolának külön költségvetése van, akkor az esperes iskolalátogatási fuvardíja ide állítassék be.)

Meg kell különböztetni a törzstőkét a szorgalmi tőkéből, melyet mint a templom alapvagyonát képező tőkét és ennek hozadékát, a szorgalmi tőkét külön kell számadásba venni. A törzstőke mindig érintetlenül hagyandó és ha az az egyházmegyei hatóság engedélye alapján részben fel is használtatott, a folyó évi jövedelmekből mielőbb kiegészítendő. Az újabb adományok, alapítványok és hagyományok törzstőkéknek tekintendők.

A számadás évében elhelyezett tőkék a cselekvő állapot megfelelő rovatában (törzs- vagy szorgalmi tőkék közt) is feltüntetendők, de a szenvedő állapot rovatban is mint kiadások veendőek fel. A betétekből kivett tőke a bevételi rovatba írandó és a gyümölcsöző tőkék közül törlendő.

A hátrálékos kamatokat nem összegezve kell az egyik év számadásaiból a másikba átvezetni, hanem azokat az illető adósoknál kell nyilvántartani és kiegyenlíteni. Ha pl. azon adós, aki 6% mellett elhelyezett 200 pengő kölcsön után az egyik évben 12 pengővel maradt hátrálékban, a következő évi számadásokban, ha semmit sem fizetett, 24 pengő hátrálék tüntetendő fel; ha az egészet kifizette, a 24 pengő jövedelemként jegyzendő; ha 8 pengőt fizetett, akkor 8 pengő a jövedelem és 16 pengő a tartozás.

A pénzügyintézetekben elhelyezett tőkék kamatait nem kell felvenni, hanem azok a betétkönyvben a tőkékhez írandók, a számadásokban előbb mint jövedelem a cselekvő állapotba s azután mint kiadás a szenvedő állapotba veendő fel. Ugyanazon könyvecsékben elhelyezett betétek nem tekintendők külön tőkéknek, hanem újabb betét az előbbihez csatolandó és az egész egy tőkének veendő.

A szenvedő állapotban egynemű kiadások (betétek, elhelyezett tőkék, adók) könnyebb áttekintés végett csoportosítandók.

Az egyházhatóság által engedélyezett kiadásoknál feljegyzendő a hatósági engedély száma és kelte.

A templomszámadások tételei a következő címek szerint csoportosítandók:

Bevételi címek:

Bérleti jövedelmek. E cím alatt az ingatlanok bérbeadásából befolyó jövedelmek sorolandók fel.

Kamatokból eredő jövedelmek. Itt az értékpapírok, a takarékpénztári könyvecsék és kölcsönadott tőkék után eső jövedelmek, a törlesztések, a tőke-visszatérítések csoportosítandók.

Szentmisealapítványok után tartozó járandóságok.

Temetkezési és harangozási díjak.

Adományok és végrendeleti hagyományok.

Gyűjtések. A perselyekből befolyó jövedelmek és egyéb, a templom céljaira gyűjtött összegek.

Termények értékesítéséből befolyó jövedelmek, melyek a templom tulajdonához tartozó földek, rétek, erdők termékeinek eladásából befolytak. Kiteendő

az értékesített és még megmaradt termények mennyisége, valamint a befolyó pénzheli érték.

Vegyes bevételek. Ide tartoznak azok a jövedelmek, amelyek a többi felsorolt címek alá nem tartoznak.

Rendkívüli bevételek. Ide tartoznak a templom céljaira felvett kölcsönök.

Kiadási címek :

Istentiszteleti szükségletek. Ide tartoznak a misebor, gyertyák, villanyvilágítás, tömjén, olajak, stb. beszerzési költségei, világítási és fűtési költségek.

Egyházi ruhák, kelmék. Ide veendők az egyházi ruhák mosásának és javításának költségei, az új egyházi ruhák beszerzésére fordított összegek.

Díjazások. A harangozó, orgonafűjtató, sekrestyés templompénztárból kiutaltványozott járuléka, a templomi énekkar személyzetének díjazása.

Adók, illetékek, tűzkár elleni biztosítás díjai.

Templomi bútorok és szerelvények.

Nyomtatványok és könyvek.

Vegyes kiadások.

Rendkívüli kiadások. Ide sorolandók a templomjavítási és építkezési költségek, a kölcsöntőkék törlesztései.

Kamat- és tőkeelhelyezések. Ide sorolandók fel a tőkéhez csatolt kamatok, visszafizetett tőkerészletek, a takarékpénztárba vagy magánosoknál elhelyezett összegek.

A számadások végén el kell készíteni a templomvagyon mérlegét. Kimutatandó, hogy mily összeget tesz ki a templomvagyon törzstőkében, szorgalmi tőkében, készpénzben, cselekvő hátrálékban, ingatlanban és esetleg mennyi adósság terheli a templomot.

Az elkészített számadásokat a plebános és templomgondnok aláírják és legkésőbb április 30-ig a kerületi esperes átvizsgálja ; ezen vizsgálat alkalmával a leltár- és pénztárvizsgálat is megejtendő.

A számadás felülvizsgálatának pontos határidejét úgy a plebánossal, mint a kegyúrral, vagy annak helyettesével közölni kell.

A számadást tételről-tételre kell átvizsgálni s a számadások igazolására szolgáló eredeti okmányokkal össze kell egyeztetni. Ilyen okmányok a naplók, a kiadási nyugták, a kiadások eszközzésére vonatkozó egyházhatósági engedélyek, a bérleti szerződések, az alapítványi oklevelek, kötvények, takarékpénztári betétkönyvek, stb. A szükségesnek mutatkozó helyreigazításokat s kiegészítéseket azonnal foganatosítani kell, illetőleg, ha a tételek helyben hagyatnak, az összeírás helyessége is megállapítandó. Arról is meg kell győződni, hogy a számadásokból nem maradt-e ki valamely tétel vagy alapítvány.

Ha az átvizsgált számadások rendben vannak, azokat aláírja az esperes, plebános, kegyúr, vagy annak helyettese és a templomgondnok. Az esperes az átvizsgált számadás alá névaláírásával a következő záradékot jegyzi fel : «A számadásokat átvizsgálván s az egyes tételeket a megfelelő okmányokkal egybevetvén, mindent rendben és hiány nélkül találtam».

A számadások megvizsgálását követi a pénztárvizsgálat, melynél figyelemmel kell lenni arra, hogy a pénzszekrény második kulcsa a templomgondnoknál van-e és állandóan magánál tartja-e, vajjon a pénzszekrényben található-e a lezárt számadásoknál megállapított pénzösszeg. Az állampapírok és és magánkötvények és azok szelvényei megvannak-e és beváltattak-e az esedékesség idején. Megvannak-e a lekötő záradékkal ellátott takarékpénztári betétkönyvek. A perselyek kulcsai a pénzszekrényben őriztetnek-e, a javadalomhoz

tartozó ingatlanok bérlete alkalmával előre fizetendő első félévi bérrésztlet gyümölcsözőleg elhelyeztetett-e.

Ezután következik a leltárvizsgálat, melynél meg kell győződni arról, hogy az ott felsorolt tárgyak és értékek megvannak-e s nem szenvedtek-e ezek olyan változást, melynek a leltárban való feljegyzése szükséges; előfordul-e minden előírt dolog a leltárban, be van-e jegyezve ott minden újabb adomány vagy szerzemény. A leltárnak tényleges állapottal való megegyezésének megállapítása után a vizsgálatnál közreműködők által ugyancsak aláírandó.

Jogában áll az esperesnek ez alkalommal az adósok egyikét vagy másikat beidézni s tőlük megtudni, vajjon a nevükre szóló kötvényt sajátjuknak ismerik-e el.

A számadások vizsgálata és a pénztárvizsgálaton kívül tartozik az esperes évenként egyszer vagy többször is minden bejelentés nélkül a napló és számadási könyv alapján rovincsolást tartani, amelyeknél az esperesen és plebánoson kívül csak a templomgondnoknak kell jelen lenni. A vizsgálat kiterjed arra, vajjon a pénzszekevénynek mindkét zára csukva találtatott-e, a gondnok magánál tartja-e kulcsát, az utolsó vasárnapig befolyt készpénz naplózva van-e és annyi-e, mint amennyi a naplóban bevételeztetett. A rovincsolásról jegyzőkönyv veendő fel, melyet a kerületi esperes, plebános és templomgondnok ír alá és felterjesztendő az egyházi hatósághoz. Ha az esperes ez alkalommal hiányt vagy rendetlenséget tapasztalna, azonnal tartozik erről jelentést tenni az egyházi hatósághoz. Az esperesek évenként felterjesztendő jelentésükben tartoznak feltüntetni, hogy egyes plebániahivatalokban megtartották-e és hányszor ezt a rovincsolást.

Ha a templomszámadások megvizsgálásánál a kegyúr vagy helyettese nem jelent meg, úgy neki a számadások áttekintés és aláírás végett megküldendő. A kegyúr az aláírt számadásokat észrevételeivel együtt 15 nap alatt tartozik visszajuttatni a számadó plebánoshoz.

A hívek áldozatkészségének fokozása végett kívánatos, hogy a számadások átvizsgálása és lezárása után dícsérőleg hirdettessenek ki azok az alapítványok és adakozások, amelyek a lefolyt évben tétettek.

A számadások elkészítésük után az espereshez küldendő, aki azokat átvizsgálja, s az egyházi hatósághoz terjeszti fel jóváhagyás végett.

Az átvizsgált leltárakat és számadásokat legkésőbb május hó végéig tartozik az egyházmegyei hatósághoz felterjeszteni.

A kerületi esperesek számadásait és pénztárainak átvizsgálását a megállapított módon ugyanazon kerületi tanfelügyelő, esperes vagy az egyházi hatóság által kiküldött szomszéd esperesek valamelyike végzi.

Az egyházmegyei hatósághoz felterjesztett számadást a főesperes kanonok hivatalból vizsgálja felül, aki az erre vonatkozó észrevételeit az egyházmegyei hatósággal közli.

Ha az így átvizsgált számadások felülvizsgálása alkalmával hiányokat vagy hibákat fedez fel, azok a főesperesi észrevétellel együtt a kerületi esperes útján visszaküldetnek a számadó plebánosokhoz. A számadók kötelesek a főesperes utasításait követni, s a tett észrevételeknek eleget tenni. Ha a számadások végleg rendben találtatnak, egyik példányuk az egyházmegyei levéltárba helyeztetik el, a másik példány pedig gondos megőrzés végett a plebániái levéltárnak küldetik vissza.

Ezenkívül jogában áll úgy a főesperesnek, mint külön megbízott által az egyházmegyei hatóságnak a plebániák pénztárait bármikor megvizsgáltatni.

A számadók a főesperes észrevételeire adott válaszokat mindig az egyházmegyei hatósághoz s ne az illető főespereshez intézzék.

A kerületi esperesek kötelesek az egyházi vagyon kezelésének ellenőrzésében gondosan és lelkiismeretesen eljárni, mert ha gondatlanságuk vagy elnézésük folytán a templomi vagy alapítványi pénztárt kár érné, a hatóság részéről kirovandó más büntetésen kívül a plebánossal és templomgondnokkal együtt teljes kártérítésre kötelezhetők. Ezért, ha valamely hiány vagy rendellenesség tudomásukra jut, szigorú kötelességük ezt az egyházmegyei hatóság tudomására hozni.

A templomszámadás hivatalos teendő és azt mindenkinek díjtalanul kell teljesíteni.

1. Ha hivatkozás történik valamely főhatósági intézkedésre, egyúttal «idézni» kell annak keltét és «hivatalos számát».

2. Egy beadvány ne tartalmazzon «több hivatalos ügyet», hanem azok «külön-külön» terjesztendők fel.

3. Az egyházi vagyont bármikép érintő beadványok (alapítványok, pénzkiadások, pénzkölcsönök, bérleti szerződések, eladások, vételek, párbérváltások, stb.) mindig a kerületi alesperes útján terjesztendők fel. A kerületi alesperes urak pedig vizsgálják meg azokat, megfelelnek-e az előírt kellékeknek. Ha nem, figyelemztessék az illetőket az előírások pontos betartására; ha igen, csatolják a beadványhoz véleményüket, illetve igazolják a beadványban felhozott adatokat. A kerületi alesperes urak a helyettes alesperes útján intézzék a főhatósághoz fentjelzett beadványaikat. — Egyben felhívom az egyházi pénzek kezelőit, hogy az előírt havi, illetve kéthavi tanácskozásokat a templomgondnokkal előírt módon megtartsák s a templomvagyonot érintő beadványokat a templomgondnokkal is aláírassák.

4. A kerületi alesperes urak figyelmét különösen arra hívom fel, hogy az egyházi pénzek költményezéséről vagyoni felelősség terhe alatt szigorúan gondoskodjanak.

Az alapítványoknál is nézzenek utána, vajjon a tőke költményezve van-e s fel van-e tüntetve az alapítványi oklevélben. Megjegyzendő, hogy az alapítványi oklevelek külön e célra nyomtatott mintára állítandók ki. (2852/906. Esztergomi főegyház.)

1. A pénztári ingó és ingatlan vagyonságok leltára évenként három példányban készítendő és a templomi számadások csomagjával az egyházi főhatósághoz felterjesztendő s azok egyike a templomi pénztárba, második a egyházi főhatóság levéltárában, harmadika a kerületi alesperesi hivatal levéltárában helyezendő el és őrzendő.

2. Az értékpapíroknak nem beszerzési ára, sem forgalmi értéke, hanem valóságos névértéke helyezendő be a leltárba.

Az ingatlanok pénzértéke az illetékegyenérték kiszabásánál követett eljárás szerint számítandó ki; vagyis a számítás alapjául a tiszta földadó szolgálván, annak százszorosa fogja adni az ingatlannak a leltárba vezetendő pénzértékét.

3. A minta rovataiban foglalt tételek függőlegesen és vízszintesen összeadandók. A végső összeg egy számban fogja feltüntetni a számadó kezelése alatt levő gyümölcsöző vagyonságok egységes pénzértékét. (2007/914. Esztergomi főegyházm.)

A templomok vagyonának kezeléséről 1900. évben kiadott szabályzat VI. fejezet 1. pontjára vonatkozólag ezennel hatályon kívül helyezem a szabályzat azon rendelkezését, mely szerint a számadások két példányban terjeszten-

dők fel a főegyházmegyei hatósághoz s elrendelem, hogy azok két példányban elkészítendők ugyan, de csak egy példányban terjesztendők fel, míg a másik példány a plebániái levéltárban őrzendő.

Fennmarad azonban a Stat. 46. (App. Nr. XIII. Tit. I. cap. 4. §. 40) azon rendelkezése, amely meghagyja a javadalmasoknak, hogy a számadásoknak egy példányát az idézett rendeletben említett esetben az erre ugyanott meghatározott időn belül a kegyúrral közöljék, hogy az megtehesse megjegyzéseit. (4342/906. Esztergomi főegyházm.)

1. A szentmise- és egyéb ájtatos alapítványok kimutatása és számadása, továbbá a felszerelések leltára ezentúl minden ötödik esztendőben csatoltassék a főegyházmegyei hivatalhoz küldendő számadásokhoz.

2. Az alapítványok plebániái törzskönyve, illetve az alapítványok és a felszerelés plebániái törzskimutatása állandóan gondosan vezetendő, miről az évi számadások alkalmával a kerületi esperes meggyőződést tartozik szerezni, s amiért ő is teljes felelősséggel tartozik.

3. Azokban az években, amelyekben a szóban levő kimutatásokat nem kell beterjeszteni, az új alapítványok és felszerelési tárgyak folytatólagos folyószám alatt egy külön lapon kimutatandók és a beküldendő számadásokhoz mellékelendők. (926/922. Esztergomi egyhm. rend.)

Haszonbérlet.

Az egyházi ingatlanok nyilvános árverésen a legelőnyösebb feltételek mellett adandók bérbe. Sem a plebános, vagy a templomgondnok és velük közösen gazdálkodó rokonaik nem lehetnek bérlők az egyházi hatóság tudta és engedélye nélkül.

Egyházi vagyonhoz tartozó ingatlant nyilvános árverés nélkül haszonbérbe adni nem szabad, ezt csak megfelelő ajánlat előterjesztése alapján lehet kérni az egyházmegyei hatóságtól. A haszonbérleti szerződésben biztosítani kell az okszerű gazdálkodás követelményeit. Kikötendő a szabályszerű forgó, rendes művelés és a talaj jókarbantartása, az áthárítható adóterhek fizetése, aminek szigorú ellenőrzése a vagyonkezelő kötelessége. Megállapítandó a haszonbér lefizetésének határideje. Haszonbért természetben elfogadni csak fontos okból lehet, azonban kikötendő a termény minősége, a szokásos fajsúly mennyisége; mindez az egyházmegyei hatóság elbírálása alá bocsátandó. Haszonbért előre felvenni csak az egyházi hatóság engedélyével lehet. Fel kell említeni a szerződésben, hogy az ingatlan méretei tekintetében a bérbeadó felelősséget nem vállal. Az ingatlanon levő gazdasági épületek, lakóházak leltárilag felsorolandók, melyek jókarbantartása a bérlő kötelessége. Az épületek tűzkár-biztosítása olyképp veendő fel, hogy a bérlő mulasztása esetén csak a tényleg kifizetett biztosítási összeg erejéig tarthat igényt a helyreállításra. Kikötendő per esetére a bíróság illetékessége. A foganatosított árverésről jegyzőkönyv veendő fel.

Nyomban az árverés után felterjesztendő az egyházmegyei hatósághoz a három példányban kiállított, a plebános, bérlők és templomgondnok által aláírt haszonbéri szerződés, valamint az árverésről felvett jegyzőkönyv jóváhagyás végett. Az egyházi hatóság jóváhagyását az előtt kell kieszközölni, míg a bérlő az ingatlanon hasznos beruházást nem eszközölt. Ha a haszonbérlet egyházi jóváhagyást nem nyerne, a már tett beruházásokért a bérbeadók felelősek.

A szerződésnek csak egyik példánya látandó el megfelelő okmánybéllyel, a másik két példány pedig csak másolat jellegével bírhat. Az eredeti példány a plebánia, egyik másolati példány az egyházi hatóság levéltárában őriztetik, míg a másik másolati példányt a bérlő kapja kézhez.

A bérleti szerződésben a bérlet tárgyát képező ingatlanok telekkönyv szerinti helyrajzi fekvésük és kiterjedésük pontos jelzésével egyenkint sorolandók fel.

A bérleti szerződés fogalmazásánál a helyi körülmények és a bérlet tárgya figyelembe veendő. Épületek bérbeadásánál feltétlenül biztosítandó azok jókarbantartása, tűzkárbiztosítása és az adók fizetésének kötelezettsége. A haszonbér fizetésére nagyobb összeget kitevő bérleteknél, vagy ahol a bérlő a bérlet tárgya után apróbb összegekben húzza a jövedelmet, félévi vagy negyedévi bérfizetés kötendő ki.

Az ingatlan bérbeadásánál a bérlő köteles félévi haszonbért előlegnek kifizetni. Ennek felét a javadalmas gyümölcsöztetés végett köteles valamely pénzintézetnél elhelyezni, mely óvadékul szolgál, kamatjövedelme pedig javadalmi jövedelmet képez. Az óvadékul befizetett ezen rész a szerződés utolsó polgári évének végén mint utolsó évnegyedi haszonbér válik esedékessé.

Az aláírt szerződések az illeték kiszabása végett az állampénztárhoz felterjesztendők.

Javadalmi föld egy évnél hosszabb időre csak az egyházi hatóság engedélyével adható bérbe. Jóváhagyás nélkül kötött bérlet az utódot csak a folyó gazdasági évre kötelezi és az ebből származó esetleges követelésért az utód anyagilag felelős.

Miután az okszerű gazdálkodás követelményei szerint a bérbeadott ingatlanokat legalább háromévenként kell trágyázni, az ott termett szalma vagy összegyülemlett trágya nem értékesíthető s a megegyezés szerint a javadalmas trágyakészletét a javadalmi földre köteles hordatni.

A haszonbéri szerződésben kikötendő, hogy a földek jókarban tartandók, határai változás alá nem vehetők, a bérösszeg elengedése vagy leszállítása nem kérelmezhető, az ingatlan albérletbe nem adható, a bér a kikötött időre pontosan fizetendő s nem teljesítés esetére késedelmi kamat fizetendő és hogy a feltételek be nem tartása esetén bérlő aláveti magát a plebános által választandó bíróság eljárásának.

Ha ingatlanokat terményhaszonbérért kell bérbeadni, csak akkor nyer jóváhagyást, ha azokban világosan kikötetik, hogy a bérlő a szerződésben feltüntetett terményhaszonbért minden tehertől mentesen, egész mennyiségben fogja kiszolgáltatni bérbeadónak s kifejezetten kijelentendő, hogy a jövőben hozandó hasonló törvények vagy rendeletek sem csorbíthatják a haszonbérbeadónak az ezekben körvonalazott haszonbérhez való jogát.

Az olyan bérleteknél, ahol a haszonbér terményben és készpénzben fiztetetik, nem a gazdasági, hanem a polgári év az irányadó a felosztásra nézve, vagyis a gazdasági év első negyedére eső haszonbér a következő polgári évre vételezendő be. A gazdasági év október 1—október 1-ig tart.

Az egyházi ingatlanok csak oly bérlőknek adhatók át, akik kezességet nyújtanak a szerződés feltételeinek pontos betartására.

A javadalmas bérbeadás vagy bérleti idő megváltoztatása esetén is csak az egy évi jövedelem elfogadására jogosult, de ez is a szolgálati idő arányában osztandó fel.

Egyházhatósági jóváhagyást nélkülöző szerződések érvénytelenek és azok a kántortanítók vagy tanítók, akik a javukra biztosított ingatlanokat

maguk és nem a plebános útján adják bérbe, fegyelmi vétséget követnek el és a bekövetkező károkért az egyházi hatóság szavatosságát nem vállal. A plebános a feltételeket felülbírálja s ha azok elfogadhatók, a szerződést megkötöti.

Ha javadalmas állatot nem tart, a takarmány csak a bérlőnek adható el, de azzal a kikötéssel, hogy az összes trágyát a javadalmi földre köteles hordatni.

Templomföldek összes adóját a bérlő köteles fizetni.

Plebániaföldek haszonbérleti szerződése egyházfőhatósági jóváhagyást igényelvén, annak bemutatási kötelezettsége az egyházi főhatóságot terheli, miért is a szerződő felek terhére bírságot kiszabni nem lehet. (22.862/926. PM.)

Lelkészek a javadalmukhoz tartozó földek hasznélvezetéből húzott jövedelmük után az alkalmazottak kereseti adóját nem tartoznak fizetni. 15.430/906. PM.

Kölcsön a templomvagyonból.

Miután a templom vagyonának kellő gyümölcsöztetéséről gondoskodni kell, azok a tőkék, amelyek a templom kiadásaihoz vagy nem használhatók fel, vagy pedig a kiadásokhoz nem multhatatlanul szükségesek, megbízható magánszemélyeknek megfelelő biztosíték mellett kölcsönadhatók.

A templomi és alapítványi tőkék kikölcsönzésére az egyházmegyei hatóság engedélyét kell kikérni. Kölcsön csak telekkönyvi bekebelezésre nyújtható és erre magánszemélyek kezessége nem elegendő. Politikai községeknek csakis olyan határozatára adható kölcsön, melyben a felettes közigazgatási hatóság a terhek elvállalását engedélyezi. Ezt az engedélyt az egyházmegyei hatóságnak be kell mutatni.

A kölcsön jelzálogul csak ingatlan telek fogadható el s ennek az ingatlan értéké legalább háromszorosa tegye ki a felveendő kölcsönnek. Mielőtt azonban a kölcsön folyósíttatnék és a kölcsöntőke betáblázása iránt az eljárás megindulna, köteles a templompénztár kezelőse szorgosan utánanézni, vajjon a jelzálog gyanánt szereplő ingatlan a kölcsönvevő tényleges tulajdona-e és tehermentes-e. Az ingatlan értékének megállapítása ugyanúgy történjék, mint az illetékegyenérték megállapításánál szokás. A számítás alapja a tiszta földadó százszorosa és ennél kisebb értékben a jelzálogul felajánlott ingatlan nem fogadható el. Ha például az ingatlan után fizetett földadó 30 pengő, ennek százszorosa, tehát 3000 pengő az az érték, mely jelzálogul szolgálhat egyharmadát kitevő tőke — 1000 pengő — kikölcsönzésénél.

A betáblázás mindig első helyen a legnagyobb óvatossággal és a kölcsönvevő költségére eszközöltessék.

A kölcsönösszeg pedig csak akkor fizethető ki, ha a szabályszerűen kiállított és felülbélyegzett kötvény bekebelezés által biztosíttatik, az hiteles alakban, két tanu által aláírva a templompénztár kezelőségének kikézsítettetik.

Ha a kölcsön biztosítékaul valamely épületet ajánlanak fel, annak elfogadása iránt az egyházmegyei hatóság esetről-esetre határoz s ha jóváhagyja, hogy az épület értékének bizonyos része jelzálog gyanánt elfogadható, az ingatlan a betáblázás előtt a kölcsönvevő költségére az esetleg bekövetkező tűzkár ellen biztosítani kell. A biztosító intézetnek erről kiállított okmányát a templompénztárba kell helyezni s a biztosításról tanuskodó

okmány évről-évre való bekövetelésével gondoskodni kell arról, hogy a biztosítási díj lefizetése a folyó évben is megtörténjen.

Hogy a jelzálog értéke ne csökkenjen, a kötvényben arról is kell gondoskodni, hogy az ingatlanban az esetleges elemi csapások által bekövetkezett károk vagy rongálmányok megfelelően helyrehozassanak, kijavíttassanak.

Az eddig betáblázás nélkül kölcsönadott tőkék vagy betáblázandók, vagy felmondandók.

A kölcsöntőkék biztonsága felett állandóan őrködni kell a templompénztári kezelőségnek, s az egyáltalában nem menti fel őket a felelősség alól, hogy a tőkék jelzálogilag be vannak táblázva.

Ha észrevennék, hogy a kölcsöntőkéket valamely veszély fenyegeti, felelősség terhe mellett kötelesek azonnal megtenni a szükséges óvintézkedéseket. Ha az elődök által elkövetett mulasztások jutnak tudomásukra, felelősségük tudatában tegyék jóvá az elkövetett hibákat vagy hiányokat, melyek, ha bebizonyultak, az elődök is felelősségre vonhatók és ellenük kártérítési eljárás indítandó.

A kölcsönre kiadott tőkék kamatainak pontos beszolgáltatására nagy gondot fordítson a pénztárkezelőség. Ha az adós a fizetési határidőre nem szolgáltatja be a kamatokat s ezt kétszeri intés dacára félévig elmulasztaná, a tőke felmondandó s annak visszatérítése végett esetleg bírósághoz kell fordulni. A templompénztár kezelői vagyoniilag felelősek, ha ezt a rendelkezést elmulasztják s belőle olyan kár származik, mely akár a tőkét, akár a kamatokat érinti.

Az egyházi alapok kikölcsönzésére vonatkozó kötelezvényekben költségóvadékról kell gondoskodni, mely a kikölcsönzött összeg egyharmada.

A hátrálékos kamatok behajtása iránt legalább két év után okvetlenül kell intézkedni.

A per megindításához kikérendő az egyházi hatóság felhatalmazása.

A templompénztárba befolyó pénzeket kölcsönvenni az egyházi vagyon kezelőinek, a plebánosnak vagy a templomgondnoknak még a legrövidebb időre sem szabad, mert ez fegyelmi vétséget képez.

A felveendő kölcsönnek a biztosított összeg által legalább is kétszeresen fedezve, a biztosítási okmányának pedig «a kötvény előmutatója» javára kell kiállítva lennie.

Amely községekben a telekjegyzőkönyveknek betétekké alakítása megtörtént, a plebánosok vagyoni felelősség terhe mellett nézzenek utána, hogy a bekebelezett egyházi követeléseknek a betétekbe átvitele helyesen megtörtént-e.

Az ügyvédekre nézve a kölcsön kieszközlése és az ezért járó díj kikötése, amennyiben azzal csupán egyes esetekben és nem üzletszerűen foglalkozik, az ügyvédi rendtartás értelmében tiltott cselekményt nem képez. (C. 771/91. IV. pt.)

A tönkrement fontos és szükséges javadalmi vagyontárgy vagy javadalmi jövedelmezőség állandósítására és növelésére, új tárgy beszerzésére javadalmi kölcsön engedélyezhető és pedig legfeljebb oly hosszú időre, amennyi ideig a befektetés előreláthatólag a javadalom előnyét szolgálja; biztosítéka a kölcsönre szoruló javadalmas javadalma lehet és csak kivételképp köthető le az egész javadalmi vagyon.

Elzálogosítás vagy adósság felvételével kapcsolatos betáblázás csak az egyházi hatóság beleegyezésével és a tehertörlesztési módozat megállapítása mellett történhet. Egyházi ingatlanok megterheléséhez; egyházi pénzeknek

ingatlanba való fektetéséhez szükséges az egyházi hatóság beleegyezése, úgyszintén az ezekből származható peres ügyek folyamatba tételéhez is.

Javadalmi ingatlanon szőlőtelepítéshez szükséges kölcsönt az egyházmegyei hatóság engedélyezi az évi kamat- és tőkerészletek pontos meghatározásával. A tőke- és karóhiány minden évben pótolandó.

Egyházközségi kölcsönöknél a kölcsön felvétele, célszerűsége, biztosítékai és a visszafizetés forrásai tekintetében a képviselőtestület határoz.

Ez a határozat jegyzőkönyv alakjában a főegyházmegyei hatóság elé terjesztendő, melyhez az előző évi számadás és folyó évi költségvetés is csatolandók.

Ha a határozat egyházhatóságilag jóváhagyatik, a kölcsön oly pénzügyintézetnél veendő fel, mely a legelőnyösebb feltételeket állapítja meg.

A javadalmi kölcsön is bejegyzendő a törzsvagyonykönyvbe; kamata és megállapított törlesztése pontosan fizetendő.

Külföldi kölcsönök felvételének módozatait a V. M. 2928/928. I. 18. sz. rendelete állapítja meg. A pénzügyminiszter engedélyét kell kikérni.

A szőlőfelújítási kölcsön részleteinek befizetésére halasztást kérő beadvány illetékköteles. (15.253/916. KB.)

Alapítvány.

Alapítványnak azt az állandóság jellegével bíró, különleges célra rendelt, meghatározott vagyont kell minősíteni, melyet az adományozó (alapító) oly módon rendel, hogy a vagyont az adományozó kifejezett vagy a körülményekből kivehető akarata szerint csorbitatlanul fenn kell tartani s csak a jövedelmét szabad a kitűzött célra felhasználni, viszont ez a jövedelem semmi más célra nem fordítható. Ellenben alap alatt olyan vagyont kell érteni, melynek nemcsak a jövedelmét, hanem kivételesen az állagát is fel lehet használni és az alapot kivételesen más célra is fel lehet használni.

Egyházi értelemben ájtatos alapítványok bármely erkölcsi személynek átadott időleges javak azzal az örökös vagy huzamos ideig tartó kötelezettséggel, hogy annak évi kamataiból bizonyos számú misék szolgáltatassanak, vagy más előre meghatározott egyházi ténykedések vagy valamely ájtatos és jótékony cselekedetek végeztessenek. Az alapítvány az Egyház és alapító közt létrejött kétoldalú szerződés (C. 1544 1. 2. §), melyben az alapító az adományt valamely kegyeletes célra felajánlja, az Egyház pedig alapítványát elfogadja és annak megvalósulását biztosítja. Az egyházi alapítványról oklevél állítandó ki, melynek tartalmaznia kell az alapító nevét, állását, az alapítvány célját, a kikötött feltételeket és kötelezettségeket és az alapítványi összeget. Ha végrendeleti hagyományról van szó, a végrendeletnek erre vonatkozó szövege szóról-szóra idézendő. Az alapítványi összeget valamely pénzügyintézetnél gyümölcsözőleg kell elhelyezni s az oklevél szövegében jelezni kell, hogy az hol és milyen záradékkal helyeztetett el és a lekötő záradékolás megtörtént.

A kegyes alapítványok az Egyházra, mint erkölcsi személyre tulajdonjogilag átruházott anyagi javak, melyeknek jövedelme a kitűzött cél megvalósítását szolgálja.

Ha valaki készpénzben átad a plebánosnak bizonyos összeget, vagy végrendeletileg hagyományoz olyan feltétel mellett, hogy annak évi kamatai fejében évenként meghatározott helyen és időben bizonyos számú szentmise mondassék, misealapítványt létesít. Ezt örökalapítványnak nevezzük, melyet csak az egyházi hatóság jóváhagyása mellett lehet elfogadni.

Az alapítványok felosztatnak : nem javadalmiakra, melyek valamely szent tárgynak fenntartására szolgálnak (kápolna, kereszt, szobor, keresztút, öröklámpa-alapítványok); javadalmi alapítványokra, melyek jövedelmei a plebániajavadalom haszonélvezőjét, vagy az alapítvány más kedvezményezettjét illetik; mise-, iskolai- és egyéb célokat szolgáló (jótékonyági, szegény) alapítványokra.

Az egyházmegyei hatóság határozza meg úgy az alapítványért elfogadható összeget, valamint ezen tőke hozadékának alkalmas elosztását. (Can. 1545.)

Hogy az ilyen alapítványokat valamelyik erkölcsi személy elfogadhassa, az egyházi hatóság engedélyét írásban kell kérni, mely azt előbb meg nem adhatja, mielőtt meg nem győződik arról, hogy az erkölcsi személy eleget tud tenni úgy az újonnan felvállalt kötelezettségnek, mint a már régebben elvállaltaknak; és szigorúan ellenőrizze, hogy az elvállalt kötelezettség mindenben megfeleljen az Egyház szokásainak. Az alapítvány elfogadására, megállapítására és kezelésére a kegyúrnak nincs semmi befolyása. (Can. 1546.)

Az alapítvány fejében átadott pénzek és ingó javak azonnal az egyházmegyei hatóság által kijelölt megbízható pénzügyi intézményben helyezendők el abból a célból, hogy a pénz és az ingók értéke megőrizhető legyen és az egyházmegyei hatóság bölcs véleménye szerint az érdekeltek és az egyházmegyei tanács meghallgatása után gondosan és hasznosan tőkésíttessenek, világosan megemlítvén az alapítvánnyal összefüggő kötelezettségeket. (Can. 1547.)

Az előszóval tett alapítványok is írásba foglalandók. Az alapítóoklevél egyik példánya az egyházmegyei levéltárban helyezendő el, másik példánya pedig annak az erkölcsi személynek levéltárába helyezendő biztos helyen, melyhez az alapítvány tartozik. (Can. 1548.)

A vallási célokra szolgáló alapítványok azon tartalommal jönnek létre jogérvényesen, amely az alapítóoklevélben kifejezést nyert és a megyéspüspök is jóváhagyott.

Az alapítványok felelős kezelője a plebános.

A misealapítványokról 4 példányban alapítványi oklevél szerkesztendő, melynek első példánya felbélyegzendő, a plebános, templomgondnok s ha lehetséges, az alapító vagy végrendeleti végrehajtó által sajátkezűleg aláírandó s ez a példány a plebániahivatalé. A második és a többi példányra az aláírások már nem írandók sajátkezűleg, hanem miként a másolatoknál, egyfolytában írhatók az eredeti okiraton levő aláírásokkal s a másolatokat a kiállító lelkész hitelesíti. Második példány az adóhivatalhoz küldetik az illeték lerovása végett, 3. másolati példány az egyházmegyei hatósághoz terjesztendő fel, mely azt levéltárában őrzi meg, míg a 4. példány az alapítónak vagy hozzátartozóinak adandó át. Az aláírásokkal és plebániapecséttel ellátott alapítványi okleveleket a ker. esperes közvetítésével fel kell terjeszteni az egyházmegyei hatósághoz, mely azt elfogadja, jóváhagyja és megerősíti.

Az alapítványok összegeinek időről-időre való meghatározásának joga a főpásztort illeti.

Az alapítványokra az esztergomi főegyházmegyében annak jelenlegi intézkedése szerint a következő tőkék fogadhatók el:

időhöz nem kötött csendes szentmisére : 80 P,
időhöz kötött csendes szentmisére : 100 P,
énekes szentmisére Libera nélkül : 150 P,
énekes szentmise Liberával : 200 P,
kereszt-, szoboralapítványra : 40 P.

A csendes szentmisére tett alapítványi tőke egész évi kamata a misét végző plebánost illeti.

Enekes szentmisénél az évi kamat $\frac{2}{3}$ -része a misét végző plebánosé, a fennmaradó $\frac{1}{3}$ -rész ugyanott felosztatik úgy, hogy abból $\frac{2}{5}$ -rész a kántort, $\frac{2}{5}$ -rész a templomot, $\frac{1}{5}$ -rész pedig az egyházfit illeti.

A lekötő záradékkal való biztosítás az alapítványi tőkék azon kamataira is kiterjesztendő, melyek évenként nem kerülnek felvételre és felosztásra; ilyenek pl. a szobrok, keresztek, stb. alapítványai.

Azon egyházmegyékben, ahol alapítványi pénztár van, alapítványi összeg ott leendő elhelyezése végett az alapítványi oklevelekkel együtt felterjesztendő az egyházmegyei hatósághoz. Más esetben az alapítványi tőke kamatozás végett kötményezetten valamely megbízható pénzintézetnél helyezendő el, vagy magánosoknak kölcsön adható. A betétkönyv vagy adóslévlél pedig a templompénztárban helyezendő el.

A templomi és alapítványi vagyon törzsvagyona állami kötvényekben is elhelyezhető, melyek nagyobb biztonság végett szintén kötményezendők.

A kezelő a nemjavadalmi alapítvány évi jövedelmét csak a szükségletekhez képest használhatja fel a tárgy fenntartási költségeire, a többit a tőkéhez kell csatolnia. Az évi jövedelmet meghaladó szükségletet csak az egyházi hatóság utalhatja ki.

Azok a misék, melyek örökké terhelik a plebániát, de alapítványszerűleg sehol sincsenek fundálva, elvégzés tekintetében egyenlők a manualis miséekkel.

Azok az áldozárok, akiknek kötelessége több alapítványi mise elvégzése, a misék elvégzéseért a megállapítottnál kisebb stipendiumot nem adhatnak.

A püspök kötelezheti azokat a papokat, akik az alapítványi miséket el nem végzik, hogy büntetés terhe mellett más egyháznak át ne adják, hanem egy éven belül küldjék be az egyházmegyei hatósághoz.

A hívek által kereszt, szobor, vagy egyéb emlékmű felállítására szánt tőkét csak akkor lehet alapítványul elfogadni, ha az a terület, melyen az alapító felállítani óhajtja, az Egyház nevére telekkönyveztetik, hogy ezáltal azok fennállása örökre biztosítottassék. Ezek a területek lehetőleg bekerítendők. Fenntartásukra adják az adományozók a megfelelő alapítványi összeget. Az alapítványi összeget időről-időre az egyházi hatóság szabja meg. Csak ezen feltételek teljesítése után nyerhet az alapítvány egyházi jóváhagyást. A plebánosnak kell ügyelnie arra, hogy a keresztek, szobrok és emlékművek illendően és ízlésesen készíttessenek el. Az Egyházművészeti Hivatal útbaigazítása kikérendő. Ha ezek az idő viszonyosságai folytán megrongálódnának, az alapítványi tőke kamataiból azonnal helyreállíttassanak. Megszentelésükhöz püspöki felhatalmazásra van szükség. Az átengedett terület telekkönyvi számára az alapítóoklevélben hivatkozni kell. A kőkereszt, szobor, sírkápolna stb. fenntartására a költségek 10%-a fizetendő le alapítvány fejében.

A szobor-, kereszt- és más alapítványok tőkéinek biztosításánál a pénztárkezelőknek ugyanazt a rendelkezést kell követniök, mint a misealapítványoknál.

Az alapítványi tőke új fakeresztek felállításánál az esztergomi főegyházmegyei előírás szerint legalább 40 pengő, kőkereszteknél 80 pengő.

Valamely község utcájában a róm. kat. hívek által felállítandó kereszt céljaira szükséges terület átengedésének nem szolgálhat az akadályul, hogy azon utca lakosainak túlnyomó része protestáns. (BM. 95.854/895.)

Ingatlan birtokon levő kereszt fenntartási kötelezettségét nem szün-

teti meg a birtoknak bírói elárverezése, sem a vevőnek izraelita vallása. (1883. 7318. C.)

Kereszt fenntartására rendelt alapítvány kamatjövedelme adómentességben nem részesül. (Kpb. 6259/891.)

A szentmise- és egyéb ájtatos alapítványok kimutatása, zárszámadása, a felszerelések leltára 5 évenként csatolandó a templomszámadásokhoz.

Végrendeletben létesített misealapítványról csak a hagyatéki eljárás során szerezhető tudomás, mikor is a megbízott kir. közjegyző közli annak összegét és feltételeit.

Az alapítóktól minden misealapítvány után az alapítványi tőkén kívül a tőke 15%-ának megfelelő összeg követelendő, melynek 10%-a a vagyonátruházási illeték fedezésére fordítandó, az 5% pedig mint a 10 év elteltével évenként fizetendő illetékegyenérték fizetésére szolgáló alap külön kezelendő. Ezekről a kiadásokról már az alapítvány tételekor kell gondoskodni, nehogy az alapítványi tőke állaga csökkenjen.

Minden alapítvány a vagyonátruházási illeték levonása után teljesen illetékmentes s csak 10 év után kell illetékegyenértéki adót fizetni, mely azon esetben, ha az alapítványi tőke ingatlanvagyonra képez, a vagyoni érték után 0.4%-ot, ha pedig a tőke ingó vagyon, azaz készpénz, 0.2%-ot tesz ki. Ezen egyenértéki adó a tíz évi illetékmentesség alatt felszaporodott alap kamataiból, illetve, ha ez nem elégséges, az illető alapítványi tőke kamatainak teljes összegéből fedezendő.

Ha az alapító előszóval vagy írásban tesz alapítványt és még életében fizeti ki az alapítványi összeget, vagyonátruházási illetéket nem kell fizetni s az illetékegyenértéki adónak kiszabása végett egy másolati példány kíséretében jelentendő be következő év január havában az állampénztárnak.

A végrendeletileg hagyományozott misealapítványok illetékének lerovásáról a plebános gondoskodik. Az alapítólevél eredeti példányát az állampénztár részére készült másolattal és az illetéki összeggel együtt 8 nap alatt beküldi az illetékes kir. állampénztárnak. A kir. állampénztár az eredeti példányt, miután rávezette a lerótt illeték nyugtázását, visszaszármaztatja a plebániahivatalnak. A plebános ezután az eredeti és másolati példányokat jóváhagyás végett felterjeszti az egyházmegyei hatósághoz.

Az illetékegyenérték helyes kirovása végett a misealapítvány vagyona állagának mindennemű változása, megsemmisülése vagy az egyházhatóság engedélye mellett idegen kézre kerülése, az adóbevallás alkalmával mindenkor világosan feltüntetendő.

A misealapítványok után kivetett adók szintén az alapítvány befolyt kamataiból fedezendők.

Az alapítvánnyal kapcsolatos kötelezettségekről minden egyházban táblázatos kimutatást kell készíteni, melyet a templomigazgató feltűnő helyen őrizzen. Ezenkívül a templomigazgató vezessen egy másik könyvet, melybe az egyes örök- és időleges kötelezettségek, azoknak teljesítése és a misestipendium jegyzendő fel s mindezekről jelentést kell tenni az egyházmegyei hatósághoz. (Can. 1549.)

A hívőknek ájtatos célra való adakozása és élők közti vagy halálesetre vonatkozó akarata szigorúan teljesítendő és az azokból folyó jövedelem a Can. 1515 §. előírásának megfelelően kezelendő. (Can. 1514.)

A halálesetre szóló és az élők közti ájtatos alapítványoknak az egyházi hatóságok a végrehajtói. Ezen jog alapján az egyházi hatóságok örködni és meggyőződni kötelesek, hogy a jámbor óhajok teljesíttessenek és a kikül-

dött megbízottaknak erről jelentést kell tenniök. Az egyházi hatóságok nem kötelesek figyelembe venni ezzel ellenkező, az utolsó kívánságra vonatkozó záradékokat. (Can. 1515.)

A kezelésben levő összes alapítványokról külön könyvet kell vezetni, ahol minden alapítvány mellett feljegyzendő az alapító neve, állása, annak neve, akiért a szentmisét kell szolgáltatni, az alapítvány célja és az azzal járó teher vagy kötelezettség, az évi kamat vagy jövedelem és annak felosztása, valamint az egyházi hatóság jóváhagyásának kelte és száma, az alapítványi összeg vagy annak értéke (ingatlan), az alapítványi összeg betáblázására vagy az ingatlan bérbeadására vonatkozó minden adat.

Ezenkívül a misealapítványról rovatos jegyzék is készítendő, mely felünteti a napot és órát, melyen a szentmise mondatik s a név, akiért a szentmise szolgáltatik. Ez keretbe foglalva a sekrestyében feltűnő és könnyen hozzáférhető helyen kifüggesztendő s az utólag tett misealapítványokkal kiegészítendő. Minden vasárnap szószékről kell a népnek kihirdetni, hogy a következő héten kiért mondatik szentmise.

A lelkészek kötelesek pontos könyvet vezetni az elvégzett misékről.

A papok a misék elvégzésének jegyzékét tisztán és pontosan, érthetően jegyezzék, hogy elhalálozás esetén ne maradjon fel kétség. Ha a misék elvégezhetők nem voltak, a hátrálék az egyházmegyei hatósághoz visszaszolgáltatandó.

Az el nem végzett misék elvégzéséről gondoskodni kell. A fel nem vett alapítványok kamatai ez esetben azt illetik meg, aki utólag elvégzi a szentmisét. Ha pedig igazolást nyert, hogy a felvett kamatok fejében köteles misét az elhunyt nem végezte el, ezek elvégzéséért a hagyaték terhelendő meg.

A misealapítványok kamatai, a manuális misék díjai és a stóladíj azé, aki a szentmisét végezte és az egyházi szolgálatot teljesítette.

Ha hívek manuális misét óhajtanak akár rövid úton vagy végrendeletben és a stipendiumot átadják, úgy kell tekinteni, mint örökalapítványokat.

Az alapok és alapítványok tőkéje nemcsak pénzértékben vagy értékpapírokban, de ingatlanokban is elfogadható. Az ingatlan az Egyház nevére telekkönyvezendő a rendeltetés címének feljegyzésével s az ingatlan leltárba vezetendő. Értékpapírok elfogadásához az egyházi hatóság előzetes engedélyére van szükség, el nem fogadás esetén az értékpapírok elismervény ellenében visszaszolgáltatandók.

Az alapok és alapítványok tőkéi érintetlenül hagyásával csak a kamatok használhatók fel, amelyeket az egyházmegyei szabályzatban megállapított esedékesség idejében kell felvenni s a megjelölt célra felhasználni.

A készpénztőkének ingatlanba való befektetéséhez vagy az ingatlanak eladásához csak az egyházhatóság adhat engedélyt.

Ha az ingatlan eladásának kényszerűsége merül fel, pl. kisajátítás vagy földreform esetén, akkor a lelkész azt az egyházi hatóság engedélyének kieszközlése után teheti. Az eladási áron szerzett ingatlan ára és átíratási költsége nem haladhatja meg a készpénztőke összegét, hacsak az ingatlan várható nagyobb jövedelme azt nem indokolja.

Ha a körülmények az ingatlan eladását teszik indokolttá, úgy ez csak nyilvános árverésen történhet. Az árverésről jegyzőkönyvet kell felvenni, amely jóváhagyásra az egyházi hatóság elé terjesztendő s csak a jóváhagyás elnyerése után lehet a jogügyletet megkötni.

Gondoskodni kell a templom és ájtatos alapítványok ingatlanainak

jövedelmezőségéről is, amit az ingatlanoknak haszonbérbe adásával lehet elérni. A haszonbérbe adásnak nyilvános árverésen kell történnie, amit mellőzni csak abban az esetben szabad, ha megfelelő ajánlat előterjesztése kapcsán erre az ingatlan kezelőse az egyházi hatóság engedélyét kikéri s azt meg is kapja.

A plebános, a gondnok s velük közösen gazdálkodó rokonság egyház-hatósági engedély nélkül bérlok nem lehetnek.

A misealapítványok ingatlanaiban elhelyezett tőkéi külön csoportban kezelendők, melyek értéke nem forgalmi értékük, hanem állami adójuknak százszorosa. Az Észrevételek rovatában világosan körülírandó az ingatlan területi nagysága, jövedelmezőse, művelési ága és állapota.

Ugyanitt kezelendők az aranyban és dollárban tett misealapítványok, melyek átszámítandók pengőértékre és a szentmiséket értük az oklevél szerint el is kell végezni.

Az államkötvényekben elhelyezett alapítványi tőkék ezután is bevezetendők a számadásba, de nem a tőke rovatba, hanem a tőkeelhelyezés rovatba címetük jelzésével és névértékük összegével mindaddig, míg pengőértékük meg nem állapíttatik. Jelzendő az állampénztár, hová az államkötvények letétbe helyeztettek.

Ha pénzügyi részvényekben elhelyezett alapítványi tőkék kamata egy csendes szentmise díját fedezi, úgy kezelendők, mint eddig; ha ezt az összeget nem éri el, egybe kell azokat vonni a devinkulált alapítványi betétekkel.

A betétekben elhelyezett, devalválódott tőkéket össze kell vonni s egy betétkönyvbe elhelyezni. A régi betétkönyvek megőrzendők. A betétben elhelyezett tőkék kamatjövedelme fejében annyi csendesmise végzendő, ahány-nak a stipendiumát a kamat fedezi. Ahol a kamatösszeg egy stipendium értékének sem felel meg, ott az összes alapítványt tevők szándékára egy csendes szentmise ajánlandó fel.

Ilyen alapítványi tőkék pótlására a plebánosok szószékről hívják fel a híveket s erre személyes érintkezés útján is szólítsák fel őket. Ha ennek eredménye nem lenne, a kiegészítés összege az alapítólevélre rávezetendő s esetleg a felek kívánságára új oklevél állítandó ki.

Ha a plebános valamely oknál fogva kisebb összeget kénytelen elfogadni, mint amely az alapítvány tőkéjéül az egyházhatóság által megállapított, a kamatok mindaddig a tőkéhez csatolandók, amíg ez a szabályszerű összegre nem emelkedik.

Iskolai ösztöndíjak s más ilyennemű alapítványok kormányhatósági jóváhagyás nélkül létesülhetnek, de felügyeleti jog gyakorlása végett az alapítványi oklevelek a vallásminiszterhez felterjesztendők.

Az alapítvány létesüléséhez a vagyon kirendelése, a cél meghatározása és vagy az alapítvány önálló szervezettel való felruházása, vagy pedig az szükséges, hogy az alapítvány valamely, már meglevő jogi személy szervezetébe beillesztessék, vagy annak szervezete egyébként a végrendelkező által legalább általánosságban megjelöltesse. (2574/912. C. és 2407/925. C.) Még a nem alapítványi jellegű adományozást és ajándékozást is előbb az egyházi hatósághoz kell jelenteni s ennek jóváhagyása után leltárba kell vezetni.

Az alapítványok megszűnése és összevonása. Ha valamely misealapítvány tőkéje végleg elvész, vagy annak évi kamatjövedelme annyira csökken, hogy abból az alapítványt tevő szándékát teljesíteni nem lehet, annak megszüntetése, vagy a szentmisék végzésére való kötelezettség összevonása kérhető. (*Reductio Missarum.*)

1. §. Az ájtatos alapítványra háruló terhek összevonási joga egyedül az Apostoli Szentszéket illeti, hacsak kifejezetten nem ír elő mást az alapítványi oklevél.

2. §. A misék összevonására vonatkozó rendelet nem terjed ki az ájtatos alapítvány más kötelezettségeire.

3. §. Az ájtatos alapítványok összevonására vonatkozó rendelkezést úgy kell értelmezni, ha másként nincs az kifejezve, hogy az engedélyes inkább más kötelezettségeket vonjon össze, mint a miséket. (Can. 1551.)

A misék összevonási jogát különös engedély alapján a püspök gyakorolja. Ilyen esetekben a plebános tegyen jelentést a püspöki hatóságnak és az alapítványi misék állapotának s a redukció tervezetének feltüntetésével kérelmezze a redukciót.

Ha az alapítványi misék száma annyira növekszik, hogy elvégzésük komoly nehézségbe ütközik, azokra nézve intézkedés kérendő az egyházi hatóságtól.

Ha a plebános valamely komoly ok miatt az alapított szentmisét mással kénytelen elvégeztetni, azért az egyházmegyei szabályzatban megállapított összeget kell misedíjul fizetnie.

Ha az örökhagyó nem rendelkezett arról, hogy az alapítvány valamely jogi személy szervezetébe beillesztessék, hanem az alapítvány céljának és az arra rendelt vagyonnak megjelölése mellett az alapítványok módoszatának, számának és egyéb részleteinek meghatározását oly egyénekre bízta, kik még örökhagyó életében elhaltak és ezek halála után sem rendelkezett, hogy az alapítványok szervezete legalább általánosságban megállapítható legyen és e hiány nem pótolható: az alapítványrendelet hatályát veszti. (2574/912. C.)

Az örökidőkre érvényesen létrejött alapítvány megszüntetése a rendeltetésszerű használat hiánya, vagy a célkitűzéssel kapcsolatos cselekmények elmulasztása miatt csak akkor követelhető, ha ez az alapítólevélben feltétlenül ily értelemben kikötött. (2407/925. C.)

Az alapítvány megszüntetése csak akkor foglalhat helyet, ha az alapító oly jogainak megsértése panaszoltatik, melyek megsértése esetére az alapítólevélben az az alapítvány megszüntetése feltételül köttetik ki; más sérelmek esetén az alapító csak arra jogosított, hogy az ily sérelmek orvoslását s jogai helyreállítását annak útján érvényesítse. (4903/1878. C.)

Annak eldöntése, hogy az alapítványt megillető hagyatéki vagyon az alapítvány kezelőjének kiadassék, a polgári bíróság elé tartozik; és az a kérdés, hogy a kereset megállapításához a kormányhatóság által jóváhagyott alapítólevél bemutatása szükséges-e, az úgy érdemében döntendő el. (Bpest tábla P. 10.465/915.)

Az öröklési szerződés által áthárult alapítvány terheit az abban vállalt kötelezettséget az örökös az alapítványban megállapított eredeti értékben tartozik bár teljesíteni, a bíróság döntése szerint az ítélet hozatalát megelőzően lejárt illetmények értékének csak egy részét állapította meg felperes részére. (432/924. C.)

Az alapítványi ügylet már létrejön azzal, hogy az alapító valamely megengedett tartós célra meghatározott vagyont rendel azzal a szándékkal, hogy az alapítványként kezeltesse, s így ahhoz, hogy az alapítványi ügylet létrejöttnek tekintessék, sem az alapítólevél kiállítására, sem kormányhatósági jóváhagyásra nincs szükség. Az a körülmény, hogy az alapítványi ügyletben az alapítvány részére meghatározott ingatlan nem áll, s nem is állott az alapító

nevéen, nem teszi az alapítványi ügyletet egymagában véve érvénytelenné, mert az alapítvány vagyonául kijelölhet nemcsak oly vagyontárgyat, mely tulajdonában van, vagy amelyet a maga részére igényelhet, hanem olyat is, melyet a telekkönyvi tulajdonos az alapítóval létesített megállapodás alapján az alapítvány tulajdonába átbocsátani köteles. (C. 5633/928.)

Ha a törvény valamely alapítvány létesítése esetén hatósági jóváhagyást rendel is, ez még nem jelenti azt, hogy az alapítványi ügylet létrejöttének lenne előfeltétele a hatósági jóváhagyás. — Az alapítványi ügylet egyoldalú ügylet s a hatósági jóváhagyás elmaradása csak a már létesült alapítványi ügylet meghiúsulását jelenti. — Az élők közti alapítvány attól fogva, hogy az alapítólevél a kezelésre hivatott szervnek bemutatott, többé vissza nem vonható még akkor sem, ha valamely, a törvény által előírt hatósági jóváhagyás tárgyában még intézkedés nem is történt. — Az alapítványi ügylet joghatályosságán nem változtathat az alapító azáltal, hogy az alapítványi ügyletben foglalt kikötés teljesítését utólagosan és egyoldalú tényével meghiúsítja. (C. 2078/928.)

Alapítványi törzsvagyon megterheléséhez, vagy bármely ez irányban teendő intézkedéshez az illetékes miniszter engedélye szükséges. (ME. 9871/921.)

Kegyes alapítvány létesüléséhez az alapítólevél előzetes bemutatása s ennek kormányhatósági jóváhagyása nem szükséges. (EH. 5856/909.)

A bíróság alapítványok jogszerű létesülését a kormányhatósági jóváhagyástól függővé nem teheti és csakis azt vizsgálja, hogy a megengedhető célra szolgáló alapítás ténye létezik-e és a kormányhatóság jóváhagyásától függetlenül hatályos-e. (C. 2428/912.)

Az alapítvány létesülése nem függ az alapítólevél bemutatásától, s ennek a kormányhatóság által előzetes jóváhagyásától, hanem a végrendelkező intézkedése által a kormányhatóság közreműködése nélkül jogi létet nyer. (5740/911. C.)

Az alapítvány létesülésében a kormánynak nincs közreműködési joga. (1857/912. C.)

Ha az örökhatározott számú miséket rendel, az erre átadott összeg nem képez misealapítványt s az mint teher levonandó a hagyatékból. (186/1887. KB.)

Ha az alapítványokról szóló időközi kimutatásokból kitűnnék, hogy a jövedelmek nem fordítatnak a rendeltetési célra, vagy valamely alapítvány hiányosan kezeltetik, vagy veszélyben forog, a vallásügyi miniszter az illető intézetet fenntartó hatóságot utasítja, hogy az alapítvány biztosításáról gondoskodjék, ha pedig a kezelés hiányos, vagy a felhasználás nem az alapítvány céljaira történik, a szükséges törvényes intézkedéseket tegye meg. (1883 : XXX. t.-c. 52. §.)

Az alapítvány állagának megvizsgálatása csak közigazgatási úton, a főfelügyeleti jog gyakorlására hivatott hatóság előtt szorgalmazható. (PI. 2733/918.)

Róm. kat. kápolna és hozzátartozó ingatlanok alapítványi jellegét és jogi minőségét nem érinti az azokra telekkönyvileg bejegyzett magántulajdon-jog, ha a bejegyzés az alapítólevél tartalmával ellentétes. (1750/912. C.)

Ha valaki még csak a jövőben létesítendő egyházközség részére vagyontárgyat ígér s kötelez, ez nem ajándékozásnak, hanem alapítványrendeletnek minősítendő. Az ily alapítvány célvagyon, jogi személy, mely a célvagyont illetőleg keresettel felléphet, s melynek javára a bíró jogokat, s amely ellen kötelezettségeket is ítélhet. (Marosvásárhelyi táb. 27.406/912.)

Azon kérdés eldöntésénél, vajjon köz- vagy magánalapítvány forog-e fenn, nem az alapító személye, hanem a cél és az alapítvány kezelésére hivatott közeg minősége mérvadó. (Sm. Sz. 5175/880.)

Az alapítvány ellen az alapító halála után ennek házastársa közszerzeményi igényt nem támaszthat. (C. 7601/929. PI.)

Az alapítványt képező ingatlannak haszonélvezője csak az ingatlanra fordított azon költségeit igényelheti tulajdonos alapítványtól, melyeket az alapítványi hatóság engedélyével, vagy ennek hiányában oly parancsoló szükség folytán létesített, mely által az épület állagát mentette meg a bekövetkező nagyobb károsodástól. (10.764/914. C.)

Nem halál esetére szóló rendelkezéssel tett alapítvány rendelkezését az alapító egyoldalúan mindaddig vissza nem vonhatja, amíg azt az alapítvány kezelésével megbízott szervnek be nem mutatja. (EH., PI. 5152/927.)

Ha a hagyományosok a hátrahagyott vagyonban részek szerint osztozkodnak, a misealapítványokat kötelesek törleszteni. (C. 5520/883.)

Az egyházközség kezelésére bízott alapítvány jövedelmét a jövedelem létrehozása és annak az alapító által kijelölt célra való fordítása tekintetéből előálló nélkülözhetetlen kiadások terhelik, azonban oly munkák díjaival, amelyeket az egyházközség rendszeresen díjazott közgei az egyházközség egyéb ügyvitelének körében minden számbavehető külön munkaerő és irodai költség nélkül elvégezhetnek, nem terhelhető. (Bpest. táb. 447/905.)

Alapítványok illetéke. Misealapítványok után illetékegyenérték fizetendő. (PKB. 1886/211.)

Az állandó bírói gyakorlat szerint az alapítványi ügylet már azzal jön létre, hogy az alapító valamely megengedett tartós célra meghatározott vagyont rendel azzal a szándékkal, hogy az alapítványként kezeltesék ; az alapítványi ügylet létrejöttéhez kormányhatósági jóváhagyásra nincsen szükség.

A kormányhatóságnak az alapítványok feletti felügyeleti jogából következik, hogy a közhasznú alapítványok jóváhagyása alkalmával a kormányhatóság az alapítvány szervezetének a közérdek követelményeivel való összhangba hozatala végett, a felügyelet hatályosabb gyakorlását célzó kikötéseket tehet.

Olyan esetben, amikor az alapítvány az alapítványi ügyletben közelebbről meghatározott célt megvalósító működését már megkezdette, de ennek a célnak további megvalósítása (pl. az abban rendelt intézet fenntartása) idő folyamán lehetetlenné válik, ez a körülmény még nem vonhatja maga után az alapítvány megszűnését, ha az alapítvány vagyona megvan s ehhez képest az alapítvány más hasonló közhasznú cél megvalósítására alkalmas és képes. Ha az eredetileg kitűzött s egyideig még is valósult alapítványi cél további megvalósulása időközben lehetetlenné válik, a cél megváltoztatására, illetve megfelelő új cél kitűzésére csak a főfelügyeleti hatóság lehet hivatva. (C. 2592/931.)

Az alapító az alapítványi ügyletet csak addig vonhatja vissza, amíg azt a kezeléssel megbízott szervnek, avagy pedig valamely hatóságnak tudomására nem hozta.

Az alapítványi ügylet egyoldalú ügylet lévén, az alapítványi ügylet már az alapítólevél kiállításával írásbafoglaltnak tekintendő. (C. 2592/931.)

Az alapítványi tőkének a gazdasági viszonyok folytán bekövetkezett elértéktelenedéséért az alapítvány kezelője egymagában az alapítvány kezelésbevétele folytán felelőssé nem tehető. (3022/928. PIC.)

Misealapítványok mint ajándékozási szerződések bélyegzendők fel ; jelenleg minden egyes okiratra 4 pengős okmánybélyeg ragasztandó.

Ha az alapítványi okiratot csak az Egyház részéről írták alá, mint az

alapítványt elfogadók s az alapítványt tevő nem írta alá, úgy bélyeg- és illetékmentes.

Ha pedig az alapítványt tevők is aláírták, úgy az okirat illetékezésre bemutatandó s ebben az esetben 4 pengős okmánybélyegen kívül 10%-os ajándékozási illeték is jár az alapítványban kitett összeg után. Amennyiben ez a 10% illeték 50 pengőnél nem nagyobb, úgy az okirat illetékkiszabásra nem mutatandó be, hanem azon rovandó le okmánybélyegekkel az illeték.

Abból az okból, hogy azok az alkotások, amelyeknek fenntartása az alapítványok jövedelmét élvező családtagot terheli, a trianoni szerződés által csatolt területen fekszenek, az alapítványokat nem lehet az ártértékelés szempontjából külföldi hitelezőknek tekinteni. (C. 3870/931.)

Ha az alapítványi tőke el is értéktelenedik, azt megszüntetni nem lehet, hanem gondoskodni kell, hogy azok tőkéje eredeti állagukra helyreállítassanak. (201.462/931. ME.)

Élőszóval tett misealapítványok illetékmentesek, ha az alapítványozók részére nem állítatik ki alapítólevél. (KB. 11.404/914.)

Misék tartására rendelt hagyomány illetékköteles. (429. KB. hat.)

A misealapítványról csak egy példányban kiállított és csak a plebános kezében maradó alapítólevél, ha azt csak a plebános írta alá, nem tekinthető ajándékról kiállított okiratnak és azután illetéket követelni nem lehet. Ha az okiratot az alapítónak kiadják, akkor azután ajándékozási illetéket lehet követelni. (KB. 996. elvi. 20.515/912. P.)

A misealapítvány is közalaprak tekinthető s így az ezektől felvett kölcsönökre a konverziós illetékmentesség kiterjed. (P. 18.286/909. P.)

A misealapítványi tőke kamatának $\frac{1}{8}$ -ad része templomi szükségletekre fordítandó, azért a tőkének $\frac{1}{8}$ -ad része az 1881 : XXIV. t.-c. 24. §. d) pontja értelmében illetékegyenértékmentes. (Esztergomi főegyh. 109/928.)

Templomi alapítványok, melyeknek kamatjövedelmei a templomok szükségletei, vagyis istentisztelethez szükséges gyertyák, tömjén stb. költségeinek fedezésére szolgálnak, illetékegyenérték alá nem vonhatók. (4839/885. KB.)

Az örökhatyó életében kifizetett misealapítvány örökösödési illeték tárgyát nem képezi. (11.862/901. KB.)

Belkezelésre szánt alapítólevelek illetékmentesek. (12699/913. KB.)

Templom céljaira rendelt hagyomány az 1868 : XXII. t.-c. 21. §-a alapján nem illetékmentes. (984. KB. hat.)

A templom javítására, esetleg építésére és isteni tisztelethez szükséges tárgyak beszerzésére rendelt alapítványok illetékegyenérték alá nem tartoznak. (421. KB. hat. és 20.628/900.)

Templom tőkéi csak akkor mentesek az illetékegyenérték alul, ha a templom céljától el nem vonható alapítványokból származnak. (KB. 658/898.)

Ingóknak okirat nélkül alapítványként való átadása illeték alá nem esik. (KB. 20.853/903.)

Közoktatási és jótékonyági célokra rendelt oly hagyomány, amelyet külföldi illetőségű külföldön élve, illetékköteles. (716. KB. hat.)

Oktatási, jótékonyági és kegyeleti célokra szolgáló alapítványok ingatlanaira az illetékegyenértékmentesség nem terjed ki s azért azok ingatlanai után a szabályszerű % megfizetendő. (KBP. 5150/890.)

Közoktatási célokra szánt alapítványokra nézve az illetékmentességet nem zárja ki az, hogy az alapítvány élvezése elsősorban az alapító rokonaira van korlátozva. (KB. 2855/923. P.)

Közzoktatási célokra rendelt alapítványok telekkönyvi bejegyzése illetékmentes.

Illeték. A közjótékonyossági célra tett és így illetékmentes hagyomány felvételéről kiállított nyugta illetékköteles. (18.364/917. PM.)

Kegyeleti célokra szolgáló összegek átvételéről szóló vétbizonyítványok illetékkötelesek. (5451/913. P.)

Tudományos, művészeti, gazdasági, kegyeleti és jótékonyegyletek, amennyiben céljuk nem pénzbeli nyereségre van irányítva, irataikra nézve a peres eljárás kivételével illetékmentességben részesülnek.

Bölcsőde, kisdodóvó, árvák nevelésére keletkezett egyletek, társulatok és intézetek, ha működésük a főcélon túlmenő nyereségre nem terjed ki, üzletükre nézve illetékmentességben részesülnek.

Papi nyugdíjintézet, amely magánjogi alapon alakult s ahol a tagok járulékot fizetnek, az illetéket megfizetni kötelesek. (1011. sz. ejh.)

Az olyan nyugdíj- és segélyegylet, amely csekély tagsági díj ellenében tagjainak, illetve azok özvegyei és árváinak mérsékelt nyugdíjpótlékot biztosít, mint segélyzőpénztár, biztosítási illeték fizetésére nem kötelezhető. (873/912. P.)

Ha az ajándékozási okirat az alapítvány célját nem jelölte meg, hanem kezelésének és felhasználásának meghatározását harmadik személyre bízta, az ajándékozás illetékmentességét elismerni nem lehet. (7439/930. KB.)

Az egyházmegye által kapott hagyaték illetékköteles. (10.585/930. PM.)

Akár állítanak ki az alapítványról oklevelet, akár nem, vagy élőlírással teszik, illeték alá esik. (1920 : XXXIV. t.-c. 83. §.)

Habár a készpénznek, vagy egyéb ingó dolognak alapítványul rendelkezéssel kiállított okiratot csak az alapítvány kezelője írta alá, de az okirat egy példányát az alapítvának kiadja, az ajándékozási illetéket jogosan lehet követelni. (8660/910. KB.)

Hősi halottak síremlékére, sírgondozásra, valamint harang beszerzésére rendelt hagyományok illetékmentesnek nem tekinthetők. (16.174/929. KB.)

A magyar dalművészet ápolására, karéneklés, karirodalom fejlesztésére és ezen a révén a magyar kultúra előmozdítására és a nemzeti eszme ápolására rendelt hagyomány vagy ajándék nem tekinthető tudományos vagy közoktatási célra rendelt hagyománynak vagy ajándéknak, miért is az ilyen hagyomány vagy ajándék illetékköteles. (4564/930. KB.)

A tudományos, művészeti, gazdasági, kegyeleti és jótékonyegyleteket, amennyiben céljuk nem irányul pénzbeli nyereségre, a bélyegmentesség az örökösödési eljárásban is megilleti. (17.719/930. KB.)

Az Egyház részére tett alapítvány abban a részében, amely minden év őszén a hideg idő beállta kezdetén az elhagyott és arra rászorult öregek és szegénysorsú szintén arra rászorult iskolásgyermekek téli ruházatára fordítandó, illetékmentes. (14.148/931. P.)

Szegény tanulók segélyezésére rendelt hagyományok illetékmentesek. (2963/903. P.)

Egyház részére körülírt rendelkezés nélkül juttatott hagyomány illetékköteles. (6337/922. P.)

Az egyházmegyének alapítványszerű rendeltetés nélkül jutó örökségére illetékmentesség nem igényelhető. (11.608/929. P.)

Ha a végrendeletben az Egyház javára tett hagyomány rendeltetése meghatározva nincs, illetékmentességnek nincs helye. (1353/915. P.)

Az agg papok nyugdíjintézete nem mentes a vagyonátruházási illeték alól. (15.267/930. P.)

Az alsóbbrendű papok hagyatékából az egyházat illető egyharmadrészre az illetékmentesség nem igényelhető, mert ez nem hagyomány, ajándék vagy alapítvány és mert az 1894 : XVI. t.-c. 127. §-a alapján kibocsátott 1904. évi T. 107/15. igazságügyi és vallás- és közoktatásügyi miniszteri rendelet 1. §. 5. p. értelmében az alsóbbrendű papok hagyatékának egyharmadrésze azé az egyházé, ahol az örökhagyó szolgált, kétharmadrész pedig az egyházmegyei pénztáré, ezek közül pedig egyik sem illetékmentes (10.585/930. P.)

Az Egyházrészére ingatlanok ajándékozással tett alapítvány abban a részében, amely misealapítványra, illetőleg síremlék felállítására és gondozására fordítandó, illetékköteles, habár az alapítvány többi része illetékmentes. (14.148/931.P)

Folyó misékre adott hagyomány illetékköteles. (12.911/914. P.)

Imák mondására hagyott adomány akkor is illetékköteles, ha az örökhagyó azt is kikötötte, hogy az imákat a szegény árva gyermekek mondják és a hagyomány kamatait ezek kapják. (20.969/914. P.)

Az alapítvány, illetőleg ajándék visszavonása után nem lehet a visszavonóval szemben újabb vagyónátruházásiilletéket kiszabni, mert az ajándék-visszavonás a törvény 89. §-ában felsorolt tárgyai között az ajándékozási illeték külön megemlítve nincs. (9798/930. P.)

Az olyan hagyomány, amelynek célja a magyar nyelv tanításában sikeresen működő tanítók megjutalmazása és segélyezése, illetékmentes, mert azt közoktatási célt szolgálónak kell tekinteni. (11.626/914. P.)

Ajándékozási illetéket az ajándékozás tényleges megtörténte előtt követelni nem lehet, ha tehát az ajándékozás csak a templom és plebánia felépítésével és illetőleg a plebánosi javadalom végleges megalapításával és fizetések megkezdésével megy foganatba, mert az alapítólevél szerint csak az alapító haszonélvezeti jogának megszűnte, illetőleg elhalálkozásának bekövetkezése esetén megy az ajándékozás foganatba, akkor illetékkiszabásnak helye ezidő-szerint nincs, mert ma még sem az illeték tárgya, illetőleg tárgyának értéke, sem a tényleges ajándékozás időpontja meg nem határozható. (7268/929. P.)

Illetékmentesek a lelkészek vétbizonyítványai misére adott pénzüsszegekről. Ezek alatt azonban nem értetnek azok a vétbizonyítványok, melyek a misére alapítványul adott tőkék kamatjairól állítatnak ki. (102. t. 2. p.)

Kálváriaalap javára tett hagyomány nem illetékmentes. (8665/893. P.)

Az Egyház részére tett az az alapítvány, amelynek a jövedelme csak a templom és a felszerelése javára használható fel, illetékköteles, mert a templom közoktatási célokat szolgálónak nem tekinthető, annál kevésbbé tekinthető közjótékonyossági célúnak. (17.259/930. P.)

Tudományos, közoktatásügyi célokra tett alapítványokat megillető mentesség csak az ajándékozási illetékre terjed ki és nem az alapító okirat illetékére is. (8733/914. P.)

Illetékmentesek a tudományos, művészeti, gazdasági, kegyeleti és jótékony intézetek és egyesületek részére tett alapítványok telekkönyvi bekebelezése. (1870 : LVIII. t.-c. 2. §.)

Jótékony intézetek javára tett alapítványok bejegyzése akkor is illetékmentes, ha a bejegyzés az alapítványt tevő vagy kölcsönsegélyt nyújtó javára történik. (18.747/917. P.)

Az illetékkötelezettség elbírálásánál az örökhagyó rendelkezése és nem az irányadó, hogy a hagyomány mikép használtatik fel. (19.665/912. P.)

Alapítvány után az illeték csak akkor jár, ha az alapítólevél kiadatik. (6781/913. P.)

7. §. (3.) 4. p. Mentese a kamatilleték alól a tudományok előmozdítására,

a közoktatás és a kegyes vagy jótékony célokra szolgáló alapoknak, alapítványoknak és intézeteknek, valamint nyugdíjalapoknak és nyugdíjintézeteknek járó kamatok.

(Ha a tőké elhelyezője nem tartozik a fent felsorolt alapok közé, a kamat illetékköteles.)

Nem esnek kamatilleték alá :

3. A tudományok előmozdítására, a közoktatás céljaira és kegyes vagy jótékony célokra szolgáló alapok, alapítványok és intézetek által kapott kamatok. (3700/926. PM. 1820/932. ME.)

A püspöki helynök a püspököknek közhelyettese, s mint ilyen a reábízott egyházmegye terhére kiszabott illeték ellen jogérvennyel fellebezhet, (7741/899. P.)

68. §. Papi hagyatékból az egyházat és nyugdíjintézetet illető köteles rész is öröklési illeték alá esik, mert a papi köteles hagyományoknak az átszállása is magánjogi szabályon nyugszik és öröklés a jogcíme és azt az egyház nem az egyházi adó fejében kapja. (10.585/930. P.)

Ha a végrendeletben egy létesítendő alapítvány van hagyományban részesítve s végrendeleti végrehajtó nincs, a bíróság az alapítványnak a jogosult képviselő felléptéig való képviselőre gondnokot rendel. (1894. XVI. t.-c. 34. §.)

Adók. A misealapítvány általában községi adó fizetése alul törvény szerint nincs mentesítve. Abban az esetben azonban, midőn az alapítvány kamatjövedelme a lelkészt illeti, a kivetett állami tőkeamatadó után községi adó ki nem vethető. (KB. 5227/913.)

Az alapítványi szentmisék után a lelkésznek és kántornak járó jövedelmei községi adóval nem terhelhetők meg. (KB. 2514/901.)

A misealapítványok kamatjövedelmére az adó a misealapítvány, mint erkölcsi személyre illetőleg annak képviselője és kezelője terhére vetendő ki. (KB. 4033/903.)

Templomi alapítványok, amennyiben egyenes állami adóval meg vannak róva, útdadóval is megrovandók. (KM. 77.782/891.)

Csak a szegények elhelyezésére használt épület adómentes, a bérbeadott épület azonban akkor is adó alá esik, ha a bérjövedelmet a szegények ellátására fordítják. (KBP. 23.125/914.)

Az alapítványoknak és alapoknak 1909 : X. t.-c. 1. §. 6. pontban biztosított adómentességét nem szüntetheti meg az a körülmény, hogy az alap rendeltetésének még át nem adatott s jövedelme a tőkevagyonhoz csatoltatott. (2671/917. KB.)

A javadalmas plebános a misealapítványból húzott javadalmozás után alkalmazotti kereseti adót tartozik fizetni. (72. sz. j. e. m.)

Ha a szegények ellátására szánt alapítvány tulajdonát képező épület vagy épületrész bérbeadatik, habár a bérjövedelem a szegények ápolása és segélyezésére fordítottatik is, a bérbeadott épületrészek után házadó fizetendő. (6551/884. PM.)

Felügyelet. Iskolai ösztöndíjak, s más ilyennemű alapítványok kormányhatósági jóváhagyás nélkül létesülhetnek, de felügyeleti jog gyakorlása végett az alapítványi oklevelek a vallásügyi miniszterhez felterjesztetnek. Az alapító akaratát magában foglaló végrendelettel szemben nem érvényesíthető örökösödési jog azon az alapon, hogy a szóban forgó alapítvány a kormányhatósági jóváhagyást nélkülözi. A takarékpénztári betétkönyvek tágabb értelemben vett értékpapírok közé tartoznak. (C. 5866/909. p. sz.)

Az alapítványi kamatok fizetésére irányuló keresetnek tulajdonképpeni

jogalapja lévén, hogy az alapítvány kezelője azt nem az alapító akarata értelmében használta fel: ennek az elbírálása Ófelségének az illetékes minisztere útján gyakorolható felügyeleti jogkörébe tartozik.

Az iskolai alapítványok biztos elhelyezésére és rendeltetési célra való fordítására a vallásügyi miniszter felügyel és így jogában áll időnkint hiteles kimutatást kívánni az iskolai vagyon állásáról, miként történt elhelyezéséről és kezeléséről. (1883: XXX. t.c. 48. §.)

Végrendeletben körülírt alapítvány kormányhatósági jóváhagyás nélkül létesülhet s ily természetű alapítványokra csak a főfelügyeleti jog van fenntartva. (C. 5856/909.)

A *pie causae* fogalma körébe eső alapítványok tekintetében garanciális természetű elv az, hogy a főfelügyelet csak a már létrejött és az illetékes testületek kezelésébe jutott ilyen alapítványok felett gyakorolható s a főfelügyeletből folyó összes jogok a már létrejött alapítvány, illetve annak kezelése ellen érvényesítendők. (PK. I. 5227/916.)

Véglegesen bezáratni rendelt iskola alapítványairól, amennyiben az alapítók, vagy jogutódai arról az iskola megszűnése esetére nem intézkedtek, ugyanezen felekezet közoktatási céljaira az illető felekezeti főhatóság rendelkezik, fenntartván Ófelsége legfőbb felügyeleti joga. (1880: XXX. t.c. 50. §.)

A fennálló törvényes gyakorlat értelmében a köz- és jótékonyossági célokra magánszemélyek vagy jogi testületek által tett vagyoni értékkel bíró alapítványok jogi léttel csak akkor bírnak, ha az államkormányzati felügyeletből kifolyó jog folytán azokra az illetékes kormányhatóság által jóváhagyott alapítványi oklevél kiállítatik. Az ilyen alapítvány mint jogalany képviselőre és az alapítvány kezelésére kirendelt közegnek vagy hatóságnak arra vonatkozó képviselői joga pedig csak akkor áll be, ha maga a képviselő jogi személy a kormányhatóságilag jóváhagyott alapítólevéllel már jogi lételt nyert. (C. 3496/904.)

Az illetékes miniszternek joga van a jövőben elismerendő vallásfelekezetknél levő alapítványokra a főfelügyeletet gyakorolni, különösen öröködni afelett, hogy az ily alapítványokat el ne idegenítsék, ne csorbítsák, vagy azok a rossz kezelés alatt el ne vesszenek és hogy valósággal egyházi és a törvényben megengedett oktatási, nevelési vagy jótékonycélokra fordíttassanak és az alapítványokat az alapítók akarata értelmében használják fel. (1895: XLIII. t.-c. 20. §.)

Képviselő. Azt az alapítványt, mely valamely község kezelésében van, a község előjárásága képviseli. (B. 1690/917.)

Róm. kat. célokra tett alapítványok képviselőre kizárólag a megyéspüspök lévén hivatva, az ily hagyományt tartalmazó végrendelet az alapítvány tekintetében érintetlenül hagyandó, ha annak képviselőre nem a megyéspüspök, hanem az illető plebános lett perbe idézve. (C. 1864/1895.)

A gör. kat. egyházat és alapítványokat érdeklő vagyoni jogi kérdéseket tárgyaló perekben a törvényes képviselő az egyházmegye püspökét illeti meg. (DH. 16/902.)

Az alapítvány kezelésére hivatott székeskáptalant az alapítványi vagyon megszerzése iránti perben a megyéspüspök képviseli. (Budapesti táb. IV. 10.465/915.)

Az alapítványt visszavonása iránt indított perben az alapítvány kezelésére kirendelt kezelő szerv képviselheti a felperessel szemben. (C. 432/924.)

A végrendeletben tett közhasznú alapítvány képviselőre a magyarországi közalapítványi kir. ügyigazgatóság van hivatva. (C. 508/901. I.)

A kormányhatóságilag jóváhagyott alapítólevél megalkotása előtt az örökhatyó által kezelésre kijelölt szerv az alapítványt amint nem kezeli, hatóságok előtt nem is képviselheti, tehát ebben az időben képviselőre a közalapítványi kir. ügyigazgatóság van hivatva és így a törvényes örökösök is egyedül ezzel szemben utasítandók perre. (Soproni törv. sz. PKF. 240/916.)

Annak megállapítása, hogy az alperes az alapítvány céljára hagyott vagyonnal rendeltetésétől eltérően rendelkezett, nem a polgári bíróság hatáskörébe, hanem az államfőnek az illetékes miniszter útján gyakorolható főfelügyeleti jogkörébe tartozik. (C. 7347/930.)

A lelkeszi javadalom.

A lelkeseknek javadalom biztosítandó, mely állásszerű ellátásra szolgál. Ezt megállapíthatja az egyházlátogatási okmány, vagy az ennek alapján kifejlesztett joggyakorlat. Ezenkívül alapul szolgálhat az állás szervezéséről készített okmány és az a jogerőre emelkedett jegyzőkönyv, amely a termények és szolgáltatások készpénzben történő megváltása alkalmával az érdekeltek megegyezése alapján vétetett fel.

Azok a szolgáltatások, melyeket a hívek terményekben teljesítenek és a lelkes vagy személyesen, vagy a község előjárósága közbenjöttével szed be, továbbá a párbér és egyéb járandóságok, amelyek készpénzben való beszedését az egyezségokmány a község kötelességévé teszi s így az egyházközségi tagokat egyénenként terhelik, mint átfutó tételek vétetnek fel az egyházközségi költségvetésbe és zárszámadásba; abban az esetben pedig, ha ezen járandóságok az egyházközség terhére állapítottak meg, ezek hiánytalan és időben való kiszolgáltatásáért maga az egyházközség felelős, amikor is azokról az egyházközségi költségvetés keretében kell gondoskodni.

Ha a lelkeszi fizetésnek csak egyes részei képezik az egyházközség terhet, az egyes kötelezettségek természetbeni szolgáltatása mellett, akkor ezek értéke az egyházközségi költségvetésbe beállítandó a vonatkozó egyházlátogatási okmányban meghatározott módon, ha ez nincs meghatározva, akként vetendő ki, hogy a deputátum és stóladíjváltás az adófizetőket vagyoni tehetségük, a földmunkák és fuvarok váltásösszege pedig oly arányban terhelje azokat, akik azt teljesíteni kötelesek voltak, amilyen arányban azokat természetben teljesítették volna.

A lelkesek állásszerű ellátására szolgáló illetmények a következő forrásokból származnak: 1. lakóház a megfelelő mellékhelyiségekkel, udvar és kert, 2. készpénz a kegyúri vagy egyéb pénztárból, 3. földbirtok vagy annak hasznosbérjövödelme, 4. természetbeni szolgáltatások vagy megváltás esetén megfelelő készpénz, 5. egyes szolgalmi jogok, temetőfű, kaszálás, fajzás, legeltetési jog, 6. párbér, kepe vagy karcjárandóság, 7. stóladíjak: keresztelek, esketés, temetés, avatás, házszentelés, stb. után, 8. az anyakönyvi kivonat kiállításáért egyházhatósággal megállapított díjak, 9. az alapítványi és kézi misék után járó stipendiumok, 10. káplántartási átalány, fuvar költségek vagy ló-tartási átalány, 11. hitoktatási díjak, stb.

Ezeknek a jövedelmi forrásoknak egyházlátogatási okmányon kell alapulniuk, mert csak így tekinthetők a lelkes számára biztosítottak. A lelkes az egyházlátogatási okmányban körülírt mennyiségben, minőségben és módon követelheti járandóságainak kiszolgáltatását, kivéve, ha az érdekelt felek okiratban közös elhatározással állapodnak meg a készpénzszolgáltatás módjainak megváltoztatásában.

A papi illetmények iránt felmerült oly vitás kérdéseknél, melyek alapos megoldására az illető egyházlátogatási okmányokban elég világos és határozott intézkedés nem található, a közigazgatási hatóságok által elsősorban a kellően kinyomozandó és megállapítandó gyakorlat veendő irányadónak. (11.983/894. VM.)

Ha az egyházközségi képviselőtestület javaslatot tesz az egyházmegyei hatóságnak valamely nagyobb plebániának két vagy több önálló lelkeszségre való megosztására, vagy valamely fiókegyházközségnek önálló lelkeszséggé való szervezése iránt, úgy amennyiben az új állás kongruát igényel, a 41.786/912. VM. sz. rendeletet kell szem előtt tartaniok: az új egyházközség lélekszáma legalább 800 legyen. A lelkeszség álljon az istentisztelet tartására alkalmas helyiségekből és az 1—1½ holdnyi kerttel bíró lelkeszi lakáson kívül legalább 800 koronát, vagyis az 1924. évi rendelkezés szerint mindenkor érvényes kongrua 80%-át kell biztosítani, melynek egy részét a stólán kívül, vagy közvetlenül a hívek által felajánlott, vagy az egyházközség által teljesítendő szolgáltatások képezzék. A szervezés bejelentésével egyidejűleg a biztosított helyi jövedelmekről szabályszerű összeírást kell készíteni, melybe fel kell jegyezni a felszámítható kiadásokat, amelyek a lelkeszi állás 800 korona tiszta jövedelmét alá nem szállíthatják s igazolni kell azt is, hogy az egyházközség a lehetőség szerint minden áldozatot meghozott.

Az egyházközségi vagyonkezelésnél csak azok a javak és jogok jöhetnek számításba, amelyek az egyházközség kizárólagos tulajdonai.

Úgy a plebániai, mint a templomvagyon külön jogi személyiség, amelyek lelkiismeretes kezeléséről a plebános köteles számot adni. A kegyúrnak csak a kegyüri épületekkel szemben vannak jogai és kötelességei, amelyek az egyházközséggel vonatkozásba nem hozhatók.

Amely egyháznak nincsen kegyura, ott az egyházközség köteles úgy a plebános, mint a többi egyházi alkalmazott személyi javadalmáról, mint annak pontos kiszolgáltatásáról, a templom, egyházi épületek javításáról és karbantartásáról gondoskodni, de ekkor is a plebános a templom és az egyházi vagyon kezelője, s ő köteles a felsőbb hatósággal szemben számadással.

Az önállósítás iránti előterjesztéseket az illetékes egyházi hatóság útján kell felterjeszteni a vallásügyi miniszterhez.

Ha a hitoktatási díjakat és költségeket a politikai község nem vállalja, úgy arról az egyházközség tartozik gondoskodni.

Az egyházközség terhet képezi a harangozó (templomszolga) fizetése is az alkalmazást megállapító rendelkezések szerint.

A Canonica Visitationban történt lekötelezések terhelik a (kegyurat) földesurat. (162.742/912. VM.)

A lelkeszi illetmények, mint községi terhek, a községi költségvetésbe felveendők. (60.457/891. BM.)

A Canonica Visitationban feljegyzett papi jövedelmek fizetése csakis az illető papnak saját lelki hivatást terhel s ezeknek fizetésére más hitfelekezetek törvényes gyakorlatunk szerint csak az esetben kötelezhetők, ha ily kötelem azokra valamely ingatlan birtokhoz kötött dologi teherképpen áthárított avagy, ha ily kötelem más hitfelekezettel szemben valamely szerződésből folyóan átvállaltnak bizonyíttatik. (C. 2908/902.)

Mikor a Canonica Visitatio a papi illetmények kiszolgáltatására kötelezettnek a községet nevezi meg, az alatt mindenkor a politikai község értendő (60.457/1891. BM.)

Ha a római katolikus plebános javadalmazása a Canonica Visitation

alapszik, ez egyrésről az egyház, illetve javadalmas, másrésről a község, mint politikai testület között létrejött magánjogi szerződést képezvén, a községnek ezen magánjogi szerződésen alapuló kötelezettsége nem egyházi adónak, hanem a község oly terhének tekintendő, melyhez nem csak a római katolikus hívek, hanem mindazok hozzájárulni tartoznak, kik a község terheiben résztvenni kötelesek. (C. 1864/890.)

Egyházi személyzet fizetésére vonatkozó községi hozzájárulásoknak jogosságát meg nem szünteti azon körülmény, hogy az illető tételek a községi költségvetésbe néhány éven át fel nem vétettek. (53.200/888. BM.)

Lelkeszi járandóságok váltásösszegének a községi költségvetésbe való felvétele indokolt, midőn igazolva van egyfelől a váltásösszeg arányos volta, másfelől az a körülmény, hogy a járandóságokat a község vállalta magára. (2204/902. VM.)

Egyházi járandóságok a községi költségvetésbe nem állíthatók be, ha azok sem szerződésszerűleg nem kötelezik a községet, sem pedig segélykép nem nyújthatnak. (62.816/905. VM.)

A községek, mint erkölcsi testületek a lelkészek irányában vállalt kötelezések alól azért, mert bizonyos tekintetben szűkebb anyagi viszonyok közé jutottak, fel nem menthetők és a megígért járandóságokat teljesíteni tartoznak. (50.260/887. BM.)

A papi illetmények nem mindenkor és feltétlenül képeznek oly kötelezést, mely kizárólag az illető hitfelekezetet terheli, hanem azok különféle körülmények és események folytán a politikai község terhére válhatnak. Ezen esetben a község minden tagját egyenlően érdeklő közigazgatási költség jellegét veszik fel és mint ilyenek a közadók módjára hajtandók be. (55.963/890. BM.)

Lelkészek jogérvényesen megállapított fizetésének leszállítása a község vagyonképességében be nem állott rendkívüli változás hiányában helyet nem foglalhat. (55.748/887. BM.)

Egyházi járandóságok beszédese a község átvállalt kötelezettségeként fenntartatik azon eljárás érintetlen hagyásával, mely szerint a járandóságok csakis a parochia kötelékéhez tartozó hívekre vettetnek ki. (62.715/904. VM.)

A papi járandóságok közigazgatási úton lévén behajtandók, még ha a Canonica Visitatio szerint a hívek magukra vállalták is ezen járandóságok beszédését, még akkor is azoknak végrehajtási úton való behajtása a politikai községet terheli. (2204/902. VM.)

Lelkeszi javadalmazást képező szolgálmányok behajtása közigazgatási úton történik és ennek eredménytelensége esetén indítható a bíróság előtt per ezek behajtására. (C. 3131/884.)

A plébániai vagyon önálló vagyonjogi személy s mint ilyen szerzési képességgel rendelkezik. (C. 1130/918.)

Az egyházközségi lelkési alkalmazás közjogi jellegű, a közjogi jellegű jogviszonyból folyó követelések érvényesítése pedig rendszerint a közigazgatási hatóság elé tartozik, bíróság elé pedig csak abban az esetben, ha jogszabály kifejezetten oda utalja. Nincs azonban jogszabály, amely a lelkészilletmények iránt támasztott követelések érvényesítését bíróság elé utalná. (C. 7938/929.)

A római és görög kat. egyháznak nem csupán plebániai, hanem más javai is általános elidegenítési tilalom alatt állanak, minélfogva azoknak állagára végrehajtást vezetni nem lehet. (C. 4925/915.)

A mindenkori javadalmas által a gazdaság folytatásával járóan vállalt kötelezettség külön felsőbb jóváhagyás nélkül magát a javadalmat, tehát a javadalmi utódot is köti.

Ez az irányadó jogszabály forradalmi viszonyok teremtette rendkívüli helyzetben a rendes gazdálkodás folytatásának lehetővé tétele érdekében vállalt kötelezettség tekintetében is alkalmazható.

A forradalmi időben történő helytállás fejében az u. n. októberi forradalom idejében tett kártalanítási ígéret fennállónak tekintendő, visszavonás hiányában, az októberi forradalom szerves folytatásának jelentkező kommunista uralom alatt való helytállás esetére is. (C. 3391/931.)

A plebániai javak fenntartására megállapított kötelezettségek kegyúri, tehát közjogi jellegűek és ezen jogi természetüknek megfelelőleg a jogok, kötelezettségek létezésére, alanyára, fennállására, tartalmára és terjedelmére vonatkozó vitás jogkérdések eldöntése a közigazgatási hatóságok hatáskörébe tartozik. (C. 6624/912. 12. sz. it.)

Az egyesszerzeteseknek személyes tevékenységéből származó jövedelmeket, mint külön adóalany jövedelméhez hozzászámítani nem lehet. (17.311/916. KB.)

A kerületi esperesek számvizsgálataik alkalmával a számadásokra nevüket írják alá és bélyegzőt üssék rá, vizsgálják felül lelkiismeretesen a számadást, nehogy azok hibásan kerüljenek az egyházi hatóság felülvizsgálatára, mert azokért anyagilag is felelősek.

Ha a lelkészek hátrálékos lelkészi járandóságai behajtása érdekében kegyuraságuk ellen közigazgatási jogsegélyt kénytelenek igénybe venni, kérjék az illetékes főszolgabírótól az 1901 : XX. t.-c. 8. §-án nyugvó jelen miniszteri rendeletre való hivatkozással a birtokon kívüli behajtást. (30.938/916. VM.)

Az egyház vagyoni érdekeit érintő perekben a megyéspüspököt a közvetlenül érdekelt egyházi javadalmazások képviselője megilleti. (C. 6717/1930.)

Az egyházi javadalmazások által haszonélvezett földek után csak földadó állapítható meg, de községi pótagó nem ; nem vethető ki a községi pótagó az egyház, mint tulajdonos terhére sem. (134.848/932. PM.)

Ha a lelkész részére a bérfizetés nélkül átengedett lakást másnak engedi át, a lelkésznek adómentessége megszűnik. (165. KB. jogegys.)

Lelkeszi javadalmazás céljait szolgáló ingatlanok után az egyházközséget az illetékegyenérték fizetési kötelezettség átvállalása felsőbb hatósági intézkedés nélkül nem terheli pusztán azon az alapon, hogy bizonyos ideig bezárólag az egyházközség saját pénztára terhére gondoskodott az illetékegyenérték kiegyenlítéséről. (7972/929. KB.)

A lelkészeknek, akik fizetéskiegészítő államsegélyben vagy más, az állam által adott javadalmazásban részesülnek, közpénztárból húzott illetményeik nyugtái bélyegmentesek. (24.084/921. PM.)

A lelkészeknek a hivatásukkal kapcsolatosan közpénztárból felvett bármilyen járandóságokról kiállított nyugtái illetékmentesek.

Mínt hogy a törvény ezt az illetékmentességet a közszolgálati alkalmazottak javára biztosítja, hangsúlyozom, hogy ezért a fenti rendelkezéssel a lelkészeknek közszolgálati alkalmazotti minőségét nem állapítottam meg, hanem a lelkészek ehhez a nyugta-illetékmentességhez csupán azon a réven jutnak, hogy ebben a vonatkozásban a közszolgálati alkalmazottakkal egyenlő elbánást biztosítok részükre.

Meghagyom ezért a m. kir. Pénzügyigazgatóságnak (központi díj- és illetékkiszabási hivatalnak), hogy a *jövőben* a lelkészek által *közpénztárból* hivatásukkal kapcsolatban bármily címen felvett járandóságaikról kiállított nyugtákat az 1920 : XXIV. t.-c. 22. §. rendelkezései értelmében illetékmenteseknek tekintsék s e rendeletem után ilyen bélyeghiány miatt esetleg felvett hivatalos leletek alapján az illeték kiszabását mellőzzék. (38.373/933. VIII-a. PM.)

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi minisztérium által kezelt kegyúri épületeken eszközölnöd minden kisebb javítás költségeit a javadalmas köteles viselni. (31.937/872. VM.)

Az ilyen javadalmak átadásához a kegyuraság képviselője mindenkor és kellő időben meghívandó. (845/935. I. sz. VM.)

A vallásfelekezeteket a törvényhatósági bizottságban legnépesebb egyház-közsegek élén álló lelkészek képviselik s ezért az ugyanazon politikai község (város) kebelében élő, azonos vallású hívek száma a képviselő szempontjából közömbös. (1338/930. EH.)

Ha a vallásfelekezeteknek a törvényhatósági bizottságban való képviselő-letére a törvény értelmében képviselni hivatott lelkész más címen válik a törvényhatósági bizottság tagjává, nem foglalhat helyette más egyén a képviselő-letében helyet a bizottságban. (1339/931. EH.)

Azok az adózók, akik az alkalmazottak kereseti adója alá esnek (tehát a lelkészek is), az államkincstár javára „különadót” is kötelesek viselni. (110—2/266—931. VM.)

Amennyiben az egyes hitelezők követelésének a biztosítására a zálogjog az egyházmegyei hatóság jóváhagyásával kebeleztetett be telekkönyvileg egyes egyházmegyei ingatlanokra, ezek az ingatlanok elidegenítési tilalom alá nem esnek. (1297/935. Egri főegyh.)

Az egyházi javadalmas az általa haszonélvezett föld jövedelme után akkor sem tartozik az általános kereseti adót fizetni, ha a földadót nem ő, hanem az Egyház fizeti. (13.965/926. P.)

A lelkészek tulajdonát képező, habár általuk lakott házak házadó tárgyat képezik. (793/888. PM.)

Más célra bérbeadott lelkészlak után abban az esetben is fizetendő házadó, ha annak bérjövedelme a lelkész részére más magánházba felvett lakás bérének fedezésére fordítatik. (8416/887. P.)

A gabona raktározására használt épület adó alá esik, ha közraktárnak nem minősíthető. (22.973/913. PM.)

Házadómentesség csak olyan lelkészi lakásokra engedélyezhető, mely az I. fokú egyházi hatóságot gyakorló lelkész lakásául szolgál. A törvényben használt »lelkész» szó alatt nyelvtani értelemben az I. fokú egyházi hatóságot gyakorló papot kell érteni. Ellenben az ezzel a hatáskörrel fel nem ruházott »pap» nem »lelkész». Ennek megfelelően helyesen magyarázza a végrehajtási utasítás a törvényt. Az utasítás nem ellenkezik a törvénnyel. (4397/934. P. sz. ítélet.)

A javadalmasok egyenes állami adóját az egyházközség csak akkor tartozik fizetni, ha azt az egyházlátogatási okmányban vagy a tanítói javadalmi jegyzőkönyvben elvállalta. (100.000/927. PM.)

Amiatt, mert a lelkész a neki ingyen átengedett lakásban rokonainak bér-fizetés nélkül szállást ad, a lelkészlak adómentességét nem veszti el. (25.767/915.)

A plebániáépületben nem a plebános rendelkezésére, hanem a búcsújárókat vezető lelkészek elhelyezésére szolgáló helyiségekre az állandó házadómentesség nem igényelhető. (3369/916. P.)

Valamely nem egyházi célra szolgáló épület azon a címen, hogy a háznak jövedelme a templom céljaira fordítatik, állandó házadómentességet nem igényelhet. (18.402/911. P.)

Az elsőfokú egyházi hatósági teendőket ellátó káptalani tag lelkészi lakását a házadómentesség megilleti. (22.088/926. P.)

Az egyházfi természetbeni lakása, minthogy az nem lelkészi teendőket

végez, a lelkészlak fogalma alá nem sorolható és így az állandó házadómentesség nem illeti meg. (2883/930. P.)

Esperesi minőségben másodfokú egyházi hatóságot is gyakorló lelkésznek bérfizetés nélkül átengedett lakás nem esik házadó alá. (4192/924. P.)

Ha a lelkészlakásból tanítói lakás lesz, az adómentesség megszűnik; de ha a lelkészlakást az egyházi hatóság hivatalos céljaira veszi igénybe, az adómentesség továbbra is megmarad. (4. § Végr. ut. 1.)

A lelkésznek munkaváltság címén fizetett összeg az alkalmazottak kereseti adójának alapjához hozzászámítandó, mert a kérdéses összeg a híveket terhelő természetbeni munkamegváltásául a hívek részéről fizettetik... (11.830/911. P.)

A lelkészi jövedelemből a kereseti adó megállapításánál a káplántartás évi értéke mint teher levonandó. (576. sz. Ejh. Kb.)

Ha nincs adat arra, hogy a segédlelkésként alkalmazó esperesnek ebben a minőségben volna olyan föld vagy ház haszonélvezete, melynek kereseti adó alá nem eső jövedelméből a segédlelkész alkalmazásának költségeit egészben vagy részben fedezni tudná, akkor erre a célra igazoltan kiadott összeg, mint hivatali kiadást képező teher, teljes összegében levonandó. (11.617/931. P.)

Plebánosok filialék látogatása fejében húzott lótartási, úgyszintén misebor és ostyá járandóságaik után az alkalmazottak kereseti adójával meg nem róhatók..., mert ezek költsége a hivatali funkcióval a legszorosabb kapcsolatban áll. (334. Ejh.)

A lelkészi jövedelemből a kereseti adó megállapításánál a káplántartás évi értéke mint teher levonandó. Ha azonban a lelkésznek kereseti adó alá tartozó jövedelmén kívül más jövedelme is van (pl. földhaszonélvezet), a káplántartás költsége a kereseti adónál csak aránylagosan vehető számba. (8243/898. P. és 4362/914. P.)

Segédlelkészek adóköteles jövedelmének megállapításánál az őket megillető eltartás évi egyenértéke a kereseti adóalaphoz hozzászámítandó. (6384—895. P.)

A lelkészi jövedelemből a kereseti adó megállapításánál a káplántartás évi értéke mint teher levonandó. (576. Ejh.)

A lelkész által fizetett nyugdíjjárulék nem vonható le, mert ezt az összeget a lelkész a tényleges illetményeiből fizeti és mert az nem hivatali kiadás, hanem aggkori biztosítás jellegével bír és mert nincs olyan törvényes rendelkezés, amely akár a közalkalmazottaknál, akár a magánalkalmazottaknál, akár a javadalmazottaknál a tényleges bevételek ezen részét a kereseti adó alul mentesítené. (11.617/931. P.)

Az egyházi javadalmas az általa haszonélvezett föld jövedelme után akkor sem tartozik kereseti adót fizetni, ha a földadót nem ő, hanem az Egyház fizeti. (12.965/926. P.)

A haszonélvezett földhasználatból eredő jövedelem a kereseti adónak még akkor sem tárgya, ha a földadót nem a használó fizeti, hanem a szolgálatadó egyház vállalta magára, mert a földadó fizetésének díjlevélben történt bevallása csakis magánjellegű megállapodásnak tekinthető. (2993/927. P.)

Ezzel ellentétes: ha az Egyháztól használatba kapott szőlőbirtok hozadéki adóját nem a tanító, hanem az Egyház fizeti, akkor az Egyház tulajdonát képező, de tanító által használt ingatlan jövedelmét az alkalmazottak kereseti adójával kell megróni. (14.663/928. P.)

A paplak és tartozékai után járó vagyonadót a haszonélvező lelkész tartozik fizetni. (4954/918. PM.)

Ha a lelkésznek, mint ilyennek összes járandósága 3600 pengőben állapított meg és azonkívül még tantiem adó alá eső 1 pengő jövedelme van, jövedelemadó ki nem vethető. (2974/926. P.)

A lelkész javadalmi földjövedelme, amennyiben az összjövedelem a 3600 pengőt meghaladja, jövedelemadó alá tartozik, mert az a jövedelem csupán az alkalmazotti kereseti adó alól mentes. (2503/928. P.)

A javadalmi földet hasznélvező lelkész jövedelemadó kötelezettségén nem változtat az, hogy hivatali teendői körében közszolgálati tevékenység is esik, azonban ez utóbbi minőségben járandósága nincs, tehát bár az egyházi javadalmas igazgatói és hitoktatói foglalkozása után közalkalmazottnak tekintendő, mégis, minthogy ezeken a címeken nincsenek járandóságai és minthogy egyházi javadalma a 3600 pengőt meghaladja, tehát jövedelemadó köteles. (6987/927. P.)

A lelkész vendéglátási — reprezentációs — költségei a jövedelemadó alapból nem vonhatók le, mert ezek a költségek a nyers bevétel megszerzésére fordított kiadásnak nem tekinthetők, mivel a nyers bevétel megszerzése ezektől a költségektől, illetve kiadásoktól teljesen független. (9174/925. P.)

Az egyházi javadalmas jövedelméből a káplántartás költsége levonandó, mert a lelkészi jövedelem ellenszolgáltatását képező lelkészi teendők ellátása káplánok tartását feltétlenül szükségessé teszi. (9174/925. P. és 11.061/925. P.)

A templom karbantartási költségeit a kolostor jövedelméből nem lehet levonni. (529/916. P.)

Az egyházi javadalmakat élvező természetes személyeket, mint pl. a püspököt, apátot, plebánost, stb. az 1932. évi 9090. ME. sz. rendeletben meghatározott előfeltételek fennforgása esetében a 2%-os kamattérítés megilleti. (114.209/934. VII. PM.)

Templom harangjára adományozott összeg a mérlegszerű nyereségből nem vonható le. (2616/929. PM.)

Közcélú és közjótékonyági intézmények, amelyeknek működése kereseti tevékenységre nem tekinthető, illetve működésük ilyen kereseti jellegű tevékenységre nem terjed ki: önként érthetően nem esnek általános forgalmi adó alá. Ide tartoznak egyházi szempontból az egyházi szervezetek, alapítványok és jótékonyági egyesületek által létesített közkórházak, gyógyintézetek, üdülők, iskolák, internátusok, konviktusok, szegényházak, menházak, temetkezési és betegápoló egyletek, rokkantakat, özvegyeket, árvákat segélyező pénztárak, amelyek kétségtelenül valamely közérdek szolgálatára, avagy emberbaráti célokra és nem keresetűzés céljából tartatnak fenn. (1921: XXXIX. 13. §. 1. bek.)

Egyházi javadalmaknál az előd által a törzstőkéből kölcsönvett összeg törlesztési részleteit a javadalmas összjövedelméből magánjogi teherként le kell vonni. (19.622/918. P.)

A püspök templomépítési adománya, bár erkölcsi kényszer hatása alatt nyújtott támogatás, az összjövedelemből nem vonható le. (4106/916. P.)

Kanonoki jövedelem szolgálati járandóság. (384/918. P.)

A jövedelemadó alanyai a terhükre megállapított jövedelemadónak 60%-át kötelesek rendkívüli pótlék címén fizetni. (1390/933. ME. sz. r. 3. §.)

A paplak után járó vagyoadót a hasznélvező lelkész tartozik fizetni. (9174/925. P.)

A lelkészlaknak a házadó, mint hozadéki adó alól való mentessége a vagyoadó szempontjából közömbös. (10.204/927. P.)

Az, hogy a hasznélvezet minő jogcímen alapul, a vagyoadó fizetési kötelezettség tekintetében közömbös. (9232/918. P.)

Egyházi javadalmasok (papok, lelkészek, stb.) a szolgálati járandóságuk fejében átengedett ingatlanokra nézve haszonélvezőknek tekintendők és így vagyonadó kötelesek. (10.204/927. P.)

Haszonélvezet esetén a haszonélvező köteles a vagyonadót fizetni. Mint-hogy pedig a lelkészt a javadalmi földek hasznosítása tekintetében a szabad rendelkezési jog illeti meg, ennél fogva a lelkész a lelkészi javadalmi földek haszonélvezője és mint ilyent a vagyonadó fizetési kötelezettség terheli. (9174—925 P.)

A plebános az állásának javadalmazásaként akár készpénzben, akár pedig természetben kapott szolgáltatások után általános forgalmi adót fizetni nem tartozik, kivéve mégis az erdőgazdaságból származó bevételeket, amelyek után az 1921 : XXXIX: t.-c. 29. §-ának 2. bek. értelmében az általános forgalmi adót le kell róni. (78.834/922. PM.)

A teológiai akadémia és annak főiskolai internátusa olyan közcélú, illetőleg jótékony célú intézmény, melynek működése kereseti tevékenységnek nem tekinthető s ezért bevétele általános forgalmi adó alá nem esik. (39.835/922. PM.)

Visitatio Canonica.

A lelkész ellátására szolgáló illetményeket és az általa végzendő kötelességeket közhatósági okmányba foglalták, mely a lelkészt, a kegyurat és a híveket egyaránt kötelezi, ez az okmány a Visitatio Canonica. Ezek az okmányok az egyházhatóság, a kegyúr s az illető község vagy községbeliek, de mindenkor a politikai hatóság közbenjöttével létesült kétoldalú szerződések, melyek egyoldalulag a másik fél hátrányára és kárára sem meg nem változtathatók, sem fel nem bonthatók (20.642/884. VM.), tehát mindaddig, míg valamely törvény vagy szabályrendelet nem alkottatik, az országos gyakorlat szerint oly jogügyletnek tekintendő, melyből a jogelőd jogai és kötelességei a jogutódra is áthárulnak. (5096/881. VM.) Nemcsak szerkezetükre, de tartalmukra nézve is igen különböznek egymástól, azért róluk általános elvet kimondani nem lehet, hanem majdnem minden eset külön jogi elbírálás alá esik. Az okmány érvényét nem szünteti meg az, hogy egyideig eltérő gyakorlat követtetett. (60.384/889. BM.) Azonban nemcsak megváltoztathatja, de érvényen kívül is helyezheti az azokkal szemben kifejlődött és állandóan követett gyakorlat és szokás és ha bizonyítható, hogy emberemlékezet óta eltérőleg teljesítették és fogadták el a szolgáltatásokat, bizonyítottan tekintendő, hogy az érdekeltek eltérni kívántak a Visitatio Canonica eredeti tartalmától. (7069/906. VM.) Ha a Visitatio Canonica teljes megváltoztatásáról van szó, azok teljes szövegét vagy fordítását kell kiszolgáltatni az illetékes hatóságnak, míg ha az a vitás részek közlésével is eldönthető, elegendő az idevonatkozó rendelkezések kiszolgáltatása. (84.050—900. VM.)

A kegyúr által teljesítendő lelkészi javadalmazás a Visitatio Canonica alkalmával készült okmányban van megállapítva.

Az egyházlátogatási okmányon alapuló, kegyúri jogcímen nyugvó kötelezettségek körül felmerült közigazgatási vitás ügyekben I. fokon a főszolgabíró, II. fokon az alispán, III. fokon a közigazgatási bizottság és végső fokon a VM. dönt. Két egybehangzó határozat esetén is fokozatos fellebbevitelnek helye van. (20.897/888. VM. és 19.358/891. VM.)

Párber ügyekben a Visitatio Canonica teljes hatályú közokirat. (5096—881. VM.)

Kegyuraság.

A kegyuraság azon jogok és kötelességek összege, melyek egy természeti vagy jogi személyt valamely egyház érdekében vállalt kötelezettségei alapján a javadalom betöltésénél az egyházi hatóság beleegyezésével megilletik.

A kegyuraság feloszlik királyi és magánkegyuraságira.

A királyi kegyuraság lehet királyi személyi, mely a királyt mint magánbirtokost megilleti; közalapítványi, mely a vallási, tanulmányi és egyetemi alapokból fenntartott plebánia javadalmaknál áll fenn és a vallás- és közoktatásügyi miniszter gyakorolja; királyi kincstári kegyuraság a korona és államkincstár jövedelméből fenntartott javadalmaknál, melynél a kijelölési jogot a földművelésügyi miniszter gyakorolja.

A magánkegyuraság lehet, mikor egyházi javadalmak tartanak fenn plebániát; világi, mikor világi személyt, birtokost, vagy jogi személyt illet meg a bemutatási jog; és vegyes, mikor egyházi és világi személyek együtt alapítottak egyházi javadalmat.

Lehet a kegyuraság személyhez kötött, vagy dologi; a dologinál a kegyuraság a fekvő birtokhoz van kötve s arról másokra is átmegy a nemzetiségi és családbeli végrendeleti vagy törvényes örökösre, vagy csak bizonyos család bizonyos tagjaira szorítkozik.

Keletkezhet a kegyuraság eredeti módon vagy átszármazás útján.

Eredeti úton csak olyan javadalomra nézve származhat kegyúri jog, amely újonnan keletkezett.

Átszármazás útján szerzhető törvényes vagy végrendeleti örökösödés és élők közötti szerződés, adás-vétel, csere vagy ajándékozás útján.

Kegyuraságot megszerzi az, aki az Egyház felépítéséhez szükséges telket adja, aki az egyházat saját költségén felépítteti, vagy aki az egyházat a szükséges javadalmazással ellátja.

Ha a teljes alapításhoz többen járulnak hozzá, társkegyuraság keletkezik.

A kegyuraság megszerezhető elbirtoklás útján az emberemlékezetet meghaladó hosszas gyakorlattal; amelyhez egyházi kegyúrral szemben 40, világival szemben 30 évi jóhiszemű békés birtoklás szükséges. Megszerezhető pápai engedéllyel is.

Kegyuraságot megszerezhetik görög keletiek és protestánsok is; ha a kegyurasággal járó birtok izraelita kézre kerül, a terheknek irányukban való megállapítása jogi akadályt nem képez, de a kegyúri jog gyakorlása vallásukra való tekintettel csak szünetel. (C. 5846/895.)

A kegyúri jogok szerzéséhez királyi és püspöki jóváhagyás szükséges.

Kegyúrnak kötelessége az Egyház s hozzá tartozó épületek jókarban tartása, szükség esetén újjáépítése s az elenyészett javadalmazás kiegészítése. Kötelessége az egyházat és javadalmait minden károsodástól megóvni. Legfontosabb joga a lelkészbemutatási jog, mely a javadalom betöltésénél közreműködési jogot biztosít a kegyúrnak. Joga van a számadásokat megvizsgálni. De egyházjog szabályai szerint ezenfelül tiszteletbeli jogok illetik, amelyek vagy a Canonica Visitatióban vannak biztosítva, vagy jogszokáson alapulnak: a templom falaira nevét felírathatja, címerét kifüggesztheti, a templomban előkelőbb hely, körmeneteknél elsőbbség illeti, engesztelő miseáldozat és gyász elhunyt esetén, régebben a templomban való temetkezés, nevének az egyházi imában való említése, külön tömjénezés, elsőbbség a szenteltvízzel való áldásnál, mely utóbbi kettő csak katolikusokat és férfiakat illeti meg, szentmisében

a fészületnek csókra nyújtása. Véletlen inség esetén igénye van a javadalom feleslegéből való segélyeztetésre.

A kegyúri terhek megválthatók, ha a kegyúr oly összeget helyez letétbe valamely pénzügyintézetnél vagy egyházmegyei hatóságnál, amely összeg kamataiból a lelkési javadalmazások és a szükséges egyházi építkezések fedezhetők. Köteles a kegyúr a megváltás előtt az összes egyházi épületeket jókarba helyezettetni s ha az egyházi hatóság az átvétel alkalmával ezeket kifogástalanoknak tartja, a kegyurat az építési kötelezettség alól örökre mentesíti. A kegyúr vagy társkegyurak ennek ellenére megtarthatják a lelkészbemutatói jogot, de arról le is mondhatnak és a megyéspüspökre bízhatják. Mindezeket írásba kell foglalni és csak püspöki jóváhagyás útján hatályos az erre vonatkozó szerződés.

A kegyuraság azon jogok és kötelességek összege, amelyek valakit, a patronust, valamely római katolikus egyházzavadalom körül annak fenntartása, védelme és a javadalommal járó egyházi hivatal tekintetében ezen hivatalra leendő kijelölés iránt megilletnek, egyrészt a kegyurat részint tiszteleti, részint pedig az egyházi javadalomra vonatkozó jogokkal ruházza fel, másrészt azonban a javadalom fenntartásával járó terheket is reá ruházza. (C. 4630/893.)

A kegyuraság részben a földesúri és jobbágyi viszony folyamánya, részben jogerős intézkedéssel a királyi kisebb haszonélvezetek fejében a kiváltásos városokra hárított köteleesség, vagy ebből származó jogviszony.

A kegyuraság a földbirtokon, mint dologi teher nyugszik, kötelezettségeit a Canonica Visitatio és a polgári jogszokás állapítja meg; a párbér és munkaváltás teljesítésére nem kötelezhető. (60/927. VM.) Ha azonban a kegyuraságot valamely testület gyakorolja, a testület egyes tagjai azok teljesítésére kötelesek. Ha a kegyurasággal terhelt földbirtok eladás vagy parcellázás alá kerül, kívánatos, hogy a kegyuraság a földbirtok megfelelő részével megváltassék. Egyébként a plebános járjon el az Egyház jogainak védelmében és erre hívja fel az egyházi hatóság figyelmét.

Az egyházlátogatási okmány országos gyakorlat szerint kétoldalú szerződésnek, tehát oly jogügyletnek tekintetik, melynek alapján a jogelőd jogai és kötelezettségei a jogutódra is áthárulnak. (5096/881. VM.)

Ha a híveknek az egyházi épületek javításánál kézi és ígás napszámok szolgáltatására vonatkozó kötelezettsége a Canonica Visitationból kimagyarázható nem volna és annak szövege e tekintetben kételynek adhatna helyet, a hívek ez alól az e részben országos divó és számos úgy régebbi, mint újabbkorú legfelsőbb királyi és országos kormányzati rendeleteken alapuló általános gyakorlatra való tekintetből is, nincsenek felmentve. (79.113/897. VM.)

Ha egyházközség lép a régi kegyuraság helyébe, az ide vonatkozó régebbi jogszabályok ennek értelmében módosítandók. A kegyúri jogosítvánnyal bíró egyházközségek módosítsák szabályzataikat a Codex S. J. szellemében és a püspök által ajánlott három egyén közül válasszanak egyet, akit plebánosi kinevezés végett a püspök elé terjesztenek. (Can. 1452.)

A kegyuraság mint egyházi és nem világi jogosítvány, az egyházjog szempontjából bírálendő el, mert a kegyúri jogosítvány ott, ahol birtokkal jár, a kegyúri kötelezettséggel elválaszthatatlan és oly kapcsolatban áll, hogy a kegyúr kegyúri kötelezettsége alól akkor sem mentesül, ha kegyúri jogát nem akarja, vagy nem tudja gyakorolni. (C. 4386/1890., 4630/1893.)

Kegyúri jogot csak az szerezhet, ki az építkezés terhét vagy a lelkész javadalmazását vállalja magára, de nem az, aki az épület számára csak telket ad, vagy a kézi és ígás munkákat teljesíti. (1799. márc. 26. kir. rend.)

A kegyúri terhek, ha dologi terhek, akkor is az ingatlan új tulajdonával járnak, ha a vevő azok átvételét kifejezetten megtagadja; ilyenkor joga van azok megtérítését az eladótól követelni. (C. 1322/882.)

Mint önálló jogalanyra, fiókegyházra is létesülhet kegyuraság; ha a földesúr templomtelket adományozott és templomot építtetett, dologbeli kegyuraság keletkezett. (C. 5846/1895.)

Ha a kegyúri jog két vagy több családot vagy egyént együttesen illet meg, akkor a kegyúri kötelezettségek is két családot, mint conpatronust egyenlően terhelik. Ez azonban nem zárja ki, hogy a kegyuraság, az érdekeltek beleegyezésével egy személyre ruháztatván, annak életfogytáig személyes jogává legyen. (C. 9476/893.)

Nincs kizárva annak lehetősége, hogy a kegyúri terhek fizetése a haszonbérllőre ruháztassék. (C. 313/889.)

A mai politikai község nem jogutóda az 1848 előtt létezett úrbéres községnek. Ebből folyóan a politikai község még abban az esetben sem felelős a kegyúri terhekért, ha az 1848 előtt volt Canonica Visitationról felvett jegyzőkönyvet az úrbéres község magára vállalta. (C. 5905/911. p. t.)

Az ingatlannal összekötött kegyúri kötelezettség dologi teher lévén, mint ilyen az illető ingatlanokat bejegyzés nélkül is feltétlenül terheli s ennél fogva annak telekkönyvi biztosítására szükség nincs. (C. 7636/906.)

Ha valamely okmányban az azt kiállító földbirtokokos nemcsak magukat, hanem örököseiket és utódaikat is arra kötelezik, hogy az okiratban részletezett javadalmakat az egyháznak kiszolgáltatják, s ezt úgy ők, mint utódaik is teljesítették, úgy ezen kötelezettség átszáll örököseikre, valamint azon jogutódokra is, akik a kérdéses ingatlanokat tőlük vagy örököseiktől ajándékozás útján szerzik meg, még akkor is, ha ezen kötelezettség telekkönyvileg nincs is kitüntetve. (C. 5588/1895.)

A kegyúri terhekhez nemcsak a templom, plebánia és iskolaépület fenntartása, hanem a plebánosnak és kántortanítónak javadalmazása is hozzátartozik. Ha tehát az ingatlan eladásához kikötöttem, hogy a kegyurasággal járó terhek vevőre át nem szállanak, hanem azok továbbra is a püspökséget illetik és terhelik, ezen intézkedés folytán a plebános és kántortanító javadalmazása nem sorozható azon közterhek közé, amelyeket a birtok átvételének idejétől a vevő tartozik viselni. (C. 6668/1906.)

A kir. kincstártól vett birtok kötelezettségei átszállanak az új birtokosra is tekintet nélkül ennek vallására. (1902. szept. 3. VM.)

Az ingatlan egy részének átruházása után jogutódot a kegyúri kötelezettségek mint dologi teher csak az átruházott ingatlan arányában terhelik, még akkor is, ha a bemutatási jogot maga gyakorolja. (C. 9476/893.)

A kegyúri teher dologi minőségénél fogva a telekkönyvi bekebelezés nélkül is terhelvén az ingatlant, annak telekkönyvi bejegyzésére a tulajdonos nem kötelezhető. (C. 7631/907.)

A kegyurasággal járó kötelezettségek közé tartozik a paplaknak jókarban tartása, esetleg újból felépítése is. (C. 4386/890.)

A kegyúr csak az általa előzetesen elvállalt vagy utólagosan helybenhagyott építkezések költségeit köteles megtéríteni, azért az egyházközség a kegyúr előzetes értesítése és hozzájárulása nélkül az újjáépítést vagy javítási munkálatokat nem végezheti el. (C. 66701/898.)

A kegyurasággal járó kötelezettségnél fogva tartozik a kegyúr a paplakot jókarban tartani, kijavíttatni, sőt a szükséghez képest újból fel is építtetni és ha a kegyúr a püspök felhívására ez irányban nem intézkedik, az egy-

házmegye nem eshetik el azon keresettől, hogy az általa ezen épület előállítására fordított költségek azon részének megtérítését a kegyúrtól követelhesse, melyek őt mint kegyurat terhelik. (C. 4386/890.)

A plebániának és a mezőgazdaság folytatásához szükséges gazdasági épületek javításához a plebános köteles hozzájárulni az egyházmegyei hatóság és a kegyúri hatóság közbenjöttével megállapítandó arány szerint, a netáni templomvacon azonban nem fordítható e célra. (1882. jún. 1. udv. kanc. rend.)

A kegyúrnak csak az épület fenntartásáról kell gondoskodnia, azért ha a templomnak olyan berendezési tárgyra van szüksége, mely a templom rendes jövedelméből nem fedezhető, szintén az egyházközség terhet képezi. Ugyanúgy neki kell gondoskodnia az iskolahelyiségek belső berendezési tárgyainak beszerzéséről. Általános elv.

A kir. kincstár kegyurasága alá tartozó plebániák lelkészi lakásainál az összes kémények, kürtők, kályhák és a takaréktűzhelyek a haszonélvezők által saját költségén tisztítandók. (63.039/882. PM.)

Ha a község a paplak helyreállítás vagy tatározási költségeinek aránylagos viselésére magát kötelezte, e kötelezettség alól magát a politikai község ki nem vonhatja. (23.726/899. BM.)

A hívek a plebánia, a kántortanító lak- és melléképületei körül felmerülő építkezéseknél csupán a kézi és ígás napszámot tartoznak teljesíteni, ellenben a szükséges építkezési anyagot szolgáltatni s az iparosokat fizetni a kegyúr kötelessége. (39.269/910. VM.)

Ha a kötelezettségből kifolyólag a kegyúr végezteti az újjáépítést vagy tatározást, de a kézi és fuvarmunkákat az egyházközségnek vagy politikai községnek kell szolgáltatnia, úgy ezek azt meg nem tagadhatják, ha pedig fel-szólítás dacára sem teljesítenék, kötelesek azok teljesítésének értékét a kegyúrnak visszatéríteni. (33.946/910. VM.)

Az egyházközség vezetősége köteles a kegyurat idejében írásban értesíteni a szükségessé vált tatározási munkákról, aki az egyházközséget megbízza az ide vonatkozó terv és költségvetés elkészítésével. Egyben a politikai községet is értesíti, ha azt kötelezi az ígás és kézimunkák egészének vagy részének teljesítése. A költségvetésben külön fel kell tüntetni a kegyúr és politikai község költségösszegét a kézi- és ígás napszámokról. Ha azonban ezekről az egyházközségnek kell gondoskodnia, erről a képviselőtestület határoz.

A kegyurat terhelő építkezésekhez a szükséges ígás- és kézi napszámot az egyházközség hívei ingyen tartoznak teljesíteni. Ezen általános jogszabály alól kivételnek csak akkor van helye, ha a hívek az egyházlátogatási okiratban vagy szerződés által a fent jelzett köteletség alól kifejezetten felmentettek. (C. 2634/908.)

Vallásalapú építkezések és helyreállítások eseteiben, amikor a hívek a közmunkák pénzbeli megváltását határozzák el, a munka kivitele iránt csak akkor történik intézkedés, ha az egyházközség a váltásösszeget befizeti a vallásalap pénztárába, vagy ha ezt a polgári község tartozik viselni, a jogerős köz-ségi képviselőtestületi határozatot bemutatja. (110—2/135—931. VM.)

Ha az adásvételi szerződésben az jelentetik ki, hogy a vevő a kegyúri terheket nem veszi át, ebből az eladóra az a kötelezettség hárul, hogy a kegyúri terheket továbbra is viselni tartozik. (C. 1322/882.)

A kegyúri kötelezettség nem terjed ki oly munkálatok vállalására, amelyek a Canonica Visitatiótól eltérnek. (95.361/909. VM.)

A püspök által a papnöveldére igazoltan fordított mindennemű rendes

és rendkívüli kiadás levonandó, mert az ilyen kiadások a kegyúri terhekkel egyenlő elbánás alá veendőek. (11.256/928. P.)

Kegyúri terhek közé tartoznak a kegyúri épületek fenntartására fordított kiadások is. (751/927. PM.)

A kegyúri kötelezettség alapján a papnak és a tanítónak ellenérték nélkül kiszolgáltatott fa értéke után általános forgalmi adót fizetni nem kell, mert a kegyúrnak ez a tevékenysége nem tekinthető ellenérték fejében áruszállításra irányuló kereseti tevékenységnek. (2828/923. P.)

Ez az ítélet a tűzifa után fizetendő forgalmi adóváltásra is alkalmazandó. (47.340/925. PM.)

A főkegyúri jog gyakorlására, templomok, parochiák, imaházak és egyéb vallási kegyhelyek, továbbá iskolák és zárdák fenntartására a jogot gyakorló ipari üzemekből és erdőgazdaságából ellenszolgáltatás nélkül elvont anyagok értéke nem tárgya az általános forgalmi adónak. (61.356/925. PM.)

A kegyuraság (jus patronatus), ideértve a magánkegyúri viszonyt is, amely utóbbi — alapuljon akár törvényen, vagy más törvényes jogszabályon, akár az egyházlátogatásokon felvett jegyzőkönyvekben, — végeredményben, minthogy plebánus kijelölési (jus praesentandi) stb. joggal kapcsolatos, szintén a királyt illető legfőbb kegyúri jognak a folyománya, úgy keletkezésének az alapjára, mint egész tartamára nézve közjogi intézmény. Ennek folytán úgy a kegyúri jogok, mint az azokkal szorosan összefüggő, a kegyuraságból származó és a jogviszony teljességéhez tartozó kötelezettségek is, egyaránt közjogi természetűek. A kifejlődött bírói gyakorlat szerint a magánkegyúri jog körül felmerült vitás kérdéseket maga a király mint legfőbb kegyúr hivatott eldönteni s ezt a jogát mindig kormánya útján gyakorolja. A kegyúri jog és kötelezettség keletkezésére, fennállására, tartalmára, terjedelmére és megszűnésére vonatkozó mindennemű vitás kérdés elbírálása a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik, így az a kérdés is, hogy a kegyúri jognak és kötelezettségnek ki az alanya. Ezen nem változtat az a körülmény, hogy a magánkegyuraság hazánkban rendszerint a földbirtokkal járó dologi teher, úgyszintén az sem, ha a kegyúri járandóságot a javadalmasok ártérteként érvényesítik. Ellenben, amikor az a jogkérdés, hogy az alpereseket mint hitközségi tagokat terheli-e az Egyház irányában a keresetlevélben vitatott kötelezettség s ebből kifolyólag a felperes kincstár az általa mint kegyúr által a plebániáknál foganatosított javítási munkálatokhoz felhasznált ígás- és kézi napszámosokat az alperesek helyett tartozatlanul szolgáltatotta-e, a kereset rendes bírói útra tartozik, mert a magánkegyúri jog rendes alakja a dologbeli kegyuraság s ennél fogva minden olyan esetben, amelyben az ebből folyó vagy anyagi intézkedések képezik a per tárgyát, ingatlanokra vonatkozó dologi teherrel, illetve annak terjedelméről van szó. Ezzel szemben: közigazgatási hatáskörbe tartozik annak eldöntése, fennáll-e a kegyuraság, a Canonica Visitatióból megállapítható-e a tanítói lakás fenntartására nézve az ingatlannal együtt a jogutódokra is átszálló kegyúri kötelezettség és hogy ez a kegyúri teher az idők folyamán nem szűnt-e meg és csupán a magánjogi ügylettel létesített dologi teher körüli vitás kérdések tartoznak a rendes bíróságok hatáskörébe. Bírói útra nem tartozik az a kérdés, hogy az egyházlátogatásról felvett jegyzőkönyvben a plebániái javak fenntartására megállapított kötelezettség, e jegyzőkönyv tartama szerint, a nem róm. kat. vallású községi lakosokat terheli-e. A kegyúrnak a plebániái gazdasági épületek jókarban tartására vonatkozó kötelezettsége felől felmerült vitás kérdésben a határozás a közigazgatási hatóságot illeti. Ha a kereset nem a Canonica Visitatio szerint az alpereseket terhelő valamely szolgáltatás, sem pedig a kegyúri viszonyból folyó valamely kötele-

zettség teljesítése iránt indított, hanem arra a magánjogi természetű kötelmi viszonyra van alapítva, hogy egyes hitközségi tagok által a templom helyreállításáért fizetett költségből a többi tagra eső rész megtéríttessék, a kereset bírói útra tartozik, épúgy abban az esetben, ha a per tárgya az a vagyoni kérdés, hogy a kegyúri jogból folyó kötelezettségek az egyik vagy másik uradalmat terhelik-e és ha mindkét birtokot terhelik, ez a teher azok között milyen arányban oszlik meg, ha az egyházlátogatási jegyzőkönyv szerint az uradalomhoz kapcsolt és keletkezésében s fennállásában nem vitás dologi kegyuraság az uradalomra vonatkozóan beállott magánjogi jogutódlás következtében a jogutódokat illeti és ezenfelül az a kérdés vár eldöntésre, hogy ebből folyóan a filialis templomra vonatkozó kegyúri terhek viselésére a jogutódok kötelesek-e, ha valamely ingatlanon nyugvó kegyúri kötelezettség átháramlása forog szóban. Hogy templomi ünnepély használata kit illet, nem tartozik a rendes bíróság hatáskörébe, ellenben igenis az, hogy róm. kat. templomban levő kegyúri pad használata öröklés címén kit illet meg. (Hatásköri jogszab. gyűjt.)

Bírói hatáskör. A kegyuraknak nem áll hatalmukban a kegyuraságról önként lemondani, sőt a kegyúri terhek viselésére bírói úton is kényszeríthetők. (Kir. rend. 27.941/816.)

A közigazgatási hatóság jogkörébe tartozik a községi gazdálkodók ama keresete, mely annak megállapítására irányul, hogy a rk. plebániával kapcsolatos kegyúri jogok és kötelezettségek az ő ingatlanaikat dologi teherként nem illetik és nem terhelik, s hogy az Egyházat velük szemben kegyúri tartozások címén kivetett egyházi járandóságok követelésére jogosultság nem illeti. (C. 5341/928.)

Az egyházközségnek a paplak helyreállítására irányuló igénye egyenesen a kegyúri jogviszonnyal kapcsolatos lévén, ennek érvényesítése még alperesi birtoklás jogszerűségének megállapítása alakjában sem tartozik rendes bírói útra. (C. 330/932.)

Kegyúri terhekből származott és a sorrendi tárgyalásnál kifogásolt követelés tekintetében nem perreutasításnak, hanem közigazgatási úton való érvényesítésre utasításnak van helye. (C. 3463/902.)

Közigazgatási útra tartozik annak megállapítása, hogy fennáll-e a kegyúri jogviszony, ki a kegyúri jognak alanya, valamint a jogilag nem vitás kegyúri kötelezettségnek megfelelő szolgáltatás kérdése is. (32.915/897. IM.)

Római katolikus templom felszereléséhez tartozó székek kizárólagos tulajdoni és használati joga fölötti bíráskodás a polgári bíróságok hatáskörébe nem tartozik. (C. 9544/892.)

Kegyúri jogviszonyból támadt vitás kérdések a közigazgatási bíróság hatáskörébe semmi vonatkozásban sem tartoznak. (1077/898. KB.)

A rendes bíróság hatáskörébe csak a kegyuraságnak a birtokkal kapcsolatos vagyoni jogi kérdései tartoznak. C. 5896/906. (C. 5553/909.)

A kegyúri jogviszonyból eredő kötelezettségek teljesítése iránt felmerülő kérdések elintézésére a törvényhatósági közgyűlés sem általában, sem a községi háztartási ügyek kezelésében nem illetékes. (99.780/895. BM.)

Ha a pénzérték romlása folytán a készpénzalapok elvesztették értéküket s az épületek fenntartására, javítására nem elegendők, annak terhei átháramlanak az egyházközségre. 2005/927. VM. Átháramlanak abban az esetben is, ha a kegyúr anyagi helyzete leromlott és így megszűntek a kegyúri épület-fenntartási kötelezettségei.

Párbér.

Párbér a plebános ellátására szolgál, jogalapja a Canonica Visitatio vagy az erre vonatkozó szerződések Csak katolikus párbérről lehet szó, melyet a fenti okmányok alapján a katolikus hívek teljesítenek s egyéb minden ilyenmű tartozás csak egyházközségi adó természetével bír.

A párbér közadó természetű, szerződéses megállapodáson alapuló szolgáltatás. Három fajtát kell megkülönböztetni.

1. A párbérvállalás, melyet az ingatlan vagyon alapján viselnek; az ingatlan elidegenítése esetén a fizetési kötelezettség megszűnik. Ha azonban a szerző fél katolikus házasságban élő, a párbért tovább tartozik fizetni. Ha a szerző fél nem lakik a plebánia területén, nem házasságban vagy nem katolikus, akkor a párbér nem követelhető, de a szerző fél magánjogi megállapodással magára vállalhatja. Az ingatlant terhelő dologi párbér azonban átvállalás nélkül is terheli a szerző félt.

2. Párbérmegváltás vagy párbérváltás, mely esetben a párbérra kötelezett hívek a természetben szolgáltatandó párbért készpénzben megváltják. Ezen eset a Canonica Visitatióban megjelölt személyek elhatározása vagy a község beavatkozása folytán állhat elő. Ehhez úgy az egyházi, mint a világi hatóság jóváhagyása szükséges. A párbérváltás is közadók módjára hajtandó be. Megtörténhet az is, hogy a község átalányösszegben magára vállalja a párbért s azután ő veti ki a hívekre és szedi be tőlük.

3. Az avertált párbér esete csak akkor áll fenn, ha azt a község valamely egyezmény alapján az évi költségelirányzat állandó terhévé teszi, melynek fedezéséhez a község minden adózó polgára köteles hozzájárulni. Az avertálás magánjogi szerződés folytán jöhet létre s csak bírói úton követelhető a községtől.

Elsőfokon a főszolgabíró dönti el, hogy jogos-e s nem magas-e a párbér, másodfokú bírósága az alispán, végső fóruma a vallásügyi miniszter.

A párbér dologi vagy személyi minőségének kérdésében a polgári bíróság dönt. A szolgáltatás iránt való követelés kérdése azonban mindig közigazgatási úton érvényesítendő.

A párbér a hívek önkéntes obligációiból vette eredetét, célja a kat. lelkész és kántor ellátásának biztosítása volt, ennél fogva az fogalmilag a plebánia kötelekéhez tartozóknak jogszokása útján keletkezett személyes kötelezettségen alapul. (C. 31. sz. polg. t. ü. hat.)

A párbérszolgáltatás magyarázatául szolgálhat a 32 éven át követett állandó gyakorlat is. (2611/924. KB.)

Általános jogszabály az, hogy a párbér egyéb jogalkotó tények hiányában csak a parochia kötelekéhez tartozó híveket terheli és hogy e teher mérvének és módzatainak kútforrása a Canonica Visitatio. (Pozs. ittb. 1. sz. 894.)

Természetbeni járandóság (párbér) szolgáltatására köteles az egyházközségnek minden házasságot kötött tagja az egyházlátogatási okmányban megállapított mértékben és módon. Ha a párbérszolgáltatás alapja a telek, akkor a külbirtokosok is kötelesek az egyházközség területén belül levő telkeik után a lelkészi és kántortanítói járandóságot megfizetni. (11.983/894, 60/927. VM.)

Az 1848. VIII. t.-c. és az annak alapján kifejlődött joggyakorlat szerint

a közterheket, melyek közé a párbér is tartozik, a lakosok és hívek minden különbség nélkül arányosan kötelesek viselni. (59.337/922. VM.)

Az magában véve, hogy egyes helyeken a Visitatio Canonica feljegyzése szerint a párbér minden ház vagy telek után szolgáltatik ki, nem képez alapot arra, hogy a kérdéses helyeken a párbér ingatlanokon nyugvó dologi tehernek tekintessék. (C. 31. döntv.)

Ha a párbértartozás nem személyes, hanem telekhez kötött terhet képez, lerovásra nézve a fennálló rendeletek és törvényes gyakorlatnál fogva azon közzadózások sorába tartozik, melyeknél a jogosult a tulajdonos kutatása nélkül követelését közvetlenül a birlaló irányában érvényesítheti, ki is, amennyiben erre nézve a tulajdonossal szemközt kötelezettséget nem vállalt, ez ellen magát viszkereset útján kártalaníthatja. (5933/881. VM.)

A párbérszolgáltatásnál telkes gazdáknak nem minősíthetők azon birtokosok, akiknek birtokmennyisége kevesebb, mint a Canonica Visitatio idejében a telkesé volt. (24.238/902. VM.)

Párbért a nemesek, az állami és községi tisztviselők is tartoznak fizetni. (60/927. I. VM.)

A földesgazdák háztartásában élő házas gyermekek párbérfizetési kötelezettség tekintetében épp úgy házasoknak tekintendők, mint az ingatlanok telekkönyvi tulajdonosai, vagyis a tényleges szülők. (90.705/905. VM.)

A Canonica Visitatio rendelkezéséhez képest a párbér a földtulajdonosok által tekintet nélkül azok lakhelyére, feltétlenül teljesítendő. (C. 3131/884.)

A párbérjárandóság nem a javadalmi jegyzőkönyvben felvett párok, hanem mindig a párok tényleges számához igazodik. (1271/925. KB.)

Minden a Canonica Visitatio alapján fizetésre köteles pár, illetve felpár, tekintet nélkül vagyonára, egy bizonyos összeget, mint minimumot tartozik fizetni, s a fennmaradó összeg az, ami a hitközség minden ott helyben birtokos tagjára, tekintet nélkül arra, hogy helyben lakik-e vagy sem, állami egyenes adója arányában kivettetik. (80.101/926. VM.)

Több helyen birtokos hívőre külső birtoka után nem róható ki párbér, hanem annak mennyisége a parochia területén levő birtok szerint állapítandó meg. (78.392/902. VM.)

Párbérfizetés szempontjából a földesek (telkesek) osztályába sorozandók azok, akiknek földje a szomszédos politikai község területén fekszik, de ugyanazon parochia kötelékébe tartozik. (106.885/927. VM.)

A dologi természetű párbérszolgáltatások megfizetése alól a nem róm. kat. hívek csak abban az esetben mentesek, ha ezen szolgáltatásra magukat szerződészerűleg nem kötelezték. (111.569/912. VM.)

Párbér fizetése alul nem mentesít az a körülmény, hogy a fizetésre kötelezett pusztán polgári házasságban él, mert az állami törvények szerint törvényes házasságot kötőknek mindazon kötelezettségeket teljesíteniök kell, amelyeket törvényes házastársakra akár egyházi, akár állami törvény előír. (72.418—907. VM.)

Miután a nők a férj állapotát követik, oly plebániákon, hol a hívek a plebános irányában bizonyos terhek viselésére köteleztetnek, a vegyesházasságban élő párok csak akkor kötelesek azon terhek viselésére, ha a férj katolikus. (19.276/1798. kir. rend.)

Ha oly ingatlanok, melyek után a tulajdonos párbért teljesített, a plebánián kívül álló (másvallású) egyén tulajdonába mennek át, kikötés hiányában a párbérteljesítésnek kötelezettsége az új tulajdonost nem terheli. (C. 7500/906.)

Párber fizetésére kötelezettek a vegyesházasságban élő katolikusok is (saját személyük, vagyis felpár után), valamint a tisztán polgári házasságban élő katolikusok is, amint hogy e párokra a bíróságok is megállapítják a fizetési kötelezettséget. (911. évi ppökkari hat.)

Állami, törvényhatósági és városi tisztviselők és szolgák ebbeli minősége nem szolgál jogalapul arra, hogy azok a párberfizetés alól felmentessenek. (2843/898. VM.)

Országos jogszokás és igazság szerint párber fizetésére a kegyúr nem kötelezhető; úgy a kegyúr személyére, mint a kegyúri birtok ezen teher alul mentes. (60/I. 927. VM.) (Adóztatási Szabályzat 3. §. 5. p.)

Hogy a cselédek párbertartozása a közadók módjára a cselédtartóktól szedessék be, tételes törvény hiányában nem teljesíthető. (36.972/888. PM.)

Az egyházközségen kívül állók párberfizetésre csak akkor kötelesek, amidőn a párber szerződéssel elvállalt, végrendelettel vagy törvényi öröklés útján átszállott, avagy a politikai községek által avertált, vagyis átvállalt teherben való részesedés alakjában jelentkezik. Ezen magánjogi címeken alapuló párberszolgáltatások mindaddig, míg a törvényhozás ezen kérdés rendezése iránt külön nem rendelkezik, jelen jogrendünk értelmében közigazgatási úton meg nem szüntethetők. (1073/907. VM.)

A párber behajtása iránti intézkedés, tekintettel arra, hogy a párber jogosultságában tartalmánál és céljánál fogva a közjogi elem túlsúlyban van, a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik. (HB. 46/908.)

A párberhátrálékok közigazgatási úton hajthatók be; a követelés jogoságát a főszolgabíró állapítja meg, melynek határozata ellen az alispánhoz, onnan a közigazgatási bizottsághoz, végső fokon a vallásügyi miniszterhez történhet fellebbezés. (170—6/44—930. VM.)

A Curia 31. sz. döntvénye nem zárja ki, hogy az átvállalás és községi avertálás, mint külön jogcímnél fogva a parochiális köteléken kívül állóknak párberteljesítési kötelezettsége megállapíttassék, mert a község, mint erkölcsi testület, terheiben a község minden birtokosa résztvenni köteles. (93/903. Pozsonyi tábla.)

Készpénzben megváltott párberjárandóság, valláskülönbség nélkül, a község által fizetendő, igazoltatván az a gyakorlat, amely szerint a párberjárandóságot az összes úrbéresnek valláskülönbség nélkül fizetik, tekintet nélkül arra is, hogy ott laktak, vagy belsőséggel bírtak. (80.333/905. VM.)

Mindaddig, amíg a párber megváltását kimondó községi határozat a vagyonfelügyeleti hatóság által jóváhagyva nincs, vagyis míg a jóváhagyás tárgyában jogerős határozat nem keletkezett, addig nem lehet érdemlegesen elbírálni a község minden birtokosa részvételére kötelező. (93/903. Pozsonyi tábla.)

Párberjárandóság a politikai község által megváltható a községi közpénztár terhére. Ha a felekezeti kiadásokat a község pótdadó kivetése nélkül fedezni nem volna képes, a pótdadó csak az illető hitfelekezet tagjaira lesz kivetve. (88.876/907. VM.)

Ha a párber készpénzre váltattott át, a fizetéskötelezetteket és az általuk fizetendő járandóságot a megváltásról szóló egyezség állapítja meg. (Ált. elv.)

A párberszolgáltatások rendezése ideiglenes s alapelve, hogy a párberfizetők fizetnek továbbra is bizonyos minimumot s az ily módon befolyt összeg levonatik a váltásösszegekből, a váltáságnak többi fennmaradó összegét pedig az egyenlő teherviselés alapján viselik az összes hívek. (80.101/926, 97.650—928. VM.)

A párbérek hitközségi megváltása, azaz a párbérszolgáltatásoknak meg-
egyezés útján való rendezése a főszolgabíró jelenlétében történik. (129.283/924.,
118.303/925. BM.)

Párbérjárandóságnak a község által történő megváltása esetén szüksé-
ges a váltási szerződéshez az egyházi főhatóság jóváhagyása, valamint annak
megjelölése, hogy kiket terhel a váltás folytán kivetendő adó. (78.713/907. VM.)

«A párbérszolgáltatás, illetőleg az arra vonatkozólag létrejött megegyezés
csak annyiban tartozik a községi közigazgatásra, hogy a párbérszolgáltatás-
nak, mint közszolgáltatásnak kivetése, beszedése és az egyházi javadalmasok-
nak kiszolgáltatása a község útján történik, minélfogva a törvényhatósági
bizottságnak az ilyen, vagy hasonló szolgáltatásokra vonatkozó határozatot
csupán abból a szempontból kell elbírálnia, vajjon a község, illetőleg községi
közégek nem vétetnek-e igénybe olyan szolgáltatások érdekében, amelyeknek
beszedése nem tekinthető a községi közégek törvényes feladatának. A törvény-
hatóság határozata tehát ebben az esetben nem vonatkoztatható a párbér-
megváltás kérdésének érdemére. Az által, hogy egyrészt a hívek nevében
a községi képviselőtestület, másrészt az egyházi javadalmasok között létre-
jött egyezséget az egyházhatóság jóváhagyta: az egyezés tartalma a hívekre
nézve feltétlenül kötelezővé vált. (109.941/925. BM.)»

«A-i párbérváltás kivetése ellen birtokostársai nevében is köz-
vetlenül hozzám intézett beadványára a következőkről értesitem. -- A párbér-
természetű szolgáltatások rendezése tárgyában kiadott 49.765/924. I. sz.
kőriratom értelmében a-i egyházi alkalmazottak párbérváltásának
rendezése céljából ...-ben 1925. évi április hó 16-án az egyházmegyei főható-
ság megbízottja és a járási főszolgabíró közbenjöttével községi képviselőtes-
tületi és róm. kat. iskolaszéki együttes ülés tartatott, melynek eredményeként
az egyházi alkalmazottak párbér-, deputatum-, földmunkaváltás és egyéb
járandóságai egyezség útján rendeztettek. A létrejött egyezséget az egyház-
megyei főhatóság 1925. évi április hó 21-én 1706/925. sz. a. jóváhagyta s az
egyezség 36.556/925. I. sz. a. itteni részről is tudomásul vétetett. A párbér-
rendezésnek egyik alapelve, hogy a párbérfizetés terén eddig mutatkozott
aránytalanságok kiküszöböltessenek s az egyenlő mértékben való fizetés helyett
az általános és arányos teherviselés elve jusson érvényre. Ennek az elvnek
megfelelően állapított meg a-i egyezségben a párbérfizetés oly módon,
hogy a megállapított váltásnak felét az összes párbérfizetésre köteles párok
fizetik egyenlő arányban, másik fele pedig egyenes állami adó (föld-, ház-,
általános kereseti adó) arányában vettetik ki. A párbérfizetésbe, mint azt már
több döntésemben kifejezésre juttattam, a helyben nem lakó, de az érdekelt
plebánia területén birtokos róm. kat. adózó hívek is bevonhatók. Ez alapon
lettek a panaszosok, mint a-i plebánia területén birtokos, de másutt lakó
róm. kat. hívek párbérrel megterhelve. Mindezekre való tekintettel a panaszt
elutasítom. (Budapest, 1931. január 12. VM.)»

Hitfelekezeti viszonyból folyó párbér kérdése közigazgatási-, a párbér-
szolgáltatás jogalapjának, és pedig a hitfelekezeti viszonytól független párbér-
nek vitás kérdése bírói útra tartozik, de a követelés ez esethen is először köz-
igazgatási úton érvényesítendő. (C. 30. t. ü.)

Ha a párbér mennyisége tétetik vitássá, a közigazgatási hatóság illetékes
eljárni, és akkor is, ha a jogalap válik vitássá, a vitás ügyben elsősorban köz-
igazgatási eljárásnak van helye. (Min. tan. 1905. okt. 25.)

Lelkésznek párbér behajtása iránt írásbeli megkeresése illetékmentes.
(5975/891. P.)

Párbertartozások behajtása tárgyában hozott törvényhatósági határozat ellen a plebánus által beadott felfolyamodás illetékmentes. (28.053/912. P.)

Plehánosnak a községi pénztárból párbérváltáság címén felvett összegekről kiállított nyugtája illetékköteles, mert nincs olyan jogszabály, amely a párbér felvételéről kiállított nyugták részére illetékmentességet biztosítana. (21.491/930. P.)

A párbér felvételéről kiállított nyugták illetékmentesek. (39.891/931. PM.)

«*Véghatározat.* Tárgyaltatván G. J. és A. n.-i lakosoknak fellebbezése J. vármegye alispánjának 23.437/928. ki. sz. alatt hozott határozata ellen, mellyel a j.-i járás főszolgabírájának a fellebbezőket az a.-i plebánosi párbér és deputátum utólagos követelésével s valorizálásával elutasító 1203/928. sz. határozatát jóváhagyta, a fellebbezést elutasítom és J.-i vármegye alispánjának fentidézett határozatát jóváhagyom. Indokolás : A párbérigény a lelkésznek javadalmához való közjogi viszonyán alapszik s a lelkész kétségtelenül jogosított is ebbeli igényének érvényesítése céljából a közigazgatási segítyt kérni s felhasználni. A lelkész öröksei azonban már nincsenek ilyen közjogi viszonyban a lelkészi javadalommal, illetve annak biztosítására kötelezett hívekkel szemben, az ilyen párbérvételezés, ha az örökösökre hagyatott, a lelkész halálával magánjogi követeléssé alakult át s ezért az örökösök ilyen követelés behajtására a közigazgatási segítyt már nem vehetik igénybe. Az örökösök a közigazgatási hatóságoknál csupán a párbérigény fennállásának eldöntését kérelmezhetik, vagyis csupán annak a kimondását, hogy a hívek tartoztak volna-e a kérdéses évekre párbert fizetni vagy sem. Annak behajtása azonban jelen esetben már nem a polgári bíróság hatáskörébe tartozik. A fellebbezők továbbá a párbért és deputátumnak a valorizálását is követelik. Amennyiben erre vonatkozólag a hívek és a lelkész között egyházhatóságilag jóváhagyott megegyezés nem jött létre, ennek a kérdésnek az elbírálása is a polgári bíróság hatáskörébe tartozik. A helyi járandóságok valorizálását csupán a lelkészi kongrua határáig vettem alapul. — 1931 május 22. (VM. 170—6/85—931.)»

«Ki kell fejeznem azt az álláspontomat, hogy a párbérszolgáltatások ügyeiben mindennemű intézkedés és határozathozatal, és pedig úgy a kötelezettség jogi alapjára, mint pedig annak mérve tekintetében közigazgatási úton és végső fokon hozzám tartozik. E jogkör forrása ugyanis a magyar apostoli király főkegyúri joga, melynek gyakorlása évtizedek óta, mióta az alkotmányos minisztérium fennáll, a m. kir. vallás- és közoktatásügyi minisztérium útján történik. Minthogy az ily ügyekben való intézkedést az élet követelményei a főkegyúri jog mai függő helyzete idején is szükségessé teszik, a főkegyúri jogból származó ezen hatáskör nem szűnhetett meg, hanem továbbra is a m. kir. VM. jogkörében maradt. Ép ezért azt a gyakorlatot, mely a jelen ügyiratok szerint X. vármegyében dívik, mely szerint a párbértjárandóság megítélésében a rendes bíróságok határoznak, mint hatásköröm csorbítását, helytelenítenem kell. Úgy az igényjogosultnak, mint a kötelezett híveknek ilyen vitás ügyekben közigazgatási hatóságokhoz kell fordulni. Az alispáni határozat ellen helye van a VM.-hez intézendő fellebbezésnek. A közigazgatási hatóságok tartoznak erről a feleket adandó alkalommal felvilágosítani. A felek pedig a rendes bíróságnál megindított ilyen peres ügyeket a bírói határozat jogerőre emelkedése előtt megfelelő perjogi lépésekkel, ú. m. pergátló kifogás emelésével, ellenmondással, fellebbezéssel stb. a közigazgatási útra terelhetik. — 1920 ápr. 11. (170—6—44/930. VM.)»

A kántori párbert a község azon összeg erejéig, mellyel a fizetéskiegészítő államsegéllyel együtt a javadalom a javadalmas kántortanító fizetési osztály és

fokozatának megfelelő összegű fizetési összeget eléri, negyedévi előleges részletekben előlegezni köteles. Ha a községnek megfelelő pénzüsszeg nem állna rendelkezésre, ezen előlegezésről akár függő kölcsön felvételével is kell gondoskodnia. Eger, 1930 június 6. — Okolicsányi s. k. alispán. (10.080/1930. VM.)

A 129.283/924. BM. számú körrendelet 5. pontjában megjelölt kategóriák szerint megállapított egyéni szolgáltatások az 1923 : VII. t.-c. 2. §-a értelmében együttesen kezelt közszolgáltatások közé tartoznak.

Az 1923 : VII. t.-c. 26. §-a szerint az együttesen kezelt közadók címén befolyt bevételből az érdekelt hatóságok (hivatalok, intézmények) a mindenkori szállítások alkalmával (ezidőszerint hetenként) az *előtrás arányában* részesednek. A község (város) a nála befolyt összegből a megosztási *kulcs arányában* a párbérszolgáltatásokra eső részt a lelkésznek, illetőleg egyéb egyházi alkalmazottnak való kiszolgáltatás céljából visszatartja és a lelkésszel (egyéb egyházi alkalmazottal) idevonatkozólag létesített megegyezéshez képest havonként vagy más részletben fizeti ki. (105.283/926. BM.)

«*Véghatározat.* K. I. fellebbezését a B. vármegye alispánjának fellebbezőt a p.-i lelkési párbér lefizetésére kötelező 23.311/930. sz. határozata ellen elutasítom s a szóalatti határozatot jóváhagyom: Fellebbező azon a címen kéri személyére nézve a párbérmentességet, hogy a m. kir. egyetemi alapítványi uradalom p-i alkalmazottai régi jogszokás alapján papi párbért nem fizettek. Nem vitatom, hogy az ország plebániáin lehetett ilyen gyakorlat. Mikor azonban az 1924. évi jun. 28-án kelt 49.765/924. sz. köriratommal a párbérfizetések korszerű rendezését elrendeltem, világosan kifejeztem azon óhajomat, hogy a párbérszolgáltatások alóli mentesség mindenütt megszüntetessék. Egyedül a kegyúrnak párbérmentességét tartom indokoltnak azon a jogcímen, hogy ő más módon, de legalább egyenértékű mérvben járul hozzá az Egyház fenntartásához. Ez azonban csak a kegyúr személyét és birtokát illeti meg. A fenti körirat óta minden konkrét határozatban kimondottam, hogy a nemesek, honoratorok párbérmentessége, mint a kor szellemével ellentétes kiváltság, eltöröltetik. A párbér az egyházi adónak egy neme, az egyházi adózásnak célja az Egyház hitbuzgalmi, szociális, kulturális intézményeinek és személyeinek anyagi felkarolása. Minden hívőnek, aki tagja a róm. kat. Egyháznak, e hozzátartozandóság címén kötelessége az Egyház fenntartásának terheiben részt venni. — 1931. márc. 4. (170—6/42—931.)»

«A katolikus központi kongruabizottság, mint a Főkegyúr által a párbérrendezés körül mandátumot nyert szerv, folyó évi április hó 9-én tartott teljes ülésében megállapította annak szükségességét, hogy mindenütt, ahol a párbérszolgáltatások tekintetében létező állapotnak megváltoztatása akár a hívek, akár a lelkész érdeke szempontjából szükségesnek mutatkozik, a hívek és a lelkész között sürgősen ideiglenes természetű megegyezés létesítendő. A kat. központi kongruabizottságnak ezen megállapítása alapján és arra való hivatkozással van szerencsém tisztelettel felkérni, hogy lehetőleg egy év leforgása alatt egyházmegyéjében mindazokon a plebániákon, ahol azt a lelkész, vagy a hívek érdeke megkívánja, a Visitatio Canonica, díjlevelek, egyéb okmányok vagy jogszokások alapján járó párbértermészetű szolgáltatásokra nézve a mai gazdasági viszonyoknak megfelelő ideiglenes természetű megegyezést a közigazgatási hatóságok közbejöttével létesíteni méltóztassék.

Előre kell bocsátanom, hogy — miként arra a kat. központi kongruabizottság helyesen reámutat — ezek a megegyezések nem érinthetik a párbérszolgáltatások eddigi pozitív jogalapjait, úgymint a Canonica Visitatiót, már létező szerződéseket, díjleveleket, főkegyúri rendelkezéseket vagy a jogszokást,

ezek a megegyezések nem jelentik a párbírszolgáltatásoknak gyökeres, általános elvek szerinti rendezését, hanem csupán a mai gazdasági és szociális viszonyok által sürgetett *ideiglenes* jellegű rendezéséről van szó, a hívek és a lelkész érdeke által megkívánt olyan ideiglenes megegyezések létesítéséről, amelyek egyrészt a lelkészek részére csorbitatlanul biztosítják az őket a Canonica Visitatio, egyéb okmányok főkegyúri rendezése vagy a jogszokás alapján jog szerint megillető párbírszolgáltatásokat, mégpedig lehetőleg azok mindenkori értékében, másrészt azt, hogy ezek a szolgáltatások a hívek teherviselési képességével összhangba hozassanak és ami végül hitéleti szempontból annyira kívánatos, az, hogy a lelkészek járandóságaikat ne közvetlenül a hívektől, hanem az azok beszedését végző közegektől egy összegben, hiánytalanul kapják kézhez, előre megállapított időpontban. A párbírszolgáltatások ezen ideiglenes rendezésének alapja a kölcsönös megegyezés a lelkész és a hívek között és hogy az átmenetileg is hatályos legyen, evégből annak az egyházi és világi hatóság megbízottjainak együttes közreműködésével kell létrejönnie. A megegyezésnél kívánatos, hogy kísérlet történjék a párbírszolgáltatások alóli mentességeknek megszüntetése, valamint a mai kor szellemének jobban megfelelő, a vagyonosság arányában teljesítendő szolgáltatásoknak, vagyis az arányos adózásnak életbeléptetése tekintetében; valamint a már ezelőtt megváltott párbírszolgáltatásoknak békés megegyezés útján való újboli megállapítása iránt is. (49.765/924. I. ü. o. VM.)»

Bírói hatáskör. Tisztán parochiális kötelékből, vagyis az egyházköztség és a hívők közti viszonyból folyó párbér, mint lelkészi ellátás, közjogi természetű vagy annak behajtására, érvényesítésére és az ekörül felmerülhető jogosítás eldöntésére is eltérő jogszabály hiányában végérvényesen a közigazgatási hatóság hivatott. Eltérő szempont alá csak az olyan párbérkövetelések esnek, amelyekben elvontan a parochiális köteléktől, az a kérdés vitás, hogy létezik-e olyan jogcím, amelynél fogva a parochiális kötelékhez nem tartozó egyén a párbér fizetésére jogszerűen kötelezhető, vagy pedig, amidőn a vita akörül forog, vajjon valaki — szintén elvontan a parochiális kötelékhez tartozástól — merőben magánjogi alapon (szerződés, végrendelet, stb. alapján) tartozik-e párbírszolgáltatással. Az állandó gyakorlat értelmében a párbér iránti követelés mindenkor elsősorban közigazgatási úton érvényesítendő s az a körülmény, hogy a panaszolt fél a kötelezettség jogalapját kétségbe vonja, nem a közigazgatási hatáskör leszállítására, hanem csak arra szolgál alapul, hogy a közigazgatási határozat jogerőre emelkedése után az abban meg nem nyugvó fél az ügyet a kötelezettség alapjának vitás kérdésében bírói útra vihesse: hogy a lelkész átszámított (valorizált) értékben követeli a párbért, hogy azt az örökhagyó nem vitás jogutóda (özvegy) érvényesíti, hogy a javadalmas és hívek között a szolgáltatás közjogi jellegét és alapját nem érintő nyugság jött létre, hogy a kötelezett félnek utóbb szerzett ingatlana az azon nyugvó dologi kegyúri teher miatt nem vehető számításba a párbér mértékének megállapításánál, mert ez a kifogás a követelés érdemével együttesen bírálendő el. Rendes bíróság hatáskörébe tartozik az úrbéri egyességben elvállalt és megváltott párbírszolgáltatási kötelezettség terjedelmének megállapítása és ebből folyólag a magánjogi alapon nyugvó kereset elbírálására szerződésen alapuló párbérjárandóság nem a javadalmas, hanem ennek örököse által párbérjárandóság iránt indított per; a volt egyházi javadalmas részéről az új egyházi javadalmas ellen azon az alapon támasztott követelés, hogy az új javadalmas a régivel közös javadalmat a hívektől beszedés és a régi javadalmasnak az őt megillető hányadát ki nem szolgáltatva, a plebános örököse részéről a Canonica Visitatio alapján a község ellen a párbérbehajtás hiányaért való felelősségre alapított követelés, annak a kérdés-

nek magánjogi alapon eldöntése, hogy a párbér, mint dologi teher, a parochiális kötelekbe nem tartozó más felekezetbeliektől közvetlenül követelhető-e, más helyett teljesített párbérszolgáltatás megtérítésének kérdése. Az a kérdés, hogy a kötelezettség, amelyet a felperes az alperes helyett teljesített, valóban terhelte-e az alperest, nem a hatáskörnek a kereset alapján eldöntendő kérdése, hanem a per érdemére tartozó kérdés. Személyes követelésként érvényesített párbérvételezés akkor is véglegesen közigazgatási hatóság körébe tartozik, ha mértéke a parochiális kötelekben álló kötelezett ingatlanainak terjedelméhez igazodik. (Hatásköri jogszab. gyűjt.)

Javadalomátadás.

Ha a javadalom élvezetében személyváltás áll be, úgy annak átadását az előd és utód között le kell folytatni, melynél ezeken kívül a kerületi esperes vagy helyettesének, mint az egyházi hatóság képviselőjének, a kegyúr képviselőjének és a templomgondnoknak, vagy halálozás esetén történő átadás alkalmával a végrendeleti végrehajtónak, mint a hagyaték jogi képviselőjének jelenléte szükséges.

Jogelőd az egyházi javadalmat jogutódnak jegyzőkönyv alapján adja át, melyet az összes jelenlevők esetleges észrevételeik bejegyzése után aláírnak, s ezt a kerületi esperes az egyházi hatóság elé terjeszti.

Hivatalába lépő lelkész a gondjaira bízott vagyont ingó és ingatlan állaga szerint leltár mellett veszi át a megbízott esperes közbenjöttével és pedig külön az anyaegyház és külön a leányegházak vagyonát. Ha az átvétel idején az épületeken rongálmányok mutatkoznak, vagy egyéb ingatlanok tényleges állapota nem volna egyező a telekkönyvben vezetett állapottal, az esperes haladéktalanul, az előd elhatározása esetén ezekkel a hagyaték megterhelése végett, jelentést tesz az egyházi hatóságnak.

A javadalom tartozéka mindaz, ami nélkül az nem használható.

A templom szerelvényeit, azok anyagának, darabszámának és állapotának leírásával, jókarban, használatra alkalmasan kell átvenni, a használatra nem alkalmas szerelvények külön leltárba veendőek s azoknak a leltárból való törlését kérni kell az egyházi hatóságtól.

A szentmise és egyéb alapok és alapítványok ingó és ingatlanok leltárát az átvételi év január 1-re számadásilag áthozott és felmentéssel jóváhagyott, valamint a naplóba jegyzett adatok alapján kell átvenni; a templom házipénztárát pedig a napló bevételi és kiadási tételeinek okmányokkal való igazolása mellett.

Ha a javadalmas az egyházi hatóság engedélye nélkül a javadalmi ingatlanon bármiféle építkezést, átalakítást eszközölt, hacsak az előd az utóddal erre nézve megállapodásra nem jutott, köteles azt saját költségén előbbi állapotába visszahelyezni, sőt halála esetén ezért hagyatéka szavatol utódnak. Az előd, illetve hagyatékának képviselője tartozik a leltári ingatlanokat használható állapotban átadni.

Ha megállapítást nyer, hogy az épületek javításra vagy átalakításra szorulnak, az átadásnál közreműködő kerületi esperes ezt külön jegyzékbe veszi s az átadási jegyzőkönyv kapcsán intézkedés végett erről véleményes jelentést tesz az egyházmegyei hatóságnak.

A mezőgazdasági ingatlanok pedig annak megállapítása mellett adatnak át, hogy az előd teljesítette-e a gazdálkodás okszerű követelményeit.

Előd csak akkor marasztalható el a kegyúr vagy nép által fenntartandó épületek megrongálása címén, ha azok nem természetes elavulás, hanem hanyagság vagy rosszakaratú rongálás miatt szenvedtek kárt.

Osztálytárgyát képezi a javadalom polgári évi jövedelme s a személyhez nem kötött kegyadományok, haszonvételek, ezek január 1-től december 31-ig összegeztetnek. Ebből levonandók a javadalom érdekében teljesített kiadások, a tűzkármentesítési díj s a papi nyugdíjintézet járuléka. A levonások után mutakozó tiszta jövedelem a szolgálati idő arányában oszlik meg. Az utód szolgálati ideje azon naptól kezdődik, melyen a javadalmat hivatalosan átvette.

A természetben vagy készpénzben vagy természetben és készpénzben kikötött haszonbér a polgári év tartamára eső egészében kerül felosztás alá, tehát a gazdasági évre, okt. 1-től okt. 1-ig fizetett haszonbér felosztására nézve a polgári év az irányadó, vagyis a gazdasági év első negyedére, okt. 1-től dec. 31-ig eső haszonbér a következő polgári évre vételezendő be.

A széna, sarju és egyéb takarmányféle a szolgálati idő arányában osztatik fel. Azt a bevételt is el kell osztani, amit az előd a termények értékesítéséből vett be. A kertek termése nem kerül felosztás alá.

A takarmány becsáron vehető át.

A szalma és a trágya a javadalmi föld tulajdona; sem el nem adható, sem fel nem osztható.

Az elültetett fákat, cserjét, diszbokrokat kiszedni nem szabad, azok a javadalom tulajdonába mennek át.

A plebániai ingóságokat azok a tárgyak képezik, melyek fundus instructus jellegével bírnak. Ilyenek a plebániahivatali leltári tárgyai és bútorai, a levéltár és mindennemű hivatalos könyvek, bútorok, házi felszerelések, evőeszközök, fehérneműek, általában a gazdasági és holt leltárhoz tartozó dolgok. Ezek részben természetben, részben ellenértékben adandók át az utódnak. Jókarbantarásukért a javadalmas anyagilag felelős.

Az évi járandóság úgy osztandó meg, hogy annak $\frac{2}{3}$ -ad része a téli (okt.-márc.), $\frac{1}{3}$ -ad része pedig a nyári hónapokra essék.

A szénailletmény szinte a fenti arányban osztandó fel. Ahol a fa- és fűtőanyag külön adatik, a fa egyenlő arányban osztatik, a fűtőanyag pedig a fenti arány szerint.

A földeknél a vetőmag és a munka a helyi viszonyoknak megfelelőleg értékben térítendő meg és csak a hozam maradéka osztatik fel a polgári év szerinti szolgálati idő arányában.

Ha az utód eláll az osztozkodás igényétől, a munkát vagy a magot nem kell megtéríteni.

Az összes jövedelem, a párbér is a polgári év szerint számítandó.

A fundus instructus megbecsülendő s a rongálmány és hiány becsértékét a javadalomnak kell megtéríteni.

A javadalomban tett rongálmányok a törzsvagyon javára megtérítendőek.

A befektetések és meliorációk a javadalom javára maradnak.

A javadalmi ingó vagyonleltár mellett az esperes által adandó át az utódnak az érdekeltek és az egyházközségi képviselő jelenlétében; az átadási okmányokat mindannyian aláírják, a jövedelmi osztozkodást ellenben csak az érdekelt előd s utód és a kerületi esperes.

A plebánia ideiglenes kezelőjének részesedését az egyházmegyei hatóság esetről-esetre állapítja meg, ha erre nézve rendelkezés nem történik, az osztozkodás aránya a szolgálati idő.

Az esperes által a felek meghallgatása mellett elsőfokon hozott végzés a

felek által 15 napon belül megfellebbezhető az egyházi hatósághoz, amely, ha elfogadja ezen végzést, a felek minden kereseti joga megszűnik.

Az egyházmegyei hatóság döntésében meg kell nyugodni, amely végérvényes és világi bíróság elé nem vihető.

Halál esetében az elhunytat, ha nincs képviselője, hivatalból a kerületi esperes képviseli.

Az adót a szolgálati idő arányában kell előd és utód között megosztani.

A nép által végzett kézi- és írásnapszámok felosztás tárgyát nem képezik.

Ha az ideiglenes lelkész a gazdaság kezelését elhanyagolja, az okozott kárt utódnak megtéríteni köteles.

A misealapítványok kamatai, a misestipendium és stóla azt illeti meg, aki a szentmisét és egyházi szolgálatot végezte. Ha azok elvégzése megállapítható nem volna, gondoskodni kell elvégzésükről, amikor is a fel nem vett kamatok azt illetik, aki utólag végzi el a szentmisét. Ha pedig igazolható, hogy az elhunyt lelkész azok fejében nem végzett szentmisét, a hagyaték terhelendő meg a misék elvégzésének kötelezettségével.

Az elhunyt plébános könyvtára az egyházi hatóság rendelkezése szerint vagy a plébánosé, vagy az egyházmegyéjé.

Ha javadalmasnak tényleges vagy reménybeli örökségből ingatlana vagy egyéb magánvagyonra van, azt az átvétel alkalmával vezetendő jegyzőkönyvben meg kell nevezni.

A plébános költözködési költségeit az országosan kifejtett gyakorlat szerint a politikai község fedezi, hacsak ezt a kötelezettséget a helyi szokás a hívekre nem hárítja.

Temető. Temetkezési ügyek.

I. Rendészeti jogforrások az 1876 : XIV. t.-c. 190., 123. §-sal, az 1868 : LIII. t.-c. 22. §-a és az 1895 : XLIII. t.-c. 21. §-a. A kötelező halottkémlelésről a 31.025/1876. és 71.462/1917. BM., a hullaszállításról a 132.930/1917. BM. a 67.362. és 81.095/1922. NJ. MM. intézkedik. Azok az egészségrendőri intézkedések, melyeket a helyi viszonyok tesznek szükségessé, a községi, illetőleg köztörvényhatósági statutarius jogtárgyai. (1876 : XIV. 122. §.)

II. Annak elbírálása, hogy temető fűtermése kit illet, továbbá temető termés hozadékára magánjogi címen támasztott igény megbírálása általában, valamint temető tulajdonjoga iránt indított per és temetőül használt terület visszabocsátása iránt azon az alapon indított kereset, hogy az izraelita hitközség a terület vételárát nem fizette meg, bírói útra tartozik. Ellenben nem tartozik bírói útra az a kérdés, hogy az emberemlékezet óta temetőhelyül szolgált területen milyen vallásúak temetkezhetnek.

III. A sírboltok felállításához, sírok vagy sírboltok kinyitásához, hullák kiadásához, magánbirtokon való temetkezéshez hatósági engedély szükséges. A közigazgatási hatóság hatásköréhez a temetkezés és a holttest elvitelének kérdése azonban csakis a közegészségügyi rendszet tekintetéből tartozik; annak az elbírálása ellenben, hogy a kifogásolt helyen történt temetés másnak a magánjogát sérti-e, a bíróság hivatott.

IV. Elhalt egyén rokonait sértő sírfelirat elszállítása iránti kereset polgári perútra tartozik. Síroknak és sírboltoknak lefoglalhatónak kimondott felszerelésére a végrehajtást akkor is lehet foganatosítani, ha azt a felszerelést a köztemetőben levő sírnál vagy sírboltnál már elhelyezték. (Hatásköri jogszab. gyűjt.)

A temető nyitására és gondozására vonatkozó eljárásnak a törvény rendelkezése szerint kell történnie. Elsősorban az egyházközség vezetőségének kell gondoskodnia arról, hogy a katolikus temető az egyházközség nevére telekkönyvezve legyen. Az egyházközség kötelessége a temető olyan jövedelmeztetése olyan alap létesítése céljából, amelyre a temető karbantartására szükség van és amely az egyházközségi alapokkal azonos módon kezelendő.

A temetők területére ezek rendeltetésének megszűntéig szerezhető jogok csak ideiglenesek és bizonyos időhöz kötöttek lehetnek. Tulajdonjogot temetőhelyre, tehát sírhelyekre is szerezni nem lehet, használati jogot és pedig azon időtartamra, míg a temető a hatóság intézkedése által mint olyan megszüntetettik. Két család közös sírboltjának mindegyik család részéről, mely terjedelemben leendő használatát csak a sírbolt befogadási képessége korlátozza. (7203/903. C.)

A köztemető forgalmon kívüli dolog, arra magánjogok elbirtoklás útján sem szerezhetők s így a földhasználat és fűtermés kaszálási jogát a hitfelekezet vagy annak lelkésze el nem birtokolhatja. (2915/908. C.)

Ha valamely ingatlan a hitközségnek azért engedtetik át, hogy ez azt temetőül használja, úgy ez nem állapít meg olyan jogcímet, mely a tulajdonjog megszerzésére alkalmas volna és ennél fogva a hitközségnek meghatározott célra átengedett birtok, ha az az elbirtoklási időn túl gyakorolt is, nem alkalmas a tulajdonjog megszerzésére. (1972/905. C.)

Ha a régi temetőben a temetkezés bármely ok miatt beszüntetendő s ezért új temetőt kell nyitni, az egyházközségi képviselőtestület a községi képviselőtestületnek jelenteni tartozik, hogy az új temető számára új helyet jelölhessen ki, mert még a felekezeti temető nyitására vonatkozó jog is hozzá tartozik. (373.031/904. BM.)

A temetőt még a használatbavétel előtt be kell keríteni, külön terület jelölendő ki azok részére, akik egyházi temetésben nem részesíthetők, a többi részt be kell szentelni.

A temető fenntartására rendelt alap adómentes. (13.710/895. KB.)

A temetkezési egyesület elnöke felelős az elkövetett kihágásokért. (1041/892. BM.)

Az elhalt egyén holtteste, valamint annak sírja és — amennyiben magántulajdonnak tárgyai — a sírnak tartozékai felett is az elhaltnak azoknak a hozzátartozóit illeti meg — a közigazgatási jog szabályainak és az ezek alapján tett hatósági intézkedéseknek a korlátai között — a rendelkezés joga, akik a családi kapcsolatban az elhalthoz legközelebb állanak. (8300/933. C.)

Sírhant körül a feleség által emelt és a testvér által lebontott kőkerítés visszaállítása iránt keresetet nem lehet támasztani, ha ez az intézkedés összefügg az elszállított holttest visszaszállításával, mert ezt a két igényt csak együttesen lehet elbírálni. (8300/933. C.)

Egyházközség által fenntartott temetőhelyen való temetkezés jogosultsága kérdésében a közigazgatósági hatóság hivatott határozni. (29/931. HB.)

A temetők, keresztek, szobor, stb. kisebb alapok rendes évi költségvetés és számadás mellett kezelendők ugyanazon előírás szerint, mint a többi számadások és költségvetések.

Valamely felekezet temetőjében való temetkezés feltételeinek jogszerűsége polgári per útján nem bírálható. (13.170/930. P. III.)

Egyházközség kérvénye az iránt, hogy temetőjének használatától más hitfelekezetek eltiltassanak, nem illetékmentes, mert a kérelem teljesítéséhez a folyamodónak vagyoni érdeke fűződik. (19.966/912. P.)

Sírbolt fenntartására rendelt hagyomány illetékköteles. (8927/1915. és 13.531/930. P.)

Síremlék felállítására és gondozására rendelt hagyomány illetékköteles. (14.148/931. és 1797/931. P.)

A hős halottak síremlékére és a sír gondozására rendelt hagyományok illetékkötelesek. (16.174/929. P.)

Ama hagyomány után, amellyel valaki jogot szerez arra, hogy a halála után a hagyományozó családi kriptájába temetkezhessen, öröklési illeték nem jár. (16.951/927. P.)

Az örökhagyó tetemének hazaszállítása körül felmerült kiadás a hagyatékából levonandó. (21.858/926. P.)

A hagyaték értékéből teherként levonandó sírköfelállítással összekötött költség, amennyiben az az örökhagyó társadalmi és vagyoni állásával arányban áll. (15.598/899. P.)

A síremlék karbantartási költsége levonható terhek közé nem sorolható. (23.741/926.)

Köztemetőben levő sírbolt, valamint annak használati joga, mint közforgalomból kivont dolog tulajdonjogi átruházás tárgya nem lehet. (16.951/927. P.)

Állandóan mentesek a házadó alul a halottasházak, mauzoleumok, kripták. (2. §. Végreh. ut. 1. 11. p.)

Az általános forgalmiadó alapjához nem számíthatók hozzá azok az összegek, amelyek a temetkezési vállalkozó a temetést végeztető felektől felvett ugyan, de ezek helyett és megbízásukból a lelkészeknek, kántornak, harangozóknak és sírásónak igazoltan kifizetett. (10.667/926. P.)

Iskola.

Az iskolai épületek, a tanítói lakások és azok mellékhelyiségeinek építéséről, kibővítéséről, fenntartásáról, helyreállításáról, tatarozásáról, az iskolák belső felszerelésének beszerzéséről, karbantartásáról, a tanerők javadalmazásáról, ha erre a célra másként gondoskodás nem történt, az egyházközség kötelessége gondoskodni.

Az 1868 : XXXVIII. t.-c. megalkotásáig ezen kötelezettséget a kegyuraság teljesítette az iskolai kegyuraság alapján. Ezek a köteleességek azonban nem voltak egységesek, mégis a helyenkint változó megállapításokat az egyházi hatóság a Canonica Visitatióban szögezte le s ezek a jegyzőkönyvek bizonyítékai lettek a kegyúri lekötelezésnek az iskolával szemben is. Az 1868 : XXXVIII. t.-c. a kegyúrnak az iskolával szemben azelőtt fennállott jogait és kötelességeit kifejezetten nem szüntette meg, mert hisz a 11. §. szerint a »hitfelekezetek a tanintézetek felállítására és fenntartására híveik anyagi hozzájárulását a saját képviselőik által meghatározandó módon és arányban, mint eddig szokásban volt, ezentúl is igénybe vehetik», ezt a rendelkezést úgy magyarázták, hogy a kegyúri lekötelezettségekre is érthető, ha a kegyúri teher viselésére nézve a Canonica Visitatióban megvan a jogalap. A kegyurak legtöbb esetben gyakorolták is ezen jogukat és köteleességüket a tanítói javadalommal és iskolaépületekkel szemben.

A 17.100/896. VM. sz. rendelet az iskolával szemben fennálló kegyurasági kötelezettséget megszüntette, a 26.892/914. és 11.704/914. VM. sz. rendelet az iskolai kegyuraságot nem ismeri el s a 17.100/896. VM. sz. a róm. kat. iskolákra

vonatkozó kegyuraság helyébe az iskolafenntartó hitfelekezet egyetemleges anyagi kötelezettségét állapítja meg, míg a szab. kir. városokban a kegyúri terhet községi segélyezéssé változtatta át. Azonban a gyakorlati életben az iskolai kegyuraság mégis fennmaradt, mert a 29.717/923. VM. sz. rendelet szerint valamely róm. kat. hitfelekezeti iskolával szemben teljesítendő közjogi kötelezettség nemcsak akkor áll fenn, ha az az 1868 : XXXVIII. t.-c. és az újabb népoktatási törvények kifejezett rendelkezésein alapul, hanem akkor is, ha a kérdéses kötelezettség még 1868 előtti közjogi alapon fennállott és azt az 1868 óta követett állandó gyakorlat is fenntartotta. Ezért, ha valamely kegyúr az iskolával és tanítói javadalommal szemben az 1868 : XXXVIII. t.-c. hatályba lépte után teljesített, ha részben is, de állandóan köteleességeket, ez a kötelezettség fennáll továbbra is, de nem a teljesítés mértékéig, hanem a Canonica Visitatióban leszögezett határokig. De annál többre nincs is a kegyúr kötelezve, mint amennyit jogelődje viselt. Azért, ha a Canonica Visitatio a kegyúrnak az iskolával szemben fennálló valamely jogi kötelezettséget tartalmaz az iskola fenntartására, az nem terjeszthető ki új iskola építésére (19.790/903.), de ha olyan épület javításához és fenntartásához kell anyagot szolgáltatnia a kegyúrnak, amely még a Canonica Visitatio felvételekor nem állott fenn és kétségtelen, hogy ez az új épület a régi helyett épült, a kegyúri kötelezettség erre az épületre is fennáll. (11.396/923. VM.)

A teljesíthetés szempontjából fontos a 7866/893. VM. sz. rendelet, mely szerint «ha egy kegyúr a Canonica Visitatio alapján és 1868 óta teljesített egy hitfelekezeti iskolával szemben kegyúri kötelezettséget, ezt a hitfelekezet az iskolája számára nem követelheti az esetben, ha az iskola közben községi jellegűvé lett és újból visszaváltozott hitfelekezeti jellegűvé, mert a jellegek változása folytán jogfelmondás történt s ezáltal megszűnt az a jogviszony, megszakadt az a gyakorlat által fenntartott jogállapot, mely a kegyúr és a volt hitfelekezeti iskola között a Canonica Visitatio alapján fennállott». (7866/895. VM.)

A kegyúri kötelezettséget az iskolai építkezésnél és fenntartásnál csak a nyersanyag szolgáltatására és iparosok fizetésére korlátozza a Canonica Visitatio, míg a kézi- és igásnapszámokat a hívek kötelesek teljesíteni. «Az iskola fenntartásához azon mód és arány szerint, amint az a Canonica Visitatióban és annak alapján kifejlődött gyakorlathoz képest addig szokásban volt, a jövőben is hozzájárulni tartoznak (51.776/887. VM.) a hívek, a plebánia, a kántortanítói lak és melléképületei körül felmerülő építkezéseknél csupán a kézi- és igásnapszámot tartoznak teljesíteni, ellenben a szükséges építkezési anyagot szolgáltatni s az iparosokat fizetni a kegyúr tartozik. A kegyúrnak ugyanis a Canonica Visitatióban megállapított anyagszolgáltatási kötelezettségét az országos szokás is így szabályozza és így ettől eltérni csak kifejezetten ellenkező szabályozás esetén lehet.» (39.269/910. VM.)

Ha a községnek a rk. iskolával szemben az egyházlátogatási jegyzőkönyvben felemlített kötelezettségei nem magánjogi természetűek, ezeknek a létrejötté, megszűnté és terjedelme feletti határozathozatal a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik. Magánjogi természetű az a jognyilatkozat, mellyel valaki — legyen az akár magánjogi személy, akár közjogi olyan alakulat, amely magánjogi jogképességgel bír — arra kötelezi magát, hogy az egyháznak olyan szolgáltatást nyújt, mely őt közjogi törvénynél fogva nem terheli, még akkor is, ha a nyilatkozat közjogi hatóság vagy testület, esetleg az egyházlátogató rk. püspök előtt (megyés) hivatalos eljárás — egyházlátogatás — alkalmával történt. Ilyen nyilatkozat hatálya s az azon alapuló kötelezettség csak magánjogi lehet. Közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik annak meg-

állapítása, hogy az iskolaépületek a törvényes követelményeknek megfelelnek-e; hogy szükséges-e és minő iskolai épület; hogy az új épület hogyan szereltesse fel; hogy ki köteles iskolaépületeket emelni, iskolát felszerelni s ezek költségeit viselni. Egyházi személyek fizetésének behajtása (kántortanítói járandóságnak a Canonica Visitatio szerint kötelezett úrbéri telek tulajdonosától igénylése) a közadókkal egyenlően elsősorban közigazgatási úton eszközlendő. Közbirtokosság, tehát paróchiális köteleken kívül álló személy által szerződéssel elvállalt kötelezettség alapján követelt javadalmazás iránti kereset, továbbá a püspök részéről a tanítói fizetés, nyugdíjjárulék kiadása és iskolaépület tatarozása iránt történt elvállalásra alapított kereset bírói hatáskörbe tartozik. Rk. népiskolai tanító részére a miniszter által az iskolafenntartó terhére megállapított nyugdíjból hátralékos összeg iránt a tanító özvegye részéről támasztott követelés elbírálására a közigazgatási hatóság hivatott. A rk. plébános mellé a püspök részéről kirendelt lelkész helyettes a javadalmazásának a plébánostól behajtása iránt bírói útra léphet fel, de a perben a javadalom kiszolgáltatására vonatkozó püspöki intézkedés irányadó. Kántortanítói javadalmazás fejében átadott földről kivágott fa értékének megtérítése iránt a haszonélvezeti jog megsértése címén indított kereset a rendes bíróság hatáskörébe tartozik és az hivatott annak az előzetes kérdésnek a megbírálására is, hogy a terület, ahonnan a fákat kivágták, valóban a járandóságként kiadott kántorföldhöz tartozik-e. (Hatásköri jogszab. gyűjt.)

Iskolaadó.

Az iskolafenntartásnak legfontosabb forrásai az adók, melyeket azok tartoznak teljesíteni, akik az iskolával vagy annak fenntartójával személyi vagy vagyoni jogviszonyba kerülnek.

Már az 1868 : XXXVIII. t.-c. 35. §-a rendelkezik arról, hogy a községek 5%-os adót jogosultak adozói terhére kivetni.

A törvény 11. §-a alapján a hitfelekezetek hitfelekezeti adót vehetnek ki.

A hitfelekezeti iskolát maga a hitfelekezet tartozik fenntartani. A 26.287/887. VM. szerint. «A hitfelekezet mint ilyen, egyes tagjai irányában a tankötelezettség ellátásáról gondoskodni ugyan nem köteles, lévén az a hitfelekezeti jogviszonytól független, de ha az iskolaállítás- és fenntartásának a törvény szerint a hitfelekezeteket megillető joggal él és ezt gyakorolja, a hitfelekezeti iskolával szemben az illető hitfelekezet összes tagjai kötelezve vannak». Az 76.4677/886. VM. rend. szerint «Valamely felekezeti iskola fenntartásához a másvallásúak hozzájárulni még akkor sem tartoznak, ha a saját hitfelekezetük iskolai költségeiben sem helyben, sem másutt semmivel sem vesznek részt». A 40.896/889. VM. szerint «Az iskolafenntartó hitfelekezet tagjai egyaránt viselni tartoznak úgy a rendes fenntartási, mint a rendkívüli beruházási kiadások fedezése céljából kivetett iskolaadókat».

A hitfelekezetek hivaik hozzájárulását az iskola fenntartásához adó alakjában veszik igénybe. A hitfelekezetek iskoláival szemben az illető hitfelekezet összes tagjai kötelezve vannak. (30.819/890. VM.)

Az iskolai költségek csak az állami törzsadók után vethető ki.

Azonban a kivetés alapja az egyházközségi tagok, illetőleg az egyház-község területén állami adó fizetésére kötelezett katolikusok által fizetett egyes állami (törzs) adók: úgymint a föld-, ház- és az 5%-kal kivetett kereseti adó. (89.182/927., 15.7574/930. PM.) Más állami adók, pl. a jövedelmi vagy

vagyonadót alapul venni nem lehet. A jövedelmi adó csak az egyházi szükségletekre kivetendő adó alapjául szolgálhat. (157.574/930. PM.)

Iskolai kegyuraság nem létező, a kegyúri minőségben nem képezhet jogalapot a hitfelekezeti iskolaadó alól való felmentésre s így a kegyúr kegyúri teher mellett, mint az egyházközség kötelékébe tartozó hívő hitközségi iskolaadóval megróható. (26.892/914. VM.)

Az egyházközségi szervezet megalakítása után a még meglevő iskolaszékek megbiztatásának lejártá után új iskolaszéki tagválasztások nem eszközölhetők. (Püspöki kar. 1929 márc. 13., okt. 25. hat.)

Az 1868 előtt közjogi alapon kötelezett s fennállott iskolafenntartási kötelezettségek a mindenkorai földesurat továbbra is terhelik. (29.717/923. VM.)

A község területén fekvő birtoka után a kegyúr is megróható egyházközségi iskolaadóval, aki azonban, ha valamely kötelezettség alapján az iskola fenntartásához személyi vagy dologi hozzájárulást teljesített, a reá kivetett iskolaadóból ezeket levonásba hozhatja. (110—2/358—929. VM.) Mivel azonban a kegyúrra egyházközségi adó nem róható ki, a fenti szolgáltatások csak az iskolaadóra vonatkozhatnak, de nem jöhetnek számításba a templom vagy plébánia iránt teljesített szolgáltatásai.

Ha az iskola javára teljesített kegyúri hozzájárulások megszűnnek, azokról az egyházközség tartozik gondoskodni.

Ha az iskolát a politikai község tartja fenn, az építés vagy fejlesztés szükségességének indoklásával és a költségvetés közlésével az egyházközség felhívhatja őt ezen kötelezettség teljesítésére.

Azok az egyházközségek, amelyekben az iskolai vagy egyházi épületek fenntartása a politikai községeket terheli, utasítandók az egyházi hatóság által, hogy az épületek tatarozását a politikai községtől olyan időben kérjék, hogy azok a tatarozások szükségességét előzetesen elbírálhassák és a költségekről rendes költségvetéseikben még a munkálatok elvégzése előtt gondoskodhassanak. (926/935. I. VM.)

A kegyurat elsősorban a plébániával, templommal és melléképületekkel szemben terhelik kötelezettségek. Iskolai kegyuraság a kegyúri viszony rendes folyománya szerint nincs, s hogy az iskola építéséhez, javításához, fenntartásához köteles legyen, fenn kell állnia annak, hogy valamely uradalom vagy jogi személy az iskolát már 1868 előtt fenntartotta és egyházlátogatási jegyzőkönyv alapján 1868 után is teljesítette, s ha valamely iskolát állandóan segélyezett amely idővel katolikus iskolává lett, azt tovább is segélyezte, hozzájárulás kötelezettsége dologi teherre vált.

Iskolaalapításból keletkezett és 32 évet meghaladó állandó gyakorlat következtében az iskolafenntartással járó költségek viselése dologi teherre alakul át, mely természeténél fogva a kegyúri kötelezettséggel azonos. (9105/916. VM.)

A hitfelekezetek iskoláik felállítására és fenntartására híveik anyagi hozzájárulását a saját képviselőik által meghatározott módon és arányban, mint eddig szokásban volt, ezentúl is igénybe vehetik. (1868 : XXXVIII. t.-c. 11. §.) Ez azonban nem állapít meg mértéket, amelyen a hitfelekezeti iskolák fenntartására szükséges iskolai adóki szabásán túl nem mehetnének; (46.249/886. VM.) a hozzájárulás összege tekintetében tehát százalékmaximum megállapítva nincs. A népoktatási törvény 35. §-ának az állami adó 5%-át meg nem haladó százalékmaximum csak a községi iskolák volt fenntartási költségeihez való járulékkára vonatkozik. (4763/892. VM.)

Ha valamely felekezeti iskola fenntartója a politikai község, akkor az

iskolaépítés költségei a község összes lakosaira az állami egyenesadó arányában vetendő ki. (12.445/888. BM.)

A községi költségvetésbe hitfelekezeti iskolai kiadások felvehetők törvényes jogcím alapján s azok hivatalból a költségvetésből nem törölhetők. (5806/874. BM.)

A községek háztartásának újabb törvényi rendelkezésig az egyházi és iskolai terheket (a megváltozott párbéreket és deputátumokat is) a községi költségvetésekben benn kell hagyni. (96.240/928. BM.)

A községeknek költségvetésében kulturális kiadásoknak helye van. (26.793/927. VM.)

A hitfelekezeti iskolai költségvetést és az egyéni adókivetést a róm. kat. iskoláknál a püspök hagyja jóvá.

Az iskolafenntartó hitfelekezet tagjai egyaránt viselni tartoznak úgy a rendes fenntartási, mint a rendkívüli beruházási kiadások fedezése céljából kivetett iskolaadókat. (40.896/899. VM.)

A Canonica Visitatio alapján a községet terhelő iskolafenntartási költségek az egyházközségre át nem háríthatók, s ha czekek költségvetéséből kihagyná, az egyházközség a megyei közigazgatási bizottsághoz fellebbezhet.

A politikai községek által vállalt egyházi és iskolai terhek fedezéséről továbbra is a gyakorlatnak megfelelőleg a községi költségvetésbe való felvétel útján történik gondoskodás. (10.3387/929. BM.)

Az egyházközség által vállalt teher összegét a költségvetésbe be kell állítania. (1927 : XII. t.-c. 1—18. §.)

Iskolai adózás alapja. Az 1868 : XXXVIII. t.-c. 45. §-a rendeli, hogy ott, ahol a más hitfelekezethez tartozó gyermekek száma a 30-at el nem éri, ezen gyermekek is, amennyiben szüleik oktatásukról más módon nem gondoskodnának, a létező felekezeti iskolába fognak járni, szüleik ezen iskola költségeihez ugyanazoni módon és arányban fognak járulni, mint azon hitfelekezet tagjai, mely az iskolát fenntartja.

A törvénynek az a kitétele, hogy amint addig szokásban volt, azt jelenti, hogy a hitfelekezetek híveiket igénybevehetik, mert ez mindig szokásban volt. (59.326/916. VM.)

Az iskolafenntartási költségek megfizetésére a tankötelesek szülőinek igazolt vagyontalansága esetén, azok vagyonnal bíró nagyszülői kötelezhetők s azok rajtuk be is hajthatók. (73.400/910. VM.) Ha nagyszülő meghal, erre, mint örökhagyóra a költségek terhe megállapítandó, de a marasztalás és a felelősség kérdésében a határozathozatal a rendes bírói útra tartozik, mert itt nem közjogi, hanem magánjogi szabályok szerint kell dönten. (1011/916 KB.)

Hitfelekezetek iskoláival szemben az illető hitfelekezetek összes tagjai kötelezve vannak. (30.819/890. VM.)

Hitfelekezeti iskolaadó kivetésénél külön iskolafenntartás lehet méltányossági szempont, de ezt csak az adókivetésre jogosult alkalmazhatja. (35.146/928.)

Államhivatalnokok hitfelekezeti iskolaadó alól nem mentesek. (23.100/887. VM.)

Azon lakosok és birtokosok, akik kimutatják, hogy a felekezeti iskolák fenntartására anyagi áldozatokat hoznak, állami egyenes adójuk arányában a községi iskolaadó viselése alól felmentendők egészben vagy részben, de ez a kedvezmény nem általánosítható odáig, miszerint azon felekezet hívei, mely fele-

kezeti iskolát tart fenn, tekintet nélkül az általuk egyenként hozandó anyagi áldozatra, mentesítve volnának a községi iskolaadó fizetése alól. 2947/899. VM.)

Nem róhatók meg iskolafelekezeti adóval : 1. az oly más hitelfelekezethez tartozó községi lakosok és birtokosok, akik az 1868 : XXXVIII. t.-c. 11. §-ban előírt módon fenntartott felekezeti iskolát nem veszik igénybe (43.800/890. VM.), 2. részvénytársaságok, (vasutak) (14.705/891.) VM.), 3. állami kincstár helybeli földek után, 4. az egyházi tisztviselők, mert őket a szokásjog alapján a püspöki kar mentesítette.

A felekezet az iskolát fenntartó felekezettel a fenntartásra nézve meg-egyezhet, de önkéntes elvállalás nélkül arra hatóságilag kötelezni nem lehet. (26.288/887. VM.)

Lelkészijavadalom után iskolaadó nem vethető ki. (5220/904. KB.)

A belbirtokosok csak az egyházközség területén belül fekvő birtokuk után tartoznak iskolai adót fizetni, a más községben lévő birtokuk után nem, nehogy kétszeres megterhelés történjék. (16.064/892. VM.)

Amennyiben valamely felekezet tagjai az 1868 : XXXVIII. t.-c. életbe-léptetése előtt, illetőleg a községi iskola céljaira szolgáló adó igénybevétele előtt felekezeti iskolai adóval megróva nem voltak, a községi iskolai pótagó fizetése alól az illető felekezet tagjait a törvény 36. §-a értelmében akkor sem lehet fel-menteni, ha időközben felekezeti iskolájuk érdekében felekezeti adóval meg is rovatnak. (212/897. KB.)

Az adózás módját és arányát a hitközség képviselte állapítja meg, tehát a hitközség határozza meg, hogy az adózás természetben vagy pénzben telje-síttessék, és hogy a pénzbeli teljesítés alapját az állami egyenesadó vagy az adózóknak teljesítési képessége szolgáltassa. (7522/903. VM.)

Az adókimutatásnak törvényes és jogerős határozaton kell alapulnia. (13.664/898. BM.) Ennek a kelléknek akkor felel meg, ha a tanácskozási szabályok megtartásával hozatott s az egyházi hatóság azt jóváhagyta. Ha az iskola-adóról kiállított kimutatás tartalma ellen a másvallású tankötelesek szülői kifogást nem emelnek, akkor igazoltnak tekinthető az, hogy az illetőknek gyer-mekei abban az iskolába jártak s a gyermekek után kivetett iskolafenntartási költség megfelel az aránynak. (1011/916. KB.)

A hitfelekezeti iskolaadó alapjául legtöbb helyen az állami egyenesadót veszik, mert ezzel az adóztatás arányossága biztosítva van. A hitfelekezetek az egyenesadók bármelyikét s így a kereseti adót is alapul veheti az adó kive-tésénél. Ha az adóalap megválasztása az adóztatás aránytalanságát eredmé-nyezné, a közigazgatási bizottságnak joga van erre az illetékes egyházmegyei hatóság figyelmét felhívni s az orvoslást kérni. (24.594/925. VM.) A községi előjáróság nem köteles elkészíteni a hitközségi adó alapjául szolgáló állami egyenesadóról szóló kimutatást, de hitelesíteni tartozik azt a kimutatást, melyet a hitközség költségére vagy munkaerejével egybeállított. Az iskolaadó kivetésére maga a hitközség, vagy ha ez nem volna szervezve, az iskolaszék illetékes. A kivetés az egyházi hatóság által jóváhagyandó s ezután közigaz-gatási úton érvényesíthető.

Az iskolai költségek fedezete csak az állami törzsadók után vethető ki. Nincs azonban akadálya annak, hogy az egyéb egyházközségi terhek fedeze-tére az állami adóalapon kívül más kivetési módot és kulcsot is alkalmazhasson az egyházközség, mint pl. a páronkénti adókimutatást, vagy fejadót, ezt azonban a költségvetésnél külön kell megállapítani.

Arra nézve nincs törvényes intézkedés, hogy milyen alapon rovassek ki

a hitfelekezeti iskolaadó, hanem e részben különböző eljárás van gyakorlatban. (7522/903. VM.)

A hitfelekezeti iskolai adó alapjául az állami adók közül csak a föld-, ház- és keresetadó vethető. (157.594/930. PM.)

A hitfelekezetek iskolaadó alapjának és kulcsának megállapítása a hitfelekezet joga. (24 594/925. VM.)

A hitfelekezeti iskolai adó a szükséges százalékban vethető ki. (40.896/899. VM.)

Az iskolaadó kivetésénél az iskolaadó kulcsául az általános elfogadott gyakorlat szerint az államadó szolgál.

Ha a hitfelekezeti iskolai adó kulcsául az állami adó szolgál, ez esetben a kivetésnél alapul a hiteles állami adókönyvek szolgáltatnak. A községi előjáróság a hitfelekezeti iskolai adó kivetéséhez az állami egyenesadóról egyénenkint összeállított kimutatást nem köteles elkészíteni, azonban a hitközség költségén vagy munkaerejével összeállított kimutatást hitelesíteni tartozik. (15.583/903. VM.)

A községi iskolaadó tekintetében a hitfelekezeti adót fizetők részére biztosított kedvezmény csupán abban az esetben jöhet számításba, ha a hitfelekezeti iskolaadót az illető ugyanabban a községben fizeti, ahol rá a községi iskolaadó kirovatott. (2275/901. KB.)

Községi iskolaadót tartoznak fizetni a szerzetesrendházak, a plebánia, hitközség és a felekezeti iskola is. (49.576/888. VM.)

A hitfelekezeti iskolai adó viselésének kötelezettsége alól sem kegyúri tartozások teljesítése, sem ajándék, sem más községben való lakás, sem azon körülmény nem mentesít, hogy az adó bizonyos ideig nem követeltetett. (4763/892. VM.)

Kegyadománnyal senki sem mentesítheti magát az iskolaadó fizetése alól. (40.896/899. VM.)

Iskolailag egyesült hitközségek tagjainak hitfelekezeti iskolai adóval megterhelése független attól, hogy gyermekeik használják-e az iskolát vagy sem. (10.963/915. VM.)

Hitfelekezeti iskolai adót más községben lakó, de helyben földbirtokos hitközségi tagok is tartoznak fizetni helyben lévő birtokaik után. (29166/891. VM.)

Azon községi tagok és birtokosok, kik hitfelekezeti iskolát tartanak fenn, csak annyiban köteleztetnek a községi iskola fenntartásához hozzájárulni, amennyiben azon összeg, amellyel saját hitfelekezeti iskolájuk fenntartásához pénzben vagy terményben járulnak, egyenesadóik 5%-át nem meríti ki. (1868 : XXXVIII. t.-c. 36. §.)

Érdekeltségi iskolát fenntartókra hitfelekezeti iskolaadó kivethető. (35.146/928. VM.)

A hitfelekezeti iskolaadót mindig az ingatlan telekkönyvi tulajdonosára kell kivetni és nem a bérlőre. (865—2/224/930. VM.)

Az állami házadómentesség a hitfelekezeti iskolaadóra ki nem terjeszthető. (74.681/902. VM.)

A másfelekezeti iskolába járó gyermekek szülői, akik saját felekezetük számaránya szerinti iskola hiányában gyermekeiket a katolikus iskolába járatják, iskolaadót tartoznak fizetni, de csak az iskola fenntartásával járó rendkívüli kiadásokhoz kötelesek járulni, azonban új iskola létesítésénél felmerült rendkívüli költségben vagy szolgáltatásokban való részesedést nem lehet érteni. (24.959/892. VM.)

Behajtás előtt a behajtandó hitfelekezeti iskolaadó törvényessége megállapítandó. (89.888/901. VM.)

A jogilag nem vitás iskolaadó beszedése az iskolafenntartó kötelessége, de ahol a régi gyakorlat alapján a községi előjáróság szedi be, ezen gyakorlat ellen kifogás nem emelhető. (40.896/896. VM.)

Ha valamely törvényben vagy rendeletben közigazgatási úton való behajtásról van szó, ez alatt a közadók módjára való behajtást kell érteni. (600/927. PM. 42. §.)

Ha a hitfelekezeti iskolai adó mérve oly magas, hogy az adózók fizetőképességét veszélyezteti, a pénzügyminiszternek beavatkozási joga van. (1927. V. t.-c. 71. §.)

A hitfelekezeti iskolai adó alapjául vett állami adó változtatása vagy törlése a felekezeti iskolai adó kiigazítását vagy törlését maga után nem vonhatja. (53.312/928. PM.)

Az együttesen kezelt hitfelekezeti iskolai adók, a fizetési határidők (febr. 15., május 15. és nov. 15.) lejárta után negyedévenként kerülnek közadók módjára való behajtásra. (600/927. PM.)

Házi kezelésben szedett hitfelekezeti iskolaadóhátralékok csak egyszer (nov. 15.) mutathatók ki behajtás céljából. (600/927. PM.)

A községek által kezelt hitközségi adók együttes adókezelésbe vonandók (72.337/926. BM.) s 1928 január 1-től csak 10%-ig hajthatók be a községi előjáróság által.

A hitfelekezeti iskolaadók akár házi, akár együttes kezelésben vannak, közadók módjára hajtandók be. A főszolgabírák közigazgatási végrehajtási joga megszűnt. (81.685/929. VM.)

A hitfelekezeti iskolaadó kezelhető a többi közszolgáltatással együttesen, vagy kezelheti az illető egyházközség házilag saját szerve által, mely között az egyházközségek választhatnak, de az adóbehajtásra hatósági jogköre nincs.

Befizetett iskolaadó visszafizetése iránti kérés nem teljesíthető. (94.501/927. VIII. b. VM.)

A hitfelekezeti adó, amennyiben a rendes fenntartási költségeken felül beruházási célra nagyobb összeg szükséges, magasabb összegben is kiróható, mert az 1868 : XXXVIII. t.-c. 11. §-a nem szab korlátot az adótétel nagyságának. (40.896/889. VM.)

Felekezeti iskola céljaira kisajátítási jog nem adható. (71.753/899. KB.)

Az egyházi terhekhez és a felekezeti iskolák fenntartásához az 50%-on felüli pótdóval megterhelt politikai község csak akkor vállalhat költségvetésileg hozzájárulást, ha ezek teljesítésére a belügyminiszter a pénzügyminiszterrel egyetértőleg az engedélyt megadja. Ugyanezen eljárás követendő akkor is, ha egyes községek indokolt esetekben a felekezeti iskolák segélyezése címén a tanítói nyugdíjterheknek a felekezetre háruló részét kivételesen akarnák vállalni. (86.665/929. BM.)

Ha egy hitfelekezeti iskolát fenntartó hitfelekezettel egy másvallású hitfelekezet, ahol az utóbbi hitfelekezetű gyermekek szülői vagyontalanok és a hozzájárulás módja és arányában megfelelni nem tudnának, továbbá, ha egy másfelekezetű birtokos gazdaságában alkalmazott cselédek gyermekei veszik igénybe az iskolát és ezeket korlátozott vagyoni viszonyaik miatt megadóztatni nem lehetne, a másvallású birtokos felekezeti adóval meg nem róható, méltányos, hogy megfelelő arányban járuljanak az iskola fenntartásához; ez azonban csak méltányos lehet, de nem lehet kötelezettségkép kimondani. (1678/924. KB.)

A felekezeti iskola évi rendes költségeihez való hozzájárulásra köteles azon másvallású földbirtokos is, aki cselédségeinek gyermekei részére is iskoláról nem gondoskodik s így azok a katolikus iskolába járnak. (81.696/927. VM.)

Ha a községet terhelő szerződéses kötelezettség vagy a régi gyakorlat jogcíme fennáll: akkor a felekezeti iskolai költségekhez a más felekezethez tartozó községi lakosok is hozzájárulni tartoznak. (32.034/881. BM.)

Ha esetleg ugyanazon felekezethez tartozó több, másvallású gyermek jár az iskolába, ez alapon az iskolát fenn nem tartó hitközség, mint ilyen mégsem kötelezhető arra, hogy az iskolába járó gyermekek után egyetemlegesen járuljon az iskola költségeihez, mert ezen teher csak az érdekelt egyes szülőket illeti. (26.287/887. VM.)

A vallásfelekezethől kilépett és más bevett vagy törvényesen elismert vallásfelekezethez nem csatlakozott egyén halálával az 1895. XLIII. t.-c. 25. §-ában megállapított fizetési kötelezettség megszűnik s örökösaitól nem követelhető az az összeg, mely az elhaltat a kilépést követő ötödik naptári év végéig élethamaradása esetén terhelte volna. (2634/900. KB.)

Azokra nézve, akik valamely törvényesen bevett vagy elismert vallásfelekezethől kilépnek anélkül, hogy más bevett vagy elismert felekezethez csatlakoznának, a kilépés befejezése azon időponttól számítandó, melyben a bejelentés a hatósághoz beérkezett. (1679/905. KB. it.)

1. A vallásfelekezethől kilépett és más bevett vagy törvényesen elismert vallásfelekezethez nem csatlakozott egyéneket az 1895. XLIII. t.-c. 25. §-ának b) pontja szerint terhelő iskolai évi járulék nem lehet nagyobb, mint amely összeget a kilépők a vallásfelekezethez tartozásuk utolsó évében fizettek.

2. Abban az esetben, ha az illető vallásfelekezet az egyházi és iskolai járulékot együttesen veti ki, e kétféle járulék elkülönítésére nézve a helyes kulcsot az az arány adja, amely arányban a hívek járuléka az iskola céljára fordítatik. (7488/909. KB.)

A felekezeti iskolák szükségleteinek megállapításánál rendes fenntartási és rendkívüli átalakítási, építési költségek közt különbség nem tehető, mert a törvény ily különbséget nem tesz. Az adóval megrovottak mindezen költségeket különbség nélkül viselni kötelesek. (40.896/889. VM.)

Az egyházközség az iskolájának fenntartására, felállítására vagy felépítésére kapott hagyományt, mint célvagyonot köteles kezelni. (70.000/1905. ut. 130. VM.)

Ha olyan épület javításához és fenntartásához szükséges anyag szolgáltatása merül fel, mely épület a Canonica Visitatio idejében még nem állott fenn és kétségtelen azonban az, hogy az új, a más épület a régi iskola épület helyett épült fel, a kegyúri kötelezettség fennáll az ilyen épültre is. (113.961/923-4. VM.)

Az egyházközség azon tagjai, kik a katolikus iskolaépítéshez való hozzájárulás alól azon a címen vannak felmentve, mert a község területén létező állami elemi iskola fenntartásához közvetlenül hozzájárulnak, a kántortanítói lakás és gazdasági épületek építési költségeihez mégis állami egyenesadójuk után tartoznak hozzájárulni, mert ezen költségek egyházi közszükségletet képeznek, melyeknek fedezésére a hitfelekezet híveinek hozzájárulását egyházi adó alakjában igénybevenni jogosult. (50.163/915. VM.)

Az adókedvezmény az esetben is jár, ha a községi iskolát helyettesítő állami elemi iskola kiadásai fedeztetnek a községi pótagóból. (116/906. KB.)

A felekezeti iskolák támogatása addig, míg a község községi iskolát állíthat fel, a községeknek kötelességük. (23.032/924., 59.593/926. BM. 41.908/927. VM.)

Az iskolafenntartói jogviszony nem változhatik meg azáltal, hogy az uradalom egyes részei elparcelláztatnak. (74.180/924. VM.)

Az érdekeltségi iskolák fenntartása címén a belközségi iskolák fenntar-

tási költségeihez való hozzájárulástól senki sem mentesíthető. (36.146/928. VM.)

Ha az 1868. előtti időből ered a községnek hitfelekezeti iskolai fenntartása és azt az 1868 : XXXVIII. t.-c. életbelépte után is teljesítette, az, hogy néhány éven át ezen iskolai kiadások a költségvetésbe fel nem vették, nem jelenti a kötelezettség jogi megszűntét. (60.384/889. BM.)

Ha egy hitfelekezeti iskola a törvény 25. §-a kapcsán fenntartás nélkül községi iskolává alakítottatott s utóbb ismét felekezetiivé változott át, a fenntartásra nézve a régi jogviszonyok nem élednek fel. (7866/895. VM.)

A népoktatás elsősorban a politikai község feladata és ha ezt helyette hitfelekezeti látja el, úgy a politikai községnek a felekezeti iskolát ebben a működésében támogatnia kell, és ha ezen támogatást a multban teljesítette, ezt a támogatást a jelenben sem tagadhatja meg. Ha ez a támogatás az 50%-os pótdó keretében meg nem valósítható, ez esetben az alispán előterjesztést tehet a pótdó emelésére. De a nyugdíjjárulékból a község terhére eső hányad a 95.000/926. VM. rendelettel meghatározott mértékét meg nem haladhatja. (96.665/929. BM.)

Iskolaépítésre vagy fejlesztésre egyszer nyújtott segélyezésből állandó segélyezési kötelezettség nem származik. (95.775/915. BM.)

A községek által a hitfelekezeti iskola céljaira megszavazott segély felvételére az iskolai helyi hatóság illetékes. (63.001/908. BM.)

Ha a község valamely hitfelekezetnek egyszer már pénzbeli segélyt adott, bármely más felekezetnek segély iránti kérelmét érdemileg el nem utasíthatja. (27.663/893. BM.)

A községnek jelentéktelen hozzájárulása az iskolai kiadásokhoz nem fenntartás, hanem segélyezés és így nem is vonható a törvény 25. §-a alá, még ha a hozzájárulási kötelezettség 1868 : XXXVIII. t.-c. előtti időből ered is. 43.800/890. VM.)

A község nem kötelezhető arra, hogy a hitfelekezeti kiadások címén folytonosan egyenlő nagyságú segélyt adjon. (69.592/889. BM.)

Az a körülmény, hogy a község valamely egyházzal a felekezeti iskola segélyezésének mértéke tekintetében szerződéses megállapodást kötött, nem bizonyíték arra, hogy a község anyagi támogatása a hitfelekezeti iskola részére az 1868 : XXXVIII. t.-c. 25. §-a, illetve az 1868 : LIII. t.-c. 23. §-a értelmében juttatott segély jogi minőségét nem osztaná. (1383/932. EH.)

A község az 1868 : LIII. t.-c. 23. §-a alapján fel van jogosítva, hogy az 1868 : XXXVIII. t.-c. 25. §-nak rendelkezésétől függetlenül is segítséget adjon saját pénztárából a hitközségnek terhei viseléséhez, de erre nem kötelezhető. (39.065/890. VM.)

Ha a gyermekek nem is látogatták az iskolát az egész naptári éven át, ez a körülmény nem szolgálhat okot a hozzájárulás alól való mentesítésre, de ezen kötelezettség csakis azon köteleességekre terjed, melyek az iskola évi rendszeres fenntartásával járnak és nem terjeszthetők ki oly rendkívüli költségekre, melyek pl. új osztály létesítésével és új iskola építésével merültek fel. (3998/927. KB.)

A hitfelekezeti iskolai kötelezettséget nem lehet függővé tenni attól, hogy a földbirtokos a birtokán lévő tankötelesek részére állít-e külön iskolát, vagy a családjában lévő tanköteleseknek tart-e külön magántanítót, nincs azonban abban az esetben akadálya annak, hogy a hitfelekezet képviselője a hitfelekezeti hozzájárulás alól egészben vagy részben ne mentesítse. (91.011/925. VM.)

Az iskola napi tisztogatásáról és fűtési anyagáról való gondoskodás egy-

házközségi iskolai teher, a gyermekekkel takarítást végeztetni nem szabad. (820—0—5/929. VII. d.)

Az 1868 : XXXVIII. t.-c. 25. §-a alkalmazandó a szab. kir. városok, mint kegyurak által fenntartott iskolákra is, de a katolikus iskolák fenntartására vonatkozó kegyúri terhek községi segélyezéssé változtak át (17.100/896. VM.), a községekben, falvakban levő róm. kat. iskolákra fennálló földesúri iskolai kegyuraság helyébe pedig az iskolafenntartó hitfelekezetek egyetemes anyagi kötelezettsége lépett. (17.100/896. VM.)

Valamely rk. hitfelekezeti iskolával szemben teljesítendő szolgáltatásra közjogi kötelezettség nemcsak akkor áll fenn, ha a kötelezettség az 1868 : XXXVIII. t.-c. és az újabb népoktatási törvények kifejezett rendelkezésein alapul, hanem akkor is, ha a kérdéses kötelezettség még 1868. év előtti közjogi alapon fennállott és azt az 1868 óta követett állandó gyakorlat is fenntartotta. (29.717/923. VM.)

Ha a községben kizárólag és állandóan hitfelekezeti jelleggel bíró iskola állott fenn, a község az ily rendeltetés céljából a használat időtartamának meghatározása, illetve visszavonás kikötése nélkül szerződéses kötelezettség alapján átengedett ingatlanokat a hitközségtől mindaddig, míg az a kérdéses ingatlanokat (iskolaépület) rendeltetésüknek megfelelően, vagyis a rk. felekezeti iskola céljaira használja, egyoldalúan vissza nem vonhatja és így, ha bizonyítottak is volna tekinthető, hogy a kérdéses ingatlanok a község tulajdonát képezik, ez a körülmény nem szolgálhat jogos alapul arra, hogy a kérdéses ingatlanok visszaszolgáltatását követelhesse. Azért mert a község a telekjegyző-könyvbe felvett ingatlant az 1868 : XXXVIII. t.-c. hatálybalépte utáni időben engedte át a hitközségnek, e törvény 25. §-a második bekezdésében foglaltakra sikeresen nem hivatkozhatik. (2337/909. C.)

Ha a község nyári menedékházat állít fel, de erre nincs külön helyisége, az egyházközség köteles erre a célra iskoláját átengedni. (44.000/892. VM.)

A hitközségi megadóztatottak a hozzájárulás meghatározása és kivétele ellen felszólalhatnak s a szolgáltatások túlmagassága vagy a megadóztatás ellen törvényes alakban óvást emelhetnek. (5763/882. VM.)

Hitfelekezeti iskolák építési ügyeiben a közigazgatási bizottság rendelkezleg he nem folyhat, tartozik azonban az illetékes hitfelekezeti hatóságoknak ily ügyekben hozott jogérvényes határozataik végrehajtásában segídezni. (8483/889. VM.)

A hitfelekezeti adók ügye semmi vonatkozásban sem tartozik a polgári bíróságok hatáskörébe, még abban az esetben sem, ha a felek abba beleegyeztek volna is. A hatáskör kérdése hivatalból vizsgálándó, az eljárás azonnal megállítándó és a felek a közig. hatóságokhoz utasítándók. (Curia 8754/892.)

Felekezetenkívüliek hitfelekezeti iskolájárukában I. fokon a közig. bíróság határoz. (1896 : XXVI. t.-c. 49. §.)

Saját hitfelekezeti tagjaiktól követelt hitfelekezeti iskolai adózás kérdésében a közigazgatási bíróság előtti panasznak helye nincs. (2557/926. KB. K. végz.)

Az ingatlan haszonélvezetének és az azzal kapcsolatos munkálatok teljesítésének elbírálása végső fokon a VM. döntése alá tartozik. (1271/925. KB.)

Minden a közadók módjára behajtott követelésre nézve annak a kérdésnek elbírálása, hogy az arra illetékes hatóság jogérvényesen állapította-e meg a követelést, a közigazgatási bizottság adóügyi bizottságának hatáskörébe tartozik, melynek határozata ellen a közig. bírósághoz van panasznak helye. (600/927. PM.)

Rk. hitfelekezeti iskolaadó ügyekben I. fokon az egyházközségi tanács,

mint iskolaszék, II. fokon az egyházmegyei főhatóság, III. fokon a VM. határoz. (110—05/176—929. VM.)

A községi iskola céljaira a hitfelekezeti iskolát fenntartókra kivetett és sérelmesnek vélt adó ellen, illetve kedvezmény megadása tárgyában a közigazgatási bizottsághoz és ettől a közigazgatási bírósághoz van fellebbezésnek, illetve panasznak helye. (1896 : XXVI. t.-c. 50. § 4.)

A községek ingatlan vásárlása akkor is illetékköteles, ha az ingatlan iskola céljára szolgál. (3530/927. P.)

Tanyai iskola részére szerzett ingatlan kisajátítása illetékmentesen nem eszközölhető. (13.000/929. P.)

Tankötelesek törzskönyvezése fejében járó fizetés szolgálati járandóság, mert a tanító ezt a munkát törvényes rendelkezés alapján, szolgálati viszonyt létesítő hivatalos megbízás folytán végzi, tehát az ilyen fizetések után kiállított nyugták illetékmentesek. (6312/930. P.)

Ha az állami iskola igazgatója az iskola részére vállalt kőműves munkát vállalati összegét a szerződési illeték lerovása nélkül az iskola pénztárából kifizeti és ez az illeték a vállalkozótól be nem hajtható, akkor az illetékért az iskola igazgatója felelős. (12.505/929. P.)

Ha az iskola tévesen nem a tulajdonos egyházközség, hanem a tanító nevére van telekkönyvezve, ennek a téves telekkönyvnek a kiigazítása után bejegyzési illeték kiszabásának nincs helye. (30.450/912. P.)

Az olyan hagyomány, amelynek célja a magyar nyelv tanításában sikeresen működő tanítók megjutalmazása és segélyezése, illetékmentes, mert azt közoktatási célt szolgálónak kell tekinteni. (11.626/914. P.)

Bármely hitfelekezet által fenntartott nyilvános jellegű iskola részére akár az állam, akár a város (község) által adott segély felvételéről kiállított nyugta illetékmentes. (2851/901. P.)

A községi iskolai alapot a személyes mentesség megilleti. (2667/911. P.)

Magánegyesületek által fenntartott iskolák részére nyújtott városi, illetve községi segélyek felvételéről kiállított nyugtatványok illetékmentesek. (18.406—904. P.)

Bármely olyan társulatra, amely államhatóságilag elismert nyilvános jellegű és az államtól rendes évi segélyben részesülő iskolát tart fenn, az illetékmentesség, mint iskolafenntartó testületekre, de csakis abban a minőségben terjed ki. (16.734/900. P.)

Az egyházközség által a község részéről iskolafenntartás céljára nyújtott segélyről kiállított nyugták illetékmentesek, mert úgy a község, mint az egyházközség a rájuk bízott közcél érdekében járnak el. (29.699/912. P.)

Az egyházközség által követelt iskolaadó törlése iránt azon a címen beadott fellebbezés, hogy az illető az Egyháznak nem tagja, illetékmentes. (31.969/912.)

Felekezeti iskolaszékhez kifizetés végett benyújtott számlán a számlailletéken felül nyugtailletéket nem kell leróni, mert az iskolaszék nem hatóság. (4300/930. P.)

Az iskolai igazgató számadása alá nem tartozó átalány terhére eszközölt szállítások után a számlailletéken kívül a szállítási szerződési illetéket is le kell róni. (8409/929. P.)

Tanerók fizetése.

Ha a tanító választása jogérvényes jóváhagyást nyert, az iskolafenntartó köteles neki a javadalmi jegyzőkönyv alapján az állással kapcsolatos helyi javadalmakat csonkítatlanul kiszolgáltatni. Az 1907. XXVII. t.-c. 7. §-a megengedi, hogy a tanítói fizetés egy része terményekben is kiszolgáltatható legyen, de azzal a kikötéssel, hogy ezen járandóságokat az iskolafenntartó maga, a tanerő közbejötté nélkül szedesse be s azt a megállapított időben, mennyiségben és a termények átlagos minőségében előleges részletekben szolgáltatassa ki. Azonban az iskolafenntartó szavatossága csak a díjlevélben és a javadalmi jegyzőkönyvben megállapított mennyiségig és értékig terjedhet.

Ha az iskolafenntartó igazolt szegénysége miatt nem tudja biztosítani az egész fizetést, úgy a hiány pótlására államsegély kiutalását kérheti a vallásügyi minisztertől, aki megállapítja a fizetés azon részét, melyet az iskolafenntartó köteles biztosítani, s csak a hiányzó pénzt szolgáltatja ki államsegélyképen.

A tanító javadalma állhat készpénzből, terménybeli járandóságból, földbirtok jövedelméből és szolgálmányokból.

Hitfelekezeti tanítónak tekintendő az a tanító, és így a szolgálati illetménye a jövedelemadó alól mentes, akit állásában a hitfelekezet megerősít. Az a körülmény, hogy az illetményt ki fizeti, közömbös. (15.769/928 PM.)

A megállapított tanítói helyi javadalmakat önkényesen, a szerzett jogok sérelmével megcsonkítani nem lehet.

A tanítói javadalom közigazgatási biztosítása a közigazgatási bizottság által jóváhagyott javadalmi jegyzőkönyvben történik. (1885/921. K. közig. biz. végz.)

A tanító díjazásáról a törvény értelmében a község gondoskodik. (1868 : XXXVIII. t.-c. 33. §.)

Az egyesületek, társulatok és magánosok által fenntartott elemi iskoláknál alkalmazott tanítókat megillető illetmények ugyanolyan módon, mint a községi és hitfelekezeti tanítóké közigazgatásilag biztosítottak. (700/922. VM. r. 7. §.)

Egykor hitfelekezeti, de utóbb községivé lett népiskolánál elkülönített kántori és tanítói állás oly elbírálás alá esik, mint a hitfelekezeti iskolai kántor-tanítói állás. (77.913/924. VM.)

Az ingatlan haszonélvezet kiegészítő része a tanítói javadalomhoz tartozó ingatlanok megművelése is. (121/925. K. Közig. bír. it.)

Az 1920 : XXXVI. t.-c. 84. § szerint «Ennek a törvénynek alapján az állam részére megszerzett ingatlanokat földbirtokpolitikai célokra is kell fordítani; nevezetesen ily cél a földeknek az egyházközségek számára való átengedése abból a célból, hogy rendes lelkészeik és tanítóik javadalmazására szolgáló javadalmi földeket létesíthessenek, illetőleg a meglevő ily földeket a megfelelő nagyságra kiegészíthessék.»

Földhaszonbérletből és annak kiegészítő részéből származó termények nem tartoznak a természetbeni járandóságok alá. (4214/925. KB.)

Ha a tanítói földek megmunkálása az egyházi főhatóság és a VM. hozzájárulásával megváltatott, az rendszerint többé természetbeni munkává vissza nem állítható. (865—11—2930/929. VM.)

A tanítók által tanítói minőségben bírt földek után sem a tanító, sem a telekkönyvi tulajdonos, iskolafenntartó testület községi pótagával meg nem róható. (778/900. KB.)

Az szolgálmányokat, azaz a természetbeni munkát az iskolafenntartó vagy természetben, vagy a munka folyó értékében köteles kiszolgáltatni. (15.869/923. VM.)

Ha a természetbeni járandóságot a szolgáltatók az esedékesség idejében természetben akarják szolgáltatni, ettől eltérő módon történő szolgáltatásra kötelezni nem lehet. (95.776/924. VM.)

Az iskolafenntartó a terménybeli járandóságokat saját költségén köteles a tanító lakására szállítani. (700/922. VM. 11. §.)

A terményjárandóságokat az iskolafenntartók a törvényes mértékben kötelesek kiszolgáltatni. (90.907/1927. VM.)

Hogy a tanító a termény helyett annak a javadalmi jegyzőkönyvben megállapított készpénzbeli egyenértékét vette fel már megválasztása óta, nem nyújt jogalapot arra, hogy attól az időponttól kezdve, mikor a tanító ennek a terménybeli járandóságnak természetben való kiszolgáltatását követeli, az iskolafenntartó azt megtagadja. (3159/923. K. Közig. bír. it.)

Ha a termények a törvény által előírt átlagos minőségnek nem felelnek meg, hatósági beavatkozásnak van helye. (10.000/894. VM.)

Ha egyesek egyházközségi adójukat, vagy párbéjjárandóságukat nem is szolgáltatják be, azért a tanítói járandóságokat az egyházközség köteles pontosan és hiánytalanul kifizetni. (1907 : XXVII. t.-c. 10. §.) Azonban az egyházközségnek a kiszolgáltatásnál való szavatossága csak a díjlevélben megállapított értékig terjed, azt köteles a tanerőnek készpénzben kiszolgáltatni, megmarad azonban a joga, hogy a kötelezettektől a párbért behajtva, a kifizetett összeget abból magának megtérítse.

Községesítés esetén a községi elemi iskolai tanítói állás helyi javadalma címén a politikai község ugyanazt az értékeket tartozik biztosítani, mint amennyit az egyházközség biztosított a felekezeti iskolai kántortanítói állás javára. (856—40—2221/930. VM.)

A törvénynek az a rendelkezése, hogy az iskolafenntartó a tanítói természetbeni járandóságokat úgy köteles kiszolgáltatni, hogy az évi utolsó részlet legkésőbb az év november hava végén a tanítónak átadja, a naptári évek szerinti szolgáltatást feltételezi. (3173/928 K. Közig. bír.)

A községi vagy hitfelekezeti rendes tanítói fizetés egy részének terményekben való kiszolgáltatása csak oly feltétel alatt engedtetik meg, ha az előre megállapított terményeket az iskolafenntartó a tanító közbejötté nélkül szedeti be és szolgáltatja ki neki, az utolsó részletét november hava végéig. Ha ez nem a megszabott módon, időben, mennyiségben, minőségben történik, vagy ha a tanító a gazdálkodással felhagy, köteles annak értékét piaci árban készpénzben kifizetni. (1907. XXVII. 7. §.)

Ha a terményjárandóság hatóságilag változtatik át készpénzjárandósággá, az értékeységnek készpénz ellenére ítélendő meg és fizetendő. (89.559/927. VM.)

A megváltás címén fizetendő pénzösszeg állandóan a tanítói járandóság eredetileg készpénzből álló részének jogi természetével bír. (2203/917. Közig. bír. it.)

A váltság szerződés, megegyezés az érdekelt felek között csak abban az esetben érvényes, ha ahhoz a népoktatási hatóságok hozzájárultak. (129.563/922. VIII. b. VM.)

Egyházi és világi hatóságokhoz be nem mutatott egyezségekre hivatkozni nem lehet. (881/922. K. K. b. vég.)

Az egyezés csak a bejelentés és javadalmi jegyzőkönyvbe való bevezetés mellett joghatályos (2019/924. K. KB. végz.)

Ha az iskolafenntartó egyházközség az 1907 : XXVII t.-c. 7. §-ának rendelkezése ellenére a tanítói fizetés részét képező terményeket és szolgáltatásokat nem kellő időben, mennyiségben vagy minőségben szolgáltatja, köteles ezek helyett a megfelelő értéket kifizetni. De ezt hivatalból a közigazgatási bizottság is elrendelheti, ha a főszolgabíró jelentéséből meggyőződik azok rendetlen behajtásáról. A termények és szolgáltatások értékelését a piaci átlagos árak alapján kell megállapítani.

A felekezeti népoktatási nyilvános tanintézeteknél alkalmazott tanszemélyzet készpénzilletményeinek megállapítása tárgyában végső fokon a vallásügyi miniszter határoz, akinek határozata ellen a közigazgatási bírósághoz panasznak nincs helye. (53/1916—24. HB.)

A helyettes tanerők fizetése az egyházközség terhére képezi.

A közig. bizottság az illető közig. járási község által a törvény értelmében felügyeltet arra, hogy a tanítók fizetése rendesen kiszolgáltassék. (1876. VI. t.-c. 30. §.)

Ha a tanító fizeti a földadót, akkor a föld jövedelmének értékét nem lehet a IV. oszt. kereseti adóalaphoz (a tanítói fizetéshez) számítani.

A tanítói illetmények és a szolgáltatati viszonyból származó egyéb járandóságok nyugtái bélyegmentesek. (1930 : XXIV. t.-c. 22. §.)

Ha az egyházlátogatási okmányban a község köteleztetik a kántortanítói lakás és iskola helyiségeinek fenntartására, a felmerülő költségeket a község minden adófizetője valláskülönbség nélkül viselni tartozik. (11.981/896. BM.)

Az iskolafenntartó hitközség a tanítói lakás hiányait tartozik rendbehozni. (22.046/915. VM.)

A tanítói lakásokra vonatkozó törvényes adómentesség a kántorlakásokra ki nem terjeszthető. (9629/895. KB.)

Oly iskoláknál, melyeknél több természetbeni lakás van és ezen lakások nincsenek álláshoz kötve, a lakásokat az iskolaszék utalja ki az egyes tanítók részére. Ahol azonban a lakások állásokhoz vannak kötve, azt az iskolaszék nem utalhatja ki másnak.

A tanítói javadalomhoz tartozik két szoba konyhás lakás a megfelelő mellékhelyiségekkel. A lakáshoz legalább $\frac{1}{4}$ hold kert is jár, azonban a kert-illetmény vagy kertváltás csak azokat a tanítókat illeti, akik természetben kapnak lakást.

Férjes tanítónőknek a törvényszerű lakbér akkor is jár, ha férjüknek mint tanítónak van is lakása. (4790/923. ME.)

Ha az óvoda vagy állandó menedékház fenntartására az egyházközségi hívekre kivetett 3% pótdadó nem elég, az egyházközség a fenntartási költségek felét államsegélyként kérheti. (1913 : XL. t.-c. 18. §.)

A tanszemélyzet és egyéb alkalmazottak illetményeit az iskolafenntartó egyházközség viseli, amire indokolt esetben a vallásügyi miniszter fizeteskiegészítő államsegélyt engedélyezhet.

Államsegélyt nem élvező nem állami elemi népiskolai tanítóknak a gyermekei és feleség után az iskolafenntartóval szemben igényük van családi pótlékra, ha a törvényes kellek fennállanak. (700/922. VM.)

A segédtanító is jogosult családi pótlékra. (7000/1925. ME.)

Családi pótlékra jogosult férfinak a vele közös háztartásban élő feleség után is igénye van, mely a gyermek pótlékával egyenlő összegű. (6700/918. ME. XVI. p.)

Az állami elemi népiskoláknál, a pénzügyi és földművelésügyi miniszterium által fenntartott vagy segélyezett kincstári elemi iskoláknál alkalmazott

tanítók és tanítónők részére családi pótlék jár, mely úgy az állandó, mint az egyszersmindenkorra szóló ellátások megállapításainál számításon kívül marad.

Családi pótlék jár a fizetéskiegészítő államsegélyben részesülő nem állami elemi népiskoláknál alkalmazott rendes tanítóknak és tanítónőknek, ha az államsegélyhez kötött összes feltételek megfelelnek. (1917 : IX. 14. §.)

A tanítónak javadalma még az állással egybekötött földbirtók haszonélvezete, továbbá a kegyúr vagy politikai község által természetben vagy készpénzben adott deputátumok (gabona, bor, fa, széna, készpénz), továbbá a világháborúban résztvevő tanítóknak költségvetésileg megállapított 7.20 pengőnyi havi hadipótléka.

A törvényesen bevett egyházak (hitfelekezetek) által egészben vagy részben fenntartott elemi iskoláknál alkalmazott tanítók (kántortanítók) illetményének azt a részét, amely az iskolafenntartók részéről a tanítóknak (kántortanítóknak) készpénzben jár és amelynek fizetése a törvényesen bevett egyházakat (hitfelekezeteket) — tehát nem a politikai községet, vagy más fenntartót terheli, az iskolafenntartók kérésére az 1934. évi október hó 1-től kezdve a m. kir. központi illetményhivatal utalványozza az iskolafenntartók részére. Az iskolafenntartó köteles a m. kir. központi illetményhivatal által kiutalt összeget a tanítóknak teljes egészében haladéktalanul kifizetni s azt más célra fel nem használhatja. (7210/934. 1. §. ME.)

Községi tanítók által fizetések fejében haszonélvezett földek után járó egyenesadókat a haszonélvező tanítók tartoznak fizetni. (8075/906. P.)

Felekezeti tanítók által fizetés fejében haszonélvezett s az egyházközség tulajdonát képező földek után járó egyenesadókat a haszonélvező tanítók tartoznak fizetni. (9952/906. P.)

Ha az Egyház által a tanítónak természetbeni lakásul átengedett helyiséget a tanító bérbeadja és a bért ő, nem pedig az Egyház kapja, az Egyházat a házadó fizetésére kötelezni nem lehet. (20.937/915. P.)

A felekezeti tanító az egyházközség épületében birt tanítói lakásnak nem haszonélvezője, hanem csak használója, tehát a házadót nem lehet tőle követelni. (16.489/925. P.)

A tanítói lakásokat állandó házadómentesség nem illeti meg. (640/926. P.)

Az iskolaépületben levő tanítói lakásra a házadómentesség nem terjed ki. (9978/925. P.)

A felekezeti tanítók búzában járó illetményeinek pénzbeli értéke a helyi viszonyoknak megfelelően állapítandó meg és nem alkalmazható rájuk a K. H. Ö. 16. § (1) bekezdéséhez fűzött utasítás (8) bekezdésének 4. pontja alapján a gazdasági alkalmazottak kereseti adójának tárgyában kiadott 8700—VII./931. sz. rendeletben foglaltak. (1788/932. P.)

Tanítóknak az iparosok oktatásáért járó tiszteletdíja az alkalmazottak kereseti adójának tárgyát képezi. (792/898. P.)

A tanító a javadalmas földnek nem használója, hanem haszonélvezője, tehát vagyonadó köteles. (24.165/930. P.)

Ha egy tanító részére régi iratok a községben lakó összes házastársak után biztosítják a párbért, ezt mint tanítói illetményt valamennyi hitfelekezeti házastárs, lakos megfizetni köteles. (54.018/925. VM.)

A párbérszolgáltatások személyhez kötött kötelezettségek, azokat a hitközségnek azért megváltani, hogy ezen összegeket is az egyenlő teherviselés kivetésé alapjávé tegye, illetve az iskolafenntartási költségek közé felvegye, nem állhat módjában, mivel ezáltal átjátszana bizonyos fizetési kötelezettsége-

ket olyanokról, akik arra szerződésszerűen kötelezettek, olyanokra, akik az illető terhet sohasem viselték. (6129/917. VM.)

A megváltott párbér váltságösszegét a hitfelekezeti iskolaadóban a kegyúr kivételével minden egyházközségi tag egyenlően viselni tartozik. (97.650/928. VM.)

Az iskolafenntartó egyházközség tagjainak párbérszolgáltatásai jogilag az egyházi adózás körébe tartoznak s ezért végső fokon nem a közigazgatási bíróság, hanem a vallásügyi miniszter hatáskörébe tartozik a döntés. (4400/925.KB.)

Tanítók javadalmazásának javítására rendelt hagyományok illetékmentesek, mert a tanító a közoktatás érdekében működve, a javadalmazására fordított összeg közoktatási célra fordítottnak tekintendő. (91. sz. ejh.)

Az egyházközséggel szemben a tanítói fizetés hátráléka erejéig bekebelezett zálogjog bejegyzése után illetéket követelni nem lehet. (6153/913. P., 26.156/913. P.)

Felekezeti tanító fizetésének gyarapítására szolgáló ajándékozás illetékmentes. (175. sz. ejh.)

Néptanítók kérvényei aziránt, hogy hátrálékos orgonadíjaik közigazgatási úton behajtassanak, illetékmentesek. (8702/890. P.)

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter rendelete arról, hogy a javad. jegyzőkönyvekben és díjlevelekben vállalt készpénzjárandóságoknak bizonyos mérvű valorizálását legalább a politikai és egyházközségekre és a kegyuraságokra nézve jogalap hiányában, gyakorlati és célszerűségi szempontok miatt sem eszközölheti. (11.753/928. VIII/b. ü. o. VM.)

Kántor.

A kántornak az istentiszteleteknél teljesített egyházi ténykedéseiert joga van az egyházhatóságilag jóváhagyott illetményeinek élvezetére: a rendes fizetésre, a természetbeni járandóságokra és stólailettekre. Ha állása a tanítói állástól függetlenül, önállóan szerveztetett, úgy járandóságainak kiszolgáltatása az egyházközség terhet képezi. A kántori járandóság a szervezési okmányban nyer megállapítást s azt a megállapított módon, részletekben és határidőkben kell beszédni és kiszolgáltatni.

Ha a községi elemi iskolai tanítói állás szervezetileg kapcsolatos a kántori teendőkkal, a kántori funkciók díjazásának egyenértéke az 1923 : XXXII. t.-c. 13. §-a értelmében szintén beszámítandó helyi javadalmat képez, mert az ilyen szervezetileg egységes állás ugyanolyan elbírálás alá esik, mint a hitfelekezeti elemi iskolai kántortanítói állás. (77.913/924. VM.)

Ha a hitfelekezeti iskolatanító az 1868 : XXXVIII. t.-c. 114. §-ának 3. bekezdése értelmében a kántori teendőket is végzi, a tanítói fizetés megállapításakor a tanítói és kántori járandóságok együttesen tanítói fizetésnek veendő. (1893 : XXVI. t.-c. 8. §.)

A kántortanító javadalmazásához tartozó földterület után kivetett földadó fizetésére a kántortanító kötelezett, mert a földterületnek a tényleges birtokosa adózás szempontjából a kántortanító. (12.045/931. P.)

A lelkési lakásokra vonatkozó törvényes adómentesség a kántori lakásra ki nem terjeszthető. (9629/895. P.)

A kántori lakások sem az új, sem a régi adótörvények szerint a házadó alól felmentve nem voltak. (8296/913. P.)

Ha a kántornak, özvegyének és árváinak nyugdíj- és neveltetési járu-lékaira nézve az egyházközséggel szemben nincs igénye, beléphet valamely nyugdíjintézetbe, melynek díjait az egyházközség előlegezi, de azt a tanító fizetéséből magának megtérítheti.

Kántortanítói párbért a különben községi pótdómentességet élvező állami és községi tisztviselők is tartoznak fizetni. (16.868/924. VM.)

Kántori párbér behajtására vonatkozó végrehajtási jegyzőkönyvek illetékmentesek. (11.815/891. P.)

Hitfelekezeti népiskolai kántortanító köztisztviselő. Illetményei iránti igényének elbírálása a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik. (9/931. HB.)

Az egyházközség terhe az önálló szervezett kántori állás javadalma is,

A kántortanítói illetmény behajtása akkor is közigazgatási útra tartozik, ha ez nem a község vagy hitfelekezet, hanem az egyes községi vagy hitfelekezeti tagok ellen lép fel. (39.235/896. IM.)

Az adók,

Az egyházközségi költségvetés fontos kiadási tételei az állami és községi adók, amelyeket az egyházközségnek a tulajdonát képező ingatlanok és haszon-hajtó jogok után kell teljesíteni.

Földadót kell fizetnie a földek, rétek, szőlők stb. után.

Vannak azonban olyan ingatlanok, amelyek állandóan vagy ideig-lenesen mentesek az adózás alól.

Földadó.

100/927. PM. 10.000. sz. végr. ut.

1. §. Tárgya minden gazdaságilag használható földterület, habár tényleg más célra fordítatik is.

2. § 5. p. Nem tárgyai a földadónak a temetkezési helyek. (Csak addig, míg temetkezés céljára szolgálnak, valamint elhagyásuk után 40 évig, feltéve, hogy ezen idő alatt gazdasági művelés alá nem vonják. A temetőnek még csak kijelölt terület a tényleges használatba vételig, földadó tárgya); a nyilvános jellegű gazdasági iskolák mellett létesített fa- és szőlőiskolák, ha ezek tanítási célra szolgálnak.

6. p. Nem tárgyai a földadónak a tudományos, közhasznú vagy jóté-kony (emberbaráti) egyesületeknek és intézeteknek közvetlen céljaikra szolgáló és nem kereskedés vagy jövedelemszerzés céljából fenntartott kertjei.

Ideiglenes adómentességben részesülnek azok a terméketlen földek, amelyek rendkívüli költséggel lettek termőföldekké; erdősítések, amelyek eddig földadó alá nem eső kopár területeken létesítették, az erdősítés befeje-zésétől számított 20—40 évig; továbbá a talaj megforgatása után ültetett szőlők.

Az adómentességre vonatkozó igényt a használhatóság beállta után egy évre kell a községi előjárásnál vagy a városi adóhivatalnál bejelenteni.

22. §. A földadó kulcs a pengőértékben megállapított kataszteri tiszta jövedelem 20%-a.

Elemi csapás esetében a kár bejelentését annak beálltától számított 8 nap alatt kell bejelenteni. Az nem érinti az adókedvezményt, hogy a föld saját keze-lésben vagy haszonbérben van-e.

Házadó.

200/927. PM. sz. 20.000. végr. ut.

Házadót kell fizetni azok után az épületek után, amelyeket az egyházközség tulajdonában tart és amelyeket haszonélvezetben ad át javadalmazás fejében.

A házadónál is van állandó és ideiglenes adómentesség.

Ideiglenes adómentességre vonatkozó feltételek ugyanazok, mint a magántulajdonnál. Adótörlesztés egészben vagy részben kérhető a behajthatatlan összegre.

1. §. Házadó alá tartoznak a lakóházak és más állandó jellegű épületek, ha falazatuk a földben vagy a földön nyugszik.

2. § 1. p. Állandóan adómentesek a házadó alól a törvényesen bevett vagy elismert vallásfelekezeteknek a nyilvános istentiszteletre szánt épületei, illetőleg épületeinek kizárólag és állandóan e célra szolgáló részei (templomok, imaházak), továbbá a vallásos áhitatoskodás céljára szolgáló, de a templomok vagy imaházak fogalma alá nem tartozó különálló kápolnák és hasonló épületek, a lelkészeknek bérfizetés nélkül átengedett lakások és végül Magyarországon letelepülési engedélyt nyert szerzetesrendek úgy férfi mint női kolostorainak az a része, amely kizárólag a rend tagjainak használatára szolgál.

Ut. 2. Valamely hitközség (egyházközség) tulajdonában levő imaházat megilleti az állandó adómentesség akkor is, ha az imaház oly községben van, amelyben a hívek nem alkothatnak önálló egyházközséget.

Ut. 3. Az olyan imaházat, amely nem az egyházközség, illetve hitközség, hanem magánegyén tulajdonát alkotó épületben van, nem illeti meg az állandó adómentesség akkor sem, ha azl bérbeadás nélkül használják imaház céljára.

Ut. 4. A lelkészlak adómentessége csakis arra az épületre, illetve épület-részre szorítkozik, amely az elsőfokú egyházi hatóságot gyakorló, vagy abban résztvevő lelkészeknek és segédlelkészeknek hivatali állásával járó természetbeni lakásul szolgál, tehát pl. a plebániaépületre, de nem terjed ki az adómentesség a lelkészek magántulajdonában lévő, habár általuk lakott házakra és a nem elsőfokú egyházhatósági teendőket végző lelkészeknek természetbeni lakásaikra, valamint a plebániaépületben nem a plebános rendelkezésére, hanem más célra szolgáló helyiségekre. Az a körülmény, hogy az elsőfokú egyházi teendőket végző lelkész esetleg a másodfokú egyházi hatóság gyakorlásával is megbízott, természetbeni lakásának az előzőek szerint állandóan adómentes voltát nem szünteti meg.

4. p. Állandóan mentesek a házadó alól az egyházi hatóságok épületeiben kizárólag hivatalos célokra használt helyiségek.

5. p. Állandóan mentesek a házadó alól a nyilvános tanintézetek, ha nem vállalatyszerűek, a nyilvános kisdédóvók, a közművelődési épületek, stb.

9. p. Állandóan adómentesek a házadó alól a nyilvános (köz)kórházak és gyógyintézetek, stb.

10. p. Állandóan mentesek a házadó alól a szegénysorsú tanulók, az árvák, a szegények, valamint nyilvános tanintézeteknél a növendékek elhelyezésére szolgáló épületek, ideértve a tanonc-otthonokat is.

11. p. Állandóan mentesek a házadó alól a halottasházak, mauzoleumok, kripták.

4. §. Megszűnik az említett épületek adómentessége, ha rendeltetésüktől

elvonatnak, ha más célra használatnak, a kérdéses épületek a kérdéses célokra kibéreltettek vagy másoknak bérbeadattak.

22. §. Adótörlésnek van helye az adóév folyamán adómentessé vált épületek (épületrészek) után attól a naptól kezdve, amelyen a mentességet megállapító körülmény beállott.

8. §. A házadó alapja bérbeadott épületeknél az épület s az esetleg hozzátartozó házi kert után az adóévet megelőző utolsó évnegyedben járó nyers házbérbéjövedelemnek egy teljes évre átszámított összege.

9. §. A bérbe nem adott épületek, illetőleg épületrészek adóalapja a tényleg bérbeadottakkal történt összehasonlítás útján megbecsült haszonérték.

11. §. Kulcsa a házadó alapul szolgáló nyers bérbéjövedelem, illetőleg a bérbe nem adott épületeknél és épületrészeknél az összehasonlítás útján megbecsült haszonérték után házadó fejében fizetendő Budapesten 17%, törvényhatósági joggal felruházott és rendezett tanácsú városokban 16%, egyéb helyeken 14%.

Házadópótlék az alapul szolgáló haszonértéknek, illetőleg nyers házbérbéjövedelemnek 2.5%-a.

Kereseti adó.

300/927. PM. sz. és 30.000. sz. végr. ut.

1. §. A kereseti adónak két neme van: az általános kereseti adó és az alkalmazottak kereseti adója.

2. §. 1. p. Általános kereseti adó alá tartozik mindaz a jövedelem, amely az ország területén bárki által folytatott ipari és kereskedelmi ügyletből; 2. p. mely az ország területén bárki által folytatott szellemi és bármi más haszonhajtó foglalkozásból származik.

3. §. Az alkalmazottak kereseti adója alá tartozik az ország területén levő egyénnek akár belföldön, akár külföldön élő munkaadóval szemben fennálló szolgálati vagy munkabér viszonyból fennálló jövedelme.

16. §. A kereseti adó alapjába nem tartoznak a szolgálati és munkabérviszonyból származó azok a járandóságok, amelyek meghatározott hivatali illetőleg szolgálati kiadással vannak egybekötve.

4. §. Nem tartoznak kereseti adó alá a mező- és erdőgazdasági termelés és mellékiparágak jövedelmei, ha ezek feldolgozás nélküli való eladásra szorítkoznak; a házadó alá eső jövedelmek; a társulati és tantiemadó alá eső jövedelmek.

12. §. Alapja általános kereseti adónál az adóévet megelőző évben elért tiszta jövedelem.

16. §. Az alkalmazottak kereseti adójának alapja az adóévben élvezett fizetés, stb., szolgálati viszonyból származó járandóság, nyugdíj, kegydíj, stb.

17. §. Kivetési kulcsa 5%, amely a pénzügyminiszter engedélyével 10%-ra emelhető fel.

Tételei a fizetési ívek fejlapján már kiszámítva találhatók.

Társulati adó.

400/927. PM. sz. rend.

1. §. Társulati adót kötelesek fizetni a Magyarországi területén székelő részvénytársulatok, szövetkezetek, részvényekre alakult betéttársaságok, bányatársulatok, az állam, törvényhatóságok és községek vállalatjai, közúti és helyiérdekű vasútak, a takarékpénztárak.

11. §. Az adókimutatás alapja az adóévet megelőző évben lezárt, adóköteles nyereség.

19. §. Kulcsa az évi nyereség 16—30%. Korlátozott felelősségű társaságoknál a társulati adó kulcsa 10%.

Jövedelem- és vagyonadó.

500/927. PM. sz. rend.

1. §. Jövedelemadót kötelesek fizetni magyar állampolgárok összes jövedelmeik után, ha a magyar állam területén laknak, vagy itt rendes lakásuk van; külföldön lakó magyar állampolgárok a magyar állam területéről származó jövedelmeik után; külföldi állampolgárok, ha a magyar államterületén laknak... összes jövedelmeik után; stb. Az egyházak, egyházközségek, káptalanok, szerzetesrendek, nem alanyai.

2. §. Mentések az uralkodó pár, diplomáciai képviselők, nemzetközi jog alapján igényrementesek.

Alapja az adóévet megelőző naptári évben elért adóköteles tiszta jövedelem. Maximum és minimum adótételekben van megállapítva. 1200—340.000 pengőig 14—90.000 pengőig, innen 1,200.000 pengőig 28.5%—44%.

23. §. Vagyonadót kötelesek fizetni általában mint a jövedelemadónál az adóköteles vagyon után.

32. Az adó alá eső vagyont az adóévet megelőző naptári év utolsó napján meglevő állaga szerint kell bevallani, illetőleg összeírni.

41. §. A vagyonadó tételekben van megállapítva. 5000—2,000.000 pengőig 6—200.000 pengő.

Alkalmazottak különadója.

7400/930. PM. rend.

Az alkalmazottak különadóját tartoznak fizetni azok, akik az alkalmazottak kereseti adója alá és tantiemadó alá esnek. Mentések azok, akiknek heti 30 P-t, vagy havi 120 P-t jövedelmük nem haladja meg. Tételei heti 30—2500 P-ig 0.50—625 P, ezen túl az illetmény 25%-a; illetve havi 120—10.000 P-ig 2—2500 P, ezen túl az illetmény 25%-a.

Rokkantellátási adó.

700/927. PM. sz. rend.

Rokkantellátási adót tartoznak fizetni a földadó, házadó, társulati adó, kereseti adó, jövedelem- és vagyonadó fizetésére kötelezett személyek, az adóévi jövedelem alapján. Mentések, akik ezen adónemnek egyikét sem tartoznak fizetni, továbbá az ellátás tartama alatt a hadiözvegyek, hadiárva és hadi-rokkantak. Tételei: ha az adóalapok együttes összege 10 P, akkor fizetendő 0.20 P. 10—240 P-ig 40 fillértől, 240 pengőn túl 10%.

Közúti adó. (Autóadó.)

15.000/928. PM. rend.

1. §. A közúton sínpálya nélkül közlekedő, személy- vagy teherszállításra szolgáló, illetőleg külön rendeltetésű gépjárműveket és azok pótkocsijait közúti adóval kell megróni.

2. §. Alapjául a motorkerékpároknál és — az autobuszok kivételével — a személyszállító gépkocsiknál a forgalmi engedélyben megadott löerők száma, egyéb járműveknél a megadott önsúly szolgál.

Mezőgazdasági kamarai illeték.

A mezőgazdasági kamara olyan kiadás fedezésére, amelyet saját bevétele, vagy állami hozzájárulás nem fedez, a földm. min. jóváhagyásával mezőgazdasági kamarai illetéket vethet ki. (1920 :XVIII. t.-c. 47. §.)

Fizetendő a földadó alá eső mezőgazdasági földbirtokok földadója és az ilyen földbirtokok haszonbérletnek kereseti adója után, de legfeljebb az illető állami adó 4%-ig terjedhet.

Kereskedelmi és iparkamarai illeték.

73.624/923. PM. rend.

Fizetni kötelesek mindazok, akik az ipartörvény értelmében kereskedőknek vagy iparosoknak tekintendők, ipari és kereskedelmi vállalatok, keresk. társulatok, részvénytársaságok, szövetkezetek, stb. Alapja az ált. keresetiadó alapjául megállapított adóköteles jövedelem, társulati adó, jutalékok utáni különadó. Kulcsát a keresk. és iparkamara évi költségvetésének megállapítása alkalmával teljes ülésben határozza meg.

Községi pótdadó.

1886 : XXII. t.-c. és 1929 : XXX. t.-c.

138. §. 2. p. Mentések a községi pótdadó alól a lelkészek azon javadalmaikra nézve, melyeket az illető egyházközségben viselt lelkési hivatalok után élvez.

A községi költségvetés kiadásainak fedezetéül az 5%-os kulcs szerint kiszámított általános keresetiadó jövedelme és mindazok a bevételek szolgálnak, amelyeket az átnézeti kimutatásba a bevételi források közé kell felvenni. Ha ezek a jövedelmek a költségvetés szerint mutatkozó valamennyi kiadást nem fedeznék, a község a szükséghez képest, de legfeljebb 50%-ig terjedhető községi pótdadót vethet ki. Kivetési alap az állami föld-, ház-, társulati és társulati különadó. Rendezett tanácsú városok, továbbá kis- és nagyközségek számára az 50%-on felüli pótdadót is lehetővé tette az 1927 : V. 43. és 44. §. Budapesten kulcsa 50%.

Az egyes állami adók után községi pótdadót sem a tanító, sem a telekkönyvi tulajdonos a földek után nem fizet, (778/900. KB.) azonban a működési helyén kívül eső ingatlana után azon községben pótdadó fizetésére köteles, ahol az ingatlan fekszik. (5298/913. KB. it.)

Inségjárulék.

1922 : I. t.-c. 29. §. 185.400/932. BM. sz. rend.

Az inségenyhítés költségeinek fedezésére (1932/3.) a városokban egyszeri inségjárulékot kell kivetni a jövedelemadó, társulati adó és az általános kereseti adó alapján. A járulék kulcsa 20%.

Útadó.

1920 : XXVII. t.-c. 3. §.

A közutak jókarba helyezésére és biztosítására a föld-, ház-, kereseti-, társulati-, tantiem-adó adóalanyaira százalékos útadó vetendő ki. Kulcsa Budapesten 1½%, vidéken 10%, különös szükség esetén 13%-ig terjedhet.

Vármegyei pótagó.

1883 : XV. t.-c. 9—13. §., 1920 : XXVII. t.-c. 2. §.

A vármegye a háztartási költségvetésébe beállított és a belügyminiszter által megállapított kiadásoknak azt a részét, amelyre állami javadalmazást nem kap, vármegyei pótagóból fedezi. Százalékának magassága nem esik korlátozás alá. Az 1883 : XV. t.-c. 9. §., illetve 13. §. alapján kivethető összesen 5%.

Nyilvános betegápolási és gyermekgondozási pótagó.

57999/931. PM., sz. rend.

Ez a pótagó a nyilvános betegápolás, a külföldön ápolott magyar polgárok kórházi ápolási költségeinek és a m. kir. gyermekmenhely kötelékébe felvett gyermekek gondozási költségeinek fedezésére szolgál. Kivethető a földadó, házadó, általános kereseti adó, társulati adó és tantiémadó után. Kulcsát évenként a P. M. állapítja meg. 1933. évre volt 16%.

Községi betegápolási pótagó.

1925 : IX. t.-c. 17. §. és 1927 : 96.579/PM.

Mentesek a községi betegápolási pótagó alól mindazok, akik a községi pótagó alól mentesek.

Községi közmunka.

1890 : I. t.-c. 1920 : XXVII. t.-c. 3. §.

Mentesek a közmunka alól a törvényesen elismert vallásfelekezetek saját személyükre nézve papjai, valamint a néptanítók személyükre nézve.

Mentesek az ígás közmunka alól a törvényesen elismert vallásfelekezetek papjainak azok a fogatai, melyeket a fiókközségekben előforduló működéseik rendes teljesítésére használnak.

Ide tartoznak még a rendkívüli terhek, mint pl. az ármentesítési költségek.

Fényűzési forgalmi adó.

1920 : XVI. t.-c.

Az adómentesség abban az esetben igényelhető, ha a kérdéses tárgyak rendeltetéséből, tehát sajátos tulajdonságaiból meg lehet állapítani, hogy azok kizárólag csak vallási, egyházi célokra használhatók, más célokra azonban nem. Ilyen tárgyak pl. az egészen bőrből kötött imakönyvek, bibliák, zsoltárok, valódi csipkéből és selyemből készült misemondó ruhák, iparművészeti remekbe készült szenteltvíztartók Ut. 81. §.

Egyházi célokat szolgálnak az oltárfelszerelések, az orgonák, a harmó-

niumok, a vallási tárgyú festmények. Ebben a vonatkozásban az el nem ismert felekezeteket egyenlő elbánásban kell részesíteni a bevett és elismert vallásfelekezetekkel. Ut. 83. §.

Különadó.

4740/931. M. E. és 1390/933. M. E.

A külön adóra vonatkozó törvényes rendelkezések 1930. évi 7400. PM. sz. a. kiadott Hivatalos Összeállítás és annak végrehajtása tárgyában kiadott utasítás értelmében azok az adózók, akik az alkalmazottak kereseti adója alá esnek, az államkincstár javára «külön adót» is kötelesek fizetni. A külön adó alapja ugyanaz a jövedelem, amely után a lelkészek az 1927. évi 300. PM. sz. H. Ö. 18. §-a értelmében az ú. n. alkalmazottak kereseti adóját fizetni kötelesek, azzal a különbséggel, hogy míg az alkalmazottak kereseti adójánál csak a heti 20, vagy havi 80 pengőnél kisebb jövedelem adómentes, addig a külön adó szempontjából a heti 30, havi 120 pengőt meg nem haladó jövedelem tekintendő adómentesnek. A különböző forrásokból különböző elnevezések alatt élvezett járandóságok után lerovandó külön adó lerovása — épügy mint a kereseti adó — nem az egyes járandóságok kifizetésének a helyein külön-külön, hanem az alapjövedelem kifizetésének a helyén összevontan eszközölendő. A vezetésem alatt álló miniszterium által a lelkészek részére kongrua, korpótlék és családi pótlék, vagy más címen folyósított járandóságokból sem a kereseti adó, sem a külön adó nem vonatik le, mert ezeknek a járandóságoknak a lelkészek többi jövedelmével együttesen való megadóztatásáról gondoskodni nem a vezetésem alatt álló miniszteriumnak a kötelessége. A külön adó ott szolgáltatandó be és úgy, ahol és ahogy a kereseti adó. (110—2/266—931. VM.)

Illetékek.

Adásvételi szerződés : Az okiratra : ingatlanra vonatkozó első példányánál első íve, az átruházott tárgy értéke szerint : 2000 p-ig 1 P, 2000 p-n túl 2 P. Az első példány minden további ívére és a többi példány minden ívére 1 P ; ingóra vonatkozó az érték szerint 3-6%. Ingók és ingatlanok együttes vételénél az ingók után 3-6%. Ha az ingókra eső vételár nincs külön megállapítva, a szerződés úgy tekintendő, mintha csupán ingatlan lenne a tárgy. Vagyónátruházás után : a) állami : a vételár vagy forgalmi érték 6%-a, b) községi : a maximum 1½%, Budapesten 2¾%. — Adó I. részletfizetés, fizetési halasztás, végrehajtás-felfüggesztés, méltányosságból való leszállítási, bevallás, halasztási kérelmekre 2 P. II. Törlés, túlfizetett összeg visszatérítés iránt benyújtott kérelem bélyegmentes. — Adóbevallás beadásának elhalasztása iránt kérvény 2 P. — Adó- és értékbizonyítvány 1 P. — Ajándékozási szerződés : I. Az okiratra 4 P. II. A dolog vagy jog értéke után az előírt illeték és annak 20%-a. III. Ingatlan után az érték 1-8—2-4%-a + ennek 20%-a. — Aláírás tanúsítási kérelem bélyegmentes. — Alamizsna-kérvény : mentes, nyugtái is mentesek. — Alapítványi ügy beadványa 2 P. — Alapítványi oklevél 1. példányára 4 P, II. példány 1 P. — Alapszabály jóváhagyást kérő beadvány 2 P, jótékony és tudományos egyesületek bélyegmentes. — Alkalmazás, közalkalmazottak is 2 P, igazolványos katonai altiszteknek mentes. — Alkalmazottak fizetései után 0-6%. — Antenna enged. közterület felett 2 P. — Anyakönyvi kivonat minden tanúsítás után 1 P, házasság és a kiigazítás cél-

jára mentes. — Állampolgársági bizonyítvány 10 P, iskolai célból, állami szolgálatba lépés elnyerésére, vagy közszolgálati alkalmazottak részére 2 P, optálás céljára 1 P. — Államvizsgáról bizonyítvány 2 P. — Árubehozatal engedélyezési kérelem 100 p-ig 1 P, 500 p-ig 2 P, 1000 p-ig 3 P, 4000 p-ig 4 P, ezen felül minden megkezdett 1000 P után 1 P. — Árvaszéki beadványok 2 P, kinevezett ügygondnokok vagy gyámoké mentes, de a fellebbezések bélyegkötelességek; a mellékletekre az illetékköteles beadványoknál 30 fillér. — Árverési jegyzőkönyveknél okirati illetéket annyiszor kell leróni az első ívre, ahány vevő szerezte meg az árverésre bocsátott ingatlant. A vétel után 6% a vagyonaátruházási illeték; ingóságok árverésénél az árverési vételár után 3-6%.

22. t. Bélyegmentes bizonyítványok: elemi vagy népiskolai, ideértve az iparos tanulók iskolái által kiállított bizonyítványokat is, úgyszintén a polgári és az alsó reáliskolában tett vizsgák felől, nemkülönben a népiskolai, felső népiskolai és polgári iskolai tanítóképesség felől kiadott oklevelek — g) vallástani lecke hallgatás felől — h) hitelemzótan- és neveléstanból letett vizsgáról hittanulók számára — i) jegyesek részére a vallási oktatásról — k) egyik vallásfelekezetről a másikba való átlépés bejelentését tanúsító — p) a misemondás kötelességének teljesítéséről avégből kiállított bizonyítványok, hogy ezek alapján az ebbeli járadék kiszolgáltatassék. — U. az anyakönyvi kivonatok, vagy ebbeli bizonyítványok (családi értesítő), melyek külföldi hatóságok által, államkövetség útján, viszonos eljárás mellett kívántatnak addig, míg külföldről használtatnak. — A telekkönyvi betétszerkesztési eljárás során a bemutatott, vagy felvett jegyzőkönyvhöz csatolt anyakönyvi kivonatok, családi értesítők, lelkészi vagy ezek helyett kiállított állami anyakönyvi bizonyítványok. 20 t.

102. t. Illetékmentes vétbizonyítványok. — 1. p. Illetékmentesek az alamiznapénzekről, azaz szűkölködő személyek felsegélyezésére nyújtott csekélyebb adományokról kiállított vétbizonyítványok, akár közvetlen adatnak ezek az említett személyeknek, vagy pedig valamely szegény ápolóintézetnél fizettetnek. — Áthelyezési és előléptetési kérvények 2 P, közalkalmazottaknál mentes. — Bánatpénz helyett letett kezességi okirat vagy betétkönyv 0-5%, de 20 P-nél több nem lehet. — Bekebelezési engedély 2 P. — Betétek és folyószámlák átalány illetéke 0-01%. — Bélyeggel kell leróni 50 P-ig 1. az öröklési illetéket a hagyatéktárgyalási jegyzőkönyvön, kir. közjegyzőnél tárgyalta hagyatékon, 2. az ajándékozási illetéket az ajándékozási szerződésről készült okiraton, csupán ingóságokra vonatkozó ajándékozásnál és ingó hagyatéknál, ha nem kir. közjegyző tárgyalja is, 3. okirati illetéket az okiraton, 4. áruszállítási szerződésnél a nyugtán, 5. bírói eljárásban a beadványi, jegyzőkönyvi, egyezségi, ítéleti és tkvi bejegyzési illetéket. — Birság mérséklését (adónál, illetéknél), méltányosságból kérő beadványnál a mérsékelni kért összeg $\frac{1}{10}$ -de, amely 5 P-nél több nem lehet. — Bizonyítványok: elemi és középiskolai bizonyítványoknál 50 fillér, érettségi bizonyítványokra 2 P, főiskolai bizonyítványokra 10 P, hatósági, kamarai és testületi bizonyítványokra 1 P, nem hatósági és közjegyzői bizonyítványokra 2 P, cselédeknek 50 fillér, közigazgatási szakvizsgáról 2 P. — Címadományozási kérvény 2 P. — Címerhasználati engedélyt kérő beadvány 100 P. — Családi címer megváltoztatási kérvény 20 P. — Családi értesítő minden esemény és személy után 1 P. — Cseléd- és munkakönyvekre 50 fillér, ezt kérő beadvány mentes. — Csere-szerződés mint az adásvételnél, ingóságok cseréje után 3-6%. — Diszpenzáció házassági 5 P, minden egyes akadály után, beadványa 5 P. — Minthogy a kihirdetés hiánya házassági akadály, a kihirdetés alól felmentést kérő beadványok is az ebben a pontban megszabott illeték alá esnek. — Egyezés az

egyezségi összegtől 1-2%, visszteher mellett jogról lemondás 2-4%, meg nem becsülhető tárgyról 2 P. — Egyházi adó ellen fellebbezés mentes. — Engedmény pénzügyi követelést átruházó okiratra 0-6%, de 25 P-nél több nem lehet. — Építési engedély kérvénye 2 P. — Építkezési szerződések érték szerint 3-6%, a munka kiírásának megküldése iránti kérvény 2 P. — Erkölcsei bizonyítvány 1 P. — Exhumálási kérelem 2 P. — Fegyelmi ügyekben a) feljelentések, a vádlottól bekívánt nyilatkozatok s a vizsgálat alatt az önvédelmi beadványok mentesek, b) egyéb beadványok 2 P, határozat ellen fellebbezés a közjegyző által 5 P, egyéb fellebbezés 4 P. — Feljelentés mentes. — Fellebbezés a) köztartozás jogossága ellen mentes, b) a 2 P bélyegilleték alá eső beadványok alapján hozott alsófokú közigazgatási hatóság intézkedése vagy rendelete ellen a felsőbb bírósághoz 4 P, másodfokú hatóság helybenhagyó határozata ellen a minisztériumhoz 8 P, ha a II. fokú az I. fokút megváltoztatta 4 P, c) községek és törvényhatóságok közérdekű intézkedései ellen mentes. Valamely alsófokú hatóság intézkedése vagy rendelete ellen a felsőbb bírósághoz 4 P. Ha pedig a másodfokú hatóság olyan határozata ellen nyújtják be, amely az elsőfokú hatóság határozatát helybenhagyta, az illeték 8 P. Ha a felfolyamodással megtámadott határozatot az elsőfokú hatóság olyan beadvány folytán hozta, amely 2 P-nél nagyobb illeték alá esik, a másodfokú bírósághoz intézett felfolyamodás után az elsőfokú beadványra megszabott illeték kétszeres összegét, a helybenhagyó másodfokú határozat ellen intézett felfolyamodás után pedig az elsőfokú beadványra megszabott illeték négyszeres összegét kell leróni. — Felfolyamodás a jogerős bírság mérséklése vagy elengedése iránt a pénzügyigazgatóság határozata ellen a pénzügyminiszterhez kétszerese a beadványnak. — Felszólamlások a választási névjegyzékből való kihagyás vagy jogtalan felvétel, a népszámlálási munkálatokra vonatkozó rendelkezések ellen mentes. — Felzetek beadványokhoz 30 fillér. — Fogyasztási adó tárgyában bejelentés 2 P, ha nem kedvezményt vagy kivételt kér, mentes. — Folyóirat, újság I. bejelentés, utcai terjesztés 4 P, II. változás kötelező bejelentése mentes, III. előfizetés, megrendelés kérelme 2 P. — Fordítások, hites tolmács, közjegyző vagy hatóság által való hitelesítése ívenként 2 P, belügyminisztérium hitelesítése közszolgálati alkalmazottak, hadiözvegyek, árvák, rokkantak, menekültek részére 1 P, a hitelesítés után ily esetekben külön illeték nem jár, beadványra 1 P, közalkalmazott részére 50 fillér. — Gondnok, gyám beadványa az árvaszékhez mentes, a fellebbezésre 4 P. — Gyámhatósághoz beadványokra 2 P. — Gyámpénztári kölcsönkérés vagy felmondás, letét kérvény 2 P. — Gyermekelhelyezés, tartás és lakhatás szabályozása iránt árvaszékhez beadvány 2 P. — Halasztás iránt kérelem I. közigazgatási ügyben 2 P, II. bűnügyben, ha az ügyész határoz 5 P, ha főügyész vagy igazságügyminiszter határoz 10 P, két hónapnál nem hosszabb időre 2 P. — Halászlati jegyek személyenként 5 P, segédszemélyzet és munkásai részére személyenként 1 P. — Haszonbérleti szerződés érték szerint 0-6%. — Haszonélvezet korlátozása iránt árvaszékhez kérvény 2 P. — Házadómentesség iránt kérelem 2 P. — Házasságkötéshez beleegyező nyilatkozat, anyakönyvi kivonat mentes. — Házassági akadály alól, továbbá az 1894: XXXI. t.-c. 113. §-ban meghatározott bizonyítvány felmutatása alól I. felmentést kérő beadványok illetéke minden akadály után egyenként a kihirdetés alól felmentéskérő beadványoknál is 5 P, II. felmentésre, mint kiadmányra minden akadály után egyenként 5 P, az igazságügyminiszter által külföldivel való házasságkötés céljára kiadott tanusítvány 3 P. — Házassági szerződés a hozomány és a közös használatra alkalmas kiházasítási

tárgyak értéke szerint 1-8%. — Helyesbítési kérelem az illetéknek számítási hibája folytán, mentes. — Helyfoglalási engedély kérelme 2 P. — Helyhatósági bizonyítvány 1 P. — Hitbizomány felállítás, felcserélés, megváltoztatás iránti kérelemre 200 P, megterhelési kérelemre 50 P. — Hitelesítése valamely okiraton vagy iraton levő aláírás valódiságának bíróság, hatóság, kir. közjegyző által aláírásonként 1 P, a másolatok cím alá nem tartozó másolatoknak a fentebb felsoroltak részéről való hitelesítése után, ha a másolat jogügyletet tartalmazó okiratról készült, ívenként 2 P, egyéb esetekben 1 P, de nem lehet több, mint amennyi az eredeti okirat első ívében feltüntetett összeg illetéke. — Hivatalos bizonyítványok általában 1 P, közjegyzői 2 P. — Hivatalos másolatok 2 P. — Honosítást, községi kötelekbe való felvételt vagy községben való letelepedést kérő beadványok 20 P. Ha a visszahonosítást az 1879: L. t.-c. értelmében arra igénnyel bíró személy vagy olyan személy kéri, kinek visszahonosítása az 1922: XVII. t.-c. 24. §-a alapján engedélyezhető 2 P, ha olyan kéri, aki már 1914 aug. 1-e előtt magyar állampolgár volt 1 P. — Hullaszállítás iránti kérvény 2 P. — Igazolási kérelem 2 P. — Illetkegyenérték kulcsa az ingatlanok megállapított értéke után évenként 0-6%, kedvezményeseknél 0-8%. — Illetőség megállapításának kérése mentes, bizonyítvány 1 P. — Ingó adásvételi és áruszállítási szerződéseknél az érték 3-6%. — Iparbejelentés és iparendély kérésnél Budapesten 5 P, 100.000-nél több lakosú városban 3 P, 5000—100.000 lakosú helyeken 2 P, egyéb helyen 1 P, fióknyitásnál ugyanez, áthelyezés ugyanazon hatósági területen 2 P, lemondás 1 P. — Iparostanulók bizonyítványai 50 fillér, tanszerződés 1 P, ehhez orvosi bizonyítvány 50 fillér. — Iskolaterem átengedési kérelem 2 P. — Javadalmak adományozása iránt kérvény 25 P, magán kegyúrhoz illetékmentes. — Jegyzőkönyv, ha beadványokat helyettesítenek, mint beadványok bélyegezendők, ha okiratokat tartalmaznak, okirati lerovás szerint, általában azonban 2 P, vitás ügyről 200 P-ig 50 fillér, 500 P-ig 1 P. — Jelzálogadós levél telekkönyvi hatóságtól 5 P és a 2 P beadványi bélyeg. — Jelzálogot alapító okirat érték szerint 0-6%, a kiterjesztő okiratra 2 P, váltóhitel biztosításnál, keretbiztosítéki jelzálogi nyilatkozat 5 P. — Jelzálog jogátzállás, ranghely, felmondás stb. 2 P. — Jogszabályt tanúsító bizonyítvány minden jogszabály után külön 5 P és hozzá a beadvány bélyege 5 P. — Jövedéki feljelentés mentes, kegyelmi kérvény 4 P. — Jutalmazás iránt kérvény 2 P. — Karhatalom kirendelése ingatlanba behelyezéshez 2 P. — Kártérítés bejelentés mentes. — Kegydíjkérés mentes. — Kegyelmi kérvény közigazgatási ügyben 2 P, bűnügyben 20 P, adócsalás ügyben 50 P-ig 5 P, 100 P-ig 10 P, azon felül 10 P. — Kereskedelmi könyvek 5000 cm² ívenként 50 fillér, egyes ívekből álló kereskedelmi feljegyzések 1500 cm² 10 fillér, 2500 cm²-ig 20 fillér, 5000 cm²-ig 40 fillér, ezentúl 1 P. — Kezességi okiratok 0-5% illeték alá esnek, ha meg nem becsülhető 2 P, közszállításoknál az érték 5%, de maximum 20 P. — Kiadványok közigazgatásúak, ívenként 5 P, ha okiratot tartalmaz, az okirati illeték alá esik. — Királyi kegyelemmel törvényesítés 5 P. — Kisajátítás hatósági, mentes. — Kiskorú házasságkötéséhez gyámhatósági beleegyezéskérés mentes, kiskorúság megszüntetése, meghosszabbítása iránt 2 P. — Kiskorú vagyonának saját kezelésbe adása iránt árvaszékhez kérvény 2 P. — Kitüntetés kérése 2 P. — Kivándorlási kérvény 2 P. — Korlátolt felelősségű társasági illeték kulcsa 1-2%. — Kölcsönszerződés érték szerint 0-6%. — Költségvetésbeadás 2 P. — Kötelezvény érték szerint 0-6%. — Közalkalmazottak beadványa mentes. — Középület átengedési kérvény 2 P. — Közérdekből beadványok mentesek. — Közigazgatási bírósághoz intézett panaszok

2000 P-ig 2 P, 2000 P-n túl minden megkezdett 1000 P után 1 P, ha az érték meg nem becsülhető 2 P, az eljárás alatt beadott iratok 2 P, ha a panasznak hely adatik, a 2 P-t meghaladó illeték visszatérítését kérni lehet. — Közjegyzői okiratok hiteles kiadványai 1 P. — Községekhez beadvány 2 P, magánjogi viszonyban mentes. — Községi bíróság előtti eljárásban minden iratra egyenkint 30 fillér. — Községi kötelekbe felvételi kérvény 20 P. — Községi számadás ellen észrevétel mentes. — Közzállításoknál szerződési illeték 3-6%, nyugtailleték 0-6%. Ha a szerződés- és nyugtailleték 50 P-nél több, készpénzben befizethető. — Közszerzeményi igény kielégítésére ingatlanátadás 2%. — Közterület elfoglalása iránt beadvány 2 P. — Közügyekben javaslat mentes. — Külföldi rendjelviselési engedély kérvény 20 P. — Látványosság tartása iránti kérelemnél, ha belépődíj nincs, vagy az tisztán közjótékonyági célt szolgál 5 P, mozgófényképelőadásnál 5 P, más esetben, előadási naponként, ha a legmagasabb belépődíj 50 fillért meg nem halad, 1 P, ha 1 P-t nem halad meg, 2-50 P, ha 2 P-nél nem nagyobb 5 P, ha 2 pengőt meghalad a legmagasabb belépődíj, ennek négyszerese, de összesen naponta legalább Budapesten 10 P, máshelyen 5 P. — Lelkészek beadványai mentes. — Leltárak hatóságok, ívenként érték után minden megkezdett 5000 P után 50 fillér. A 100 P-nél nagyobb illetéket le lehet róni közvetlen befizetéssel is. — Lemondási kérelem meg nem becsülhető, visszteherrel járó 2 P, követelés 1-2%, más jogokra 2-4%, ingyenes lemondásnál, mint az ajándékozás, képviselőtestületi tagságról ingyenes. — Letéti szerződés díjkikötéssel 1-8%, anélkül 2 P. — Letéti nyugta 2 P. — Levél, ha beadványt pótol 2 P. — Lőfegyvertartás és -viselés iránti kérelem mentes, engedélyre 6 P. — Marhalevelek kisebb állatoknál egyenkint 10 fillér, félévésnél idősebb nagyobb állatoknál és hízott sertésnél 60 fillér, két évesnél idősebb szarvasmarha, bivaly, szamár, ló, öszvér 60 fillér, két évesnél idősebbeknél 1 P. — Másodpéldányok bélyege 1 P. 69. t. Hivatalos iratokról, könyvekről és feljegyzésekről, vagy hivatalosan őrzött magánokiratokról készült akár teljes, akár kivonatos másolatok, ha azokat bíróságok, állami, törvényhatósági, községi vagy egyházi hatóságok stb. készítették el, akár hitelesítették azokat, akár nem, ívenként 2 P illeték alá esnek, a felek által készítették azonban csak akkor, ha azokat a hivatalos hatóság, melynek irataiból készültek, hitelesíti. Az ilyen másolatok hitelesítése után külön illeték nem jár. — Másolatok hitelesítése 2 P, jogügyleti iratokról 2 P, hivatalos iratokról, könyvekről ívenként 2 P, záradék 1 P. — Megbízás 5%, ha a megbízást a megbízó az ügyletkötését előzően közokiratba foglalt meghatalmazással igazolta, mentes. — Meghatalmazás közigazgatási és bűnügyekben és meg nem becsülhető értékénél 2 P, díjkikötéssel a díj vagy jutalom összege után 3-6%, peres és közigazgatási eljárásban 500 P-ig 50 fillér, 1000 P-ig 1 P, 5000 P-ig 1-50 P, ezentúl 2 P, szegénnyel mentes, általános meghatalmazás bejegyzéseért 10 P. — Mellékletek darabonként s ívenként 30 fillér, bélyegmentes beadványoknál mentes. — Mezőőri eljárásban a vádlott beadványa mentes. — Mérséklés vagy elengedés kérése elsőfokon a pénzügyigazgatóságtól vagy pénzügyminisztériumtól 5 P, de a mérsékelni kért összeg $\frac{1}{10}$ -ed részénél több nem lehet, másodfokon az illeték kétszerese. — Méltóságot adományozni kérés 20 P. — Mótorfelállítás bejelentése 2 P. — Munkavállalási szerződés a munkadíj szerint 3-6%. — Munkások jutalmazása iránti beadvány mentes. — Nagykorúsítás iránti kérvény 5 P. — Nemesi név átruházása iránti kérvény nagykorúnál 100 P, kiskorúnál vagy elsőfokú unokatestvéri viszonyból 20 P. — Nemesség, címek, rendjelek adományozása, külföldiek viselése, előjogok iránti

kérvény 20 P. — Nevelési járulékkiutalás kérvénye mentes. — Névátruházási kérvény nagykorúnál 20 P, kiskorúnál vagy rokonnál 4 P. — Névmagyarosítás kérvénye 1 P, közalkalmazottaknál 1 P. — Névváltoztatás kérvénye 2 P, közalkalmazottaknál, honvédség, rendőrség, csendőrség kötelékébe tartozóknál 1 P. — Nőtartási szerződés 1·2%. — Nyilatkozat általában 2 P. — Nyugta az összeg után 0·6%, köztisztviselőknél mentes, letéteknél 2 P.

Okiratok: — 2. §. Az illeték alá eső okiratok első példányának első íve, amennyiben a PM. 5100/931. sz. rendelet II. cím II. fej. (4—38. §) az okira más illetéket nem állapít meg, 2 P illeték alá esik. — Ha az okirat — ideértve nemcsak az állandó összegű illeték alá esőket, hanem minden más, bármilyen illeték alá eső okiratot is — 2000 négyzetcentiméteres ív nagyságot meghalad, az első ív illetékét kétszeres összegben kell leróni, amennyiben az egyszeres illeték 2 P-nél kevesebb. Amennyiben pedig az egyszeres illeték 2 P vagy 2 P-nél nagyobb, azonfelül külön 2 P-t kell leróni.

3. §. Az első példánynak második és többi íve, valamint a második és többi példány minden íve, hacsak a fentemlített rendelet mást nem ír elő, 1 P alá esik. Ez az ívenkénti illeték azonban az első példány első ívére járó illetéknél nagyobb nem lehet. — Ha az okirat 2000 négyzetcentiméteres ív nagyságot meghalad, az első példány második és többi ívének, valamint a második és többi példány minden ívének illetékét kétszeres összegben kell leróni. — Oklevelek 10 P. — Országos címer használata magánosok és testületek által 100 P. — Orvosi bizonyítvány általában 2 P, hatósági 1 P. — Örökbefogadási szerződés nagykorú idegen állampolgárnál 100 P, nagykorú magyar állampolgárnál 20 P, kiskorú, első unokatestvénél nem távolabbi rokonnál vagy elsőfokú sógornál 5 P, házasságon kívül született kiskorú árva, szülőtlen árva, hadiárva, államsegélyes hadirokkantnál 50 fillér. — Örökbefogadási szerződés jóváhagyás kérelme nagykorú örökbefogadottnál 5 P. — Örökösödési szerződés és öröklési illeték alá eső vagyonátruházási okiratok első íve 4 P, további ívek 1 P. — Örökösödési igény mint az adásvétel. — Ösztöndíj iránti kérvény 2 P, szegénységi bizonyítvány alapján mentes. — Panasz közügyben, mentes. — Pályázati kérelmek közalkalmazottaknál is 2 P. — Pénzbírság elengedés, mint a bírságnál, fizetési halasztás, részletfizetés iránt kérvény bűnügyben is 2 P. — Pénzügyigazgatósági határozat ellen másodfokú fellebbezés 4 P, harmadfokú s ha helybenhagyó volt a másodfokon 8 P, ha meg volt változtatva 4 P. — Politikai vagy népgyűlések bejelentése mentes. — Rakodópart bérleti kérvény 2 P. — Rádió ügyben beadvány 50 fillér, panaszbeadvány mentes. — Rendőrbüntető eljárásban halasztás, részletfizetés, kegyelmezés iránt kérelem 2 P. — Rendőrhatósági személyazonosságot igazoló jegyek iránti kérelem, illetőleg jegyzőkönyv 2 P, az igazolójegy mentes. — Részletfizetési vagy fizetési halasztás iránti kérelem illetve 2 P, fellebbezésekre 4 P, ha harmadfokú 8 P, de ha a másodfokú részben megváltoztatás volt, 4 P. — Részvénybecserelés mentes. — Részvénykibocsátási illeték a részvényjegyző által kötelezett befizetésből 1·8%, befizetés nélküli kibocsátásnál 0·3%. — Robbantási engedély kérelme 2 P. — Segélykérés 2 P, szegénységi bizonyítvány alapján mentes. — Soronkívüliség elrendelési kérelem 2 P. — Sorsjáték illetve kisorsolásnál a betétek után 2·4%, engedélyilleték és a nyeremények értéke után 20%, osztálysorsjáték mentes, a jótékony célú állami sorsjátékok nyereményei 20—40% nyereményilleték alá esnek. — Sürgetések 2 P, bélyegmentes beadványoknál mentes. — Szabadalmak adományozása, elismerése, megerősítése iránti kérvény 10 P. — Szakvizsgáról bizo-

nyitvány közigazgatási szolgálatban 2 P. — Szállítási feltételek mint ajánlatok 2 P, mint beadványok mellékletei mint mellékletek bélyegzendők, szállítási okiratok, átvételi jegyek 20 fillér. — Számlák, kereseti kimutatások minden példánya az azokban kitüntetett érték főösszege után ívenként 200 P-ig 2 fillér, 500 P-ig 5 fillér, 1000 P-ig 10 fillér, 2000 P-ig 20 fillér, 5000 P-ig 50 fillér, 7500 P-ig 75 fillér, 10.000 P-ig 1 P, ezen összesen túl 2 P, bevásárlási könyvek darabonként 50 fillér. — Számlakiegyenlítés elismerése a számlán mentes. — Szegényházba felvétel ingyenes helyre mentes, fizetési helyre 2 P. — Szegénységi bizonyítvány kérése mentes. — Szegénységi bizonyítvánnyal támogatott bármely kérelem mentes. — Személyazonossági igazolványok rendőrhatalóságok részéről a kérelemre 2 P, az igazolvány mentes, küldőnc és vagyonőrző alkalmazottnak 50 fillér. — Színház nyitás, zárás, záporpróba bejelentések 2 P, előadás engedélyezésénél, mint az engedély. — Szolgálat megszerzése vagy megszüntetése után 1-8%. — Szolgálati bizonyítványok kérésére általánosan 2 P, cseléd, iparossegéd, munkás részére 50 fillér. — Szolgálati szerződések a kikötött ellenérték után 3-6%, ha a munkabér havi 500 P-t meg nem halad és az üzemi alkalmazottak tömeges szerződésai mentesek. — Tandíjmentesség iránti kérvény 2 P, szegénységi bizonyítvány alapján mentes. — Tanítók beadványai illetményeik behajtása iránt, mentes. — Tanoncszerződések 1 P. — Tanusítvány, házassági 3 P. — Tartozásátvállalás 0-6%. — Társasági szerződés közkereseti, betéti, alkalmi vagyonbetét után 1-8%, legalább 50 P, vagyonbetét nélkül 50 P. — Távirati beadványoknál a távirati lapra ragasztandó 2 P. — Telekadóslevél, ha a tkvi hatóság állítja ki 5 P, beadványra 2 P. — Telekkönyvi bejegyzési illeték a jelzálognak 200 P értékén felül 1-2%, azon alul mentes, tulajdonjog, szolgálat után 2-4%, ha nem visszerthes. — Telekkönyvi (kataszteri) kivonat ívenként 2 P. — Telekkönyvi (kataszteri) térkép 2 P. — Teljeskörűség ideiglenes felfüggesztése iránt árvaszékhez kérvény 2 P. — Törlési engedély 0-6%, biztosítéki jelzálogra vonatkozó 2 P. — Törvénykezési illeték szabálytalan lerovás esetén a bírság az illeték fele, de 20 P-nél több nem lehet. — Tűz esetén ártatlansági bizonyítvány mentes. — Udvari szállítói cím 100 P. — Utalvány érték szerint, ha a fizetési határidő legfeljebb 8 nap 0-1%, hosszabb lejáratúnál mint a váltó, de maximum 50 fillér. — Útlevelelkiállítást kérő beadvány mentes, kiállítási díj 15 P és a bélyegilleték 5 P, közalkalmazottak, nyugdíjasok, cselédek, napszámosok, munkások, inasok részére 3-50 és 50 fillér. — Ügyvédi díjlevél a díj vagy jutalom összege után 3-6%. — Üzletvezető engedélyezése iránti kérvény 2 P, személyváltozás bejelentése mentes. — Vadászati jog a haszonbérleti szerződés után 0-6%. — Vadászjegy illeték egész évre 30 P, 30 napra 6 P, vadászcselédek és vadőrök részére egész évre 3 P, mentességről a 30. § rendelkezik. — Vagyonátruházási, ajándékozási és örökösödési illeték 4 P, egyéb ily okiratokra 2 P, 2000 P értékig 1 P, azon túl 2 P. — Vagyonbizonyítvány 2 P. — Vasárnapi munkaengedély kérvény 2 P. — Vállalkozók által beadott költségvetés 2 P. — Váltóhitelbiztosítéki okirat 5 P. — Városi vagyonátruházási illeték Budapesten 2-75%, egyebütt 1-5%-nál nagyobb nem lehet. — Vásárjog bérlője pótvásár kérelmére 2 P. — Védett birtokká nyilvánítást kérő beadvány mentes, ha az ingatlan csupán házas beltelek és ha az ingatlan 10 kat. holdnál nem nagyobb, valamint ha nagyobb is, de kat. tiszta jövedelme 100 K-nál nem több, 50 fillér illeték jár, ha az ingatlan 10 kat. holdnál nagyobb és összes kat. tiszta jövedelme 100 K-nál több, de a terület 100 kat. holdat meg nem halad, 2 P az illeték, ha az ingatlan 100 kat. holdnál nagyobb. Illetékmentesek, mellékletei mentesek, az 50 fillér

illetékek mellékletei ivenkint 10 fillér, a 2 pengősek mellékletei 40 fillér. — Védjegy ügyben beadványokra, periratokra 2 P. — Végrehajtás felfüggesztésének kérése 2 P. — Végrendelet, ha vagyonátruházás van, 4 P. — Vétbizonyítványok, az összeg után 0.6%. Megbecsülhető értékű tárgyak megállapodás alapján őrizetbe vagy használatra, vagy zálogba vételéről adott bizonyítvány, elismervény 2 P. — Vételi jog megszerzése és átruházása 6%-os adásvételi illeték, ha a vételi jog szerzője maga veszi át; mentes, ha a szerző nem élt a vételi joggal s az ingatlan az eredeti tulajdonos birtokában marad, csak 3.6% okirati illeték. — Vigalmi adó átalánykérés 2 P, beszüntetés bejelentése mentes. — Visszatelepülők, ha tömegesen egy beadványban kéri, mentes. — Visszavásárlási jog az adásvételi illeték szerint. — Visszterhes ingatlan vagyonátruházási kulcsa az ingatlan értéke után 6%, Budapestben 2.75%, más helyeken 1½% a kincstári vagyonátruházási illetéken felül. — Vitézi telek adományozása 500 kat. holdon alul vagyonátruházási illeték alá nem esik. — Zálogjegy kézizálogról 1.2%, de legfeljebb 20 fillér. — Zálogjogot alapító okirat 0.6%.

Illetékmentesek, míg bíróság vagy hatóság előtt nem használják, a kereskedelmi levelek, ha nem a kereskedő üzlete tárgyára vonatkozik; társulatok, intézetek belkezelésre vonatkozó okmányai; bérleti, előfizetési, aláírási jegyek; a kizárólag hivatalos célokra bekívánt okiratok, ha más célokra nem használják; közérdekű javaslatok és feljelentések; bűnügyben a vádlott és kezesének beadványai; panaszok hivatalos közegek ellen; köztartozások kiszabása végett bekívánt bevallások, jelentések, ha nem kedvezményről van szó, amelyhez külön engedély kell; a köztartozások és ezek alapján kirótt bírságok jogossága ellen szóló elsőfokú fellebbezések, de a tárgyakban hozott határozatok ellen beadott jogorvoslat más illeték alá esik; ugyancsak illetékkötelesek azok az első folyamodású beadványokban tartalmazott kérések, amelyek teljesítése a hatóság belátásától függ.

Ugyancsak illetékmentesek általánosságban a tanulók ösztöndíjára, bármely hitfelekezetet papnöveldejére, tanítók javadalmazására, iskolai kórházalapra, árvaházakra, mint közjótékonyági célokra tett hagyományok;

bármely hitfelekezetnek egyházi imára (katolikusoknál szentmisére), orgona beszerzésre, templom, papi és harangozói lakás építésére, kálvária építésére, lelkészek javadalmazására, agg papok nyugdíjintézete javára tett hagyományok;

adófellebbezések elsőfokú határozata ellen;

egyletek alapszabályszerű tevékenységük érdekében benyújtott beadványai, kérvények közérdekből államfőhöz, országgyűléshez, törvényhatóságokhoz;

községekhez benyújtott olyan beadványok, melyek a folyamodó és a község közötti magánjogi viszonyokra vonatkoznak;

posta és távirda-, vasutigazgatóságokhoz intézett beadványok;

ezeknél sem okirati, sem százalékos illetéket nem kell leróni.

Az értékelést a vallásügyi minisztérium számvevőségének VIII. osztálya végzi. Ellene fellebbezni a vármegye közigazgatási bizottsághoz, különös esetben a közigazgatási bírósághoz lehet.

Ha az okirati ügylet nem történt meg, vagy azt a bíróság megsemmisítette, illetéktörles vagy visszafizetése bélyegmentesen kérhető. Az illeték visszatérítési kérelem ugyanazon határidő alatt terjeszthető elő, mintha az illeték még nem lenne befizetve. Jogerős illeték visszatérítését a befizetéstől számított 5 éven belül, ha azonban a visszatérítési igényt megállapító körülmény később

következett be, annak bekövetkezésétől számított egy éven belül lehet bélyegmentesen kérni.

Az illetéket vagy bélyegek felragasztásával vagy készpénzben lehet leróni. Bélyegben kell leróni a beadványokra és mellékletekre előírt illetékeket, az okiratokra akkor, ha az számszerű értéket jelöl meg s ha a bélyegilleték nem több 50 P-nél. A kérvényekre, fellebbezésekre rá kell ragasztani az irat tiszta részére, de nem szabad átírni vagy megsemmisíteni; a szerződéseknél, meghatalmazásoknál, okiratoknál azonban a bélyeget az első mondat sorával át kell írni alsó szegélyét, hogy ezáltal megsemmisíthessék. Az egyházi vonatkozású okiratok bélyegilletékének lerovásánál a következőket kell szemel előtt tartani:

A beadványi és mellékleti bélyegeket külön-külön minden példányra és mellékletre rá kell ragasztani, de a bélyegeket nem kell átírni.

Az okirati illeték okmánybélyegekből rovándó le, azonban az adásvételi, csere és ajándékozási szerződésekre nem kell ráragasztani, hanem az okmánybélyegek a szerződéshez mellékelve az egyházmegyei hatósághoz küldendő s azt a szerződések elbírálása után ott fogják felragasztani. Egyébként ezek a szerződések két eredeti és két másolati példányban terjesztendő be jóváhagyásra s a szerződésekhez csatolandó az ú. n. adó- és értékbizonyítvány, amelyet a községi eljárás díjtalanul és soronkívül, bélyegmentesen tartozik kiállítani.

A százalékos illetéknek kiszabása végett a benyújtott fenti szerződéseket azoknak jóváhagyása után az egyházmegyei hatóság terjeszti be az illetékes adóhivatalhoz. Az illeték befizetésének megtörténtét a lelkészek felelőségük tudatában ellenőrizni tartoznak.

Kétoldalú ügyleteknél, nyugtáknál, kötelezvényeknél, váltóknál, számláknál, törlési nyilatkozatoknál az illeték lerovására a kiállító és elfogadó egyetemlegesen felelősek, egyoldalú ügyleteknél és bizonyítványoknál az a fél kötelezett, akinek javára az kiállított, csereszerződésnél a cserélő felek az egész illetékért, a közösen szerzett dolgokért járó illetékért valamennyi fél, vételi illetékért a szerződő felek.

Az 50 P-t meghaladó okirati százalékos, valamint a 100 P-t meghaladó leltár utáni készpénzilletéket az okirat kiállítása után 15 nap alatt, a jóváhagyás alá eső okiratot annak felhasználása előtti 15 nap alatt Budapesten a m. kir. központi díj- és illetékkiszabási hivatalnál az okmány felmutatása kapcsán befizeti s az az okiraton a befizetést feljegyzi és elkönyveli. Több okirat benyújtásánál a fizetendő illetéket egyösszegű jegyzéken nyugtatja.

A mulasztás úgy a bélyeggel, mint a készpénzben való lerovásnál egy tekintet alá esik. Tehát ha a bélyeggel vagy készpénzzel való lerovás kevesebb, leletezés alá esik.

A fizetési meghagyás kézbesítését követő 30-ik naptól kezdve késedelmi kamat jár. Ha fellebbezett is a fél az elsőfokú kiszabás ellen, ugyanettől a naptól jár késedelmi kamat az után az illetékösszeg után, melyet a felsőfokú határozat fenntartott, vagy ha a fél az illetéknek részletben való fizetésére engedélyt vagy halasztást kapott. A késedelmi kamat a befizetés napjáig számítandó évi 9%. Ha a fél az illetéket és kamatokat a fizetési meghagyás kikézbítésétől számított 30 napon túl, de az utóbbi naptól számított 3 hónapon belül lefizeti, csak évi 6%-os kamatot fizet, de a pénzügyminiszter a 6%-os kamatfizetést is megengedheti, ha a teljes lefizetés egy éven belül történik.

Illeték egyenérték.

(1920. évi XXXIV. t.-c., 1931. évi XVIII. t.-c.)

Illetékegyenérték alá esnek a nem természetes személyek tulajdonában lévő ingatlanok az öröklési és adásvételi s egyéb vagyonátruházási illeték pótlására (T. 1. §).

Az illetékegyenértéknek alanyai: *a)* az egyházi javadalmak, szerzetesrendek, alapítványok; *b)* egyesületek, társulatok, intézetek, ha a tagoknak a vagyonban tulajdonrészük nincs; *c)* községek (városok); *d)* részvényes vagy üzletrészekre alakult vállalatok.

Tárgya: az előző bekezdésben felsoroltaknak belföldön lévő ingatlan vagyona.

Kulcsa: az ingatlanok megállapított értéke után évenként 0-6%.

Az országos tudományos intézetek, a köztanintézetek, az oktatási és jótékonyági célokra rendelt alapítványok, valamint az ilyen célokra alakult intézetek és egyletek, végül az oktatással és betegápolással foglalkozó szerzetesrendek, ha vagyonukat az említett céloktól elvonni nem lehet, az ingatlanaik után csak 0-8% illetékegyenértéket fizetnek.

Alapja: az ingatlanoknak a kivetési időszak első évét megelőző jövedelmek alapján kiszámított törvényszerű legkisebb értéke.

A törvényszerű legkisebb érték: *a)* a földadó alá eső ingatlanoknál a kataszteri tiszta jövedelem huszonötszörös összege; *b)* házadó alá eső ingatlanoknál a folyó évre kivetett házadó alapjául szolgáló előző évi nyers bérjövedelemnek vagy haszonértéknek nyolcszoros összege.

Új vagyontárgy keletkezésekor a fizetési kötelezettség kezdete: az ingatlan szerződéstől számított tíz év elteltét követő hó első napja. Az olyan részvénytársaságok, amelyeknek célja és üzletköre kizárólag vagy túlnyomóan ingatlan (ház vagy földbirtok) kezelése, az illetékegyenértéket az ingatlan szerzését követő hó első napjától tartoznak fizetni.

A kivetés az illetékegyenérték fizetésére kötelezett székhelye vagy lakóhelye szerint illetékes m. kir. adóhivatal (Budapesten a központi díj- és illetékkiszabási hivatal) hatáskörébe tartozik.

Bejelentési kötelezettség áll fenn az előbbi bekezdésben említett lényeges változásokra nézve. Elidegenítés miatt az illetékegyenérték megfelelő részét csak a változás bejelentésétől kezdve lehet törölni. Ha szerzés bejelentését mulasztják el, bírság szabható ki, amely a szerzés folytán előírandó illetékegyenérték két évi összegét meg nem haladhatja.

A fizetési határidő negyedévenként az évnegyed közepe. A fizetési meghagyás kézbesítésekor már lejárt negyedévi részletek a fizetési meghagyás kézbesítésétől számított 30 nap alatt fizetendők be.

Jogorvoslatok — fellebbezés és panasz — ugyanolyanok, mint a vagyonátruházási illetéknél.

Részletfizetés csak a haszonélvező személyében beállott változás esetén az előbbi haszonélvezőről hátralékban maradt összegre és csak kivételes esetekben engedélyezhető.

Illetékegyenértéket, amelyet a jogi személyek a rendes birtokváltozás híján elmaradó állami illetékek kárpótlásául teljesítenek, az egyházközségek is fizetnek ingatlanaik és ingóik után, azok után is, amelyeket a kántornak vagy tanítóknak, stb. adnak át haszonélvezetül. (30.684/903. KB. it.) Az illeték-

egyenértéket a vagyon élvezetére jogosult egyén tartozik fizetni, ha azonban bármikép a tulajdonosnak kell vállalni, úgy azt terheli.

Az a körülmény, hogy a káptalan egyes tagjai vagyoadót fizetnek, a káptalan terhére kiszabott illetékegyenérték törlesztése törvényes rendelkezések hiányában alapul nem szolgálhat. (23.449/926. P.)

Ha a templomnak az istentiszteletre szolgáló szentegyházi, tehát adómentes épületen kívül egyéb ingatlan vagyona nincs, úgy illetékegyenérték kiszabásának helye nincs. (20.106/925. P.)

120. §. Illetékegyenérték fejében az ingatlanok után évenként 0.5%-ot kell fizetni. (64.700/932. PM., 20% pótlék.)

Kivételesen 0.1% illetményegyenérték alá vonja a T. 122. §-ának 2. bek. az ugyanazon szakasz első bekezdésének 6. pontjában felsorolt alapítványok, intézetek, egyletek és a szerzetesrendek, valamint az országos tudományos intézetek és köztanintézetek ingatlanait.

Az Egyház tulajdonát képező ingatlanok jövedelmének alapítvány szerint lekötés nélkül iskolák fenntartására való fordítása esetében az ingatlanok után nem 0.1%, hanem 0.5%-os illetékegyenérték jár. (4541/1927. P.)

Adómentes épületeknél az illetékegyenérték alapja az eszményi házadó. (9526/926. P.)

Mentesek az illetékegyenérték alól: 1. Az állam igazgatása alatt álló közalapok és tudományos egyetemek alapjai. 2. Az országos tudományos intézetek, a közintézetek, az oktatási és jótékonyági célokra rendelt alapítványok, valamint az ilyen célra alakult intézetek és egyletek, végül az oktatással és betegápolással foglalkozó szerzetesrendek, ha vagyonukat az említett céltól alapszabályaik vagy rendi szabályaik értelmében elvonni nem lehet, az ingatlanok után 0.1% illetékegyenértéket fizetnek.

Az Egyház tulajdonát képező ingatlanok jövedelmének iskola fenntartására való fordítása esetében az Egyház tulajdonát képező ingatlan után az illetékegyenérték kulcsa 0.5% és nem 0.1% (4541/926.), mert az ingatlanok nem az Egyház által fenntartott iskoláknak, hanem magának az Egyháznak tulajdonai és ezáltal, hogy ezeknek az ingatlanoknak jövedelme évről évre adott érseki engedély alapján akár egészben, akár részben az iskolák fenntartására fordíttatik, nem válnak ezeknek az iskoláknak tulajdonává, tehát a közintézetek ingatlanaira megállapított kedvezményes illetékkulcsot az Egyház tulajdonát képező ingatlanokra kiterjeszteni nem lehet. (4541/927. P.)

Az érsekség nem tartozik az 1920 : XXXIV. t.-c. 122. §-ának 2. bekezdésében felsorolt kedvezményezettek közé és így nincs igénye a 0.1%-os illetékegyenérték kulcs alkalmazására, habár oktatási és jótékonyági kötelezettségei is vannak, mert az illeték alapjánában számbavett javadalmi birtokok sem egészben, sem valamely meghatározott részükben nincsenek kizárólag oktatási vagy jótékony célok szolgálatára lekötvé és alapítványnak nem minősíthetők. Az a körülmény pedig, hogy az érsekség részére adományozott javadalmi birtokok egy részét elvesztette s ez okból egyházi természetű terhei mellett nem képes az oktatás és jótékonyosság terheit viselni, az illetékegyenérték jogosságának és helyességének elbírálásánál bírói figyelembe nem vehető. (10.522/927. P.)

Azáltal, hogy a káptalan birtokát papi nyugdíjintézet céljaira engedte át, alapítvány nem létesül és így ezen birtokra nézve is fennáll az illetékegyenértékfizetési kötelezettség. (261/926. P.)

Szegényebb egyházak szükségleteinek fedezésére és elemi csapások által

sújtott lelkészek felsegélyezésére rendelt egyházmegyei alapok ingatlan vagyona után 0.1%-os illetékegyenérték jár. (5150/890. P.)

Ha a tanítói minőségben haszonélvezett ingatlanok illetékegyenértékének fizetését az iskolafenntartó magára nem vállalta és kötelező erővel bíró felsőbbhatósági rendelet nincs, az illetékegyenértéket a tanító viseli. (8301/932. P.)

Ujonnan emelt épületekre az illetékegyenértékfizetési kötelezettség, ha állandó adómentesség nincs, azonnal bekövetkezik. (4847/928. P.)

Filoxera által elpusztított szőlőknél beállott művelési ágváltozás, mint átlagban történt, változás illetékegyenérték kiigazítására igényt nem ad. (8788/895. P.)

Az elemi kár csak adóelengedésre ad alapot, azonban az illetékegyenérték kiszabásának alapjául szolgáló kataszteri tiszta jövedelemre befolyással nincs. (17.715/930. P.)

A felek illetékegyenértékre befolyással levő változásokat azok bekövetkezésétől számított 30 nap alatt kötelesek bejelenteni, ennek elmulasztása esetén a változások csupán a bejelentés évére eső illetékegyenértéket lehet törölni. (6971/928. P.)

Az a körülmény, hogy a fél az illetékegyenérték kivetése alapjául szolgált régi házát lebontatta és az így üressé vált telekre új épületet emelt, nem adómentességre, hanem az illetékegyenérték helyesbitésére szolgáltat alapot. (13.861/927. P.)

A visszamenőleges kiszabásnál a fizetési meghagyás ellen kellő időben benyújtott fellebbezésben elidegenítésre alapítottan előterjesztett törlési kérelmet elkésztnek tekinteni nem lehet, mert a fizetési meghagyás kikézésítése előtt a még ki nem szabott illetékegyenérték törlése nem is volt kérhető. — (912.282/930. P.)

A művelési ágban beállott, de a kataszterben keresztül nem vezetett változásnak, mint időközi változásnak figyelembevételét se a törvényszerű legkisebb érték meghatározására vonatkozólag az 1920: XXXIV. t.-c. 28. §-a, sem pedig az illetékegyenérték időközi változására nézve a 126. §-a meg nem engedi, már pedig az illetékegyenérték kiszabása mindenkor az ingatlanok törvényszerű legkisebb értéke alapján kell, hogy történjék, egyedüli kivételével a beépítésre szánt, de tényleg be nem épített belterületnek, amelyekre nézve becslési eljárás alkalmazásának van helye. (5336/933. P.)

Az új erdősítés csak ideiglenes adómentességre, az erdőégés pedig, mint elemi kár csak adóelengedésre ad alapot, azonban ezek egyike sem tekinthető az 1920: XXXIV. t.-c. 126. §-ban meghatározott és az illetékegyenérték kiszabására, vagy időközi helyesbitésére is alapul szolgáló változásnak és pedig annál kevésbbé, mert egyik eset sem minősíthető magának az illetékegyenérték kiszabásának alapjául szolgáló kataszteri tiszta jövedelemre nézve is figyelembe vehető változásnak. (17.715/930. P.)

Az a körülmény, hogy az illetékegyenérték új bevallás elmulasztása esetén folytatólag további tíz évre érvényben marad, a bevallás elmulasztása miatti rendbírság jogosságát nem érinti. (959/921. P.)

Az adóbizonnyalt bemutatásának elmulasztása az érdemi elintézésre alapul nem szolgálhat, hanem csupán arra, hogy a törvény 57. §-ának 3. pontjában meghatározott bírság alkalmaztassék. (16.628/924. P.)

Állami italmérési jövedék.

1921 : IV. t.-c. 101.010/921. PM.

Ut. 4. §. lelkészek, tanítók, amennyiben a szolgálati viszonyaikat szabályozó törvényes rendelkezések ezt nem tiltják, felettes hatóságaik beleegyezésével, családtagjaik pedig minden ilyen korlátozás nélkül, csak saját-termésű boraik kismértékben való elárúsítására nyerhetnek engedélyt . . .

5. §. A korlátlan kimérés és kizárólagos pálinkamérés céljaira szolgáló helyiségnek a templomoktól, kórházaktól, gyermekgondozó intézetektől és temetőktől lehetőleg távol, abban az esetben pedig, ha megelőzőleg kimérési célokra nem használt újonnan nyitott üzleti helyiségről van szó, és ha az illető község fekvésénél és kis területénél fogva az akadályokba ütközik, legalább 200 méter távolságban kell feküdniök.

Vám.

1924 : XIX. t.-c.

111. §. a) Vámmentesek a templomok, imaházak számára való szertartási és berendezési tárgyak, továbbá a templomok és imaházak építésére vagy helyreállítására beszerzett anyagok, amennyiben ugyanezt a célt szolgáló árukat a belföldön nem állítanak elő ; a külföldről ily célra ajándékként érkezett tárgyak azonban akkor is vámmentesek, ha a belföldön is előállítják.

A templomok és imaházak számára való szertartási és berendezési tárgyak és anyagok vámmentességénél azt a körülményt, hogy ezek az anyagok valóban erre a célra szolgálnak, valamint azt, hogy ilyen célt szolgáló árukat a belföldön nem állítanak elő, igazolni kell. Igazolni kell továbbá levelezések, okmányok, stb. által a külföldről ajándék gyanánt érkezett ilyen tárgyak ajándékjellegét is.

111. §. r) Vámmentesek hullák, a koporsókkal együtt elégetett hullák hamuját tartalmazó hamvvedrek, a koporsók, hamvvedrek és szállítási eszközök díszítésére szolgáló, hozzávaló koszorúkkal és hasonló tárgyakkal együtt virágadományok, melyeket külföldön lakó személyek gyászcélokra küldenek, idegen harcosok sírjának felszerelésére és díszítésére szolgáló tárgyak.

A hulláknak vámkezelésénél igazolni kell annak a megengedését, hogy a szállítmány a vámterületre akadály nélkül beléphet. Ezt az igazolást (hullaszállítási engedélyt) a külképviseleti hatóságok állítják ki és arról az érdekelt határszéli vámhivatalt értesítik. A hullaszállítási engedélynek magában kell foglalni az azt kiállító hatóság megjelölését, az elhalt nevét, az elhalálozás idejét és helyét, a szállítási eszköz és útirány megjelölését, valamint a hullát kísérő egyén nevét.

Egyházközség.

Meghatározott területen lakó, római katolikus vallást követő híveknek összessége, kik valamely plebánia területén a lelkiüdvük vezetésére feljogosított plebános lelki joghatósága alatt állanak és vallásuk gyakorlására meghatározott területen templommal bírnak, egyházközséget képeznek. Az egyházközség, mint ilyen önálló, cselekvőképes jogi személyiségnek tekintendő.

Az államjog szerint bármely bevett vallásfelekezethez tartozó oly hit-sorsosok, akik külön egyházközséget nem képeznek, kötelesek csatlakozni a

saját vallásfelekezetiükhöz tartozó s hozzájuk legközelebb eső oly önálló egyházközséghez, mely a magyar állam területén belül létezik. (868 : LIII. 20. §.)

A római katolikus egyházközség jogi személyiség. Szabályzata kormányhatósági láttamozást nyert. (1920., 1929., 1933.)

Amikor a jóváhagyott igazgatási szabályzat értelmében az egyházközség lelkésze van jogosítva az egyházközség nevében szerződést kötni, a megkötött szerződés kötelező hatályát nem érinti az a körülmény, hogy a szerződés nem lett az egyházmegyei hatósághoz felterjesztve és általa jóváhagyva. (C. Jogi hírl. 3093/931.)

Köztudomású, hogy a katolikus egyház keretében 1920. évtől kezdve széles körben szervezkedtek az egyházközségek, eltekintve attól, hogy azelőtt is voltak önkormányzati szervezettel bíró katolikus egyházközségek, amelyek jogi személyként megalakultak. Annak megítéléséhez, hogy a római katolikus egyházközség autonom szervezete mikor és mily terjedelmű szervezeti szabállyal létesült, szükséges az egyházközség szervezeti szabályzatának, valamint a magyar katolikus püspöki kar által készített és a vallásügyi miniszter által 1930. évben láttamozott egyházközségi szabálymintának, továbbá a magyar katolikus püspöki kar által 1929. évi október 25. napján megtartott tanácskozáson jóváhagyott és a vallásügyi miniszter által 1929. december hó 12-én tudomásul vett Katolikus Egyházközségek «Igazgatási szabályzat» teljes szövegének ismerete. (C. 3093/931.)

Az egyházközségi szervezet van hivatva a hívek szélesebb rétegeit az Egyház érdekkörébe vonni, az Egyház ügyei iránt azok érdeklődését fokozni, az együvértartozás érzését munkálni, s vallásosságát emelni. Feladata elsősorban az egyházközség anyagi ügyeinek gondozása, az egyházközség vagyonának okszerű kezelése és az egyházközségi adók által az egyházközségeknek egyházi és iskolai szükségleteiről való gondoskodás, a templom, az iskola, továbbá az egyházi alkalmazottak és egyházi intézmények szükségleteinek biztosítása.

Az egyházközség munkásságát a lelkipásztorral karöltve, annak munkáját támogatva az egyházmegyei hatóság irányítása és ellenőrzése mellett folytatja. Érintetlenül hagyja az egyházi személyek, hatóságok jogkörét.

A lelkész vezetése mellett az Egyház életnyilvánulásaiban közreműködik, példás és öntudatos magatartással annak irányt ad, a szervezettségben rejlő erővel érdekeit védi, támogatja és előmozdítja, s a helyi és felsőbb közigazgatási hatóságok előtt képviseli. A lelkész iparkodik ezt a hívek szélesebb rétegeit felölelő szervezetet magasztos céljainak elérésénél kihasználni, az Egyház érdekkörébe vonni és ügyei iránt érdeklődést és ragaszkodást fokozni.

Az egyházközségi tanács és képviselőtestület tagjai a gyakorlati hitéletet élő hívek közül választandók, s ezeknek kell elsősorban előljárni a tevékeny hitélet gyakorlásában, fejlesztésében és fenntartásában. Az egyházközség hozzon létre a katolikus közművelődés és jótékonyosság előmozdítására intézményeket, hogy a kötelékébe tartozó hitbuzgalmi és katolikus társadalmi egyesületek és szervezetek céljait előmozdítsa, a vallás gyakorlását minél ünnepélyesebbé s a katolikus gyermekek vallásos nevelését minél sikeresebbé tegye; legyen tevékeny abban a világi hívekre váró apostoli munkában, amely az Actio Catholica zászlójával Krisztus jegyében akarja az erkölcsi világot újjáépíteni.

A püspöki kar határozata szerint minden plebánián, akár kegyúri, akár nem, megalakítandó a püspöki kar által megállapított szabályzat szerint az egyházközségi szervezet, melynek megszervezésével sem a Canonica Visitationban megállapított, sem a politikai községgel szemben fennálló jogok nem szen-

vednek változást. Érintetlenül hagyja az egyházi személyek, hatóságok jogkörét. A püspöki kar által jóváhagyott Katolikus Egyházközségi Szabályzatot minden egyházközségre nézve kötelezőnek írja elő.

Az anya- és leányegyházak külön szervezhetik meg az egyházközséget, de együtt is alkothatnak egyházközségi szervezetet az egyházmegyei hatóság jóváhagyásával. Régi alapítású plebániák rendszerint kegyúr alá tartoznak, az újabb keletűeknél szabály szerint nincs kegyúr. A régebben keletkezett, jogilag és tényleg fennálló kegyuraságok továbbra is fennmaradnak, de új kegyúri jogok nem szerezhetők (Can. 1450), hanem az Egyház érdekében kifejtett szolgálatok lelki jótéteményekben fognak részesülni.

Budapecsten az egyházközség felállítása alkalmából a teendők a következők: A lelkész, mint az egyházközségnek hivatalból egyházi elnöke, felterjeszti az egyházi hatósághoz azon plebánia kötelékébe tartozó egyének neveit, akiket alkalmasnak vél, hogy a hivatalból elrendelendő egyházközségi választásokig az ügyeket mint ideiglenes képviselőtestület és ideiglenes tanács vezessék. Figyelemmel kell lenni az egyházközségi igazgatási szabályzat 19. §-ára, de tekintettel arra a körülményre, hogy egyelőre ez a képviselőtestület ideiglenesen viszi az ügyeket, a szám is csekélyebb lehet, a végleges választásoknál azonban a fentidézett rendelkezés érvényben marad.

A jóváhagyás céljából az egyházi hatóság elé terjesztendő képviselőtestületi névsorból külön kiemelendők azok, akik az egyházközségi tanács tagjaiként terjesztetnek fel s külön azok, kik a következő tisztségeket viselik: egyházközségi világi elnök és alelnök (ki egyúttal központi tanácsai kiküldött is lehet).

Az így kinevezett ideiglenes elnökség, tanács és képviselőtestület főfeladatát képezi az egyházközségi választók lajstromának pontos összeállítása, tekintettel az Igazgatási Szabályzat 6. §-ára.

Ezen összeállítás elkészülte után az egyházi hatóságtól választási határnap kitűzését kéri meg. A választás szigorúan az Igazgatási Szabályzat választásra vonatkozó rendelkezései szerint tartandó meg.

A választás megtörténte után a megválasztottak nevei az egyházi hatósághoz terjesztendő jóváhagyás végett és innen nyerne három évre szóló megbízatást.

Az országos egyházközségi választási eljárásra vonatkozó rendelkezéseket «A Katolikus Egyházközségek Igazgatási Szabályzat»-ának 12—14. §-ai tartalmazzák.

A katolikus egyházközségek igazgatásának szabályzata.

(Jelen szabályzatot a magyar Püspöki Kar 1929 október 25-én tartott tanácskozásán jóváhagyta s azt minden egyházközségre kötelezőnek mondotta ki.)

I. RÉSZ.

Szervezet.

1. §. Minden katolikus plebánia, illetve amennyiben a plebánia területéhez fiókegyházak is tartoznának, minden anyaegyház és fiókegyház külön-külön egyházközséget képez.

2. §. Az egyházmegyei hatóság határozza meg, mely területek tekintendők fiókegyháznak.

3. §. Minden katolikus, tekintet nélkül korára és nemére, annak az egyházközségnek tagja, amely egyházközség területén ingatlana, vagy hat hét óta állandó lakása van. Amennyiben ugyanott kétféle szertartású egyházközség van, mindenki a saját szertartású egyházközség tagja.

Aki az előbbi bekezdés kellékeinek több egyházközségben felel meg, az mindezeknek az egyházközségeknek tagja.

4. §. Az egyházközség a maga jogait és kötelelességeit: a) az egyházközségi választók, b) az egyházközségi képviselőtestület és c) az egyházközségi tanács által gyakorolja.

Egyházi és világi hatóságok, valamint magánosok előtt az egyházközséget az egyházi elnök (16. és 34. §) képviseli, kivéve, ha a fennálló jogszabályok szerint az egyházközség képviselőtára az egyházmegyei hatóság hivatott és illetékes.

A) *Egyházközségi választók.* 5. §. Egyházközségi választó az egyházközségnek minden tagja (3. §), aki életkorának 24-ik évét betöltötte.

6. §. Egyházközségi választó nem lehet:

a) aki elmebeteg, még ha nem is áll gondnokság alatt;

b) aki egyházi bíróság által kiszabott fenyíték hatálya alatt áll, aki nem él katolikus házasságban, aki az egyházi hatóság engedélye nélkül hitvesétől különváltan él, aki az egyház által kifejezetten tiltott valamely társulatnak tagja, aki újszülött gyermekét egy éven belül meg nem kereszteltette, a keresztelezésig, aki gyermekét nem neveli kat. vallásban vagy kényszerítő körülmények nélkül másvallású felekezeti iskolába járattja, aki olyan életet folytat, mely egyházi büntetést von maga után;

c) akit büntetett, vagy szándékosan elkövetett vétség miatt szabadságvesztés büntetésre, vagy szabadságvesztést pótló pénzbüntetésre ítélték, az ítélet jogerőre emelkedésétől a szabadságvesztés kiállásáig, vagy elévüléséig. Aki pedig nyereségvágyból vagy a vallás, vagy a közszemérem ellen elkövetett büntetett vagy vétség miatt volt jogerősen szabadságvesztés büntetésre ítéelve, ezenfelül a kiszabott büntetés kiállításától, vagy elévülésétől számított öt év alatt; kivéve ha a jelen pont valamelyik esetében a büntetés végrehajtása feltételelesen fel van függesztve, vagy kegyelem útján elengedtetett, vagy ha az ítéletet az egyházközségi választók névjegyzékének összeállítására hivatott hatóságok (9. §) a névjegyzékbe elítéltetése ellenére is felvehetőnek találták;

d) aki büntetett vagy vétség miatt jogerős bírói határozat alapján előzetes letartóztatásban vagy vizsgálati fogságban van, aki vád alá van helyezve, valamint az is, aki feltételes szabadságon van, végül az elítélt a szabadságvesztés büntetés tartama alatt.

7. §. Aki jogérvényesen kivetett egyházközségi adókkal vagy egyéb ily közterhekkkel egy évnél hosszabb idő óta hátralékban van, az mindaddig, míg ez a tartozása fennáll, egyházközségi választói jogot nem gyakorolhat, ha pedig már meg volna választva, tisztétől elmozdítandó.

8. §. Ha valakire nézve a 6. vagy a 7. §-ban meghatározott valamelyik eset forog fenn, ezt bárki utólag is bejelentheti az egyházközségi tanácsnak, mely ha az ügy nem esik a 6. § b) pontja alá, az eljárást a saját hatáskörében megindítja; a 6. § b) pontjának esetében pedig az ügyet az egyházmegyei hatóság elé terjeszti további eljárás végett.

Az egyházmegyei hatóság hivatalból is elrendelheti a 6. vagy 7. § esetében az eljárás folyamatba tetelét.

9. §. Az egyházközségi választókról három évenként november hóban betűrendes választói névjegyzéket kell készíteni, amely feltünteti a választók

családi és keresztnévét, életkorát, foglalkozását, lakását, végül a netalán szükséges megjegyzést.

A választók névjegyzékének elkészítésére az egyházközségi tanács három évenként három tagú választmányt (35. §) küld ki. Új egyházközség alakulása-kor a névjegyzéket a plébános, vagy annak helyettese és erre hivatott két egyházközségi tagból álló bizottság készíti el.

A névjegyzék tervezetét a tagok által könnyen hozzáférhető helyen 15 napi közszemlére kell kitenni. A kitétel helyéről és idejéről a híveket a szószék-ről és a templom ajtajára kifüggesztett hirdetményeivel értesíteni kell oly hozzá-adás kíséretében, hogy a közzététel ideje alatt a névjegyzék tervezete ellen az egyházközség bármelyik tagja írásban vagy élőszóval az egyházközségi jegyző előtt felszólalással élhet. A jegyző az élőszóval tett felszólalást röviden jegyzőkönyvbe foglalja s ezen jegyzőkönyvet az írásbeli felszólalásokkal együtt a felszólalási választmányhoz juttatja.

A felszólalás fölött az egyházközségi képviselőtestület által három évre kiküldött öt tagú felszólalási választmány (24. § b) határoz. E határozat ellen a kézbesítéstől számított 15 nap alatt fellebbezésnek van helye az elnök útján az egyházmegyei hatósághoz. Az egyházmegyei hatóság döntése vég-érvényes.

Az egyházmegyei hatóság döntése után az elnök a legközelebbi tanács-ülésen bemutatja a névjegyzéket, mit a tanács jogerős választói névjegyzéknek mond ki. Erről tanuskodó záradékot a jegyző a jegyzőkönyvbe vezet, az elnökkel együtt aláírja s az egyházközség pecsétjével látja el. A jogerőre emel-kedett névjegyzék az egyházközségi irattárba helyezendő és erről a képviselő-testület legközelebbi gyűlésén jelentés teendő.

10. §. Választójogot csak az gyakorolhat, aki az illető egyházközség választóinak névjegyzékébe fel van véve. A választó mindazokban az egyház-községekben gyakorolhat választójogot, amelyeknek választói névjegyzékébe fel van véve. Választójogot csak személyesen lehet gyakorolni.

11. §. Az egyházközségi képviselőtestületnek és egyházközségi tanács-nak tagjává választható mindenki, aki egyházközségi választói jogot gyakorol-hat (6., 7. §) és életkorának 30-ik évét betöltötte.

12. §. Az egyházközségi képviselőtestület választásánál elsőizben a plébános vesz maga mellé két, nagyobb plébániákon négy tagot. Az ilyen jelölő-bizottság a választási eljárásnál mindenben helyettesíti a tanácsot.

További választásoknál a jelölőbizottság két tagját az egyházközség tanácsa titkos választással választja saját tagjai közül.

A jelölőbizottság javaslata alapján a tanács állítja össze a hivatalos listát, melyet 15 nappal a választás előtt közszemlére tesz ki.

A hivatalos lista mellett mások is ajánlhatnak listát, ezt azonban 10 nap-pal a választás előtt a plébániahivatalban legalább annyi tagnak kell az elnök előtt sajátkezü aláírásával ajánlani, amennyi a megválasztandó képviselők száma.

A választás idejét és helyét, valamint a választandó rendes és pótagok számát a tanács 15 nappal a választás előtt közhírré teszi. Ugyanez a szószék-ről is bejelentendő. A választás időpontját az egyházmegyei hatóság tűzi ki.

13. §. A választás vezetésére a tanács elnökből, jegyzőből és 2 tagból álló választási küldöttséget, nagyobb egyházközségekben esetleg több küldött-séget küld ki megfelelő szavazókörökkel.

Ha nincs külön lista, akkor a választás elnöke a választást egyhangúnak jelenti ki s erről jegyzőkönyvet vesz fel, mit a szavazatszedő küldöttség aláír.

A szavazás a tanács által kiadott hiteles névjegyzék alapján történik, melynek megjegyzés rovatába bejegyzendő, hogy az illető «szavazott».

A választók kívánságára, ha ezt a választás megnyitásakor bejelentik, a választási elnök minden lista részéről 2—2 bizalmi férfiút vesz a küldöttség mellé. A küldöttség tagjainak az egész szavazás alatt jelen kell lenniök. Nagyobb egyházközségeknél ép azért póttagokról kell a tanácsnak gondoskodnia.

A választó úgy szavaz, hogy a listát összehajtva az elnöknek átadja, aki azt felbontatlanul az urnába dobja.

Aki nincs a választói névjegyzékben, vagy aki ellen kifogást emel a küldöttség, azt az elnök, ha kifogásnak helyt ad, elutasítja. Ezekről az elutasítás megnevezésével, külön jegyzéket kell készíteni, mely a jegyzőkönyv mellé csatolandó.

Zárórát az elnök tűzi ki, mely után a szavazatokat a küldöttség össze-számlálja, a választás eredményét hivatalosan megállapítja s arról jegyzőkönyvet vesz fel, melyet a jegyző s az elnök aláír.

14. §. A választás befejeztével az elnök az összes iratokat a tanács elé terjeszti, mely a megválasztottak jegyzékét 8 napig közszemlére teszi ki.

Erről a híveket a szószékről és hirdetménnyel értesíteti oly hozzáadással, hogy a választás, vagy egyesek megválasztása ellen a választók 15 nap alatt az elnök útján a tanácshoz írásban panasszal fordulhatnak, vagy panaszukat jegyzőkönyvbe mondhatják a jegyzőnél. Panaszt legalább 10 választó tehet, kiknek a plébános előtt kell panaszukat vagy az arról felvett jegyzőkönyvet aláírniok.

A választási jegyzőkönyv a fellebbezési határidő elteltével 2 eredeti példányban jóváhagyás végett felterjesztendő az egyházmegyei hatósághoz. A jegyzőkönyvekkel együtt a választás ellen netalán benyújtott panaszok vagy fellebbezések is felterjesztendők elbírálás végett.

B) Az egyházközségi képviselőtestületek szervezete. 15. §. Általában minden egyházközségben egyházközségi képviselőtestület alakítandó.

16. §. Az egyházközségi képviselőtestület egyházi elnöke az egyházközség területére illetékes plébánia plébánosa, illetve adminisztrátora, helyi lelkésze, kihelyezett káplánja vagy a lelkipásztorkodás ellátására is kötelezett kihelyezett hitoktató. Ezek értendők ezen szabályzatban «plébános vagy helyettese» alatt.

Valahányszor a jelen szabályzatban az elnök említettik, mindenkor az egyházi elnök értendő, kivéve, ha kifejezetten a világi elnök neveztetik meg.

17. §. Az egyházközségi képviselőtestület tagjai :

a) hivatalból : a plébános, a katolikus kegyúr vagy annak katolikus képviselője, valamint a káplánok és hitoktatók, a katolikus tanítók, a karnagy vagy kántor és a rk. intézetek és intézmények vezetői ;

b) választás útján : azok, kiket az egyházközség választói az egyházközségi képviselőtestület tagjaivá a 11. §-nak megfelelő választók közül érvényesen megválasztottak ;

c) kinevezés útján : az egyházmegyei hatóság és az egyházközség több tagját — de legfeljebb a képviselőtestületi választott tagok egyötödének megfelelő számban — részint érdemeik (legtöbb adót fizetők, kat. intézményeket anyagilag fenntartók, azokat nagyobb mérvben segélyező erkölcsi testületek képviselői), részint az egyházközség hitbuzgalmi, illetve társadalmi munkájában tanúsított buzgóságuk elismeréséül, vagy akiknek közreműködését az egyházközségi képviselőtestület tagjaivá kinevezheti. Megbízatusuk 6 évre szól, de az illetékes egyházmegyei hatóság által bármikor megvonható.

18. §. A képviselőtestület minden hivatalból való, választott rendes és kinevezett tagja az alakuló gyűlésen, miután az igazoló bizottság törvényes megválasztását igazolta vagy az azt követő valamely ünnepélyes istentiszteleten az egyházi elnök kezébe tartozik letenni az esküt.

Az eskü mintája a következő:

«Én N. N. esküszöm a Mindenható Istenre, a boldogságos Szűz Máriára és Istennek minden szentjeire, hogy a katolikus Anyaszentegyházhoz hű leszek és hogy mint ai egyházközségi képviselőtestület tagja, egyházközségemnek jogszabályait megtartom, lelki és anyagi érdekeit legjobb lelkiismeretem szerint minden erőmből szolgálni fogom. Isten engem úgy segéljen».

Azoknak, kik méltánylást érdemlő okokból az eskütételnél nem voltak jelen, az elnök megengedheti, hogy a legközelebbi ülésen tegyék le az esküt.

Amíg valaki az esküt le nem tette, a képviselőtestület gyűlésein részt nem vehet.

Az igazolóbizottság kötelessége a törvényes választás igazolása mellett az eskü letételét is ellenőrizni, illetve igazolni.

19. §. Az egyházközségi képviselőtestület választott rendes tagjainak száma oly egyházközségekben, melyekben az egyházközségi választók névjegyzékébe felvett választók száma 2000-nél kevesebb: 30, 2000-en túl minden 1000 választó után újabb 10.

Ezenfelül az egyházközségi választók az egyházközségi képviselőtestületbe póttagokat is választanak, akiknek száma egyházközségi képviselőtestületbe választott rendes tagok számának fölfelé kerekített egyharmada.

A jelen §-ban foglalt szabályok figyelembevételével az egyházközségi képviselőtestületet választott rendes és póttagjainak számát háromévenként a választás előtt a választói névjegyzék alapján a képviselőtestület állapítja meg.

20. §. Az egyházközségi képviselőtestületi tagság az elhalálozáson és a képviselőtestület feloszlásán kívül megszűnik annál, aki megválasztását, illetve kinevezését nem fogadja el, aki az előírt esküt letenni vonakodik, aki tagsága megszűntével a képviselőtestületből kilép, aki tagságáról lemond, aki tagsági jogait és kötelességeit az elnöknek háromszor megismételt írásbeli felszólítása ellenére sem gyakorolja, aki tagságától az egyházmegyei hatóság által megfosztatik, aki egyházközségi szenvedő választóképeségét elveszti.

21. §. Az egyházközségi képviselőtestület tagjaivá első alkalommal megválasztott képviselők fele az egyházmegyei hatóság jóváhagyásától számított három év leteltével az elnök által a képviselőtestület ülésén végzett sorshúzás útján kilép. Azontúl pedig minden három év leteltével azok lépnek ki, akik a szabályszerű hat évet már kitöltötték. A kilépettek újból megválaszthatók.

22. §. Az egyházközségi képviselőtestület rendes tagjává választott képviselők sorában időközben megüresedett helyre a választás alkalmával legtöbb szavazatot nyert póttag lép be. A póttagok három évre választatnak.

A póttagnak addig, míg a megüresedett rendes tagsági helyre be nem lép, sem tanácskozási, sem szavazati joga nincs. A póttag az esküt a belépést követő első ülésen teszi le. Méltánylást érdemlő okokból az elnök megengedheti, hogy az esküt a legközelebbi ülésen tehesse le.

23. §. Az egyházközségi képviselőtestületet a választás jóváhagyása után 15 napon belül az elnök alakuló gyűlésre hívja össze.

Az alakuló gyűlésen nyomban az eskü letétele után világi tagjai közül megválasztja három évre világi elnökét s akár egyházi, akár világi tagjai közül három-három évre megválasztja az egyházközség gondnokát, jegyzőjét és pénz-

tárosát. Azon egyházközségben, melynek területén katolikus tanintézet van, ennek a tanterületéhez tartozó képviselőtestületi tag választandó a jegyzői tisztségre. A megválasztott katolikus jellegű népiskolai tanító (tanítónő) köteles a jegyzői tisztelet elfogadni.

24. §. Az egyházközség képviselőtestülete ugyancsak alakuló gyűlésén három évre megválasztja :

a) választott és kinevezett tagjai sorából az egyházközségi tanács választott tagjait. (35. § b)

b) a világi elnök mellé a felszólalási választmány négy tagját ;

c) az egyházközségi képviselőtestület egyéb bizottságokat is alakíthat és ezekbe olyanokat is bevonhat, akik a képviselőtestületen kívül állanak. Ilyen bizottságok pl. templomépítő, hitbuzgalmi, szociális, karitatív, kulturális stb. bizottság.

Ezeknek a bizottságoknak csak javaslattevési joguk van. Javaslatuk fölött a képviselőtestület határoz.

25. §. Az egyházközségi képviselőtestület évenként háromtagú számvizsgáló bizottságot (57. §) és háromtagú igazoló bizottságot (18. §) választ.

26. §. Ha az egyházközségi képviselőtestület által választandó valamely tisztség megüresedik (66. §) vagy bizottsági, illetve választmányi, vagy egyházközségi tanácsi tagság üresedésbe jön (33. §), a megüresedett bizottsági, választmányi tagságra időközben megválasztottak megbízása a legközelebbi bizottsági, illetve választmányi választásig, a tisztségekre és egyházközségi tanácsi tagságra időközben megválasztottak megbízása pedig az egyházközségi tanács megbízásáig tart.

27. §. Az egyházközségi képviselőtestületet az elnök évenként kétszer, éspedig egyszer a következő év rendes költségvetés megállapítására, másodszor pedig az elmúlt évi zárszámadások, vagyoni leltár és tanácsi jelentés letárgyalására rendes ülésre hívja össze. Az elnök azonban jogosítva van, ha pedig az egyházközségi képviselőtestület tagjainak egyharmada, vagy az egyházközségi tanács, vagy az 57. § esetében a számvizsgáló bizottság írásbeli előterjesztésben kívánja, vagy az egyházmegyei hatóság elrendeli, az elnök köteles az egyházközségi képviselőtestületet rendkívüli ülésre bármikor összehívni.

A meghívót a tárgysorozattal legalább nyolc nappal a gyűlés előtt írásban vétív mellett kell a tagoknak megküldeni.

28. §. Az egyházközségi képviselőtestület tanácskozásait a jelen szabályzat 79—86. §§-ban körülírt Tanácskozási Rend szabályozza. Az egyházközségi képviselőtestület hatáskörét pedig a 43—49. §§ állapítják meg.

29. §. Ha az egyházközségi képviselőtestület kötelességeinek teljesítését makacsul elhanyagolja, vagy megtagadja, vagy az egyházközség érdeke ellen vét, vagy ismételtelen oly ügyeket tesz tanácskozás vagy határozat tárgyává, amelyek nem tartoznak az egyházközségi képviselőtestület hatáskörébe, az egyházközségi képviselőtestületet az egyházmegyei hatóság feloszlathatja. A feloszlítás esetén az új választás elrendelése az egyházmegyei hatóság jogkörébe tartozik.

Új választást rendel el az egyházmegyei hatóság akkor is, ha a képviselőtestületi tagok többsége megválasztását el nem fogadná.

30. §. Ha az egyházközségi képviselőtestület választása egyáltalában nem jönne létre, ha az újból választott képviselőtestület tagjainak többsége ismét nem fogadná el megválasztását, vagy képviselői jogát nem gyakorolná, vagy ha az újonnan megválasztott egyházközségi képviselőtestületet is fel kell oszlatni, az egyházmegyei hatóság jogosítva van elrendelni, hogy az egyház-

községi képviselőtestület hatáskörébe tartozó ügyeket rendszerint egy évre, de három évnél nem hosszabb időtartamra kinevezendő egyházközségi gondnokság intézze, amely a plébánosból vagy helyetteséből, mint elnökből és az egyházmegyei hatóság által kinevezett két tagból áll, kik közül az egyik a jegyzői szerepet tölti be.

C) *Az egyházközségi tanács szervezete.* 31. §. Minden egyházközségben egyházközségi tanács alakítandó. A tanács tagjainak száma a képviselőtestület tagjainak (19. §) fölfelé kikerekített egyharmada.

Ezenfelül az egyházközségi képviselőtestület az egyházközségi tanácsba póttagokat is választ, akiknek száma az egyházközségi tanácsba választott rendes tagok számának fölfelé kikerekített egyharmada.

32. §. A jelen §-ban foglalt szabályok figyelembevételével az egyházközségi tanács választott rendes és póttagjainak számát a képviselőtestület tagjai számának megállapításával egyidőben háromévenként a választás előtt az egyházközségi képviselőtestület állapítja meg.

33. §. Egyházközségi tagság az elhalálozáson és az egyháztanács feloszlásán kívül megszűnik annál, aki megválasztását, illetve kinevezését nem fogadja el, aki az előírt esküt letenni vonakodik, aki tagsága megszűntével a tanácsból kilép, aki tagságáról lemond, aki tagsági jogait és kötelességeit az elnöknek háromszor megismételt írásbeli felszólítása ellenére sem gyakorolja, aki tagságától az egyházmegyei hatóság által megfosztatik, aki egyházközségi szenvedő választó képességét elveszti.

34. §. Az egyházközségi tanács elnöke a plébános vagy annak törvényes helyettese. (16. §.)

Az egyházközségi tanács világi elnöke azonos az egyházközségi képviselőtestület világi elnökével. (23. §.)

35. §. Az egyházközségi tanács tagjai :

a) hivatalból : mindazok, akik az egyházközségi képviselőtestületnek is hivatalból tagjai, továbbá a világi elnök, az egyházközségi gondnok, pénztáros és jegyző, a káplánok és hitoktatók közül azonban csak az a kettő a tanács tagja, kiket erre az elnök kijelöl. Hasonlóképpen csak az a két katolikus tanító a tanács tagja, akit erre az elnök kijelöl ;

b) választás útján : azok, akiket az egyházközség képviselőtestülete saját tagjai közül az egyházközségi tanács tagjaivá három évre érvényesen megválasztott (24. § a) ;

c) kinevezés útján : az egyházmegyei hatóság az általa a képviselőtestületbe kinevezett tagok közül egyeseket a tanács tagjaivá is kinevezhet, számuk azonban nem lehet nagyobb, mint a megválasztott tanácstagok egyötöde.

36. §. Az egyházközségi tanácsot megválasztásának jóváhagyása után 8 napon belül az elnök alakuló ülésre hívja össze.

Ezen az ülésen megbízatásának tartamára megválasztja az egyházközség két pénztári ellenőrért és szükség esetén a többi (iskola, temető) gondnokot. Nagyobb egyházközségek ugyanekkor egy vagy több alelnököt, ügyészt, esetleg titkárt választanak.

Ugyanekkor választja a választók névjegyzékének összeállítására három évre kiküldött háromtagú választmányt. (9. §.)

37. §. Az egyházközségi tanácsot évnegyedenként (Rendsz. 81. §), ha pedig szükséges, vagy a tanács tagjainak egyharmada írásban kívánja, többször is, az elnök hívja össze. A meghívást mindig írásban, a tárgysorozat megjelölésével vétív mellett a gyűlés előtt legalább 24 órával kell eszközölnie.

38. §. Az egyházközségi tanácsot a 29. §-ban felsorolt okok miatt az egy-

házmegyei hatóság feloszlathatja. Feloszlátás esetén az egyházmegyei hatóság a képviselőtestületet új tanács választására utasítja.

39. §. Ha az így elrendelt választás nem jönne létre, vagy ha a megválasztott tanácstagok többsége vonakodnék a választást elfogadni, vagy ha a feloszlálás után újonnan választott tanácsot is fel kellene oszlatni, az egyházmegyei hatóság az egyházközségi tanács hatáskörének ellátására a volt tanács egyházi elnökéből és két kinevezett tagból háromtagú gondnokságot nevez ki. Egyik tag látja el a jegyzői teendőt. A gondnokság megbízatása rendszerint egy évre terjed, három évnél azonban tovább nem tarthat.

Ha az egyházmegyei hatóság a képviselőtestületet is feloszlítani kényszerülne s helyette gondnokságot nevezne ki, az egyházközségi tanács is feloszlátandó s annak ügykörét is az egyházközségi gondnokság látja el.

40. §. Az egyházközségi tanács tanácskozásait a jelen Szabályzat 79—86. §§-ban előírt Tanácskozási Rend szabályozza. Hatáskörét pedig a jelen Szabályzat 50—56. §§ állapítják meg.

II. RÉSZ.

Hatáskör.

A) *Az egyházközségi választók hatásköre.* 41. §. Minden egyházközségben az egyházközségi választók választják az egyházközségi képviselőtestületüknek választás alá eső tagjait, amennyiben pedig a 17. §. b) és c) pontjaiban körülírt kellékeknek megfelelnek, a képviselőtestület tagjaivá választhatók, illetve kinevezhetők.

42. §. Az egyházközségi választók jogosítva vannak arra, hogy

a) az egyházközségi tanácsnak az egyházközségi adók és egyéb ily közterhek kivetésére és behajtására vonatkozó munkálatait megtekinthessék ;

b) az egyházközségnek és az egyházközségi intézeteknek költségvetését, zárószámadását és vagyoni leltárát, valamint az egyházközségi tanács évi jelentését, mielőtt még az egyházközségi képviselőtestület tárgyalná, megtekinthessék.

Azon távollevő adózók, akik ingatlanuk után fizetnek egyházközségi vagy iskolai adót, a kivetett összegről írásban értesítendőek. Ahol az egyházközség megfelelő fedezettel rendelkezik, vagy megfelelő segítséget vehet igénybe, lehetőleg minden adófizető külön írásban értesítendő, mennyi adót vetettek ki rá és ellene hol és mikor fellebbezhet.

Az egyházközségi tanács elnöke köteles értesítést kifüggeszteni a templom ajtaján és a szószékről, valamint ha szükséges, egyéb megfelelő módon is közhírré tétetni, hogy hol és mikor lehet az a) és b) alatt említett munkálatokat megtekinteni.

A kifüggesztéstől számított 15 napon belül az egyházközség minden választója jogosítva van az a) és b) alatt jelzett munkálatokra az egyházközségi képviselőtestülethez észrevételeit előterjeszteni, vagy az egyházmegyei hatósághoz fellebbezni.

A fellebbezést és az észrevételeket az egyházközségi elnöknél kell írásban benyújtani, vagy a jegyző előtt szóval jegyzőkönyvbe mondani, aki azt az elnökhöz átteszi.

B) *Az egyházközségi képviselőtestületek hatásköre.* 43. §. Az egyházközségi képviselőtestület :

a) szükség szerint megállapítja az egyházközségi képviselőtestületnek és az egyházközségi tanácsnak ügyrendjét ;

b) az egyházmegyei szabályrendeletekkel, az iskolai Rendszabályokkal

és a jelen Szabályzattal ellentétben nem álló szabályrendeleteket s saját egyházközségének igazgatására vonatkozóan alkothat és ilyen szabályrendeleteket megváltoztathat ;

c) ahol az egyházközség kegyúri jogokat gyakorol, a képviselőtestület végzi az egyházzjognak megfelelően a kegyúri bemutatást ;

d) megejtí azokat a választásokat, amelyeket a jelen Szabályzat (23—25. §§) vagy más érvényes jogszabály az egyházközségi képviselőtestület hatáskörébe utal ; választja továbbá az egyházközség által fenntartott tanintézetek tanszemélyzetét, az egyházközség karnagyát, illetve kántorát ;

e) megállapítja az egyházmegyei szabályrendeletek figyelembevételével az egyházközségnek rendes és pót-költségvetését és a személyi és dologi kiadások fedezésére megállapítja a kivetendő egyházközségi adók, járulékok és szolgáltatások kivetésének módját, mértékét (kulcsát), elhatározza a netán szükséges kölcsönök felvételét és rendkívüli teherviselést is vállalhat ;

f) megállapítja az egyházközségnek és az egyházközségi intézeteknek vagyoni leltárát ;

g) megvizsgálja a számvizsgáló bizottság javaslata (57. §) alapján az egyházközségnek és az egyházközségi intézeteknek zárószámadásait és a felmentvény tárgyában az egyházmegyei hatóságnak javaslatot tesz ;

h) tárgyalja az egyházközségi tanács évi jelentését ;

i) felügyeletet gyakorol az egyházközségi vagyon fölött ;

j) határoz az egyházközség részére ingatlanok szerzése, az egyházközség ingatlanainak eladása, vagy megterhelése tárgyában ;

k) a szükséghez képest a tanszemélyzeti állások kivételével új egyházközségi világi állásokat szervez ; az egyházi állások megszervezésére vonatkozólag pedig az egyházmegyei hatósághoz javaslatot tesz ;

l) az így szervezett állások javadalmazását, valamint az egyházközségi gondnok, jegyző, pénztárnok esetleges tiszteletdíját megállapítja ;

m) költségvetési fedezet előállításával intézkedik az egyházközség épületeinek, felépítményeinek (templomok, kápolnák, keresztek, lelkészlak, kántorlak) fenntartásáról, helyreállításáról és esetleges újjáépítéséről, amennyiben ezeknek az épületeknek, felépítményeknek fenntartása az egyházközséget terheli, vagy amennyiben ezek az épületek, felépítmények elegendő fenntartási alappal nem bírnak s azok fenntartása nem képezi másnak köteleességét ;

n) ugyancsak költségvetési fedezet előállításával gondoskodik az egyházközség iskoláinak személyi és dologi szükségleteiről, amennyiben az iskolának anyagi fenntartása az egyházközséget terheli. Ellenkező esetben az egyházközségnek az egyházmegyei hatóság jóváhagyásával jogérvényes iskolai költségvetését fedezett végett az iskolák anyagi fenntartójához az egyházközségi tanács által áttéteti ;

o) a hitélet, a katolikus közművelődés és jótékonyág előmozdítására intézményeket létesít, azok fenntartásáról gondoskodik. E célból az állami vagy társadalmi intézmények támogatását igénybe veszi. Támogatja, szükség szerint anyagilag is, a hitbuzgalmi és katolikus társadalmi egyesületek és szervezetek megalakulását és működését ;

p) előmozdítja a vallás gyakorlásának mennél ünnepélyesebbé tételét ;

r) minden lehető megtesz a területén lakó katolikus gyermekek sikeres vallási tanításának érdekében ;

s) határoz az egyházközségi tanácsnak eléje terjesztett javaslatai fölött ;

t) határozatait és az egyházközségre irányadó jogszabályokat az ügy természete szerint az egyházközségi tanáccsal vagy egyéb szerveivel végrehajtja ;

u) határoz az egyházközségi tanács határozatai ellen kiadott és a jelen Szabályzat 55. § alapján elbírálása alá tartozó fellebbezések, valamint az egy-egyházközségi tanács intézkedése ellen benyújtott észrevételek és panaszok tárgyában. Ellenőrzi az egyházközségi tanácsnak és egyéb szerveinek működését, amennyiben ez a működés nem tartozik az egyházmegyei hatóság alá ;

v) nyilatkozik mindazokban az ügyekben, amelyeket hatáskörébe eső kérdésekben véleményezés céljából hozzája utalnak.

44. §. Az egyházközségi képviselőtestületnek a 43. § b), c), d), e), g), i), j), k), l), m), n), o) pontjaiban körülírt ügyekben hozott határozatai, illetve választásai az egyházmegyei hatóság jóváhagyásával válnak joghatályossá. Egyéb határozatai a 15 napi fellebbezési határidő leteltével emelkednek jogérvényre, amennyiben ezen idő alatt fellebbezéssel meg nem támadtattak.

45. §. A hitelvi, az egyházfegyelmi és az egyházkormányzati ügyek, valamint a lelkipásztorkodás ügyei nem tartoznak az egyházközségi képviselőtestület hatáskörébe.

46. §. Az egyházközségi képviselőtestület határozatai ellen az egyházközségi képviselőtestületnek minden tagja és bármely közvetlenül érdekelt fél a határozat kihirdetésétől vagy kézbesítésétől számított 15 nap alatt fellebbezhet az egyházmegyei hatósághoz.

A fellebbezést, amennyiben nem az egyházközségi képviselőtestület ülésén terjesztették elő, az egyházközségi tanácsnál kell az elnök útján írásban benyújtani, vagy a jegyző előtt szóval jegyzőkönyvbe mondani. Az elnök a fellebbezéssel egyidejűleg az egyházközségi tanácsnak a fellebbezésre vonatkozó véleményes határozatát is felterjeszti az egyházmegyei hatósághoz.

47. §. Az egyházközségi képviselőtestület üléséről jegyzőkönyvet kell készíteni, amelyet az elnök és a jegyző ír alá és a képviselőtestületnek az elnök által kijelölt két tagja hitelesít.

A következő ülésen az előbbi ülés jegyzőkönyve mindig felolvasandó.

Minden ülés jegyzőkönyvét két példányban 15 nap alatt jóváhagyás végett az egyházmegyei hatóság elé kell terjeszteni.

Ha az egyházmegyei hatóság a beérkezés után 30 nap alatt nem nyilatkozik, a jegyzőkönyvbe foglalt és meg nem fellebbezett határozatok (választások) jóváhagyottaknak tekintendők.

48. §. Ha az egyházközségi képviselőtestület joghatállyal nem bíró valamely határozatának végrehajtására szerveit határozatilag utasítaná és joghatállyal nem bíró ilyen határozatának végrehajtásából anyagi kár származnék, az okozott kárért az utasító határozat meghozatalában résztvevő képviselőtestületi tagok a határozatot végrehajtó szervvel egyetemlegesen felelősek, egymásközt pedig kártérítésre egyenlően kötelezetteknek.

49. §. Az egyházközségi képviselőtestületnek oly tagja, aki valamely ügyben személyileg, vagy vagyoni tekintetben érdekelt, annak tárgyalásánál nem lehet jelen és a szavazásban nem vehet részt.

C) Az egyházközségi tanácsok hatásköre. 50. §. Az egyházközségi tanács :

a) megejti és az egyházközségi képviselőtestülethez tudomásulvétel végett bejelenti azokat a választásokat, amelyeket a jelen szabályzat (36. §) vagy más érvényes jogszabály az egyházközségi tanács hatáskörébe utal ;

b) az egyházközség iskoláinak közigazgatási szerve s végzi mindazon teendőket, amelyeket a fennálló törvények az iskolai Rendszabályok és egyéb rendeletek szerint az iskolaszék hatáskörébe tartoztak, kivéve azokat, melyeket a jelen szabályzat 43. § d) pontja az egyházközség képviselőtestületének hatáskörébe utal ;

c) az egyházmegyei szabályrendeletek figyelembevételével elkészíti az egyházközségi képviselőtestület elé terjesztendő egyházközségi költségvetéseket, megvizsgálja az egyházközségi zárszámadást és vagyoni leltárt s azokat saját évi jelentésével együtt az egyházközségi képviselőtestülethez beterjeszti ;

d) a jogerőre emelkedett egyházközségi költségvetésnek fedezetére szolgáló adók, járulékok, szolgáltatások egyénenkénti kivetését az egyházközségi képviselőtestület által jogérvényesen megállapított módnak és mértéknek (kulcsnak) alkalmazásával és az egyházmegyei szabályrendeletek figyelembevételével elkészíti és letárgyalja ;

e) a jogerőre emelkedett egyénenkénti kivetés alapján a fennálló jogszabályok, illetve jogszokásoknak megfelelően az egyházközségi adók, járulékok, szolgáltatások beszedéséről gondoskodik, illetve behajtásuk iránt intézkedik ;

f) a jogérvényes költségvetések keretei között az egyházközségi építkezéseket és helyreállításokat az egyházmegyei szabályrendeletekhez alkalmazkodva elvégezteti, a beszerzéseket pedig a gondnok útján eszközölteti ;

g) az egyházközség által fenntartott épületeken 100 P költséget meg nem haladó, halasztást nem tűrő javításokat a vonatkozó egyházközségi költségvetésen kívül is azonnal foganatosíthat, köteles azonban eljárásáról az egyházközségi képviselőtestületnek utólag jelentést s egyben a fedezetre nézve javaslatot tenni ;

h) általában 100 P költséget meghaladó építkezéseknél, javításoknál és beszerzéseknél a 69. § szerint tartozik eljárni és foganatosítás után a fölülvizsgálati jegyzőkönyvnek csatolásával az egyházmegyei hatósághoz fölterjesztendő okmányolt elszámolást tartozik készíteni ;

i) képviseli az egyházközséget az egyházi személyzet járandóságainak rendezésére a fennálló jogszabályok alapján kitűzött egyezségi tárgyalásokon, az egyházközség nevében az egyezséget megkötí s az egyezés jegyzőkönyvét az egyházmegyei hatóság jóváhagyása után a képviselőtestületnek tudomásvétel végett bemutatja ;

j) az egyházközségi, nem javadalmi ingatlanok hasznosításáról a 69. §-nak megfelelően gondoskodik ;

k) ellenőrzi a templomi, iskolai és egyéb egyházközségi, nem javadalmi vagyon kezelését és a helyes kezelés iránt intézkedik ;

l) ellenőrzi, hogy az egyházközségi javadalmi épületek az arra kötelezettek által jó karban tartassanak ;

m) az egyházközség nevében szerződéseket, egyezségeket és egyéb jogi ügyleteket köt s azokat az egyházmegyei hatóság jóváhagyása után a képviselőtestületnek bejelenti ;

n) az instantiszteletek alatt és körmenetek alkalmával a rendre felügyelő megbizottakat állít ;

o) gondoskodik az egyházközség szegényeinek segélyezéséről (Szent Antal kenyere stb.) ;

p) gondoskodik az egyházközség temetőjének rendbentartásáról ;

r) szükség szerint az egyházközségi képviselőtestület rendkívüli gyűlésének összehívására az elnöknek határozatilag előterjesztést tesz ;

s) fellebbezések alkalmával véleményes határozatot hoz a fellebbezésről s azt az elnök útján az egyházmegyei hatósághoz felterjeszti ;

t) az elnök által bemutatott választói névjegyzéket felülvizsgálja, azt a 9. § alapján jogerősnek mondja ki és záradékkal láttatja el s erről jelentést tesz a képviselőtestületnek ;

u) az egyházközségi igazgatás körében a közhatóság segédkezését kikéri ;
v) intézkedik az egyházközségi igazgatás minden ügyében, amely más szerv hatáskörébe nem tartozik.

51. §. Az egyházközségi tanács valahányszor iskolai közigazgatási ügyben jár el, vagy határozatot hoz, mindenkor «az i róm. gör. kat. egyházközségi tanács» elnevezést használja.

52. §. Hitelvi, egyházfegyelmi, egyházkormányzati, lelkipásztori ügyek nem tartoznak a tanács hatáskörébe.

53. §. Az egyházközségi adók, járulékok, szolgáltatásokra nézve az egyházközségi tanács által elkészített egyénenkénti kivetések a tanács által megkötött szerződések, egyezségek és egyéb jogi ügyletek az elfogadásra vonatkozó tanácsi határozattal együtt, a 100 P költséget meghaladó építések, helyreállítások, beszerzések tervei és költségvetései, illetve árajánlatai és a vonatkozó s a fedezetet is megjelölő tanácsi határozatok, amelyek a Rendszabályok, vagy az egyházmegyei szabályrendeletek értelmében jóváhagyást igényelnek, a 15 napi fellebbezési határidő lejártával az esetleges fellebbezésekkel együtt az elnök útján az egyházmegyei hatósághoz terjesztendők fel.

A fellebbezést, amennyiben nem az egyházközségi tanács ülésén terjesztették elő, az egyházközségi elnöknel írásban kell benyújtani, vagy a jegyző előtt szóval jegyzőkönyvbe mondani.

54. §. Az 50. § d) pontjában körülírt egyénenkénti kivetések a jelen szabályzat 9. §-ában előírt módon az érdekelt egyházközségekben 15 napi közszemlére teendők ki.

Az egyházközség területén kívül lakó egyházközségi adófizetők az egyénenkénti adófizetésben saját kirótt egyházközségi adókról, járulékokról és szolgáltatásokról írásban vétív mellett, vagy ajánlott levélben értesítendők. Az értesítésben, mely az elnök és a jegyző által írandó alá és hivatalos pecséttel is ellátandó, feltüntetendő az adófizetők állami, vagy egyéb adóalapja (föld, ház, kereseti adó stb.), külön-külön a különböző nemű egyházközségi adók (egyházi adó, iskolaadó stb.), járulékok, szolgáltatások kivetésének módja és mértéke (kulcsa) és nemenként elkülönítve az adó fizetésére kirótt egyházközségi adók, járulékok és szolgáltatások. Ugyancsak feltüntetendő az értesítésben a fellebbezésnek határideje és módja is.

55. §. Az egyházközségi tanácsnak egyházmegyei jóváhagyást igénylő határozatai ellen az egyházközség minden tagja, illetve a határozatok által érdekelt minden egyén a határozat meghozatalától vagy kézbesítésétől, illetve a közszemlére való kitételtől számított 15 napon belül az egyházmegyei hatósághoz az egyházközségi tanács egyéb határozatai és intézkedései ellen pedig ugyancsak minden egyházközségi tag és a határozatok, illetve intézkedések által érdekelt minden egyén az egyházközségi képviselőtestülethez fellebbezéssel élhet. A fellebbezések benyújtására és továbbterjesztésére nézve a 9. § idevágó rendelkezései az irányadók. Az egyházmegyei hatóság a hozzá benyújtott fellebbezésekben az adóügyek kivételével végérvényesen határoz. Adóügyekben az egyházmegyei hatóság határozata ellen 15 nap alatt a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszterhez felülvizsgálati kérelemnek van helye.

56. §. Ha az egyházközségi tanács az egyházközségi képviselőtestületnek valamely joghatállyal nem bíró határozatát a képviselőtestületnek utasító határozata alapján végrehajtáná és ebből bármilyen anyagi kár származnék, az okozott kárért a végrehajtásra vonatkozó határozatnak a meghozatalában résztvevő tanácstagok a képviselőtestületnek a jelen Szabályzat 48. §-ban megjelölt tagjaival együtt egyetemlegesen felelősek, egymásközt pedig kártérítésre

egyenlően kötelezettek. Ugyan úgy felelősek és kártérítésre kötelezettek a végrehajtó szervvel együtt az okozott kárért a tanácsnak azon tagjai is, akik oly tanácsi határozatnak meghozatalában vettek részt, mellyel a tanácsnak joghatállyal nem bíró valamely határozatának a végrehajtása rendeltetett el.

D) Az egyházközség egyéb szerveinek hatásköre. 57. §. Az egyházközségi képviselőtestület számvizsgáló bizottsága (25. §) minden év elején megvizsgálja az egyházközségi számadásokat és vagyonkezelést s az eredményről jelentést, a felmentésre vonatkozólag pedig javaslatot terjeszt az egyházközségi képviselőtestület elé.

A számvizsgáló bizottság egyhangú írásbeli megokolt megkeresésben mások is kívánhatja, hogy neki az egyházközségi tanács a számadások és vagyonkezelés megvizsgálására módot adjon. Ha az egyházközségi tanács a megkeresés teljesítését megtagadná, a számvizsgáló bizottság döntés végett az egyházközségi képviselőtestület összehívását kérheti. (25. §.)

58. §. Az egyházközség tisztviselői: a) egyházi elnök; b) világi elnök; c) gondnok; d) jegyző; e) pénztáros; f) 2 pénztári ellenőr.

59. §. Az egyházközség egyházi elnöke:

a) képviseli az egyházközséget hatóságok előtt és hatóságokon kívül a 4. § korláta között;

b) őrizi az egyházközség hivatalos pecsétnyomóit;

c) elnöke az egyházközségi képviselőtestületnek és tanácsnak, összehívja a képviselőtestület és tanács üléseit, azokon elnököl, vezeti a tanácskozásokat s kimondja a határozatokat;

d) végzi mindazon teendőket, melyek az iskolai Rendszabályok szerint az iskolaszéki elnök hatáskörébe tartoztak;

e) átveszi az egyházközséghez intézett iratokat, azokat elintézi, illetve természetük szerint képviselőtestületi vagy tanácsi elintézésükről gondoskodik;

f) a jegyzővel együtt aláírja és hivatalos pecséttel ellátja a gyűlési jegyzőkönyvet, az egyházközség nevében kiállított iratokat és okmányokat, a másolatokat, jegyzőkönyvi kivonatokat hitelesíti;

g) a), d), e) pont alatt említett iratokról vezeti az egyházközségi iktatókönyvet s a plébániai levéltárral kapcsolatban kezeli az egyházközség levéltárát;

h) sürgős, vagy közbeeső intézkedést igénylő ügyeket a képviselőtestületnek, illetve a tanácsnak utólagos bejelentés kötelezettsége mellett elintézi;

i) a tisztviselők működését ellenőrzi, a tapasztalt hiányok és rendellenességek megszüntetése iránt közvetlenül intézkedik s esetleg azokat a képviselőtestületnek, illetve a tanácsnak bejelenti;

j) a pénztáros kezelése alatt levő naplót és pénztárt évenként legalább kétszer megvizsgálja s a vizsgálat eredményéről a tanácsnak jelentést tesz;

k) az egyházi adók, járulékok, szolgáltatások kivetéséhez szükséges adatokat évenként a költségvetések összeállítása előtt a politikai község előljáróságától beszerzi;

l) résztvesz az egyházközség költségvetéseinek, számadásainak és vagyoni leltárainak elkészítésében a jegyzővel és a gondnokkal;

m) örködik a határozatok végrehajtása fölött;

n) a tanács névsorát az egyházmegyei hatóságnak megküldi;

o) a jogérvényes költségvetések keretén belül az egyházközségi tanács határozatai alapján utalványozza a kiadásokat, sürgős esetekben az egyházközségi költségvetés keretein kívül és a tanácsnak való utólagos bejelentés kötelezettsége mellett 50 P-ig utalványozhat;

p) az akadályozott tisztviselők helyébe ideiglenesen a képviselőtestület végleges intézkedéséig helyetteseket rendel ;

r) teljesíti mindazon teendőket, melyeket a jelen Igazgatási szabályok az egyházközségi elnök hatáskörébe utalnak s miket a képviselőtestület, illetve a tanács reábiz.

60. §. A világi elnök :

a) az egyházi elnök akadályoztatása esetén annak felhívására s vele összhangban minden elnöki tisztelet teljesít, kivéve az egyházmegyei hatósággal való hivatalos érintkezést ;

b) a felszólalási választmány elnöke.

61. §. A gondnok :

a) elkészíti az elnök és jegyző közreműködésével az egyházmegyei szabályrendeletek figyelembevételével az évi költségvetésnek tervezetét s azt a tanács elé terjeszti ;

b) elkészíti a jegyző bevonásával az egyházközségi és iskolai adók kivétési tervezetét s azt a tanács elé terjeszti ;

c) elkészíti az elnök és jegyző közreműködésével és az egyháztanács elé terjeszti az egyházközségi számadásokat és vagyoni leltárakat ;

d) az egyházközségi épületekre, helyiségekre, felszerelésekre felügyel, a szükséges javításokat és felszereléseket a tanács utasítása szerint a költségvetés keretén belül eszközli, a költségvetés keretén kívül szükséges javítások és beszerzések iránt pedig a tanács közvetítésével a képviselőtestületi gyűlésnek előterjesztést tesz ;

e) a felügyeletére bízott épületek tűzkár és egyéb ellen való biztosításáról felelősség mellett az egyházközségi költségvetés keretében és a tanács utasításai alapján gondoskodik ;

f) az egyházközség tulajdonát képező, nem javadalmi ingatlanok hasznosítása iránt az egyházközségi tanácsnak előterjesztést tesz és a bérbeadott, nem javadalmi ingatlanok kezelését ellenőrzi ;

g) az egyházközségi vagyonnak azt a részét, melynek gondozását az egyházmegyei szabályrendeletek és az iskolai rendszabályok másra nem bízák, leltár mellett átveszi s időnkint a leltár kiigazításáról gondoskodik ;

h) gondoskodik, hogy a haszonbérek és egyéb jövedelmek kellő időben befolyjanak. A késedelmes fizetők jegyzékét a tanácsnak további intézkedés végett bemutatja ;

i) általában teljesíti mindazon köteleességeket, melyeket a jelen Igazgatási szabályzat, valamint a kat. népiskolák Rendszabályai, vagy a képviselőtestület, illetve a tanács reábiz ;

j) a gyűjtőperselyek kiürítése és a gyűjtött összeg megszámlálását az elnökkel és a pénztárossal végzi ;

k) nagyobb egyházközségekben a gondnok teendői az intézmények (templom, iskola, temető stb.) szerint megoszthatók.

62. §. A jegyző :

a) vezeti az egyházközségi képviselőtestület, valamint a tanács üléseinek jegyzőkönyveit, a jegyzőkönyvekről az elnök felhívására másolatokat és kivonatokat készít, melyeket az elnök hitelesít és hivatalos pecséttel ellát ;

b) szerkeszti az egyházközségi képviselőtestület, tanács nevében világi hatóságokhoz és magánszemélyekhez intézendő iratokat, felterjesztéseket, értesítéseket, bizonyítványokat, okiratokat s egyéb ügyiratokat s azokat az elnökkel együtt aláírja ;

c) a magánszemélyekhez eljuttatandó iratok, értesítések és jegyzőkönyvi kivonatok elküldéséről gondoskodik ;

d) végzi azon teendőket, miket a kat. népiskolák Rendszabálya a jegyző hatáskörébe utalnak ;

e) a szavazáskor a szavazatokat jegyzi ;

f) segédkezik az egyházi és iskolai adó kivetésében, az évi költségvetés és zárszámadás és vagyoni leltár összeállításában ;

g) az előszóval előadott fellebbezéseket jegyzőkönyvbe foglalja s azokat az elnökhöz eljuttatja.

63. §. A pénztáros :

a) kezeli az egyházközség pénztárát ;

b) a bevételekről és kiadásokról rendes pénztári naplót vezet ;

c) elnöki utalványozás ellenében kifizetéseket teljesít ;

d) a gyűjtőperselyek kiürítését és a gyűjtött összeg megszámlálását az elnökkel és gondnokkal végzi.

64. §. A pénztári ellenőrök : ellenőrzik a pénztárost úgy a vagyon lelkiismeretes kezelésében, mint a napló pontos vezetésében s észleleteikről esetről-esetre jelentést tesznek a tanácsnak.

65. §. Az egyházközség tisztviselői állása tiszteletbeli, azért díjazás nem jár. Azonban a képviselőtestület a gondnok, jegyző és pénztáros részére az egyházközségi tanács javaslatára méltányos tiszteletdíjat állapíthat meg.

66. §. Az egyházközség választott tisztviselői hivatali hanyagság, véttség vagy büntett miatt előzetes vizsgálat alapján az egyházmegyei hatóság által tisztüktől megfosztatnak. Annak a tisztviselőnek az állása, akinek képviselőtagsága megszűnik, megüresedettnek tekintendő. Az egyházközségi alkalmazottak közül a karnagy, vagy kántor és a világi oktatószemélyzet a katolikus tanítók részére megállapított fegyelmi szabályzat szerint ítélendők meg. Az egyházfi (sekrestyés, harangozó) fegyelmi hatóságai a plébános, vagy annak helyettese és az egyházmegyei hatóság. Az ítélet bejelentendő az egyházközségi képviselőtestületnek.

Ha valamelyik egyházközségi tisztviselő az egyházközségi képviselőtestületnek, illetve tanácsnak, joghatállyal nem bíró valamely határozatát önhatalmulag végrehajtana és abból bármely anyagi kár származnék, az okozott kárért felelni tartozik ; amennyiben pedig az ilyen határozatot a képviselőtestület, illetve egyháztanács utasító határozata alapján hajtana végre, az okozott kárért a határozat meghozatalában résztvevő képviselőtestületi, illetve tanácsi tagokkal együtt egyetemlegesen felelős, egymás közt pedig kártérítésre kötelezettek.

III. RÉSZ.

Az egyházközség anyagi ügyei.

67. §. Az egyházközség ingó, ingatlan és egyéb vagyona évről-évre leltározandó. Az egyházközségi vagyonnak az a része, amelynek gondozását az egyházmegyei szabályrendeletek és az iskolai rendszabályok másra nem bízák, gondnok (gondnokok) változásakor az új gondnoknak (gondnokoknak) mindenkor leltár mellett adandó át. Az egyházközségi vagyoni leltárt az egyházközségi elnök, gondnok (gondnokok) és a jegyző együttesen és testületileg készítik el, azt mindnyájan aláírják és az egyházközségi tanács útján felülvizsgálat és hitelesítés végett az egyházközségi képviselőtestülethez betérjesztik. A hitelesített leltár, amelybe a változások esetről-esetre pontosan bejegyzendők, az egyházközségi irattárban helyezendő el.

68. §. Az egyházközségi elnök kötelessége arról gondoskodni, hogy az egyházközség ingatlanai a telekkönyvben az egyházközség tulajdonául bejegyezve legyenek, azért a telekkönyvi betétszerkesztéseket különös figyelemmel kíséri és a netán hibás bejegyzések kiigazítása iránt a szükséges eljárást folyamatba teszi.

69. §. Az egyházközség nem javadalmi ingatlanainak hasznosítása általában haszonbérbeadás útján történik, a bérbeadás pedig rendszerint csak nyilvános árverés útján eszközölhető. Az árverés módozatait, a bérleti feltételeket és a kikiáltási árat az egyházközségi tanács állapítja meg. Ha az árverés sikerre nem vezetne, vagy az egyházközség érdeke a magánúton való egyezkedést javallaná, az ingatlan, az egyházmegyei hatóságnak előzetes engedélye alapján kivételesen szabadkézből is kiadható.

A bérleti szerződések, amelyeknek kikötései mindenkor az egyházmegyei szabályrendeleteknek megfelelően állapítandók meg, az egyházközségi tanács határozata alapján köthetők csak meg. A szerződések a vonatkozó tanácsi határozattal s amennyiben az ingatlanok árverésen adattak haszonbérbe, az árverési jegyzőkönyvnek a csatolásával is, megfelelő példányszámban jóváhagyás végett az egyházmegyei hatósághoz terjesztendők fel. A jóváhagyott szerződések az egyházközségi tanács útján az egyházközségi képviselőtestületnek tudomásulvétel végett bemutatandók.

70. §. Az egyházközségi ingatlanok elidegenítése, elcserélése, vagy kölcsönrel való megterhelése csak az egyházmegyei hatóság jóváhagyásával eszközölhető.

71. §. Minden egyházközségben nemenkint (iskola, egyház, egyházi szervezet stb.) elkülönített évi rendes költségvetés elkészítendő, amelybe az előrelátható évi szükségletek részletesen felsorolandók és a fedezet is részletesen megjelölendő. A költségvetések letárgyalására az egyházközségi képviselőtestület illetékes s azok csak az egyházmegyei hatóság jóváhagyásával válnak jogérvényessé. Az előre nem látott s utólag felmerült szükségletekről ugyanily pótköltségvetés készítenendő.

72. §. Az egyházközség jövedelmei és bevételei általában csak azokra a szükségletekre használhatók fel, amely szükségletekre rendeltettek, illetve a jogérvényes egyházközségi költségvetésekben előirányozottak.

73. §. Amennyiben az egyházközség jövedelmei és bevételei nem fedeznék a költségvetések szükségleteit, az egyházközségi képviselőtestület jogosult a költségvetési hiány fedezésére egyházközségi adót kivetni.

74. §. Az egyházközségi teherviselés szempontjából adóköteles az egyházközségnek minden tagja, illetve az egyházközség területén állami adók fizetésére kötelezett minden katolikus egyén, katolikus testület és katolikus egyházi céllal bíró jogiszemély, az esetben is, ha lakása, illetve székhelye nincs is az egyházközség területén.

Az egyházközségi teherviselés alól nem mentesek sem a köztisztviselők, sem pedig azok, akik ingatlanaik után ideiglenesen állami adómentességben részesülnek.

75. §. Aki olyan politikai községben, városban lakik, amelynek területén több saját szertartású katolikus egyházközség van és ott a lakóhelyére illetékes egyházközségen kívül más egyházközségben is kötelezett egyházközségi teherviselésre, az a lakóhelyére illetékes egyházközségben az évi rendes adók, járulékok és szolgáltatások jogérvényes kulcsa alapján viseli a politikai község, illetve a város területén levő többi egyházközségben számbavehető adóalapja után is az egyházközségi terheket. Az általa így beszolgáltatott adókból, járú-

lékokból és szolgálmányokból a többi egyházközség területén levő adó alapjának arányában eső részt saját egyházközsége az érdekelt egyházközségeknek átutalni tartozik.

76. §. Az egyházközségi pénztárban, mely rendes pénztári naplók mellett kezelendő, készpénz csak oly mértékben tartható vissza, amilyen mértékben azt az előre látható szükségletek szükségessé teszik és az egyházmegyei szabályrendeletek megengedik. A fölösleges pénzkészletek az egyházmegyei szabályrendeletekben előírt módon gyümölcsöztetendők. Az egyházközségi pénztárból való kihitelezések tilosak.

Az egyházközségi pénztárból csak azok a kifizetések eszközölhetők, amelyeket az egyházközség egyházi elnöke a jelen szabályzat figyelembevételével a saját aláírásával és hivatalos pecsétjével ellátott írásban utalványozott.

Az egyházközségi pénztáros az elnök, az ellenőrök és a számvizsgáló bizottság által ellenőriztetik.

77. §. Minden polgári év végén a pénztári naplók lezáratnak és azok alapján a jelen szabályzat és az egyházmegyei hatósági rendeletek figyelembevételével számadás (számadások) készíttetnek, melyek a gondnok (gondnokok) által egy okmányolt és egy okmány nélküli példányban január hó végén az egyházközségi tanács útján a képviselőtestület elé terjesztetnek a számvizsgáló bizottság vonatkozó jelentésével együtt, a számadások okmányolt példányai, a felmentvény megadására vonatkozó képviselőtestületi javaslatlall, számszéki felülvizsgálatra az egyházmegyei hatósághoz terjesztetnek fel.

78. §. Az egyházközségi javadalmi vagyont kezelését az egyházközségi tanács hivatott ellenőrizni és magát a javadalmi átadásoknál képviseltetni. Észrevételeit az egyházmegyei hatóság elé terjeszti. A javadalmi ingatlanok haszonbérbe adása esetén a bérbeadásra és a bérleti szerződésekre nézve véleményes határozatot hoz, mely a szerződésekkel együtt az egyházmegyei hatóság elé terjesztendő.

IV. RÉSZ.

Tanácskozási rend.

79. §. Az egyházközségi képviselőtestület és egyházközségi tanács üléseit az elnök nyitja meg és a megnyitás után mindenekelőtt a gyűlés törvényes egybehívását és határozatképességét állapítják meg. Ennek megfelelően a gyűlésről felvett jegyzőkönyvben névszerint sorolandók fel a képviselőtestületnek, a tanácsnak jelenlevő tagjai, valamint a távollevő tagok is. Ugyancsak a gyűlés megnyitása után a jegyzőkönyv hitelesítésére két tagot jelöl ki az elnök.

80. §. A tanácskozást az elnök vezeti, a tárgytól eltérő szónokokat a tárgynál való maradásra figyelmezteti, azt pedig, aki személyeket sért, vagy az illemt sértő kifejezésekre ragadtatja magát, rendre utasítja. Az ellenszegülő tagtól jogában áll az elnöknek a szót megvonni s ha a tanácskozást a kellő szabadsággal és nyugodtsággal folytatni nem lehetne, jogában van a gyűlést felfüggeszteni és a napirend kimerítése előtt is bezárni. Azt a képviselőtestületi, illetve tanácstagot, aki a tanácskozásnak szabadságát és nyugodtságát ismételtelen megzavarja, az elnök előterjesztésére megejtett vizsgálat után az egyházmegyei hatóság több gyűlésből kizárhatja, sőt a képviselőtestületi, illetve tanácsi tagságtól is megfoszthatja.

81. §. Ugyanabban a vitában minden tag rendszerint csak egyszer szólhat a tárgyhöz ; az indítványozó zárszó jogán másodszor is felszólalhat ; az egyházközségi tisztviselők pedig ugyanannál a tárgynál ismételtelen is felszólalhatnak.

82. §. Az egyházközségi képviselőtestület rendes gyűlésein a tárgysorozatra felvett tárgyakon kívül oly indítványok is vehetők tárgyalás alá, amelyek a képviselőtestület valamelyik tagja, vagy tagjai által a gyűlés előtt legalább 24 órával az elnöknel bejelentettek. Rendkívüli gyűlésen csak a tárgysorozaton levő tárgyak tárgyalhatók. Az egyházközségi tanács ülésein a napirendre nem tűzött ügyek is tárgyalás alá vehetők.

83. §. Az egyházközségi képviselőtestületi gyűlésben érvényes határozat hozatalára és a választások érvényes megejtésére a tagok egyharmadának jelenléte, határozathozatalnál pedig a jelenlevők általános szótöbbsége szükséges. Ugyanazzal a tárgysorozattal másodszor összehívott gyűlés, tekintet nélkül a jelenlevő tagok számára, határozatképes. Szavazategyenlőség esetén az elnök szavazata dönt; máskor az elnök nem szavaz.

84. §. A határozatok általában nyílt szavazással hozatnak meg, a választások pedig közfelkiáltással ejtetnek meg. Köteles azonban az elnök titkos szavazást elrendelni, ha azt legalább öt jelenlevő képviselőtestületi vagy tanácsi tag kívánja.

Anyagi vonatkozású ügyekben minden esetben névszerinti szavazás rendelendő el és a gyűlés jegyzőkönyvében az igennel szavazók, a nemmel szavazók, valamint a nem szavazók is szavazási csoportjuk szerint külön-külön feltüntetendők.

85. §. Ha valamelyik képviselőtestületi tag, illetve tanácsi tag a tárgyalás alatt levő valamely ügyben személyileg vagy anyagilag érdekelt, annak az ügynek a tárgyalásánál jelen nem lehet és a szavazásban részt nem vehet.

86. §. A gyűlésről jegyzőkönyv készítendő, melyet a gyűlés elnöke és jegyzője aláír és az elnök által kijelölt két tag hitelesít. A jegyzőkönyv a következő gyűlésen felolvasandó.

V. RÉSZ.

Szervezési utasítás.

87. §. A rk. plébániák mindegyike külön egyházközség. Nagyobb plébániák területét az egyházmegyei hatóság több egyházközségre oszthatja. Több egyházközséget az egyházmegyei hatóság egyesíthet.

Az egyesített egyházközségek egymáshoz való viszonyukat az egyházmegyei hatóság által jóváhagyott egyezség útján szabályozzák. Amennyiben ilyen egyezség nem jönne létre, az egyesített egyházközségek egymáshoz való viszonyát az egyházmegyei hatóság állapítja meg.

Az egyházközség területén lakó, de az egyházközséggel nem azonos szertartású katolikus hívek az egyházközségnek az esetben szintén tagjai, ha az egyházközség területe a saját szertartásuk szerinti valamelyik egyházmegyébe nincs bekebelezve.

Az egy területen levő különböző szertartású katolikus egyházközségek az illetékes egyházmegyei hatóság hozzájárulása alapján szintén alakíthatnak közös egyházközségi képviselőtestületet, mely esetben a jelen szabállyal nem érintett jogviszonyok az illetékes egyházmegyei hatóság által szabályozandók.

Az egy területen levő és közös képviselőtestületet alakított különböző szertartású kat. egyházközségek illetékes egyházmegyei hatóságuk engedélyével közös egyházközségi tanácsot is alakíthatnak. Ez esetben a jelen szabállyal nem érintett jogviszony az illetékes egyházmegyei hatóságok által megállapítandó.

Városi központi tanács. 88. §. Azon városokban, amelyekben több egyházközség működik, az egyházmegyei hatóság az egyöntetű működés biztosítására központi tanácsot alakíthat.

A központi tanács elnökét az egyházmegyei hatóság nevezi ki. Emellé a központi tanács világi elnököt és jegyzőt választ.

Tagjai az egyházközségek egyházi és világi elnökei és az egyházközségek képviselőtestületének az egyházmegyei hatóságtól meghatározott számú kiküldöttei.

A központi tanács szabályozza az egyházközségeket közösen érintő ügyeket, mint a szervezés, adókimutatás, adóbeszedés, vagyonkezelés ügyeit s irányítja az egyházközségek hitbuzgalmi, szociális, kulturális munkáját.

Nyilatkozik a központi tanácsot alakító egyházközségeket illetően azokban az ügyekben, melyeket az egyházmegyei hatóság véleményezés végett hozzája utal.

A központi tanács mindezek előkészítésére saját kebeléből előadókat, illetve bizottságokat választhat.

Gyűléseiről hitelesített jegyzőkönyvet vezet, melyet jóváhagyás végett az egyházmegyei hatósághoz 15 nap alatt fölterjeszt.

Esperesi kerületi tanács. 89. §. Minden esperesi kerület az egyházmegyei hatóság rendeletére a kerület egyházközségeiből kerületi tanácsot szervez.

Az egyházmegyei hatóság kisebb esperesi kerületekből közös tanácsot alakíthat.

Az esperesi kerületi tanács tagja az egyházközségi képviselőtestületek egyházi és világi elnökei, valamint minden egyházközség egy-egy tagja.

A kerületi tanács elnöke az esperes vagy akit az egyházmegyei hatóság megbíz. A tanács tagjai közül egy jegyzőt választ.

Az esperesi kerületi tanács irányítja és ellenőrzi a kerület egyházközségeinek egységes működését, segíti a gyöngébb egyházközségeket, gondoskodik az egyházmegyei központi tanács intézkedéseinek végrehajtásáról s annak évenként jelentést tesz a kerületről. Fontosabb, az egész egyházmegyét érintő kérdésekben attól irányítást, döntést, illetve támogatást kér.

Az esperesi kerületi tanács gyűléseiről hitelesített jegyzőkönyvet vezet, melyet 15 nap alatt jóváhagyás végett az egyházmegyei hatósághoz fölterjeszt.

Egyházmegyei központi tanács. 90. §. Az egyházmegyei hatóság az esperesi kerületi tanácsokból egyházmegyei központi tanácsot szervezhet.

Az esperesi kerületi tanácsok egy-egy világi tagot választanak az egyházmegyei központi tanácsba. A tagok választása az egyházmegyei hatóság jóváhagyásával válik jogérvényessé.

Az egyházmegyei tanács elnöke a főpásztor vagy helyettese. Tagjai a kerületi esperesek, az esperesi kerületek választott világi képviselői, a káptalan kiküldöttei, a főtanfelügyelő, továbbá a kat. intézmények vezetőiből, arra érdemes papokból és világiakból a püspök által kinevezett tagok. A kinevezett tagok száma legfeljebb a hivatalból való és választott tagok egyharmada.

Tagjai közül a tanács jegyzőt és esetleg előadókat választ.

Az egyházmegyei központi tanács megvizsgálja az esperesi kerületi tanácsosok által előterjesztett jelentéseket, irányítja azok egységes működését.

Előterjesztett kérdésekben az egyházmegyei hatóságnak javaslatot tesz. Szegényebb egyházközségek részére templomok, iskolák alapítását vagy támogatását kimondja és megszervezi. A szeminárium és papnevelés kérdését az egyházközségben alátámasztja. A kat. érdekeket vagy az egyházmegyét különösen érdeklő kulturális, szociális kérdéseket az egyházmegyei hatóság elé

terjeszti, azokban állást foglal. A világegyház fontosabb eseményeiről, küzdelmeiről, sikereiről az egyházközségeket tájékoztatja, az Egyház általános törekvéseibe az egyházközségeket bevonja.

A központi tanács gyűléseiről a jegyző jegyzőkönyvet vezet, melyet a főpásztor hitelesít.

Záró rendelkezések. 91. §. A kegyúri jogokat és köteleességeket, valamint a Canonica Visitációban biztosított jogokat és köteleességeket a jelen szabályzat rendelkezései nem érintik.

92. §. Az egyházközségi vagyon kezelésének módját illetőleg kötelezők a templomi és alapítványi vagyon kezelését szabályozó egyházmegyei rendeletek. 110—05—176/929.

Láttam és a minisztertanácsnak 1920 július 27-én hozott határozata alapján kijelentem, hogy azon egyházközségek, melyek lényegileg ezen mintaszabályzat alapján létesülnek, külön kormányhatósági jóváhagyás nélkül is jogerősen megalakultaknak fognak tekintetni. Azok megalakulása csupán tudomásvétel céljából jelentendő be minisztériumomnak.

Budapest, 1929 december 12.

Gróf Klebelsberg Kunó s. k.
m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter.

A budapesti egyházközségek választási szabályzata.

A budapesti katolikus egyházközségek ideiglenes központi tanácsa 1920 április 27. és június 24. napján tartott ülésén megalkotta a Budapesti Katolikus Egyházközségek Választási Eljárásának Szabályzatát, melyet a főpásztor 1920 június hó 27-én 1515. sz. alatt jóváhagyott. Ez 1920 június 28-án életbe is lépett. Ezt a szabályzatot a bibornok-hercegprímás 1924 március 6-án 706. sz. alatt részben módosította.

I. Általános rendelkezések.

1. §. A budapesti katolikus egyházközségek központi tanácsától határidő kitűzésével érkező felhívásra mindegyik egyházközségi tanács és képviselőtestület, ha még meg nem tette volna, következőképpen intézkedik, még pedig :

a) mindegyik egyházközségi tanács gondoskodik az Igazgatási Szabályzat 9. §-a értelmében az egyházközségi választók névjegyzékének elkészítéséről ;

b) mindegyik egyházközségi képviselőtestület megállapítja az Igazgatási Szabályzat figyelembevételével az egyházközségi képviselőtestület választott rendes és póttagjainak számát ;

c) ugyancsak mindegyik egyházközségi képviselőtestület megállapítja az Igazgatási Szabályzat 29. §-ában foglalt szabályok figyelembevételével az egyházközségi tanács választott rendes és póttagjainak számát.

Mind az egyházközségi képviselőtestületnek, mind az egyházközségi tanácsnak választás alá eső rendes és póttagjait a mostani alkalommal teljes számban kell megválasztani, ezentúl pedig minden három év elteltével csak kilépő rendes és póttagok helyét kell választással betölteni. (Igazgatási Szabályzat 17. §-a és 29. §-ának utolsó bekezdései.)

2. §. Az 1. §. b) pontja értelmében a betöltendő helyekre vonatkozólag az egyházközségi tanács háromtagú jelölő bizottság javaslatának meghallgatása után a jelölést megejti, külön a rendes és külön a póttagokra, azt a választás napja előtt 21 nappal a plébániatemplom ajtajára való kifüggesztéssel közhírré teszi, a jelöltek neveiről szavazólapokat készít és azokat kellő számban, megfelelő módon, idejekorán szétosztja.

A választás napja előtt legalább 14 nappal, ugyanazon egyházközségek választóinak névjegyzékébe felvett, legalább 100 választó is állíthat jelölteket és azon időpontig azok névsorát a választási eljárás során való részvétel céljából az egyházközségek elnökének benyújthatja. Ezen jelölés csak úgy érvényes, ha az összes betöltendő rendes és póttagsági helyekre külön-külön történik ajánlás és az ajánlók és ajánlottak azon egyházközségben a választók névjegyzékébe fel vannak véve és ott aktív és passzív választói jogukat a szabályzat értelmében gyakorolhatják is és végül, ha az összes ajánlók az ajánlási ívet ezen időpontig az egyházközség egyházi elnökének vagy helyettesének hivatalos helyiségében és jelenlétében, személyazonosságuk kétségkívüli igazolása mellett, sajátkezűleg aláírják.

Az egyházközségi tanács a benyújtott ajánlást felülvizsgálja, vajjon az megfelel-e az előírt feltételeknek és amennyiben az ajánlás szabályszerű, azt elfogadni és az önmaga által összeállított névjegyzékkel egyidőben közhírré tenni, ellenesetben pedig ugyanazon időig, mint érvénytelen visszautasítani köteles. A visszautasítás csupán a fenti felsorolt vagy valamely érvényes egyházi szabályokon alapuló egyéb, az egyházközségi kormányzásból kizáró okokból történhetik. A visszautasításról indokolt jegyzőkönyv veendő fel és arról az első helyen írt ajánló, mint az ajánlók megbízottja, írásban értesítendő. Egyébként az ajánlás vissza nem utasítható. Az ajánlásban az ajánlottak nevei, foglalkozása és lakhelye pontosan kiírandó, úgyhogy az ajánlottak személyazonossága kétségkívül megállapítható legyen. Ha az egyházközségi tanács az ajánlási lap ellen ezen a címen kifogást emel, úgy az 3 nap alatt az egész ajánlás semmiségének terhe alatt pótolható. Egyéb hiánypótlásnak helye nincs, hanem az ajánlás semmis.

Az ajánlás megtehetése céljából a választók névjegyzéke, a választás előtt legalább 30 nappal, az egyházközségi irodában vagy az egyházközségi plébániai irodában a hívek rendelkezésére áll.

Az egyházközségi tanács által elfogadott ajánlásról a tanács az ajánlók költségére szintén készít szavazólapokat. Megkülönböztetésül a névsor fölé megjegyzendő, hogy a jelölés az egyházközségi tanács vagy valamely ajánló csoport ajánlása alapján történik.

II. Az egyházközségi képviselőtestület választott tagjainak választása.

3. §. Az egyházközségi képviselőtestületek választott rendes és póttagjainak választását a budapesti katolikus egyházközségek központi tanácsa Budapest valamennyi egyházközségében ugyanarra a napra tűzi ki.

A választás helyét mindegyik egyházközségben az egyházközségi tanács jelöli meg.

A választás idejéről és helyéről, valamint a választandó rendes és póttagoknak az 1. § b) pontjához képest megállapított számáról az egyházközségi választókat a szószékről, úgyszintén a templom ajtajára kifüggesztett és ha szükséges, más úton is köztudomásra juttatott hirdetménnyel, amelyet az egyházközségi tanács bocsát ki, legalább 30 nappal a választás előtt értesíteni kell.

4. §. A választás és a szavazás vezetésére az egyházközségi tanács választási küldöttséget alakít, amely elnökből, két tagból és egy jegyzőből, valamint akadályoztatásuk esetére kijelölt helyetteseikből áll.

Nagyobb egyházközséget az egyházközségi tanács két vagy több szavazókörre oszthat. A szavazókörök egyikében a szavazást maga a választási küldöttség vezeti, a többiekben pedig külön szavazatszedő küldöttség, amelyet a szavazókörök mindegyike részére az egyházközségi tanács az előbbi bekezdés megfelelő alkalmazásával alakít meg.

5. §. Az egyházközségi tanács az egyházközségi választóknak az Igazgatási Szabályzat 9. §-a értelmében kiállított névjegyzékét hiteles másolatban a választ-

tási küldöttségnek (4. §) kiadja. Ahol szavazatszedő küldöttség (4. § 2. bek.) működik, ott ennek részére csak az illető szavazókör választóinak névjegyzékét kell kiadni, amelyet az egyházközségi tanács az egyházközségi választók általános névjegyzéke alapján készített és hitelesít.

Az előbbi bekezdés értelmében kiadott névjegyzékek megjegyzés rovatában fel kell tüntetni, ha valamelyik választó jogérvényesen kivetett egyházközségi adóval vagy egyéb ily közteherrel egy évnél hosszabb idő óta hátralékban van.

6. §. A választási eljárást a választási küldöttség elnöke, oly szavazókörben pedig, ahol szavazatszedő küldöttség működik, ennek elnöke reggel nyolc órakor nyitja meg.

A megkezdett szavazást rendszerint (17. §) megszakítás nélkül kell folytatni, de a szavazatok összeszámítását (18—23. §-ok) a küldöttség elnöke másnapra halaszthatja.

A küldöttség elnökének és két tagjának, valamint a jegyzőnek vagy helyetteseiknek a szavazás egész folyamata alatt jelen kell lenniök.

A küldöttség mellett bizalmi egyének is alkalmazhatók, ha ezt az egyházközségi választók közül legalább tízen kívánják és a bizalmi egyének személyére vonatkozó megállapodásukat azonnal az eljárás megnyitása után a küldöttség elnökének bejelentik. Ha ily módon négyenél több bizalmi egyént jelentenek be, közülük a küldöttség elnöke négyet sorsol ki.

7. §. Az Igazgatási Szabályzat 34. §-a értelmében az egyházközség választói egyházközségi képviselőtestületüknek választott tagjait titkos szavazással választják ugyan, de a választási eljárás nyilvános.

Nem megsértése a nyilvánosságnak, ha a küldöttség elnöke a választás helyiségében tartózkodók számát korlátozza oly mértékben, hogy a helyiség zsúfolt ne legyen.

8. §. A küldöttség elnöke gondoskodik a rend fenntartásáról és a szükséghez képest azonossági tanuk alkalmazásával a szavazók személyazonosságának ellenőrzéséről, továbbá a szavazás titkosságának megóvásáról és arról, hogy a választókat szavazatuk leadásában semmi se gátolja.

9. §. Szavazásra csak az bocsátható, aki az egyházközség választóinak névjegyzékébe fel van véve. Ennek megállapítása végett az 5. § értelmében kiadott névjegyzéknek a szavazás egész folyamata alatt a küldöttségél kell lennie.

Habár az egyházközségi választók névjegyzékébe fel is van véve, még sem bocsátható szavazásra:

- a) akinek személyazonossága nincs megállapítva;
- b) aki ellen az Igazgatási Szabályzat 6. §-ában megjelölt valamely körülmény időközben tudódik ki, vagy merült fel és közokirattal nyer bizonyítást;
- c) aki a jelen szabályzat 5. §-ának 2. bekezdésében említett megjegyzés szerint valamely egyházközségi teherrel egy évnél hosszabb idő óta hátralékban van, hacsak nem igazolja, hogy tartozását időközben leróta. (Igazgatási Szabályzat 7. §-a.)

A szavazás jogát csak személyesen lehet gyakorolni.

10. §. A szavazás megtörténtét a választók névjegyzékének a küldöttségél lévő példányában (5. §) a választó nevénél a megfelelő rovatban e szóval «szavazott», azonnal be kell jegyezni.

11. §. A küldöttség elnöke azokat a jelentkezőket, akik a 9. § értelmében szavazásra nem bocsáthatók, vagy akiknek szavazata a 15. § utolsó bekezdése értelmében el nem fogadható, visszautasítani, a többieket pedig elfogadni köteles.

A jelentkezők személyazonossága, szavazásra bocsátása és szavazatuk elfogadhatása tekintetében a küldöttségi tagok, valamint a bizalmi egyének a szavazás előtt kifogást tehetnek.

E kifogások felett, továbbá általában a szavazás vezetésére vonatkozó kérdésekben saját felelősségére a küldöttségi elnök határoz.

12. §. Azokról, akiket a küldöttség elnöke szavazásra nem bocsátott, továbbá azokról, akiknek szavazatát az elnök el nem fogadta, a szavazásra nem

bocsátás vagy az el nem fogadás okának megemlítésével külön jegyzéket kell vezetni (visszautasítottak jegyzéke).

13. §. A szavazóhelyiségben az asztalon a küldöttség elnöke előtt fedett és zárt urna áll, amely a szavazólapok bedobására alkalmas nyílással van ellátva. Megfelelő urnáról az egyházközség tanácsa gondoskodik.

A szavazás megkezdése előtt a küldöttség köteles meggyőződést szerezni arról, hogy az urna üres. Ezután az urnát kulccsal vagy kulcs hiányában lepecsételéssel, le kell zárni. Ha az urnát kulccsal zárják le, a kulcsot a küldöttség elnöke veszi őrizetbe.

14. §. Ha csak az egyházközségi tanács jelölése áll fenn és a választók részéről jelöltek ajánlása nem történt, úgy a választási eljárás megnyitásakor a választási elnök ezt megállapítja és a jelölteket a szavazás megkezdése nélkül az egyházközségi képviselőtestület megválasztott rendes, illetve póttagjainak jelenti ki.

Szavazás esetén a választók csakis a szavazásra szétosztott szavazólapot használhatják. Más szavazólapvaló szavazás érvénytelen. A szavazólap tartalmán eszközölt törlés, megjegyzés vagy jel a 20. § esetein kívül figyelembe nem vétetik.

A boríték használata célszerű, de nem kötelező.

15. §. A választónak, még mielőtt a küldöttség asztalához lépne, a szavazólapot készen kell tartania.

A szavazat leadása azzal kezdődik, hogy a választó a küldöttség asztalához lép és szavazásra bocsátása után szavazólapját a tartalmat eltakaró módon kétszeresen összehajtva vagy borítékba zárva átadja a küldöttség elnökének, aki az összehajtott szavazólapot szétnyitása nélkül, a borítékot felbontatlanul és úgy, hogy a küldöttség minden tagja szemmel tarthassa, az urnába helyezi.

Azt a szavazólapot, amelyet a választó elnöki felvilágosítás után is a jelen §-ban foglalt szabályok ellenére vagy pedig nem személyesen akar leadni, az elnök nem fogadhatja el.

16. §. Ha a választók már csak gyéren jelentkeznek, a küldöttség elnöke egy órától két óráig terjedhető határidőt (zárórát) tűz ki azzal a kijelentéssel, hogy azok a választók, akik még szavazni kívánnak, ezalatt az idő alatt jelentkezhetnek. A záróra délutáni négy óra előtt nem kezdődhetik.

A záróra kitűzését a szavazóhelyiségben és épületének bejáratára kifüggesztendő hirdetménnyel köztudomásra kell juttatni.

A záróra letelte előtt jelentkező választókat szavazásra kell bocsátani, habár a szavazás esetleg már csak a záróra letelte után történhetik.

A záróra letelte után jelentkező választókat szavazásra bocsátani többé nem szabad.

17. §. Ha a szavazás megkezdése vagy bezárása előtt oly akadály támad, amely miatt a szavazást szabályszerűen folytatni nem lehet, a küldöttség elnöke belátása szerint és saját felelősségére az akadály elhárításáig a szavazást felfüggeszti. A szavazást, mihelyt az akadály elhárult, nyomban le kell folytatni.

A szavazás felfüggesztését és ennek előrelátható időtartamát a szavazóhelyiségben és épületének bejáratára kifüggesztendő hirdetménnyel köztudomásra kell juttatni.

A megkezdett szavazás felfüggesztése esetében, vagy ha a szavazatok összeszámítását a 6. § második bekezdése alapján másnapra halasztják, az elnök a szavazásnál használt urnát a felfüggesztés vagy az elhalasztás időtartamára lepecsételi. A bizalmi egyének szintén alkalmazhatnak pecsétet.

Ha a szavazás akadály a legkésőbb tizenkét óra lefolyása alatt el nem hárult és emiatt a felfüggesztett szavazást lefolytatni nem lehetett, a küldöttség elnöke a megkezdett szavazást félbeszakítja, az akadály miatt meg nem kezdett szavazást pedig meghiusultnak jelenti ki.

18. §. A szavazás befejezése után (16. §) úgyszintén a megkezdett szavazás félbeszakítása esetében (17. § utolsó bekezdése) a küldöttség elnöke a leadott

szavazatokat nyilvánosan (7. §) a megjelent küldöttségi tagok és bizalmi egyének előtt összeszámítja.

Ha a szavazatok összeszámítása bűncselekmény vagy más ok miatt lehetetlenné vált, a küldöttség elnöke megállapítja, hogy a szavazás meghiusult.

19. §. A szavazatok összeszámítása véget a küldöttség elnöke az urnából tartalmát kiveszi és a boríték nélkül összehajtva beadott szavazólapokat szét nyitásuk nélkül, a borítékokat pedig felbontatlanul megszámlálja. Egyúttal a választóknak a küldöttségénél lévő névjegyzékébe történt bejegyzések (10. §) alapján megállapítja a leszavazott választók számát. Ha az utóbbi szám a boríték nélkül összehajtva beadott szavazólapoknak és a borítékoknak számával ismételt megszámlálás után sem egyezik, ezt és az esetleg felvilágosításul szolgáló körülményt a jegyzőkönyvben (22. §) meg kell említeni. A leszavazott választók számának megállapítása után a választói névjegyzékben a szavazás megtörténtének bejegyzésére szolgáló rovatot a szavazásban részt nem vett választók nevével keresztvonással kell kitölteni.

Ezután a küldöttség egyik tagja a boríték nélkül összehajtva beadott szavazólapokat egyenkint szét nyitja, a borítékokat pedig egyenkint felbontja és minden szavazólapot elbírálás végett az elnöknek ad át. A szavazólapot a küldöttségi tagok és a bizalmi egyének is megtekinthetik.

20. §. Érvénytelen és a szavazás eredményének megállapításánál számba nem vehető a szavazat :

a) ha a szavazólap vagy a boríték oly jelzéssel van ellátva, amely nyilvánvalóvá teszi, hogy a szavazat kitől származik ;

b) ha a szavazólap vagy a boríték feltételt vagy más korlátozást tartalmaz ;

c) ha több oly szavazólap van együvé összehajtva, vagy ha ugyanegy borítékban több oly szavazólap van, amelyek nem azonos tartalmúak.

Együvé összehajtott több szavazólap, vagy ugyanegy borítékba helyezett több szavazólap, ha valamennyi azonos tartalmú, egy szavazatnak számít.

A szavazólap együvé annyi egyén nevét tartalmazza, külön csoportban a rendes és külön a póttagsági helyekre ajánlottakat, ahány rendes és póttagot az egyházközség választ.

Törlések és új névbefrások nem vétetnek figyelembe.

21. §. A szavazatok érvényessége tekintetében a küldöttségi tagok és a bizalmi egyének kifogást tehetnek.

A kifogás felett saját felelősségére a küldöttség elnöke határoz.

Azokat a szavazólapokat, amelyeknek érvényessége tárgyában határozatot kell hozni, úgyszintén azokat, amelyeket a küldöttség elnöke a maga hatáskörében érvénytelenné nyilvánított, külön kell választani és folyószámokkal kell ellátni ; egyszersmind a jegyzőkönyvben (22. §) röviden meg kell említeni az okot, amely miatt a szavazólapot az elnök érvényesnek vagy érvénytelennek nyilvánította.

Ha a határozatra a boríték szabálytalansága szolgált okul, a szavazólaphoz a borítékot is csatolni kell.

A többi szavazólapot és borítékot az elnök együttesen papírosba csomagolja és lepecsételi. A bizalmi egyének szintén alkalmazhatnak pecsétet.

22. §. A szavazás lefolyásáról a küldöttség jegyzőkönyvet készít, amelyben megemlíttendő :

a) az egyházközségnek, vagy ha ez több szavazókörre oszlik, a szavazókörnek megnevezése és a szavazás napja ;

b) a küldöttség tagjainak és a netalán alkalmazott bizalmi egyéneknek és azonossági tanuknak neve ;

c) a szavazás kezdete és esetleg a megkezdés felfüggesztésének (17. § 1. bekezdése) vagy meghiusulásának (17. § utolsó bekezdése) oka és időpontja ; ha pedig az akadály tizenkét órán belül elhárult, az, hogy mikor kezdetett meg a szavazás ;

d) a megkezdett szavazás felfüggesztése (17. § 1. bekezdése) esetében az,

hogy miért és mikor függesztetett fel a szavazás, ki volt akkor az utolsó szavazó és mikor folytatott a szavazás; az esetleges félbeszakítás (17. § utolsó bekezdése) oka és időpontja és hogy ki volt akkor az utolsó szavazó;

e) a záróra kitűzésének (16. §) időpontja és hogy ki volt az utolsó szavazó akkor, amidőn a záróra kitűzetett; a záróra tartama;

f) a szavazás lezárásának időpontja;

g) a szavazatok összeszámításának esetleges elhalasztása más napra (6. § 2. bekezdése);

h) a visszautasítottak jegyzékébe (12. §) foglalt választók száma;

i) az érvénytelenné nyilvánított szavazatok száma és az az ok, amely miatt a 21. § 3. bekezdése alá eső egyes szavazólapokat az elnök érvényesnek vagy érvénytelennek nyilvánított;

j) a szabályszerűen lezárt (16. §) vagy a félbeszakított (17. §) szavazás eredménye, vagy pedig, ha a szavazatok összeszámítása a 18. § 2. bekezdése értelmében lehetetlenné vált, ennek oka;

k) a 24. § 1. bekezdésének esetében a választás eredményének megállapítása (25. §);

l) a szavazás közben előfordult fontosabb mozzanatok, az elnöknek a csend és rend érdekében tett intézkedései, valamint egyéb határozatai.

23. §. A szavazásról készült jegyzőkönyvet, továbbá a visszautasítottak jegyzékét (12. §) a küldöttségi elnök és a jegyző írják alá.

Ennek megtörténtével a küldöttségi elnök — amennyiben nem egyúttal választási küldöttség elnöke is — az említett iratokat, a választóknak a küldöttségénél levő névjegyzékét (5. §) a szavazólapokat és a borítékokat (21. §) a választási küldöttség elnökéhez juttatja.

24. §. A választási küldöttség (4. § 1. bek.) elnöke, ha az egyházközség szavazókörökre osztva nem volt, még a szavazásról készült jegyzőkönyv aláírása előtt nyilvánosan (7. §) megállapítja a választás eredményét (25. §) és azt is a jegyzőkönyvbe foglaltatja.

Ha az egyházközség szavazókörökre volt osztva, a választási küldöttség elnöke, mielőtt a 23. § 2. bekezdésében említett iratok minden többi szavazókörből hozzá beérkeztek, a választási és a szavazatszedő küldöttségeket (4. §), valamint a bizalmi egyéneket 24 órán belül szóval vagy írásban egybehívja, hogy a választás eredményét (25. §) előttük nyilvánosan (7. §) megállapítsa. A meghívottak elmaradása az eljárást nem akadályozza. Az eljárás helyét és idejét a választási küldöttség elnöke legalább 12 órával az egyházközség valamennyi szavazóhelyiségének bejáratára kifüggesztendő hirdetménnyel köztudomásra juttatja.

A választási küldöttség elnöke a szavazásnak az egyes szavazatszedő küldöttségi elnökök által megállapított eredményét és a szavazatszedő küldöttségi elnökök eljárását vizsgálat tárgyává nem teheti.

A 2. és 3. bekezdés értelmében lefolyt eljárásról külön jegyzőkönyvet kell szerkeszteni, amelyet a választási küldöttség elnöke és jegyzője ír alá.

25. §. A választási küldöttség elnöke azon ajánlasi jegyzékben felsorolt jelölteket, amely jegyzék a megejtett szavazásnál a legtöbb érvényes szavazatot kapta, az egyházközségi képviselőtestület megválasztott rendes, illetve pótagjaiul jelenti ki. Amennyiben két ajánlasi jegyzék egyenlő szavazatot kapott volna, arról jegyzőkönyv vétetvén fel, az egyházközségi tanács 3 nap alatt pótválasztás elrendelése iránt intézkedik, amely további 8 nap alatt megtartandó.

A pótválasztáson is elért egyenlő szavazat esetén a pótválasztás ugyanazon idő alatt megismétlendő. A pótválasztásra újabb ajánlások nem eszközölhetők. Amennyiben a választás vagy pótválasztás megejtése előtt az ajánlók olyan módon, mint az ajánlás eszközöltetett, azt visszavonják, úgy az ajánlás meg nem történtnek tekintendő és a szavazás csak az ekként megmaradt ajánlottak jegyzékére eszközölendő, hacsak egy ajánlás marad, úgy a szavazás mellőzésével a 14. § alkalmazandó.

26. §. Ha az egyházközségben vagy pedig egy vagy több szavazóköri szavazás félbeszakítatott vagy meghiusult (17. § utolsó és 18. § 2. bekezdése), a választási küldöttség elnöke a választás eredményét meg nem állapíthatja (24. §), hanem félbeszakítás esetében folytatólagos szavazást, meghiusulás esetében pedig új szavazást rendel el.

A folytatólagos vagy az új szavazásra a választási küldöttség elnöke azonnal határnapot tűz, amely az elnöki intézkedés napjától számított negyedik napnál korábbi és hatodik napnál későbbi nap lehet. A választási küldöttség elnöke erre vonatkozó határozatát a templom ajtajára kifüggeszteti és — ha szükséges — egyéb megfelelő kihirdetéséről is gondoskodik.

A folytatólagos szavazásban csak azok vehetnek részt, akik a félbeszakított szavazásnál érvényesen nem szavaztak. A szavazatok összeszámításánál a félbeszakítás előtt leadott szavazatokat is figyelembe kell venni.

Egyebekben a folytatólagos és az új szavazásra ugyanazok a szabályok állanak, amelyek a szavazásra általában irányadók.

Folytatólagos vagy új szavazás elrendelése esetében a választási küldöttség elnöke a választás eredményét csak a folytatólagos vagy az új szavazásra vonatkozó iratok beérkezése után állapítja meg. (24. §.)

27. §. A választási küldöttség elnöke a választási eljárás befejezése után az összes iratokat az egyházközségi tanács elé terjeszti, amely a megválasztottak névsorát, az egyházközség irodájában 8 napig közzemlére teszi ki. Erről a hívet a szószékről és a templom ajtajára kifüggesztett hirdetménnyel értesíteni kell oly hozzáadás kíséretében, hogy az említett 8 nap leteltétől számított 15 nap alatt a választás vagy egyesek megválasztása ellen az egyházközségi választók névjegyzékébe felvett választók panasszal élhetnek, de eljárás alapjául csak oly panasz szolgálhat, amelyet legalább 10 választó együttesen terjeszt elő.

A panaszt az ügyrend idevonatkozó rendelkezéseinek szemelött tartásával az egyházközségi tanácsnál kell írásban benyújtani, vagy szóval jegyzőkönyvbe mondani. Ha a panaszt írásban nyújtják be, a panaszíraton az aláírásoknak vagy kézjegyeknek az egyházközség plebánosa, kir. közjegyző vagy bíróság által hitelesítve kell lenniök.

A panasz fölött az egyházmegyei hatóság határoz.

Az egyházközségi képviselőtestületi választott rendes és pótagok megválasztásának érvényességéhez az egyházmegyei hatóság jóváhagyása szükséges. A megválasztottak névsorát a választási eljárás irataival, a választás ellen netalán érkezett panaszokat pedig az elbírálásukhoz szükséges iratokkal együtt a plebános az 1. bekezdésben említett 15 nap elteltével haladéktalanul az egyházmegyei hatóság elé terjeszti. Az egyházmegyei hatóság azoknak tagsági helyeire nézve, akiknek megválasztását akár hivatalból, akár panasz folytán nem tartotta jóváhagyhatónak, új választást rendel, amelyet a jelen fejezet értelmében kell fogadtatni. Ha az egyházmegyei hatóság a megválasztottak névsorának felterjesztésétől számított 30 nap alatt nem nyilatkozik, a panasszal meg nem támadott választások jóváhagyottaknak tekintendők.

A plebános a megválasztott képviselőtestületi rendes és pótagok névsorát jogerőre emelkedése után erről tanuskodó záradékkal látja el és az egyházközségi képviselőtestületet az Igazgatási Szabályzat 23. §-a értelmében 15 napon belül alakuló ülésre hívja össze.

III. Az egyházközségi tanács választott tagjainak választása.

28. §. Az egyházközségi tanácsnak választott rendes és pótagjait a jelen szabályzat 1. §-ának c) pontjához képest megállapított számban az egyházközségi képviselőtestület titkos szavazással megalakulása után haladéktalanul megválasztja az Igazgatási Szabályzat 11. §-ának megfelelő választók közül.

29. §. A jelen szabályzat 14. és 20. §-át megfelelően kell alkalmazni az egyházközségi tanács választott rendes- és pótagjainak választásánál is.

A szavazatok gyűjtésével és összeszámításával a képviselőtestület elnöke háromtagú küldöttséget bíz meg és e küldöttség működésének tartamára a képviselőtestület ülését felfüggeszti.

30. §. Azokat, akik viszonylagosan legtöbb érvényes szavazatot kaptak, a képviselőtestület elnöke a reájuk esett szavazatok számának lefelé haladó sorrendjében az egyházközségi tanács választott tagjaiul jelenti ki, mégpedig a rendes tagok választás alá eső számaig rendes tagokul és azontúl a póttagok választás alá eső számaig póttagokul.

Ha a sorrend szavazategyenlőség miatt kétséges, az elnök által azonnal foganatosítandó sorshúzás dönt.

31. §. A választás vagy egyesek megválasztása vagy a megválasztottak sorrendje ellen az egyházközségi képviselőtestület minden tagja és bármely közvetlenül érdekelt fél a választás eredményének kihirdetésétől (30. §) számított 15 nap alatt panasszal élhet az egyházmegyei hatósághoz. Az Igazgatási Szabályzat 37. §-ának 2. bekezdését erre a panaszra is alkalmazni kell.

Az egyházközségi tanács választott rendes és póttagjai megválasztásának egyházmegyei hatósági jóváhagyására az Igazgatási Szabályzat 36. §-ának utolsó előtti és 38. §-ának utolsó bekezdése irányadó. Az egyházmegyei hatóság azoknak tagsági helyeire nézve, akiknek megválasztását akár hivatalból, akár panasz folytán nem tartotta jóváhagyhatónak, új választást rendel, amelyet a jelen fejezet értelmében kell foganatosítani.

A plebános az egyházközségi tanács megválasztott rendes és póttagjainak névsorát jogerőre emelkedése után erről tanuskodó záradékkal látja el és az egyházközségi tanácsot az Igazgatási Szabályzat 31. §-a értelmében 8 napon belül alakuló ülésre hívja össze.

A budapesti katolikus egyházközségek igazgatásának szabályzata.

Szervezet.

1. §. A budapesti katolikus plébániák mindegyike külön egyházközség. Nagyobb plébániák területét az egyházmegyei hatóság több egyházközségre oszthatja.

Több egyházközséget az egyházmegyei hatóság egyesíthet.

2. §. Az anyaegyházak és a fiókegyházak egymáshoz való viszonyukat egyezség útján szabályozzák, amely egyezség jóváhagyás végett az egyházmegyei hatósághoz terjesztendő fel.

Ha ily egyezség létre nem jönne vagy jóváhagyást nem nyerne, a viszony megállapítása és esetleg a fiókegyházak külön egyházközséggé szervezése iránt az egyházmegyei hatóság intézkedik.

3. §. Minden római katolikus, tekintet nélkül korára és nemére, annak a budapesti egyházközségnek tagja, amely egyházközség (plébánia, anyaegyház, fiókegyház) területén ingatlana vagy hat hét óta állandó lakása van.

Aki az előbbi bekezdés kellékeinek több egyházközségben felel meg, az mindezeknek az egyházközségeknek tagja.

A budapesti egyházközségek tagjait egyházközségenként nyilván kell tartani.

4. §. Az egyházközség a maga jogait és kötelességeit:

- a) az egyházközségi választók,
- b) az egyházközségi képviselőtestület és
- c) az egyházközségi tanács által gyakorolja.

Egyházi és világi hatóságok valamint magánosok irányában az egyház-

községet az egyházközségi képviselőtestületnek és az egyházközségi tanácsnak hatáskörébe tartozó ügyekben az egyházközségi képviselőtestület és az egyházközségi tanács elnökeinek (14. és 27. §) bármelyike képviseli.

A) *Egyházközségi választók.* 5. §. Egyházközségi választó az egyházközségnek minden tagja (3. §), aki életkorának 21-ik évét betöltötte.

6. §. Egyházközségi választó nem lehet :

a) aki elmebeteg, még ha nem is áll gondnokság alatt ;

b) aki egyházi bíróság által kiszabott fenyíték hatálya alatt áll, vagy aki egyházilag meg nem kötött házasságban él, aki újszülött gyermekét egy éven belül meg nem kereszteltette, a keresztelezés, aki az Egyház által kifejezetten tiltott valamely társulatnak tagja ;

c) akit büntett vagy szándékosan elkövetett vétség miatt szabadságvesztésbüntetésre ítélték, az ítélet jogerőre emelkedésétől a szabadságvesztésbüntetés kiállásáig vagy elévüléséig, aki pedig nyereségvágyból vagy a vallás vagy a közszemérem ellen elkövetett büntett vagy vétség miatt volt jogerősen szabadságvesztésbüntetésre ítéelve, ezenfelül a kiszabott büntetés kiállításától vagy elévülésétől számított öt év alatt ; kivéve, ha a jelen pont valamelyik esetében a büntetés végrehajtása feltételes fel van függesztve, vagy kegyelem útján elengedtetett, vagy ha az elítéltet az egyházközségi választók névjegyzékének összeállítására hivatott hatóságok (9. §) a névjegyzékbe elítéltetése ellenére is felvehetőnek találták ;

d) aki büntett vagy vétség miatt jogerős bírói határozat alapján előzetes letartóztatásban vagy vizsgálati fogságban van, valamint az is, aki feltételes szabadságon van, végül az elítélt a szabadságvesztésbüntetés tartama alatt.

7. §. Aki jogérvényesen kivetett egyházközségi adókkal vagy egyéb ily közterhekkel egy évnél hosszabb idő óta hátralékban van, az mindaddig, míg ezt a tartozását le nem rőtta, egyházközségi választójogot nem gyakorolhat, ha pedig már meg volna választva, tisztétől elmozdítandó.

8. §. Ha valakire nézve a 6. vagy a 7 §-ban meghatározott valamelyik eset forog fenn, ezt bárki bejelentheti az egyházközségi tanácsnak, amely, ha az ügy nem esik a 6. § b) pontja alá, az eljárást saját hatáskörében megindítja, a 6. § b) pontjának esetében pedig az ügyet az egyházmegyei hatóság elé terjeszti további eljárás végett.

Az egyházmegyei hatóság hivatalból is elrendelheti a 6. vagy a 7. § esetében az eljárás folyamatba tételét.

9. §. Az egyházközségnek azokról a tagjairól, akiknek egyházközségi választójoguk van, Budapest mindegyik egyházközségében évenként választói névjegyzéket kell készíteni, amely feltünteti a választók családi és keresztnévét, életkorát, foglalkozását, végül a netalán szükséges megjegyzést.

A névjegyzék tervezetének elkészítésére az egyházközségi tanács háromtagú választmányt (30. §) küld ki.

A névjegyzék tervezetét az egyházközségi tanács hivatalában 15 napig közszemlére kell kitenni. Erről a híveket a szószékről és a templom ajtajára kifüggesztendő hirdetménnyel értesíteni kell oly hozzáadás kíséretében, hogy a közszemlére tétel ideje alatt a névjegyzék tervezete ellen az egyházközség bármelyik tagja felszólalással élhet.

A felszólalás fölött az egyházközségi képviselőtestület által kiküldött öttagú felszólalási választmány (20. §) határoz. E határozat ellen kézbesítésétől számított 15 nap alatt fellebbezésnek van helye az egyházmegyei hatósághoz.

A jelen §-ban említett felszólalást és fellebbezést az egyházközségi tanácsnál kell írásban benyújtani, vagy előszóval jegyzőkönyvbe mondani.

Az egyházközségi tanács az egyházközségi választók névjegyzékét jog-
 erőre emelkedése után erről tanuskodó záradékkal látja el és megőrzi.

10. §. Választójogot csak az gyakorolhat, aki az illető egyházközség
 választóinak névjegyzékébe fel van véve. A választó mindazokban az egyház-
 községekben gyakorolhat választójogot, amelyeknek választói névjegyzékébe
 fel van véve.

A választójogot csak személyesen lehet gyakorolni.

11. §. Budapesti egyházközségi képviselőtestületnek és budapesti egy-
 házközségi tanácsnak tagjává választható a budapesti egyházközségi választói
 névjegyzékek valamelyikében előforduló választók közül minden oly férfi és
 nő, ki életkorának 24-ik évét betöltötte.

12. §. Az egyházközségi választási eljárásról külön szabályzat rendelke-
 zik, amelyet a budapesti katolikus egyházközségek központi tanácsa (47. §)
 alkot meg.

B) Az *egyházközségi képviselőtestületek szervezete*. 13. §. Budapestnek
 mindegyik egyházközségében egyházközségi képviselőtestület alakítandó.

A fiókegyház, ha a 2. § értelmében az anyaegyháztól külön egyházköz-
 séggé van szervezve, külön egyházközségi képviselőtestületet alakít, ellenkező
 esetben a fiókegyháznak és az anyaegyháznak együttes egyházközségi kép-
 viselőtestülete van.

14. §. Az egyházközségi képviselőtestületnek világi elnökét az egyház-
 községi képviselőtestület három évre választja saját világi tagjai közül.

Az egyházközségi képviselőtestület egyházi elnöke a plébános.

15. §. Az egyházközségi képviselőtestület tagjai:

a) hivatalból: azok, kik az egyházközségi tanácsnak tagjai, valamint a
 plébánia (anyaegyház, fiókegyház) lelkészei, még ha nem is tagjai az egyház-
 községi tanácsnak;

b) választás útján: azok, kiket az egyházközség választói az egyház-
 községi képviselőtestület tagjaivá a 11. §-nak megfelelő választók közül három
 évenként hat évre érvényesen megválasztottak, ha a megszabott esküt a kép-
 viselőtestületnek a választást követő első ülésen letették. Azoknak, akik az
 első ülésen nem voltak jelen, az elnök méltánylást érdemlő okból megengedheti,
 hogy az esküt a legközelebbi ülések egyikén tegyék le (18. §).

A fenti b) pont szerint megkívánt eskü mintája a következő:

Én N. N. esküszöm a Mindenható Istenre, a Boldogságos Szűz
 Máriára és Istennek minden Szentére, hogy a katolikus Anyaszentegyházhoz
 hű leszek és hogy mint a.....-i egyházközségi képviselő-
 testület tagja, egyházközségemnek jogszabályait megtartom, lelki és
 anyagi érdekeit legjobb lelkiismeretem szerint minden erőmből szolgálni
 fogom. Isten engem úgy segéljen.

16. §. Az egyházközségi képviselőtestület választott rendes tagjainak száma:
 oly egyházközségekben, melyekben az egyházközségi választók név-
 jegyzékébe felvett választók száma 2000-nél kevesebb, 30;

2000-en túl 10.000-ig minden 1000 ily választó után újabb 10;

10.000-en túl minden 5000 után újabb 10.

Ezenfelül az egyházközségi választók az egyházközségi képviselőtestü-
 letbe póttagokat is választanak, akiknek száma az egyházközségi képviselő-
 testületbe választott rendes tagok számának fölfelé kikerékített egyharmada.

A jelen §-ban foglalt szabályok figyelembevételével az egyházközségi
 képviselőtestület választott rendes és póttagjainak számát három évenként a
 választás előtt a képviselőtestület állapítja meg.

17. §. Az egyházközségi képviselőtestület tagjaivá első alkalommal megválasztott képviselők fele három év leteltével az elnök által a képviselőtestület ülésén végzett sorshúzás útján kilép. Azontúl pedig minden három év leteltével azok lépnek ki, akik a szabályszerű hat évet már kitöltötték. A kilépettek újból megválaszthatók.

18. §. Az egyházközségi képviselőtestület rendes tagjaivá választott képviselők sorában időközben megüresedett helyre, a hat év hátralevő tartamára a választás alkalmával legtöbb szavazatot nyert póttag lép be ; valamint annak helyébe is, ki megválasztását el nem vállalja, vagy az esküt a megszabott időben le nem teszi, képviselői jogát elnöki felszólítás ellenére sem gyakorolja, vagy pedig aki szenvedő választóképesességét elvesztette.

A póttagnak addig, amíg megüresedett rendes tagsági helyre be nem lép, sem tanácskozási, sem szavazati joga nincs. A póttag az esküt a belépését követő első ülésen teszi le. A 15. § b) pontjának utolsó mondatában foglalt rendelkezést a belépő póttagra megfelelően alkalmazni kell.

19. §. Az egyházközségi képviselőtestület akár egyházi, akár világi tagjai közül három-három évre a szükséges számban alelnököket és jegyzőket választ s világi tagjainak egyikét három évre a budapesti katolikus egyházközségek központi tanácsába (47. §) küldi ki.

Az alelnökök megválasztásuk sorrendjében az elnököket (14. §) az egyházközségi képviselőtestület tekintetében és a budapesti katolikus egyházközségek központi tanácsában az egyházközségi képviselőtestületi elnökökre háruló feladatok körében akadályoztatásuk esetére helyettesítik.

Az egyházközségi képviselőtestület évenként háromtagú számvizsgáló-bizottságot (44. §) és az egyházközségi képviselőtestületi tagság megvizsgálására igazoló-bizottságot választ.

Az egyházközségi képviselőtestület egyéb bizottságokat is alakíthat és ezekbe olyanokat is bevonhat, akik a képviselőtestületen kívül állanak.

A bizottságok javaslatára nézve a határozathozatal joga a képviselőtestületet illeti.

20. §. Az egyházközségi képviselőtestület három évre megalakítja felhatalmazó és fegyelmi választmányait (9. és 45. §).

E két választmány mindegyike elnökből és négy tagból, valamint akadályoztatásuk esetére kijelölt helyetteseikből áll.

A választmányok az elnökkel együtt ötös tanácsokban határoznak.

21. §. Ha időre szóló tisztséget betöltő személy állása időközben megüresedik, a helyébe választottnak tisztsége csak a még hátralevő időtartam lejártáig tart.

22. §. Az egyházközségi képviselőtestület körében a választások titkosak, de indítványra közfelkiáltással ejthetők meg, felétve, hogy titkos szavazást az ülés egyik tagja sem kíván.

23. §. Az egyházközségi képviselőtestületet megválasztatása után 15 napon belül a plébános alakuló ülésre hívja össze. Az egyházközségi képviselőtestület megalakulása után az egyházközségi tanács választott rendes és póttagjait is haladéktalanul meg kell választani.

Az egyházközségi képviselőtestületet egyébként az elnökség évenként kétszer, tavasszal és ősszel, rendes ülésre hívja össze. Az elnökség azonban jogosítva van, ha pedig az egyházközségi képviselőtestület tagjainak egyharmada, vagy az egyházmegyei hatóság, vagy az egyházközségi tanács vagy a 44. § értelmében a számvizsgáló-bizottság kívánja, az elnökség köteles az egyházközségi képviselőtestületet rendkívüli ülésre bármikor összehívni.

A meghívót és a tárgysorozatot legalább 8 nappal az ülés előtt közzé kell tenni.

Érvényes határozat hozatalára a tagok egyharmadának jelenléte szükséges.

24. §. Ha az egyházközségi képviselőtestület kötelességeinek teljesítését makacsul elhanyagolja vagy megtagadja, vagy ismételten oly ügyeket tesz tanácskozás vagy határozat tárgyává, amelyek nem tartoznak az egyházközségi képviselőtestület hatáskörébe, az egyházközségi képviselőtestületet az egyházmegyei hatóság feloszlathatja. A felosztatás után legott új választást kell elrendelnie.

Új választást rendel el az egyházmegyei hatóság akkor is, ha a képviselőtestületi tagok többsége megválasztását el nem fogadná.

25. §. Ha az egyházközségi képviselőtestület választása egyáltalában nem jönne létre, vagy ha az újból választott képviselőtestület tagjainak többsége ismét nem fogadná el megválasztását, vagy képviselői jogát nem gyakorolná, vagy ha az újonnan választott egyházközségi képviselőtestületet is fel kell oszlatni, az egyházmegyei hatóság jogosítva van elrendelni, hogy az egyházközségi képviselőtestület hatáskörébe tartozó ügyeket esetről-esetre meghatározandó időtartamon át egyházközségi biztos intézze.

C) Az egyházközségi tanácsok szervezete. 26. §. Budapestnek mindegyik egyházközségében egyházközségi tanács alakítandó.

A fiókegyház, ha a 2. § értelmében az anyaegyháztól külön egyházközséggé van szervezve, külön egyházközségi tanácsot alakít, ellenkező esetben a fiókegyháznak és az anyaegyháznak együttes egyházközségi tanácsa van.

27. §. Az egyházközségi tanács világi elnöke azonos az egyházközségi képviselőtestület világi elnökével (14. §).

Az egyházközségi tanács egyházi elnöke a plébános.

28. §. Az egyházközségi tanács tagjai:

a) hivatalból: a plébános, valamint a káplán és a hitoktató, ha pedig az utóbbiak kettőnél többen volnának, közülök az a kettő, akiket evégből az egyházmegyei hatóság kijelöl,

továbbá a kegyúrnak katolikus vallású képviselője, az egyházközségi karnagy vagy ha ilyen nincs, a kántor és az egyházközségi intézetek vezetői;

b) választás útján: azok, akiket az egyházközség képviselőtestülete az egyházközségi tanács tagjaivá a 11. §-nak megfelelő választók közül három évenként hat évre érvényesen megválasztott, ha a megszabott esküt az egyházközségi tanácsnak a választást követő első ülésén letették. A 15. § b) pontjának utolsó mondatában foglalt rendelkezés megfelelően alkalmazandó.

A jelen § b) pontja szerint megkívánt eskü mintája csak annyiban tér el a 15. § utolsó bekezdésében meghatározott mintától, hogy az utóbb említett mintában előforduló «képviselettestület» szót «tanács» szóval kell felcserélni.

29. §. Az egyházközségi tanács választott rendes tagjainak száma:

oly egyházközségekben, amelyekben az egyházközségi választók névjegyzékébe felvett választók száma

2000-nél kevesebb	10 tag
2000-en túl 4000-ig	15 tag
4000-en túl 6000-ig	20 tag
6000-en túl 10.000-ig	25 tag

10.000-en túl minden ezer után 1 új tag.

Ezenfelül az egyházközségi képviselőtestület az egyházközségi tanácsba póttagokat is választ, akiknek száma az egyházközségi tanácsba választott rendes tagok számának fölfelé kikerekített egyharmada.

A jelen §-ban foglalt szabályok figyelembevételével az egyházközségi tanács választott rendes és póttagjainak számát három évenként a választás előtt az egyházközségi képviselőtestület állapítja meg.

Egyebekben az egyházközségi tanácsba választott rendes tagokra és póttagokra a 17. és a 18. § rendelkezései megfelelően alkalmazandók.

30. §. Az egyházközségi tanács akár egyházi, akár világi tagjai közül három-három évre egy vagy több alelnököt, ügyészt, titkárokat, pénztárost, ellenőrt és jegyzőket, világi tagjai közül pedig egy vagy több gondnokot választ.

Az alelnökök megválasztásuk sorrendjében az elnököket (27. §) az egyházközségi tanács tekintetében az elnökre háruló feladatok körében akadályoztatásuk esetére helyettesítik.

Az egyházközségi tanács évenként a községi választók névjegyzékének összeállítására háromtagú választmányt (9. §) küld ki.

Az egyházközségi tanács bizottságokat alakíthat és ezekbe olyanokat is bevonhat, akik a tanácson kívül állanak. A bizottságok javaslataira a határozathozatal joga az egyházközségi tanácsot illeti.

31. §. Az egyházközségi tanácsot megválasztása után 8 napon belül a plébános alakuló ülésre hívja össze.

Az egyházközségi tanácsot egyébként évnegyedenként, ha pedig szükséges, többször is az elnökség hívja össze.

Érvényes határozat hozatalára a tagok egyharmadának jelenléte szükséges. Ugyanazzal a tárgysorozattal másodszor összehívott ülés azonban, tekintet nélkül a jelenlévő tanácstagok számára, határozatképes.

32. §. A 21. § az egyházközségi tanács tisztségeire, a 22., 24. és 25. §. pedig az egyházközségi tanácsra megfelelően alkalmazandók.

D) Az egyházközség állandó szervei. 33. §. Az egyházközségnek az előbbi §-ok értelmében időről-időre választott szervein felül állandó szervei is vannak.

Ilyen elsősorban a plébános. A plébánosi állás betöltésének módját az egyházjog állapítja meg.

A plébánosi állás betöltéséig a plébánost az adminisztrátor helyettesíti, akit az egyházmegyei hatóság rendel ki.

A káplánokat és a hitoktatókat az egyházmegyei hatóság alkalmazza.

Szerzetesi plébániáknál az egyházi személyzet kirendelésére az egyházjognak ide vonatkozó külön szabályai irányadók.

Az egyházközségi intézetek oktatószemélyzetét, valamint az egyházközségi karnagyot vagy kántort és az egyházfit az egyházközségi képviselőtestület választja.

A netalán szükséges egyéb állandó alkalmazottakat az egyházközségi költségvetés keretei közt az egyházközségi tanács nevezi ki.

Egyebekben az egyházközségi tisztviselők és más egyházközségi alkalmazottak szolgálati viszonyait szolgálati szabályzat rendezi. Ezt, valamint az egyházközség állandó szerveinek illetményszabályzatát a budapesti katolikus egyházközségek központi tanácsa (47. §) alkotja meg.

Hatáskör.

A) Az egyházközségi választók hatásköre. 34. §. Budapest mindegyik egyházközségében az egyházközség választói választják titkos szavazással egyházközségi képviselőtestületüknek választás alá eső tagjait.

35. §. Az egyházközségi választók jogosítva vannak arra, hogy

a) az egyházközségi tanácsnak az egyházközségi adók és egyéb ily közterhek kivetésére és behajtására vonatkozó munkálatait megtekinthessék ;

b) az egyházközségnek és az egyházközségi intézeteknek költségvetését, zárószámadását és vagyoni leltárát, valamint az egyházközségi tanács évi jelentését, mielőtt még az egyházközségi képviselőtestület tárgyalná, megtekinthessék.

Az egyházközségi tanács elnöke köteles értesítést kifüggeszteni a templom ajtaján és a szószékről, valamint ha szükséges, egyéb megfelelő módon is közhirre tétetni, hogy hol és mikor lehet az a) és b) alatt említett munkálatokat megtekinteni.

A kifüggesztéstől számított 15 napon belül az egyházközség minden választója jogosítva van az a) alatt jelzett munkálatok ellen az egyházmegyei hatósághoz fellebbezni, a b) alatt jelzett munkálatokra pedig az egyházközségi képviselőtestülethez észrevételeit előterjeszteni.

A fellebbezést és az észrevételeket az egyházközségi tanácsnál kell írásban benyújtani vagy szóval jegyzőkönyvbe mondani.

B) Az egyházközségi képviselőtestületek hatásköre. 36. §. Budapest mind-egyik egyházközségében az egyházközségi képviselőtestület :

a) megállapítja az egyházközségi képviselőtestületnek és az egyházközségi tanácsnak ügyrendjét ;

b) az egyházközség területére szorítókozó joghatállyal az egyházközségi igazgatás körében szabályrendeleteket alkothat ;

c) megejti azokat a választásokat és végzi azokat az egyéb feladatokat, amelyeket a jelen szabályzat vagy más érvényes jogszabály az egyházközségi képviselőtestület hatáskörébe utal ;

d) megállapítja az egyházközségnek és az egyházközségi intézeteknek költségvetését és ennek keretében gondoskodik a személyi és dologi kiadások fedezéséről ;

e) megvizsgálja a számvizsgáló-bizottság javaslata (44. §) alapján az egyházközségnek és az egyházközségi intézeteknek zárószámadását és a felmentvény tárgyában határoz ;

f) megállapítja az egyházközségnek és az egyházközségi intézeteknek vagyoni leltárát ;

g) tárgyalja az egyházközségi tanács évi jelentését ;

h) megállapítja a kivetendő egyházközségi adók vagy egyéb ily közterhek nemét és mértékét és rendkívüli teherviselést is vállalhat ;

i) rendelkezik az egyházközségi vagyon fölött ;

j) ellenőrzi, hogy a templomi és az alapítványi vagyont az alapítók szándéka és fennálló jogszabályok szerint kezeljék ;

k) a rendelkezésére álló jövedelem és egyéb vagyoni eszközök korlátai közt gondoskodik a gondozása alá tartozó katolikus templomok, kápolnák, keresztek és más egyházi művek fenntartásáról ;

l) előmozdítja a vallás gyakorlásának mennél ünnepélyesebbé tételét ;

m) minden lehetőet megtesz a területén lakó katolikus gyermekek, sikeres vallási tanításának érdekében ;

n) a szükséghez képest új egyházközségi világi állásokat szervez ;

o) általában határoz az egyházközségi tanácsnak az egyházközségi képviselőtestület elé terjesztendő javaslatai fölött ;

p) határozatait és az egyházközségekre irányuló jogszabályokat az ügy természete szerint az egyházközségi tanáccsal vagy egyéb szerveivel hajtattja végre ;

q) ellenőrzi az egyházközségi tanácsnak és egyéb szerveinek működését, amennyiben ez a működés világi ellenőrzés alá tartozik ;

r) nyilatkozik mindazokban az ügyekben, amelyeket hatáskörébe eső kérdésekben véleményezés céljából hozzája utalnak.

A képviselőtestület határozatainak (választásainak) érvényességéhez minden esetben az egyházmegyei hatóság jóváhagyása szükséges.

A hitelvi, az egyházfegyelmi és az egyházkormányzati ügyek, valamint a lelkipásztorkodás ügyei nem tartoznak az egyházközségi képviselőtestület hatáskörébe.

37. §. Az egyházközségi képviselőtestület határozatai ellen az egyházközségi képviselőtestület minden tagja és bármely közvetlenül érdekelt fél a határozat kihirdetésétől vagy kézbesítésétől számított 15 nap alatt fellebbezhet az egyházmegyei hatósághoz.

A fellebbezést, amennyiben nem az egyházközségi képviselőtestület ülésén terjesztették elő, az egyházközségi tanácsnál kell írásban benyújtani, vagy szóval jegyzőkönyvbe mondani.

38. §. Az egyházközségi képviselőtestület üléséről jegyzőkönyvet kell készíteni, amelyet az elnök és a jegyző ír alá és a képviselőtestületnek az elnök által kijelölt két tagja hitelesít.

A következő ülésen az előbbi ülés jegyzőkönyve mindig felolvasandó.

Minden ülés jegyzőkönyveit hiteles másolatban 15 nap alatt jóváhagyás végett az egyházmegyei hatóság elé kell terjeszteni. Ha az egyházmegyei hatóság 30 nap alatt nem nyilatkozik, a jegyzőkönyvben foglalt határozatok (választások) jóváhagyottaknak tekintendők.

39. §. Az egyházközségi képviselőtestület minden tagja mindazért a kárért, amelyet e minőségben akár cselekvésével, akár mulasztásával másnak szándékosan vagy vétkes gondatlanságból jogtalanul okozott, ha a kár jogorvoslattal elhárítható nem volt, teljes kártérítéssel tartozik olyképen, hogy az egyházközségi képviselőtestületnek azok a tagjai, akik a jogtalan határozatot hozták, a károsult irányában egyetemlegesen felelősek, egymásközt pedig a kártérítésre egyenlően kötelezvék.

Az egyházközségi képviselőtestületnek azokat a tagjait, akik a jogtalan határozat hozatalában részt nem vettek, vagy azt elleneztek, kártérítési kötelezettség nem terheli. Ezért vagyoni kérdéseket érintő ügyekben intézkedő határozat hozatalánál a melllette és az ellene szavazókat a jegyzőkönyvben névszerint fel kell tüntetni.

40. §. Az egyházközségi képviselőtestületnek oly tagja, aki valamely ügyben vagyoni tekintetben érdekelt, annak tárgyalásánál nem lehet jelen és a szavazásban nem vehet részt. Egyéb érdekelttség esetében a képviselőtestületi tag az ügy tárgyalásánál jelen lehet ugyan, de nem szavazhat.

C) *Az egyházközségi tanácsok hatásköre.* 41. §. Budapest mindegyik egyházközségében az egyházközségi tanács :

a) megejti azokat a választásokat és végzi azokat az egyéb feladatokat, amelyeket a jelen szabályzat vagy más érvényes jogszabály az egyházközségi tanács hatáskörébe utal ;

b) elkészíti az egyházközségi képviselőtestület elé terjesztendő egyházközségi költségvetést, egyházközségi zárószámadást és vagyoni leltárt, valamint évi működéséről az egyházközségi képviselőtestülethez szóló jelentést ;

c) a szükséges egyházközségi adók vagy más ily közterhek behozatala vagy rendkívüli teherviselés vállalása iránt az egyházközségi képviselőtestületnek javaslatot tesz ;

d) az Egyházlátogatás (Visitatio Canonica) vagy az egyházközségi képviselőtestület által vagy más szabályszerű módon megállapított egyházközségi adóknak vagy egyéb ily közterheknek egyénenkint való kivetése és behajtása iránt intézkedik ;

e) javaslatot tesz az egyházközségi képviselőtestülethez egyházközségi vagyoni kérdésekben, ha a költségvetésben elő nem irányzott érték 1000 koronát meghalad ;

f) saját hatáskörében intézkedik a költségvetés keretei közt, e kereteken kívül pedig oly vagyoni kérdésekben, amelyekben az érték 1000 koronát meg nem halad ;

g) kezeli az egyházközség vagyonát, e vagyon jövedelmét és általában az egyházközség bevételeit ;

h) ellenőrzi a templomi és az alapítványi vagyon kezelését, vagy pedig amennyiben ez a kezelés másra bízva nincs, azt elvégzi ;

i) az egyházközségi intézetek személyi és dologi szükségletéről — utalással az intézetek jövedelmi forrására — az intézetek szerint elkülönítve költségvetést készít, melyet felülvizsgálat végett az egyházközségi képviselőtestület elé terjeszt ;

j) az egyházközségi intézetek zárószámadását megvizsgálja és felülvizsgálat céljából az egyházközségi képviselőtestület elé terjeszti ;

k) az egyházközségi intézetek vagyoni leltárát elkészíti és évenként az egyházközségi képviselőtestület elé terjeszti ;

l) gondoskodik az egyházközség és az egyházközségi intézetek épületeinek jókarban tartásáról ;

m) új vagy nagyobb építkezések iránt terv és költségvetés melléklésével az egyházközségi képviselőtestülethez felterjesztést intéz ; az építést az engedély megnyerése után a képviselőtestület határozata szerint fogantatja ;

n) halasztást nem tűrő javításokat az épületeken az egyházközségi képviselőtestülethez való utólagos felterjesztés mellett rögtön fogantatja ;

o) az egyházközségi igazgatás körében a közhatóság segédkezését kikéri ;

p) intézkedik az egyházközségi igazgatás minden ügyében, amely más szerv hatáskörébe utalva nincs.

A 36. §. két utolsó bekezdésében foglalt rendelkezéseket az egyházközségi tanács hatáskörére is alkalmazni kell.

42. §. Az egyházközségi tanács határozatai ellen minden tanács tag és bármely közvetlenül érdekelt fél a határozat kihirdetésétől vagy kézbesítésétől számított 15 nap alatt fellebbezhet az egyházmegyei hatósághoz.

A fellebbezést, amennyiben nem az egyházközségi tanács ülésén terjesztették elő, az egyházközségi tanácsnál írásban kell benyújtani vagy ott szóval jegyzőkönyvbe mondani.

43. §. A 38., 39. és 40. §. rendelkezéseit az egyházközségi tanácsra megfelelően kell alkalmazni.

D) Az egyházközség egyes más szerveinek hatásköre. 44. §. Az egyházközségi képviselőtestület számvizsgáló bizottsága (19. §.) minden év elején megvizsgálja az egyházközségi számadásokat és vagyonkezelést s az eredményről a felmentvény kérdésére is kiterjedő javaslatot terjeszt az egyházközségi képviselőtestület elé.

A számvizsgáló-bizottság egyhangú írásbeli megokolt megkeresésben máskor is kívánhatja, hogy neki az egyházközségi tanács a számadások és a vagyonkezelés megvizsgálására módot adjon. Ha az egyházközségi tanács e

megkeresés teljesítését megtagadná, a számvizsgáló-bizottság döntés végett az egyházközségi képviselőtestület összehívását kérheti (23. §.).

45. §. Az egyházközségi képviselőtestület fegyelmi választmánya (20. §.) első fokon határoz az egyházi személyek kivételével az egyházközségi tisztviselők és egyéb egyházközségi alkalmazottak fegyelmi ügyeiben.

A vádat az egyházközségi tanács ügyésze (30. §.) képviseli.

Egyébként a fegyelmi eljárást az anyagi rendelkezésekre is kiterjedő fegyelmi szabályzat rendezi, amelyet a budapesti katolikus egyházközségek központi tanácsa (47. §.) alkot meg.

46. §. Az egyházi személyek kivételével az egyházközségi tisztviselők és egyéb egyházközségi alkalmazottak hatáskörét a jelen szabályzat korlátai közt az ügyrend állapítja meg.

A budapesti katolikus egyházközségek központi tanácsa.

47. §. A budapesti katolikus egyházközségek központi tanácsának elnöke az esztergomi érsek, akadályoztatása esetében pedig a koadjutor, az apostoli adminisztrátor, a budapesti általános érseki helynök, vagy az érseknek Budapesten lakó más megbízottja; széküresedés esetében az esztergomi főkáptalani helynök.

Tagjai a budapesti katolikus egyházközségek képviselőtestületeinek egyházi és világi elnökei (14. §.) és egy-egy kiküldött világi tagjuk (19. §.).

48. §. A budapesti katolikus egyházközségek központi tanácsa:

a) megállapítja és szükség esetén módosítja azokat a szabályzatokat, amelyeknek megalkotását a jelen szabályzat vagy más érvényes rendelkezés hatáskörébe utalja;

b) véleményt ad az egyházmegyei hatóságnak azokban a budapesti katolikus egyházközségeket illető igazgatási ügyekben, amelyekben az egyházmegyei hatóság evégből hozzája fordul.

Mindezek előkészítésére a budapesti katolikus egyházközségek központi tanácsa előadókat és bizottságokat választhat.

Záró rendelkezések.

49. §. A kegyúri jogokat és köteleességeket a jelen szabályzat rendelkezései nem érintik.

52. §. A görög szertartású katolikusokra, amennyiben nem az esztergomi egyházmegye joghatósága alá tartoznak, a jelen szabályzat rendelkezései a netalán szükségeseeknek talált eltérésekkel csak saját egyházmegyei hatóságuk jóváhagyásának elnyerése után alkalmazhatók.

Kelt Budapesten, a budapesti katolikus egyházközségi szervezetek ideiglenes központi tanácsának 1920. február hó 23. napján tartott üléséből.

Dr. Mészáros János s. k.
budapesti érseki ált. helytartó, elnök.

Dr. Juhász István s. k.
jegyző.

430. szám. Jóváhagyom. Esztergomban, 1920. február 27.

Csernoch János s. k.
bíboros-hercegreprímás, eszt. érsek.

18382/1920. A—1. szám. Láttam. Budapest, 1920. március 2-án.

Haller s. k. vallás- és közoktatásügyi miniszter.

A budapesti katolikus egyházközségek képviselőtestületének és tanácsának ügyrendje.

Nyelv és pecsét. 1. §. A képviselőtestület és a tanács nyelve a magyar.

A képviselőtestület pecsétjének közepén a kereszt van és körirata következő: A budapesti katolikus egyházközség képviselőtestülete (és a megalakulás éve.)

A tanács pecsétjének közepén szintén kereszt van, körirata pedig a következő: A budapesti katolikus egyházközség tanácsa (és a megalakulás éve.)

Helyiség. 2. §. A képviselőtestület és a tanács üléseinek termét, valamint az egyházközségi iroda (53. §) helyiségét, amennyiben a képviselőtestület ki nem jelölte, a tanács jelöli ki.

Névjegyzékek. 3. §. A képviselőtestület tagjairól és külön a tanács tagjairól háromévenként névjegyzéket kell készíteni, amely névjegyzékek mindegyike feltünteti a tagok családi és keresztnévét, életkorát, foglalkozását, lakását, végül a netalán szükséges megjegyzést.

A képviselőtestületi névjegyzékben külön fel kell tüntetni a képviselőtestület két elnökét, egy vagy több alelnökét, jegyzőit, központi kiküldöttjét, rendes tagjait és póttagjait, még pedig külön csoportba foglalva azokat a tagokat, akik hivatalból és azokat, akik választás útján tagjai a képviselőtestületnek.

Névjegyzéket kell készíteni évenként a képviselőtestület számvizsgáló, igazoló, valamint egyéb bizottságainak tagjairól, továbbá háromévenként a felszólalási és fegyelmi választmányainak tagjairól is.

A tanácsi névjegyzékben külön fel kell tüntetni a tanács két elnökét, egy vagy több alelnökét, a tanács ügyészét, titkárait, pénztárosát, ellenőreit, jegyzőit és egy vagy több gondnokát, továbbá rendes tagjait és póttagjait, még pedig külön csoportba foglalva azokat a tagokat, akik hivatalból és azokat, akik választás útján tagjai a tanácsnak.

Névjegyzéket kell készíteni évenként a tanács bizottságainak és az egyházközségi választók összeírására a tanács által kiküldött választmánynak tagjairól is.

Akik tisztségüket, vagy tagságukat választás útján nyerték, azoknak nevei mellett mind a képviselőtestületi, mind pedig a tanácsi névjegyzékekben fel kell tüntetni megválasztásuk napját, valamint azt a napot is, amelyen tisztségük vagy tagságuk megszűnik és meg kell említeni, hogy az Igazgatási Szabályzat 15. és 28. §-a értelmében megkívánt esküt az erre kötelezettek mikor tették le. Az alelnökök és a póttagok neve mellett azt is meg kell jegyezni, hogy a választás alkalmával kapott szavazatok száma szerint minő sorrendben következnek egymásra.

Külön névjegyzéket kell készíteni az egyházközség állandó szerveiről, akik közé tartoznak az Igazgatási Szabályzat 33. §-a értelmében a plébánoson és — amíg állása üresedésben van — az adminisztrátoron felül a káplánok, a hitoktatók, az egyházközségi intézetek oktató személyzete, az egyházközségi karnagy, kántor és egyházfí, valamint az egyházközségnek irodai és más állandó alkalmazottai.

A jelen § előbbi bekezdéseiben szabályozott névjegyzékekben az időközben bekövetkezett választásokat haladéktalanul fel kell tüntetni.

Az egyházközségi választók névjegyzékéről az Igazgatási Szabályzat

9. §-a szól. A választók névjegyzékének az előző évi már meglevő adatok lehető felhasználásával évenként helyesbítendő tervezetét az evégből kiküldött háromtagú választmány oly időben köteles a tanácsnak bemutatni, hogy a tervezet február hó 1-én közszemlére kitehető legyen. Az új névjegyzék jogerőre emelkedéséig az előző névjegyzék irányadó.

Az elnöki tiszt viselése. 4. §. A két elnök mind a képviselőtestület, mind a tanács tekintetében az elnöki feladatokat egymásközt egyetértve felosztott körben látja el. Amennyiben meg nem egyezhetnének, félévig az egyházi elnök, félévig a világi elnök viseli felváltva az elnöki tiszteletet. Az eljáró elnököt akadályoztatásának esetében a másik elnök helyettesíti.

Ha mindkét elnök akadályozva van, helyettük a képviselőtestületben a képviselőtestületnek, a tanácsban pedig a tanácsnak alelnökei járnak el megválasztásuk sorrendjében. Ha az alelnökök is akadályozva vannak, az elnöki tisztelet a képviselőtestületben a képviselőtestületnek, a tanácsban pedig a tanácsnak életkor szerint legidősebbik tagja által összehívott és elnöklete alatt tartott ülésen az akadály megszűntéig megválasztott ideiglenes alelnök viseli.

Elmaradás az ülésekről. 5. §. Aki a képviselőtestületnek vagy a tanácsnak egymásután következő két üléséről vagy bár nem egymásután következő több üléséről igazolatlanul elmarad, azt az elnök pontos megjelenésre szólítja fel, ha pedig a felszólítás eredménytelen marad, úgy kell őt tekinteni, mint aki a képviselőtestületben vagy a tanácsban tagsági hivatását elnöki felszólítás ellenére sem gyakorolja. (Igazgatási Szabályzat 18. §-a és 20. §-ának utolsó bekezdése.)

Ha az előadó kénytelen az ülésről elmaradni, ezt az ülés előtt olyan időben köteles bejelenteni, hogy az elnök szükség esetében az előadással idejekorán mást bízhatson meg.

Érdekeltség. 6. §. A képviselőtestület vagy a tanács tagjainak valamely tárgyra vonatkozó érdekelttségét bárki bármikor bejelentheti, maga a tag pedig, mielőtt érdekeltiségről tudomást nyer, nyomban bejelenteni köteles. (Igazgatási Szabályzat 40. és 43. §-a.)

A képviselőtestület és a tanács tagjai. 7. §. A képviselőtestületnek, különösen pedig a tanácsnak tagjai, ideértve a tisztségviselőket is, mint előadók, a nekik kiosztott ügyben, ha azt ülésen kívül kell elintézni, elintézési tervezet készítenek és felülvizsgálatra az elnökhöz küldik; ha pedig az ügyet ülésben kell elintézni, azt az ülésen személyesen előadják s ugyanakkor a határozat tervezetét terjesztik elő, még pedig, amennyiben fontosabb vagy hosszabb előterjesztésről van szó, már előre írásba foglalt alakban.

Az üléseken a tagok a tanácskozásban résztvesznek és a feltett kérdésekről szavaznak.

Az alelnökök. 8. §. A képviselőtestületnek és a tanácsnak alelnökei a jelen szabályzat 4. §-a, valamint az Igazgatási Szabályzat 19. §-ának 2. bekezdése és 30. §-ának 2. bekezdése értelmében rájuk háruló helyettesítő ügykör betöltésén felül végzik mindazt a tennivalót, amellyel őket az illető elnök megbízza.

Az elnök saját elnöki ügykörének egy részét a képviselőtestület tekintetében a képviselőtestületi, a tanács tekintetében pedig a tanácsi alelnökökre állandóan átruházhatja, de az ülésen való elnöklést a kapcsolatos tennivalóval együtt az elnökök valamelyikének személyesen kell végeznie, hacsak mindakettő akadályozva nincsenek.

A jegyzők. 9. §. A képviselőtestület jegyzői a képviselőtestületi üléseknek, a tanács jegyzői pedig a tanács üléseinek jegyzőkönyveit készítik és általában végzik azt a munkát, amelyet érvényes rendelkezés ügykörükbe utal.

Az ügyész. 10. §. Az ügyész az egyházközségnek rendes meghatalmazottja és jogi tanácsadója.

Ehhez képest az elnök meghatalmazása alapján az egyházközség jogügyeiben a bírói és egyéb hatóságoknál eljár és véleményét minden jogi vonatkozású ügyben meg kell hallgatni.

A titkárok. 11. §. A titkárok végzik az egyházközségi igazgatás körében felmerülő mindazt a munkát, amelyet a fennálló jogszabályok más szervnek ügykörébe nem utalnak, különösen — ha az elnök másképpen nem rendelkezik — előkészítik és az ülésen előadják az ülés elé kerülő ügyeket, írásba foglalják az ülésen hozott határozatokat, szerkesztik az ülésen kívül intézendő ügyekre vonatkozó fogalmazványokat stb.

A pénztáros, az ellenőr és a gondnok. 12. §. A pénztáros, az ellenőr és a gondnok ügykörét a pénztári és vagyongazdálkodás szabályzata (73. §) állapítja meg.

Bizottságok. 13. §. A képviselőtestületnek az Igazgatási Szabályzat 19. §-ában említett számvizsgáló és igazoló bizottságain, továbbá az egyházközségi választási eljárás 2. §-ában említett kijelölő-bizottságon felül az Igazgatási Szabályzat 19. és 30. §-a értelmében a képviselőtestület és a tanács kebelében más bizottságok is működhetnek. Ilyen lehet különösen a tanácsnak állandó előkészítő bizottsága. Ha a tanács állandó előkészítő-bizottság megalkotását szükségesnek tartja, ennek ügykörébe tartozik:

1. előzetes tárgyalás útján előkészíteni mindazokat az ügyeket, amelyekben a határozathozatal a képviselőtestületet vagy a tanácsot illeti, amennyiben az ügy más bizottság elé nem tartozik és ily előkészítésre szükség van; továbbá

2. véleményt nyilvánítani azokban az ügyekben, amelyeket a képviselőtestület vagy a tanács evégett a bizottsághoz utasít, vagy az elnök vagy a bizottság bármelyik tagja a bizottság elé terjeszt.

E bizottság elnöke a tanács elnöke; tagja a tanácsnak tisztséget betöltő valamennyi tagjai s a tanács által esetleg kijelölt más egyének.

14. §. A képviselőtestület bizottságai a képviselőtestület jóváhagyásával, a tanács bizottságai pedig a tanács jóváhagyásával, ügyrendjüket, ha ilyennek szükségét látják, maguk állapítják meg.

Választmányok. 15. §. A képviselőtestületnek az Igazgatási Szabályzat 20. §-a értelmében alakított felszólalási és fegyelmi választmányaira, úgyszintén a tanácsnak az Igazgatási Szabályzat 9. és 30. §-a értelmében az egyházközségi választók összeírása végett kiküldött választmányára ügyrendjük megállapítása tekintetében a jelen szabályzat 14. §-át megfelelően kell alkalmazni.

Irodai és egyéb alkalmazottak. 16. §. Az egyházközségi igazgatás irodai (lajstromozó, leíró, irattározó, kézbesítő s egyéb ügykezelési) munkájára állandóan vagy ideiglenesen olyanok is alkalmazhatók, akik a képviselőtestületen vagy a tanácson kívül állanak.

Az állandó szervek alkalmazására az Igazgatási Szabályzat 33. §-ának 7. bekezdése irányadó, az irodai ideiglenes alkalmazottakat pedig az egyházközségi költségvetés keretei közt az elnök vagy megbízásából az egyházközségi iroda vezetője (53. §) fogadja fel és bocsátja el.

Ugyanezek a szabályok állanak a helyiségek (2. §) rendbentartása végett állandóan vagy ideiglenesen alkalmazott egyénekre is.

Munkafelosztás. 17. §. Az egyházközségi igazgatás körében a munkafelosztást, amennyiben jogszabály, vagy pedig a képviselőtestületnek vagy tanácsnak határozata, vagy más érvényes rendelkezés nem intézkedik, az elnök állapítja meg.

Az ülés összehívása. 18. §. A képviselőtestületet ülésre az Igazgatási Szabályzat 23. §-ának szem előtt tartásával az elnökség hívja össze.

A képviselőtestület ülésére szóló meghívót és a tárgysorozatot legalább 8 nappal az ülés előtt a templom ajtajára ki kell függeszteni és ha szükségesnek mutatkozik, az elnök által kijelölt hírlapban is közzé kell tenni. Az elnökség a tagokat egyénenként is meghívhatja.

Hogy valaki a meghívót nem kapta meg, vagy az ülés összehívásáról nem értesült, az ülés összehívásának és megalakulásának szabályosságát nem érinti.

A meghívóban az ülés helyét, napját és óráját ki kell tenni, a tárgysorozatot pedig pontokba foglalva úgy kell összeállítani, hogy a tagokat az ülés tárgyairól tüzetesen tájékoztassa. Az elnöki előterjesztéseket első, a tagoknak önálló, a tárgysorozat más pontjával össze nem függő indítványait pedig utolsó pontnak kell a tárgysorozatba felvenni. (24. §.)

19. §. A tanácsot az ülésre az Igazgatási Szabályzat 31. §-ának szem előtt tartásával szintén az elnökség hívja össze.

Hogy a tanácsnak évnegyedi ülésén felül szükséges-e ülést tartani, azt az elnökség határozza meg, ha azonban a tanács tagjainak legalább egyhatoda írásban kívánja, az elnökség a tanácsulást a kívánság kézhezvételétől számítva legkésőbb nyolcadnapra összehívni köteles.

A tanács ülésére szóló meghívót lehetőleg három nappal az ülés előtt a tanács mindegyik tagjával közölni kell.

A 18. §. 3. és 4. bekezdése a tanács ülésének összehívására is irányadó.

Az ülés megalakulása. 20. §. A képviselőtestület ülésén az elnök vagy helyettese elnököl.

Az elnök az ülést megnyitván megállapítja, hogy az ülés egybehívása szabályos volt-e s hogy a tagoknak az érvényes határozat hozatalára szükséges egyharmada jelen van-e.

Ha az ülés egybehívása nem volt szabályos, vagy ha a tagok nem jelentek meg határozathozatalra szükséges számban, az ülést el kell halasztani, de legkésőbb 30 napra újból össze kell hívni.

Ha az előbbi bekezdés esete nem forog fenn, az elnök az ülést megalakultnak jelenti ki. E kijelentés ellen sem felszólalásnak, sem óvásnak nincs helye.

A tanács ülésére a jelen § rendelkezéseit azzal az eltéréssel kell alkalmazni, hogyha a tanács tagok nem jelentek meg a határozathozatalra szükséges számban, a tanács ülését ugyanazzal a tárgysorozattal legkésőbb 15 napra oly figyelmeztetés kíséretében kell másodszor összehívni, hogy ez az ülés tekintet nélkül a jelenlevő tanács tagok számára, határozatképes.

21. §. A tanácskozás megkezdése előtt az elnök kijelöli az ülés jegyzőjét, aki a jegyzőkönyvet készíti és akinél a felszólalni kívánók jelentkezhetnek, továbbá az ülésnek azt a két tagját, aki a jegyzőkönyvet hitelesíteni fogja.

A megalakulás kijelentése után az elnök felolvastatja az előbbi ülés jegyzőkönyvét.

Az ülés rendjének fenntartása. 22. §. A rendnek és a tárgyalás méltóságának fenntartása az elnök feladata.

Ha a szónok a tárgytól eltér, a tanácskozás szabályait nem tartja meg, a rendet egyébként megzavarja, vagy a tárgyalás méltóságát sérti, az elnök őt figyelmezteti, ismétlés vagy súlyosabb rendzavarás esetében rendreutasítja, ha pedig a rendreutasítás eredménytelen, tőle a szót megvonja.

Ha a tagok közül valaki a szónokot beszédében megzavarja, vagy a tár-

gyalás rendjét vagy méltóságát egyébként megsérti, az elnök őt figyelmezteti, ismétlés vagy súlyosabb rendzavarás esetében rendreutasítja, ha pedig a rendreutasítás eredménytelen, az elnök a rendzavarót az ülés elhagyására utasíthatja.

Ha a rendzavaró személyét nem lehet megállapítani, vagy ha az ülésben az előbbi intézkedések ellenére állandó a rendzavaró zaj és nyugtalanság, az elnök kijelenti, hogy az ülést fel fogja függeszteni, ha pedig a rend és csend e kijelentés után sem áll helyre, az elnök az ülést felfüggeszti vagy más napra halasztja.

Az elnököt rendfenntartó intézkedésében gátolni, közbeszólással vagy másként megzavarni, intézkedését az ülésen bírálni senkinek sem szabad.

A tárgyalás sorrendje. 23. §. Az ügyek a tárgysorozat sorrendjében kerülnek tárgyalásra.

Ettől a sorrendtől csak az ülés engedhet eltérést. Ha a tagok valamelyike eltérést indítványoz, az ülés az indítványról minden vita kizárásával határoz.

24. §. Tárgysorozatba fel nem vett ügyet az elnöknek vagy az ülés valamelyik tagjának indítványára csak akkor lehet tárgyalni, ha pénzügyi kihatása nincs és tekintve az ügy sürgősségét, az ülés megengedi, meghatározván egyúttal a tárgyalás sorrendjét is.

A tárgyalás előkészítése. 25. §. A képviselőtestület ülésén bármely ügyet csak akkor lehet tárgyalásra bocsátani, ha a képviselőtestület megfelelő bizottsága vagy a tanács az ügyet kellőképpen előkészítette.

Ettől a szabálytól a képviselőtestület ülése eltérést engedhet akkor, ha az ügynek mibenléte annyira tisztázottnak jelentkezik, hogy az előkészítés megnyugvással mellőzhető.

A tanács ülésére a jelen § 1. bekezdését oly értelemben kell alkalmazni, hogy az ülés számára az ügyeknek a tanács valamelyik tisztviselője vagy más előadója vagy bizottsága által kell, amennyiben szükséges, előkészítve lenniök.

A képviselőtestület vagy a tanács hatáskörébe tartozó választások (40. §) a jelen §-ban szabályozott előkészítés nélkül is megejthetők.

Indítvány tárgyalása. 26. §. A képviselőtestület vagy a tanács tárgysorozatába felvett vagy a 24. § alapján tárgyalt ügyre vonatkozó indítványt (javaslatot, módosítványt) rendszerint az illető tárggyal kapcsolatban azonnal kell tárgyalni, az ülés azonban elrendelheti az indítvány tárgyalásának mellőzését, elhalasztását vagy előkészítés végett a megfelelő bizottsághoz utasítását, a képviselőtestület ülése pedig elrendelheti még azt is, hogy az ügyet a tanács készítse elő vagy intézze el.

Az előterjesztés alakja. 27. §. Az elnök elrendelheti, hogy az előadó vagy a felszólaló az ülésen fontosabb vagy hosszabb jelentését, javaslatát, módosítványát írásban mutassa be.

Ülési határozat vagy választás ellen jogorvoslatot az ülésen föltétlenül szóval is elő lehet terjeszteni. (50. §.)

A tárgyalás alapja. 28. §. A tárgyalás alapjául a képviselőtestület ülésén a megfelelő képviselőtestületi bizottságnak vagy a tanácsnak, a tanács ülésén pedig a tanács valamelyik tisztviselőjének, mint előadónak vagy a tanács bizottságának előterjesztése (javaslata, jelentése stb.) szolgál. A képviselőtestület és a tanács ülésén a bizottságok részéről, a képviselőtestület ülésén a tanács részéről az előterjesztést valamelyik tagjuk teszi meg mint előadó.

Ha oly ügyről van szó, amelyet nem valamely bizottság vagy nem a tanács vagy nem tisztviselő készített elő, a tárgyalást a képviselőtestületnek és a tanácsnak ülésén mint előadónak az indítványozónak, vagy az elnöknek előterjesztése vezeti be.

Tanácskozás. 29. §. Az előadó előterjesztése (28. §) után az elnök felhívja az ülés tagjait, hogy kívánnak-e az előterjesztéshez hozzászólni.

A képviselőtestület ülésén a felszólalni kívánók az e célra kijelölt jegyzőnél iratkoznak fel és lehetőleg felváltva az előterjesztés ellen vagy mellett kerülnek szólásra.

A tanács ülésén szólásra feliratkozni szabad ugyan, de a szólni kívánóknak feliratkozniok csak abban az esetben kell, ha ezt az elnök előre elrendeli.

30. §. Írásban beadott minden javaslatot, indítványt vagy módosítványt fel kell olvasni, az elnök azonban elrendelheti jelentésnek, vagy más oly iratnak felolvasását is, amelynek szözszerinti tartalma irányadó.

31. §. A tanácskozás folyamán feliratkozás nélkül is bármikor felszólalhatnak :

1. az elnökök és az alelnökök, még ha nem elnökölnek is ;
2. az előadó (28. §) és az a tisztségviselő, akinek ügykörébe az illető tárgy tartozik ;

3. aki az ügyrendre kíván hivatkozni ;

4. aki személyes megtámadtatásra válaszol ;

5. aki félreértett szavait igazítja helyre ;

6. aki indítványát (módosítványát) visszavonja ;

7. aki a visszavont indítványt magáévá teszi. Ha valaki a visszavont indítványt (módosítványt) magáévá teszi, tovább kell tárgyalni.

32. §. Ha már szónok nem jelentkezik, zárszó illeti az előbbi § 1. és 2. pontjában megnevezetteket.

33. §. Ha a képviselőtestület ülésén tíz tag, a tanács ülésén pedig három tag a tanácskozás bezárását indítványozza, erről az indítványról az ülés minden vita nélkül azonnal határoz.

Ha az ülés a tanácskozás bezárását elrendeli, az előterjesztés mellett vagy ellen a zárószóra jogosultakon felül csak egy-egy szónok szólhat. Ha valamelyik részen akkor még több szónok van feljegyezve, azok maguk közül jelölik ki a szólásra jogosultat az alatt a rövid idő alatt, amelyet az elnök erre kiszab. Ily kijelölés hiányában csak a zárószóra jogosultak szólhatnak.

Az elnök az ülés egész folyamán bármikor felszólalhat.

34. §. Ha már nincs szólásra jelentkező vagy jogosult (32. és 33. §) tag, az elnök a tanácskozást befejezettnek nyilvánítja.

Szavazás. 35. §. Ha a tanácskozás befejezése után az elnök a felszólalások tartalmából a többséget kétségtelenül megállapítani nem tudja, vagy ha jogszabálysavazást rendel, vagy ha bárki szavazást kíván, az elnök elrendeli a szavazást és fölteszi a kérdést.

36. §. A kérdést úgy kell szavazásra feltenni, hogy igennel vagy nemmel lehessen szavazni ; szükség esetében a javaslatot, indítványt vagy módosítványt a kérdés feltevésekor ismételni kell.

A kérdés föltevéséhez a tagok bármelyike egyszer hozzászólhat. A 33. § erre az esetre is szól.

37. §. Ha az előterjesztés (jelentés, javaslat, indítvány, módosítvány) több részből áll, a részeket elkülönítve kell szavazásra bocsátani.

Az ügy tárgyalásának mellőzéséről, elhalasztásáról, az ügynek előkészítéséről (25. §), valamely bizottsághoz vagy a képviselőtestület üléséből a tanácshoz utasításáról (26. §) előbb, az ügy érdeméről pedig azután kell szavazni.

Érdemben elsősorban az előadó (28. §) előterjesztését kell szavazásra bocsátani, a többi előterjesztés (javaslat, indítvány, módosítvány) közül pedig azt, amelynek elfogadásával a legtöbb indítvány vagy módosítvány esik.

38. §. A szavazás, ha nem választásról (40. §) van szó, nyilvános.

A nyilvános szavazás rendszerint felállással és ülvemaradással történik ; az elnök, ha a többséget ellenpróba útján sem tudja megállapítani, a jegyzővel a szavazatok mindkét csoportját megszámláltatja.

Ha azonban a képviselőtestület ülésén oly határozat hozataláról van szó, amely törzsvagyon elidegenítésére, kölcsön felvételére, vagy a törzsvagyon egyéb megterhelésére, vagy bérletre, vagy haszonbérletre irányul, vagy egyház-községi adók vagy más ily közterhek nemét vagy mértékét állapítja meg, vagy rendkívüli teherviselés vállalására, vagy új állás szervezésére vonatkozik, vagy ha akár a képviselőtestület, akár a tanács tekintetében más jogszabály rendeli, vagy ha az elnök vagy képviselőtestület ülésén tíz tag, a tanács ülésén pedig három tag, a határozat kimondása vagy a szavazatok megszámlálásának befejezése előtt kívánja, névszerinti szavazásnak van a névjegyzék (3. §) alapján helye olyképpen, hogy először azok a tagok szavaznak, akik hivatalból, azután azok, akik választás útján tagjai az ülésnek.

Az elnök mindig és utoljára szavaz. Ha a szavazatok — az elnökét is számítva — egyenlően oszlanak meg, az a vélemény emelkedik határozattá, amelyhez szavazatával az elnök járult.

A szavazatot indokolni vagy szavazás közben egyébként beszédet tartani nem szabad.

A határozat hozatala. 39. §. Ha az előadó (28. §) előterjesztése után senki sem jelentkezett szólásra, vagy senki sem szólalt fel ellene, az elnök az előterjesztést (jelentést, javaslatot, indítványt, módosítványt) elfogadottnak jelenti ki.

Ha a tanácskozás folyamán a többség kétségtelenül megállapítható és szavazást a jogszabály nem rendel és senki sem kíván, az elnök az így megállapított többséghez, szavazás esetében pedig a szavazatok egyszerű többségéhez képest mondja ki a határozatot.

Választások. 40. §. A képviselőtestület és a tanács ülésein a választások titkosak, de indítványra, ha jogszabály mást nem rendel, közfelkiáltással ejthetők meg, feltéve, hogy titkos szavazást az ülés egyik tagja sem kíván.

Választás előtt az elnök az ülés határozatképességét külön megállapítja.

Az ülés jegyzőkönyve. 41. §. Az ülésről készített jegyzőkönyvnek tartalmaznia kell :

1. a képviselőtestületnek, vagy ha tanács üléséről van szó, a tanácsnak megjelölését, az ülés helyét és idejét ;

2. az ülés megalakulására (20. és 21. §) vonatkozó elnöki kijelentést és megemlítését annak, hogy az előbbi ülés jegyzőkönyvét felolvasták ;

3. a tárgyalás sorrendje szerint az ülés minden egyes tárgyára vonatkozólag az ülési jegyzőkönyvi számot (42. §) és az előterjesztésnek lényeges tartalmát, a mellette és ellene felszólalóknak megnevezését, a beadott indítvány (módosítvány) lényeges tartalmát, a szavazás menetét, különösen a szavazatok megszámlálásának eredményét, névszerinti szavazás esetében az igennel és nemmel szavazók megnevezését, a netalán előfordult választás lefolyását, továbbá minden esetben a hozott határozatot (48. §) vagy a választás eredményét, végül a határozat vagy választás ellen netán szóval bejelentett jogorvoslatot (50. §) ;

4. az elnök rendfenntartó intézkedését ;

5. az ülésen történt egyes fontosabb eseményeknek vagy eljárásoknak főbb mozzanatát.

Az ülés határozatait a jegyzőkönyvben úgy kell szövegezni, hogy azok az ülésen netalán bemutatott iratok ismerete nélkül is megérthetők legyenek.

Az ülésen bemutatott iratokat a jegyzőkönyv mellől annak az ügynek irataihoz kell áttenni, amelyhez tartoznak (63. és 71. §). Az ilyen iratok, ha még lajstromozva nem volnának, utólagosan lajstromozandók (60. §).

42. §. Ülésen tárgyal minden egyes tárgy külön ülési jegyzőkönyvi számot kap, mégpedig a képviselőtestület ülésén képviselőtestületi jegyzőkönyvi számot, a tanács ülésén tanácsülési jegyzőkönyvi számot. Ez a jegyzőkönyvi szám külön a képviselőtestület üléseire és külön a tanács üléseire nézve minden évben 1 folyószámmal kezdődik és megszakítatlan sorban folytatódik az év végéig.

Ha akár a képviselőtestület, akár a tanács ülésén ugyanaz a tárgy később, habár ugyanazon év folyamán ismételt tárgyalásra kerül, mindannyiszor külön ülési jegyzőkönyvi számot kap.

A képviselőtestületi jegyzőkönyvi számot alkotja: az 1. bekezdésben a képviselőtestületre vonatkozólag említett folyószám és a képviselőtestületi jegyzőkönyv jelzése: kj., törve az évszámmal.

A tanácsülési jegyzőkönyvi számot alkotja az 1. bekezdésben a tanácsülésre vonatkozólag említett folyószám és a tanácsülési jegyzőkönyv jelzése: tj., törve az évszámmal.

Az ülési jegyzőkönyvi számmal az illető tárgyat az ülés jegyzőkönyvében meg kell jelölni és el kell vele látni minden iratot, amely ülési tárgyalásra került.

Minden ülési jegyzőkönyvön fel kell tüntetni, hogy a jegyzőkönyv, mely jegyzőkönyvi számú tárgyról szól.

43. §. A jegyzőkönyvet az elnök és a jegyző által aláírva és az ülés e célra kijelölt két tagja által hitelesítve nyolc nap alatt kell elkészíteni. A képviselőtestület üléseinek jegyzőkönyveit és külön a tanács üléseinek jegyzőkönyveit időrendben összegyűjtve s megszámozva az egyházközségi irodában kell megőrizni.

A képviselőtestület és a tanács minden ülésének jegyzőkönyvét az Igazgatási Szabályzat 38. és 43. §-a értelmében hiteles másolatban 15 nap alatt jóváhagyás végett az egyházmegyei hatóság elé kell terjeszteni. Külön felterjesztő jelentést rendszerint nem kell csatolni, hacsak ilyenre különös oknál fogva szükség nincs.

Az egyházmegyei hatóság válaszának megérkezése után a jegyzőkönyvnek az egyházközségnél maradó eredeti példányára vezetendő záradékban az említett válasz tartalmához képest tanusítani kell, hogy az egyházmegyei hatóság a jegyzőkönyvet jóváhagyta, vagy a jegyzőkönyvtől vagy egyes részeitől, amelyeket a záradékban meg kell jelölni, a jóváhagyást megtagadta. Ha ily válasz a jegyzőkönyv hiteles másolatának felküldésétől számított harmincnyolc nap múlva nem érkezik, a záradékban azt kell tanusítani, hogy az egyházmegyei hatóság harminc nap alatt nem nyilatkozott és így a jegyzőkönyvben foglalt nem fellebbezett határozatok (választások) az Igazgatási Szabályzat 38. §-ának utolsó mondata és 43. §-a értelmében jóváhagyottaknak tekintendők. A záradékot az elnök és a jegyző írja alá.

Általában. 44. §. A képviselőtestület és a tanács a hatáskörükbe tartozó ügyeket rendszerint tanácsülésben (18—43. §-ok), kivételesen ülésen kívül (52. §) intézik el.

45. §. A képviselőtestületnek és a tanácsnak tisztviselői és egyéb előadói iratok tanulmányozását és a fogalmazás munkáját lakásukon végzik. Az iratokat az egyházközség irodájában vagy az előadó kívánságára lakásán kell átadni és átvenni. Az előadó az átvett iratokért csak annyiban felelős, amennyiben azok az ő hibájából vesztek el vagy sérültek meg.

46. §. Az elintézés tervezetét magára a beadványra, ha pedig ez nem lehetséges, vagy különös oknál fogva nem célszerű, külön ívre kell írni és ez ívnek mind első oldalán, mind külső részén el kell látni az ügyszámmal (60. §). Ha az ügy képviselőtestületi ülésre vagy tanácsülésre kerül, ezt az írat külső részén feltűnően jelezni kell.

Akár ülésben, akár ülésen kívül intézendő el az ügy, az előadó az elintézés tervezetét rendszerint 8 nap alatt készítse el és az iratokkal együtt kézbesítő könyv vagy jegyzék kíséretében az egyházközség irodájába juttassa, amely gondoskodik arról, hogy az ülési ügydarabok az ülésen rendelkezésre álljanak, az ülésen kívül elintézendő ügydarabok pedig elnöki felülvizsgálat és azután leírás alá kerüljenek.

Ha az előadó kívánja, az ülésre kerülő ügyeknek az előbbi bekezdés értelmében az irodába juttatott elintézési tervezetét és iratait az ülés előtt két nappal vissza kell neki adni; ily esetben az iratokat közvetlenül az előadó viszi az ülésbe.

Az előadók az ülésen tárgyalandó előterjesztéseiket (javaslataikat, jelentéseiket stb.) kötelesek az ülés előtt az ülés elnökének, ha kívánja, bemutatni.

47. §. Ha az ügyet nyilvántartásba (69. §) kell venni, az erre irányuló figyelmeztetést az elintézés fogalmazványára a lejárat napjának meghatározásával szembetűnő módon fel kell jegyezni. Ha későbbi intézkedés következtében a nyilvántartás változik, a későbbi intézkedés fogalmazványán azt is fel kell jegyezni.

Ülési határozat írásbajoglalása. 48. §. Amennyiben a képviselőtestület vagy a tanács ülésén hozott határozat teljes szövege még nincs meg, a határozat fogalmazványát az elnök rendelkezése szerint az előadó, a jegyző vagy az a tisztviselő készíti el, akinek ügykörébe az illető tárgy tartozik. A fogalmazványt az elnök vizsgálja felül.

A 41. § szerint jegyzőkönyvbe foglalandó ülési határozatnak netalán szükséges kiadmányát a 67. § értelmében kell kiállítani.

Az ülési határozat közlése. 49. §. A képviselőtestület határozatát a képviselőtestület tagjaival, a tanácsülés határozatát pedig a tanács tagjaival meghozatalakor elnöki kihirdetés, közvetlenül érdekelt magánféllel pedig kiadmányának kézbesítése (68. §) útján kell közölni.

Fellebbezés vagy más jogorvoslat folytán felterjesztés. 50. §. Ha a képviselőtestületi vagy tanácsületi határozat ellen ülésen terjesztettek elő fellebbezést, a jegyző a fellebbezésről továbbításra alkalmas jegyzőkönyvi kivonatot készít.

Képviselőtestületi vagy tanácsületi határozat ellen a tanácsnál szóval előterjesztett fellebbezésről az egyházközség irodájában (53. §) külön jegyzőkönyvet kell készíteni, amelyben meg kell jelölni a megtámadott ülési határozat keltét, ülési jegyzőkönyvi számát és rövid tartalmát, továbbá elő kell adni, vajjon a fellebbezés kellő időben érkezett-e és hogy a fellebbező a határozatnak milyen megváltoztatását kívánja és fellebbezését mire alapítja.

Az előbbi szabályokat megfelelően alkalmazni kell akkor is, ha az Igazgatási Szabályzat 9. §-a vagy más érvényes rendelkezés értelmében nem fellebbezést, hanem egyéb jogorvoslatot terjesztenek elő.

A fellebbezést vagy egyéb jogorvoslatot, akár az 1., a 2. vagy a 3. bekezdés értelmében, akár írásbeli beadvány alakjában érkezett, a tanácsülésen kívül haladéktalanul az annak elbírálására hivatott szervhez juttatja. Ha az ügyben több fél van közvetlenül érdekelve, a fellebbezést vagy egyéb jogorvoslatot akkor kell továbbítani, ha a jogorvoslati határidő valamennyi fél irányában lejárt vagy ha valamennyi fél jogorvoslata beérkezett.

A fellebbezéssel vagy egyéb jogorvoslattal iratjegyzékbe foglalva az ügyre vonatkozó iratokat és az ügy tárgyalásáról készült jegyzőkönyvi kivonatot is a jogorvoslat elbírálására hivatott szervhez kell juttatni, mégpedig szükség esetében felvilágosító jelentés kíséretében.

A felterjesztést az elnök írja alá.

A jelen § szabályait megfelelően alkalmazni kell a képviselőtestület vagy a tanács ülésén megejtett választás vagy egyesek megválasztása vagy a megválasztottak sorrendje ellen használt jogorvoslatok eseteiben is.

Elintézés ülésen kívül. 51. §. Ülésen kívül kell megtenni :

oly intézkedéseket, amelyek döntést nem tartalmaznak, hanem csupán a folyamatban lévő ügyben az eljárás vezetését illetik (például iratok megszerzése, tudakozódások, felterjesztés 50. §), továbbá, amelyek csupán felvilágosításra, értesítésre vagy más kisebb jelentőségű cselekményekre vonatkoznak ;

az elnök rendelkezéséhez képest azokat az intézkedéseket, amelyek az elnök elintézésének körébe tartoznak (például elnöki felszólítás 5. §, ülés összehívása 18. és 19. §).

52. §. Az ülésen kívül elintézendő ügyek fogalmazványát, ha az elnök magának fenn nem tartotta, az ő rendelkezéséhez képest a jegyző vagy az a tisztviselő készíti el, akinek ügykörébe az illető ügy tartozik. A fogalmazványt az elnök vizsgálja felül.

Az ülésen kívüli intézkedés kiadmányát a 67. § értelmében kell kiállítani.

Az egyházközségi iroda. 53. §. Az egyházközségi iroda a képviselőtestületnek, a tanácsnak, valamint az egyházközségi igazgatás egyéb szerveinek ügykezelési munkáját végzi.

Nevezetesen vezeti a kezelési könyveket, kezeli az érkező beadványokat, gondoskodik a fogalmazványok leírásáról, kézbesített a kiadmányokat, nyilvántartja és megőrzi az ügyiratokat és általában teljesíti mindazt, ami a helyes ügykezelés érdekében szükséges.

Az iroda vezetőjét, ha e célból állandó szerv (16. §) rendelkezésre nem áll, az elnök rendeli ki a titkárok vagy más tisztviselők sorából.

Az iroda vezetője az iroda személyzetével (16. §) az iroda munkakörében rendelkezik, ily személyzet hiányában pedig az ügykezelés munkáját maga végzi.

Az iroda felett a felügyeletet az elnök vagy az gyakorolja, akit az elnök ezzel megbíz.

54. §. Az elnök rendelkezéséhez képest az egyházközségi iroda vezetőjének és — ha vannak ilyenek — az iroda más alkalmazottainak is, az iroda helyiségében hivatalos órákat kell tartaniok, vagy pedig ehelyett meg kell jelölöniök, hogy hol és mikor találhatók.

A hivatalos órákról vagy az előbbi bekezdés értelmében tett egyéb intézkedésről az egyházközségi iroda ajtajára értesítést kell kifüggeszteni.

Az ügykezelési könyvekről általában. 55. §. Az ügykezelési könyvekbe minden bejegyzést tisztán, olvashatóan, lehetőleg igazítás nélkül kell beírni. A bejegyzést igazítással, törléssel, vagy másként olvashatatlanná tenni nem szabad. Ha a bejegyzést ki kell igazítani, ezt úgy kell megtenni, hogy a kiigazított rész a kiigazítás után is olvasható maradjon. Az igazítást a lap szélén meg kell jegyezni s alá kell írni.

A lajstromot az utóiratok könyvével együtt (56., 57. §) és a mutatókönyvet (65. §) évfolyamok szerint rendezve akkor is az egyházközségi irodában kell tartani, ha már használaton kívül vannak.

Lajstrom. 56. §. Az egyházközségi iroda lajstromába be kell vezetni mindazokat az ügyeket, amelyek a képviselőtestülethez vagy a tanácshoz vagy az egyházközségi igazgatás más szervéhez (választmány, bizottság) érkeznek, vagy hivatalból indulnak meg.

57. §. A lajstromszámok (1. rovat) évenként 1-gyel kezdődnek és január hó 1. napjától december hó 31-éig megszakítatlan sorrendben következnek.

Minden ügy, mely az irodába érkezik, a rávonatkozó első beadvány (kezdőirat) érkezésének ideje és sorrendje szerint csak egy lajstromszámot kap,

Az ügyben később érkező beadványokat. (utóiratokat) nem vezetik be külön lajstromszám alatt a lajstromba, hanem ott oly módon tüntetik fel, hogy a lajstrom 6. rovatába beírják az utóiratnak a jelen § 5. bekezdésében szabályozott sorszáma mellé érkezésének napját és minőségének rövidített jelzését.

Ha valamely ügyben a lajstrom 6. rovata megtelt, az ügynek ezután érkező utóiratait külön e célra nyitott könyvbe (utóiratok könyvébe) kell bejegyezni és a lajstrom 6. rovatába az utóiratok könyvének illető lapszámát kell beírni. Az utóiratok könyve az ügy lajstromszámát, az utóirat sorszáma, érkezésének napját és minőségének rövidített jelzését tartalmazza.

Az előbbi két bekezdésben említett sorszám mindegyik ügyben 1-gyel kezdődik. Az 1. sorszámot a kezdőirat kapja és minden következő utóirat 1-gyel nagyobb sorszámot kap (lajstrom 6. rovata).

A képviselőtestület és a tanács üléseinek jegyzőkönyvei lajstromszámot nem kapnak és azokat az ülésen tárgyalt ügyek utóirataiként nem írják be sem a lajstrom 6. rovatába, sem az utóiratok könyvébe, hanem az ülés napjának jelzése mellett a lajstrom 9. rovatában a képviselőtestület ülésének, 8. rovatában pedig a tanács ülésének jegyzőkönyvi számát (42. §) tüntetik fel.

A lajstrom 10—14. rovatai az iratok hollétének nyilvántartására szolgálnak.

Az Észrevételek számára nyitott 15. rovatban lehet feltüntetni az ügydarab hollété felől tájékoztató mindazokat az adatokat, amelyek a 10—14. rovatokba nem tartoznak, továbbá az egy ügyre vonatkozó, de tévedésből több lajstromszám alatt kezelt iratok összetartozását, végül más adatokat is.

A lajstrom 10—14. rovataiba vagy 15. rovatába az iratok hollétére vonatkozólag tett, de időközben túlhaladott bejegyzést a legújabb ily természetű bejegyzés alkalmával írónnal keresztül kell húzni, de olyképen, hogy az olvasható maradjon.

58. §. A korábbi évről folyamatban maradt ügyekre vonatkozó további bejegyzéseket az illető korábbi év lajstromában kell foganatosítani.

Idő (nap) bejegyzésekor a lajstromban a hónapot mindig római számmal, a napot pedig tört alakban írt arab számmal kell bejegyezni (például XII/18.). Az évszám jelzése a folyó évi lajstromba vezetett bejegyzésekben fölösleges, de korábbi évek lajstromában utólag teljesített bejegyzéskor az évszámot is fel kell tüntetni.

A lajstrom egy vagy több évre szólhat. Ha több évre szól, a lajstromban minden új évet külön elülről kell kezdeni s középpütt az évet meg kell jelölni.

A lajstrom borítékán fel kell tüntetni a lajstrom évszámát és az év folyamán belajstromozott ügyek lajstromszámaait az első és utolsó lajstromszám feltüntetésével. Ha a lajstrom több évre szól, borítékán ezeket az adatokat évről-évre fel kell tüntetni.

A beadványok kezelése. Ügyszám. 59. §. Az egyházközségi irodába érkező minden beadványt az erre kijelölt személynek kell átvennie. A beadványok

közül az elnökhöz címzett vagy a postai úton vagy egyébként zárt borítékban érkező beadványt az iroda vezetője bontja fel, ha az elnök másképen nem rendelkezik.

Ha a fél a beadvány beadásának igazolására megszövegezett elismervényt mutat be, a beadvány átvevője köteles az elismervényt a beadvány ügyszámának (60. §) és az érkezés idejének rájegyzése után aláírni és a jelenlévő félnek átadni.

60. §. A beadványokat, ideértve a hivatalból tett intézkedésekről készült iratokat is, rendszerint (41. § utolsó mondata) érkezésük napján kell a lajstromba bevezetni.

Minden beadványra nyomban bevezetése után fel kell jegyezni, még pedig a hosszában összehajtott ívnek felső szélére az érkezés évét, hónapját és napját (például: Érk. 1920. XII. 8.), valamint az ügy számát.

Az ügy száma a lajstromszám (57. § 1. és 2. bekezdése) törve az érkezés évszámával és az így alkotott számnak jobboldalán a beadvány sorszámaival (57. §. 5. bekezdése).

A beadványon az előbbi két bekezdésben említett feljegyzések alatt azt is meg kell jelölni, hogy hány melléklet volt hozzácsatolva. Ha a mellékletek száma 15-nél több, azokat darabszámuk kitétele helyett csomagként kell megjelölni, még pedig, ha mérleg rendelkezésre áll, a csomag súlyának jelzésével.

Ha a beadványban felsorolt mellékletek valamelyike hiányzik, azt a beadványon az ügyszám alatt meg kell jegyezni.

61. §. Az utóiratot az előirattal fel kell szerelni. Ha az előirat nincs az irodában, hollétét az utóiraton az ügyszám alatt meg kell jegyezni. Ha az ügynek már van előadója, nevét az utóirat külső lapjára reá kell írni.

Készpénz vagy más érték érkezése. 62. §. Ha a beadvány mellett vagy egyébként készpénzt vagy más értéket nyújtanak be, a benyújtót a pénztáros-hoz kell utasítani, a másképen érkezett értéket pedig a pénztárosnak át kell adni. A beadványt csak akkor szabad lajstromozás végett elfogadni, ha a pénztáros az értéket átvette és ezt a beadványon aláírásával elismerte vagy ha a küldemény átvevője az érték teljes vagy részleges hiányát a beadványon aláírásával jelezte.

Ugyanazon ügy iratainak kezelése. 63. §. Ha valamely ügyben egynél több beadvány érkezett, a beadványokat és mellékleteiket lehetőleg iratborítékban vagy legalább is összekötve kell kezelni.

Az iratokat a beadványok sorszámainak (57. § 5. bekezdése) rendjében kell elhelyezni.

A mellékleteket az illető beadványba téve, ha pedig a beadvány, amelyhez tartoznak, csak félvéből áll, a beadvány után kell elhelyezni. Ha több a melléklet, felemlítésük sorrendjében kell elhelyezve lenniök.

Az iratborítékre fel kell jegyezni a benne lévő ügydarabok ügyszámait (60. § 3. bekezdése).

Az iratborítékot az irodából kiadni nem szabad.

Az ügynek elintézés vagy kezelés alatt álló iratait is együtt kell tartani az ügy többi irataival. Ha kivételesen nem lehet az iratokat együtt tartani, az iratborítékon és az ügydarabon vagy iratboríték hiányában legalább az ügydarabon vagy helyébe tett papírlapon meg kell jegyezni, hogy a kivett irat hol van.

Különböző ügyek iratainak kezelése. 64. §. Az irodában külön-külön kell kezelni:

1. azoknak az ügyeknek az iratait, amelyek a képviselőtestületi ülésre vannak előkészítve (46. §);

2. azoknak az ügyeknek az iratait, amelyek tanácsülésre elő vannak készítve (46. §);

3. a leírás alatt álló ügyek iratait (67. §);

4. azoknak az ügyeknek iratait, amelyekben kiadmány kézbesítésének megtörténtét kell ellenőrizni (68. §);

5. a nyilvántartott ügyek iratait (69. §);

6. a befejezett ügyek iratait (71. §).

Az iratok gyors feltalálását a lajstrom 10—14. és esetleg 15. rovatai biztosítják (57. § 7—9. bekezdései).

Mutatókönyv. 65. §. A lajstromból betűrendes mutatókönyvet kell készíteni és abba az ügyeket a kezdőirat lajstrombavezetésének napján be kell jegyezni.

A mutatókönyv 1. rovatába az ügyet az ügy tárgya és az ügyben érdekelt hatóság, intézet, alapítvány, magánfél stb. neve, mint vezérszó alatt, ha pedig ily név nincs, csak az ügy tárgya, mint vezérszó alatt kell bejegyezni. Ha eszerint több vezérszó van, az ügyet mindegyik alatt be kell jegyezni.

A 2. rovatba csak az ügy lajstromszámát (57. § 1. és 2. bekezdése) kell beírni.

A mutatókönyv több évre is szólhat, de ilyenkor az év kezdetén az évszámot az első bejegyzés előtt az iv közepén minden betűnél jelezni kell.

Kiosztás. 66. §. Az iroda vezetője a belajstromozott és felszerelt beadványok közül azokat, amelyek valamely tisztviselőnek előre meghatározott ügykörébe tartoznak, úgyszintén az oly ügyben érkezett utóiratokat is, amelyeknek már van előadójuk, haladéktalanul az előadóhoz juttatja, a többi beadványt pedig bemutatja az elnöknek és kiosztás után továbbítja a kijelölt előadóhoz.

Az átadás kézbesítő könyvvél vagy kézbesítő jegyzékkel történik.

Kiadmányok. 67. §. Minden kiadmányra rá kell írni felső bal sarkán az ügyszámot (60. § 3. bekezdése), ülési kiadmányra pedig felső jobb sarkán az ülési jegyzőkönyvi számot is (42. §) még pedig a képviselőtestülettől eredő kiadmányokra a képviselőtestületi, a tanácstól eredőkre a tanácsülési jegyzőkönyvi számot.

Leírás után a kiadmányt az eredeti fogalmazvánnyal össze kell egyeztetni és ezt az egyeztetőnek nevének kitételével a fogalmazványon tanusítani.

Az egyeztetett kiadmányokat nyomban az iroda vezetőjének kell átadni, aki helyességüket ellenőrzi és aláíratásukról gondoskodik.

Ülési határozat kiadmányát az elnök és a határozat szerkesztője vagy az elnök és az ülés jegyzője, a többi kiadmányt pedig, ha jogszabály mást nem rendel, az elnök vagy az általa kijelölt tisztviselő írja alá.

Minden, akár ülési, akár ülésen kívüli kiadmányt pecséttel (1. §) kell ellátni, még pedig a képviselőtestülettől eredő kiadmányokat a képviselőtestületnek, a tanácstól eredőket a tanácsnak pecsétjével.

A kézbesítés. 68. §. A kézbesítés — külön utasítás hiányában — az iroda vezetőjének rendelkezéséhez képest posta útján vagy kézbesítőkönyv, vagy jegyzék, vagy külön kézbesítőbizonyítvány ellenében történik.

A kézbesítőkönyv, vagy jegyzék, vagy a kézbesítőbizonyítvány a kézbesítendő iratnak ügyszámát (60. § 3. bekezdése), ülési kiadmány esetében jegyzőkönyvi számát (42. §.) is, továbbá minden esetben az átvevő nevét, az átvétel évét, hónapját és napját, az átvétel elismerését és a kézbesítő megnevezését tartalmazza.

Az iratot lehetőleg magának az átvevőként kijelölt személynek, ha

pedig ez nehézségbe ütközik, a kijelölt helyen talált más alkalmas személynek kell kézbesíteni.

Ha a kézbesítés bármely okól nem sikerül, ezt a kézbesítőkönyvben, vagy jegyzéken, vagy a kézbesítőbizonyítványon meg kell jelölni s az iroda vezetőjének nyomban be kell jelenteni.

Posta útján történő kézbesítésekre a postakezelési szabályok irányadók. Az irat borítékára rá kell írni a képviselőtestület vagy a tanács megnevezését és az ügyszámot. A postára adás napját, ha feladó-vevény nincs, a kézbesítendő irat fogalmazványán meg kell jegyezni.

Nyilvántartás. 69. §. Azokról az ügyekről, amelyekben a képviselőtestület, a tanács vagy az egyházközségi igazgatás más szerve választ vár, vagy amelyekben később hivatalból kell intézkedni, vagy amelyek nyilvántartása más okból szükséges, nyilvántartó jegyzéket kell vezetni. A nyilvántartó jegyzéket naptár szerint napokra kell beosztani, és minden ügyet arra a lapra kell írni, amely a megszabott lejáratú napnak megfelel.

Ha az iroda forgalma kisebb, külön nyilvántartó jegyzék vezetése mellőzhető és helyette az ügydarabokat lejáratú napjuknak megfelelő összerakással lehet nyilvántartani.

Akarmelyik rendszert követi az iroda, az ügydarabot a lejáratú napon, ha időközben a várt irat be nem érkezett, vagy a nyilvántartás szükségessége egyébként meg nem szűnt, az iroda vezetőjének bemutatja s ezt az iraton, ha pedig nyilvántartó jegyzéket vezetnek, azon is megjegyzi. Az iroda vezetője a további intézkedést a 66. § értelmében teszi meg.

Felvilágosítások. 70. §. A képviselőtestület és a tanács rendes tagjai az iratokat az egyházközség irodai helyiségében megtekinthetik, de az elintézési tervezeteket csak az elnök engedelmével.

Az ügyben érdekelt magánfélnek az iroda vezetője szóbeli értesítést adhat és a vonatkozó iratok megtekintését vagy lemásolását megengedheti, ha mindezt az ügy természetéből ki nem zárja.

Az egyházközségi választókat bizonyos munkálatok megtekintésére nézve megillető külön jogokról az Igazgatási Szabályzat 35. §-a rendelkezik.

A befejezett ügyek iratainak elhelyezése. 71. §. A teljesen befejezett ügyek iratait a 63. § szem előtt tartásával évfolyamonként a lajstromszámok (57. § 1. és 2. bekezdése) sorrendjében csomókba, lehetőleg kemény táblák közé, kell rakni s az irodában őrizni.

A kemény tábla vagy ilyenek hiányában a fedőpapír külső lapján a csomóban elhelyezett ügyek lajstromszámait — az első és az utolsó lajstromszám megjelölésével — fel kell tüntetni.

A képviselőtestület üléseire ugyanabban az évben kibocsátott meghívókat ugyanazzal a lajstromszámmal ellátva kell az egyes meghívók sorszámainak rendjében (63. § 2. bekezdése) a jelen § előbbi bekezdései értelmében kezelni. Ettől a lajstromszámtól különböző lajstromszám alatt, de egyébként ugyanily módon kell kezelni a tanács üléseire szóló meghívókat is.

Magukat a jegyzőkönyveket nem a jelen § 1. és 2. bekezdésének megfelelően alakított csomókban, hanem a 43. §. 1. bekezdése értelmében kell kezelni.

73. §. A pénztári kezelésnek és a vagyonkezelésnek részletes szabályait, valamint a netán szükséges egyéb szabályokat külön rendelkezések állapítják meg. 2514. szám. Jóváhagyom.

Budapest, 1920. évi november hó 7-én.

Dr. Mészáros János s. k.
budapesti érs. ált. helytartó.

Egyházi adózás.

III. Az 1848: XX. t.-c. 2. §-a a törvényesen bevett minden vallásfelekezetre nézve különbség nélkül tökéletes egyenlőséget és viszonyosságot állapított meg.

Az 1895: XLIII. t.-c. 9. §-a szerint a szervezeti szabályok jóváhagyása után megalakult vallásfelekezet maga intézkedhetik vallási és egyházi ügyeiben, maga kezelheti alapítványait, egyházi szükségletei fedezésére vagyont gyűjthet és e célból igénybeveheti hívei anyagi hozzájárulását, egyházi adót és egyéb szolgáltatásokat vehet ki híveire, amelyek azonban a közigazgatási út kizárásával csak a törvény rendes útján érvényesíthetők. A vallásfelekezetek vagyonára és alapítványaira a főfelügyeletet a vallásügyi miniszter gyakorolja, ugyanő örökösik afelett, hogy az egyházi önkormányzat gyakorlásánál a törvény rendelkezéseit megtartsák és a megállapított hatáskör korlátai között megmaradjanak.

Ha a pénzügyi hatóságon kívül valamely más, a közadók kivetésére jogosult hatóság, hivatal, testület, intézmény az általa kivethető szolgáltatás mérvét oly magasan állapítja meg, hogy az az adózók fizetőképességét veszélyezteti, jogában áll a PM-nek az illető hatóság, hivatal, testület, intézmény által különben más jogerősen megállapított közadó fizetési feltételeinek megváltoztatásával azt több évre felosztani vagy pedig az illető közszolgáltatásnak közadók módjára való behajtását megtiltani. A min. indokolás szerint ez az egyházközségek által kivett adókra is vonatkozik és itt nincs megkülönböztetés a már bevett és a jövőben elismerendő vallásfelekezetek között.

A bíróság a törvényes hatáskörében eljáró egyházi hatóság határozatait azok helyessége és jogszerűsége szempontjából felül nem bírálhatja s nem dönthet afelől a kárigény felől sem, amely az ily határozat szabálytalanságára vagy jogellenes voltára van alapítva. A hitfelekezeti iskola fenntartásának céljára adót kivető egyházközség és az adóval terhelt hívők, mint egyházközségi tagok közti jogviszony a parochiális köteléken alapulván, közjogi természetű; az egyházi iskolaadó meg nem fizetéséből vagy késedelmes megfizetéséből folyóan támasztott vagyoni követelés tehát közigazgatási útra tartozik. Jelzálogilag biztosított egyházi követelés fenn nem állásának elbírálására a közigazgatási hatóság hivatott. Hitfelekezeti adó behajtásánál a közigazgatási hatóságok a kivetés érvényessége tekintetében is döntenek.

Cselédfenntartó gazdák a másvallású cselédeknek iskolalátogató gyermekei után a hitfelekezeti népiskola fenntartási költségeihez való hozzájárulásra az 1868: XXXVIII. t.-c. 45. §-a alapján nem kötelezhetők.

IV. Egyházi közalkalmazottak mindazok, akik egyházi jellegű funkciók folytonos végzésére szerződnek. Az egyházi alkalmazottak közalkalmazotti minőségét az Egyházhhoz és nem az államhoz való viszonyuk szempontjából kell vizsgálni. A bevett és törvényesen elismert felekezeti egyházak általában közjogi alakulatok, amelyek azonban magánjogi vagyoni viszonyoknak is lehetnek alanyai. A bevett egyházak által alkalmazott házgondnok, jószágigazgató stb. az Egyháznak magánalkalmazottai; ellenben a lelkész, a tanító, kántor, métsző, egyházi, de sőt az egyházi adóbeszedő és adóvégrehajtó is az Egyháznak közalkalmazottai.

Egyházi hatóság és rendes bíróság vagy közigazgatási hatóság közt felmerülő hatásköri összeütközés elintézése nem tartozik a Hatásköri Bíróság elé, még az 1928: XLIII. t.-c. alapján sem. (Hatásköri jogszab. gyűjt.)

A következő szövegben kisebb betűvel szedett, §-sal jelzett bekezdések «A Magyarországi Katolikus Egyházközségi Adóztatási Szabályzatát»-t tartalmazzák és a számozással ellátottak a hozzátartozó jegyzetet.

1. §. Adószedési jog.

1. A magyarországi katolikus egyházközségek az egyházi személyzet (plebános, káplán, hitoktató, kántor, harangozó, stb.), lelkészség (plebánia, templomigazgató, expositura, stb.), templom, leányegházak fenntartásával, illetőleg felállításával, valamint az egyházközségek által fenntartott népiskolákkal (elemi iskolák, polgári iskolák, tanítóképzők) és temetőkkel kapcsolatban felmerülő azoknak a szükségleteknek a fedezésére, amelyek az illető egyházközség javadalmai, alapítványai vagy más fundált egyházi vagyonok jövedelméből, a kegyúri kötelezettségek teljesítésével, a párbér jövedelméből, az esetleges állami, községi vagy egyéb segélyekből és az iskolai bevételekből fedezetet nem nyernek, egyházi adót szedhetnek.

Amennyiben az egyházközség jövedelmei és bevételei nem fedeznék a költségvetések szükségleteit, az egyházközségi képviselőtestület jogosult a költségvetési hiány fedezésére egyházközségi adót kivetni. (Ig. szab. 73. §.)

Egyházi adó csak ott vethető ki, ahol a szabályszerűen megalakított egyházközség, illetőleg hitközség működik. A római katolikus egyháznál az egyházközségben nyilatkozik meg az Egyház, illetőleg vallásfelekezeti intézmény köztestületi jellege. Valamely vallásfelekezethez való tartozás állapítja meg az egyházközséghez való tartozást.

A bevett vallásfelekezetek adói közadók, melyek az autonom hatáskörtől eltekintve másként, mint közigazgatási úton nem érvényesíthetők.

2. Az egyházmegyei szeminárium fenntartására, illetőleg kultúradóra az állami adók 1%-át meg nem haladó összegek az egyházmegyei hatóság rendeltére az egyházközség költségvetésébe beállítandók.

Országos katolikus célokra (kultúradóra) a költségvetési összeg 5%-a irandó be.

Az 5%-os kultúradó az egész egyházi adó után csak a behajtással járó költségek levonásával számítandó ki.

2. §. Egyházközségi költségvetés.

1. Az az egyházközség, amely szükségleteinek egészben vagy részbeni fedezésére egyházi adót kénytelen kivetni, minden évben legkésőbb október hó 15-éig köteles a következő évi szükségleteiről és várható bevételeiről költségvetést készíteni. A költségvetésbe az 1. §-ban felsorolt szükségleteket és bevételeket kell beállítani.

Az egyházközségi költségelőirányzatba felveendők: a lelkész, káplán, hitoktató, tanítók, kántor, harangozó, iskolaszolga, egyházközségi gondnok, pénztáros, jegyző fizetése, illetve tiszteletdíja, a hitoktatáshoz szükséges fuvar-költség, tanítógyűlési napidíjak és fuvar-költségek; — a templom, leányegházak fenntartása, tanítói lakások, iskolaépületek építése, fenntartása, karbantartása, az épületek és berendezések tűzbiztosítása, a temető fenntartása; — iskolai fűtés, világítás; — adók, illetékegyenértékek; — tanügyi lapok előfizetése, tanszerek beszerzési költsége; — tanítói nyugdíjárulékok; — ifjúsági és tanítói könyvtár és annak kiegészítése; — karitatív kiadások; — segélyek; — a hivatalos ügykezeléssel járó költségek; — kölcsönök törlesztése; — előre nem látott kiadások.

Ezeknek fedezésére szolgálnak: az egyházközségi ingatlanok jövedelme, ingó vagyon kamatjövedelme, alapítványok vagy más fundált egyházi vagyonok jövedelme, a községtől járó segélyek, a tanítók részére kiutalt államsegélyek, úgyszintén az iskola, zárda vagy templom építésére, karbantartására nyert segélyek, a tanítói nyugdíj alapra előlegezett díjjárulékok visszatérítése, kegyúri kötelezettségek teljesítéséből és a hívek által fizetett párbérből eredő bevételek, iskolai bevételek, a visszatérített kölcsönök és a költségvetési hiány fedezése végett a hívókra kivetett egyházközségi adók.

Költségvetés készítésére azok az egyházközségek is kötelezettek, melyeknek nem kell szükségletekről gondoskodni.

A kat. Egyház országos szabályzata nemcsak a szükségleteket határozza meg, hanem ezekenek fedezetét is s azokra a szükségletekre, melyek ott felsorolva nincsenek, jogérvényesen nem lehet adót kivetni.

Az egyházközségek évenként iskolai és egyházi költségvetést tartoznak elkészíteni. Ahol kegyuraság van, templomköltségvetést, amelybe beveendők a templomi szükségletekre vonatkozó kiadások, valamint a kegyúr által fenntartandó egyházi épületek körül felmerülő szükségletek is, amennyiben azok a csatolandó kegyúri írásbeli nyilatkozat alapján a templompénztárból nyernek fedezetet.

Nehogy az adózók túlterheltesse, nem lehet a költségvetésbe felesleges tételeket beállítani, viszont nem tanácsos az előirányzásnál szűkkeblűnek lenni, vagy olyan tételeket mellőzni, amelyről később kölcsönrel vagy pótköltségvetéssel kellene gondoskodni.

Az előző évi tételtől való eltérést indokolni kell, kivéve, ha az a tétel természetéből folyik (a termények napi áron megváltása).

Az egyházközségi épületek építésére és karbantartására nézve az egyházlátogatási okmány, szerződések, vagy a helyi gyakorlat rendelkezései az irányadók, azonban ha erről nem történt gondoskodás, a templom, kápolnák, lelkészi és tanítói lakások, azok mellékhelyiségeinek, az iskolaépületek építése, kibővítése, fenntartása, javítása, a templom és iskolák felszerelésének beszerzése és karbantartása, valamint a templom, plébánia, kántorlakás előtti járda-készítésének felerésze az egyházközséget kötelezi.

A természetben való járandóságok megváltásánál nem az értékegységnek megfelelő összeg veendő fel, hanem az, amelyen a megváltás tényleg történt. A megnevezésnél azonban fel kell tüntetni, hogy «állandó összegben megváltva», vagy «napi áron megváltva». Előbbi esetben hivatkozni kell a főegyházmegyei hatóság jóváhagyásának számára, utóbbi esetben az egységárra.

Különbféle címen előre nem látható kisebb szükségletekre 100 pengőnél többet nem szabad felvenni. Ha évközben nagyobb kiadás merül fel, melyet előre látni nem lehetett, arról a képviselőtestület rendkívüli közgyűlése elé pótköltségvetés terjesztendő oly módon, mint az évi költségvetés.

Az egyházközség terhet képezi továbbá az egyházközségi épületek biztosítási díja, ha azt a kegyúr nem vállalta, vagy a templompénztárnak erre jövedelme nincs, vagy az épületnek nincs fenntartási alapja.

Adóbevételnél a %-ot, az adóalapot és a hiányt, melyre fedezetül szolgál, jelezni kell a költségvetésben.

Ahol az egyházi személyzeti járandóságokat megváltották, egyházi személyzeti költségvetést kell készíteni.

Az évi költségvetésbe fel kell venni az egyházközségi jegyző, gondnok, pénztáros díjazását, ha ilyent a képviselőtestület megállapított.

Ide tartozik a filiálisokban végzendő hitoktatás fuvarköltsége is és a katolikus tanítók tanítógyűlési napidíja és útiköltsége.

Az egyházközség terhet képezi a harangozó, templomszolga fizetése is az alkalmazást megállapító rendelkezések szerint.

A tanítók készpénzfizetésénél, ha az a kezdő fizetés bizonyos %-a, ez a tétel megnevezésénél feltüntetendő.

Lakbérnél, ha a lakhely lakbérosztályba van sorozva, jelezni kell a lakbérosztályt és minden esetben a fizetési osztályt.

Az iskola fűtéséről az egyházközség tartozik gondoskodni. Ugyanígy terheli az iskolaszolga fizetése.

A parochia és kántorlak előtti fele burkolat költsége a javadalmas plebánost, illetve kántort terheli, mert javadalmukat dologi jogon kizárólag élvező javadalmasok tekintendők ilyen költségeknek, mint köztehernek viselésére. (112400/915. VM.)

A költségvetési tételek letárgyalandók és közszemlére teendők, a tételek indokolandók és igazolandók; ha évről-évre visszatérő kiadásokról van szó, a kegyúr hozzájáruló nyilatkozatára is szükség van.

A templom és kápolna belső berendezésének betörés ellen, valamint a harangok repedés elleni biztosítási díja szintén az egyházközséget terheli, ha az egyházpénztárnak nincs fedezete; azonban az iskolai berendezés ilyen biztosítási díját mindig az egyközség fizeti, ugyancsak ez fedezi az egyházközségi földek, szőlők jégkár elleni biztosítási díjait.

A betegségi és baleseti, valamint az öregségi és rokkantsági, özvegyeségi és árvasági biztosítási kötelezettség a törvényesen bevett és elismert vallásfelekezetek hivatalaira nem terjed ki. (82.927/930. NJM.)

A költségvetés végén összegezés készítendő, melyek bevételi és kiadási oszlopainak egyezniük kell.

A költségvetés felterjesztése november végéig történik a ker. esperes útján; a tanfelügyelő esperes illetékes erre, ha a költségvetésben iskolai tételek szerepelnek.

«Az egyházi és iskolai kiadások fedezésére vonatkozó községi költségvetések az 1924: IV. t.-c. alapján kiadott 177.200/924. BM. rend. értelmében I. fokon való felülbírlása és a községi pótdónak 50%-ig való engedélyezése a vármegyei alispánok hatáskörébe, II. fokon pedig jogorvoslat esetén és abban az esetben, ha a községi pótdó az 50%-ot meghaladja, a belügyminiszter hatáskörébe tartozik, aki a pénzügyminiszter úrral egyetértőleg jár el. Az I. fokon való elbírásnál az alispán joga és kötelessége, hogy a költségvetési tételeket a jogszerűség és számszerűség szempontjából elbírálja s annak eredményéhez képest teljes egészében meghagyja vagy törölje, illetve felemelje vagy mérsékelje. A költségvetés egyes tételeinek elbírálásánál köteles az alispán az illető tételre vonatkozó sajátos szabályokat, rendelkezéseket, a kötelezettség alapjául szolgáló iratokat szemelött tartani s azokat figyelmen kívül nem hagyhatja. Ezek a szabályok az egyházi és iskolai kiadásokra is vonatkoznak. Bár most még a községeknek költségvetésileg kell gondoskodniuk ezen kiadások fedezéséről, de jogalapjuknak (régi gyakorlat, kötelező okiratok) és számszerűségüknek megvizsgálása alól nem mentesíthetők. (57.143/930. VBM.)»

2. A község (város) által megváltott és ennek folytán a község (város) költségvetésében előírányzandó párbért, deputátum vagy egyéb ily természetű szolgáltatást és az ezekből fedezett kiadásokat az egyházközség költségvetésébe nem szabad beállítani.

ad 2. §. 2. A községek által megváltott ú. n. «avertált» párbér, nemkülönbben a készpénzben vagy természetben szolgáltatandó deputátum a politikai község terhét képezi, melyről a politikai község költségvetésének keretében köteles gondoskodni s azokat a politikai község rendszerint közvetlenül szolgáltatja ki a javadalmasnak. Ha azonban a politikai község nem közvetlenül a javadalmasnak, hanem az egyházközségnek adja ki a szolgáltatmányokat, az ilyen címen előállott bevételeket, valamint az abból fedezendő szükségleteket átfutó tételként be kell állítani a költségvetésbe.

Ha a természetben teljesítendő volt munkákat és fuvarokat a kötelezet-

tek közös készpénzösszegben váltják meg, ezen váltásösszeget a teljesített munkák arányában úgy kell kivetni, hogy a kézimunkák és ígásmunkák váltásösszeget azok és oly arányban fizessék, akik és amely arányban ezen munkákat természetben is teljesíteni kötelesek voltak.

3. Ha a katolikus jellegű népiskola fenntartási kötelezettsége a községet (várost) terheli: annak szükségletei csak mint átfutó — tehát a bevételben és kiadásban teljesen azonos — tételek állíthatók be.

4. A hívők által természetben teljesítendő szolgáltatásokat átfutó tételként — vagyis mint szükségletet és mint fedezetet mindenkor azonos mennyiségekben kell a költségvetésbe a készpénzszükséglet és készpénzfedezet után külön rovat alatt beállítani.

5. Hasonlóképpen csak mint ilyen átfutó tételek állíthatók be a perselypénzekből, a templomot illető stóladíjakból, továbbá a különféle egyházi célt szolgáló gyűjtésekből (Szent Antal, Péter-fillér, Missiók, stb.) befolyó összegek is.

ad 2. §. 5. Az itt felsorolt jövedelmek a templomot illetik s meghatározott célokat szolgálnak. E jövedelmek kezeléséről és hovafordításának ellenőrzéséről az egyházi hatóság a kerületi esperes útján gondoskodik. Az egyház-község hatásköre ezekre nem terjed ki.

«Azok az összegek, amelyek Péterfillér, illetve országos kat. célok támogatása címén az 1678/1928., illetve 3930/1927. számú körrendeletek értelmében az egyházközségekre kivettettek, mint felsőbb hatóságok által rendelt egyházi adók nem képezik az egyes egyházközségi szervezetek, az egyházközségi képviselőtestület, egyháztanács, vagy iskolaszék elhatározásának, illetve szavazatának tárgyát, hanem kellő felvilágosítás után a költségvetésekbe évről-évre beállítandók». (2285/928. Kalocsai főegyhm.)

3. §. Adókötelezettség.

1. Adóköteles:

a) minden róm. kat. hívő és minden katolikus céllal bíró jogi személy (káptalan, katolikus vallás- és tanulmányi alap, stb.), aki, illetőleg amely az egyházközség területén földadót, házadót vagy általános kereseti adót fizet, ha nem is lakik az egyházközség területén;

ad 3. §. 1/a. Ha a párbér vagy párbérváltás helyett az egyházközség — szabályszerű elhatározás alapján — egyházi adót szed s az egyébként párbérből vagy párbérváltásból fedezendő szükségleteket az ily módon kivetett egyházi adóból fedezi, a párbér helyett kivetett egyházi adóban a község területén föld- és házadó alá eső ingatlannal bíró, vagy kereseti adó alá eső haszonhajtó foglalkozást űző róm. kat. vallású hívők és katolikus céllal bíró jogi személyek is tartoznak résztvenni, még abban az esetben is, ha lakóhelyük, illetőleg székhelyük máshol van.

Nem igényelhetnek egyházi adómentességet a tényleges szolgálatban álló vagy nyugdíjazott állami, törvényhatósági, községi, vagy más köz- és magántisztviselők a közteherviselés kötelezettség alapján. (16.868/924. VM.)

Ezek kereseti adójuk alapján teljesítenek, de ha más, adó alá eső vagyonuk van, a kivetett állami törzsadók alapján is kötelesek egyházközségi adófizetésre.

A helybenlakó hívők csak az ott fekvő birtokaik után róhatók meg egyházi adóval, mert különben azok a róm. kat. birtokosok, akiknek birtokai több egyházközség területén fekszenek, minden egyes egyházközségben összes ingatlanaik után adóznának, ami pedig egy adótárgynak többszörös megadóztatása volna. (78.392/902. VM.)

A község területén fekvő ingatlan haszonbérője, akár helyben, akár máshol lakik, mert az újabb jogfejlődés szerint a bérő a haszonbérő, szintén adóbirtokosoknak tekintendő. (149.743/915. VM.)

Ha az ingatlan tulajdonosa katolikus és a bérleti szerződésben a bérlőt az összes állami és községi adók fizetésére kötelezte, a katolikus bérlő az összes törzsadók után köteles az egyházi adót teljesíteni, ha nem katolikus, csak a ház- és földadó után róható meg. Ha a katolikus tulajdonos fizeti a föld- és házadót a bérbeadott ingatlan után, az egyházközségi adót is reá kell kivetni, a katolikus bérlőre ez esetben csak a kereseti adó alapján lehet az egyházközségi adót kivetni, ha pedig a tulajdonos nem katolikus, vagy egyházi, községi adózásra nem kötelezett (erkölcsi testület, község, részvénytársaság stb.), a bérleti szerződésben azonban az összes állami adók fizetését a bérlőre hárította át, a katolikus vallású bérlő, akit a szerződés az adók fejében más kedvezőbb bérleti feltétellel kártalanít, szintén az összes törzsadók alapján róható meg egyházi adóval. (Blandl György könyvéből.)

A természetben teljesítendő kézi- vagy fuvarszolgáltatások, illetőleg ezek készpénzváltásösszege a vegyesházasságban élő katolikusokra csak akkor róható ki, ha a férfi a katolikus fél. (19.276/798. Helyt. tan.)

Az egyháznak ama joga, hogy a kegyurat kegyúri terhei mellett, mint az egyház kebelébe tartozó hívőt, a hitközség híveire kiróható hitközségi iskolaadóval is terhelheti, áll arra vonatkozólag is, hogy a kegyurat kegyúri terhei mellett, mint az egyház kebelébe tartozó hívőt egyházi adóval is sujt-hatja. (33.467/918. VM.)

Az adózási szabályzat rendelkezései szerint kivetett adóját mindenki ott tartozik fizetni, amely egyházközség kötelékébe lakóhelye szerint tartozik s hogy ezt az adózást más egyházközségben teljesítse, meg nem engedhető. Nem zárja ki azonban a szabályzat, hogy valaki több egyházközségnek is lehessen tagja és önkéntesen teljesíthessen valamely egyházközség javára meg nem állapított adóösszeget.

Külföldön esedékes egyházi adó csak akkor hajtható végre, ha erre nézve megvan a kölcsönösség. (110—2/333/931. VM.)

A trianoni békeszerződés becikkelyezéséről szóló 1921: XXXIII. t.-c. 58. cikke szerint: Azok a magyar állampolgárok, akik faji, vallási, vagy nyelvi kisebbségekhez tartoznak, jogilag és ténylegesen ugyanazt a bánásmódot és ugyanazokat a biztosítékokat élvezik, mint a többi magyar állampolgárok. Nevezetesen: joguk van saját költségükön jótékonyági, vallási vagy szociális intézményeket, iskolákat és más nevelőintézeteket létesíteni, azzal a joggal, hogy azokban saját nyelvüket szabadon használják és vallásukat szabadon gyakorolják.

Az 1814. október 4-én kiadott 23.034. sz. udvari rendelet kimondja:

«9. Bárminemű jövedelmet, akár stólát, akár párbért vagy természetvényt minden plebános csak saját szertartású híveitől követelhet; azért még azon esetben is, midőn más szertartású irányában valami lelképásztori ténykedést teljesít, az innen származó jövedelem azon lekészt illeti, kihez az illető szertartása szerint tartozik».

Úgy közjogi, mint egyéb jogszabályaink és bírói gyakorlat, valamint az 51.781/907. sz. minisztertanácsi határozat szerint a bevett vallásuk által szolgáltatott járandóságok közadók s ezen jellegüket nem veszítik el akkor sem, ha azt nem közvetlenül a hitközség, hanem ennek más szerve érvényesíti.

Az egyházközségnek adóztatási joga van; ennek kereteit a szabályzat állapítja meg s ezt a keretet azok a szükségletek határozzák meg, melyek az egyházközség s intézményeinek fenntartására szükségesek.

Azonban az egyházközségi adóztatásban az arányos teherviselésnek kell

érvényesülnie, nem érvényesülhet ez olyan egyházközségekben, amelyek több felekezetűek és közösen kell valamely intézmény fenntartására adózniuk.

Az adóztatási jog elvileg korlátlan, mégis korlátot állít fel az 1927 : V. t.-c. 71. §-a, mely az egyházközségi tagoknak az állammal szemben való adózási kötelezettségét óvja, további korlátja végső fokon a kultuszminister bíraskodási joga.

Megszűnik az adókötelezettség az egyházközségi tag elhalálozásával és elköltözésével s a halálozás és elköltözés napján még nem esedékes adók törlendők.

Vegyes házasság esetén a feleséget annak az adóösszegnek fele kötelezi, mit a férj fizetne akkor, ha a nő szerinti egyházközséghez tartoznék. Egyébként az egyházközségek a területükön levő másvallású egyházközséggel megállapodásra léphetnek.

«Tárgyalván dr. D. A. budapesti róm. kat. vallású lakos fellebbezését a Budapesti Róm. Kat. Egyházközségek Központi Tanácsának 1930. évi október hó 9-én 95/930. kpt. sz. a. hozott s fellebbezőt a terhére, az illetékes budapesti egyházközség által szabályszerűen kirótt egyházközségi adó megfizetésére kötelező határozata ellen, a fellebbezést elutasítom, s a fenti határozatot jóváhagyom. *Indokok.* A fellebbezés nem az adókimutatás mérvét, hanem az adókimutatás jogosságát vitatja azon az alapon, hogy «nincs olyan állami törvényünk, sem olyan törvényes felhatalmazás, mely a róm. kat. egyházat vagy annak bármely szervezetét adókimutatási joggal ruházza fel». A fellebbezőnek ez az ellenvetése nem felel meg sem a tényállásnak, sem a jogi helyzetnek. Az egyházi adóztatásnak kánonjogi alapja az, hogy a róm. kat. egyház «tökéletes» társaság, melynek saját céljai elérésére minden szükséges joga megvan. Mivel az egyháznak anyagi eszközökre is szüksége van, hogy céljait elérhesse, világosan következik ebből, hogy azoknak megszerzéséhez is joga van. Az egyházi törvénykönyv ezt a jogot több kánonban (1355., 1410., 1482., 1496., 1504., 1505., 1507.) kodifikálja. A magyar állam törvényeiben a róm. kat. egyházat mint önálló, tökéletes társaságot mindig elismerte s ezzel az egyháznak önadóztatási jogát nemcsak hallgatólagosan, hanem később jogszokások és kifejezett jogszabályok útján tudomásul vette, s minthogy nem vitás, hogy a magyar állam az egyházjogot jogforrásként mindig elismerte és elismeri, valameddig ez az állami törvényekkel nem ellenkezik. Szent István törvénykönyvében (II., I., II. c. 2. art.) az egyháznak ezt a jogát e szavakkal ismeri el : «Episcopi habeant potestatem res ecclesiasticas providere, regere, gubernare atque dispensare secundum canonum auctoritatem». Az egyház ezt a jogát az állam tudomásával, beleegyezésével és jogi támogatásával mindig gyakorolta. A párbér, deputatum, melyet a hívek évszázadok óta fizettek az egyházi személyzetnek s melynek behajtásához az állam jogsegélyt nyújtott s nyújt is, nem más, mint az egyházi önadóztatásnak bizonyos módja, amelyre az igazságügyminister úrnak 72.234/929. IM. II. sz. a. a pénzügyministerhez intézett átirata szerint is rá lehet építeni az egyház adóztatási jogát. Az 1868 : XXXVIII. t.-c. 11. §-a tételesen is elismeri az egyház adóztatási jogát, az iskolák fenntartására vonatkozóan, amikor így rendelkezik : «A hitfelekezetek mindazon községekben, hol híveik laknak, saját erejükből tarthatnak fenn és állíthatnak fel nyilvános népoktatási intézeteket ; az ily tanintézetek felállítására és fenntartására híveik anyagi hozzájárulását a saját képviselőik által meghatározandó módon és arányban, *amint eddig szokásban volt*, ezentúl is igénybe vehetik». A törvény tehát a meglevő jogállapotot újra kodifikálja és érvényben hagyja. Az igazságügyminister úr fent idézett átiratában ezt

a törvényt is olyan jogi alapnak tekinti, amelyből az egyház adóztatási jogára lehet következtetni.

Mínthogy ez a törvény a népiskolai közoktatás tárgyában hozott, nem terjeszkedhetett ki arra a jogszokásra, melynek alapján az egyház nemcsak iskolai, hanem felekezeti célra is igénybevehette a hívek adóit. A nem kat. felekezetek ezt a kiterjesztett jogot az 1790/1 : XXVI. és az 1868 : IX. törvénycikkben nyerték meg az államtól. A róm. kat. egyház ezt nem kérte, mert már Szent István törvényeiben megkapta és azóta ellenmondás nélkül állami jog segéllyel gyakorolta. Eltekintve ezektől a jogtörténeti fejtegetésektől, a m. kir. kormány már több mint tíz esztendeje kifejezetten és tételes intézkedésekkel is elismeri a róm. kat. egyháznak adóztatási jogát. «A budapesti katolikus egyházközségek igazgatásának szabályzatát», mely a kat. egyházközségek adóztatási jogáról is szól, hivatali elődöm 1920. évi március 2-án 18.382/920. A—1. sz. a., «A budapesti róm. kat. egyházközségek egyházi adójának szabályzatát» pedig 51.283/924. 1. ü. o. sz. a. hagyta jóvá. Ugyanezt a szabályzatot, melyet Budapest székesfőváros 1924. évi november 19-én tartott ülésén, mint kegyúr elfogadott, a belügyminiszter 2337/925. IV. sz. a. kelt leiratával szintén jóváhagyta. A kat. egyházközségek igazgatásának országos szabályzatát pedig, mely az egyházi adóztatást szintén tárgyalja és szabályozza, a minisztertanácsnak 1920. évi július 27-én hozott határozata alapján egyik hivatali elődöm 1920. évi július 29-én 72.103/920. sz. a. másik hivatali elődöm 1929. évi december 12-én 110—05/176—928. sz. a. hagyta jóvá.

Mínthogy a fenti indokokkal teljesen be van igazolva, hogy a fellebbező ellenvetése megdőlt s hogy a budapesti egyházközségi adószabályzat alapján az illetékes egyházközségnek joga volt fellebbezőre adót kivetni s ugyanez a szabályzat (16. §.) a jogorvoslati fórumokat is szabályozza, minthogy tehát fellebbező adókivetésénél úgy az anyagi, mint az alaki szabályok betartattak, a fellebbezést elutasítom s a fellebbezőt a szabályszerűen kivetett egyházi-adó megfizetésére kötelezem. (110—2/610/931. VM.)»

Az egyházközség területén belül föld- és egyéb ingatlannal bíró katolikusok, ha más egyházközségben laknak is, az egyházközség területén fekvő ingatlanaik után azonos módon és arányban kötelezettek egyházi adót fizetni, mint a belbirtokosok. A követett állandó gyakorlat szerint a kat. hívők birtokuk után a szabályszerűen kirótt egyházi és iskolaadóval, még ha helyben nem laknak is, megterhelhetők. (497/905. VM.)

Az egyházközségnek minden tagja vagyona, illetve keresete arányában «az iskolafenntartási hozzájárulás» közjogi természetű és azért azt a közteher-viselésről szóló 1848 : VIII. t.-c. és régi gyakorlat alapján a hitközség minden tagja arányosan viselni tartozik. (59.337/925. VM.)

Miután a részvénytársaságoknak nincs felekezeti jellegük, hitfelekezeti iskolaadóval nem róhatók meg. (14.705/881. VM.) Ha azonban kifejezetten katolikus jelleggel bírnak, vagy katolikus vagyont kezelnek, úgy ezek, mint jogi személyek kötelesek egyházközségi adót fizetni.

«Tárgyalván Tóth György cs-i birtokos fellebbezését a d-i apostoli kormányzónak 143/931. sz. a. hozott és fellebbezőt a f-i róm. kat. egyházközség által kivetett adó megfizetésére kötelező határozata ellen, a fellebbezést elutasítom és a d-i apostoli kormányzó fenti határozatát jóváhagyom. *Indokok:* 1. Fellebbező azt állítja, hogy mint a b-i lakos itt fizeti az egyházközségi adót is s nem köteles a f-i egyházközségnek is adót fizetni, mert különben kétszer adózna, ami igazságtalan. Valamely egyházközséghez való tartozandóságnak

két jogi alapja van, a) a lakhely, b) az ingatlan fekvése. Lehetséges tehát, hogy valamely hívó két egyházközségnek tagja s két helyen tartozik egyházi adót fizetni; a lakhely szerint illetékes egyházközségnek lakása és társadalmi állása után személyi adót és ingatlanának fekvése szerint illetékes egyházközségben ingatlanának állami adója után. Ha tehát fellebbező a b-i egyházközség területén lakik, itt csak lakása után némi személyi egyházközségi adót fizet, míg f-i ingatlana után a f-i, nem pedig a b-i egyházközségnek adózik tekintet nélkül arra, hogy állami adóját hol fizeti. Amennyiben ez utóbbi egyházközség az f-i ingatlan állami adója alapján vetette ki az egyházi adót, fellebbezőnek joga van ezt visszakövetelni. A székesfővárosi egyházközségek adószabályzatának 7. §-a szerint u. i. a budapesti hívőnek egyházi adó alapjául az állami jövedelemadó alapjául szolgáló és a székesfőváros területéről származó jövedelem vethető ki. Az a kifogás, hogy fellebbezőnek ingatlana más vármegyében van, mint az adókiadó egyházközség székhelye, nem számít, mert az egyházi adókiadásnál az egyházközségi s nem a politikai határok vehetők figyelembe. 2. Fellebbező kifogásolja, hogy olyan egyházközségi adót is fizet, mely iskolai kiadások fedezésére is szolgál, holott ő mint iskolafenntartó, iskolai adóval meg nem róható. Ezzel szemben megállapítom, hogy fellebbező csak a szorosan vett egyházközségi kiadások fedezésére szolgáló adóval van megróva. E kiadások között iskolai kiadások nem szerepelnek. A hitoktatási fuvarok címén szereplő 120 pengő egyházközségi tehernek számítandó, mert az 1868 : XXXVIII. t.-c. 57. §-a értelmében a hitoktatásról a hitfelekezetek tartoznak gondoskodni s így a hitoktatók fuvarköltségei is egyházi s nem iskolai adók.» (110—2/114—931. VM.)

b) minden, az egyházközség területén lakó oly katolikus vallású hívő, akinek az alkalmazottak kereseti adója alá eső jövedelme van.

2. Azt, hogy az iskolai szükségletekhez a katolikus hívőkön kívül ki, mely esetben és mily mérvben köteles még hozzájárulni, az érvényben levő törvények és törvényes rendelkezések szabályozzák.

3. A vegyes házasságban élő katolikus férj terhére a teljes összegű egyházi adót kell kivetni, figyelmen kívül hagyva azonban a nem katolikus feleség tulajdonát képező ingatlanok, illetőleg a nem katolikus feleség által folytatott foglalkozás után kivetett adókat. A vegyes házasságban élő katolikus feleség ellenben adómentes, kivéve azt az esetet, amikor a saját tulajdonát képező ingatlanok, illetőleg az általa folytatott foglalkozás után az 1. bekezdésben foglaltak értelmében saját személyében is adóköteles.

A vegyesházasságban élő katolikus nőre csak jogszokás alapján, akkor lehet egyházi adót kivetni, ha az a felekezet, melyhez a férje tartozik, az adókiadásnál a vegyesházasságot figyelembe veszi és a férjet azért kisebb adóval rója meg.

A természetben végzendő munkákat az egyházlátogatási jegyzőkönyv, illetve kifejlődött gyakorlat szabályozza.

A vegyesházasságban élők azonban csak akkor kötelesek azokat akár pénzben, akár természetben teljesíteni, ha a férj katolikus, mert a nők a férj állapotát követik. (19.276/798. Helyt. tan.)

A páronként kivetett egyházi hozzájárulás főlösszege a vegyesházasságban élő katolikusokra szintén kivethető.

A katolikus egyházból kilépett, de más felekezetbe nem lépett egyének egyházközségi adóval megróhatóak a kilépéstől számított öt éven át a híveket terhelő arányban, de a kilépés évében kivetett hozzájárulásukat meg nem haladó mérvben mindaddig, míg más felekezetbe nem lépnek. Ha azonban az 1895 : 43. t.-c. 25. §-a b) pontjában megszabott kötelezettségek megszűnésé-

nek törvényes előfeltételei korábban beállanak, a kötelezettség öt év előtt is megszűnik. (9187/914. KB.)

A budapesti akat. hitközségek a vegyesvallású házások egyházi adója ügyében gyakorlatilag a következő szabályok szerint járnak el: 1. A budapesti ref. egyházközség presbiteriumának 1928. évi december hó 19-én tartott ülésén hozott egyik adóügyi határozata így szól: «3. Vegyesházasságban élő nő a felét fizeti annak az adótételnek, amit férje fizetne, ha református volna». 2. A pesti ág. h. ev. magyar egyházközség vonatkozó szabályzata így hangzik: «Vegyesházasságban élő nő vagy özvegy a felét fizeti annak, amit a férje fizetett volna». 3. A budapesti unitárius egyházközség szabályzata azt mondja: «Vegyesházasságban élő és külön jövedelemmel nem rendelkező nők terhére a különben megállapítandó adónak fele vetendő ki». 4. A budai izr. hitközség alapszabályainak 80. §-a így szól: «A vegyesházasságban élő házastársak közül az, aki az izr. hitfelekezethez tartozik, köteles vagyoni helyzete, valamint a házastársak által élvezett jövedelmüknek arányában kultuszadót fizetni». Ennek megállapításánál azonban figyelembe veendő a másik házaspár által saját egyházánál fizetett adó és ehhez képest aránylagosan állapítandó meg. Addig is, míg a vegyesvallású házastársak egyházi adója tárgyában országos érvényű és az összes felekezetekre kiterjedő szabályzat életbe lép, azon a jogcímen, hogy országos jogszabály hiányában helyi jogszokás, illetve jogszabály veendő alapul, a budapesti róm. kat. egyházközségek a vegyesházasságban élő kat. nő egyházi adójának megállapításánál a viszonyosság alapján a fenti elveket követhetik. (110—2—313/931. VM.)

«F. V. bpesti hívó egyházközségi adója ügyében a következőkben van szerencsém válaszolni. A vegyesvallású házassultak egyházközségi adózása se országos, se helyi rendelettel nem lévén szabályozva, minden egyes konkrét eset külön bírálendő el. A budai izr. hitközség a vegyesvallású házások egyházi adóztatására vonatkozólag így szól: A vegyesházasságban élő házastársak közül az, aki az izraelita hitfelekezethez tartozik, köteles vagyoni helyzete, valamint a házastársak által közösen élvezett jövedelmüknek arányában kultuszadót fizetni. Ennek megállapításánál azonban figyelembe veendő a másik házaspár által saját egyházánál fizetett adó és ehhez képest aránylagosan állapítandó meg. Ezen rendelkezés gyakorlati végrehajtását a hitközség a következőképp eszközli: 1. Abban az esetben, ha a házastársaknak külön-külön van vagyonuk és jövedelmük, a hitközség az izr. vallásút a másvallású házastárs vagyonának és jövedelmének figyelmen kívül való hagyásával csak saját vagyoni és jövedelmi állapotának megfelelően adóztathatja meg. 2. Ha csak az izr. vallású házastársnak van vagyona és jövedelme, a hitközségi adót annak arányában veti ki a hitközség, levonja belőle azonban azt az összeget, melyet vagyonnal vagy jövedelemmel nem bíró másvallású házastársa a saját felekezetének fizetni köteles. 3. Ha vagyonnal vagy jövedelemmel a házastársak közül egyedül a másvallású férj (családfő) bír, évi jövedelme 8000, vagyona pedig 50.000 P-n aluli, az izr. vallású feleséget a hitközségnél szokásos legkisebb (állami adót nem fizetőkre vonatkozó) adótétellel rója meg. Fenti összeget meghaladó jövedelemnél a jövedelem $\frac{1}{3}$ -részét veszi alapul és annak megfelelően veti ki a hitközségi adót. Jelen esetben F. V. adója a viszonyosság elve alapján a budai izr. hitközség szabályzatának 3. pontja szerint állapítatik meg. (5043/933. VM.)

Mivel a vegyesvallású házastársak egyházi adójára vonatkozóan semmiféle jogszabály nincs, minden kérdést külön-külön kell elbírálni.

«L. J.-né beadványát, melyben a b. e.-i egyházközség által történt adó-

kivetés ellen panaszt emel, van szerencsém kivizsgálás és I. fokú döntés céljából ./- alatt csatoltam megküldeni.

Tisztelettel megjegyzem, hogy vegyesházasságban élő katolikus nőre csak jogszokás alapján akkor lehet egyházi adót kivetni, ha az a felekezet, melyhez a férj tartozik, az adókivetésnél a vegyesházasságot figyelembe veszi és a férjet ezért kisebb adókulccsal rója meg». (1559/1933. I. VM.)

Ilyen esetekben a megoldás az, hogy a vegyesházasságban élők egyházi adójának megállapítása úgy hozandó összhangba, hogy ketten ne fizessenek együttvéve többet, mintha egy hiten volnának.

Ha ilyen adókivetés ellen is felszólalna a fél, az egyházközség valamelyik tekintélyes tagja, esetleg maga a plébános hívja be a hívót és megértő szóval, esetleg a vonatkozó kultuszminiszeri leiratok ismertetésével igyekezzék rábírni, hogy vallási kötelezettségeinek az adózás terén is eleget tegyen.

«S. S.-né egyházi adója ügyében hozzám intézett fellebbezést van szerencsém ./- alatt csatoltan a következő észrevételekkel tisztelettel megküldeni. A vegyesvallásúak egyházi adójának mérvére sem országos, sem helyi érvényű jogszabály nincs, sem ilyen jogszokás még nem alakulhatott ki. Hivatali elődömnök ebben az ügyben a bíbornok-hercegprímáshoz intézett 110—2/313—931. számú átirata sem szabályozza azt a kérdést, csak közli, hogy a budapesti katolikus egyházak minő elvek szerint szokták a vegyesházások egyházi adóztatását intézni. Éppen ezért minden konkrét kérdést külön-külön kell elbírálni. A bányakerületi ev. püspöki hivatal 278/1933. számú átirata szerint S. S. vezérigazgató a budai ev. egyházközség részéről 1928. év óta évi 70 P egyházi adóval van megróva s azt rendszeresen fizeti is. Ez az összeg pedig nevezett önkéntes felajánlása folytán van megállapítva. A budai ev. egyházközségnél ugyanis a legmagasabb egyházi adó 40 P, de mert az egyházközség költségvetését ez nem fedezi, az egyházközség vezetősége fel szokta kérni a tehetősebb egyháztagokat, hogy jövedelmeikhez képest önként emeljék fel aránylagosan évi illetéküket. S. S. e kérelem folytán egyházi adóját 70 P-re emelte fel. A vegyesvallású házások adózása ügyében a gyakorlat az, hogy a nem ev. vallású feleség felét fizeti annak az adónak, mely a házaspárra abban az esetben, ha mindkét fél ev. vallású, kivettetik. Ez természetesen csak abban az esetben áll, ha a feleségnek nincsen külön egyházi adó alá eső vagyona. Az elv tehát fennáll, de gyakorlatban másképp nyer alkalmaztatást. Minthogy pedig nem méltányos s a természeti joggal nem egyeztethető össze, hogy a vagyontalan kat. feleség nagyobb adót fizessen, mint a jövedelemadóval megrótt akat. férje, tisztelettel kérem, méltóztatassék egyéni tárgyalás után a fellebbező adóját legalább olyan mértékben csökkenteni, mint amilyen mértékben az akatolikus férj adóját saját egyházának.» (4839/1933. I. VM.)

4. A 3. bekezdésben foglaltak azonban nem zárják ki azt, hogy egyes egyházközségek a területükön levő nem katolikus egyházközségekkel (hitközségekkel) erre nézve külön megállapodást létesítsenek, vagy ha ilyen megállapodás, vagy joggyakorlat (jogszokás) fennáll, azt továbbra is fenntartsák. Ilyen egyházközségben ebben a kérdésben a helyi megállapodás vagy joggyakorlat (jogszokás) az irányadó.

5. Mentések :

a) a kegyurak és mindazok az adózók (akár fizikai, akár jogi személyek), akik az egyházközség szükségleteihez egyéb szoros jogcímen kötelezően hozzájárulni tartoznak, az egyházi adók alól az általuk teljesített szolgáltatások erejéig, — az iskolai szükségletek fedezéséhez szükséges adókat azonban ők is tartoznak fizetni. Ha a kegyuraságot valamely testület (község, egyházközség, közbirtokosság) gyakorolja, a testület egyes tagjai nem mentesek ;

b) azok, akik adófizetési kötelezettségüket az egyházmegyei hatóság által elfogadott módon megváltották ;

c) a katolikus elemi és továbbképző iskolák iskolafenntartói, valamint azok (akár fizikai, akár jogi személyek), akik az iskola személyi vagy dologi szükségleteihez egyéb szoros jogcímen kötelezően hozzájárulni tartoznak, az iskolai szükségletek fedezéséhez szükséges adó alól az általuk teljesített szolgáltatások erejéig ;

d) az egyházközségben szolgálatot teljesítő lelkészek, hitoktatók és kántorok, fizetésük után ;

Az egyházközség egyházi és világi alkalmazottainak javadalmi ingatlanai és fizetés jellegű jövedelmei egyházközségi adómentesek.

Ha azonban magántulajdonukat képező ingatlanuk van az egyházközség területén, azután az egyházközség többi tagjaival egyenlő arányban kötelesek hozzájárulni az egyházközség adóval fedezett terheéhez. (1401/913. Pécs egyházm.)

«G. P. kérelmező azon jogcímen kifogásolja az egyházi adónak személyére történt kivetését, hogy a budapesti róm. kat. egyházközségeknek úgy egyház-, mint kormányhatóságilag jóváhagyott adószabályzata nem tartotta be, mert ez az adószabályzat csak a «hívőket» tartja megadóztathatóknak, a kérelmező pedig, mint róm. kat. pap, nem «hívő».

Az indokolás alaptévedése az, hogy a «laikus» szót a «hívő» szóval azonosnak veszi. A «hívő» tulajdonképpen a «fidelis», «parochianus» szónak felel meg, ez pedig csak a «parochus»-sal, a lekipásztorral s nem a «clericus»-sal állítható szembe. A «parochus»-nak hívője minden róm. kat. lélek, legyen akár laikus, akár klerikus, aki területén lakik. A kérelmező mint klerikus nem laikus ugyan, de azért, mert nem parochus, *hívője* annak a plébánosnak, akinek területén domiciliuma vagy quasi domiciliuma van. Az idézett adószabályzat semmiféle kivételt nem állapít, amit meg kellett volna tennie, ha a budapesti egyházközségekben nagy számmal lakó s nem lekipásztorkodással foglalkozó lelkész-hívőket mentesíteni akarta volna az egyházi adó alól.

Végül közel 15 esztendő s joggyakorlat is szól amellett, hogy a lelkészek (hitoktatók, hittanárok s egyéb alkalmazásban levő lelkészek) egyházi adóval meg róhatók.» (288/933. VM.)

e) a katolikus tanítók fizetésük után az iskolai szükségletek fedezéséhez szükséges adók alól ;

f) a tényleges katonai személyek fizetésük után, az iskolai szükségletek fedezéséhez szükséges adókat azonban ők is tartoznak fizetni.

ad 3 § 5// Tényleges katonai személyeknek mindazok tekintendők, akik a tábori püspök joghatósága alá tartoznak.

6. Ha valamely hívő az egyházból kilép, adófizetési kötelezettségének megszűnésére nézve az 1895 : XLIII. t.-c. 24. és 25. §-ának rendelkezései a mérvadók.

ad 3. § 6. Az 1895 : XLIII. t.-c. 24. §-a szerint «aki valamely bevett vagy elismert vallásfelekezethől kilép, köteles a kilépés idejéig esedékessé vált egyházi tartozásait annak az egyháznak, melyből kilépett, megfizetni».

Az említett törvény 25. §-a szerint «A bevett vallásfelekezetek valamelyikéből kilépett mindaddig, míg valamely bevett, vagy törvényesen elismert vallásfelekezethez nem csatlakozik :

a) köteles a kilépés idejét követő ötödik naptári év végéig esedékes rendes egyházi járulékokat annak az egyháznak szolgáltatni, melyből kilépett ; a kilépés idejét követő öt év egyikében sem terhelhető azonban nagyobb járulékkal, mint amennyit a kilépés évében tartozott fizetni ;

b) pont nincs hatályban, mert az ott említett iskolai és óvodai pótdadót a 177.200/1924. BM. sz. rendelet megszüntette ;

c) «köteles végre a kilépett az általa elhagyott felekezet iskolai vagy egyházi céljaira fizetett, illetőleg elvállalt rendkívüli, egyszersmindenkorra vagy időre szóló járulékokat annak az időnek a tartamára, vagy annak az összegnek az erejéig, ameddig azokat elvállalta, szintén a község pénztárába befizetni. Ezeket az összegeket a község az illető által elhagyott vallásfelekezet arra illetékes közegének szolgáltatja ki, az ily járulékok alól azonban az érdekelt hitfelekezettel való jogérvényes megegyezés útján megváltásnak lehet helye».

Az idézett törvény 25. §-ának c) pontjában megjelölt járulékok, ha a kilépettnek vagyoni viszonya változik, aránylagosan mérsékelhetők. Úgy a mérséklés, mint a járulékok összegének vagy azok értékének megállapítása az 1895 : XLIII. t.-c. 25. §-nak utolsó előtti bekezdése szerint kis- és nagyközségekben a szolgabírónak, a megyei (volt rendezett tanácsú) és törvényhatósági joggal felruházott városokban a városi tanács feladatát képezte. Az 1929 : XXX. t.-c. életbelépése óta azonban úgy a mérséklés, mint a járulékok összegének, vagy azok értékének a megállapítása az említett törvény 44. §-a szerint kis- és nagyközségekben a főszolgabírónak, megyei (volt rendezett tanácsú) és törvényhatósági joggal felruházott városokban a polgármesternek a hatáskörébe tartozik.

A megállapítással vagy mérsékléssel meg nem elégedő fél az 1895 : XLIII. t.-c. 25. §-ának utolsó bekezdése szerint a közigazgatási bizottsághoz és innen a vallás- és közoktatásügyi miniszterhez folyamodhatott. Az 1929 : XXX. t.-c. életbelépése óta a főszolgabírónak és a megyei (volt rendezett tanácsú) város polgármesterének a határozata ellen az utóbb említett törvény 57. §-a szerint az alispánhoz, a törvényhatósági város polgármesterének elsőfokú, valamint az alispán másodfokú határozata ellen pedig a közigazgatási bírósághoz (1896 : XXVI. t.-c. 49. §) van panasznak helye.

4. §. Adóalap. Évközi változások.

1. Az egyházi adók alapját az egyházközség területén az adóévre kivetett állami törzsadók — úgy mint a földadó, a házadó és az 5%-os kivetési kulcs mellett számított általános kereseti adó — képezik.

Az egyházközségi terhek fedezetére szolgáló egyházközségi adók kivetési alapja az egyházközségi tagok, illetőleg az egyházközség területén állami adó fizetésére kötelezett katolikusok által fizetett egyenes állami adók, ú. m. föld-, ház- és az 5%-kal kivetett kereseti adó. (89.182/927., 157.574/930. PM.)

Az egyházközségi adó az adóalap változása dacára sem változik (53.312—928. PM.); mégis méltányos ezen változások szerint megállapítani a hívők adóját.

A szabályzat kétféle adót állapít meg : 1. a százalékos adót a föld-, ház- és általános kereseti adó után ; 2. osztályadót az alkalmazottak kereseti adója után. Azok az egyházközségek, melyek maguk szedik be az egyházi adót, jogosultak csupán fejadót (osztályadót) kivetni.

2. Az ideiglenes állami adómentesség az egyházi adókra nem terjed ki.

Egyházi adókötelesek az ideiglenes állami adómentességet élvező házak is. Ezeknél a kiszámítandó eszményi házadóra lehet kivetni a százalékos felekezeti adót, mert az ideiglenes adómentesség csak az állami adóra és bizonyos esetekben a községi pótdadóra vonatkozik. (157.574/930. PM.) Az eszményi adót a községi elöljáróság számítja ki és közli az egyházközségi elnökséggel.

3. A jövedelemadó, illetőleg vagyonaadó, továbbá az ezen adók alapjául szolgáló jövedelem, illetőleg vagyona az egyházi adók alapját nem képezik.

Jövedelemadó után iskolaadó nem vethető ki. (157.574/930. PM.)

Más állami adót, pl. jövedelmi vagy vagyonadót alapul venni nem lehet. A jövedelmi adó csak az egyházi szükségletekre kivetendő adó alapjául szolgálhat. (15.754/930. PM.) Ha a kereseti adó a kereseti lehetőségekkel nem áll arányban, akkor az egyházközségi adó kivetésénél alacsonyabb kulcs alkalmazandó.

«A felekezeti iskolai adó kivetésének a módjára és annak terjedelmére általában a helyi szokás és az egyházközségek szabályzatai az irányadók. A felekezeti iskolai adó alapját az állami hozadéki (tárgy) adók, mégpedig a föld-, ház- és az 5%-kal kivetett általános kereseti adó képezheti. Személyi adók, nevezetesen pedig a jövedelemadó, mely a hozadéki adókkal érintett s általában az összjövedelemnek összefoglaló progresszív adója, a felekezeti iskolai adónak az alapjául nem vehető. E tekintetben tévesen hivatkozik a sz.....i püspök úr a budapesti rk. egyházközségek egyházszabályzatára, mert ez nem a felekezeti iskolai, hanem az egyházi (hitközségi) adók szedését szabályozza. Másrészt pedig Budapesten az egyházi adók nem a törzsadók, hanem a jövedelemadó alapjai után vettetnek ki. Ez a rendszer a hitközségi adóknál nem kifogásolható, de gyakorlatilag egyáltalán nem jár oly eredménnyel, amely ezen adóztatási módot, kivetését ajánlatossá tenné. A törzsadók utáni pótlékok kivétele sokkal biztosabb jövedelmi forrás az egyházi adókra is. Az iskolai adókat azonban semmi esetre sem lehet ily alapon kivetni, mert azok az 1868: XXXVIII. t.-c. határozott rendelkezései értelmében az állami egyenesadók után vetendők ki. Minthogy azonban az ideiglenes házádomentesség kizárólag csak az állami adóra és bizonyos esetekben a községi pótdóra vonatkozik, nincsen elvi akadálya annak, hogy N. N.-nek X. községben levő ideiglenesen adómentes háza után számított eszményi házádo alapján százalékos felekezeti iskolai adóval megrovassék. (157.574/930. VII. PM.)»

«A jövedelemadó, illetőleg a jövedelemadó alapjául szolgáló adóköteles tiszta jövedelem után százalékos hitközségi adó, másfelől pedig a szolgálati illetmények után százalékos hitközségi adó, osztályadó együttesen ki nem vethető. A már jogerősen kivetett adók utólagosan fel nem emelhetők, illetőleg valamely évben adómentesnek kezelt adózót visszamenőleg adó alá vonni nem szabad, kivéve, ha az adózó mulasztása folytán állapítottatott meg helytelen összegben az adó, illetőleg mellőztetett kivetés. (111.666/930. VII/a. PM.)»

4. Azok a hívők, akik az 1. bekezdésben felsorolt adókkal nincsenek megadóztatva, de az alkalmazottak kereseti adója alá esnek, osztályokba sorozandók és keresetükhöz képest osztályadóval (fejadóval) róhatók meg.

Bár az iskolai költségfedezet csak az állami törzsadók után vethető ki, azonban emellett a páronkénti adózást (vagy fejenkénti adózást) is igénybe lehet venni, különösen olyan községekben, ahol a hívők nagyobb része vagyontalan, akik nincsenek állami törzsadóval megróva s így nem volnának adóalapon igénybe vehetők a terhekhez. Ebben az esetben a költségvetésnél külön kell megállapítani az iskolai szükségletek összegét, amit állami törzsadók alapján lehet biztosítani és külön az egyéb egyházi szükségletek összegét, ahol a törzsadók százalékolása mellett a páronkénti (fejenkénti) adózást is lehet alkalmazni. A külbirtokosokra és az iskolai terhekhez járulni kötelezettekre, akik csak állami adójuk alapján róhatók meg, a páronkénti (fejenkénti) adózást nem lehet alkalmazni, azonban ezek az azonos %-kal rovandók meg.

Az osztályadót ki lehet vetni akár fejenként, akár páronként s itt is érvényesek a százalékos adóra előírt határozatok.

Az osztályadónál célszerű a híveket vagyoni állapotuk vagy szolgálati

minőségük szerint kategóriánként csoportosítani, mert így jobban érvényesülhet az igazságos adózás elve. Budapesten a B) osztályú adózók teherbíró képességük alapján öt csoportban vannak beosztva.

5. Az alkalmazottak kereseti adója alá eső hívek — ha az egyházközség területén az 1. bekezdésben felsorolt adókkal is meg vannak adóztatva — az adók után járó százalékos adóval és a fejadóval is megérőhatók.

A vallás- és közoktatásügyi m. kir. minisztériumnak az 1929. évi 74.378. sz. a. PM. rendeletre támaszkodó álláspontja szerint az alkalmazottak kereseti adója alapján %-os egyházközségi adó nem vethető ki. Az alkalmazottak kereseti adója alá eső adózókra, amennyiben az egyházközségi adó kivetésének alapjául szolgáló más állami alap után egyházközségi adót nem fizetnek, továbbá azokra is, akik az egyházközségi adó kivetésének alapjául szolgáló adók egyikével sincsenek megterhelve, egyházközségi adót csakis osztályadó alakjában lehet kivetni. Az egyházközségek ezzel semmit sem veszíthetnek, mert osztályokba (kategóriákba) sorozhatják be ezeket a híveket és aránylagosan állapíthatják meg a terhükre kivetendő egyházközségi adókat.

Ha a közigatási hatóságok akkor, midőn az egyházi hatóságok által kivetett adók behajtása kérdésében határoznak, ezen határozataik által a kivetés érvényesíthetése tekintetében is döntenek és dönthetnek. Így nevezetesen annak következtében, hogy a behajtás elrendelését meg is tagadhatják, közvetve a kivetés hatályossága kérdésében is határoznak. (169.679/913. BM.)

6. Ha valamely egyházközség az általa kivetett adókat saját maga kezeli és szedi be (9. § 7. bekezdés), jogában áll szükségleteinek fedezésére csak osztályadót (fejadót) kivetni.

7. Az egyházi adók alapjául vett állami törzsadók előírásában évközből beálló változás esetében a kivetett egyházi adót megfelelően helyesbítenyi kell.

A jogtalanul kivetett egyházi adó és párber visszatérítésére irányuló követelés polgári per útján nem érvényesíthető, mert az egyházi adó és párber fizetésének kötelezettsége közjogi jellegű jogviszonyon alapszik s erre való tekintettel az egyházi adó és párber kivetésének jogossága tekintetében felferült vitás kérdések elintézése, másként rendelkező jogszabály hiányában, közigazgatási eljárás útjára tartozik. (C. 4220/931.)

Tartozatlanul fizetett egyházi adó visszatérítése iránt indított kereset rendes bírói útra nem tartozik. A tartozatlan fizetés vitatása által ugyanis az ilyen igény nem veszíti el közjogi jellegét.

Egyes kártérítési keresetek kivételével nincs meg többé a törvényes lehetősége annak, hogy a bármely vonatkozásban közigazgatási bírósági hatáskörbe tartozó valamely ügy rendes bírói úton is érvényesíthető legyen. (46/932. HB.)

«Tárgyalás alá vevén Sz. K. rk. egyházközség hívójének felülvizsgálati kérelmét a Bp. közp. tanács véghatározata ellen, mellyel kérelmezőnek 1922. évi egyházi adóját . . . pengőről . . . pengőre mérsékelte, azt, a felülvizsgálati kérelemnek helyt adva, megváltoztatom s a hívó adóját . . . pengőben állapítom meg. — *Indokok:* Így kellett határoznom, mert az egyházi adó szempontjából az A) csoportba sorozott hívóknál az egyházi adó alapja a naptári évet megelőző évi állami jövedelemadó alapjául szolgáló jövedelem. Ha ez csökken, maga után vonja természetesen az egyházi adó csökkenését is. Nemkülönb az egyházi adószabályzat kimondja azt is, hogy az egyházi adó alapjául a székesfőváros területéről származó jövedelem szolgál. Minthogy beigazolást nyert, hogy az 1932. évi egyháziadó kivetésénél alapul vett 1931. évi állami jövedelemadó kivetés alkalmából megállapított . . . pengő jövedelemből . . . pengő a hívó

vidéki szeszgyárából származik, ennek folytán egyházi adó alapja . . . pengőről csökken, ennél fogva intézkedni kellett, hogy a kérelmező 1932. évre . . . pengőben megállapított adója . . . pengőre mértékeltessék. A hívó panaszt emel az ellen is, hogy egyházi adója, nézete szerint, magas összegben állapítottatott meg annak ellenére, hogy ő csak 3 hónapot tölt a fővárosban. A panasznak ezt a részét az adó mérséklése tekintetében nem lehet figyelembe venni, mert az egyházközség nem köteles vizsgálni azt a körülményt, hogy valaki az egész évet vagy annak csak egy részét tölti-e ama helység területén, ahol adóval megterhelhetett. (2954/933. VM.)»

«Tárgyalván D. H. U-hoz tartozó t.-pusztai lakós kérelmét, melyben cs-i rk. egyházközség által reá szabálytalanul kivetett s általa nyolc év óta tartozatlanul kifizetett egyházi adók megtérítését kéri, a p-i egyházmegyei hatóság véleményének meghallgatása után . . . sz. határozatának megváltoztatásával a következőkép határozok: cs-i rk. egyházközsége köteles D. H. U-hoz tartozó t-i pusztai lakosnak 1925. évi júl. 22-ike óta rá kivetett és bevételezett egyházi adókat jelen véghatározat vételétől számított öt éven belül öt évi egyenlő részletben kamatmentesen visszatéríteni. Amennyiben pedig D. H. 1923 aug. 24-től számított 32 éven belül a cs-i rk. egyház adóköteles tagjává válnék, ezen időn belül az általa 1923. évi aug. 24. s 1925 júl. 22. közt a cs-i egyházközségnek befizetett egyházi adók javára jóváírandók. *Indokok:* D. H. azon a jogcímen kéri az 1923 aug 24-ike óta a rk. egyházközségnek befizetett egyházi adók visszatérítését, hogy ő nem tagja a cs-i egyházközségnek s bérlete vagy lakása sincs a nevezett egyházközség területén. A pécsi egyhm. hatóság igazolja, hogy a kérelmező lakhelye s bérlete csakugyan nem tartozik az adókiivető cs-i egyházközség területéhez. Minthogy pedig az egyházközségi szab. szerint egyházi adó csakis az egyházközség tagjaira vagy az egyházközség területén fekvő és rk. hívó tulajdonában levő ingatlanra vethető ki, világos, hogy a cs-i rk. egyházközség jogtalanul vetett ki adót D. H-ra. Az a kifogás, hogy a panaszos az adókiivetésről közszemlére való kitétel útján tudomást szerezhetett, de ellene soha nem fellebbezett, sőt a kivetett adót megfizette, az adókiivetés jogtalanságán mit sem változtat. A jogtalanság formahiba miatt jogerőre nem emelkedhet. Ez az adókiivetés csak akkor volna elfogadható s a visszatérítés iránti kérelem elutasítható, ha a panaszos a reá jogtalanul kivetett adót tudatosan, mint *önkéntes adományt* fizette volna meg. Ilyenkor érvényesülne a jogi elv: *Volenti non fit injuria*. A panaszos azonban jóhiszeműen abban a tudatban fizette meg az adót, hogy a cs-i egyházközség adóköteles tagja. Az egyes hívó nem tudhatja, hogy melyik egyházközséghez tartozik. Erről a hívót értesíteni kell. A mulasztás éppen ellenkezőleg, a cs-i egyházközséget illeti, melynek elnöksége tudni tartozik, hogy melyik ingatlan s melyik hívó tartozik az egyházközséghez. A panaszos jóhiszeműségét igazolja s az egyházközség felelősségét növeli az a körülmény, hogy az egyházközség nyolc éven keresztül vetette ki a panaszosra jogtalanul az egyházi adókat. Ebből a nyolc évi adókiivetésből a panaszos logikusan azt következtethette, hogy ő az adókiivető egyházközség tagja. (110—2/105—931. VM.)»

8. Ha valamely osztályadóval (fejadóval) megrótt hívó évközben elhal, avagy az egyházközség területéről elköltözik, a halálozás, illetőleg elköltözés napján még esedékessé nem vált egyházi adót törölni kell, új tartózkodási helyén azonban az odaköltözés napját követő évnegyedtől megadóztatható.

5. §. Az adókulcs megállapítása.

1. Az adókulcsot az egyházközség képviselőtestülete a költségvetés megállapításával egyidejűleg az igazgatási szabályzatban előírt módon állapítja meg. Az állami adók alapján kivetett egyházi adók kivetési kulcsát minden egyes

községben és megyei városban valamennyi hívőre nézve és valamennyi adónem után azonos százalékban kell megállapítani.

ad 5. § 1. Indokolt esetben (pl. templom-, iskolaépítés stb.) a törvényhatósági jogú város egyházközségei közös adókulcsának a megállapítására jogosított szerv (központi tanács) vagy az egyházi hatóság kivételesen megengedheti, hogy a város területén lévő egyes egyházközségek az egységes adókulcstól eltérően magasabb adókulcs alapján vethessék ki az egyházi adót.

Az egyházközségi képviselőtestület: *e)* megállapítja az egyházmegyei szabályrendeletek figyelembevételével az egyházközségnek rendes és pótköltségvetését és a személyi és dologi kiadások fedezését, megállapítja a kivetendő egyházközségi adók, járulékok és szolgáltatások kivetésének módját és mértékét (kulcsát), elhatározza a netán szükséges kölcsönök felvételét és rendkívüli teherviselést is vállalhat. (Ig. szab. 43. §.)

2. Ha az egyházközség népiskolát is tart fenn és a területén oly adózók is vannak, akik az iskolai szükségletek fedezéséhez való hozzájárulás alól fel vannak mentve (pl. iskolafenntartók), avagy csak az iskolai szükségletek fedezéséhez kötelesek hozzájárulni (pl. kegyurak, nem katolikus szülők), az egyházközség határozatában köteles megállapítani azt is, hogy az adókulcsból mennyi esik az egyházi és mennyi az iskolai szükségletekre.

ad 5. § 2. Az egyházközségi költségvetést szigorúan külön kell választani az iskolai költségvetéstől. Az adó mértékének a megállapításánál a valóságos szükségleten kívül az adózóknak a fizetőképességét is figyelembe kell venni, mert ha a túlzott mértékben megállapított adó az adózók fizetőképességét veszélyezteti, a pénzügyminiszternek jogában áll a túlzott összegben kivetett adó behajtását betiltani, vagy azt több évre felosztani. (1927 : V. t.-c. 71. §.)

3. A költségvetést az adókulcs feltüntetésével 15 napon át közszemlére kell kitenni. A közszemlére kitételről szóló hirdetést az adókulcs megjelölésével a templom, a plébániahivatal és a község háza hirdető tábláján ki kell függeszteni s erre a hívek figyelmét a szószékről is felhívni.

4. A költségvetés, valamint az adókulcs ellen a közszemlére kitétel utolsó napját követő 15 nap alatt a képviselőtestület minden tagja s bármely adózó az egyházmegyei hatósághoz fellebbezhet.

5. A költségvetés a fellebbezésre kiszabott határidő után az egyházmegyei hatóság jóváhagyása alá terjesztendő és csak a jóváhagyás után válik érvényessé.

6. Az egyházmegyei hatóság döntése ellen a határozat kézbesítését követő 15 napon belül a vallás- és közoktatásügyi miniszterhez intézendő felülvizsgálati kérelemnek van helye, aki végérvényesen dönt.

7. A fellebbezést, illetőleg felülvizsgálati kérelmet mindenkor írásban és pedig az egyházközségnél kell beadni.

6. §. *Az egyházi adók egyéni kivetése és az adózók értesítése.*

1. Az egyházközség az egyházi adót a megállapított adókulcs szerint egyénenként kivetési lajstromban veti ki.

A kivetést még akkor is az egyházközségi szervek végezzék, ha annak beszédésére és az illetékeknek bélyegtelen nyugta alapján való kiszolgáltatására a politikai község köteles.

Az egyházközségi tanács: *d)* a jogerőre emelkedett egyházközségi költségvetésnek fedezetére szolgáló adók, járulékok, szolgáltatások egyénenkénti kivetését az egyházközségi képviselőtestület által jogérvényesen megállapított módnak és mértéknek (kulcsnak) alkalmazásával és az egyházmegyei szabályrendeletek figyelembevételével elkészíti és letárgyalja. (Ig. Szab. 50. §.)

Az 50. § *d)* pontjában körülírt egyénenkinti kivetések a jelen szabályzat 9. §-ában előírt módon az érdekelt egyházközségekben tizenöt napi közszemlére

teendők ki. Az egyházközség területén kívül lakó egyházközségi adófizetők az egyénenkénti adófizetésben saját kirótt egyházközségi adókról, járulékokról és szolgáltatásokról írásban vétív mellett vagy ajánlott levélben értesítendők. Az értesítésben, mely az elnök és a jegyző által írandó alá és hivatalos pecséttel is ellátandó, feltüntetendő az adófizetők állami vagy egyéb adóalapja (föld-, ház-, kereseti adó stb.), külön-külön a különböző nemű egyházközségi adók (egyházi adó, iskolaadó stb.), járulékok, szolgáltatások kivetésének módja és mértéke (kulcsa) és nemenként elkülönítve az adó fizetésére kirótt egyházközségi adók, járulékok és szolgáltatások. Ugyancsak feltüntetendő az értesítésben a fellebbezésnek határideje és módja is. (Ig. Szab. 54. §.)

Összeírás. Az egyházközségek a híveket összeírják és adófőkönyvben tartják nyilván, melybe bevezetik az állami adó számadatait, ezért az állami adókra vonatkozó összeírásnál a vallási hovatartozandóságot is be kell jegyezni, ezenkívül fel kell tüntetnie az adózó személyi adatait is. A községek kötelesek a vallásfelekezeteket a szükséges adatok megszerzésénél támogatni.

Kivetés. Azoknál az egyházközségeknél, melyek adója nem vonatik együttes kezelésbe, a képviselőtestület megállapítja az adókulcsot vagy kategóriákat s a beszerzett állami adóösszegek alapján az adókivető bizottságok megállapítják egyes adózók terhére az évi adóösszeget; az ezek alapján közzétett adólajstromot közszemlére teszik ki s a beérkezett fellebbezésekkel együtt jóváhagyás végett felterjesztik az egyházmegyei hatósághoz.

Együttes kezelés esetén a képviselőtestület által megállapított adókulcsot közlik a községi előjárósággal, mely az adófőkönyvben kivetí az egyéni adókat. A községi előjáróságok a kivetés helyességének megállapítása végett felülvizsgálat végett az adófőkönyvet átküldik az állami adóhivataloknak legkésőbb március 10-éig. Az állami adóhivatal megállapítja, hogy beküldték-e ezen határidőig az egyes egyházközségek a kivetési kulcsokat s késedelem esetén jelentést tesz a pénzügyigazgatóságnak, mely értesíti a vármegyei alispáni hivatalt, mely legkésőbb április 5-ig jelentést tesz a pénzügyminiszternek.

Értesítés az adókivetésekről. Az adózókat a kivetett adóösszegekről értesíteni kell. Az egyházközség ezen értesítés módját maga határozza meg. Történhet ez fizetési meghagyással, ajánlott- vagy vétíves levélben, vagy az adólajstrom közszemlére tételével. A fizetési meghagyásban közölni kell az adózó nevét, az adóösszeget, a fizetési és fellebbezési határidőket s amennyiben iskolai terhekről is van szó, az összegeket elkülönítve kell feltüntetni.

Együttes kezelés esetén az adóív kikézésítésével értesítetik az adózó, melyet a községi előjáróság kézbesít vétív mellett kezeihez. Ha az adóív valamely körülmény folytán nem is jutott volna az adózó kezéhez, az adóbeszedést ez nem akadályozza meg.

Esedékesség és befizetés. Együttes kezelésnél az egyházi adókat is az állami adóknál megállapított időben kell fizetni. Ha az egyházközségi adó még nincs kivetve vagy a kivetés még nem jogerős, úgy azt a megelőző évi kirovás alapján kell teljesíteni. A mulasztás késedelmi kamat fizetésével jár.

A részletfizetéseket mindig el kell fogadni s míg hátrálék áll fenn, mindig először a legrégibb hátráléokra kell elszámolni.

Ha valakitől tévesen vagy jogellenesen szedtek be adót, annak visszatérítése az elévülési határidőn belül kérhető.

Saját kezelésben való adózásnál az egyházközség saját jóváhagyott szabályai szerint járhat el.

2. A kivetési lajstromot a plébánián vagy a községházán 15 napon át közszemlére kell kitenni. A közszemlére kitételről szóló hirdetést a templom, a

plébániahivatal és a községháza hirdető tábláján ki kell függeszteni és erre a hívek figyelmét a szószékről is felhívni.

3. Azokban a községekben, amelyekben az egyházi adók az együttes adókezelésbe nem vonattak be, az egyházközség területén kívül lakó adóköteles híveket és jogi személyeket a reájuk kivetett adóról — vagy ajánlott levélben, vagy vétív mellett — írásbelileg is értesíteni kell.

4. Az együttes adókezelésbe bevont egyházi adó kivetési kulcsait, illetőleg kivetési lajstromait köteles az egyházközség legkésőbb március hó 10-éig közvetlenül a községi előjárósággal (városi adóhivatallal) közölni, illetőleg ennek megküldeni és egyidejűleg ennek megtörténtét, valamint a kivetés eredményét (végösszegét) az illetékes m. kir. adóhivatalnak bejelenteni.

Az együttes kezelés esetén a képviselőtestület saját költségvetését a politikai község költségvetése előtt köteles elkészíteni, hogy az adóösszeget és kivetési kulcsot a politikai községnek kimutassa és ez az adókivetésnél ezen összegről is gondoskodhassék.

A politikai község az együttes adókból a megfelelő részt átszolgáltatja az egyházközségi pénztárba, melyet az egyházközség pénztára az átvétel keltevel elkönyvel a pénztári naplóban. Fennáll természetesen az egyházközség igénye a be nem folyt hátralékokra, melyet a politikai községnek biztosítania és behajtania kell.

7. §. Jogorvoslat.

1. Az egyéni kivetés ellen az adóköteles azokban a községekben, amelyekben az egyházi adók az együttes adókezelésbe bevonattak, az adóív kézbesítésétől, másutt pedig a kivetési lajstrom közszemlére kitételének utolsó napját követő, illetőleg az írásbeli értesítés (6. §, 3. bekezdés) kézhezvételétől számított 15 napon belül az illetékes egyházmegyei hatósághoz írásbelileg fellebbezhet. A fellebbezést az egyházközségnél kell benyújtani.

Amennyiben a hívó már az előző évi egyházi adója ellen is fellebbezéssel élt volna, úgy előző évi fellebbezését és a központi tanács határozat-másolatát is csatolják a fellebbezéshez. Abban az esetben, amikor hívó a központi tanács határozata ellen a vallásügyi miniszterhez intézett felülvizsgálati kérelmet nyújt be, ugyancsak csatolni kell az egyházközség irattárában elfekvő eredeti fellebbezést és a központi tanács arra vonatkozó határozat-másolatát.

Plébánialak és istállójavítás költségeihez való hozzájárulás címén kivetett és beszedett szolgáltatás visszatérítése iránti kereset bírói útra nem tartozik. (2741/930. C.)

A közigazgatási bizottság adóügyi bizottságának ez a törvényhely csupán annak a kérdésnek az elbírálására biztosított hatáskört, hogy az egyházi, illetve hitközségi adót az arra illetékes hatóság jogérvényesen állapította meg, tehát az egyházközség adókivetése ellen irányuló panasz a közigazgatási bíróság hatáskörébe nem tartozik. (20.846/930. P. és 6740/933. P.)

Az egyházi adókivető- és adófelszámolási bizottságok határozata ellen a közigazgatási bírósághoz intézendő panasznak helye nincsen. (5323/931. P. és 6740/933. P.)

A vallás- és közoktatásügyi miniszternek egyházi adóügyben hozott határozata ellen a közigazgatási bírósághoz intézendő panasznak helye nincsen. (20.960/932. P.)

A hitközséget a szervezeti szabályzat értelmében csak az elnökség képviselheti és a hitközségi jegyző ily képviselőre még megbízásból sem jogosult és így az általa beadott panaszt a közigazgatási bíróság visszautasítja. (18.607/931. P.)

Késedelmi kamat. Ha az adót nem a szabályzatban megállapított

határidőben fizetik, késedelmi kamat szedhető. Az esedékesség napjától egy éven belül 6%, később 9% szedhető; az egyházközségek azonban mérsékeltebb késedelmi kamatot is állapíthatnak meg.

Együttes kezelés esetén a késedelmi kamatot a községi előjáróság szedi be.

Fellebbezések. Az adók nagysága ellen a fellebbezéseket írásban kell benyújtani az egyházközségnél. Erre nézve a szabályzatok intézkednek. A jogorvoslat első fóruma Budapesten a központi tanács, vidéken az egyházmegyei hatóság; másodfokon mindkettőre nézve a vallásügyi miniszter.

A fellebbezésnek halasztó hatálya nincs s az adó végrehajtás útján ebben az esetben is behajtható.

Az országos katolikus szabályzat a jogalapi, mint jogérvényességi kérdés eldöntését a közigazgatási bizottság, illetőleg közigazgatási bíróság joghatósága alá utalja.

Adótörlés, helyesbítés, részletfizetés és halasztás. Saját kezelésű adózásnál az egyházközség maga eszközli indokolt esetekben az adók törlését vagy mérséklését, együttes kezelés esetén a behajthatatlanságot a közigazgatási hatóságok állapítják meg, mely annak törlését elrendeli vagy az elévülési időn belül újra előírhatja.

Amennyiben az adót hibásan számították, saját kezelés esetén az egyházközség maga eszközli a helyesbítést, együttes kezelésben az egyházközség a szaporodásokat és törléseket havi jegyzékben közli az adóhivatallal. (K. K. H. Ö. 20. §.)

Egyházi adókra részletfizetési engedélyt vagy halasztást méltányosság alapján az egyházközség adhat, azonban nagyfokú adótartozás esetén a pénzügyminiszter több évre szóló részletfizetési kedvezményt is engedélyezhet.

Együttes kezelés esetén a kir. adóhivatal hathavi, a pénzügyigazgatóság egyévi részletfizetést vagy halasztást engedélyezhet. A részletfizetéseket az egyházközségnek el kell fogadnia.

Telekkönyvi biztosítás. Az elévülés megakadályozása végett a hátralékos, 20 pengőt meghaladó adóösszeg az adós ingatlanain is biztosítható, ha ezt a hátralékot befizetik, a bekebelezés kitörlését hivatalból kell eszközölni.

Együttes kezelés esetén ez a biztosítás a közadókkal együttesen történik.

A K. K. H. Ö. 81. §-ának 1. és 2. bek. szerint: «A közadók módjára behajtandó követelések részint azért, hogy az ingatlanok által is biztosítva legyenek, részint pedig az elévülés megszakítása céljából, szabályszerű hátraléki kimutatások alapján végrehajtáson kívül is az adós összes ingatlanain biztosíthatók. A hátraléki kimutatások a vonatkozó telekkönyvi kérvényben is belefoglalhatók.

Amidőn a hátralékok biztosítása végett azoknak a telekkönyvi bekebelezése szükségesnek mutatkozik, azt

1. a községnél (városnál) egyénenkint nyilvántartott hátralékokra nézve a községi előjáróság (városi adóhivatal),

2. a náluk egyénenkint nyilvántartott köztartozásokra nézve a m. kir. adóhivatalt kéri».

Ezek szerint tehát a lelkész nem kérheti az egyházi és iskolai adó bekebelezését.

Az egyházközségeknek a jogsegélyhez való jogát az 1927. évi 600. sz. K. K. H. Ö. 9. §-hoz fűzött utasítás 1. bekezdés egyenesen megállapítja. Az egyházközségi adóknak kö zadók módjára való behajtása tehát eredményesen panasz tárgyává nem tehető. (10.923/928. KB.)

Ha az egyházi és iskolai adó kivetése jogtalanul történt, akkor ez az egyház részéről visszatérítendő, mert a fizetés tartozatlanul történt. Mivel ilyen igény vagyoni jogi igényt képez, a bírói hatáskört meg kell állapítani. (Szegedi kir. ítélőtábla. 10/902. H. sz.)

Az egyházi adók jogossága és helyessége tekintetében felmerült vitás kérdések eldöntése nem tartozik a bíróság hatáskörébe, mert sem az 1896 : XXVI. t.-c., sem más törvényes rendelkezés nem utalja ezeket a m. kir. közigazgatási bíróság hatáskörébe, a hatáskör kiterjesztésének pedig az idézett törvény 19. §-a értelmében helye nincsen. (10.923/928. KB.)

«Egyházi természetű követeléseknek közigazgatási úton való behajtására csakis a bevett vallásfelekezetek tarthatnak igényt, ellenben a törvényesen elismert felekezetek ilyen irányú megkeresését az 1895 : XLIII. t.-c. 9. § 3. p. értelmében vissza kell utasítani. Azonban a bevett vallásfelekezeteknél is figyelembeveendő, hogy ez az egyházi szolgáltatások kirovása és megállapítása tekintetében milyen jogkörrel bír, mert a közigazgatási hatóságok végrehajtás iránti intézkedésének törvényes alapját az egyházhatóság által törvényszerűen hozott és jogerőre emelkedett határozat képezi. Ezért azon egyházaknál, melyek az egyházi szolgáltatások kivetésére és megállapítására törvényes joggal bírnak és amelyeknél az alsóbbfokú egyházi hatóságok részéről szenvedett jogsérelmek a felebbviteli egyházi hatóságok által orvosolhatók, a jogerős egyházi határozatot végrehajtható közokiratul akkor is el kell fogadni, ha az érdekelt fél kifogást tesz a tartozás összege ellen. Ellenben azokkal az egyházakkal szemben, melyeknek nincs törvényesen szabályozva ama joguk, hogy híveikre egyházi tartozásokat jogérvényesen és véglegesen kiróhassák, az államhatalom, illetőleg a közigazgatási hatóságok beavatkozásának a szóban levő tartozások behajtásánál ezen okból érvényesülnie kell». (169.679/913. BM.)

2. Az egyházmegyei hatóság határozata ellen a kézbesítést követő 15 napon belül a vallás- és közoktatásügyi miniszterhez intézendő és ugyancsak az egyházközségnél benyújtandó felülvizsgálati kérelemnek van helye, aki végérvényesen dönt.

3. Annak a kérdésnek az elbírálása azonban, hogy az egyházi adót az arra illetékes hatóság jogérvényesen állapította-e meg, a közig. biz. adóügyi bizottsághoz tartozik, amelynek határozata ellen a m. kir. közigazgatási bírósághoz intézendő panasznak van helye.

ad 7. § 3. A közigazgatási bírósághoz csak birtokon kívül lehet panasszal élni. Panasznak van helye pl. olyan esetben, ha

a) az egyházközség illetékességét túllépve, olyan hívőre, aki az egyházközség területén nem lakik, sem ott ingatlannal vagy haszonhajtó foglalkozással nem bír, vagy más vallásúra, illetve vallásfelekezet kötelekébe nem tartozóra vet ki egyházi adót, vagyis amikor az egyházközség egyházi adót olyan valakire vet ki, akinek megadóztatására nem illetékes, vagy

b) az arra illetékes szerv által szabályszerűen meg nem szavazott adót vet ki stb. (1923 : VII. t.-c. 92. §.)

A közigazgatási bizottságok a hitfelekezeti képviselőlet által iskolaadó kivetése ügyében hozott határozatokat csupán az egyéni kivetés szempontjából vizsgálhatják felül. Ellenben nem bocsátkozhatnak a kivetés módjának és

arányának felülvizsgálatába és a hozzájárulásnak az egyházi főhatóság jóváhagyásával is megállapított arányát és módját meg nem változtathatják, ennek megállapítása a hitközségek saját képviselőjének van fenntartva. A felekezeti tagok ellenben fellebbezhetnek az egyházi főhatóság által a kivetéskulcs tárgyában hozott határozata ellen a vallásügyi miniszterhez. (68.212/914. VM.)

Adókulcs téves alkalmazása által előállott hiba csakis a rendes jogorvoslati eljárás során helyesbíthető. (8363/930. KB.)

Az egyházközségek között azoknak a különválásából felmerülő közösség megszüntetési s egyéb vagyoni jogi igények eldöntése bírói útra nem tartozik. (2955/932. C.)

Az egyházi főhatóságnak az egyházi költségvetések jóváhagyása nem tekinthető olyan intézkedésnek, amely az egyházközséget a költségvetés évének lejártá utáni időre is kötelezné az illetékegyenérték viselésére. (7972/929. KB.)

Róm. kat. lelkési illetmény érvényesítése bírói útra akkor sem tartozik, ha a felperes keresetében követelésének átértékelését is kéri, mert az átértékelés érvényesítése a követelés jogi természetét nem változtatja meg s a hatáskörre nincs befolyással. (7938/929. C.)

Ingó árverési vételknél akkor is az árvereltető fél tartozik az ingóvételre megállapított illetéket megfizetni, amikor az árverésen a vételár tényleg nem folyt be. (14.690/928. KB.)

8. §. Az egyházi adók esedékessége.

1. Az egyházi adók négy egyenlő részben és pedig minden naptári évnegyed első napján válnak esedékessé és az illető évnegyed közepéig fizetendők.

2. A fizetési határnap elmulasztása esetében a közadók kezelésére vonatkozó törvényes rendelkezések szerint késedelmi kamatot kell fizetni.

A hátralékos egyházi adó után 5%-os kamat jár. (33.467/918. VM.)

Az egyház- és hitközségeknek az együttes kezelésbe nem adott adók után is joguk van törvényes (1929 : XXXII. t.-c. 2600/933. ME.) kamatot szedni akkor, ha az adók nem a szabályzatban megállapított határidőben folynak be. (K. K. H. Ö. 31. §.)

3. Az egyházi adók behajtására, biztosítására, valamint elévülésére a közadók kezelésére vonatkozó törvényes rendelkezések az irányadók.

Nagyobb hátralékok behajtásánál a jövedelem csökkenése esetén az az eljárás követendő, hogy az utolsó évre kivetett (már a jövedelem csökkenése folytán kisebb adóösszeget) adóösszeget lehet alapul venni s a hátralékos évekre is csak a már csökkentett adót számítani, hogy ez által érezze az adózó, hátralékát tartozik ugyan megfizetni, de az egyházközség a multak hanyagsága dacára méltányosságot gyakorol.

Jogtalanul beszedett egyházi adó visszatérítésére irányuló kereset bírói útra tartozik. (25.631/906. IM., 37.871/906. VM.)

Az egyházi adók behajtására vonatkozó egyházhatósági megkereséseket a közigazgatási hatóságok csak akkor tartoznak teljesíteni, ha a kimutatott tartozás törvényszerű és jogszerű egyházhatósági határozaton alapul. (15.664/898. BM.)

A 600/927. PM. 7. rend. 42. §-a értelmében a közadók módjára behajtandó összes követeléseket a pénzügyigazgatóság, a m. kir. adóhivatal és a főszolgabíró (polgármester) felügyelete alatt a község (város) hajtja be. Ilyenkor módjában áll a hatóságnak hivatalból is észlelni, hogy a kivetett adó túlságosan nagy és hivatalból felterjesztést tehet a pénzügyminiszterhez a

behajtás megtiltása iránt; de az érdekeltek is jogosultak ilyen felterjesztéssel élni.

Megintés. Ha az írásbeli vagy szószékről való felhívás eredményre nem vezetett, az egyházközség a polgári községet keresi meg az adók behajtása végett, mely az egyházközségi felhívástól eltekintve köteles az adózt a fizetésre felhívni.

Az együttes kezelés esetén ez a megintés a többi községi adófizetésre való felhívással történik; vagy történhet ez kifüggesztés által való felhívással is; a közhírrététel az elévülést nem szakítja meg, hanem csak a szabályszerűen kézbesített megintés.

Végrehajtás. Miután az egyházközségeknek az adók végrehajtására joguk nincs, ezt a közhatalóságok végzik, melynek igénybevételére hozzájuk megkeresés intézendő.

Az egyházi adókat ilyen esetekben is a közadók módjára kell végrehajtani.

A végrehajtás elsője a zálogolás. Zálogolni nem szabad, ha az adós a tartozást a megjelent végrehajtónak kifizeti. Részletfizetéseknél az adóbehajtási illeték csak a befizetett, illetve befolyt összeg után számítható fel.

Az 1929: XXIII. t.-c. 13. §-a szerint az adóbehajtási illeték 3%, ha a zálogolást fogyanatosították és további 5% akkor, ha az árverést is megtartották vagy megkísérelték.

Ha a behajtás szabálytalanul történt vagy az illetéket helytelenül számították fel, végrehajtási panasz adható be a kir. adóhivatalnál. Erre nézve Budapesten az adófelügyelőségek illetékesek. Ennek határozata másodfokon a közigazgatási bizottságnál, végsőfokon a közigazgatási bíróságnál fellebezhető.

Saját kezelésű adók végrehajtásának felfüggesztésében az egyházközségek intézkednek, együttes kezelés esetén a kir. adóhivatalok az illetékesek.

55. §. A végrehajtás alól ki vannak véve és ennél fogva még a végrehajtást szenvedőnek belegegyezésével sem foglalhatók le:

1. az istentiszteletre és házi ájtatosságra közvetlenül szánt tárgyak, az imakönyvek, az istentiszteletre szánt helyiségekhez tartozó szerelvények, a sírok és sírboltok felszerelése, valamint a végrehajtást szenvedőnek, vagy háznépének temetéséhez közvetlenül szükséges tárgyak;

2. a vallási ereklyék, a családi arcképek és mindezek foglaltványai, keretei, ha azok az ereklyétől vagy arcképtől állaguknak sérelme nélkül el nem választathatók;

3. a közszolgálat teljesítéséhez, valamint a hitvallás gyakorlásához szükséges egyenruha, úgyszintén a vallási szertartásokat teljesítő személyeknek hivatásuk gyakorlásában előírt ruházata;

5. a köz- és magánhivatalhoz, intézethez, vagy üzléthez tartozó pecsét-nyomók, bélyegzők, irományok, feljegyzési, üzleti és egyéb könyvek;

6. a közszolgálatban és magánszolgálatban álló alkalmazottaknak, lelkészeknek stb. hivatásuk gyakorlásához szükséges könyvei, iratai, mintái, műszerei, segédeszközei;

11. a mezőgazdálkodással foglalkozók részére az általuk művelt, vagy műveltetett, de legfeljebb 12 kat. holdnyi szántóföld műveléséhez szükséges vetőmag, igavonó jószág, félévre szükséges takarmány, szalma és alom, továbbá gazdasági eszköz és trágya;

13. a végrehajtást szenvedőnek és háznépének háztartásához szükséges házi és konyhabútor, edények, varrógép, főző- és evőeszközök, kályhák és

tűzhelyek, a ruházzkodáshoz szükséges tárgyak, szükséges ágy- és fehérenemű, amennyiben ezek a rendes szükségletet meg nem haladják ;

14. a végrehajtást szenvedőnek és háznépének betegsége, vagy testi fogyatkozása okából szükséges gyógy- és egyéb szerek és segédeszközök ;

15. a végrehajtást szenvedőnek és háznépének iskolakönyvei és taneszközei ;

16. a végrehajtást szenvedőnek és háznépének egy havi időtartamra szükséges élelmi, tüzelő és világító szerei ;

a lakáspénz csak az ezután kivetett adók, ezek pótlékai és járulékai miatt foglalható le ;

az adómentes terhes illetmények nem foglalhatók le ;

a nyilvános betegápolási költségek iránti követelések erejéig az illetményeknek, ellátási díjaknak, napidíjaknak és munkabéreknek különben foglalás alá nem vonható összegéből 20% vehető igénybe ;

az olyan jótékonyági és alamizsnapénzek, amelyeket özvegyeknek és árváknak és általában a szűkölködőknek, hatóságok, alapítványok, vagy intézmények által nyújtanak, nem foglalhatók le.

Az egyházközségi ingó vagyon ellen foganatosított foglalás jogszerűségéhez nem szükséges az, hogy annak foganatosításánál az egyházközség elnökségének lelkésztagja is jelen legyen, ha a foglalásnál egyébként az elnökség egyik tagja ott volt. (13.897/932. P.)

Igazolás. A fellebbezés, valamint a kedvezmények iránti beadványok benyújtására kitűzött határidő elmulasztása miatt a fél, illetőleg törvényes képviselője (meghatalmazottja) igazolással élhet, ha a fellebbezést, illetőleg beadványt tőle nem függő és általa el nem hárítható akadály miatt a megszabott határidő alatt be nem adhatta. Ezt annál a felekezeti vagy világi jogi hatóságnál kell benyújtani, amely a fellebbezés vagy beadvány fölött határozni hivatva van. A másodfokú fellebbezésre vonatkozó igazolást is az elsőfokon eljárni hivatott hatósághoz kell benyújtani, mely azt az illetékes hatósághoz terjeszti fel.

Egyetemlegesség. Ha a hitfelekezeti adótartozásért egyvállású több személy egyetemlegesen felelős, a kirótt egész adót a felelős személyek bármelyikétől be lehet szedni, az egyik által teljesített fizetéssel azonban a kötelezettség alól valamennyien szabadulnak.

Elévülés. Az elévülés az egyházközségi önkormányzat keretén belül a polgári jog szerint következhetik be.

A K. K. H. Ö. 91. §-a értelmében a kivetési jog elévül, ha az egyházközségi adót öt év alatt nem vetik ki, vagy nem érvényesítik öt év alatt annak a naptári évnek utolsó napjától, amelyen a követelési jog beállott, vagy az egyházközségnek tudomására jutott, hogy az adót kivetheti.

A behajtási jog a K. K. H. Ö. rendelkezései szerint elévül, ha a tartozást a fizetési meghagyás, illetőleg határozat kézbesítésétől, illetőleg azokban az esetekben, ha fizetési meghagyás nem kézbesítették, a kivetett összeg előírásától, birtokon felüli fellebbezés esetében a tartozás jogerőssé válásától számított öt év alatt nem hajtják be, illetőleg nem biztosítják.

Az önként befizetett adó visszafizetése elévülés alapján vissza nem követelhető.

Az elévülési kifogás rendes jogorvoslat útján érvényesíthető, együttes kezelés esetén elsőfokon a pénzügyigazgatóság rendeli el.

Kézbesítés. Az adókra vonatkozó határozatok, fizetési meghagyások, végzések, adóívek az érdekelt fél kezeihez kézbesítendők.

Igénylés. Az idevonatkozó intézkedéseket a K. K. H. Ö. 59. §-a szabályozza.

9. §. Az egyházi adók kezelése.

1. Az állami adók alapján kivetett egyházi adóknak az állami és községi adókkal való együttes kezelésbe leendő bevonását abban az esetben, ha a kivetési kulcs a 10%-ot, illetőleg amennyiben az egyházközség népiskolát is tart fenn, a 30%-ot nem haladja túl, a pénzügyigazgatóság, ha pedig az egyházi adók kivetési kulcsa a 10, illetőleg a 30%-ot túlhaladja, a pénzügyminisztérium engedélyezi.

Az együttes kezelés mellett az egyházközség elvégzi a kivetést, azt átadja a községi elöljáróságnak, amivel megszabadul a beszedés és behajtás munkájától, azonban a politikai községtől az együttesen kezelt adókból befolyó összegnek csak a megosztási kulcs arányában részesülhet. (129.283/924. BM.)

A politikai községnek nincs módjában az egyházközségi adót külön kezelni. (29.743/930. PM.)

A pénzügyigazgatóság minden év március havának végén köteles jelentést tenni a pénzügyminiszterhez és ebben jeleznie kell az iskolai adók végösszegét, az adóalapot és %-ot feltüntetve, hogy az iskolai szükségletek közül mennyi a rendes államadó jellegű és mennyi és milyen természetű az átmeneti szükséglet. A vonatkozó adatokat az egyházközség felhívásra pontosan kimutatni köteles. (22.568/928. PM.)

Az egyházi adónak az állami egyenes adóval való együttes kezelésbe vonása ellen irányuló panaszt hatáskör hiányában vissza kell utasítani. (5323/931. KB.)

2. A pénzügyigazgatóság illetékességének a megállapításánál az osztályadót, illetőleg a fejenként fizetett párbért figyelembe venni nem szabad, hanem csakis az állami törzsadók után kivetendő egyházi adónak tényleges kivetési kulcsát.

3. Ha az egyházi adóknak az együttes adókezelésbe leendő bevonását a pénzügyigazgatóságtól kell kérni, a kérvényben fel kell tüntetni azt, hogy az adóból az iskolai szükségletek is fedezendők-e vagy sem, az egyházi adók kivetési kulcsát, az osztályadó (fejadó) mérvét és úgy a %-os egyházi adókból, mint az osztályadóból (fejadóból) várt bevétel összegét.

4. Ha az egyházi adóknak az együttes adókezelésbe leendő bevonását a pénzügyminisztériumtól kell kérni, a kérvényben fel kell tüntetni a következőket :

a) mennyi az egyházközség híveinek folyó évi adóalapja (földadó, házadó és 5%-kal számított általános kereseti adó). Ha valamely adónem folyó évi kivetése még nem történt volna meg, erre az adónemre nézve ezen körülmény feltüntetése mellett a múlt évi adóalap közlendő ;

b) mennyi a szükséglet, amelyet az egyházközség egyházi adóból fedezni óhajt ;

c) ebből a szükségletből mennyi az állandó szükséglet és mennyi az, amely csak átmenetileg a folyó, esetleg még a következő egy-két évben is lenne kivetendő és ezek mindegyike hány százalékát teszik az adóalapnak ;

d) amennyiben az egyházközségi költségvetésben az iskolai szükségletek, továbbá a párbér is bennfoglaltatnak, abban az esetben külön kell feltüntetni azt is, hogy a szükségletből mennyi esik az egyházközségi, mennyi az iskolai kiadásokra és mennyi a párbérre és ezek külön hány százalékát teszik az adóalapnak ;

e) az egyházközségi adóból mennyi fog az állami adók alapján és mennyi mint osztályadó (páronként, illetőleg fejenként fizetendő párbér) kivettetni ;

f) mi az oka annak, hogy az egyházközség 10%-nál, illetőleg 30%-nál magasabb egyházi adót kénytelen szedni ;

g) a községben a folyó évben, illetőleg amennyiben az a folyó évben még végérvényesen megállapítva nem lenne, az elmúlt évben hány százalékos községi pótdadó szedése volt engedélyezve ;

gy) az egyházközségi adót ezideig ki és hogyan kezelte ;

h) van-e az illető plébániának kegyura és ki az? Ezenfelül :

i) a kérvényhez csatolni kell az egyházközség jóváhagyott alapszabályainak egy példányát és a jóváhagyott költségvetést.

ad 9. §. 4. Ha azonban a pénzügyminisztérium az egyházi adóknak az együttes kezelésbe vonását már engedélyezte, az alapszabályokat újból bemutatni nem kell, ha esetleg utóbb az adókulcs felemelése következtében a pénzügyminisztérium újabb engedélyének a kérése válik szükségessé.

5. Ahol az állami adók alapján kivetett egyházi adók az együttes adókezelésbe bevonattak, ott az egyházközség által kivetett osztályadót is a község köteles kezelni és beszedni és a hívők adóíveiben előírni.

Alispán úr a 19.000/929. sz. véghatározatával elutasította a k-i róm. kat. egyházi személyzetet abbéli kérelmével, hogy az együttes adókezelésbe bevont párbértermészetű járandóságuk ne aránykulcs szerint, hanem erre tekintet nélkül, teljes egészében fizetessék ki. Alispán úrnak ezt a véghatározatát fellebbezés következtében felülbíráltam és azt indokolásánál fogva változtatlanul hagyom. Megjegyzem azonban, hogy a hitközségi adók behajtása a 105.283/925. BM. sz. rendelet szerint a község kötelezettsége. (59.205/930. VM.)

6. Az együttes kezelésbe bevont egyházi adók kezeléséért a községi (városi) közegeknek díjazás nem jár. Amennyiben azonban a községi (városi) közegek az együttes kezelésbe bevont egyházi adók kivetését is ellátják, abban az esetben a kivetési munkálatok ellátásáért a község (város) a bel- és pénzügyminiszterek által egyetértőleg megállapított díjazást igényelheti.

7. Az együttes adókezelésbe be nem vont egyházi adókat a község (város) nem kezelheti, ezeket az egyházközség maga köteles kezelni és beszedni. Ebben az esetben az egyházközség az általa be nem szedett összegeket évenként egyszer éspedig minden évben november havában, legkésőbb 15-ig a községi előjárásnak (városi adóhivatalnak) behajtás végett kimutathatja.

10. §. *Életbelépés.*

1. Jelen szabályzat 1934. évi január hó elsején lép életbe és a budapesti egyházközségeken kívül minden egyéb magyarországi mindkét szertartású katolikus egyházközségre vonatkozik.

2. «A katolikus egyházközségek igazgatási szabályzatá»-nak (1929 október 25.) és a «Rendszabályok a katolikus népiskolák közigazgatásához» című iskolai szabályzatnak (1925 október 14.) mindazon rendelkezései, amelyek ettől a szabályzattól eltérnek, egyidejűleg hatályukat veszítik.

2893/1933.

Ezt a szabályzatot a magyar püspöki kar 1933. évi október hó 11-én tartott tanácskozásában jóváhagyta.

Serédi Jusztinián s. k.,
bíboros, hercegprímás,
esztergomi érsek.

3117/1933.

A minisztertanácsnak 1933 december hó 19-én tartott ülésén hozott határozata alapján jóváhagyom.

Budapest, 1933 december 20-án.

Hóman Bálint s. k.,
m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter.

A budapesti római katolikus egyházközségek adójának szabályzata.

1. §. Adószedési jog. A budapesti római katolikus egyházközségek hivatás-szerű kötelezettségükből folyó és a kegyúri kötelezettséget avagy teljesítőképességet meghaladó szükségleteik fedezésére a területükön lakó hívektől önálló egyházi adót szednek.

2. §. Adókötelezettség. Minden római katolikus hívő, aki a székesfőváros területén lakik és önállóan rendelkezik, 21 éves korától kezdve egyházi adót köteles fizetni.

«végr. ut.» (Ezeknek a feltételeknek együttesen kell fennforogniuk.)

3. §. Az egyházi adó alapja a kereset vagy egyéb jövedelem. Az egyházi adó alapja és mértéke tekintetében az adóköteles hívők A) és B) csoportba osztályoztatnak. Az A) csoportba tartoznak, akik állami jövedelemadóval megvannak róva. Ezek egyházi adójának alapján a naptári évvel azonos egyházi adóévet megelőző évi állami jövedelemadó alapjául szolgáló, a székesfőváros területéről származó jövedelem.

«végr. ut.» (Eszerint tehát az adó alapja az adóköteles hívő keresete vagy jövedelme. Azoknál a hívőknél azonban, akik az A) csoportba tartoznak, csak a főváros területéről származó jövedelmük vonható Budapesten egyházi adó alá, mert a jövedelemadóról szóló törvény a községeknek, városoknak is csak a területükről származó jövedelemforrások után engedi meg az önálló községi jövedelemadó szedését (500/1927. 71. §. PM.), és mert az ország egyéb területéről származó jövedelmeket származási helyükön rendszerint megadóztatják az ottani egyházközségek javára.)

A B) csoportba tartoznak, akik állami jövedelemadót nem kötelesek fizetni és ezeknél az egyházi adó alapja a kereset vagy más jövedelem.

«végr. ut.» [Az adózók tehát A) és B) csoportba sorozandók, aszerint, amint az egyházi adóévet megelőző esztendőben állami jövedelemadóval megváltak róva vagy sem.

Ha a magánszolgálatban álló hívő évi szolgálati illetménye 3600 pengőn alul van, mikor is a vonatkozó törvényes rendelkezések értelmében állami jövedelemadómentes, az illetőnek azonban egyéb jövedelemadóból származó állami jövedelemadóköteles jövedelme van, ilyen esetben nem az állami jövedelemadóköteles jövedelemadó után vetendő ki az egyházi adó, hanem az állami jövedelemadóköteles jövedelemhez hozzászámítandó az állami jövedelemadómentes évi 3600 pengőn aluli szolgálati illetmény és e kettőnek együttes összege után kell az egyházi adót kivetni.

Az egyházi adó alapja a B) csoportba tartozó hívőknél, tehát nem azoknál a hívőknél, akik az egyházi adóévet megelőző esztendőben állami jövedelemadóval nincsenek megróva, az egyházi adó alapja a hívő összes keresete, avagy jövedelme. Olyan esetekben, amikor a házastárshívőknek külön-külön önálló keresetük van, mindenkor a férj terhére kell kivetni az egyházi adót a házastársak összes keresete után.

Mindazokra a magánalkalmazottakra, akiknek szolgálati viszonyából származó keresetük 15.000 pengőt meg nem haladja, a B) csoportba tartozó hívőkre vonatkozólag megállapított adótételek szerint kell az egyházi adót kivetni, a kivétést azonban olyan esetekben, mikor a magánalkalmazottnak van jövedelemadó számlája, az A) lajstromba kell foglalni és a jövedelemadó számlára könyvelni.

Az olyan közalkalmazottaknál, akik egyéb jövedelmük után jövedelemadóval is megvannak róva, az egyházi adót külön kell kivetni szolgálati illetményük után a B) csoportra vonatkozólag megállapított adótételek alkalmazásával és külön egyéb jövedelmük után az A) csoportra vonatkozólag megállapított adótételek alkalmazásával. Az így keletkező adótételt egyesíteni kell és az egyesített adót az A) lajstromba kell kivetni és a jövedelemadó számlára könyvelni.

Az olyan magánalkalmazottaknál, akik egyéb jövedelmük után jövedelemadóval is megvannak róva, amennyiben szolgálati viszonyból származó

keresetük a 15.000 pengőt meg nem haladja, az egyházi adót külön kell kivetni szolgálati illetményük után a B) csoportra vonatkozólag megállapított adótételek alkalmazásával és külön egyéb jövedelmük után az A) csoportra vonatkozólag megállapított adótételek alkalmazásával. Az így keletkező két adótételt egyesíteni kell és az egyesített adót az A) lajstromba kell kivetni és a jövedelemadó számlára könyvelni.]

4. §. Az A) csoportba tartozók adókulcsa. Az A) csoportba tartozó hívők egyházi adójának következő évi adókulcsát évenként legkésőbb október hó 15-éig a székesfőváros valamennyi egyházközségére kötelező érvénnyel a budapesti egyházközségek központi tanácsa állapítja meg. Az adókulcs megállapítására vonatkozó határozatot az egyházközségek kötelesek október 16-tól 30-ig hivatalos helyiségekben kifüggesztés útján közzétenni és november hó 20-ig az esetleg beadott fellebbezésekkel együtt az egyházközségek központi tanácsához felterjeszteni, amely az egyházmegyei hatóság jóváhagyásával határoz.

Mintául közlöm a budapesti katolikus egyházközségek központi tanácsa által az 1935. évre kivetendő egyházi adótételeit és kulcsát.

I.

Az A) csoportba tartozó hívők által fizetendő egyházi adó tételei :

3.000 pengő jövedelemig a hívő teherviselőképességéhez mérten 1—5 pengő, 3.000 pengőn felül pedig :

3.001	P-től	3.100	P-ig	5-50	P	5.901	P-től	6.000	P-ig	20—	P
3.101	„	3.200	„	6—	„	6.001	„	6.100	„	20-50	„
3.201	„	3.300	„	6-50	„	6.101	„	6.200	„	21—	„
3.301	„	3.400	„	7—	„	6.201	„	6.300	„	21-50	„
3.401	„	3.500	„	7-50	„	6.301	„	6.400	„	22—	„
3.501	„	3.600	„	8—	„	6.401	„	6.500	„	22-50	„
3.601	„	3.700	„	8-50	„	6.501	„	6.600	„	23—	„
3.701	„	3.800	„	9—	„	6.601	„	6.700	„	23-50	„
3.801	„	3.900	„	9-50	„	6.701	„	6.800	„	24—	„
3.901	„	4.000	„	10—	„	6.801	„	6.900	„	24-50	„
4.001	„	4.100	„	10-50	„	6.901	„	7.000	„	25—	„
4.101	„	4.200	„	11—	„	7.001	„	7.100	„	25-50	„
4.201	„	4.300	„	11-50	„	7.101	„	7.200	„	26—	„
4.301	„	4.400	„	12—	„	7.201	„	7.300	„	26-50	„
4.401	„	4.500	„	12-50	„	7.301	„	7.400	„	27—	„
4.501	„	4.600	„	13—	„	7.401	„	7.500	„	27-50	„
4.601	„	4.700	„	13-50	„	7.501	„	7.600	„	28—	„
4.701	„	4.800	„	14—	„	7.601	„	7.700	„	28-50	„
4.801	„	4.900	„	14-50	„	7.701	„	7.800	„	29—	„
4.901	„	5.000	„	15—	„	7.801	„	7.900	„	29-50	„
5.001	„	5.100	„	15-50	„	7.901	„	8.000	„	30—	„
5.101	„	5.200	„	16—	„	8.001	„	8.100	„	30-50	„
5.201	„	5.300	„	16-50	„	8.101	„	8.200	„	31—	„
5.301	„	5.400	„	17—	„	8.201	„	8.300	„	31-50	„
5.401	„	5.500	„	17-50	„	8.301	„	8.400	„	32—	„
5.501	„	5.600	„	18—	„	8.401	„	8.500	„	32-50	„
5.601	„	5.700	„	18-50	„	8.501	„	8.600	„	33—	„
5.701	„	5.800	„	19—	„	8.601	„	8.700	„	33-50	„
5.801	„	5.900	„	19-50	„	8.701	„	8.800	„	34—	„

8.801	P-tól	8.900	P-ig	34.50	P	17.801	P-tól	18.000	P-ig	88.—	P
8.901	«	9.000	«	35.—	«	18.001	«	18.200	«	89.20	«
9.001	«	9.100	«	35.50	«	18.201	«	18.400	«	90.40	«
9.101	«	9.200	«	36.—	«	18.401	«	18.600	«	91.60	«
9.201	«	9.300	«	36.50	«	18.601	«	18.800	«	92.80	«
9.301	«	9.400	«	37.—	«	18.801	«	19.000	«	94.—	«
9.401	«	9.500	«	37.50	«	19.001	«	19.200	«	95.20	«
9.501	«	9.600	«	38.—	«	19.201	«	19.400	«	96.40	«
9.601	«	9.700	«	38.50	«	19.401	«	19.600	«	97.60	«
9.701	«	9.800	«	39.—	«	19.601	«	19.800	«	98.80	«
9.801	«	9.900	«	39.50	«	19.801	«	20.000	«	100.—	«
9.901	«	10.000	«	40.—	«	20.001	«	20.200	«	102.—	«
10.001	«	10.200	«	41.20	«	20.201	«	20.400	«	104.—	«
10.201	«	10.400	«	42.40	«	20.401	«	20.600	«	106.—	«
10.401	«	10.600	«	43.60	«	20.601	«	20.800	«	108.—	«
10.601	«	10.800	«	44.80	«	20.801	«	21.000	«	110.—	«
10.801	«	11.000	«	46.—	«	21.001	«	21.200	«	112.—	«
11.001	«	11.200	«	47.20	«	21.201	«	21.400	«	114.—	«
11.201	«	11.400	«	48.40	«	21.401	«	21.600	«	116.—	«
11.401	«	11.600	«	49.60	«	21.601	«	21.800	«	118.—	«
11.601	«	11.800	«	50.80	«	21.801	«	22.000	«	120.—	«
11.801	«	12.000	«	52.—	«	22.001	«	22.200	«	122.—	«
12.001	«	12.200	«	53.20	«	22.201	«	22.400	«	124.—	«
12.201	«	12.400	«	54.40	«	22.401	«	22.600	«	126.—	«
12.401	«	12.600	«	55.60	«	22.601	«	22.800	«	128.—	«
12.601	«	12.800	«	56.80	«	22.801	«	23.000	«	130.—	«
12.801	«	13.000	«	58.—	«	23.001	«	23.200	«	132.—	«
13.001	«	13.200	«	59.20	«	23.201	«	23.400	«	134.—	«
13.201	«	13.400	«	60.40	«	23.401	«	23.600	«	136.—	«
13.401	«	13.600	«	61.60	«	23.601	«	23.800	«	138.—	«
13.601	«	13.800	«	62.80	«	23.801	«	24.000	«	140.—	«
13.801	«	14.000	«	64.—	«	24.001	«	24.200	«	142.—	«
14.001	«	14.200	«	65.20	«	24.201	«	24.400	«	144.—	«
14.201	«	14.400	«	66.40	«	24.401	«	24.600	«	146.—	«
14.401	«	14.600	«	67.60	«	24.601	«	24.800	«	148.—	«
14.601	«	14.800	«	68.80	«	24.801	«	25.000	«	150.—	«
14.801	«	15.000	«	70.—	«	25.001	«	25.200	«	152.40	«
15.001	«	15.200	«	71.20	«	25.201	«	25.400	«	154.80	«
15.201	«	15.400	«	72.40	«	25.401	«	25.600	«	157.20	«
15.401	«	15.600	«	73.60	«	25.601	«	25.800	«	159.60	«
15.601	«	15.800	«	74.80	«	25.801	«	26.000	«	162.—	«
15.801	«	16.000	«	76.—	«	26.001	«	26.200	«	164.40	«
16.001	«	16.200	«	77.20	«	26.201	«	26.400	«	166.80	«
16.201	«	16.400	«	78.40	«	26.401	«	26.600	«	169.20	«
16.401	«	16.600	«	79.60	«	26.601	«	26.800	«	171.60	«
16.601	«	16.800	«	80.80	«	26.801	«	27.000	«	174.—	«
16.801	«	17.000	«	82.—	«	27.001	«	27.200	«	176.40	«
17.001	«	17.200	«	83.20	«	27.201	«	27.400	«	178.80	«
17.201	«	17.400	«	84.40	«	27.401	«	27.600	«	181.20	«
17.401	«	17.600	«	85.60	«	27.601	«	27.800	«	183.60	«
17.601	«	17.800	«	86.80	«	27.801	«	28.000	«	186.—	«

28.001	P-től	28.200	P-ig	188-40	P	34.001	P-től	34.200	P-ig	268-80	P
28.201	"	28.400	"	190-80	"	34.201	"	34.400	"	271-60	"
28.401	"	28.600	"	193-20	"	34.401	"	34.600	"	274-40	"
28.601	"	28.800	"	195-60	"	34.601	"	34.800	"	277-20	"
28.801	"	29.000	"	198—	"	34.801	"	35.000	"	280—	"
29.001	"	29.200	"	200-40	"	35.001	"	35.200	"	284-80	"
29.201	"	29.400	"	202-80	"	35.201	"	35.400	"	289-60	"
29.401	"	29.600	"	205-20	"	35.401	"	35.600	"	294-40	"
29.601	"	29.800	"	207-60	"	35.601	"	35.800	"	299-20	"
29.801	"	30.000	"	210—	"	35.801	"	36.000	"	304—	"
30.001	"	30.200	"	212-80	"	36.001	"	36.200	"	308-80	"
30.201	"	30.400	"	215-60	"	36.201	"	36.400	"	313-60	"
30.401	"	30.600	"	218-40	"	36.401	"	36.600	"	318-40	"
30.601	"	30.800	"	221-20	"	36.601	"	36.800	"	323-20	"
30.801	"	31.000	"	224—	"	36.801	"	37.000	"	328—	"
31.001	"	31.200	"	226-80	"	37.001	"	37.200	"	332-80	"
31.201	"	31.400	"	229-60	"	37.201	"	37.400	"	337-60	"
31.401	"	31.600	"	232-40	"	37.401	"	37.600	"	342-40	"
31.601	"	31.800	"	235-20	"	37.601	"	37.800	"	347-20	"
31.801	"	32.000	"	238—	"	37.801	"	38.000	"	352—	"
32.001	"	32.200	"	240-80	"	38.001	"	38.200	"	356-80	"
32.201	"	32.400	"	243-60	"	38.201	"	38.400	"	361-60	"
32.401	"	32.600	"	246-40	"	38.401	"	38.600	"	366-40	"
32.601	"	32.800	"	249-20	"	38.601	"	38.800	"	371-20	"
32.801	"	33.000	"	252—	"	38.801	"	39.000	"	376—	"
33.001	"	33.200	"	254-80	"	39.001	"	39.200	"	380-80	"
33.201	"	33.400	"	257-60	"	39.201	"	39.400	"	385-60	"
33.401	"	33.600	"	260-40	"	39.401	"	39.600	"	390-40	"
33.601	"	33.800	"	263-20	"	39.601	"	39.800	"	395-20	"
33.801	"	34.000	"	266—	"	39.801	pengőn felül 1%.				

Az adókulcsok megállapítása az A. csoportba tartozók által fizetendő adókulcsra vonatkozólag az egyházközségek központi tanácsa által évenként minden év október 15-ig történik meg.

A központi tanács által megállapított adókulcsot köteles minden egyes egyházközség hivatalos helyiségében október hó 16-tól 30-ig kifüggesztés útján közzétenni és november hó 20-ig vagy arról jelentést tenni a központi tanácshoz, hogy ellene fellebbezés nem adatott be, vagy az esetleg beadott fellebbezéseket hozzá felterjeszteni.

Az adókulcs ellen a hívők bármelyike október 16-tól 30-ig fellebbezéssel élhet a központi tanácshoz, ennek határozata ellen 15 nap alatt a fellebbezéssel élt hívő a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszternél felülvizsgálatot kérhet.

5. §. A B) csoportba tartozó hívők egyházi adójuk mértéke tekintetében öt osztályba soroztatnak.

Az I. osztályba tartoznak: a napszámosok, a szolgák, a háztartási alkalmazottak, a segédházfelügyelők stb. a felsoroltakhoz hasonló szolgálati viszonyban levő, valamint az ezekhez hasonló keresettel bíró hívők.

A II. osztályba tartoznak: a szakmunkások, ipari segédmunkások, a magán- és közhivatali altisztek (szolgák) stb., valamint a felsoroltakhoz hasonló keresetű hívők.

A III., IV. és V. osztályba tartoznak: a munkafelügyelők és munkavezetők.

tők, a pallérok, a kereskedelmi alkalmazottak, köz- és magántisztviselők (hivatalnokok), a katonatisztek és katonai hivatalnokok, a magántanárok és tanítók, az ügynökök, a kereskedelmi utazók, az utcai, piaci és csarnoki árusok, a kiskereskedők, az ügyvédek, a közjegyzők, az orvosok, az állatorvosok, fogtechnikusok, a bizományosok, a háztulajdonosok, a föld- és házbérlők, a vállalkozók, a mérnökök, az építésszek és építőmesterek, a szállítók, a lapkiadók, az írók, a művészek, a festők, a szobrászok, a zenészek, a színészek, az énekesek, a gyógyszerészek, a hites szakértők, a hites tolmácsok, a szabadalmi ügyvivők, a szülésznők, a tánctanárok, a vegyészek, a vívómesterek, a zongoramesterek, az állásközvetítők, a részvénytársasági igazgatók, igazgatósági és felügyelőbizottsági tagok és a felsoroltakhoz hasonló foglalkozással és keresettel bíró hívők.

A budapesti katolikus egyházközségek központi tanácsa által az 1935. évre kivetendő B. osztályú adótételeit és kulcsát az alábbiakban közlöm :

A B) csoportba tartozó hívők által fizetendő egyházi adó tételei a valamely csoportba tartozó hívő keresetét vagy jövedelmét, általában teherbíró-képességét véve figyelembe :

az I. csoportban :..... 1, 2 és 3 pengő,

a II. " 2, 3 " 4 "

a III., IV. és V. csoportban, mégpedig :

a III. csoportban 3 pengőtől 10 pengőig,

mihez tartásképpen : alkalmazandó az állami XI., X., IX., VIII., VII. fizetési osztályoknak megfelelő mintegy 4.000 pengőig terjedő jövedelmeknél, részletesebben a következőképpen :

3.400 P-től	3.450 P-ig	terjedő évi jövedelemnél	3 P	az egyházi adó
3.451 "	3.500 "	" " "	4 "	" " "
3.501 "	3.550 "	" " "	5 "	" " "
3.551 "	3.600 "	" " "	6 "	" " "
3.601 "	3.700 "	" " "	7 "	" " "
3.701 "	3.800 "	" " "	8 "	" " "
3.801 "	3.900 "	" " "	9 "	" " "
3.901 "	4.000 "	" " "	10 "	" " "

a IV. csoportban 10 pengőtől 25 pengőig,

mihez tartásképpen : alkalmazandó az állami VI., V., IV. és III. fizetési osztályoknak megfelelő mintegy 4.001 pengőtől 15.000 pengőig terjedő jövedelmeknél, részletesebben körülbelül a következőképpen :

4.001 P-től	5.000 P-ig	terjedő évi jövedelmeknél	10 P	az egyházi adó
5.001 "	6.000 "	" " "	12 "	" " "
6.001 "	7.000 "	" " "	14 "	" " "
7.001 "	8.000 "	" " "	16 "	" " "
8.001 "	10.000 "	" " "	18 "	" " "
10.001 "	12.000 "	" " "	20 "	" " "
12.001 "	13.500 "	" " "	22 "	" " "
13.501 "	15.000 "	" " "	25 "	" " "

az V. csoportban 25 pengőtől 120 pengőig,

mihez tartásképpen : alkalmazandó az állami II. és I. fizetési osztályoknak megfelelő, mintegy 15.001 pengőtől felfelé terjedő jövedelmeknél.

6. §. A B) csoport egyes osztályaiban fizetendő egyházi adónak tételeit évenként legkésőbb október 15-ig a székesfőváros valamennyi egyházközségére

kötelező érvénnyel a budapesti egyházközségek központi tanácsa állapítja meg. Az adótételek megállapítására vonatkozó határozatot az egyházközségek kötelesek október hó 16-tól 30-ig hivatalos helyiségekben kifüggesztés útján közzétenni és november 20-ig az esetleg beadott fellebbezésekkel együtt az egyházközségek központi tanácsának felterjeszteni, mely az egyházmegyei hatóság jóváhagyásával határoz.

(Végr. ut.) Az adókulcs megállapítása a *B*) csoportba tartozók által fizetendő adótételekre vonatkozólag az egyházközségek központi tanácsa által évenként minden év október hó 15-ig történik meg.

A központi tanács által megállapított adókulcsot és adótételeket köteles minden egyes egyházközség hivatalos helyiségében október 16-tól 30-ig kifüggesztés által közzétenni és november 20-ig az azok ellen esetleg beadott fellebbezéseket a központi tanácshoz az érseki helytartói hivatal útján felterjeszteni, vagy ha fellebbezés be nem adatott, erről jelentést tenni.

(Végr. ut.) Az adókulcs és az adótételek ellen a hívők bármelyike október 16-tól 30-áig fellebbezéssel élhet a központi tanácshoz; ennek határozata ellen 15 nap alatt a fellebbezéssel élt hívő a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszternél felülvizsgálatot kérhet.

7. §. Rendkívüli adózás. Az egyházközségek központi tanácsa ad engedélyt az egyes egyházközségeknek, hogy esetleges rendkívüli szükségleteik fedezésére az általános kereteket meghaladó adót szedhessenek.

(Végr. ut.) Ezen általános jellegű főbb rendelkezések ismertetése után az adóztatás végrehajtását illetőleg a teendők a következők.

8. §. Az adóköteles hívők összeírása. A hívőket adókötelezettség szempontjából évenként össze kell írni. Az adóköteles hívők összeírásáról az adóévet megelőző év november havában az egyházközségek kötelesek a legalkalmasabb módon gondoskodni, úgyszintén kötelesek az egyházközségek a foganatosított összeírás alapján az adóköteles hívőket *A*) és *B*) lajstromba foglalni aszerint, amint az adóköteles hívő a 3. § alapján *A*) vagy *B*) csoportba tartozik.

(Végr. ut.) Minden év november havában az állam által elrendelt és a főváros által végrehajtott általános adóösszeírással kapcsolatban megtörténik az egyházi adóköteles hívők összeírása. Ezt az összeírást a főváros szervei minden egyes hívőről kiállított összeírási lapokon eszközlik.

A jövedelemadót fizető hívőkről készített *A*) lajstromot az egyházközségek átteszik az illetékes kerületi elöljáróság adószámviteli osztályához azzal a kéréssel, hogy abba az egyes hívőknek az egyházi adóévet megelőző évi állami jövedelemadó alapjául megállapított jövedelmét és adófőkönyvi lapszámát vezesse be, a *B*) csoportba tartozó hívekről készített lajstromot pedig közvetlenül a 9. § szerint megalakított egyházközségi adókető bizottságok rendelkezésére bocsájtják.

(Végr. ut.) Ugyanezzel az összeírással egyidőben az egyes egyházközségek is megindítják az adóketési munkálatokat olyan módon, hogy a kerületi adószámviteli osztályoknál az egyházi adóévet megelőző esztendőre vonatkozó állami jövedelemadólajstromból a tételeket sorban kicédulázzák, kiírva a lajstromból a cédulákra az adózó nevét, foglalkozását, lakását, az állami jövedelemadómentes, valamint az állami jövedelemadóköteles jövedelmet és a főkönyvi lapszámot. Ezt a kicédulázást azok az egyes egyházközségek, amelyek ugyanazon adószámviteli osztály területén fekszenek, együttesen eszközölik. Vagyis egy egyházközség írja ki az összes cédulákat és azután azokat egyházközségeként csoportosítva átadja az illetékes egyházközségeknek.

Miután a kicédulázás megtörtént és azokat az azonos adószámviteli

osztály területén működő egyházközségeknek maguk között szétosztották, a cédulákat házak szerint csoportosítani kell és azután ABC sorrendbe rakni.

Míg ezzel a munkával az egyházközségek elkészülnek, akkorra már a fővárostól is megkapják a hívők összeírási lapjait. Ezeket legelsősorban szintén házak szerint kell csoportosítani és szintén ABC sorrendbe rakni. Így össze fog esni az A) lajstromba tartozó hívőnek a lajstromból kiírt cédulája a fővárostól érkezett összeírási lapjával. Ezt a kettőt egyesíteni kell és ezen alapon el kell készíteni az A) lajstromot, mégpedig oly módon, hogy a lajstromból kiírt cédulákról a lajstromba bevezetjük külön-külön tételszámok alatt a hívők nevét, foglalkozását, lakását, adómentes és adóköteles állami jövedelemadó alapját s a hívőnek az adószámviteli osztálynál vezetett főkönyvi lapszámát.

9. §. Az egyházi adó kivetését az egyházközségi tanács tagjaiból alakított adókiivető bizottságok végzik.

Minden egyes egyházközségben annyi adókiivetőbizottság alakítandó, amennyi az összeírt hívők számához képest szükségesnek mutatkozik, hogy a kivetés lehetőleg rövid idő alatt elkészíthető legyen.

Egy-egy adókiivetőbizottság elnökből és három rendes tagból áll. Határozatképességéhez az elnökön kívül két tag jelenléte szükséges.

Az adókiivetőbizottság az A) csoportba tartozó hívők egyházi adóját egyénenként oly módon veti ki, hogy az adóévet megelőző évi állami jövedelemadó alapjául vett jövedelemre vonatkozólag adattal kiegészített lajstromban a jövedelmek után a 4. § értelmében megállapított adókulcsot alkalmazza.

A B) csoportba tartozó hívők egyházi adóját az adókiivetőbizottság egyénenként oly módon veti ki, hogy a hívőket az 5. §-ban megállapított osztályok valamelyikébe sorozza.

Az osztályba sorozásnál az adókiivetőbizottság az adózó egyéni viszonyait és teherbíró képességét köteles figyelembe venni.

(Végr. ut.) Az így előkészített A) lajstromba azután az adókiivető bizottság eszközli a központi tanács által az A) lajstromba tartozó hívőkre vonatkozólag megállapított kulcs alkalmazását, vagyis az adó kivetését.

Azok a jövedelemadólajstromból kiírt cédulák, amelyek a beérkezett összeírási ívekkel való egyeztetés után felhasználhatónak nem bizonyultak, mert más vallásfelekezetűekre vonatkoznak, megsemmisíthetők. Az is természetes, hogy az olyanokról, akikről már a lajstromból való kiírásnál megállapítható, hogy akikről köztudott dolog, hogy más vallásfelekezethez tartoznak, cédulát nem is kell kiírni.

10. §. Az adó előírása lajstromokban és a lajstromok lezárása. Az egyházközségek az adókiivetőbizottságok működésének befejezése után kötelesek az egyes hívőkre kivetett adót 15 nap alatt az A) és B) lajstromba előírni, a lajstromokat lezárni, azok végösszegeit lajstromonként lezárni, azok végösszegeit lajstromonként külön az egyházközségek központi tanácsával írásban közölni.

(Végr. ut.) A B) csoportba tartozó hívők egyházi adójának kivetésénél az eljárás: Az egyházközség területét több kisebb körzetre kell osztani s minden egyes körzet részére a körzet területén lakó hívekből egy-egy négytagú adókiivető bizottságot kell alakítani, a négy tag egyike az elnök s a bizottság határozatképességéhez az elnökön kívül két tag jelenléte szükséges. A beérkezett összeírási lapokat, melyekből az A) lajstromba tartozók összeírási lapjai már ki vannak szedve, az alakított körzetek s a körzetek keretében házak szerint kell csoportosítani. Ezen csoportosítás után az adókiivető bizottságok megkezdik az adó kivetését oly módon, hogy az egyes hívők egyéni viszonyait és teherbíróképességét figyelembe véve, azokat az öt osztály valamelyikébe besorozzák

és reájuk az osztályra vonatkozólag a központi tanács által megállapított adótétel egyikét kivetik.

(Végr. ut.) A központi tanács, hogy a főváros területén a *B*) csoportba tartozók adóztatását lehetőleg egyöntetűvé tegye, a *B*) csoportba tartozók adótételeinek megállapításánál az állami tisztviselők illetményeit vette zsinórmértékül oly módon, hogy a III. osztályba a legalacsonyabb állami XI., X., IX., VIII. fizetési osztályokkal járó illetményeknek megfelelő jövedelmű hívők besorozását kívánja s az erre az osztályra megállapított 3 pengőtől 10 pengőig terjedő adótételek közül a hívő egyéni viszonyaihoz és teherbíróképességéhez mért megfelelő adótétel kivetését rendeli; a IV. osztályba és az állami VII., VI., V. és IV. fizetési osztályokkal járó illetményeknek megfelelő jövedelmű hívők sorozandók s a hívő egyéni viszonyaihoz és teherbíróképességéhez mért 10 pengőtől 25 pengőig terjedően megállapított adótételek között kell mozognia a kiírandó adó összegének. Az V. csoportba az állami III., II. és I. fizetési osztályokkal járó illetményeknek megfelelő jövedelmű hívők sorozandók és az erre az osztályra vonatkozólag megállapított adótételek a 30, illetve 120 pengő között mozognak. A közalkalmazottak egyházi adójának kivetésénél oly esetben, amikor a közalkalmazottnak szolgálati viszonyból származó jövedelmén kívül egyéb jövedelmi forrásból származó jövedelme is van s ennél fogva állami jövedelemadóval meg van róva, az egyházi adót külön kell kivetni a szolgálati illetmény után a *B*) csoportra vonatkozólag megállapított adótételek alkalmazásával és külön az egyéb jövedelem után az *A*) csoportra vonatkozólag megállapított adótételek alkalmazásával. Az így keletkező két adótételt egyesíteni kell és az egyesített adót az *A*) lajstromba kell kivetni és a jövedelmi adószámlára könyvelni.

(Végr. ut.) Miután mindezek szemelőtt tartásával a *B*) csoportba tartozó hívők egyházi adójának kivetése megtörtént és az egyes tételeknek lajstromba való iktatásával a *B*) lajstrom elkészült, azt le kell zární és a lajstrom végösszegét a központi tanáccsal írásban közölni. A *B*) lajstrom az egyházközségnél marad és az egyházi adófőkönyvül szolgál, minél fogva lehet az olyan berendezésű, hogy mindjárt a befizetések könyvelésére szolgáló részt is felölelheti.

11. §. Fizetési meghagyás. Az egyénileg kivetett adóról az egyházközség fizetési meghagyást bocsájt ki, amelyben értesíti az adókötelezettet, hogy egyházi adóját milyen összegben, mikor és hol kell fizetnie, egyszersmind közli a fellebbezési hatóságokat.

A fizetési meghagyások kibocsátása után köteles az egyházközség az *A*) csoportba tartozó hívők lajstromát további kezelés végett az illetékes kerületi elöljáróság adószámveteli osztályához átküldeni, ahol az abban foglalt egyházi adótételeket a közadók kezeléséről (1923. VII. t.-c.) szóló törvény végrehajtása tárgyában kiadott 7000/1923. P M. utasítás 1. §-a értelmében a hívők adókönyvi számlájára könyvelik és azon tovább kezelik.

A *B*) csoportba tartozó adóköteles hívők lajstroma az egyházközségnél marad és egyházi adófőkönyvül szolgál.

(Végr. ut.) Ilyen módon elkészülvén az *A*) lajstrom és abban az adó kivetése, azt le kell zární, annak végösszegét a központi tanáccsal írásban közölni kell és azután minden egyes tételről fizetési meghagyást kell kikézbcsíteni. Be kell várni azután a vétbizonyítványok beérkezését, valamint a kézbesítéstől számított 15 napos fellebbezési határidőt, mert az egyéni kivetés ellen is joga van a hívőnek a fizetési meghagyás kézbesítésétől számított 15 nap alatt a központi tanácshoz fellebbezéssel élni. Ennek a fellebbezésnek halasztó hatálya van, ennél fogva a lajstromban az illető tételhez oda kell jegyezni, hogy az fellebbezés alatt áll, tehát azt a tételt a jogorvoslati eljárás befejezése előtt

végrehajtani nem lehet. Miután a fellebbezési határidő lejárt és a fellebbezéssel megtámadott tételekhez a függőben tartás az A) lajstromba bejegyeztetett, a lajstromot az adófőkönyvi számlákon való elkönyvelés végett át kell adni az illetékes adószámviteli osztálynak. Magától értetődő, hogy azoknak az egyházközségeknek, amelyek több adószámviteli osztály területén működnek, minden egyes adószámviteli osztály részére külön A) lajstromot kell készíteniök, amely lajstromok mindegyike az illető adószámviteli osztály területén lakó hívőre vonatkozó tételeket foglalja magában.

(Végr. ut.) Az A) lajstromok minden évben legkésőbb március hó végéig az adószámviteli osztályokhoz továbbítandók.

(Végr. ut.) A B) lajstromban megadózott hívők részére is fizetési meghagyásokat kell kikézbécsíteni. Itt is ugyanúgy, mint az A) lajstrom alapján kibocsátott fizetési meghagyásoknál, be kell várni a véthbizonyítványok beérkezését és a fizetési meghagyások kézbesítésétől számított 15 napos fellebbezési határidőt, mert az egyéni kivétel ellen a B) csoportba tartozó hívőnek is joga van a fizetési meghagyás kézbesítésétől számított 15 nap alatt a központi tanácshoz fellebbezéssel élni. Ennek a fellebbezésnek szintén halasztó hatálya van, ennél fogva a lajstromban az illető tételhez itt is oda kell jegyezni, hogy a tétel fellebbezés alatt áll, tehát azt a jogorvoslati eljárás befejezése előtt végrehajtani nem lehet.

(Végr. ut.) Tekintve, hogy a B) lajstromba tartozó hívők adótételét a hívő viszonyait és teherbíró képességét közelről ismerő adókirovó bizottság állapította meg, ennél fogva a B) csoportba tartozó adókirovás ellen beadott fellebbezéseket, ha azok az adó mérve ellen szólnak, a központi tanács az adókirovó bizottság véleménye alapján bírálhatja csak el. A sok fellebbezés elkerülése végett tehát egyfelől az kívánatos, hogy az adókirovó bizottságok munkája feltétlenül tárgyilagos legyen, másfelől, hogy az ebbe a kategóriába tartozó fellebbezések hívő és egyházközség kölcsönös megértésével és kölcsönös engedékenységével nyerjenek befejezést.

(Végr. ut.) Az adószabályzat értelmében az egyházközségek kebelében csakis adókirovó bizottságok alakíthatók és csakis az adó elsőfokú kivételéhez. Adófelszólamlási bizottságot a szabályzat nem ismer s azért ilyenek nem is szervezhetők.

12. §. Az adókirovás helye. Az A) csoportba tartozó hívők egyházi adójukat a lakásuk szerint illetékes kerületi előljárárság adószámviteli osztályánál, a B) csoportba tartozó hívők pedig egyházközségükönél kötelesek fizetni.

13. §. Az A) csoportba tartozó hívők egyházi adója évnegyedenként az állami adókkal egyidőben esedékes és azokkal együtt fizetendő.

A B) csoportba tartozó hívők terhére kivetett egyházi adó aszerint, hogy a hívő melyik osztályba soroztatott, a következő időpontokban esedékes:

Az I. és II. osztályba sorozott hívő adója két egyenlő részletben január és július hó 1-én esedékes és február, illetve augusztus 15-ig fizethető késedelmi kamattal nélkül.

A III., IV. és V. osztályba sorozott hívők adója négy egyenlő részletben: január, április, július és október hó 1-én esedékes és február, május, augusztus, illetve november hó 15-éig fizethető késedelmi kamattal nélkül.

14. §. A késedelmes fizetés esetén járó kamattal. A késedelmesen fizetett egyházi adók után a közadók kezeléséről szóló törvény értelmében kell késedelmi kamatot fizetni.

15. §. Végrehajtási eljárás. Az egyházi adót közadók módjára kell behajtani.

Az A) csoportba tartozó egyházi adóhátralékosok ellen a végrehajtási eljárást a kerületi előljárárság adószámviteli osztálya foganatossítja.

A B. csoportba tartozó hívők hátralékos tartozásaira az egyházközség írásbeli 8 napos intést köteles kibocsátani.

A B) oszt. adó kedvezőbb beszedésének feltételei (segítés módjai): Előzőkeny és az adóügyekhez értő alkalmazottak az egyházközségi irodákban. Egyöntetűség a B) oszt. adók kivetésénél, a hátralékok nyilvántartása mellett első sorban csak a folyó adók behajtásának szorgalmazása; értelmes pénzbeszedők alkalmazása százalékos díjazás mellett.

A pénzbeszedő kezéhez teljesített fizetés mindig a legközelebbi év hátralékos adójának fedezésére számolandó el.

A végrehajtás további (zálogolás, árverés) fokozatait a B) csoportba tartozó hívők hátralékaira is a kerületi előjáróság adószámveteli osztálya fogantatja. E célból az egyházközség az intés kézbesítésétől számított 8 nap elteltével, amennyiben a hátralékos tartozását nem egyenlítette ki, az intések végbizonyítványait kimutatásba foglalva, a végbizonyítványokat a kimutatás kíséretében a hátralékok behajtása végett az illetékes kerületi előjáróság adószámveteli osztályának megküldheti.

16. Jogorvoslat. A jövedelemadó után fizetendő egyházi adó kulcsának, valamint a B) csoportba tartozó hívők által fizetendő adótételeknek mérve ellen úgy az A), mint a B) csoportba tartozó hívők bármelyike október hó 16-tól 30-ig terjedő időközben az egyházközségek központi tanácsához fellebbezéssel élhet. Ennek határozata ellen pedig 15 nap alatt a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszterhez felülvizsgálati kérelemnek van helye.

Az egyes hívő a terhére kivetett adó mérve, illetve besorozása ellen a fizetési meghagyás kézbesítésétől számított 15 nap alatt az egyházközségek központi tanácsához fellebbezhet. Ennek határozata ellen 15 nap alatt a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszterhez felülvizsgálati kérelemnek van helye.

Az első bekezdés alapján beadott fellebbezés és felülvizsgálati kérelemnek, valamint a második bekezdés alapján beadott fellebbezésnek halasztó hatálya van.

(Végr. ut.) Ha a hívő a fizetési meghagyás kézhezvétele után fellebbezéssel támadja meg az adókivetést — ha a fellebbezés az A) lajstromba kivetett adó ellen irányul, — a fellebbezést a központi tanácshoz terjesztő kísérő-iratban fel kell tüntetni az adókivetés alapját, a kivetett adó összegét és megokolást kell tartalmazni a kísérő-iratnak, hogy miért történt oly módon az adó megállapítása, ahogyan történt és egyszersmind javaslatot is kell tenni, miként bírálendő el a fellebbezés, tehát ki kell térni a fellebbezésben foglalt állításokra.

(Végr. ut.) A B) lajstromba tartozó adózó fellebbezése, amennyiben nem sikerült kölcsönös megértés alapján annak az egyházközségnél való elintézése, szintén a kellő adatokkal ellátottan terjesztendő fel a központi tanácshoz. A kísérő-iratnak magában kell foglalnia, hogy mely osztályba soroztatott a hívő, milyen adótétel állapítottatott meg terhére és micsoda körülmények figyelembevételével vetette ki a fellebbezőre az adókivető bizottság a megtámadott adótételt. Ezenkívül javaslatot kell tartalmazni a kísérő-iratnak, mert hiszen a központi tanács az egyházközség felvilágosítása nélkül természetesen teljesen tájékozatlan a hívő egyéni viszonyai és teherbíró képessége felől.

(Végr. ut.) Az adókivetések során nem szabad figyelmen kívül hagyni a központi tanács következő érvényű határozatait:

A tényleges szolgálatban álló katonai személyeknek és hozzátartozóiknak külön tábori lelkészük van, azért ők és családtagjaik mentesek az egyházi adó fizetése alól.

Mentes az egyházi adó alól az országgyűlési képviselőknek ebben a minőségükben élvezett illetménye vagy egyéb járandósága, mert a képviselői illetményeknek és járandóságoknak az állami adótörvények biztosítják ezt a mentességet.

17. §. A B) csoportba tartozó hívőre kivetett egyházi adót az egyházközségi tanács megokolt esetben (pl. behajthatatlanság, igazolt szegénység stb.) mérsékelheti, illetve törölheti.

18. §. Az egyházi adóbevételek megosztása. Az A) csoportba tartozó hívőktől a kerületi előjáróság adószámviteli osztályánál befolyt egyházi adót a kerületi előjáróság adószámviteli osztálya a közadók kezeléséről szóló törvény végrehajtása tárgyában rendelkező 7000/1923. P. M. utasítás 30. §-a értelmében alkalmazott megosztási kulcs szerint az egyházközségek központi tanácsához utalja be.

A valamelyik kerületi adószámviteli osztálya által beszállított adónak 80%-át az egyházközségek központi tanácsa az illető közigazgatási kerület területén levő egyházközségek részéről hozzá bemutatott A) lajstromok végösszegei arányában osztja meg a közigazgatási kerület területén levő egyházközségek között.

A fennmaradó 20% fölött az egyházközségek központi tanácsa rendelkezik.

A B) csoportba tartozó hívők által fizetett egyházi adó egész összegében az egyházközséget illeti.

Az egyházközségek az őket illető adóbevételt a jelentkező egyházi szükségleteik fedezésére fordítják.

Az egyházközségek központi tanácsa a harmadik bekezdés szerint rendelkezésre álló adóbevételekből fedezvén központi kezelési költségeit, az azután fennmaradó összeg felhasználása iránt az egyházmegyei hatóság jóváhagyásával határoz.

Költségelőirányzat.

Az egyházközségek bevételei legtöbbször nem elegendők a felmerülő kiadások fedezésére, úgyhogy kénytelen gondoskodni olyan forrásokról, melyek segítségével feladatát megoldhatja és erre módot nyújt neki az a jogosultság, hogy a hiány fedezésére hibeinek anyagi erejét veheti igénybe az egyházi adózás útján.

Az egyházközség is mint jogi személy gazdálkodást folytat, mely gazdálkodásnak egyik fontos tényezője a költségvetés.

A költségvetés a gazdálkodásnak alapja, pénzügyi programja és irányítója. A várható bevételekhez szabja a tervbevett kiadásokat s ezek között biztosítja az egyensúlyt, a gazdálkodásnak irányt ad és annak zsinórmértékeül szolgál. A gazdálkodásban megszabja a kiadások célját s a kiadások folyósításánál betartandó határt. Megkönnyíti a vagyonkezelés ellenőrzését, a számadásnál használandó könyvek berendezésének és a zárszámadás elkészítésének alapját képezi.

Hogy a költségvetésnek ezt a célját elérhessük, arra kell törekednünk, hogy az összes várható bevételeket és tervbevett kiadásokat foglalja magában, hogy azokban az ellenőrzés fogatosítható legyen; együtt fel kell sorolni az összes szervek költségeit, mert ettől függetlenül azoknak más költségvetése nem lehet; a hasonló természetű kiadásokat és bevételeket áttekinthetőség végett egy helyen kell csoportosítani; a bevételi források természete s az egyes kiadási tételek ellenőrizhetése végett részletesnek kell lennie.

A bevételi és kiadási tételeket külön-külön kell feltüntetni, tehát nem lehet a bevételeket csökkenteni a velük járó kiadások összegével és viszont nem szabad a kiadási tételekhez hozzáadni a bevétel összegét.

Az előző évi maradvány az új költségvetésben nem szerepelhet mint bevétel, mert ezzel a bevételi összeg a valóságnak meg nem felelő többletet mutatna. A költségvetés nem szolgál a gazdasági vagyon kimutatására, hanem csak egy évre szóló pénzügyi tervet ad.

A bevételi összegnek mindig egyeznie kell a kiadások végösszegével és

arra kell törekedni, hogy a kiadások összegénél nagyobb összegű bevételi felesleg ne álljon elő. Ugyanis az egyházközségi adóztatásnak nem a pénz tartalékolása a célja, hanem az egyházközségi szükségletek kielégítése után az egyházközség által jóváhagyott s az egyházközség céljait szolgáló alapok alkotása. Amikor a bevételi előirányzat kisebb vagy a kiadás nagyobb az előző évinél, ezt részletesen és külön-külön kell indokolni.

A költségvetésben felvett bevételeket csak azon szükségletek fedezésére lehet fordítani, amelyekre az előirányozás történt.

A költségvetésbe felveendők azok a bevételek és kiadások, melyek január 1-től december 31-ig előreláthatólag felmerülnek.

A költségvetés feloszlik Bevétel és Kiadás fejezetekre, a fejezetek összesítő címekre, a címek tételekre. Az egyes tételeknél két rovat van : 1. a költségvetést megelőző év számadási eredményének rovata, melybe a megelőző év számadási összege vezetendő ; ennek igazolására csatolandó az egyházközség vonatkozó számadásának az esperes által aláírt okmányolatlan példánya ; 2. az új költségvetési évre előirányzott összeg rovata, melybe a képviselőtestület által elfogadott összeg vezetendő be. A budapesti egyházközségek költségvetésénél van egy 3. rovat is a költségvetési évet megelőző évre előirányzott összeg bejegyzésére. A Pécs egyházmegyei költségvetésben pedig egymás mellett külön van feltüntetve a tanács által elfogadott és a képviselőtestület által jóváhagyott összeg. Ezen összegek egybevetésével az egyházmegyei hatóság állapítja meg az előirányzat helyességét.

Az egyes tételek kellően megindokolandók és hiteles másolatban vagy kivonatban becsatolandó rendelkezésekkel, egyezségekkel, szerződésekkel, határozatokkal, esetleg eredeti ajánlatokkal igazolandók.

Az előző évi költségvetés összes tételei egyenkint felveendők az új költségvetésben akkor is, ha az új költségvetési évben ezek a kiadások és bevételek elő sem irányoztatnának s ezen rovat végösszegeinek az előző évre jóváhagyott költségvetés végösszegével egyeznie kell. A folyó évi költségvetés tételei a következő pénzrovatba irandók.

Az egyházközség csak az egyházhatóságilag jóváhagyott költségvetés alapján szedheti az adókat és folyósíthatja a felmerülő kiadásokat, ezért a költségvetés előkészítő munkálatait idejében kell megkezdeni, hogy az a polgári év elejéig jóváhagyást nyerjen.

Az Adószabályzat 2. § 1. p. szerint a költségvetést minden évben legkésőbb október hó 15-ig kell elkészíteni.

A költségvetés tervezetét az egyházközségi elnök és jegyző közreműködésével a gondnok állítja össze és elkészítése az egyházközségi tanács feladata, elfogadásáról és a mutatókozó hiány fedezéséről pedig névszerinti szavazással a képviselőtestület dönt.

A gondnok kötelessége az egyházközségi vagy az egyházközség által fenn tartandó épületeket, azok tartozékait és felszerelését megvizsgálni, jegyzékbe veszi a szükséges javításokat, helyreállításokat vagy az esetleges újraépítést, hogy ezekre a szükséges költségvetési fedezet számbavehető legyen.

Ezután az elnök tanácskozássra hívja össze a jegyzőt, pénztárost és gondnokot, akik felelősek azért, hogy az előkészítés idejében megtörténjen.

A kiadás tételeit képezik :

1. a személyi kiadások : az egyházközség tisztviselőinek és alkalmazottainak, szerzetes és iskolai tanérok járandóságai, a hitoktatással, gyűlésekkel, iskolalátogatásokkal felmerülő napidíjak és fuvarköltségek ; külön rovatba kerülnek az egyházi és iskolai szükségletek ;

2. a dologi kiadások : az épületek javítása, helyreállítása, újjáépítése ; a felszerelési tárgyakra szükséges összegek ; fűtés, világítás, tisztogatás költségei ; adók, illetékegyenértékek ; az épületek tűzkár, termények és szőlők jégkár elleni biztosítása ; tanítói nyugdíjjárulékok ; tanügyi lapok előfizetési díjai, az iskolai és tanítói könyvtárra fordítandó kiadások ; a karitatív és szegény iskolás gyermekek részére nyújtandó segélyek ; a hivatalos ügykezeléssel járó kiadások ; a kölcsöntörlesztésre szükséges összegek ; végül felveendők az előre nem látott költségek azon váratlan szükségletek fedezésére, amelyekről a rendes költségvetés nem gondoskodhatott.

A bevételeknél a következő fedezetek veendők fel :

Az egyházközség tulajdonát képező vagy haszonélvezett ingatlanok évi jövedelme pénzürtékben ; ha az ingatlan jövedelme külön célra fordítandó, akkor ezt külön tételben kell felvenni ; az ingó vagyon jövedelme ; az egyházközségi pénzeknek betétként elhelyezése után járó kamatait nem lehet fedezeti tételként beállítani ; az alapok és alapítványok kamatai az alapítvány céljának megjelölésével ; a politikai község által kiszolgáltatandó rendes és rendkívüli segélyek ; az utóbbiak csak akkor vehetők fel, ha azok a költségvetés összeállításáig a politikai község jogerős határozatával biztosítottak ; a tanerők fizetésének kiegészítésére szolgáló államsegélyek ; az iskola, zárda vagy templom építésére, tatarozására nyert állami segélyek a miniszteri utalványozás után ; a tanítói nyugdíjalapra a tanítók által befizetett díjjárulékok ; az egyházközségi alkalmazottak részére a hívek által szolgáltatott járandóságok pénzürtékben ; a képviselőtestület jogerős határozata alapján felvett kölcsön összege.

Az iskolai és az egyéb célú bevételeket és kiadásokat külön kell csoportosítani, ezeken belül külön a dologiakat és a személyieket. A fedezetlen hiányra külön állapítandó meg az iskolaadó %-a és külön az egyéb célú egyházközségi adó %-a.

Ha a költségvetés fedezéséről egészben vagy részben a politikai község tartozik gondoskodni, ezek egybeállítása a községi eljáráság bevonásával történik és annak szabályszerű letárgyalása után arra vonatkozó bizonyítvány csatolásával, hogy ezen költségvetésnek összeállítása az eljáráság bevonásával történt, jóváhagyás végett a tárgyévot megelőző év július 31-ig az egyházmegyei hatóságnak mutatandók be a kerületi esperes, az iskolaiak a tanfelügyelő-esperes közvetítésével. A többi költségvetés beküldésének határideje szeptember 30. (Egri zsin. hat.)

Ahol kegyuraság van, az teljesen azonos százalék szerint esik adóztatás alá úgy az iskolai, mint egyéb egyházközségi célokra. Mivel azonban a kegyuraságnak mentessége van azokra a kiadási tételekre vonatkozólag, melyek a Canonica Visitatio szerint és szokásjog alapján csupán a hívek terhére képezik (párhár, munkválság, tűzifa kivágása, behordása stb.), ki kell számítani mindkét célú kiadásoknál, hogy mennyi esnék ezekből a kegyuraságra, ha mentességét figyelmen kívül hagynók. (Az esztergomi főegyh. hatóság a kiszámításra nézve a következő módot állapította meg : Ha a teljes adóalap, melyben a kegyúré is bennfoglaltatik A , a kegyuraság adóalapja a , csupán a híveket terhelő kiadási tételek összege H , ami abból a kegyúrra esik, ha őt is megadóztatnák vele h , akkor $A : a = H : h$, azaz $h = a \cdot H / A$. Az így nyert összeget, mint megtérítést az adókönyv «Előírás» oldalán a «Törles» rovatban a kegyúr javára kell előírni és a törles okát a jegyzet rovatba vezetni. Hogy az így törlesbe vett összegek a költségvetésben ne hiányozzanak, mind az iskolai, mind az egyéb célú kiadások rovatában «Kegyúri mentesség egyenértéke mint megtérítés» címen fel kell őket venni.

Bevételnél először azokat kell a költségvetésben felsorolni, amelyek adóztatás nélkül folynak be, csak ezután állítandó be a fedezet további hiányzó részére (fedezeti vagy költségvetési hiány) a szükséges egyházközségi adó. Az iskolai szükségletek és egyéb célú szükségletek hiányára az egyházközségi adót külön kell megállapítani, melynek százalékát úgy tudjuk meg, hogy a fedezeti hiányt megszorozzuk 100-zal és elosztjuk az adóalappal. % = hiány. 100/adóalap.

Az egyházközségek gazdálkodásukért az egyházmegyei hatóságnak felelősséggel tartoznak.

Az egyházhatóság által jóváhagyott hitelkeretek pontos betartásáért az egyházközség elnöke felelős. Ha a költségvetés egyes címeinek és tételeinek hitelkeretei között megtakarítás mutatkoznék, a megtakarított összeg a képviselőtestületnek az egyházhatóság által jóváhagyott határozata alapján ugyanazon költségvetés más címek és tételek hitelkeretének emelésére fordítható.

A költségvetésben biztosított fedezetek felhasználását az egyházközségi tanács tartozik ellenőrizni.

Ha a költségvetés a tárgyév kezdetéig nem nyerne jóváhagyást, a bevétel és kiadás csak az előző évre jóváhagyott költségvetés összegéig teljesíthető.

Bár a Szabályzat 43. §-ának e) pontja jogot ad az adózási módok között való választásra, mégis törekedni kell, hogy az igazság érdekében a %-os adó-kivetés alkalmaztassék.

A gondosan egybeállított költségelőirányzatot az elnök átadja letárgyalás végett az egyházközségi tanácsnak. Annak megvizsgálása után jelentést készít és véleményes jelentésével együtt az elnök átteszi a képviselőtestülethez. A képviselőtestület tételtől tételre letárgyalja a költségvetést, amikor is jogában van egyes tételeket módosítani, egészen törölni vagy újjal kiegészíteni.

Az így letárgyalt költségvetés a helyben szokásos módon (dobszóval, szószékről vagy a templomajtóra való kifüggesztése által) való közhírrététel mellett nyilvános betekintésre az egyházközség helyiségében kiteendő azon figyelemztetés mellett, hogy ellene az elnöknel benyújtandó indokolt fellebbezéssel lehet élni az egyházmegyei hatósághoz. A beérkezett fellebbezést az elnök a képviselőtestületnek adja át, amely azt letárgyalás után véleményes jelentésével a kerületi esperes útján két példányban felterjeszti a költségvetéssel együtt az egyházmegyei hatósághoz. Ha a költségvetés ellen nem adtak be fellebbezést, úgy a képviselőtestületnek erre vonatkozó megállapításával mindjárt a fellebbezési határidő leteltével felterjeszti a fent írt úton az egyházmegyei hatósághoz.

Úgy a költségvetésnek a szabályzatban előírt módon való letárgyalását, közhírrétételét, az ellen való fellebbezést, az adókulcsmegállapítást és a többi idevonatkozó eljárás megtörténtét a költségvetésen igazolni kell, amelyet az egyházközségi elnök, gondnok és jegyző írnak alá.

Az esztergomi főegyházmegyei utasítás szerint ezen záradék szövege a következő :

Ezen költségvetést az egyházközségi tanács a Kat. Egyházközségek Igazgatási Szabályzata 50. § c) pontja értelmében 193... évihó ...-én tartott gyűlésén letárgyalta és mint az egyházközségi képviselőtestület elé terjesztendő javaslatot magáévá tette.

A költségvetés, mint tanácsi javaslat, 15 napon át, 193... évi hó ...-tól 193... évihó...-ig a plébániahivatalban közzemlére ki volt téve, mi úgy a szószékről, mint a templomajton kifüggesztett hirde-

ménnyel közhírré tétetett. Az ezen idő alatt beérkezett észrevételek a képviselőtestület elé terjesztettek, mely azokat 193...évi.....hó....-én tartott rendes közgyűlésén letárgyalta, a költségvetést elfogadta s fedezetlen hiányra (páronkint, adóalanyonkint....P iskolai,P egyéb célú, összesen....P adóalapot, azonkívül még) adóalanyonkint ...%-os iskolai és ...%-os egyéb célú, összesen%-os egyházközségi adót (a hívek.....kategóriájáraP,P,P,P iskolai ésP,P,P,P egyéb célú, összesenP,P,P,P egyházközségi osztályadót) szavazott meg. Az elfogadás után következő 15 nap alatt a költségvetés ellen.....fellebbezést (....nem.....) adtak be.

Kelt 193.....hó-én.

P. H.

Pótköltségvetés.

A költségvetés egy polgári évre szól. Ha a költségvetés keretén kívül váratlanul olyan szükségletek merülnek fel, melyekre a rendes költségvetés fedezetet nem biztosíthatott, a rendes költségvetés előírásai szerint pótköltségvetést kell készíteni, mely évközi adóemeléssel oldja meg a kérdést még a költségvetési évben. A pótköltségvetésre vonatkozó, a képviselőtestület által szabályszerűen hozott határozat jóváhagyás végett az egyházi hatóság elé terjesztendő.

Az egyházközség vagyona.

Az egyházközség vagyonát képezhetik azok az ingatlanok (föld, rét, ház), amelyek tulajdonjoga az egyházközség javára van bekebelezve és jövedelmi forrásaiul szolgálhatnak ezek bérjövödelme vagy terméshozama; — az egyházközség tulajdonát képező készpénztőke, alapok, alapítványok — és ezek kamathozama; — az államtól vagy politikai községtől élvezett állandó vagy rendkívüli segélyek; — az épületek felszerelése, esetleg az ingatlanokkal kapcsolatos gazdasági felszerelési vagy egyéb célra szolgáló tárgyak; — az egyházközség kötelekébe tartozók szolgáltatásai, járulékai és a jóváhagyott költségvetés alapján beszedett adók; — végül az egyházhatóság jóváhagyásával felvett kölcsönök.

Az ingatlanok bármily megterhelése csak az egyházi hatóság engedélyével történhet, amit az a képviselőtestület kellően indokolt határozatára ad meg.

Ha az egyházközség valamely ingatlan szerzését, elcserélését vagy eladását határozza el, javaslatát kellően indokolva az egyházi hatóság elé kell terjesztenie. Mellékelni kell: az adásvételi szerződést, a tervrajzot, az adó- és becslési bizonyítványt, az előjárásági becslők véleményét, a műszaki becslést, esetleg kölcsön felvételénél a banknyilatkozatot, az egyházközség kiküldött bizottságának véleményét, a világi elnök véleményét, költségelőirányzatot, az előző évi zárszámadást, az egyházközségi tanácsnak és képviselőtestületnek idevonatkozó gyűléséről felvett jegyzőkönyvet.

Fel kell venni a vagyonteltárba azokat az ingatlanokat is, amelyek a 13.217/883. VM. sz. rendelete alapján az iskolaalap javára hasítottak ki és ennek képezik telekkönyvi tulajdonát, de amelyeket az egyházközség csak haszonélvez. Ennek csak nyilvántartás a célja.

Javadalmi, templomi és más egyházi ingatlanoknak az egyházközség érdekeit is érintő változtatása tervével kapcsolatban az egyházközségi képviselőtestület indokolt véleményét tartozik mondani.

Az egyházközségi ingatlanok kezelése.

Ha az egyházközség tulajdonában ingatlanok vannak, azok megfelelő jövedelmeztetéséről gondoskodni köteles és azt vagy maga kezeli, vagy haszonbérbe adja, vagy ha vagyoni céljainak meg nem felel, más, jövedelmezőbb ingatlannal cserélheti el, vagy örök áron el is adhatja.

Elsősorban gondoskodnia kell az elnöknek az ingatlanok szabályszerű telekkönyveztetéséről.

Saját kezelés esetén köteles az egyházközség megtenni mindazt, ami az ingatlanok jövedelmezőségének fokozására szükséges.

Mivel azonban az ingatlanok saját kezelésben való jövedelmeztetése a jogi személyeknél a gazdasági elv szempontjából meg nem felelő, az egyházközség azokat haszonbérbe adja, azonban ezt csak akkor teheti, ha a végzendő munkák és fuvarok készpénzben való megváltása megtörtént. Ha ezek a politikai községet terhelik, akkor a képviselőtestület a politikai községnél szorgalmazza a készpénzben való megváltást; ha az egyházközség tagjai kötelezettek a természetbeni munkákra vagy fuvarokra, akkor az egyházi hatóság jóváhagyásával ő hoz határozatot a készpénzben való megváltásra, melyek értékét arányosan veti ki azokra, akik a kézimunkát vagy fuvarokat teljesíteni tartoznak.

Az ingatlanok bérbeadása nyilvános árverésen történik. Az egyházközségi képviselőtestület szabadon is bérbeadhatja az ingatlanokat, ha arra megvan a teljes anyagi és erkölcsi biztosíték.

A bérleti feltételeket a tanács megállapítván, az árverést a gondnok két, az elnök által kijelölt tanács tag közreműködésével ejti meg. Előbb közhírré teszi az árverés helyét és idejét a községben szokásos módon. Az árverésről jegyzőkönyvet kell felvenni, melyet a gondnokon kívül a két tanács tag és az árverezők is aláírnak. A haszonbéri szerződést jóváhagyás végett az egyházhatóság elé kell terjeszteni s az a jóváhagyás napjától kötelező.

A bérleti feltételek pontosan körvonalazandók, nehogy később vitára vagy perre adjon alkalmat a hiányos megállapítás.

A bérleti szerződésnél a magánjogi szabályok az irányadók.

Egyébként tisztázni kell a szerződés keretében a kezdet és lejárát pontos idejét, az adófizetési kötelezettséget, a bérösszeg fizetésének részleteit és idejét, a halálesetnek a bérletre való kihatását; ha társas bérletről van szó, az egyik társbérlet kilépésének a bérlet további érvényére vonatkozó következményét, per esetére a bírói illetékességet, a szalmából előálló trágyakészlet felhasználását, a hasznos beruházások vállalását, a letétbe helyezendő biztosíték összegét és annak gyümölcsöztetését s a gazdasági felszerelési tárgyak használatát és azoknak a bérlet lejártá után kifogástalan visszaszolgáltatását.

A jóváhagyott szerződést illeték kiszabás végett 8 nap alatt be kell mutatnia az elnöknek az illetékes adóhivatalhoz.

A bérleti szerződés feltételeinek pontos betartását a gondnok ellenőrzi s ha valamely szabálytalanság jut tudomására, a tanácsnak jelentést kell tennie. Károsodás esetén az egyházi hatóság kártérítésre azt kötelezi, akinek mulasztásából vagy elnézéséből a károsodás előállott.

A haszonbérletek nyilvántartására haszonbérleti főkönyvet, a bérfizetés kezelésére haszonbérnaplót kell vezetni.

Ha a bérlet a bérészleteknél hátrálékban marad, a pénztáros a gondnokot értesíti, hogy a bérletet a hátrálékok kifizetésére felszólíthassa, vagy további teendőkre nézve a tanácsnak előterjesztést vagy javaslatot tehessen.

A költségelőirányzatban a földhérletnél fel kell tüntetni a föld nagyságát. Három évnél hosszabb lejáratú hérletnél a jóváhagyás számát és a lejárat idejét.

Ha a gondnok személyében változás áll be, a kezelésére és felügyeletére bízott ingatlan és ingóvagyonot leltár mellett kell az utódnak átadni, az átadásnál az elnöknek és két tanácstagnak kell jelen lenni.

Az egyházközségnek földhaszonbérletéből származó jövedelme általános kereseti adó alá esik még abban az esetben is, ha az egyházközség annak nagyrészét olyan tanügyi célokra fordítja, amelyeknek ellátása máskülönb az államra vagy a városra hárulna. (13.688/931. P.)

Az a körülmény, hogy a haszonbérleti szerződés egyik pontja szerint az ingatlanoknak az egyházközség részére méltányos feltételek melletti bérbeadása a földbirtokpolitikai és hitéleti magas célok fokozása miatt történt, nem nyújt igényt a bérlő egyházközségnek arra, hogy az ilyen célokra fordított költségek a kereseti adóalapból levonassanak, mert ezek a kiadások nem kapcsolatosak a nyers bevétel megszerzésével és különösen nem lehet azokat a nyers bevétel megszerzésére fordított termelési költségeknek minősíteni. (13.688/931. P.)

Egyházközségi alapok és alapítványok.

Az egyházközség javára is fogadhatók el alapok és alapítványok jótékony célok megvalósítására, amelyeket a hívek az egyházközség céljaira ingatlanban, ingó vagyonban vagy készpénzben ajánlanak fel. A pénzértéket az egyházközség veszi kezelésbe, az ingatlanok pedig az egyházközség nevére és javára telekkönyvezendők, amelyeknek kezelése a többi egyházközségi ingatlannal együtt történik. Az alapítási szándékot az egyházközségi elnöknel kell bejelenteni, meg kell jelölni a célt, amelyre a felajánlott érték szolgál és pontosan meg kell állapítani, hogy milyen összeget, értéket vagy ingatlant ajánl fel annak megvalósítására.

Az elnök az alapító szándékát a tanáccsal megtárgyalja s ennek véleményével döntés végett a képviselőtestület elé terjeszti. Ha a képviselőtestület az alapítványt elfogadja, azt a képviselőtestület határozatával együtt jóváhagyás végett az egyházi hatóság elé kell felterjeszteni, a tőkét valamely pénzintézetnél letétbe kell helyezni s az elhelyezést igazoló letétjegyet a felterjesztendő iratokhoz kell csatolni.

Ha az egyházmegyei hatóság az alapítványt elfogadja, az jogerőssé válik s az egyházi hatóság által megállapított módon az alapító oklevelet ki lehet állítani; ha ellenben megtagadja a jóváhagyást, úgy ez a határozata jogerős s az értékeket az alapítványt tevőnek elismervény ellenében vissza kell szolgáltatni.

Az alapítványi tőkék kezelésére s a kamatok felhasználására nézve az egyházi vagyonkezelésre vonatkozó előírások kötelezők.

A kápolnák és keresztek alapítványi tőkéi a háború, majd az utána következő gazdasági leromlás következtében elvesztek s így ezeknek karbantartása bizonytalanná vált. A kegyelet is megköveteli, hogy ne hagyjuk ezeket elpusztulni s fenntartásukról gondoskodni kell. Ha az alapítónak nincsenek leszármazói vagy ha vannak, nem tudják vagy nem akarják a fenntartásukat vállalni, vagy önkéntes adományokkal és gyűjtéssel sem sikerül olyan alapot teremteni, mely elégséges lenne az időnként felmerülő javításukra, úgy azok fenntartására szükséges költségeket az egyházközség költségvetésébe kell felvenni.

Államsegély.

Az egyházközség az iskoláinál és más oktatási intézményeinél rendszeresen működő oktatási személyzet fizetését mint iskolafenntartó a törvényben megállapított módon köteles biztosítani. Ha ezen kötelezettségét szegénysége miatt nem képes teljesíteni, a fizetések kiegészítésére a vallásügyi minisztertől államsegély kiutalását kérheti. Ezen esetben a vallásügyi miniszter megállapítja a fizetés azon részét, amelyet az iskolafenntartó egyházközségnek, mint helyi javadalmat vállalni köteles és csak az azon felüleső részt utalványozza államsegélyképpen.

Ha az egyházközség akár új iskolát állít fel, akár a meglévő iskola szükséges fejlesztésével kapcsolatban új tanítói állást szervez és ezt államsegéllyel kívánja megvalósítani, már a szervezést kimondó képviselőtestületi határozatban ki kell fejeznie azt, hogy az állás szervezésére az egyházközség a felsorolandó vagyoni viszonyok által igazolható szegénysége miatt csak államsegély elnyerésével képes az állást fenntartani. A hozott határozatot a szabályszerű fellebbezési idő leteltével beterjeszti az egyházi főhatósághoz jóváhagyás végett és engedélyt eszközöl ki ahhoz, hogy államsegélyt kérhessen.

Az ifjúsági és tanítói könyvtár.

A 882—4—674/934. VM. szerint minden rendes és magántanuló után tanulókként beszédett 1 P beiratási díjnak felét az igazgató a beiratások befejezésétől számított 8 napon belül beszolgáltatja a Tanítói Internátusok alapja javára a vallásügyi miniszterhez, a másik feléből az iskolai szegény tanulókat tankönyvekkel látja el s az ezután fennmaradó részt az iskolai ifjúsági és tanítói szakkönyvtár gyarapítására fordítja. Az 1 P beiratási díj beszedését a katolikus iskolákra kötelezővé teszi az 1931 márc. 18-iki püspökkari tanácskozmány határozata is, mely alól csak igazolt szegénység mentesít. A határozat szerint a beiratási díjak félösszegét egyházmegyékként iskolai könyvtáralap létesítésére kell fordítani. Ehhez járulnak az iskolai büntetéspénzekből jutott pénzek, az esetleges adományok és hagyományok s az iskolai magánvizsgálati díjnak ide utalt része. Ha mindezek a bevételek az előírt kötelesség teljesítésére nem elegendők, az egyházközség a hivatkozott miniszteri rendeletben megengedett kivmentési százaléknak megfelelő összegben felüli beiratási díját összes tagjaira kivetendő iskolai adóból fedezi. Egyébként a fent hivatkozott rendelet 5. §-a megengedi, hogy a községi érdekeltségi és felekezeti iskoláknál a beiratási díjakat az iskolafenntartók megválthassák és a tan kötelesek helyett fizethessék.

Meg kell emlékezni az ajándékkönyvekről, melyek a tanulók vallásos, hazafias szellemének megerősítését szolgálják és az imakönyvekről, melyeket ugyan a hittanhoz tartozó kötelező könyveknek kell tekinteni s a könyvtár-alapból a szegény tanulók részére be lehet szerezni, azonban indokolt esetben a tanulóknak végleg is átengedhetők.

A beiratási díjak és az iskolamulasztási bírságok csak rendeltetési célra fordíthatók, de maradék nélkül.

A beiratási díjból a kölcsönkönyvtár beszerzésére engedélyezett fele-része a helyi illetékes egyházközségi képviselőtestület kezelésében maradhat, de róla el kell számolni a főtanfelügyelőnek. (356/932. Eszterg. egyhm.)

A mai gazdasági helyzetben nem lehet szorgalmazni, hogy a szülők tanuló gyermeküknek az összes tankönyveket beszerezzék. A szegénysorsú tanulók tankönyvszükségletének fedezésére a következő források vehetők

igénybe: 1. a községek, amelyeket már az 1868. évi XXXVIII. t.-c. 31. és 32. §-ai köteleznek arra, hogy a községi elemi iskolák szegény tanulóit ingyen tankönyvekkel lássák el; 2. az igazolatlan iskolai mulasztások után befolyt pénzbüntetések; 3. a beíratási díjak felerésze, amely az 1930. évi VII. t.-c. értelmében egyenesen erre a célra van lekötve; 4. a könyvkereskedők által engedélyeztetni szokott 10%-os kedvezmény; 5. esetleg a jótékony egyesületek adománya, iskolai ünnepségek tiszta jövedelme. Ha pedig ezek a források nem elegendők, úgy a tanítók a nem okvetlenül szükséges tankönyvekből annyit rendeljenek, amennyinek beszerzésére fedezet van. (820—05/930. VM.)

Van szerencsém tisztelettel felkérni Főtiszt. Egyházi Főhatóságot, méltóztassák a bölcs vezetése alatt álló iskolai helyi hatóságokat a beíratási díjak törvényszerű felhasználására utasítani s figyelmeztetni a nevezetteket, hogy kizárólag olyan könyveket szerezzenek be, amelyek Főtiszt. Egyházi Főhatóság által engedélyeztettek.

A magam részéről célszerűnek tartanám, ha a tanítói könyvtárak részére mindenekelőtt a tanerők továbbképzéséhez szükséges vezérkönyvek és pedagógiai művek szereztenének be s ennek megfelelően tisztelettel fölkérem, hogy a főhatósága alatt működő tanítószágot ily értelemben utasítani méltóztassák. (860—5. VIII/60—929. VM.)

A tanítók nyugdíjárulékai.

A szerzetes tanerők kivételével minden katolikus tanerőnek nyugdíjra van igénye, amiért is a katolikus tanszemélyzet a «nemkatolikus tanszemélyzet országos nyugdíjintézeté»-be tartoznak. Az alkalmazott tanerőkről évenként november hóban jelentést kell tenni a vallásügyi miniszterhez. A nyugdíjárulékokat az iskolafenntartó köteles fizetni, de annak $\frac{1}{13}$ -ad részét átháríthatja a tanerőkre.

Iskolaszerek és tanügyi lapok.

A kötelező tanügyi lapok előfizetési díjait az egyházközség tartozik fizetni. Köteles gondoskodni az iskola évi tanszereiről és nyomtatványairól, amelyekre megfelelő összeget kell a költségvetésbe beállítani.

Karitatív feladatok.

Az egyházközségek fontos karitatív feladatokat oldanak meg azzal, hogy egyrészt évi költségvetésük keretébe a helyi körülményekhez képest megfelelő összeget állítanak be a szegények segélyezésére és a szegény gyermekeknek ruházattal vagy egyéb szükségességekkel való ellátására, másrészt az egyházközségi intézmény útján a nagy keresztény családban egyesítik a hívőket, hogy ahol az állami gondoskodás vagy a társadalom bőkezűsége sem tud a jelentkező inségen enyhíteni, tagjaiknak hozzájárulását veszik igénybe. Az igazgatási szabályzat 24. § b) pontja értelmében a képviselőtestület szociális és karitatív bizottságot alakít, melybe bevonhat olyanokat is, akik a képviselőtestületen kívül állanak, a 43. § o) pontja alapján az egyházközségi tanács a hitélet, a katolikus közművelődés és jótékonykodás előmozdítására intézményeket létesít, azok fenntartásáról gondoskodik s e célból az állami vagy társadalmi intézmények támogatását igénybe veszi. Támogatja, szükség esetén anyagilag is, a hitbuzgalmi és katolikus társadalmi egyesületek és szervezetek megalakulását és működését. A budapesti róm. kat. egyházközségek igazgatási szabályzat szerint is a 19. és 30. §-ai alapján úgy a képviselőtestület, mint a tanács alakítanak szakosztályokat, melybe bevonhatnak olyanokat is, akik a képviselőtestületen, illetőleg tanácson kívül állanak.

Célja, megszervezni az egyházközségi szegénygondozást; szervesen beilleszkedik a plébánia területén már működő karitatív egyesületek és az egyházközség munkaprogramjába; figyeli a munkaalkalmakat, hogy a dolgozni akaró munkanélkülieken segítsen, figyeli az egyházközség területén mutatkozó szociális bajokat; bekapcsolja az egyházközség híveit korra, nemre és foglalkozásra való tekintet nélkül azokba a feladatokba, mely benünket az általános segítő emberszeretetre kötelez.

Ugyancsak a katolikus társadalom összetartását óhajtja bebizonyítani a püspöki kar 1926. évben hozott ama határozata, amely a katolikus intézmények támogatása érdekében elrendeli, hogy minden hívő után 4 fillért szedjenek be. A költségvetésbe ezen a címen a végösszeg 5%-a állítandó be, s küldendő minden év november hó 30-ig az egyházi hatósághoz. Ez az összeg az adószabályzat 1. §-a értelmében az állami adók 1%-át nem haladhatja meg. Ha azonban az egyházközség költségvetésébe más fontos célok miatt túl van terhelve, úgy az 5%-os hozzájárulás leszállítását kérhetik az egyházi hatóságtól.

A szegények megsegítése örök dogmája az Anyaszentegyháznak, mely mindig szociális érzületet, meleg áldozatos karitást jelentett és jelent ma is és megjelölte mindig a boldogulás és kibontakozás új útjait.

A karitás feladatok megoldásának csak két legfontosabb módját tartom szükségesnek ezen a helyen ismertetni: 1. az egri normát, 2. a budapesti Szent Erzsébet-karitás szervezetét.

Az egri norma a szegénynek otthonában történő állandó karitatív gondozása, lényege a karizmus; megoldásának legfontosabb alapja a városi szegényügyi hivatal, az adománygyűjtő hölgybizottság és a szegénygondozó nők; hatósági, társadalmi és vallási összefogásból származó, a szegény otthonában történő karitatív munka, melynek segítségével a helybeli szegények lelki és testi gondozásban részesülnek; őket betegségükben ápolják, utolsó óráikban felekezet szerint vigasztalják, majd eltemetik és sírjaikat gondozzák.

A szegényügyi hivatal a város hivatalos közigazgatási helye, melyet a kivezényelt városi tisztviselő lát el. Vezeti a szegényügyi törzskönyvet, melyhez az állandóan gondozott városi szegények környezetadatai is hozzátartoznak. Ezeket zárthelyen őrzik, betekintésükre csak a felettes hatóság jogosult, s másoknak erre jogot a szegényügyi bizottság elnöke adhat. Vezeti a szegényügyi bevételi és kiadási naplót, az adománygyűjtő hölgyek hivatalos könyveit, a szegények havi ellátását biztosító kereskedési könyvecskéket s a gondozottak kartotékjait. A városi szegényügyi bizottság irányítja a hatósági, társadalmi és vallási férfiakból álló szegényügyi hivatal munkáját. Az ellenőrzést a városi számvevőség végzi. Segélyre személyesen vagy írásban kell jelentkezni. Környezettanulmány és állandó ellenőrzés nélkül gondozásban vagy állandó segélyben senki sem részesülhet. A szegényügyi hivatalt a szegénygondozó nővér is vezetheti. A szegényügyi hivatal a munkanélküliek ügyét is irányíthatja.

Az adománygyűjtő hölgybizottság a szociális és karitatív érzésű hölgyekből áll, akik vallásra való tekintet nélkül toborzódnak egybe és nekik előre kijelölt utcai kataszterben összegyűjtik minden hónap első hetében az önként felajánlott családi adományokat.

A szegénygondozó nőknek intézmény egyházi szerzetesi alakulat. Ők a szegényügynek vezető munkásai és apostolai, a szegényeket otthonukban gondozzák, testi ellátásukat biztosítják, lelkileg vigasztalják és igyekeznek öröme és megnyugtató békéjére lenni a gondozott szegénynek. (P. Oslay Oswald szegénygondozásából.)

Az Actio Catholica karitatív feladatait a budapesti Szent Erzsébet Karitászi Központ látja el, a karitatív munka irányítása és ellenőrzése a melléje állított karitásztanács kezében van.

Az egyházközségekben pedig a helyi karitászi szervezet látja el a karitatív munkát.

A Karitászi Központ elnöke az érseki általános helytartó, társelnöke az Actio Catholica budapesti szociális és karitatív szakosztályának ügyvezető elnöke, az Öminenciája által kinevezett érseki biztos. Mellette áll az Öminenciája által kinevezett főtitkár, alelnöke, valamelyik szerzetesrend képviselője, továbbá az Actio Catholica országos szociális és karitatív szakosztályának ügyvezető alelnöke.

Működését a Karitászi Központ támogatja. Tagjai a Karitászi Központ elnöksége, az Actio Catholica központi szociális és karitatív szakosztályából kiküldött tagok, továbbá azok, akiket az érseki helytartó az egyházközségek-ből, szerzetes rendekből és katolikus egyesületekből meghív.

A szegénygondozás ügyének irányítására, egységes elveinek biztosítására, a karitászi-szellem fokozására s a segítő eszközök felkutatására a szükség-hez képest bizottságokat alakíthat, ilyenek a karitászi-szellem megteremtését szolgáló bizottság, a propaganda bizottság s az anyagiak megszerzésének eszközeit kikutató bizottság.

Végrehajtószerve a központi iroda, melynek munkájáért a főtitkár felelős. A befutó pénzeket a tanácstól választott főpénztáros kezeli s a tanácstól kiküldött két számvizsgáló és ellenőr ellenőrzi.

Helyi szervezet.

Az Actio Catholica karitatív feladatait az egyházközségben a helyi karitászi-szervezet látja el.

Az Actio Catholica budapesti ügyrendje szerint minden egyházközségben öt szakosztály alakítandó, köztük a szociális és karitatív szakosztály is, melynek elnökét és tagjait az Actio Catholica egyházközségi végrehajtó bizottsága választja. Ez a szakosztály két részre oszlik; egyik része a karitatív teendőket látja el, a másik az egyéb szociális feladatokat oldja meg s ezért célszerű, ha ennek megfelelőleg két alelnököt választ. Ahol a plebános maga a karitászi-igazgató, ott nem szükséges alelnököt választani; a plebános vezesse a karitászt, a karitászi-igazgató pedig vezesse a többi szociális munkát.

Helyi karitászi-szervezet elnöke a plebános, társelnöke az Actio Catholica szociális és karitatív szakosztályának elnöke, ügyvezető elnöke a karitászi-igazgató, alelnöke a plebánia területén működő szerzetesrend vagy kat. jótékonyági egyesületek képviselője, tagjai lehetőleg nem nagy taglétszámban, a vezetésre alkalmas egyházközségi tagok és katolikus egyesületek képviselői. Ajánlatos a karitászi-iroda vezetésére titkárt választani. Nagyobb helyeken a szervezet vezetősége karitászi-pénztárost is választ, egyébként ezt a teendőt az egyházközségi pénztáros is elláthatja.

A feladatok megoldásához megfelelő számú munkatársakat kell toborozni, a gyűjtő és szegénygondozó munkatársakat; ezek azonban nem tartoznak a karitászi vezérkarához.

Nagyobb plébániák területe több kisebb körzetre osztandó és élükre körzetvezető állítandó.

Gondoskodni kell egy megítélő bizottságról is, amely a segélyezés mértékét határozza meg.

Kell gondoskodni karitászi-irodáról is, amely azonban lehetőleg ne legyen

azonos a plébánia-irodával, mégis kifejezze az azzal való egybetartozását. Itt őrzendők a közsegélyadatok. Álljon rendelkezésre egy várakozó hely is, hogy az elnök a várakozókat lehetőleg külön fogadhassa.

Az iroda tartson hivatalos órákat.

A segélyezés anyagi forrásaiul szolgálnak: a helytartó rendeletéből a Szent Antal-persely bevételének 55%-a; az egyházközségi hozzájárulás a hívők adójából, amely a Karitászs Központhoz utalandó; a helyi karitászs adminisztrációs költségeinek fedezése, a karácsonyi csomagok beszerzéséhez és az egyházközségi gyermeknyaraltatáshoz az egyházközség hozzájárulása.

A segélyezés egyéb forrásai a kultúrelőadások, tea-délutánok, mozielőadások, karácsonyi vásár, kerti ünnepségek, hajókirándulások, s egyéb ilyen szórakoztató mulatságok megrendezéséből befolyt jövedelem.

A karitászs állandó főbevételei forrása az úgynevezett havi megajánlás, melynek lényege: megígéri az adományozó, hogy amit eddig alamizsnára szánt, havonként a karitásznak adja, a karitászs ennek fejében ajtócímkét szögez az adományozó ajtajára, melyen feltünteti, hogy a szegények hozzá forduljanak segélyért, biztosítja az adományozót, hogy senkinek sem ad segélyt kivizsgálatlanul s havi elszámolásával bepillantást ad az adomány hova-fordításáról.

A megajánlási rendszer megszervezése végett szentbeszéd tartandó az embersegítés kötelességéről, amelynek legalkalmasabb időpontja a Szent Erzsébet napja előtti triduum. Felhívja ezután a templomajton a közönséget a szegénygondozás megszervezésére; majd összehívja munkatársait a munkakörzetek beosztására. Körlevél útján felhívja a híveket, hogy a gyűjtőívekkel jelentkező munkatársakat fogadják szeretettel. Végül a munkatársak megjelennek az ivekkel, megállapodnak a havi alamizsna begyűjtésének idejében s az első fizetés alkalmával már 50 filléres járulék ellenében is kikölcsoňzik az ajtócímkét.

A havi elszámolást kívánatos nemcsak a templom hirdető tábláján közzétenni és a szószékről kihirdetni, hanem a gyűjtő vigye magával a pénzbeszedés alkalmával és mutassa meg a beszervezett adakozóknak.

A lehetőleg délelőtt tartandó szegényfelvétel alkalmával, kérni kell az ellenőrző lapot, a szegényt be kell írni a nyilvántartási naplóba; a bemondás alkalmával ki kell tölteni a környezettanulmányi lapot; ez kikézbcsítendő a körzet adománygyűjtőjének, aki azonnal kivizsgálja a bemondott adatok helyességét a vagyoni és erkölcsi helyzetre vonatkozóan. Az adatok a szegény-nyilvántartási naplóba vezetendők és negyedévenként felülvizsgálandók.

A segélyezést hetenként a megítélő bizottság határozza meg, melynek elnöke a karitászs-igazgató s mellette 6—8 munkatársból álló bizottság van. A megítélésnél a körzettanulmány legyen irányadó.

Az egyházközség csak a területén lakó szegényeket segélyezze, elsősorban a munkaképtelen öregeket, betegeket és sokgyermekes családokat. Az átmeneti segélyezés áru-utalvánnyal történjék. Pénzt sohase adjunk a szegény kezébe, hanem a háziúrnak, kereskedőnek, cipésznek, szabónak vagy zálogháznak fizessük. Az állandóan gondozottak segélyeiket hetenként vagy kéthetenként veszik fel.

A segélyezés eszköze gyűjtésből, pénzbeli vagy természetbeni adományból származik, ezért a segélyezés készpénzből és természetbeni adományokból áll. A gyűjtők az adományokat nyugtablokkon nyugtázzák. Egyik nyugta átadandó az adományozónak, a másik a pénztárosnak. A gyűjtött pénz megbízható bankban helyezendő el.

A természetbeni adományok leltározandók. Azokat kijavítva osszuk szét. Az új tárgyakat lehetőleg gyárakból szerezzük be.

A kiosztás alkalmával, miután minden bevételzett tárgynak saját vonala van, a jobb oldal megfelelő rovatában szintűgy egy vonással bejegyzí az átvétel elismerését.

A pénzbeli segélyek átvétele is nyugtázandó, ha az átvevő írni nem tud, kézjegye is elegendő.

A helyi szervezet havonkénti elszámolása a KaritásZ Központhoz küldendő be.

Actio Catholica.

Miként az Anyaszentegyháznak, úgy az Actio Catholicának is alapja az egyházközségi intézmény. Ez a legrégibb és legtermészetesebb szervezkedési alap; ezen szervezetek révén kapcsolódunk be keresztény cselekvésekbe és így működünk tevékenyen a társadalom megújhódásán.

Célja: a magyar katolikus társadalom erejének és készségének összefogása egy öntudatos cselekvőképes szervezetben abból a célból, hogy ez az Egyház és haza érdekében a lelkipásztorkodó papság működését támogassa, megkönnyítse, a katolikus jogok és érdekek érvényesülését munkálja, a katolikus intézmények virágzását elősegítse és a katolikus cselekvéseket fokozza.

A pártpolitikán kívül mindent magában foglal, ami a katolikus társadalom érdekében elgondolható.

Irányítása a püspöki kar vezérlete és felügyelete alatt történik.

Szervezete: Az országos központ magában foglalja az egyházmegyei, ezek pedig a helyi szervezeteket.

Az országos elnökség elnöke a hercegprimás, ügyvezető elnöke egy, a püspöki kar által megválasztott püspök. Tagjai a két világi társelnök, a szakosztályok ügyvezető alelnökei, az országos igazgató és a főtitkár. Az országos elnökség tagjai a püspöki kar meghallgatásával a hercegprimás nevezi ki.

A hercegprimás, illetve az ügyvezető elnök hívja össze az országos elnökség és az igazgatótanács üléseit. A társelnökök az ügyvezető elnököt munkájában segítik és őt helyettesítik.

Az országos elnökség üléseit a szükséghez képest tartja, azokon a hercegprimás, vagy az ügyvezető elnök, vagy a társelnökök, vagy az alelnökök egyike elnököl. Referense az országos igazgató, jegyzőkönyvvezetője a főtitkár, vagy a titkár. Az ügyvezető elnök, az országos igazgató, a főtitkár valamennyi szakosztály tanácskozásán megjelenhet.

Az országos elnökség a maga hatáskörét a hitbuzgalmi, kulturális, szociális és karitatív, sajtó és szervezési tagozatban szakosztályokban gyakorolja.

Egy-egy szakosztály élén egy-egy ügyvezető alelnök áll, kiknek munkáját a tanácsosok támogatják. A tanácsosokat az ügyvezető alelnök előterjesztésére az országos igazgató útján a hercegprimás nevezi ki.

Minden szakosztály hetenként legalább egy napon, meghatározott órában hivatalos helyiségében órákat tart.

Az országos igazgató a központi iroda vezetője. Az országos elnökség tagozatainak munkásságát egységesen összekapcsolja s így az egységes vezetést biztosítja. Gondoskodik arról, hogy az egyes szakosztályok javaslatait az országos elnökség tagjai megismerjék, előkészíti az országos elnökség az igazgatótanács üléseit s ezen üléseknek általános előadója, az igazgatótanács határozatait megfelelő helyekre továbbítja, a költségvetésben előirányzott

kiadásokat utalványozza, a pénzkezelésről minden év végén az igazgatótanácsnak jelentést tesz.

A főtitkár vezeti az országos elnökség, az igazgatótanács és az országos tanács üléseinek jegyzőkönyveit és ezeket elkészíti. Az országos igazgató munkatársa és helyettesítője. Helyettese a titkár.

Az igazgatótanács tagjai az országos elnökség, az egyházmegyei igazgatók, az egyházközségek egyházmegyénként egy-egy, a férfi és női szervezetek (egy-egy taggal), a katolikus egyesületek (egy-egy taggal) képviselői és a kinevezett tagok; üléseit az országos igazgató összehívására szükséghez képest tartja.

Az országos tanács tagjai az országos elnökség, az egyházmegyei igazgatók, az igazgatótanácsnak az elnökséghez nem tartozó valamennyi tagja, az egyházközségek kiküldöttei (egyházmegyénként 3—3 taggal), a szervezetek legfőbb előljárói, az országos egyesületek egy-egy képviselője, végül a kinevezett tagok; évenként a katolikus nagygyűlések idején egy rendes, az országos elnökség összehívására rendkívüli gyűléseket tart.

Az Actio Catholica egyházmegyei szervezete hármas tagozatú: I. egyházmegyei tanács, II. esperesi tanácsok, III. egyházközségek.

Az egyházmegyei tanács elnöke a megyés főpásztor vagy annak helyettese. Az Actio Catholica munkáját az egész egyházmegye területén az egyházmegyei tanács irányítja. Ebbe a tanácsba mindegyik esperesi kerületi tanács megválaszt, illetve kiküld egy-egy tagot. Azonkívül hivataluknál fogva helyet foglalnak ebben a kerületi esperesek, a káptalan kiküldöttei, a főtanfelügyelő, a katolikus egyesületeknek és intézményeknek a főpásztor által kijelölt vezetői, az egyházmegyei igazgató és annak helyettese. Joga van a főpásztornak az egyházmegyei tanácsba egyes tagokat is kinevezni; az így kinevezett tagok száma azonban a választott és hivatalból való tagok létszámának egyharmadrészt nem haladhatja meg.

Közvetíti az országos elnökség által kidolgozott és esetről-esetre megvalósítandó, a helyi viszonyokra alkalmazott programot az esperesi tanácsokhoz, ezek viszont az egyes egyházközségekhez. Nem végrehajtó, hanem csak irányító szerv.

Az egyházmegyei tanács szükséghez képest tartja üléseit, melyet az elnök nyit meg és vezet.

Az egyházmegyei tanács központi irodájának vezetője az egyházmegyei igazgató.

Az egyházmegyei tanács is a maga hatáskörét öt szakosztályban gyakorolja: a hitbuzgalmi, az erkölcsvédelmi, a kulturális, a szociális és karitatív, a sajtó és szervezési szakosztályokban, melyek élén egy-egy, a főpásztor által az egyházmegyei tanács sorából kinevezett szakosztályvezető áll. Ugyancsak a főpásztor nevezi ki a szakosztályvezetők előterjesztésére a szakosztály tagjait és tanácsosait.

Az egyházmegyei tanács nagyobb időközönként közös tanácskozássra hívja meg az egyházmegye összes egyházközségeit, mely a belső ügyekről való tanácskozásokon kívül demonstratív jellegű diszgyűléseket is tart a katolikus öntudat folytonos ébresztésére és ápolására. Tárgyalásra kerülnek az eszmék, tervek, gondolatok, megvalósításra váró feladatok, bírálat alá pedig a célszerű módszerek és eszközök, itt nyernek kifejezést az egyetemes kívánságok és itt nyilvánkozik meg a katolicizmus tömegereje.

A szakosztályok a szükséghez mértén tartanak ülést, amelyen az egyházmegyei tanácsból kiküldött szakosztályvezető elnököl.

Az Actio Catholica egységes irányítására minden kerületben ú. n. espe-

resi tanács alakul, amelynek tagjai az egyházközségek egyházi és világi elnöke, azonkívül még egy delegátus, akit erre a képviselőtestület megválaszt, illetve kiküld. Nem végrehajtó, hanem csak irányító szerv. Elnöke a kerületi esperes. Az esperesi tanács tagjaiból előadókat küld ki, akik tanulmányozzák az érkező intézkedéseket s azok gyakorlati megvalósításáról javaslatot tesznek. Különben az egyházközségek igazgatási szabályzata alapján működnek.

Egy vagy kétévenként az espereskerületi tanácsok közös gyűlésre hívják meg a hozzájuk tartozó egyházközségek képviselőtestületeit a kerületi székhelyre vagy más, mindenkinek egyformán könnyen elérhető helyre, amelyen a katolikus napoknak tervszerű és rendszeres ismétlései, a kerületben folyó Actio Catholica ismertetése, az elért eredményekről való beszámolás és az útbá görődülő akadályok, nehézségek feltárása a programm.

Az Actio Catholica helyi vezérkara minden plebánián, illetve egyházközségben az a képviselőtestület, melyet az egyházközség választásra jogosult hívei választanak, illetve az a tisztikar, amelyet ez a képviselőtestület az egyházközség élére állít.

A szakosztályok évenként jelentést terjesztenek az egyházközségek képviselőtestülete elé egész évi működésükről és az egyesületek tevékenységéről.

Az egyházközségek elnöksége évenként egyszer közgyűlésre hívja meg az egyházközség híveit, ahol nemcsak a folyamatba tett hivatalos intézkedések és a költségvetés ismertetése a programm, hanem a szakosztályok jelentései is megfelelő előadásban tárgyaltnak.

Az egyházközség képviselőtestülete legalább három szakosztályt küldjön ki magából: 1. hitbuzgalmi, 2. kulturális, 3. szociális szakosztályt. A szakosztályok egy elnökből és három tagból állnak. Mind a három szakosztály egyházi elnöke a plebános vagy annak helyettese. Világi elnökét a képviselőtestület választja; ha ez még nem tagja a képviselőtestületnek, előbb ki kell nevezni annak tagjává. Ha a képviselőtestületben nincs elegendő alkalmas tag a szakosztályokban, úgy a képviselőtestületen kívül álló személyiségek is felkérhetők mint tanácsosok, azonban ezek működésük révén nem lesznek a képviselőtestület tagjai.

A szakosztályok évnegyedenként, a szükséghez képest többször is tartanak üléseket, ahol beszámolnak végzett munkájukról és a következő negyedévre programot készítenek. A programm végrehajtása az egyházközségek kebelében működő szervezetek és egyesületek bevonásával történik.

A hitbuzgalmi szakosztály feladata: Az egyházközségi férfiak, nők, ifjak, leányok és gyermekek számára külön-külön hitbuzgalmi köröket szervez, ahol pedig már vannak hitbuzgalmi egyesületek, azokat az egyházközségi életbe szervesen beilleszti. — Támogatja a lelkipásztorokat az évenként ismétlődő lelkigyakorlatok megrendezésében, valamint a nagyobb időközökben, de rendszeresen megismétlődő népmissziók megszervezésében. — Szervezi a hitbuzgalmi jellegű tömegmozgalmakat: gyűléseket, szentségimádást, körmeneteket és zarándoklásokat. — Megfigyeli és szemmel tartja azokat az eseményeket és jelenségeket, amelyek lelkipásztori vagy egyházhatósági beavatkozást kívánnak, esetleg az Actio Catholica országos vezetésének is figyelmébe ajánlandók.

A kulturális szakosztály feladata: Az egyházközség nem és kor szerint csoportosított hívei számára előadásokat rendez, megfelelő előadókról gondoskodik és általában gondoskodik arról, hogy a kort mozgató kérdésekről a hívek minden rétege katolikus szellemű tákékoztatást nyerjen az országos vagy egyházmegyei központ utasításának megfelelően. Megszervezi a sajtóakciót.

Műkedvelő színelőadásokat, hazafias ünnepélyeket, vetített- és mozgóképes előadásokat rendez. Dalárdát, zenekart szervez és irányít. Népkönyvtárakat állít fel. Megteszi az előkészületeket katolikus kultúrház szerzésére, illetve építésére és ezt a kérdést állandóan napirenden tartja.

A szociális szakosztály feladata: Szervezi az egyházközségi szegénygondozást és a plebánia területén már működő karitatív célú egyesületek munkáját szervesen beilleszti az egyházközség munkaprogramjába. Kapcsolatot létesít a különböző hatósági és társadalmi, esetleg a megyei és karitatív szervekkel. Figyelemmel kíséri a faluból városba került ifjúság (munkásifjak, cselédleányok stb.) sorsát és valláserkölcsei életét. Szemmeltartja a munkáalkalmakat és szörványosan vagy nagyobb tömegben is jelentkező lehetőségeket, hogy a dolgozni akaró munkanélkülieken segítsen. Megfigyeli az egyházközség területén mutatkozó szociális bajokat és jelenségeket s arra az Actio Catholica elnökségének figyelmét felhívja. Bekapcsolja az egyházközség híveit koruk, nemük és foglalkozásuk szerint a katolikus munkásmozgalmakba.

Nincs kizárva, hogy a központi és az egyházmegyei szakosztályok mintájára minden egyházközségben öt szakosztály létesíttessék: a hitbuzgalmi és erkölcsvédelmi, kulturális, szociális és karitatív, sajtó, szervezési szakosztály. Ahol a körülmények alkalmasak, az országos elnökség is ajánlja mind az öt szakosztály megszervezését; a katolikus sajtó elterjesztése céljából minden egyházközségben kulturális szakosztálytól elkülönített nagy taglétszámú sajtószakosztály alakítandó.

Legcélszerűbb minden plebánián az egyházközség erre alkalmas buzgó tagját a sajtóterjesztés ügyével külön megbízni, aki a központi sajtószakosztály utasításai szerint jár el.

Az Actio Catholica budapesti szervezete.

A hercegprímás úr őminenciája a székesfővárost az Actio Catholica szempontjából külön igazgatási körzetnek jelölte ki.

Munkáját az egyházközségek képviselőtestülete, illetve tanács irányítja. Szerve minden egyházközségben az a képviselőtestület, amelyet az egyházközség választásra jogosult hívei választanak, illetőleg az a tisztikar és tanács, amelyet ez a képviselőtestület az egyházközség élére állít. Tagozata: I. Központi szervezet, II. Egyházközségi szervezet.

Legfőbb irányító szerve az egyházközségek központi tanácsa, tevékenységének szervezése, mozgatása, ellenőrzése mindig harmóniában az Országos Elnökségtől és az egyházmegyei tanácstól megadott irányelvekkel történik. A fővárosi Actio Catholica tulajdonképpen intéző szerve a központi végrehajtó bizottság.

Áll egy igazgatóból, társelnökből, a szakosztályok vezetésével megbízott öt szakosztály-elnökből és a titkárból.

A végrehajtó-bizottság elnöke a hercegprímás által kinevezett igazgató. A társelnököket és a szakosztályvezető elnököket az igazgató javaslatára az egyházközségek központi tanácsa választja három évre. A választás csak a hercegprímás jóváhagyása után válik jogerőssé. A titkárt s az esetleges irodai alkalmazottakat az igazgató nevezi ki.

A központi végrehajtó-bizottságot alkotó szakosztály-elnököket nem kell feltétlenül az egyházközségek központi tanácsának tagjaiból választani.

A központi végrehajtó-bizottság minden év június 1-re bekéri az egyházközségi szervezetek évi beszámolóit és azokat összegezve július 1-ig az

egyházmegyei tanács elé terjeszti. A központi végrehajtó-bizottság az Actio Catholica országos elnökségével közvetlenül érintkezik.

A központi végrehajtó-bizottság áll a hitbuzgalmi és erkölcsvédelmi, kulturális, szociális-karitatív, sajtó- és szervezési szakosztályból.

Egy-egy szakosztály élén az egyházközségek központi tanácsától az igazgató javaslatára megválasztott és a hercegprímástól jóváhagyott szakosztályelnök áll, tagjait a szakosztály elnökének az igazgatóval egyetértőleg tett javaslata alapján a központi végrehajtó-bizottság választja; benne nyernek helyet a fővárosban működő szerzetesrendek és katolikus egyesületek rátermett tagjai is.

Egy férfi, esetleg egy női alelnököt, a szakosztály titkárát, jegyzőjét, a szakosztály elnökének javaslata alapján a szakosztály maga választja.

A szakosztályok elnökei az egyházközségek központi tanácsának ülésére mindig meghívandók, hogy azokon szakosztályaik működéséről időnként jelentést tegyenek.

A szakosztályok üléseire az igazgató mindig kapjon meghívást s akadályoztatása esetén a tanácskozás eredményéről tájékoztatni kell.

Egyházközségi szervezete. Az egyes egyházközségekben helyi szerve az egyházközségi képviselőtestület, illetőleg tanács, mely az Actio Catholicát illető tevékenységét az egyházközségi végrehajtó bizottsága által gyakorolja.

A végrehajtó-bizottság tagjai az egyházi és a világi elnök, az öt szakosztály vezetésével megbízott öt szakosztály-elnök és titkár.

A szakosztály-elnököket és a titkárt az egyházközség tanácsa három évre választja.

A szakosztály-elnököket és titkárt nem kell feltétlenül az egyházközségi képviselőtestület, illetőleg tanács sorából választani.

Szakosztály-elnökök az egyházközség képviselőtestületi és tanácsulésére mindig kapjanak meghívót. Az egyházközségi végrehajtó-bizottság ülésein az egyházi elnök, ennek akadályoztatása esetén a világi elnök elnököl, a jegyzőkönyvet a titkár vezeti.

Az egyházmegyei végrehajtó-bizottság átveszi a központi végrehajtó-bizottság évi munkatervét, az időszerű utasításokat és részletes útmutatásokat s azokat az egyházközség viszonyaira alkalmazza, munkálkodását szünet nélkül irányítja és szigorúan ellenőrzi.

Az egyházközségi szervezet hitbuzgalmi és erkölcsvédelmi, kulturális, szociális-karitatív, sajtó- és szervezési szakosztályból áll.

Egy-egy szakosztály élén az egyházközség tanácsától megválasztott szakosztályvezető elnök áll.

A szakosztály tagjait a szakosztály elnökének az egyházközség egyházi és világi elnökével egyetértőleg tett javaslata alapján az egyházközségi végrehajtó-bizottság választja.

A szakosztályok úgy állítandók össze, hogy bennük helyet nyerjenek a plebánia területén működő szerzetesrendek és katolikus egyesületek képviselői is.

A szakosztályok legfeljebb 8—10 tagból állíttassanak egybe.

Az egyes szakosztályok évi munkaprogrammot készítenek. Munkájuk egész éven át folyik s a célkitűzéseket az egyházközség szervezeteinek felhasználásával valósítják meg.

Minden év június első felében az egyházközség valamennyi híveinek részvételével — esetleg szabad ég alatt — beszámoló gyűlés tartandó.

Kultúrház.

Az egyházközségi célok megvalósításának fontos feltétele a megfelelő otthon, ahol a munkára vágyó hívek találkozhatnak és eszméiket kölcsönösen kicserélhetik. Szükséges a kultúrház, ahol az egyházközségi hivatalok elhelyezkedhetnek és a vallásos társulatok kifejtetik életüket. Szükséges azért is, hogy a kulturális összejövetel ne idegen helyen, vagy éppen kocsmában folyjanak le, ami sokszor erkölcsi veszedelmet rejt magában. Az egyházközségek tartalékoljanak tőkét megfelelő kultúrház létesítésére és annak megszerzését tartsák állandóan napirenden.

Budapesten azok az egyházközségek, amelyeknek templomuk még nincs, a templomépítésre, amelyeknek pedig van már templomuk, kötelezőleg tartalékolják adóbevételük 40%-át kultúrház létesítésére.

Az egyházközség keretén belül alakult oly egyesületek működéséhez, melyek az istentisztelet fényének emelésére alakultak, nem kell kormányhatósági jóváhagyás, ellenben kell olyanokhoz, amelyek a tagok szórakoztatására, művelésére szolgálnak. (BM.)

Az érvényesen létrejött egyesület, melynek alapszabályait kormányhatóság jóváhagyta, az anyagi jog értelmében jogképes. (C. 279/932.)

Azok, akik a kormányhatósági jóváhagyás hiányában meg nem alakult társaskör nevében ténykedtek, e ténykedésekért saját személyükben tartoznak felelősséggel. (C. 1574/930.)

Minden olyan egyesület, amely anélkül hogy pénzkezelése nyereszkesedésre volna irányozva, tisztán tudományos, emberbaráti vagy jótékonyági célok elérésére törekszik, a közhatóságokkal és hivatalokkal való levelezésre nézve, a bírói eljárást kivéve, illetékmentes.

Csak a belépődíj nélkül rendezett tudományos és ismeretterjesztő előadások tarthatók előzetes rendőrhatalósági engedély nélkül, de ezeket is be kell előzetesen illetékmentes beadványon jelenteni az elsőfokú rendőrhatalóságnak.

Minden más természetű előadás vagy mulatság csak az elsőfokú rendőrhatalóság engedélye mellett tartható. Utóbbi esetben le kell róni a törvényes bélyegilletéket, a helyhatósági szabályrendeletekben megállapított helyhatósági engedély-díjakat és az esetleg kivezényelt rendőrök és tűzoltók ügyeleti díjait. Azonkívül zenélés esetében a zenejogdíjat, szöveges műsorszámok vagy színdarabelőadás esetében pedig a szerzői jogdíjat is meg kell fizetni a szerzői érdekeltségek helyi képviselőinek.

A katolikus eszmék fejlesztésére megfelelő színdarabok szöveggönyvei beszerezhetők vagy kölcsön kaphatók mérsékelt áron a Szent István-Társulatnál, a rákospalotai Szalézi-műveknél, Korda kegyeskereskedésben és az Actio Catholica budapesti szervezetének kulturális szakosztályánál.

Diapozitív képsorozatok a szállítási költségek megtérítése és csekély használati díj fejében kaphatók a Kivenál (VIII., Horánszky-u. 20), a m. kir. vallás- és közoktatásügyi minisztérium VII. 1. ügyosztály : Diapozitív központ, a Budapest székesfővárosi iskolán kívüli népművelődési bizottság elnökségénél (IV., Szép-u.). Azonban a legtöbb törvényhatóságnak is van ma már diapozitív gyűjteménye.

A templomban vagy kultúrházban előállott anyagi vagy testi károkért, a netalan előforduló halesetekért a bíróság az egyházközségi elnököt vonhatja személyében felelősségre. Ha az ide vonatkozó hatáskör az egyházközségi gondnokra ruházott, úgy ő vonható felelősségre. Az előfordult esetek mindenkor bejelentendők az egyházi hatóságnak, amely dönt a képviselőlet felett.

Amennyiben az egyházközség tulajdonát képező nyilvános korcsma (vendéglő) üzletről van szó, úgy kaphat korlátlan italmérési engedélyt az épület tulajdonosa, mint jogi személy, vagy az épület bérlője helyhez kötötten a bérleti idő tartamára.

Az egyházközség kultúrháza, mint jogi személy, zártkörű korlátlan italmérési engedélyt nyerhet az 1921. évi IV. t.-c. V. U. 6. §-a értelmében, üzletvezető állításának kötelezettsége mellett. Az ilyen engedély csakis a tagok és az általuk bevezetett vendégek, továbbá a kör által rendezett mulatságokon megjelenő (s ez esetben vendégjog címén ideiglenesen a tagok jogait élvező) közönség részére és csupán helyben való fogyasztásra történő italkiszolgáltatásra jogosít, ellenben az utcára való kimérés vagy italárusítás lehetőségét még a tagokra nézve is kizárja.

Jóváhagyott alapszabályokkal nem bíró, valamint oly egyesület, mely csupán valláserkölcsei és önművelődési célt szolgál, tudományos közművelődési és közjótékonyági egyesületnek nem tekinthető. (15.096/914. P.)

A székesfőváros területén a római katolikus egyházközségek által kultúrház céljaira vásárolt épületek és telkek ingatlan vétele után eddig minden esetben úgy állami, mint városi illetéket róttak ki s bár minden egyházközség megkísérelte úgy az állami pénzügyi hatóságnál, mint a városi tanácsnál az illetékmentességet kieszközölni, ezt egy esetben sem sikerült megkapni. A legmesszebbmenő kedvezmény az volt, hogy úgy az állami, mint a városi hatóság a kirótt illetéknek 12 havi részletben való kamatmentes törlesztését engedélyezte.

Bár az illetéktörvényben és szabályokban az egyházközségek által létesített kultúrházakra vonatkozóan kifejezetten illetékmentességi intézkedés nem foglaltatik, mégis az 1914. évi XLIII. és 1920. évi XXIV. t.-c., per analogiam és szabatos törvénytárgyarázat szerint az egyházi és közös célt szolgáló kultúrházak és ingatlanok vételét és létesítését tartalmazó szerződések, ajándékozások, telekkönyvi átírások illetékmentesek lehetnek.

Ha illetékmentesség nem nyerhető, lehet kérni az illetékszab. 95. t. D/2. pontja szerint vagyonátruházási illeték helyett százalékos illetékegyenérték kiszabását.

Ez illetékegyenérték ingatlan vagyon értéke után 0-4%, a vagyon állagához tartozó ingó javak tiszta értékéről évi 0-2% fizetendő. Az érték megállapításánál is kedvezménye van a tudományos, köztanintézetek, oktatási, közjótékonyági és kegyeleti célokra használt ingatlanoknak.

A közművelődési célt szolgáló helyiségek adómentessége szempontjából közömbös az a körülmény, hogy a fenti célt szolgáló helyiségek milyen összefüggésben vannak az épület egyéb részeivel. (344/927. P.)

A 130.000/921. PM. rendelet 13. §-ának rendelkezései alá eső egyesületek által az egyesület javára, köz- vagy jótékony célra időszakonként saját rendezésben tartani szokott hangverseny bevételei csak abban az esetben mentesek az általános forgalmi adó alól, ha a hangversenyek rendezésében üzletszerűség nincs. Nem állapítható meg az üzletszerűség, ha a szereplők semmiféle díjazásban nem részesülnek és a hangversenyek jövedelmét kizárólag vagy az egyesület kapja, vagy pedig a külön kitűzött közcélra, illetőleg jótékony célra fordítják. (134.452/1929. PM.)

Az egyházközség életében sok feladat vár megoldásra. Vannak olyanok, amelyeket korlátozott anyagi erejével nem tud megvalósítani, vagy csak részben képes támogatni és ezek megvalósításához a hívek áldozatkészségét veszi igénybe. Ilyen feladatok pl. a szegényeknek téli időben élelemmel való ellátása,

felruházása, gyermekek nyári üdültetése, szegényotthon létesítése, stb. Mindez oly nemes feladat, amit sem elhanyagolni, sem figyelmen kívül hagyni nem szabad. S hogy ezekre az egyházközség fedezetet tudjon teremteni, olyan módokat kell keresnie, amik egyrészt a hívek kultúrigényét kielégítik, másrészt azoknak az egyházközséghez való kapcsolatát kimélyítik, a léha szórakozásoktól elvonják és művelődési s szórakozásbeli igényeiket a tiszta hit forrásából meríthetik. Ilyen eszközök a kultúresték, hangversenyek, stb. rendezése. Ezek az egyházközség kulturális szakosztályával, katolikus szervek által rendezendők meg. Az előadás keretében szolgálhatnak egyházi énekek, szavalatok, egyházi irányú színművek, dialógok. A lelkész az előadáson ne csak jelen legyen, hanem zárószavaival termékenyítse meg azt a talajt, amelybe a hit, szeretet magvait elhintette.

Bár nem tartozik az anyagi vonatkozású feladatokhoz, meg kell említeni az egyházközségi hívek részére rendezendő zárt lelkigyakorlatokat. Az évenként megismétlődő lelkigyakorlatok serkentik, öntudatra ébresztik a híveket, visszatérítik az eltévelyedetteket s alkalmat teremtenek a keresztyény kötelességek teljesítésére.

A hívek összetartozandóságának eszméjét szolgálják még az egyházközségi értesítők, amelyeknek költségeit az egyházközség fedezi s azt vagy díjtalanul, vagy mérsékelt áron bocsátja a hívek rendelkezésére. Ezekben a tudósítókban számol el az egyházközség elvégzett munkájáról, terveiről. A jól megszerkesztett tudósító kiváló propaganda eszköze az egyházközségi mozgalom elterjedésének s igen alkalmas a hitélet ápolására, a hitbeli és erkölcsi szempontokon túlmenően a gyakorlati és pillanatnyi helyzetnek irányítására. Nehogy bennük valami tapintatlan vagy az Egyház felfogásával nem egyező közlemények jelenjenek meg, nyomtatásuk előtt felettük cenzurát kell gyakorolni, amely teendő ellátásával a plebános, mint egyházi elnök bízható meg.

Egyházi adó.

Ha a költségelőirányzatban megállapított kiadások fedezésére az egyházközség egyéb jövedelmei nem elegendők, az egyházközség a költségvetési különbözet fedezésére egyházi adó kivetésével veheti igénybe az egyházközség tagjait.

Miután az Ig. szab. 50. § c) pontja értelmében az egyházközségi tanács a kiadások és bevételek megállapítása után a költségelőirányzatot elkészítette, a 43. § e) pontja értelmében a képviselőtestület legkésőbb október 15-ig meghatározza az adókulcsot és az adókivetés módozatait, amit 15 napig közszemlére kell kitenni a már ismertetett módon. A megállapított fellebbezési határidő elteltével az adókulcsra vonatkozó határozat a beérkezett fellebbezésekkel együtt két példányban jóváhagyás végett felterjesztendő az egyházmegyei hatósághoz, ami természetesen a költségvetés kapcsán történik.

Ha a költségvetés ellen fellebbezést nem nyújtottak be, vagy ha érkezett is, de annak nincs jogi alapja, az egyházközségi tanács az egyházhatósági jóváhagyás megadása előtt is megkezdheti az előkészítő munkát. Az egyéni kivetéshez kúrja a községi adófőkönyvből az egyházközségi adó fizetésére kötelezett, helyben vagy máshol lakó vagy másvallásúak állami adóalapjait, az alapul szolgáló adókat nemenkint feltüntetve. Ennek alapján az adókulcs alkalmazásával külön rovatban kivetí az iskolai és külön rovatban az egyéb egyházi szükségletekre fizetendő adót. Az előző évi adófőkönyvből átvzeti az adózók hátrálékát, esetleg azok túlfizetését s így ezek, valamint a folyó évi kivetés összege

adják a folyó évi adótartozást. Keresztül vezeti az adóalany vagyoni állapotában s így az állami adóban is megállapított csökkenést vagy növekedést s ezen változások számbavételével állítja be a helyesbített tartozások végösszegét.

Az így összeállított adókimutatást, mely az év folyamán adófényképvől is szolgálhat, 15 napig közszemlére teendő ki, hogy az adózók fellebbezéssel élhessenek, ha a kimutatást magukra nézve sérelmesnek tartják. A kimutatást a közszemlére szokásos módon közhírré kell tenni, valamint azt is, hogy hol, hogyan és meddig lehet fellebbezéssel élni.

Ahol az egyházi adók együttes kezelésbe nem vonattak be, az egyházközség területén kívül lakó adóköteles híveket és jogi személyeket a rájuk kivetett adóról, vagy ajánlott levélben vagy vétív mellett írásbelileg is értesíteni kell.

Ha ez a mód a felmerülő költségek miatt nem lenne alkalmazható, célszerűbb az egyházközség területén kívül tartózkodó adóköteleseket közszemlére egy adókimutatási kivonatba összeírni s ezt az összeírást megküldeni az illetékes egyházközség elnökének, hogy azt tétessé közhírré s betekintésére hívja fel az érdekeltek figyelmét. Ha ezek azután a megszabott idő alatt fellebbezéssel élnek, a beérkezett fellebbezéseket tegye át a megkereső egyházközséghez. Kérhetik az egyházközség területén kívül lakó adókötelesek, hogy őket az adókimutatásról írásban értesítsék, ezen kérelmük azonban akkor teljesíthető, ha egyházközségi adóösszegük az 5 pengőt meghaladja. Minden esetben tartoznak viselni a felmerülő postaköltségeket.

A megállapított határidőn belül benyújtott felszólalásokat a tanács véleményes jelentés kíséretében határozathozatal végett a képviselőtestület elé terjeszti. A képviselőtestület határozata ellen az érdekelt adózó a kézbesítéstől számított 8 napon belül fellebbezhet az egyházi hatósághoz.

Az adókimutatás a fellebbezési határidő letelte után az esetleges felszólalásokkal, fellebbezésekkel és a képviselőtestületnek ezekre vonatkozó határozatával az egyházi hatósághoz jóváhagyás, illetve döntés végett egy példányban felterjesztendő.

A kimutatás az egyházi hatóság jóváhagyása után jogerős lesz.

Ha az érdekelt fél az egyházhatóságnak a fellebbezés tárgyában hozott döntését magára nézve sérelmesnek tartja, a 68.212/914. sz. VM. rendelet alapján az egyházi hatóság döntése ellen a kézbesítéstől számított 15 napon belül a vallásügyi miniszterhez felülvizsgálati kérelemmel járulhat.

A vármegyei közigazgatási bizottságok nem bírálhatják felül a kimutatás módját és arányát és arra sincs joguk, hogy a hozzájárulásnak az egyházi hatóság jóváhagyásával megállapított arányát és módját megváltoztassák (68.212/914. sz. VM.), vagyis nem írhatják elő, hogy az egyházközség a megállapított kimutatási kulcsot megváltoztassa. Mégis, ha az érdekelt fél hozzájuk terjeszti panaszát, azt csak egyéni kimutatás szempontjából vizsgálhatják felül.

Az egyházközségi képviselőtestület a költségvetési szükségletek megállapításánál köteles számolni azzal, hogy az egyházközségi adó összege befolyásolhatja az adózó teherbíró képességét és a nagy egyházközségi adó esetleg megakadályozhatja az adózókat abban, hogy állami és községi adójukat rendesen fizethessék, azért, ha az egyházközség az adóterheket kénytelen jelentékenyen emelni, a pénzügyminisztertől előzetesen, az emelés szükségességét indokolva, véleménynyel kell kérnie, «mert az ötlesterüen szedett túlzott mértékű egyházi adók behajtását» a pénzügyminiszter az 1927: V t.-c. 71. §-ában nyert felhatalmazása alapján betilthatja. (110—2—12/931. VM.)

A politikai község a hozzá áttett kimutatásba foglalt adókat a közadók módjára biztosítani, behajtani s a behajtott összegeket az egyházközségnek megküldeni köteles. (48.900/930. PM.)

A hátralékok kimutatását legkésőbb november 15-ig az illetékes adóhivatalhoz kell beküldeni és egyben kérni kell, hogy azokat adja át a politikai községnek behajtás végett. (K. K. H. Ö. 44. §.)

Az egyházközségi adózás kezelésének legfontosabb tényezője az adófőkönyv és az adószedési napló.

Adófőkönyv: Az egyénenként kivetett adó feljegyzésére az adófőkönyv szolgál, melynek beosztását maguk az egyes egyházmegyei hatóságok állapítják meg. Legtöbb helyen egy évi időtartamra szóló adófőkönyv van használatban, Budapesten 3 évre, ami munka és költségkimelés szempontjából előnyösebb. A budapesti egyházközségeknél sok helyen a kartotéket használják, ami abból a szempontból lehet célszerű, hogy az egyházközség területéről eltávozó adózók lapjait el lehet távolítani, de az adók áttekinthető kimutatására nem alkalmas. Mert ha szüksége merül fel annak, hogy a hátralékok és bevételek összegét kimutassuk (pénztárvizsgálat), minden egyes alkalomból hosszú időt és sok munkát kell elpazarolni és emellett legtöbbször valami adófőkönyvfélét kell felfektetni. Ennél a rendszernél is le kell írni azokat az adatokat, amelyek az adófőkönyvben szerepelnek. Ez a kartoték-rendszer alkalmas lehet a szociális és karitatív munkánál, mert az adózók személyi viszonyairól részletesebb adatokat tartalmaz, de adókezelésre nem. Azért, ahol alkalmazásban van is a kartoték-rendszer, tanácsos adófőkönyvről is gondoskodni.

Az adófőkönyvben minden egyes adózót fel kell írni. Az első rovata a sor-számozás. Az adózókat vagy abc rendben, vagy utcák szerint lehet előírni. Minden csoport után megfelelő számú üres helyet kell hagyni az időközben beköltözöttek felvételére. Az adózó neve mellett közölni kell foglalkozását és lakását. Külön rovatban kell előírni az adó alapját és az adóösszeget. Rovatot kell hagyni a kivetett adónak évközben túlfizetés vagy törlés címén történt változására. A lerovási rovatba az adóbefizetés idejét, összegét s az esetleges késedelmi kamatot kell bejegyezni. Külön rovat van a hátralék bejegyzésére. Ezután következik a lerováások összesítése és a mérleg, amelynek az előírással való egybevetésével megkapjuk a hátralékok vagy túlfizetés végösszegét.

Hogy az adófőkönyv kezelését megkönnyítsük, észrevétel rovatot kell hagyni s ebbe fel kell jegyezni azt a tétele számot, mely alatt az adózó az előbbi évi adófőkönyvben szerepelt.

Az adófőkönyv első lapjára fel kell írni az előírányzott adóösszeget, annak kivetési kulcsát s azt, hogy ebből az adóösszegeből mennyi az iskolai és mennyi az egyházközségre előírányzott összeg.

Az elegendő lapot magában foglaló adófőkönyvet be kell köttetni s azt a kerületi esperes a főkönyv első lapján záradékkal látja el.

Az egyházközségi adót a pénztáros külön adószedési naplóba bevételezi, melyet naponként összegezni kell és a befolyt adókat és kamatokat azonos kelettel kell bevezetni az egyházi főkönyvbe. A beszedett adó nyugtázására az adókönyvecske szolgál, melyet a pénztáros nevének aláírásával bizonyít. Célszerű, hogy az adóbeszedésnél az egyházközség valamelyik tisztviselője (elnök, jegyző, gondnok) a pénztáros segítségére legyen.

A naplókat mindennap a hivatalos idő leteltével le kell zárni s a befolyt adóösszegeket a közreműködő tisztviselő jelenlétében el kell helyezni a pénzszekevényben, melynek egyik kulcsát magával viszi; ha az ellenőrzést elmulasztja, vagy a kezelésében levő kulcsot a pénztárosnak átadja, a mulasztásból eredő minden vagyoni kárért a pénztárossal vagyoniilag és egyetemlegesen felelős. Ha a pénztáros valamely ok miatt az adóbeszedésnél nem lehet jelen, az elnök az adóbeszedéssel megbízhatja az egyházközség valamelyik tisztviselőjét s ha ilyen

esetben a beszedett pénz nem helyezhető el a pénzszekrényben, azt az elnök a naplóba jegyzett elismervény mellett magához veszi megőrzés végett s annak a pénzszekrényben való elhelyezését ismét a naplóban kell feljegyezni.

Az adókönyvecskét az adófizetőnek meg kell őriznie s ha azt elveszti, a pénztáros a könyvecske árának megtérítése mellett újat adhat, amely árat az adószedési naplóban szintén bevételezi. Az adókönyvecske elvesztése az adózót az adófizetésben nem gátolja.

Az adószedési napló adatait az adófőkönyvben kell elkönyvelni a »derovás« oldalán, év végén pedig a részletfizetések összegezésével meg kell állapítani, hogy az adózó eleget tett-e adófizetési kötelezettségének, hátrálékban maradt-e vagy túlfizetett-e.

Az év végével az adófőkönyv minden egyes rovatát összegezni kell, amikor is megkapjuk a kivetés és teljesítés összegét, melyek a zárszámadás tételeit fogják képezni.

Napló. Minden egyházközség pénztári főnaplót vezet. A napló bekötendő, oldalszámozással ellátandó és a kerületi esperessel hitelesítendő.

Ebbe bevezetendők az egyházközség bevételei és kiadásai jellegük szerint elkülönítve a költségvetésben előírt pénztárak rovataiba. Minden tétel okmányolandó, a bevételek ellennyugtával, a kiadások nyugtával és számlával. Az igazoló okmányokra rávezetendő a pénztári főnapló folyó száma, a pénztári cím kezdőbetűje, a költségvetési cím és tétel, amelynek terhére vagy javára a kifizetés, illetve bevétel történt. Ezek a jelzések a pénztári főnapló megfelelő rovatába is feljegyzendők.

A pénztárt lelkiismeretesen kezelni s arról pontos számadásokat elkészíteni csakis a napló helyes vezetése mellett lehet.

Ha az adószedést az egyházközség maga eszközzi, az adófizetéseket úgy a kivetési jegyzékbe, mint az adószedési naplóba is bejegyzi az adószedő. Az adószedési napló bekötendő, oldalszámozással ellátandó és a kerületi esperes által hitelesítendő. Az adószedési naplót minden nap le kell zárni és a végösszeg a főnaplóba vezetendő be.

A pénztárnaplóban törlésnek, vakarásnak nincs helye. Az évvégi lezárás után annyi hely hagyandó üresen, hogy rá lehessen vezetni a záradékolást s a vagyonkimutatás is belemásolható legyen.

A naplót a polgári év folyamán egyfolytában kell vezetni. Minden évet külön kell kezdeni az előző évi pénztármaradvánnyal, illetve túlkiadás összegével.

Az egyházközségi pénztárt, ahányszor annak szüksége mutatkozik, de legalább havonként zárlattal kell ellenőrizni, melyet az elnök, ellenőrök és számvizsgáló bizottság eszközölnek. Ilyen ellenőrzés alkalmával a főnapló lezárandó, vagyis a főnapló az utolsó bejegyzésnél aláhúzendó és összegezendő. A bevétel és kiadás különbözete adja meg azt az összeget, mellyel a pénztár pénzkészletének egyeznie kell. Az ellenőrzést az azt teljesítők nevük aláírásával igazolják és észrevételeikről a tanácsnak jelentést tesznek. A pénztári zárlatot okvetlenül meg kell tartani havonként.

A naplóba bejegyzett bevételi és kiadási tételeket naponként keresztül kell vezetni az adófőkönyvbe.

Ha a főkönyvek összege nem egyezik a napló összegével, a téves könyvelési hibákat ki kell kutatni és helyesbíteni.

Ahol a hívek fizetési kötelezettségüket terményben teljesítik és azt az egyházközségi alkalmazottak ugyancsak terményben kapják meg, ott a terményeket a terménynaplóban kell nyilvántartani és elszámolni.

Ha az egyházközségnek jövedelmező ingatlanai vannak, úgy ezek keze-

lésénél gazdasági naplót, az ingatlanok haszonbérleténél haszonbér naplót vezet. Az ifjúsági könyvtár kezelésénél és forgalmánál könyvtári naplót és a könyvtári alap nyilvántartási naplóját kell az egyházközségnek használnia. Ezek kezelésénél ugyanazon előírások kötelezők, mint a főnaplónál.

Az adószedési naplóból vezetendő át minden tétel a pénztári naplóba.

Pénztárkezelés.

Az egyházközségi pénztáros nemcsak erkölcsi, hanem teljes anyagi felelősséggel is tartozik a reá bízott értékek kezeléséért, azért szükséges, hogy ezen tisztségre kifogástalan jellemű, kellő tudással és vagyonnal bíró egyén alkalmaztassék.

A pénz és egyéb vagyontárgyak pénzszekrényben helyezendők el, amelyen két különböző zár legyen ; ennek egyik kulcsát a pénztáros, másikat az elnök vagy a gondnok őrzi.

A pénztár kezelésének ellenőrzését az elnök és számvizsgáló teljesítik ; az elnök vagy egyedül vagy a számvizsgálókkal együtt az év folyamán bármikor, a számvizsgálók is együttesen bármikor felülvizsgálhatják a vagyonkezelést, de év végén okvetlenül kötelesek ezt a vizsgálatot fogantatosítani. Pénztárvizsgálatnál a naplókban és főkönyvből egyenleg kimutatásával meg kell állapítani, hogy ezzel egyezik-e a pénztár készlete. Ha hiány mutatkoznék, azt a pénztáros tartozik azonnal pótolni.

Ezzel kapcsolatban meg kell vizsgálni a kezelésére bízott egyéb vagyontárgyakat. Az értékpapiroknál azt, hogy a szelvények beváltattak-e a lejárat idejében s ezek értéke bejegyeztetett-e a pénztári naplóba, a takarékkönyvek-nél pedig arról kell meggyőződni, hogy a betétek azonos összegben szerepelnek-e a kiadások és bevételek között.

Az ellenőrzés fogantatosításáról értesíteni kell a tanácsot.

Ha az ellenőrzők kisebb szabálytalanságot állapítottak meg, a pénztárost utasítják annak megszüntetésére.

Nagyobb szabálytalanság vagy hűtlen kezelés esetén a pénztárt a könyvekkel és okmányokkal együtt zár alá kell helyezni s a pénztáros felfüggesztése végett a képviselőtestületet össze kell hívni s a képviselőtestület határozatát döntés végett az egyházi hatóság elé kell terjeszteni.

Ha a tapasztalt szabálytalanság esetén az elnök a képviselőtestületet egybe nem hívja, az ebből háramolható kárért anyagilag felelős. Ha a számvizsgálók nézik el a szabálytalanságot, úgy az anyagi felelősség őket terheli. Ha a képviselőtestület nem intézkedik idejében a kár elhárítása végett, akkor a káros határozat mellett szavazók egyetemlegesen felelősek ; azért ilyenkor névszerinti szavazással kell határozni. Az ebben hozott egyházi hatósági döntés jogerős.

A pénztáros betegsége esetén számára a tanács tagjai közül az elnök helyettest rendel ki, aki a helyettesítés idejére a pénztáros javadalmazásának megfelelő részét kapja.

A helyettes a naplók lezárása mellett veszi át felelősség mellett az elnök és számvizsgálók jelenlétében az értékeket ; az átvétel ténye záradékkal a naplóba vezetendő s ezt a közreműködők aláírják.

Ugyanily módon veszi át a helyettestől a rendes pénztáros a pénztárt.

A pénztáros lemondása vagy halála esetén a pénztárnak az új pénztáros kezére való átadásakor az elnök és a számvizsgálók pontos vizsgálatot tartanak. Az esetleges hiányt a lelépő pénztáros tartozik azonnal megtéríteni, ha pedig meghalt, az hagyatékából pótolandó. Ilyenkor meghívandó az elhunyt pénz-

táros örököse, vagy jogi képviselője, hogy az esetleges hiány megállapításánál jelen lehessen. Át kell adni, illetve át kell venni a pénztáros kezelésében volt ingó vagyontárgyakat, pénztári könyveket és okmányokat, ami a pénztár lezárása után ugyancsak a pénztári naplóba vezetendő záradékkal történik.

Ha a lelépő pénztáros hanyagságából takarékbetétkönyv vagy értékpapír hiányzik vagy a beváltás elmulasztása miatt a szelvények értéküket veszítették, annak pótlása őt vagy hagyatékát terheli s az elveszett betétkönyv vagy értékpapír érvénytelenítését az ő költségeire kell elintézni.

A betétkönyv kezelésére nagy gond fordítandó, nehogy annak értékét illetéktelen egyén vehesse fel, azért lekötő záradékkal kell ellátni s azok felvételére névszerint kell megnevezni azon tisztviselőt, akit annak felvételére a képviselőtestület feljogosít; ezek a felvett összegekért felelősek.

Az egyházközség pénzének magánegyének részére kölcsönként való kiadása még abban az esetben is tiltva van, ha a szokásosnál nagyobb kamatot volna hajlandó a kölcsönkérő teljesíteni.

Ha azonban ilyen kölcsön megadását az egyházközség fontos érdeke kívánja, az egyházi hatóság ehhez megadhatja az engedélyt. Ennek az engedélynek feltétele az, hogy a kölcsönösszeg teljesen biztosítva legyen és az egyházközségnek olyan pénze legyen, amely csak későbbi kiadás fedezésére szolgál. Biztosítékul a kölcsönösszegnek legalább kétszeres értékét kell kívánni, igazolni kell az ingatlan forgalmi értékét, telekkönyvi kivonattal annak tehermentességét és a kölcsönösszeget az ingatlanra első helyen kell betáblázní.

A budapesti központi tanács 1221/934. sz. határozatával elrendelte, hogy minden egyházközség köteles költségvetésének 10%-át zárolni az esetleges adócsökkenés kiegyenlítésére. A kiadások, a fixfizetéseket is beleértve, szintén 10%-kal csökkentendők, mely rendelkezés alól a tőketörlesztések, kamatok, házber és az irodai alkalmazottak fizetése vétetnek ki.

Az egyházi, illetve templompénztárt kivéve, nem szabad maradványokat tartalekolni.

Ha az adószedést az egyházközség végzi, úgy minden adófizetőnek adókönyvecskét ad, melyben az adófizetést nyugtázza; ha azt a politikai község végzi, úgy az egyházközség a jogerős kivetési jegyzéket elismervény ellenében a községi eljárásához szolgáltatja be, mely a fél által teljesített adófizetést annak állami adókönyvecskéjében ismeri el.

A befolyó pénzeket nem szabad más költségvetésileg elő nem irányzott költségekre felhasználni, nehogy a költségvetésileg jóváhagyott tételek fedezetlenül maradjanak s ha ilyen halasztást nem tűrő kiadások jelentkeznek, azokat pótköltségvetéssel, évközi adóval vagy kölcsönrel kell fedezni.

Az utalványozási jog az egyházközségi elnököt illeti meg; a kifizetések tehát csak akkor eszközölhetők, ha az elnök a nyugtára vagy számlára az utalványozást rávezeti s azt aláírásával és pecsétjével is ellátja.

Az elnök csak a költségvetés keretében eszközölhet utalványozást, ha azonban váratlanul felmerülő költséget kellene kifizetni, a képviselőtestületnek utólagos bejelentési kötelezettség mellett 50 pengőig utalványozhat.

Köteles a pénztáros gondoskodni arról, hogy a jövedelmek esedékességük idején be is folyjanak s a kiadások pontosan teljesíttessenek. Köteles a gondnokot figyelmeztetni a haszonbérhátrálékokra, az elnököt pedig megfelelő intézkedések megtétele végett az adóhátrálékokra.

Egyik pénztár feleslegéből a másik pénztár részére kölcsönt adni csak a képviselőtestületnek az egyházi hatóság által jóváhagyott határozata alapján nyújthat.

Az alkalmazottak járandóságait esedékességük idején pontosan kell kifizetni.

Halasztást nem tűrő esetekben a tanács 100 pengőt meg nem haladó összeget utalványozhat.

Minden bevételt ellennyugtával, a kiadást nyugtával kell igazolni. A nyugta nélkül eszközölt kiadásért a pénztáros felelős s ha a felvevő féltől utólagosan sem tud nyugtát felmutatni, úgy az összeget a pénztárba visszatéríteni köteles.

Úgy a nyugtán, mint az ellennyugtán az utalványozást az elnök végzi. A személyi állandó illetmények az elnök utalványozása nélkül is kifizethetők s ilyenek kifizetésénél a kifizetési jegyzék pótolhatja a nyugtát.

A pénztári napló számát a nyugta, ellennyugta vagy fizetési jegyzék hátlapjára fel kell jegyezni.

Ha el nem hárítható okokból csökken az egyházközség bevétele, kérheti a közigazgatási bizottság útján a helyi javadalom értékegységeinek leszállítását és az államsegély megfelelő felemelését.

Az egyházközségi alkalmazottak biztosítása.

Az egész ország katolikus egyházközségeit közelről érinti, hogy irodai és más alkalmazottai baleset, betegség, rokkantság és aggkor esetére biztosíttassanak, miután ezeket a terheket maguk az egyházközségek vajmi nehezen tudnák viselni. Mikor az Országos Társadalom Biztosító Intézet létre jött, több egyházközség abban a véleményben volt, hogy alkalmazottait ennél az új intézménynél biztosíthatja. Ebből a célból be is jelentették alkalmazottaikat és az intézet kezdetben el is fogadta ezeket a bejelentéseket, később azonban kiderült, hogy az OTI körébe nem tartoznak az egyháznak hivatali alkalmazottai, mert a törvény megalkotásakor azokat kizárták az OTI biztosítása köréből; mindazonáltal van a törvénynek olyan rendelkezése, melynek alapján lehetséges utólag a kormánytól kieszaközölni, hogy rendelet útján terjessze ki az OTI biztosításának körét és így lehetséges az is, hogy az Egyház alkalmazottai ilyen utólagos kormányintézkedés folytán az OTI nyújtotta előnyök birtokába juthatnak. A nagymélt. püspöki karnak ide vonatkozó lépései bizonyára meghoznák a kívánt eredményt.

Pénzbeszedők.

Amely egyházközség adójának beszedése nincs az állami és közadókkal együttes kezelésben, a nagyobb számú adófizetővel bíró egyházközségeknél az adókat megbízottjával is szedetheti s erre a célra felfogadott pénzbeszedőket alkalmaz. A pénzbeszedőt az egyházközség tanácsa veszi fel s az őt megillető jogokról és köteleességekről bővebben kioktatja. Szolgálatában a pénztárosnak van alárendelve, akinek tartozik követni utasításait, amelyek szerint: megbízatásának tartama alatt másutt nem vállalhat hasonló megbízatást; az adózókat személyesen bejárja s tőlük az esedékes adórészleteket beszedi, az összeget pedig nyugtázza; a beszedett adókról naponként elszámol; az adóbeszedés alkalmával magát igazolja; az adózókkal szemben előzékeny, higgadt magatartást tanúsít; szolgálati és fegyelmi tekintetben az egyházközségi tanácsnak magát aláveti.

Ha az utasítás teljesítését megtagadja, vagy valamikép az egyházközség érdeke veszélyeztetve lenne, a pénztáros a tanácsnak jelentést tesz s annak utasításai szerint jár el. Felvételekor írást kap a tanácstól, melyben díjazása és annak módozata pontosan meg van állapítva. A tanács egyben megállá-

píthatja a pénzbeszedőtől követelhető anyagi biztosíték összegét, amelyből az egyházközség magát a pénzbeszedő eljárása miatt beállható károsodásnál kárpótolhatja. Az óvadékot gyümölcsöző betét módjára kell kezelni s azt a szolgálat megszűnte után a pénzbeszedőnek vissza kell szolgáltatni. Vagy fix-fizetéssel vagy a beszedett adók meghatározott százalékaival javadalmazhatók.

Az egyházi hatóság által kiküldött számvizsgáló.

A képviselőtestület által választott háromtagú számvizsgáló-bizottság köteles évi és indokolt esetben más alkalommal is foganatositott számadás- és vagyónvizsgálatán kívül felmerülhetnek olyan körülmények, melyek szükségessé teszik, hogy a vagyónkezelés megvizsgálását az egyházi hatóságnak erre az alkalomra kiküldött közegével foganatositssa.

Ilyen esetben az egyházi hatóság előzetesen értesíti az egyházközség elnökségét, hogy kiküldöttje melyik napon száll ki és utasítja, hogy a szükséges könyveket, okmányokat bocsássa annak rendelkezésére s a vizsgálat lelkiismeretes foganatositthatása végett neki mindenben felvilágosítással szolgáljon.

Az eljárás ugyanaz, mint a rendes számvizsgálatnál. Először megállapítja a pénztárkészletet és a pénztári napló összegezésével meggyőződik arról, hogy a pénzüsszeg egyezik-e a számszerű összeggel. Átnézi a nyugták, ellennyugták, számlák, jegyzékek, adószedési és haszonbéri naplók alapján a pénztári napló minden tételét s az esetleges eltéréseket megállapítja. Megvizsgálja az egyházközségi adók elkönyvelését s összegezéssel megállapítja az addig elért eredményt. Megvizsgálja a pénztáros kezelésére bízott vagyontárgyakat. Ha az egyházközségi ügyvitel megbírálása céljából szükséges, kihallgatja azokat, akik erre nézve felvilágosítással tudnak szolgálni.

A vizsgálat menetéről és minden részleteiről jegyzőkönyvet vesz fel, azt a kiküldött, az egyházközségi elnök és pénztáros írják alá. A felvett jegyzőkönyvet véleményes jelentése kapcsán az egyházi hatóság elé terjeszti. Ezen jelentés alapján az egyházi hatóság meghozza határozatát, melyet közöl a képviselőtestülettel. A határozatnak ki kell térnie a tapasztalt szabálytalanságokra, azok orvoslására s az esetleges hiányok megtérítésére.

Pénzeknek a postatakarékban való elhelyezése és csekkforgalom.

A pénztárban csak a folyó kiadásokra szükséges készpénzt szabad tartani. Kívánatos, hogy a felesleges pénzmaradvány gyümölcsözésre valamely pénzintézetnél betétként helyeztessék el. Ha az egyházmegyénél alapítványi pénztár nem működik, úgy az egyházi hatóság határozza meg azt a pénzintézetet, ahol a pénzek elhelyezendők.

Az egyházközségi vagyon gyümölcsöző elhelyezésének egyik legalkalmasabb módja a pénzürtékeknek a postatakarékpénztárban való elhelyezése. Ez a legbiztosabb elhelyezés, mert a tőkének teljes összegéért az állam szavatol s így a minden bekövetkezhető gazdasági veszély közepette biztosítva van. A postatakarékpénztár a betétek után megfelelő kamatjövedelmet biztosít.

Az egyházközségi pénzek kezelése eszközölhető postatakarékpénztári csekkforgalom útján is. Fontos a csekkforgalomnál az, hogy egyszerűsíti, meggyorsítja a pénzkezelést s az azzal járó költségek sem nagyobbak, mint a házi kezelésnél. Célszerű a csekkforgalom bevezetése minden nagyobb pénzüsszeg

felett rendelkező egyházközségben, de különösen nagyobb városokban, ahol az adózók a csekkforgalomban eszközölhetik befizetéseiket.

A csekkforgalomban való bekapcsolódásnál az eljárás a következő :

Az illetékes postatakarékpénztárhoz felvételi kérvényt kell intézni, amelyhez a szükséges űrlapokat kiszolgáltatja. A felvételi kérvényt az egyházi hatóság aláírásával és pecsétjével látja el. A postatakarékpénztár az aláírások és cégjegyzések bejelentésére 3 darab űrlapot szolgáltat ki, amelyet szintén kitöltve s a cégjegyzők aláírásával ellátva egyházhatóságilag kell záradékolni és pecséttel ellátni. Kiállítandó még a szükséges nyomtatványok kiszolgáltatására a rendelőlapon. Igazolni kell az egyházközség fennállásának idejét, a cégjegyzők számát, jogosultságát és 20 pengő törzsbetétet kell elhelyezni a postatakarékpénztárnál.

Az aláírások érvényességében beálló minden változásról a postatakarékpénztár külön értesítendő.

Kölcsön.

Ha az egyházközség rendes költségvetésének keretében megállapított szükségleteken kívül olyan rendkívüli kiadások merülnének fel, amelyeket rendes jövedelmeiből teljesíteni nem képes s a melyre pénztárkészlete fedezetet nem nyújt, kölcsönt lehet igénybe vennie.

A kölcsön lehet rövidlejáratú, amely a költségvetés folyó vagy legközelebbi évi jövedelmeiből kielégítést nyerhet ; ehhez az egyházi hatóság jóváhagyását nem kell kikérni. Lehet hosszúlejáratú, vagyis olyan kölcsön, mely több év alatt részletekben törlesztendő és ez a képviselőtestületnek egyházhatósági jóváhagyást igénylő szabályszerű határozata alapján vehető fel. Az engedély kikérésénél a törlesztés módját és idejét is közölni kell.

Ha ideiglenes kölcsönről van szó, mely a költségvetési évben térítendő meg, az egész kölcsönt és kamatterhét kell felvenni a költségvetésbe, ha pedig hosszúlejáratú és több éven át törlesztendő, akkor az egész összeg jelzése mellett a költségvetésbe az évi részlet és kamatköltség veendő fel, egyébként az a cél irányadó, amelynek fedezésére a kölcsön szól.

A hosszúlejáratú kölcsön törlesztése lehetőleg rövid idő alatt történjék s az esedékes részletek pontosan fizetendők, nehogy a felmerülő kamatterhek sokáig terheljék az egyházközség jövedelmét.

Ha a felvett kölcsönt az egyházközség ingatlanaival kell biztosítani, úgy ehhez az egyházi hatóság engedélye szükséges, de a kölcsönnel javadalmi vagy külön rendeltetéssel bíró ingatlanokat megterhelni nem lehet.

Itt kell megemlítenem, hogy a pénztáros a befolyó jövedelmekből a felmerülő kiadásokat, tekintet nélkül a költségelőirányzat címekre, a kiadások sorrendjében folyósíthatja, de nem szabad a befolyó pénzeket olyan kiadásokra fordítani, amelyek a költségvetésben nem szerepelnek. Ha tehát ilyen halasztást nem tűrő kiadások merülnek fel, arra évközben pótköltségvetést kell a képviselőtestületnek készíteni.

Kölcsönök felvétele csak a főegyházmegyei hatóság előzetes engedélye alapján történhetik, építkezések pedig csak a tervek és az építési költségek előzetes bemutatása mellett és az egyházi főhatóság jóváhagyása és engedélye után, amikor is a hatósági engedély száma idézendő.

Egyházi közületek és intézmények részéről külföldi kölcsönök felvételére vonatkozó tárgyalások megkezdéséhez a nevezett miniszter úr előzetes hozzájárulása kérelmezendő. (2928/928. I. VM.)

Az egyházközségek vezetői minden új építkezési ügynél fokozott óvatos-

ságot tanusítsanak, semmiféle építkezést az egyházi hatóság engedélye, és kellő fedezet nélkül ne kezdeményezzenek és mindenképpen tartózkodjanak oly ügyletkötésektől, melyek oly kötelezettséggel járnak, mire kellő fedezet előre nincs biztosítva. Mivel pedig több esetben az esetleges jelzálogkölcsön telekkönyvi bejegyzése simábban lebonyolítható, ha fel tudják mutatni a vallás- és közoktatásügyi miniszter hozzájárulását is, tanácsos ezt is az egyházhatóság útján kikérni. (527/932. Esztergomi főegyh.)

Zárszámadás.

Az egyházmegyei hatóságok maguk állapítják meg azt a beosztást és módszert, melyet a hozzá tartozó egyházközségek úgy a költségvetés, mint a zárszámadás elkészítésénél követni tartoznak s így az egyöntetűség híján csak azokról az általános követelményekről lehet itt szó, miket a Szabályzat ide vonatkozó rendelkezései előírnak. Az egyházmegyei hatóságok legtöbbször már elkészített nyomtatványokra utalják az egyházközségeket, amelyekbe egyszerűen be kell írni a vonatkozó összesített adatokat, A módszerek ezen különféleségének az egyes egyházmegyék változó körülményei adják magyarázatát. Hogy az egyházközségi vagyronról való gazdálkodás elszámolása egyházmegyénként előírt minta szerint történik, helyénvaló, mert csak így lehet biztosítani a számadatok áttekinthetőségét; a főelv azonban az, hogy minél rövidebben és egyszerűbben lehessen a számadatokat csoportosítani.

Ezen a helyen az esztergomi főegyházmegyei hatóság 3805/932. számú rendeletével előírt szabályok és utasítás szolgáljanak például.

A zárszámadás célja az egyévi gazdálkodás feltüntetése, bírálata s a vagyoni helyzet kimutatása, azért kell, hogy a zárszámadás szerkesztésénél ugyanazon szempontokat vegyük figyelembe, amelyeket a költségvetés egybeállításánál.

A számadás a pénztári napló alapján, ennek tételeiből készül, azért oda bevezetendő minden bevétel és kiadás, amely az egyházközségi pénztárt illeti. A pénztári naplót január 1-én az előző év pénztári maradványával kell kezdeni és december 31-i kelettel lezárni, annak mérlegét a bevételek és kiadások összegezésével és a pénztári maradvány megállapításával el kell készíteni.

A pénztári naplót nagyobb kiadással, mint bevétellel nem szabad lezárni, mert a pénztár csak készlete terjedelméig eszközölhet kifizetéseket s így a kiadás nem lehet több a bevételnél.

Ha van külön adószedési, haszonbér, terménynapló, úgy ezek is egyidőben ezzel lezárandók.

A pénztári naplót s a többi könyveket a számvizsgálók lekiismeretesen átvizsgálják, amit aláírásukkal ellátott záradékkal igazolnak. A felülvizsgált és helyesnek talált pénztári napló másolatát az összes pénztári mellékletekkel együtt az elnök átveszi, hogy a jegyzővel, pénztárossal és gondnokkal elvégezze a zárszámadás elkészítését.

A számadásokban a pénztári napló bevételei és kiadásai egyneműségük szerint összevonva veendőek. A bevételek első tétele a naplóba felvett előző évi pénzmaradvány. A többi bevétel sorrendje: ingatlanok, tőkék jövedelme, egyházközségi adó, segélyek s a végén a tanítók természetbeni járandóságai hivatalos értékelésük szerint (1 értékegység egyenlő 21 pengővel), a fa értékegységi becsárból a vágatás és behordás költségei levonandók. Ugyanezek ugyanígy a kiadások közé is felveendőek, hogy a számadás hű képet adjon arról, milyen értéket fordít az egyházközség iskolájának fenntartására.

Az adóbevétel tétele magában foglalja az összes egyházközségi adókat, akár iskolai, akár egyéb célúak, mert ezek egyéni kivetése már az iskolai és egyéb célú adószázalékok összegében történik és beszedése is, mint egyházközségi adó nem elkülönítve, hanem együtt folyik be.

Az adóbevétel összegének egyeznie kell az adófőkönyv «folyó évi befizetés» rovatának és a beszédési naplónak végösszegével.

A kiadásoknál külön kell sorakoztatni az iskolai és külön a nem iskolai (egyéb célú) tételeket. Ezeken kívül ismét külön kell választani a személyi és külön a dologi kiadás tételeit. A kiadások végén összegezést kell készíteni; a számadási maradványnak egyeznie kell a pénztári napló maradványával.

A számadásba felveendő az egyházközségnek az év folyamán beszedett összes jövedelme és teljesített minden kiadása, valamint az év végén fennálló hátralék és esetleges túlfizetés.

A képviselőtestületnek a zárszámadásból vett tapasztalatait érvényesítenie kell a következő évi költségvetés egybeállításánál, másrészt az egyházi hatóság is könnyebb áttekintést nyer az egyházközség bevételeinek és kiadásainak változásairól, ha a zárszámadás tételeit egybe hasonlítja a költségvetés tételeivel szemben, azért úgy a bevételnél, mint a kiadásnál tételenként az egymás mellett levő rovatban fel kell tüntetni a költségvetésszerű előirányzott összegeket és zárszámadás tételeit akkor is, ha valamely címen nem folya be a bevétel és nem történt volna meg a kiadás, hogy így ellenőrizhető legyen a költségelőirányzat betartása.

Minden bevételhez és kiadáshoz tételenként okmány csatolandó. A bevételi okmányt (ellennyugtát) a fizetést teljesítő állítja ki. Az adóbevételt az elnök és gondnok aláírásával ellátott igazolvány tanúsítja, melynek összege egyezik az adófőkönyv «folyó évi befizetés» rovatának és beszédési naplónak összegével. Együttes kezelés esetén ezen igazolványt a községi előjáróság szolgáltatja az adóügyi jegyző és pénztárnok aláírásával. A kiadások nyugtákkal és számlákkal igazolandók.

Az okmányok alakjuk, tartalmuk és szövegezésük tekintetében kifogástalanok legyenek s ha valamely okmány negyedívnél kisebb papíron van kiállítva, úgy ez negyedívnyi papírra ragasztandó és szabályosan összehajtható. Mint B. (bevétel), vagy K. (kiadás) jelzéssel és számadási tételszámmal kell ellátni a külső oldal bal felső részén. Ha egy bevételt vagy kiadást több okmány bizonyít, ezek összefüzendők egy papírlappal, mely a külső részen marad s erre az egyes okmányok összegei leírandók és összegezendők. Az így nyert összeg a számadási tétel összegét tünteti fel.

Minden okmánynak fel kell tüntetnie, hogy az összeg kinek, mily címen, mely pénztárból és mely időre jár.

A számadás végén össze kell állítani az egyházközségi vagyonteltárt. Ebbe az ingatlanok értékét a föld-, illetve házadó százszoros összegében, az értékpapirokat névértékükben kell felvenni. Felveendő az egyházközség követelései és tartozásai is abban az összegben, melyben dec. 31-én fennállottak. A követelések között az egyházközségi adóhátralékok és az egyházközség esetleges túlfizetései is és minden, amivel az egyházközség bárkinek tartozik, így az egyházközségi alkalmazottaknak hátralékos járandóságai, állami adóhátralékai járulékaikkal, a tanítói nyugdíjintézet hátralékos járuléka, a kölcsöntartozások tőkében és kamatokban, az egyházközségi adózók túlfizetései, amint az adófőkönyv megfelelő rovatának végösszege dec. 31-én mutatja, stb.

Ha a számadás készpénzmaradvánnyal zárul, melyet kifizetendő hátralék nem terhel, tőkésítendő.

Az így elkészített zárszámadást számszerűség és csoportosítás szempontjából a számvizsgálók átvizsgálják, majd a tanács felülvizsgálja és elfogadás végett a képviselőtestület elé terjeszti.

Az elfogadott számadás a községben szokásos közhírrététel mellett a szabályzatban megállapított időre betekintés végett kiteendő, melyre a választók észrevételeiket megtehetik.

A beérkezett észrevételekre a képviselőtestület véleményt mond, melyekkel együtt a számadást a kerületi esperes, ha iskolára vonatkozó tételek is szerepelnek benne, a tanfelügyelő esperes útján az egyházmegyei hatóság elé terjeszti jóváhagyás megadása végett.

Ha a fellebbezési idő leteltéig a számadás ellen nem adtak be fellebbezést, úgy az két példányban a fent említett úton felterjesztendő az egyházmegyei hatósághoz.

Az egyházi hatóság által jóváhagyott számadások nem fellebbezhetők.

A zárszámadásra záradék vezetendő, mely igazolja, hogy azt a Szabályzat rendelkezései értelmében a számvizsgáló bizottság megvizsgálta, az egyházközségi tanács felülvizsgálta, közszemlére tette, azután a képviselőtestület elé terjesztette, mely közgyűlésén letárgyalta, elfogadta és a felmentvényt az egyházközségi tisztviselőknek megadta. A keltezéssel ellátott záradékot az elnök, gondnok, jegyző és a számvizsgálók aláírják s az egyházközségi pecsétel is ellátják.

Az esztergomi főegyházmegyei hatóság előírása szerint a zárszámadás záradéka :

Ezen számadást az egyházközségi számvizsgáló bizottság a Kat. Egyházközségek Igazgatási Szabályzata 57. §-ának rendelkezése szerint 19.....-én megvizsgálta, az egyházközségi tanács pedig a Szabályzat 50. §-ának c) pontja értelmében 19.....-én tartott gyűlésén felülvizsgálta s a számvizsgáló bizottság jelentése és indítványa alapján elhatározta, hogy 15 napos közszemle után mint tanácsi javaslatot az egyházközségi képviselőtestület elé terjeszti. A számadás 19.....-tól 19.....-ig a plebániahivatalban volt közszemlére kitéve, ami a szószékről és templomajton kifüggesztett hirdetménnyel közhírré tétetett. Az ezen idő alatt beérkezett észrevételek a számadásokkal együtt a képviselőtestület elé terjesztettek, mely azokat 19.....-én tartott rendes közgyűlésén letárgyalta, a számadásokat elfogadta s az egyházközség tisztviselőinek a felmentvényt megadta.

A számadás elfogadása után következő 15 nap alatt fellebbezést adtak (nem adtak) be.

Kelt.....

Az adókulcs téves alkalmazása által előállott hibát csakis a rendes jogorvoslati eljárás során lehet helyesbíteni. (1772/931. KB., EH.)

A zárszámadás is három részből áll : első rész a bevételeket és kiadásokat tartalmazza fejezetek szerint, a második rész a kiadások részletezését címek szerint részletezve, a harmadik rész a zárszámadás mérlegét, a cselekvő és szenvedő vagyonelemtárt és végül az indokolást foglalja magában.

Ha valamely költségvetési összeg folyósítása nem történt meg, de az a következő évben be fog következni, ez a zárszámadásilag fenntartott hitelösszeg a következő évi bevételi részben feltüntetendő, nehogy ott fedezet nélküli kiadások mutatkozzanak. A mutatkozó maradvány esetleg másik tétel kiadására fordítható.

A számadásokhoz az ellennyugták, nyugták, számlák, a számadási évre vonatkozó költségvetésnek jóváhagyott s a kerületi esperes által hitelesített másolata csatolandók.

Az egyházközség számvizsgáló bizottsága jogosítva van és köteles az egyházközségi karitásznak, valamint a vele kapcsolatos egyleteknek számadásait is felülvizsgálni, a Szent Vince szeretetegyletét is akkor, ha a számadások egyházközségi pénzek felhasználásáról szólnak. (606/934. Bpest érs. helyn.)

Az iskolafenntartás zavartalan ügyvitelének érdekében, a BM. 86.100/932. sz. rendeletére figyelemmel, a politikai községek által fenntartott vagy segélyezett iskolák évi számadásának egy példánya, az egyházközségi Szabályzat 57. §-a alapján a számvizsgáló bizottság által való megvizsgálás után, a számadási évet követő január hó 15-ig a politikai községek előljáróságának vétív mellett átadandók és az összes egyházközségeknek az egyházközségi Szabályzat 43. § g), 50. § c) és a 57. §-ának szoros betartásával letárgyalt és elfogadott iskolai számadásai, a vonatkozó egyházközségi képviselőtestületi határozattal együtt, mindenkor a tárgyévet követő február hó végéig terjesztessenek be az egyházmegyei hivatalhoz a kerületi tanfelügyelők útján.

Az egyházhatóság jóváhagyásától függő jogügyleteknél a kincstár joga az illetékre a jóváhagyás napján áll be és a bejelentési kötelezettség is ezen a napon veszi kezdetét, ha a szerződés tartalma szerint a szerződés a vevőkkel szemben az aláírás után azonnal, az eladó egyházközséggel szemben pedig csak az egyházmegyei főhatóság után lép érvénybe. (12.713/922. P.)

Illetékek: Egyházközséggel kötött szerződések nem esnek az 1920: XXIV. t.-c. 3. §-ának rendelkezései alá, mert a község alatt a politikai község értendő és nem az egyházközség, mivel ez utóbbinak közpénztára nincs. (12.725/920 P.)

A kultuszminisztériumhoz intézett hitközségi panasz illetékköteles. (1051/929.)

Közigazgatási úton behajtandó egyházi adó ellen benyújtott alapfellebbezés illetékmentes. (22.957/902. P.)

A lelkészeknek a szegény hívők érdekében a minisztériumhoz beadott az a kérelme, amelyben a szegény hívők részére adófizetési halasztás megadására és az árverés felfüggesztése kéretik, mint közérdekű beadvány illetékmentes. (14.148/930. P.)

Az egyházközségi teher levonásának módja tárgyában benyújtott beadvány illetékmentes, mert az egyházközségi teher a közadóhoz hasontermészetű közszolgáltatás. (17.434/931. P.)

A község által az egyházközség részére közpark céljára ingatlan átruházása után ajándékozási illeték kiszabásának nincs helye. (14.450/931. P.)

Ha a hitközség elnöke az általa képviselt hitközség ügyében hozott fősztolgabírói határozat ellen beadványt nyújt be és abban magánérdekű kereset támasztva nincs, a beadvány még akkor is illetékmentes, ha az azt tárgyalja, hogy a hitközségnek tulajdonképpen ki is a jogszerinti elnöke. (14.559/929. P.)

A hitközséget a magánjogi viszonyból származó kölcsön ügyletére vonatkozó okiratra nézve a személyes illetékmentesség nem illeti meg. (15.269/928. P.)

Fegyelmi eljárás.

Az egyházközségi alkalmazottak szolgálati kötelességeik, az egyház és állam törvényei ellen elkövetett bűntetteik vagy vétségeik miatt fegyelmi eljárás alá vonandók.

Az egyházközségi képviselőtestület és tanács tagjainak felelősségre vonására nézve csak azokra az esetekre van az Igazgatási Szabályzatban intézkedés, amikor azok tagsági jogaikat és kötelességeiket felszólítás dacára sem gyakorolják, amikor is tagságuktól az egyházmegyei hatóság megfosztja (29. és 33. §) és azokra az esetekre, mikor az általuk hozott határozat végrehajtása folytán az egyházközség anyagi kárt szenved, akkor az okozott kárért az utasító határozat meghozatalában résztvevő tagok egyetemlegesen felelősek, egymásközt pedig kártérítésre egyenlően kötelezettek. (48., 65. §.) Ugyanebben az esetben, ha valamelyik egyházközségi tisztviselő a képviselőtestület vagy tanács határozatát végrehajtja, az okozott kárért felelni tartozik, a képviselőtestület és tanács pedig egyetemleges kártérítésre köteleztetik. (66. §.)

Abban az esetben, ha a képviselőtestületi vagy tanács tag az egyházi törvények ellen vét vagy olyan bűntettet vagy vétséget követ el, mely bűnvádi eljárást von maga után s ez által a tagságra méltatlanná vált, a tanács kivizsgálja a megtorlandó cselekményt, a vizsgálat eredményéről a képviselőtestületnek jelentést tesz, a képviselőtestület pedig a felvett iratokat véleményes jelentése kapcsán döntés végett az egyházi hatóság elé terjeszti.

Az egyházközség választott tisztviselői hivatali hanyagság, vétség vagy bűntett miatt előzetes vizsgálat alapján tisztüktől megfosztathatnak. Annak a tisztviselőnek az állása, akinek képviselőtestületi tagsága megszűnik, megüresedettnek tekinthető.

Az egyházi, sekrestyés, harangozó fegyelmi hatósága a plebános vagy annak helyettese és felső hatósága az egyházmegyei hatóság. A hozott ítélet bejelentendő az egyházmegyei képviselőtestületnek. (66. §.)

A magyar püspöki kar 1925. évi október 14-én tartott tanácskozmányán megalkotta a katolikus világi tisztviselők (tanítók, tanárok, igazgatók, hitoktatók és óvónők, valamint az egyházi kántorok) fegyelmi eljárásra vonatkozó szabályzatot.

Fegyelmi eljárás Budapesten.

Az egyházközségi képviselőtestület és tanács minden tagja mindazért a kárért, amelyet e minőségében akár cselekvésével, akár mulasztásával másnak szándékosan vagy vétkes gondatlanságból jogtalanul okozott, ha a kár jogorvoslattal elhárítható nem volt, teljes kártérítéssel tartozik olyképpen, hogy az egyházközségi képviselőtestületnek vagy tanácsnak azok a tagjai, akik a jogtalan határozatot hozták, a károsult irányában egyetemlegesen felelősek, egymásközt pedig a kár megtérítésére egyetemlegesen kötelezvék. (39., 43. §.)

Ha a képviselőtestületi vagy tanács tag az egyházi törvények ellen vét vagy olyan bűntettet, vagy vétséget követ el, amely bűnvádi eljárást vonna maga után s ez által a tagságra méltatlanná vált, a tanács kivizsgálja a megtorlandó cselekményt s erről a képviselőtestületnek jelentést tesz. A képviselőtestület az ügyről felvett iratokat véleményes jelentésével együtt döntés végett a budapesti érseki általános helytartó elé terjeszti.

Budapesten az egyházközségi képviselőtestület 3 évre megalakítja a fegyelmi választmányt, amely áll elnökből, 4 tagból, valamint akadályoztatásuk esetére kijelölt helyetteseikből. Az elnökkel együtt ötös tanácsban határoz. (20. §.) A választmány tagjai sorából elnököt s jegyzőt választ. Elsőfokon határoz az egyházi személyek kivételével az egyházközségi tisztviselők és egyéb egyházközségi alkalmazottak fegyelmi ügyeiben.

A vádat az egyházközségi tanács ügyésze képviseli.

Másod fokon a Központi Tanács, végső fokon az egyházi hatóság határoz.

TARTALOM.

	Oldal		Oldal
Az egyházi vagyon jogi termé- szete	4	A magyarországi kat. egyházköz- ségek adóztatási szabályzata ..	153
Templomgondnok	5	A bpesti rk. egyházközségek adó- szabályzata	177
A plebániai javadalom	9	Költségelőirányzat	188
Egyházi és plebániai vagyonke- zelés	10	Pótköltségvetés	192
A templom értékeinek kezelése..	11	Az egyházközség vagyona	192
Templomszámadás	16	Az egyházközségi ingatlanok keze- lése	193
Haszonbérlet (egyházi)	22	Egyházközségi alapok és alapítvá- nyok	194
Kölcsön a templomvagyonból..	24	Államsegély	195
Alapítvány	26	Ifjúsági és tanítói könyvtár.....	195
A lelkészi javadalom	40	A tanítók nyugdíjjárulékai.....	196
Visitatio Canonica	47	Iskolaszerek és tanügyi lapok ..	196
Kegyuraság	48	Karitatív feladatok	196
Párbér	55	Actio Catholica	200
Javadalomátadás	61	Az Actio Catholica bpesti szervezete	203
Temető. Temetkezési ügyek	63	Kultúrház	205
Iskola	65	Egyházi adó	207
Iskolaadó	67	Adófékönyv	209
Tanerők fizetése	77	Napló	210
Kántor	81	Pénztárkezelés	211
Állami adók és illetékek	82	Az egyházközségi alkalmazottak biztosítása	213
Illeték egyenérték	97	Pénzbeszedők	213
Egyházközség	100	Az egyházi hatóság által kiküldött számvizsgáló	214
Katolikus egyházközségek igazga- tásának szabályzata (országos) .	102	Pénzeknek a postatakarékban való elhelyezése és csekkforgalom...	214
Bpesti egyházközségek választási szabályzata.....	121	Kölcsön (egyházközségi)	215
Bpesti egyházközségek igazgatási szabályzata.....	128	Zárszámadás	216
A bpesti kat. egyházközségek kép- viselőtestületének és tanácsának ügyrendje	138	Fegyelmi eljárás (országos)	219
Egyházi adózás	152	Fegyelmi eljárás (Budapesten) ..	220

